Prof. Dr. M. Es'ad COŞAN

HAZİNEDEN PIRILTILAR 2

CUMA SOHBETLERİ

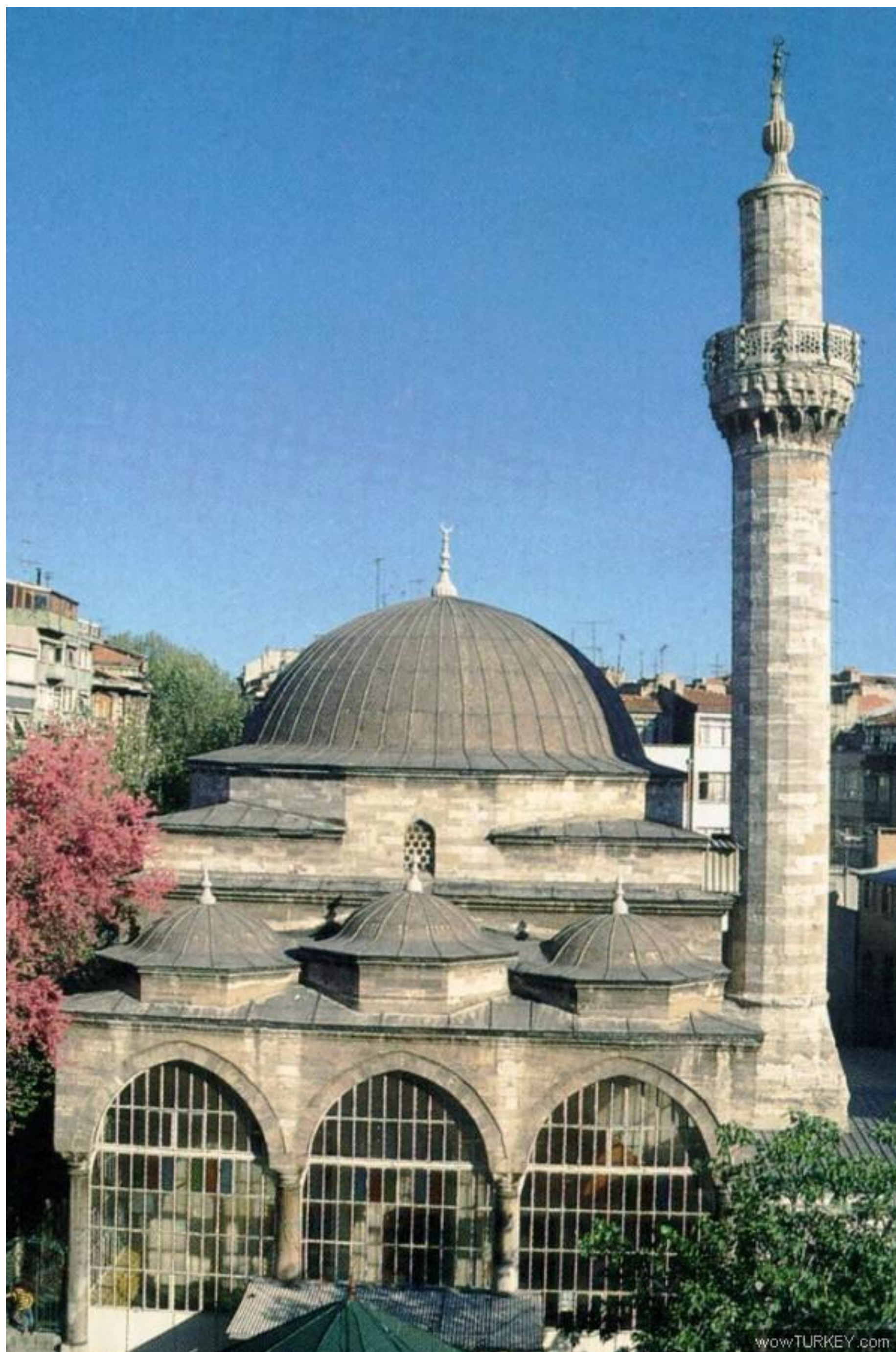
14. 04. 1995 - 05. 04. 1996

Hazırlayan:

Dr. Metin ERKAYA

بسم الله الرحمن الرحيم

İÇİNDEKİLER

wowTURKEY.com

© H. Ali Erkaya - sonuy

ÖNSÖZ

“Dînî eğitimimiz biraz mektepte, biraz camide, biraz evde yapılıyor; ama tahsil çağı dışında olan veya bazı sebeplerle camiye gelemeyen ve evinde de kendisine dinini öğretecek kimsesi bulunmayanlar ne yapacak? İşte bu gibiler için radyo mükemmel bir araç... Bu emsalsiz fırsat kaçırılmamalı, çok iyi, çok verimli değerlendirilmeli!

Radyo konuşmaları teybe alınabilir, böylece zaman zaman, gereken yerlerde, gereken kişilere tekrar tekrar dinlettirilebilir. Ama daha iyi istifade edilmeleri için basılmaları, kitap haline getirilmeleri münasiptir. Tabii, hem bant, hem kitap halinde olursa aliyyü’l-a’lâ olacaktır.” (M. E. C.)

İşte elinizdeki kitap, bu yoldaki bir çalışmanın ürünü... Merhum Prof. Dr. Mahmud Es’ad Coşan Hocaefendi’nin, Ak-Radyo’da cuma günleri yapmış oldukları sohbetlerin yazıya geçirilmesiyle oluştu. 31 Mart 1993’te başlayıp, vefatından önceki son cuma günü olan, 2 Şubat 2001’e kadar devam eden bu sohbetlerde, Hocaefendi çok zaman *Râmûzül-Ehàdis*’ten, bazen de *Muhtârü’l-Ehàdis*’ten veya *Riyâzu’s-Sàlihîn*’den bir miktar hadis-i şerif okuyup, izah ediyor. İçinde bulunulan zamanın, ayın, günlerin ihyâ edilmesiyle ilgili bilgiler veriyor ve hatırlatmalarda bulunuyor. Ayrıca ülkemizi ve insanımızı ilgilendiren güncel konulara temas ediyor. Genellikle yurtdışında seyahatte olduğu için, bulunduğu yerden de bahsediyor. Bu da konuşmayı ayrıca ilginç kılıyor.

Merhum Prof. Dr. Mahmud Es’ad Coşan Hocaefendi’nin teşvikleri ve manevî ilgileriyle tamamladığımız bu çalışma, 9 ciltten oluşuyor. Elinizdeki 2. cilt, 14 Nisan 1995’ten 5 Nisan 1996'ya kadar yapılan 40 sohbetten oluşuyor.

Konuşma dilini muhafaza ederek hazırladığımız bu çalışmamızın, okuyucuya pek çok şeyler kazandıracağını; Rasûlüllah Efendimiz'in sünnetini öğrenip, Allah'ın sevdiği ve razı olduğu kul olma yolunda ışık tutacağını ümid ediyoruz. Kaset çözümünde yardım eden M. Zahid Erkaya'ya, M. Es'ad Erkaya'ya; fotoğraflarda ve teknik konularda yardımcı olan H. Ali Erkaya'ya ve Abdüllatif Erkaya'ya teşekkür ediyoruz.

Dr. Metin ERKAYA
Sincan, Eylül 2003

KISALTMALAR

SAS : *Salla'llàhu aleyhi ve sellem.*
AS : *Aleyhi's-selâm.*
RA : *Radıya'llàhu anh/ anhâ/anhümâ.*
Rh.A : *Rahmetu'llàhi aleyh.*
KS : *Kaddesa'llàhu sirrahû.*
RE. : *Râmûzü'l-Ehàdîs*
ME. : *Muhtâru'l-Ehàdîs*
RS. : *Riyàzu's-Sàlihîn*
a.g.e. : Adı geçen eser.
v. : Vefatı.
vs. : ve sâire
s. : sayfa
(خ) : Buhàrî, *Sahîh*
(م) : Müslim, *Sahîh*
(د) : Ebû Dâvud, *Sünen*
(ت) : Tirmizî, *Sünen*
(ن) : Neseî, *Sünen*
(ه) : İbn-i Mâce, *Sünen*
(حم) : Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*
(عب) : Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*
(ط) : Tayâlisî, *Müsned*
(ش) : İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*
(ع) : Ebû Ya'lâ, *Müsned*
(طب) : Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*
(طس) : Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*
(قط) : Dâra Kutnî, *Sünen*
(حل) : Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*

(ق) : Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*

(هب) : Beyhakî, *Şuabü'l-İman*

(عق) : Ukaylî, *Duafâ*

(عد) : İbn-i Adiyy, *Kâmil fi'd-Duafâ*

(خط) : Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*

(كر) : İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*

(حب) : İbn-i Hibbân, *Sahîh*

(ك) : Hâkim, *Müstedrek*

(ض) : Ziyâ el-Makdisî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtare*

(در) : Dârimî, *Sünen*

(خز) : İbn-i Huzeyme, *Sahîh*

(بر) : İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstiâb*

(غ) : Begavî, *Şerhü's-Sünneh*

(طح) : Tahâvî, *Şerhü Maâni'l-Âsâr*

PROF. DR. MAHMUD ES'AD COŞAN

(14 Nisan 1938 - 4 Şubat 2001)

14 Nisan 1938 (13 Safer 1357) tarihinde, Çanakkale'nin Ayvacık ilçesinin Ahmetçe köyünde doğdu. Babası Halil Necâti Efendi, annesi Şâdiye Hanım'dır. Anne ve baba tarafından soyu, Buhàra'dan Çanakkale'ye göç etmiş seyyidlere dayanır.

Küçük yaşta iken ailesi İstanbul'a taşındı. 1950'de İstanbul Vezneciler İlkokulu'nu, 1956'da Vefa Lisesi'ni bitirdi. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap-Fars Filolojisi Bölümü'ne girdi. Arap Dili ve Edebiyatı, İran Dili ve Edebiyatı, Ortaçağ Tarihi ile Türk-İslâm Sanatı sertifikalarını alarak, 1960 yılında Edebiyat Fakültesi'nden mezun oldu.

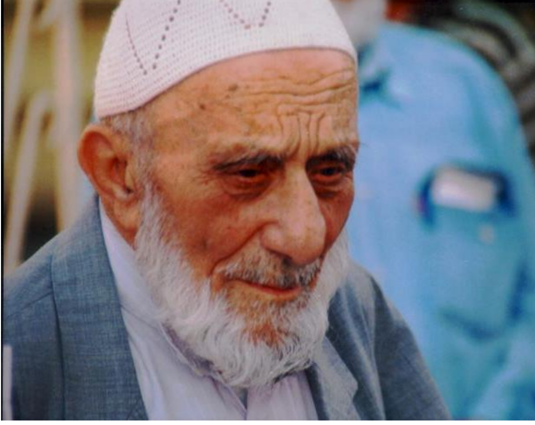
Aynı yıl, Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi'nde açılan asistanlık imtihanını kazanarak, Klasik-Dinî Türkçe Metinler Kürsüsü'ne asistan olarak girdi. Fakülte yayın komisyonunda iki yıl sekreterlik yaptı. 1965 yılında, XV. Yüzyıl şairlerinden olan Hatiboğlu Muhammed ve Eserleri konusunda doktora tezi vererek ilâhiyat doktoru ünvanını aldı. 1967-1968 yıllarında Ankara Yükseliş Mühendislik ve Mimarlık Özel Yüksek Okulu'nda Türkçe ve Hümaniter Bilgiler derslerini verdi.

Askerlik görevine Tuzla Piyade Okulunda başladı (15 Ekim 1971). Ağrı Patnos'ta yedeksubay olarak tamamladı (31 Aralık 1972).

1973 yılında, Hacı Bektâş-ı Velî, Makàlât adlı doçentlik tezi ile doçent ünvanını aldı ve Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Türk-İslâm Edebiyatı Kürsüsü'ne öğretim üyesi olarak tayin edildi. 1977-1980 yıllarında Sakarya Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi'nde Türk Dili ve Edebiyatı dersleri verdi.

Yurtdışında çeşitli üniversitelerde misafir öğretim üyeliklerinde bulundu.

1982 yılında, "İbrâhim-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiyye" isimli takdim teziyle ilâhiyat profesörü oldu. Sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla zaman ayırabilmek düşüncesiyle, 1987 yılında emekliliğini isteyerek üniversiteden ayrıldı.

İlk dînî eğitimini ailesinde gördü. Dedesi Molla Mehmed Efendi, İstanbul'da medrese-lerde ilim tahsil etmiş ve Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hazretleri'ne intisab etmiş bir kim-seydi. Çanakkale Sava-şında şehid olmuştur.

Babası Halil Necâti Efendi, küçük yaşta köyünde hafızlığını tamamladı. Gençliğinde Gümüşhaneli dergâhına mensub Çırpılarlı Hacı Ali Efendi'nin medresesine devam etti. İlk tasavvuf dersini de ondan aldı. Medreseler kapandıktan sonra tekrar köyüne döndü. Şadiye Hanım'la evlendi (1928). Şâdiye Hanım da aynı sülâleden zikir ehli, bilgili bir hanımdı. Bu evlilikten beşi erkek, ikisi kız, yedi çocukları oldu. Prof. Dr. M. Es'ad Coşan Hocaefendi, ailenin dördüncü çocuğudur.

Halil Necâti Efendi, çocuklarını okutmak amacıyla 1942 yılında İstanbul'a taşındı. Bir süre ticaretle meşgul oldu. O sırada, Şehzâdebaşı Damat İbrahim Paşa Camii'nde Serezli Hasîb Efendi'nin sohbetlerine devam etti. Onun vefatından sonra, Kazanlı Abdül'aziz Efendi'ye intisab etti. Onun Ümmügülsüm Camii'ndeki sohbetlerine katıldı. Abdül'aziz Efendi'nin tavsiyesi ile girdiği müezzinlik imtihanını kazanarak, Fatih Müftülüğü'nde göreve başladı. Abdül'aziz Efendi'nin vefatından sonra (1952), irşad görevini sürdüren Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin sohbetlerine devam etti. Onun yakın dostlarından oldu.

Bu münasebetle, Prof. Dr. M. Es'ad Coşan Hocaefendi, küçük yaşta hocaefendilerin meclislerinde bulundu, onların maddî ve manevî ilgilerine mazhar oldu.

Edebiyat Fakültesi'nden mezun olduktan sonra, 1960 yazında Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin kızı Muhterem Hanım'la evlendi. Aynı yılın sonbaharında, Ankara İlâhiyat Fakültesi'ndeki asistanlık görevi dolayısıyla Ankara'ya taşındılar.

İlâhiyat Fakültesi'ndeki öğretim üyeliği yıllarında, Hocaefendi'nin kapısı herkese açıktı. Öğrencilerin çok sevdiği ve saygı gösterdiği bir kimseydi. Talebe gelir, kapıyı çalar, derdini anlatır, cevabını alır, müsterih bir çehre ile ayrılırdı. Olaylı ve kavgalı zamanlarda öğrencilerin arasına girer, onları akl-ı selime davet eder, kavgaları önlemeye çalışırdı.

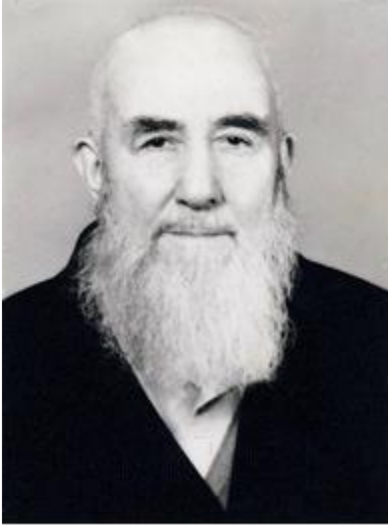
1960'lı yıllarda fakültede resmî ders olarak Kur'an-ı Kerim dersi yoktu. Öğrenciler kendi gayretleriyle, Arapçadan, Farsçadan faydalanarak Kur'an-ı Kerim öğrenmeğe çalışıyordu. Bunu gören Hocaefendi, müsait zamanlarında hasbî olarak, isteyenlere Kur'an-ı Kerim ve Osmanlıca dersleri veriyordu. Öğrencilerini bilimsel araştırmalara, master ve doktora yapmaya teşvik ederdi.

Öğretim üyeleri arasında saygınlığı vardı. Sahasında söz sahibi idi. Özellikle Türk-İslâm edebiyatında, ilk müracaat edilen kimseydi. Kendisinden önce profesör olmuş hocalar bile, ağır bir parça, çetin bir şiir oldu mu, "Es'ad Bey, şuna beraber bakabilir miyiz?" diye kendisine gelirlerdi. Herkese yardımcı olmaya çalışırdı.

İlk yıllar Kurtuluş'ta oturuyorlardı. Daha sonra Kalaba'ya taşındılar (1963). Evlerinin yakınında cami yoktu. Bir mescid açılması için önderlik etti. Daha sonra onun gayretleriyle bir dernek kurulup, cami yeri alındı. Üstte Kur'an Kur'an Kursu,

altta cami olmak üzere cami inşaatının yapılmasına gayret etti. Buralarda zaman zaman hadis ve tefsir sohbetleri yaptı.

Komşuluk ilişkileri çok mükemmeldi. Bütün yorgunluklarına ve yoğunluklarına rağmen, komşularına da vakit ayırırdı. Karşılıklı ziyaretleşmeler olurdu. Ziyaretlerde tebessümü eksik etmezdi. Ziyaret sırasında, kütüphaneden uygun bir kitap alır, orada bulunanlardan birisine bir yer açtırırdı. Sonra oradan bir miktar okuyarak sohbet ederdi.

Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri, hemen her yıl Ankara'ya gelir, evlerinde bir süre misafir kalırdı. Ankara'nın çeşitli semtlerinde, çevre ilçelerde sohbetler, ziyaretler olurdu. Bazen de M. Es'ad Hocaefendi'yi de yanına alır, Anadolu'nun muhtelif şehirlerine beraber seyahat ederlerdi.

1977 Yılında, Mehmed Zâhid Kotku Efendi'nin bizzat elinden tutarak kürsüye oturtması ile İskenderpaşa Camii'nde *Râmûzü'l-Ehàdîs* derslerine başladı. Hafta sonlarında İstanbul'a gidiyor, pazar günü hadis dersini yapıp Ankara'ya dönüyordu.

Mehmed Zâhid Efendi'nin hastalığında, ameliyatında hep yakın hizmetinde bulundu. Son demlerinde de yanıbaşındaydı. Onun arzusu üzerine, 13 Kasım 1980 (5 Muharrem 1401) günü vefatından sonra, cemaatin eğitimiyle ve her türlü meselesiyle ilgilenme, tebliğ ve irşad görevini üstlendi.

Tasavvufî nisbeti; hocası Mehmed Zâhid Efendi vasıtasıyla Nakşibendî Tarikatı'nın, Hàlidiyye kolunun, Gümüşhâneviyye şubesidir. Ayrıca Kàdiriyye, Sühreverdiyye, Kübreviyye, Çeştiyye, Mevleviyye, Halvetiyye ve Bayrâmiyye tarikatlarından da irşada me'zundur.

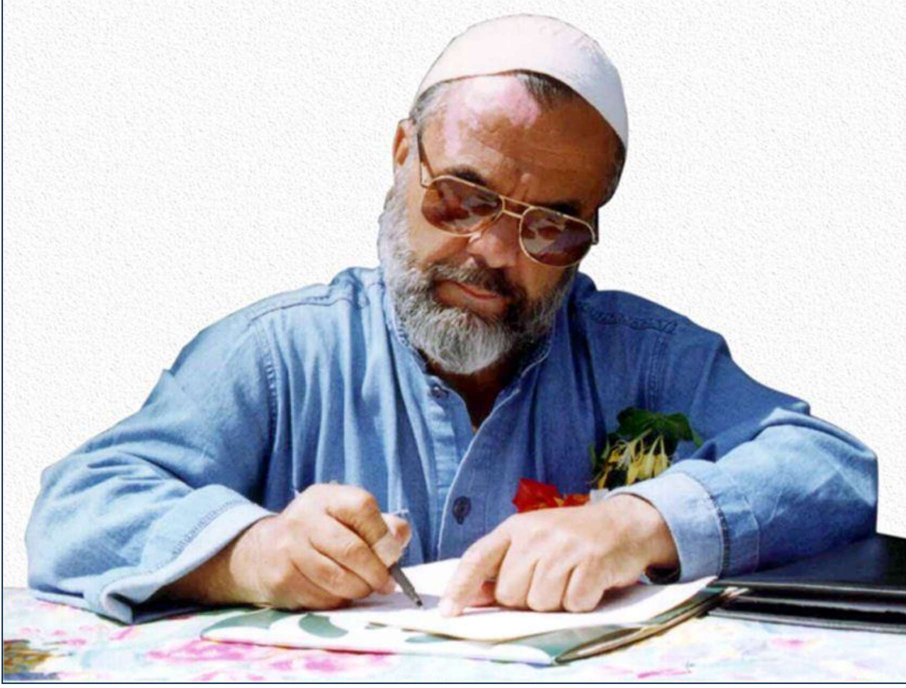
Onun döneminde hadis derslerine ilgi daha da arttı. Cemaat yer bulamadığı için camiye ilâveler yapıldı, ders dinlenilecek yerler beş-altı kat genişletildi. Caminin yanındaki eski binalar alınarak camiye katıldı. Ayrıca Ankara, İzmir, Bursa, Sapanca, İzmit ve Eskişehir'de mutad hadis dersleri başlatıldı.

Mehmed Zahid Kotku Efendi'nin emri üzerine kurduğu "Hakyol Vakfı"nın çalışmalarıyla bizzat ilgilendi, muhtelif yerlerde şubeler açtırdı. Eğitim ve yardımlaşma faaliyetini yaygınlaştırmak için çalışmalar yaptı. Sanat ve kültürle ilgili çalışmalar yapmak üzere "İlim, Kültür ve Sanat Vakfı"nı, sağlık hizmetleri için "Sağlık Vakfı"nı kurdurdu. Hanımların eğitimiyle ilgili olarak "Hanım Dernekleri"nin; çevre ile ilgili çalışmalar yapmak üzere "İlim, Ahlâk, Kültür ve Çevre Dernekleri"nin kurulmasını ve yaygınlaştırılmasını teşvik etti. Bu çalışmalarla toplumun güzel amaçlar için bir araya gelmesini, organize olmasını sağlamaya çalıştı.

Vakıflara ait, harabe haline gelmiş birtakım ecdad yadigârı eserlerin tamir ve tecdidiyle ilgilendi. Onların gayesine uygun olarak tekrar faaliyete geçmesini temin etti. (Ahmed Kâmil Tekkesi, Selâmi Mustafa Efendi Tekkesi, Şeyh Murad Efendi Dergâhı, Şadiye Hatun Şifâ Külliyesi...)

Eğitimin yaygınlaştırılması için basın ve yayın çalışmalarıyla ilgilendi. 1983 Eylülünde İslâm dergisi, 1985 Nisanında Kadın ve Aile ve İlim ve Sanat dergisi yayınlanmaya başladı. Daha sonra, Gülçocuk dergisi çıkartıldı. Sağlık ve bilimle ilgili konularda isePanzehir dergisi yayınlandı. Vefa Yayıncılık adına yayınlanan bu dergilerle yakından ilgilendi ve makaleler yazdı.

Bu dergiler ilgilendikleri sahalarda kamuoyuna önderlik ettiler. Yayınladıkları yazılarla, araştırma dosyalarıyla ve İslâm dünyasından haberlerle halkımızın bilgilenmesine ve bilinçlenmesine katkıda bulundular. İyimser, ümit verici, yol gösterici yazılarla pek çok hayırlı gelişmelere sebep oldular. Haklarında sempozyumlar, doktora tezleri yapıldı. Bir ara İslâm dergisinin tirajı yüz bini aştı. *İslâm* ve *Kadın ve Aile* dergileri, 1998 Haziranına kadar aksamadan yayınlarını sürdürdüler.

Kitap yayıncılığı için Sehâ Neşriyat'ı kurdu; çeşitli dinî, edebî, tarihî, kültürel eserler neşredildi. Yayıncılığın geliştirilmesi, haftalık ve günlük yayınlara geçilebilmesi için çalışmalar başlattı. Onun gayretleriyle bir matbaa tesis edildi (Ahsen), dizgi tesisleri kuruldu (Dehâ).

Sesli ve görüntülü yayıncılık alanında hizmet etmek, millî ve mânevî değerlerimize uygun yayınlar yapmak üzere, *Ak-Radyo* (AKRA) adı altında bir müessesenin kurulmasına öncülük etti (1992). Halen İstanbul'dan radyo yayınları yapılmakta; bu yayınlar uydu vasıtasıyla Türkiye'nin her yerinden, Orta Asya'dan ve Avrupa'dan dinlenebilmektedir.

Onun teşviki ile Ak-Televizyon adı altında Marmara Bölgesine yönelik bölgesel televizyon yayını başlatıldı (1997). Basın-yayın alanında *Sağduyu* isimli günlük bir gazete yayınlandı (3 Mayıs 1998 - 11 Temmuz 1999).

Kaliteli bir eğitimi temin etmek amacıyla, özel eğitim kurumlarının kurulmasını teşvik etti. Çeşitli illerde ilkokul

öncesi, ilkokul ve orta öğrenime yönelik eğitim tesisleri, okullar ve dersaneler kurdurdu. (Asfa)

Halka güvenilir bir sağlık hizmeti verilmesi için poliklinikler ve hastaneler açılmasını teşvik etti. Başta İstanbul olmak üzere bir çok ilde sağlık kuruluşları hizmete açıldı. (Hayrunnisâ Hastanesi, Esmâ Hatun Hastanesi, Afiyet Hastanesi…)

Yurtdışındaki müslümanlarla diyaloğu sağlamak, ziyaretleri kolaylaştırmak amacıyla İskenderpaşa Turizm (İSPA) adı altında bir seyahat acentası kurulmasına öncülük etti. Bu şirket vasıtasıyla hac ve umre programları, çeşitli yurt içi ve yurt dışı geziler; aile ve eğitim toplantıları düzenlendi.

İlmî seviyesi yüksek hocalar yetiştirmek amacıyla İstanbul'da, Ankara'da, Konya'da ve Bursa'da hadis ve fıkıh enstitüleri açtırdı. Buralarda ilâhiyat fakültelerinde okuyan veya mezun olan kimselere, özel hocalardan Arapça, hadis, tefsir ve fıkıh dersleri verdirilmesini temin etti.

Sohbet ve vaazlarına yurt içinde ve yurt dışında büyük ilgi gösterilmesi ve çeşitli yerlere davet edilmesi, onun çok seyahat etmesine neden oldu. Avrupa'da, Kuzey Amerika'da, Afrika'da, Orta Asya'da ve Avustralya'da pek çok ziyaretler, vaazlar, sohbetler yaptı; eğitim programlarına katıldı.

Her yıl hac ve umre dolayısıyla değişik ülkelerden gelen müslümanlarla görüştü, diyalog kurdu. Hakkı ve hayrı, iyiyi ve güzeli tebliğ etme yönünde şumüllü ve verimli çalışmalar yapmaktan bir an bile geri kalmadı. Çevresini de daima bu tür çalışmalara teşvik etti.

1997 Mayıs'ından itibaren hizmetlerini yurtdışında sürdürdü. 1998 yılında Avustralya'nın Brisbane şehrine yerleşti. Tebliğ ve irşad çalışmalarını Avustralya'nın her tarafına yaygınlaştırdı. Pek çok yerde camiler, kültür merkezleri açıldı. Brisban'daki camide, her gün sabah ve yatsı namazlarından sonra, hadis sohbeti yapıyordu.

Radyo sohbetleri yine devam etti. Cuma günleri Ak-Radyo'da yapmakta olduğu hadis sohbetlerine ilâve olarak, salı günleri tefsir sohbetleri yapmaya başladı (29 Eylül 1998). Fâtiha Sûresi'nden başladı. Her sohbette birkaç ayet-i kerime okuyup, izah ediyordu. Vefat etmeden önce yaptıkları son tefsir sohbetinde, Bakara Sûresi 224. ayetine kadar gelmişlerdi.

4 Şubat 2001 (10 Zilkade 1421) Pazar günü, bir cami açılışı yapmak için Grifit şehrine giderlerken, Avustralya yerel saatiyle 12'de (Türkiye saatiyle 04'te) Sydney civarında, Dubbo kasabası yakınlarında geçirdikleri elim bir trafik kazası sonucu, yanında bulunan damadı Prof. Dr. Ali Yücel Uyarel'le birlikte ahirete irtihal eylediler. Ani ölümleri ailesi, yakınları, sevenleri ve bütün müslümanlar tarafından derin bir üzüntüyle karşılandı.

Mübarek naaşları, Sydney'de Auburn Gelibolu Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra Türkiye'ye getirildi (8 Şubat Perşembe). 9 Şubat Cuma günü, Fatih Camii'nde yüzbinlerin iştirak ettiği muhteşem bir cenaze namazından sonra, tekbirlerle, salevatlarla, dualarla, gözyaşlarıyla, Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri'nin kabri civarında, Eyüp Mezarlığında toprağa verildi.

Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Rh.A, doğu dillerinden Arapça ve Farsça'yı, batı dillerinden Almanca ve İngilizce'yi bilmekteydi. Yurt içinde ve yurt dışında çok yönlü sosyal faaliyetlerini, tebliğ ve irşad çalışmalarını vefat edinceye kadar devam ettirdi.

Rûhu şâd, mekânı cennetî a'lâ olsun...

Yayınlanmış Eserleri:

01. Matbaacı İbrâhîm-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiye (1982)
02. Hacı Bektâş-ı Velî, Makàlât
03. Gayemiz (1987)
04. İslâm Çağrısı (1990)
05. Yeni Ufuklar (1992)
06. Çocuklarla Başbaşa
07. Başarının Prensipleri
08. Türk Dili ve Kültürü
09. İslâm'da Nefis Terbiyesi ve Tasavvufa Giriş (1992)
10. Avustralya Sohbetleri-1 (1992)
11. Avustralya Sohbetleri-2 (1994)
12. Avustralya Sohbetleri-3 (1995)
13. Avustralya Sohbetleri-4 (1996)
14. Yeni Dönemde Yeni Görevler (1993)
15. Haccın Fazîletleri ve İncelikleri (1994)
16. Zaferin Yolu ve Şartları (1994)
17. İslâm, Sevgi ve Tasavvuf (1994)
18. Sosyal Çalışmalarda Organizasyon ve Başarı (1994)
19. Güncel Meseleler-1 (1994)
20. Güncel Meseleler-2 (1995)
21. Hazret-i Ali Efendimiz'den Vecîzeler (1995)
22. Hacı Bektâş-ı Velî (1995)
23. Yunus Emre ve Tasavvuf (1995)
24. Başarı Yolunda Sevginin Gücü (1995)
25. İslâmî Çalışma ve Hizmetlerde Metod (1995)
26. Sosyal Hizmetlerde Hanımlar (1995)
27. Ramazan ve Takvâ Eğitimi (1996)
28. Tebliğ ve İrşad Çalışmaları (1996)
29. İslâm, Tasavvuf ve Hayat (1996)
30. Haydi Hizmete!.. (1997)

31. İslâm'da Eğitimin İncelikleri (1997)
32. Tasavvuf Yolu Nedir? (1997)
33. İmanın ve İslâm'ın Korunması-1 (1997)
34. İmanın ve İslâm'ın Korunması-2 (1998)
35. Allah'ın Gazabı ve Rızası (1997)
36. Mi'rac Gecesi (1998)
37. Doğru İnanç ve Güzel Kulluk (1998)
38. Ramazan ve Güzel Ameller (1998)

1. GÜZEL AHLÂKIN ÖNEMİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Cumanız mübarek olsun... Allah bu güzel günün içindeki hayırlardan, nimetlerden, rahmetlerden, feyizlerden cümlemizi a'zâmî istifade ettirsin... İki cihanda bahtiyar olun...

Peygamber SAS Efendimiz'in birkaç hadis-i şerifini okumaya niyet ediyorum. Bakalım, kaç tanesini okuyabileceğiz!

a. Kötü Huy Sevapları Yok Eder

Birincisi: Hazret-i Ali RA Efendimiz'den rivayet edildiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:

Hadis-i şerifin râvîsi Hazret-i Ali olunca, çok seviniyorum. Tabii, öbür sahabe de hepsi başımızın tacıdır. İstanbul'daki Ebû Eyyûb el-Ensàrî Hazretleri, özel olarak yakınlık duyduğumuz, bize ahirette özel ilgisi olacak bir kimse. Hepsi güzel, fakat Hazret-i Ali deyince büyük sevinç duyuyorum. Çünkü memleketimizde, Hazret-i Ali Efendimiz'i seven grup grup insanlar var ya... İşte o grup grup insanlar da, Hazret-i Ali Efendimiz'in rivayet ettiği o hadis-i şerifi duyuyorlar diye; "Hazret-i Ali Efendimiz nasılmış, Hazret-i Ali Efendimiz'i sevenler nasıl olmalıymış?" diye ders çıkartırlar diye, çok memnun oluyorum.

O bakımdan bu hadis-i şerifi bu cuma sabahında okuyorum. Râmûz'un 97. sayfası bu. Bu hadis-i şerifin Hazret-i Ali Efendimiz'den rivayet edildiğinin farkına vardım. Sonunda da diyor ki: (*Ve ricâlühû sikàtün*) "Ravilerinin hepsi güvenilen insanlardır." diyor. Hadis-i şeriflerin çeşitleri var, ama sahih hadis-i şerif tabii bizim için çok sağlam delil... Kur'an-ı Kerim dinimizin temeli; Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şerifleri dinimizin diğer bir temeli... Bunlarla dinimizi doğru olarak öğrenebiliyoruz.

Hadisleri göz ardı ettiğimiz zaman, dinimizin aslını anlamak imkânı olmayabilir. Çünkü, Kur'an-ı Kerim umûmî olarak bahseder. Hadis-i şerifler teferruatını açıklar.

Şimdi Hazret-i Ali Efendimiz'in rivayet ettiği Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şerifini okuyalım:[1]

إِنَّ الخُلُقَ السَّيِّءَ يُفْسِدُ الْعَمَلَ ، كَمَا يُفْسِدُ الْخَلُّ الْعَسَلَ

(العسكري في الأمثال عن علي ، رجاله ثقاتٌ)

RE. 97/4 (*İnne'l-hulüka's-seyyie yüfsidü'l-amele, kemâ yüfsidü'l-hallü'l-asel.*) buyurmuş.

Herkes ezberleyebilir de, böyle kısa hadis-i şerif olunca. Biliyorsunuz, kırk tane hadis-i şerifi ezberleyebilirse bir insan, Allah onu kıyamet gününde sıradan insanlardan değil de, alimlerden biriymiş gibi muameleye tâbî tutacak. Mahşer yerinde özel ikrama erecekler. Onun için, kırk tane böyle küçük cümleyi ezberlemek de zor değildir. Onları ezberlediğimiz zaman, inşâallah orada husûsî bir ikrama mazhar olmak da çok hoşumuza gider.

"—Oh, el-hamdü lillâh, halkın arasından bizi şöyle ayırdılar. Bizi özel makamlara getirdiler, oturttular; çok şükür, el-hamdü lillâh!" diye, tabii ayrılanlar ne kadar sevinirler.

---

[1] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.318, no:10777; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.259, no:850; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.247, no:8036; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *et-Tevâdù ve'l-Humûl*, c.I, s.233, no:184; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.241; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.348; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.255, no:799; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Kadàü'l-Havâic*, c.I, s.47, no:36; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXI, s.292; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Ebü'ş-Şeyh el-Isfahânî, *el-Emsâl fi'l-Hadîs*, c.I, s.302, no:284; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.165, no:579; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.III, s.51, no:1108; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.251, no:1885; Ebû Hüreyre RA'dan.

Mizzî, *el-Fevâid*, c.I, s.136, no:314; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VIII, s.54, no:12690; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.800, no:7361; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.252, no:6235.

Gelelim hadis-i şerifin mânâ-yı münîfine... Peygamber SAS Efendimiz kötü huydan bahsediyor:

(*İnne'l-hulüka's-seyyie*) "Hiç şüphe yok ki kötü huy, (*yüfsidü'l-amele*) insanın yaptığı işi, a'mâl-i sàlihasını, hayrâtını, hasenâtını fesada uğratır, berbat eder, mahveder. Kötü huy insanın iyi amelini bile berbat eder." Neye benzetmiş Peygamber Efendimiz?.. (*Kemâ yüfsidü'l-hallü'l-asel*) "Sirkenin balı berbat ettiği, tadını bozduğu, bünyesini değiştirdiği gibi."

Bal tatlıdır, hoştur, kaymakla güzel gider ama, sirke karıştı mı işin işine; tabii o zaman balın da tadı, zevki kalmaz. Onun gibi berbat oluyor. Bal baldır ama, içine sirke konulmuştur, karıştırılmıştır, yanlışlıkla düşürülmüştür; ne ise artık, hangi yolla karıştırılmışsa... Akılla insan karıştırmaz da... Akıllı insan da, kötü huylu olmaz zâten.

Yâni, nasıl benzetme olacak?.. Hani Nasreddin Hoca'nın bazı fıkraları oluyor:

"—Soğanla yoğurt yemeyi ben buldum, icad ettim ama, doğrusu ben de beğenmedim." demiş.

Yâni, her şey güzel olmuyor. Şimdi balın içine keskin bir sirke karıştırıldığı zaman, tadı tuzu kalmaz, bir şeye yaramaz. Belki faydası da kalmaz. Belki mideye de zararı olur, bakarsınız mideyi de deler. Ülser, gastrit yapar veya kanama yapar. Sirke karıştırılması doğru değil.

Onun gibi, kötü huy, insanın kötü huylu olması, yaptığı iyi amelleri de, a'mâl-i sàlihayı, hayrât ü hasenâtı da berbat eder.

Evet öyledir. Başka hadis-i şeriflerden bu hususta mâlûmâtımız vardır. Kur'an-ı Kerim'den mâlûmâtımız vardır. Meselâ:

لاَ تُبْطِلُوا صَدَقَاتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذٰى (البقرة:٢٦٤)

(*Lâ tübtılû sadakàtiküm bi'l-menni ve'l-ezâ*) buyuruyor Allah-u Teàlâ Hazretleri. Yâni, "Verdiğiniz sadakaları, zekâtları, hayır hasenâtı başa kakmak sûretiyle, ezâlandırmak sûretiyle, verdiğiniz insanları üzmek sûretiyle boşa çıkartmayın, berbat

etmeyin, iptal etmeyin!” (Bakara, 2/264) diyor Allah-u Teàlâ Hazretleri.

Çünkü sen sadaka verdiğin, zekât verdiğin insanı üzünce, onun kalbi kırılınca; bu sefer sadakanın, zekâtın bir sevabı kalmıyor. Neden?.. Üzdün adamcağızı, kalbini kırdın. Belki bir köşede ağlattın... Belki, “Eksik olsun senin sadakan, hayrın hasenâtın!” diyecek gibi bir duruma getirdin adamcağızı.

“—Yâhu, adam bize birazcık bir şey verecek; mahvetti bizi, perişan etti.” filân diye üzülmüşse, tabii o zaman ne oluyor?..

Bizim halk tabirleri bazen hoşuma gider; “Kaşığıyla verip, sapıyla gözünü çıkarmak gibi” derler. İnsan fukarayı üzmemeğe dikkat etmeli!

Hoşuma gidiyor, görüyorum, uzaktan göz ucuyla takip ediyorum. Eline parayı alıyor. Fukaranın yanından geçerken veya camide musafaha ederken, avucunun içinde para var; parayı ötekisinin eline tutuşturuyor. Musafaha yapıyor, tokalaşma diyelim, gençler de anlasın diye; tokalaşma yapıyor. Öteki adam bakıyor ki:

“—Aaa, ben tokalaştım bu karşımdaki adamla ama, elimde de bir şey var...”

Neyse, o da bozuntuya vermiyor, anlıyor işin gizli olduğunu. O da onu cebine sokuyor. Sonra dışarıya çıktığı zaman, bakıyor, bir şey vermiş kendisine o arkadaş ama, kimse de bu işi fark etmedi, anlamadı; seviniyor.

Bir de:

“—Gel bakalım buraya! Senin çoluk çocuğun kaç tane, paran pulun var mı, borcun harcın var mı?..”

“—Var, çoluk çocuk kalabalık...” bilmem ne.

“—Al sana zekâtımdan beş kuruş, on kuruş!”

“—Yâhu, hay Allah, ne diye bağırdın, ilan ettin, beni mahvettin?.. İstemez, eksik olsun; teşekkür ederim.” der, almaz o zaman.

Böyle yaptığımız her ibadetin bir bozucu tarafı vardır. İbadeti ibtal eden, veya ifsad eden; yâni bâtıla çıkartan, boşa çıkartan veyahut da bozan... Kökünden bozuyor. Hani insan birisiyle nişanlanıyor da, sonra soruyorsun:

“—Ne oldu, evlendiniz mi?..”

“—Bozduk hocam!” diyor.

Yâni, olmadı artık demek o...

“—Nişanı attım, bozuldu.” diyor.

Ya bozuluyor, ya sevabı kaçıyor. Bu namaz kılarken da böyledir, hacca giderken de böyledir.

Hacca gider insan… Hac çok sevap; ömründe bir defa yapılan muhteşem bir ibadet... Hem mâlî yönü var, hem sıhhî yönü var, hem de mânevî, kalbî yönü var. Yâni, mal harcanıyor, para harcanıyor. Sıhhatli olması lâzım insanın, zengin olması lâzım!.. Kalkıyor gidiyor oraya ama, öyle şeyler yapıyor ki hacda, haccı ibtal oluyor; yâni bâtıl oluyor, boşa gidiyor. Veyâ ifsad oluyor, bozuluyor, hiç bir işe yaramaz duruma geliyor. O da kendisini hacı sanıyor.

Bir de hacılıktan dolayı öğünüyor, levhaya yazıyor, etrafa söylüyor:

“—Ben hacıyım!” diye.

Sen nereden hacısın?.. Dur bakalım, kabul oldu mu, olmadı mı?.. Allah senin ibadetini yüzüne mi çaldı, çalmadı mı?.. Kendisini hacı sanıyor.

İşte böyle, bütün ibadetlerde insanın güzel huylu olması lâzım!

“—İbadetleri ibtal edecek, ifsad edecek hususlar nelerdir? Ne yaparsam bu ibadet boşa gider? Ne yaparsam bu ibadet bozulur, sevabı kalmaz; yeniden yapılması gerekir, sil baştan olur?..” diye bunları öğrenmek lâzım!..

İlmihal kitaplarında aslında... İlmihal kitaplarının klasik bir yazım tarzı var, o tertibe göre anlatıyorlar. Ama bence bu devrin insanlarına, biraz başka türlü bu işin önemini anlatmak için, tertiplerde filân biraz değişiklik yapmak lâzım!..

“—Bir namaz kılıyorsun, namaz bozulabilir. Aman şunlara şunlara dikkat et; yoksa kıldığın namaz boşa gider, havaya gider.” diye ilkönce onları ifade etmeli ki, insan ilkönce onu bilsin. Onu bilmiyor, namaz kıldım sanıyor.

Sonra orucu... Biz meselâ Ramazan ayının başında:

“—Orucun sevabını şunlar şunlar bozar, ifsad eder, ibtal eder; aman bunlara dikkat edin, bunları işlemeyin, orucunuzu güzel tutun! Sonra akşama aç ve susuz kalmaktan başka, elinize hiç bir kâr geçmez.” diye ikaz ettik.

Daha Ramazan gelmeden, ben nerede vaaz ettiysem arkadaşlara, cemaatimize bunları böyle hatırlattım. Dedim ki:

“—Bakın, oruç sadece sabahtan akşama kadar aç kalmak değildir. Aman şunlara şunlara dikkat edin!” diye sıraladım.

Hac böyledir, oruç böyledir, namaz böyledir, zikir böyledir, fikir böyledir, hayır hasenat yapmak böyledir, zekât sadaka böyledir. O halde ne yapmamız gerekiyor muhterem kardeşlerim?.. Ahlâkımızı güzelleştirmemiz lâzım geliyor.

b. Çocuğun Eğitimi

Tabii ahlâkı güzelleştirelim ama, bu güzel ahlâk, güzel huylar Kapalı Çarşı’da mı satılır, cevâhir bedesteninde mi satılır?.. Kiloyla mıdır, metreyle midir?.. Nereden alınacak, nasıl elde edilecek, nasıl kazanılacak bu güzel huylar?..

Bu tabii o kadar çarşıdan elbise almak gibi değil... Sırtına giydin, konfeksiyon iyi geldi. Tamam, bu elbise benim diyebiliyorsun. Ama böyle kolayca, elbise giyer gibi iktisab edilemiyor güzel huylar.

Bir kere kişinin aile eğitimi diyoruz, “Terbiye aile eğitiminden başlar.” diyoruz. Bizim çok kıymetli bir profesör dostumuz var, Allah razı olsun; çok da tatlı konferanslar verir, konuşur. Biz de çok seviyoruz kendisini. O bir konferansında anlatmıştı, çocuk eğitimi ile ilgili... Demişti ki:

“—Çocuğun terbiyesinde sekiz husus vardır, sekiz nokta vardır, sekiz madde vardır. Bunlar tamamlandığı zaman, çocuğun terbiyesi tamam olur. Çocuk anasından doğduğu zaman, anasından doğup da ‘Ingaaa...” dediği zaman, sekiz maddelik terbiyesinin beş maddesi —geçmiş ola— bitmiş oluyor. Daha önceden lâzımdı bazı şeyler. Bazı tedarikleri daha önceden yapmak lâzımdı.” demişti.

Biz de şaşırdık;

“—Yâhu sekizin beşi geçer mi çocuk ıngaaa dediği zaman?.. Ömrü boyunca daha nice tahsiller görecek.” diye bir çeşit kuşku ile karşıladık profesörün sözünü.

“—Sıralasın bakalım, bunlar neler?” diye sıkıştırdık. Tabii, zâten o sıraladı. Haa ne diyor:

“—Bir kere insanın eşini güzel seçmesi gerekiyor. Oradan başlıyor iş. Bir kötü kimseyi eş olarak seçti mi insan, kötü bir annenin veya kötü bir babanın çocuğu olacak doğan çocuk... Geçmiş ola!.. Anne baba kötü olduktan sonra, kötü demirden iyi kılıç yapılabilir mi?.. Bir tanesi gitti.”

Efendim, şöyle olacak, böyle olacak diye beş tanesinin hakikaten geçmiş olduğunu isbat ediyor. Kalıyor geriye üç tanesi. Tabii, anne karnında bile çocuğun eğitimi, terbiyesi var. Helâl lokma yemesi var. Haram lokma ile beslenmiş bir annenin karnındaki çocuktan hayır gelir mi?.. Gelmez, eşkıya olur; tüfek alır, dağlara çıkar.

Nikâhı sahih olmayan bir çocuk; *veled-i zinâ* deniliyor biliyorsunuz, nikâhı sahih değil. Geçenlerde okuduk gazetelerde, karnı şişmiş, nikâhı o zaman yapıyor. Çocuk meydana gelmiş, bunlar evlenmişler önceden, daha yeni nikâh yapıyorlar. Olmaz!..

“—Olmaz ama, oldu.”

Haa, işte bak, o zaman o çocuktan hayır gelmiyor. O çocuk nikâhla olmadığı için bereketsiz oluyor, hayırsız oluyor. Anne baba da anlayamıyor;

“—Yâhu, ben bu çocuğu en iyi okullarda okuttum, çocuk niye adam olmadı?” diyor.

Veyahut da hastalıklı doğuyor. Bakıyorsunuz, problemli çocuk olarak doğuyor. Neden?.. Annesi babası içkici vs. Çocuğa tesir ediyor. Esrar kullanırsa, tesir ediyor. Buralardan kaybetmiş oluyor.

Demek ki, anne karnında terbiye var. Ondan sonra, anne kucağında, aile yuvasında terbiye var. Ondan sonra nihayet geliyor okula, çocuk ilkokulda okumağa başlıyor.

Eski filozoflardan birisi demiş ki:

“—Okuma yazma bilmeyen bir millete okuma yazma öğretirsen, ne olur?.. Okuma yazma bilen bir cahil millet olur.”

Cahillik bitmez ki... Okuma yazmayla cahillik bitmiyor muhterem kardeşlerim! Okuma yazma sadece bilgiyi arttırıyor. Adam da adam olmadığı için, okuma yazma ile öğrendiği bilgileri, banka soymakta, kasa açmakta, yol kesmekte kullanıyor. Polise taş çıkartıyor. Askeri üzüyor, yoruyor, sıyrılıp kaçmasını biliyor.

Neden?.. Çünkü tahsil gördü, her şeyden haberdar, ondan... Keşke cahil olsaydı. Yâni, kaplanın bir de kanadı olunca, yapacağı şerrin, yapacağı zararın haddi hesabı olmaz. Duvarın öbür tarafına da uçar, atlar, orada da insanları yakalar, çatır çutur yer.

Binâen aleyh, kötü insanın birçok donanımlarla donanması, birçok meziyetlere, alete, edevâta, imkâna sahip olması kötülüğü yaygınlaştırıyor.

Onun için, insanın eğitiminde, terbiyesinde aile de önemli ama... Tabii anne babasının tesiri var, soyunun, muhitinin tesiri var. Annesinin onu beslerken helâl süt vermesinin, helâl lokma yemesinin tesiri var... Tabii bunları materyalist insanlar kabul etmeyebilir, "Boşver böyle şeyleri!" diye düşünebilirler. Ondan sonra, ailede güzel bir eğitim görmesinin tesiri var.

Ondan sonra yine yetmiyor. Çünkü, aileden sonra, deniz kenarındaki gemi, çalkantılı okyanuslara açılıyor, hayatın okyanusuna açılıyor. Orada büyük dalgalar var, fırtınalar var, kasırgalar var... Gemileri parçalayan çok büyük tehlikeler var deryada... O zaman insanın gene birtakım şeylerle takviye olması gerekiyor.

Eskiler ne yapmışlar?.. Eskiler bizim bu dediğimiz, saydığımız, saymadığımız bütün eğitim unsurlarına dikkat etmişler. İyi bir aile ile çocuklarını evlendirmeye dikkat etmişler. Ondan sonra, nikâhlı olmağa dikkat etmişler Bir de, nikâhta hayır bereket olsun diye dualarla, camide namazlar kılınarak düğünün yapılmasına, düğünde içki vs. içilmemesine, her şeye dikkat etmişler.

Hayırlı, dualı, güzel bir yuva; iki taraf da müslüman, mütedeyyin... Ondan sonra evlâtları olmuş. Hani kimisine de besmelesiz diyorlar, yâni besmeleyi unutmanın bile zararı var. Yemeğe oturup da insan besmelesiz yemeğe başladı mı, şeytan onun gıdasına ortak oluyor. Evlendiği zaman besmelesiz başladı mı, şeytan onun eşine ortak oluyor. Şaşırmışlar sahabe-i kiram:

"—Yâ Rasûlallah, şeytan bizim ailemize de mi ortak olur?.."

"—Evet, ortak olur, şeytanın çocukları olur. Sen besmelesiz olursan, Allah'a sığınmazsan, öyle olur." buyurmuş.

Bunlar işin bizce görünmeyen tarafları, ilâhî tarafları, mânevî tarafları. Tabii Peygamber SAS Efendimiz görüyor.

Onun için, tertemiz bir yuva kurmuşlar dualarla... Ondan sonra herkes helâl lokma yemeğe dikkat etmiş. Ticaretini güzel yapmış, sanatını güzel yapmış.

Zâten sanatta da bir kontrol varmış, esnafın kendi kendisini kontrolü varmış. Esnafın bir ağası varmış, *Yiğitbaşı* denilen bir esnaf başkanı varmış. Sabahleyin piyasa, dükkânlar besmelelerle açılırmış. Kimse kimsenin çırağını ayartıp, daha fazla aylık, haftalık verip kendisine alamazmış. Çırak gelirmiş, ustasının elini öpermiş, işe öyle başlarmış. Usta ona işi güzel öğretirmiş. Yapılan mal kalitesiz olursa; esnaf teşkilatı müdahale eder, o esnafı cezalandırırmış. İcabında işten, orada ticaret yapmaktan men edermiş. Helâl lokma ile, yalan yere yemin etmeden, aldatmadan ticaret olurmuş, kazançlar güzel olurmuş.

Sonra da tabii bir İslâm terbiyesi var. Osmanlı nedir?.. Osmanlı günlük yaşantıda İslâm hayatını, Allah'ın emirlerini, ayet-i kerimeleri, hadis-i şerifleri yedi asır uygulayan, uygulayarak yaşayan bir İslâm toplumu, örnek İslâm toplumu... Şimdi bu toplumun yedi asırlık birikimi var, tecrübesi var, oturması kalkması var. Paşa efendi konak yapıyor, haremlik selâmlık yapıyor. Padişahın sarayında da haremlik var, selâmlık var. Yâni kadınlarla erkekler beraber oturmamışlar. Bunlar ölçülmüş, biçilmiş şeyler, ta Peygamber Efendimiz'den geliyor.

Peygamber Efendimiz, kızı Fâtımatü'z-Zehrâ Vâlidemiz'in hane-i saadetine ziyarete gittiği zaman, yanında sahabesi varken, kızına sesleniyor uzaktan:

"—Kızım, biz misafirlerle seni ziyarete eve geliyoruz, perdenin arkasına çekil! Misafirler var yanımda, yalnız ben, tek başıma değilim. Yanımda ashabımdan misafirler var, perdenin arkasına çekil kızım!" diyor.

Düşünün ki, ziyaret eden Peygamber Efendimiz SAS; yanındakiler yıldızlar misâli sahabe-i kiram... Evine gittiği insan Peygamber Efendimiz'in mübarek kızı, kerimesi, cennet hatunlarının efendisi, Fâtıma Anamız Radıya'llâhu teàlâ anhâ... Ama Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

"—Perdenin arkasına çekil kızım, yanımda erkekler var, nâmahremler var!" diyor.

Şimdi bu sözleri niçin söylüyorum?.. Tesettürün karşısına çıkanlar ibret alsınlar, hatalarından dönsünler diye söylüyorum. Sonra bu tesettürün kimler karşısında?..

"—Biz ilericiyiz, biz laikiz, biz moderniz, biz çağdaşız!.." filân diyen kimseler.

Bir kısmı da bunların, bizim Hazret-i Ali Efendimiz'in taraftarları, onu seven insanlar... Görsünler bakalım, Fâtıma Anamız nasıl yaşamış?.. Böyle ibadeti ve oturmayı beraber mi yapmışlar, ayrı mı yapmışlar; görsünler!

Şimdi, "*Dost acı söyler, düşman güldürür.*" derler. Biz hakîkatleri söyleyelim de, Allah'ın divanında yüzümüz ak olsun, alnımız açık olsun...

"—Yâ Rabbi, ben o kardeşlerime hatırlattım, bilgileri söyledim." diyebilelim diye anlatmış oluyoruz.

Demek ki, İslâm toplumunun güzel bir örneği... Yâni asırlar boyu örnek bir İslâm ailesi nasıl olur, Osmanlı bunu tahakkuk ettirmiş. Dindar paşası var... Hacca gitmiş, cami yaptırmış, hamam yaptırmış, kütüphane yaptırmış, münevver, dindar paşa hazretleri var, eşraf var, halk var... Şeyh efendiler var, müridleri var; tarikatlar var, merasimleri var, zikirleri var... Bir alem!..

Ben diyorum ki: Keşke o alemi şimdi, kitaplardan teferruatı toplayabilsek de, şöyle bir bölgede uygulayabilsek... Bakın, nasıl dünya hayran olacak!..

"—Allah Allah, bunların evleri ne kadar güzelmiş! Kafesleri ne kadar tatlı, cumbaları ne kadar hoş! Sedirler ne kadar rahat... Mangal ne kadar pırıl pırıl orta yerde parlıyor... Ne kadar güzel!" diyecekler.

Görseler, her şeyi beğenecekler, hayran kalacaklar. Ben de temenni ediyorum, "Hiç olmazsa şöyle göstermelik bile olsa, bir yerlerde bunu uygulasak da, millet anlasa..." diyorum.

c. Hased İnsanın Hasenelerini Bitirir

Biliyorsunuz, bu kötü huyun ameli, sirkenin balı bozması gibi bozması meselesinde, hadis-i şeriften birkaç misâl daha vermek istiyorum.

Meselâ, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[2]

الْحَسَدُ يَأْكُلُ الْحَسَنَاتِ ، كَمَا تَأْكُلُ النَّارُ الْحَطَبَ (د. هب.

عن أبي هريرة ؛ ه . ع . ش. هب. والديلمي عن أنس)

RE. 202/17 (*El-hasedü ye'külü'l-hasenât*) "Hased insanın hasenelerini, yâni güzel ibadetler hayırlar yapıp da kazandığı sevapları, hasenâtı yer, bitir; (*kemâ te'külü'n-nâru'l-hatab.*) ateşin odunu yeyip bitirmesi, yok etmesi gibi."

Nasıl ocağa odunu koyuyorsun, kocaman, ağır bir şey... Üç kilo, beş kilo kesilmiş bir odun. Koyuyorsun, iki saat sonra bakıyorsun, kül olmuş. Bir avuç kül kalmış. Ne oldu?.. Odunu ateş kül etti, yandı yandı, bitti. İnsanın hasenâtı da, huyları kötü olduğu zaman, meselâ buradaki kötü huy, hased... Hased eden kişinin hased etmesi, kıskanması iyilikleri kül ediyor. Yakıp bitirip kül ediyor.

Demek ki burada da, konuşmamın başında söylediğim hadis-i şerifin bir misalini görmüş oluyoruz. Bu hadis-i şeriflerden anlaşılıyor ki, bizler müslüman olarak tabii ibadet edeceğiz. İbadetleri severek yapıyoruz. Namaz gözümüzün bebeği... Ramazan gelince ülkemizin çehresi değişiyor. Minareler kandillerle donanıyor, camiler mü'minlerle doluyor. Akşam ziyafetleri, iftarlar, hediyeler, sadaka-i fıtırlar, zekâtlar... Değişiyor toplum, bir başka güzel hale bürünüyor.

---

[2] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II s.693, no:4903; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.266, no:6608; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.418, no:1430; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1408, no:4210; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.330, no:3656; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.330, no:26594; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.267, no:6610; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.136, no:1049; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.271, no:6212; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.2, s.159, no:2812; İbn-i Abdi'l-Ber, *Temhîd*, c.VI, s.124; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.247; Hatîb-i Bağdâdî, Târih-i Bağdad, c.II, s.227; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dımaşk*, c.LIV, s.170; Enes RA'dan.

Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.136, no:1048; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.833, no:7438; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.117, no:1132; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XII, s.193, no:11738.

Tamam, ibadetleri böyle severek yapıyoruz. Seviyoruz ibadetleri... Orucu da seviyoruz, zekât vermeyi de seviyoruz, haccı da seviyoruz, umreyi de seviyoruz, her ibadeti seviyoruz. Seviyoruz ama, ibadetlerin yapılmasıyla, hayır hasenâtın yapılmasıyla hasıl olan haseneler, verilen mükâfatlar elden gidebiliyor. İbadetin sevabı yok olabiliyor, ibadet bozulabiliyor, ibadet boşa gidebiliyor... Kazanılmış sevaplar da kül olabiliyor.

d. Güzel Huy ve Takvâ

O halde neye dikkat etmemiz lâzım?.. İbadet etmemiz lâzım amma, güzel huylu olmağa da dikkat etmemiz lâzım!.. Huyumuzun güzel olması lâzım!..

أَكْثَرُ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ الْجَنَّةَ تَقْوَى اللَّهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ (حم. خ . في الأدب ، ت. ه. ك. حب. هب. عن أبي هريرة)

RE. 80/3 (*Ekseru mâ yüdhilü'n-nâse'l-cennete takva'llàhi ve hüsnü'l-huluk.*) "İnsanları ekseriyetle cennete sokacak şey, güzel huydur ve takvâdır."[3] diye Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şerifi var.

Neden bu adam cennetlik oldu?.. Neden bu adamı Allah-u Teàlâ Hazretleri cennete sokuyor, mükâfâtlandırıyor?.. Ekseriyetle güzel huyundan dolayı, takvâsından dolayı. Takvâ da tabii, günahlardan sakınmak demek. O da bir sakınma duygusudur. Yâni açgözlü değil, hemen ne bulursa yutmuyor, elini

---

[3] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.363, no:2004; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.442, no:9694; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.224, no:476; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.108, no:289, 294; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.360, no:7919; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.324, no:2474; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.235, no:4914; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.137, no:1050; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IX, s.470, no:3787; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Vera'*, c.I, s.93, no:135; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.379, no:1073; Ramhürmüzî, *Emsâlü'l-Hadîs*, c.I, s.159, no:132; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.VIII, s.470; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.60, no:2340; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.311; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.141, no:44071; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.357, no:4283.

her şeye uzatmıyor, her aklına geleni yapmıyor... Takvâ ile ölçüyor, biçiyor, düşünüyor, taşınıyor; günahsa yapmıyor, tehlikeli ise kaçınıyor. Şüphelinin yanına bile yanaşmıyor.

O da bir güzel huy, o da bir huy... Yâni şu adam takvâlı, bu adam takvâsız... Onun huyu güzel, bunun huyu kötü... O da bir huy. Haa, demek ki, ekseriyetle insanlar takvâlı olmaktan dolayı, güzel huylu olmaktan dolayı cennete giriyorlarmış.

O halde ne yapacağız?.. İbadetlere özen gösterdiğimiz kadar, ve hattâ —onları bile ibtal ettiği için— onlardan da fazla, her şeyden önce ahlâkımızın güzel olmasına dikkat edeceğiz.

Böyle bir dikkat var mı?.. Çevremize bakalım, kendi kendinize sorun! Etrafınızdaki insanları düşünün... Akrabanızı, komşuları, arkadaşlarınızı düşünün... Toplumumuzda ahlâkını güzelleştirme eğitimi var mı?.. Böyle bir özlem, böyle bir çalışma hissediliyor mu, gözle görülüyor mu?.. Var mı böyle bir ahlâk çalışması?..

Yok! Böyle bir şey düşünülmüyor. Hattâ özel sohbetlerden kesitler alsak, banda alsak özel konuşmaları; çoğu ahlâka aykırıdır. Çoğu insanın temâyülleri, eğilimleri, kafasındaki niyetleri kötülüğe doğrudur. Onu da söyler:

"—Yâ, vallàhi elime bir fırsat geçse, şöyle yaparım, böyle yaparım..." diye, ağzını açıp, gözünü yumup öyle şeyler söyler ki, insanın tüyleri diken diken olur.

Güzel ahlâka bir eğilim yok, güzel ahlâkı kazanmak için bir çalışma yok... Kötü huylardan kurtulmak için bir çalışma yok... Ne biçim toplum?.. Kötüye doğru giden bir toplum... Bu gidiş iyi değil, hayra alâmet değil.

Eskiden nasıldı?.. Eskiden bu iyi ahlâkı öğrenmek ve öğretmek için sistemler vardı, eğitim metodları vardı. Eğitim mekânları vardı, eğitici insanlar vardı, mürebbîler vardı, mürşidler vardı. İnsanları böyle pratik olarak özel hayatlarında eğiten, "Şu şöyledir, bu böyledir!" diye gösteren insanlar vardı.

Biliyorsunuz bir insan delikanlı olduğu zaman, büluğ çağına erdiği zaman, hele evlendiği zaman, artık annesinin babasının sözünü kim dinler?.. Dinlemiyorlar. Amma, bizim eski toplumumuzda yaşlı adamları bile yola getiren, onlara bile nasihat eden mercîler vardı, makamlar vardı, kişiler vardı.

Onların bir sözü iki edilmezdi, herkes karşısında diz çökerdi. Başını kaldırmazdı, gözüne bakamazdı. Bir sözünü iki etmezdi.

Alın Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî... Bir vezire [Muînüddin Süleyman Pervâne] bir fakirin işini söylemiş, cennetmekân, rahmetu'llàhi aleyh. Çok hoşuma gidiyor. Vezir, o zamanki devlet adamı demiş ki:

"—Efendim, bu işe divan razı olmaz!" demiş.

Divan, hani o devlet dairesindeki yetkili kimseler demek. Mevlânâ Hazretleri tebessüm etmiş, bir latîfe yapmış orada:

"—Dîvan Süleyman'a değil, Süleyman dîvana hakimdir." demiş.

Ama bu ikinci *dîvan*, *div* kelimesinin çoğulu; divler demek yâni. *Div* de Farsça'da şeytan mânâsına geliyor. Yâni, Süleyman AS'ın cinler üzerindeki hakimiyetine, saltanatına telmihte bulunarak, "Sizin adınız Süleyman… Siz ağırlığınızı koydunuz mu, dîvânın, yâni şeytanların hükmü olmaz, iş olur." diyor.

Divan kelimesini böyle iki anlamlı kullanmış. Ötekisi, "Memurlar bu işe razı olmaz:" diyor, o da beriki mânâsıyla, "Siz ağırlığınızı koydunuz mu, dîvân, yâni devler, şeytanlar bu işe mânî olamaz!" diye bir latîfe yapmış. Adam gülmüş tabii, fakirin işini yapmış.

Sonra bir yetkili şahıs gelmiş, kapısından içeri almamış Mevlânâ Hazretleri. Çok hoşuma gidiyor. Neden sonra almış da, huzuruna oturtmuş, hiç konuşmuyor. Neden?.. O adamın zalim olduğunu, yoksulları ezdiğini, rüşvet aldığını, kötü işler yaptığını biliyor tabii; onun için.

Adam da durmuş, durmuş... Devlet adamı, çok yüksek ama, karşısındaki mâneviyat adamı, o ondan çok daha yüksek... Mevlânâ Hazretleri...

Demiş ki:

"—Efendim, bana bir nasihat et!" demiş, nasihat isteyerek konuşturmaya çalışmış.

Mevlânâ Hazretleri o zaman açmış ağzını:

"—A evlâdım, ben sana ne nasihat edeyim?.. Seni Rahman sultan etti, sen şeytana hizmet ediyorsun!.." diye başlamış böyle, hem nükteli, hem de ağır söylemeye...

Adam hüngür hüngür ağlamış. Pişman, perişan öyle gitmiş huzurundan.

Bizim toplumumuzda böyle müesseseler vardı. Padişahı, bakanı, veziri, yetkiliyi, hatasını söyleyip yola getiren makam ve şahsiyetler vardı, müesseseler vardı. Biz bu müesseseleri ne yaptık, bu mücevherleri ne yaptık?.. Darmadağın ettik, hazineyi yağmalat-tırdık... Bunlar güzel şeylerdi. Bunlar, bizim cihanda yüzümüzü ak eden şeylerdi.

Bugün Mevlânâ'ya Avrupalılar, Amerikalılar sahip çıkıyor, onlar hayran oluyor. Bizde birçoğunun, onların sevgisinden sonra haberi oldu Mevlânâ'dan... Yoksa, Mevlânâ'ya da karşı çıkabilirlerdi.

Bizim de ne yapıp yapıp, kötü huyları atacak bir çare bulmamız lâzım! İyi huyları iktisab edecek, öğretecek bir mekteb bulup, oraya kendimizi kaydettirmemiz lâzım!..

Biliyorsunuz, kötü huyları iyiye döndürmenin yolu, yöntemi, tasavvufun konusu oluyor ve tasavvuf insanları kemâlât-ı insâniyyeye, ahlâkıyyeye ulaştıran bir eğitim müessesesi...

Allah-u Teàlâ Hazretleri gerekli eğitimleri görüp de, Allah'ın sevdiği kâmil insanlar, güzel huylu insanlar olmayı cümlemize nasib eylesin... Varsa, üzerimizdeki kötü huyları atmayı, onlardan kurtulmayı nasib eylesin... İçi temiz, kalbi temiz, aklı temiz, fikri temiz, niyeti temiz ve yaptığı işler ifsad olmayan, ibtal olmayan, Allah indinde makbul olan amelleri işleyen kullar eylesin Allah cümlemizi...

Huzuruna sevdiği, razı olduğu kulu olarak varmayı nasib eylesin... Rahmetine mazhar eylesin... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin cümlemizi; sevdiğimiz çoluk çocuğumuz, akraba ve büyüklerimizle beraber...

Aziz ve muhterem Akra dinleyicileri, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

14. 04. 1995 - AKRA

2. AŞÛRE GÜNÜ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..
Cumanız mübarek olsun aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!
"—Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi dünyada, ahirette sizin ve sevdiklerinizin üzerine olsun!" diye de geniş, güzel bir dua temennî ediyorum, diliyorum Rabbimden.
Allah hepinizden râzı olsun...

a. Muharrem Ayı'nın Önemi

Bugün 1415. hicrî yılın son ayının, son günlerinde bulunuyoruz. Önümüzdeki hafta içinde, salı günü bu Zilhicce ayı bitecek ve hicrî senede hicrî ayların birincisi olan Muharrem başlayacak. Çarşamba, birinci gün...

Tabii bu hesaplama farklarından dolayı, İslâm ülkelerinde bu hilâlin görülmesinin, görülememesinin tesiriyle başlangıç günleri bir gün önce, bir gün sonra; hatta bazen iki gün önce, iki gün sonra olabiliyor. Bizde çarşamba günü hicrî 1416 Yılı'nın birinci günü olacak. Salı günü de hicrî 1415'in Zilhiccesi'nin son günü olacak. Bu münasebetle, bu cuma günü size, o günlerde yapılıp kazanılabilecek birtakım sevaplı amellerden bahsetmek istiyorum.

Şimdi Muharrem ayı, Arabî on iki ayın birincisi. Arabî ay, kamerî aylar, yâni hilâlin tekrar görünmesine kadar geçen bir zaman bir ay sayılıyor Araplarda... Bu bizim millî ve dini takvimiz olmuş yakın zamana kadar. Sonra şemsî takvime geçilmiş. Hicrî takvimde ayların mevsimlere göre zamanı, seneden seneye on bir gün değişerek fark ediyor. Ve onun için otuz küsür senede bir bakarsınız Ramazan yaza gelir, bir bakarsınız kışa gelir. Yâni, senenin bütün mevsimlerine değişir.

Şimdi bu Muharrem ayı, bizim için üç bakımdan önemli oluyor. Bir: Hicrî yeni yılımızın ilk ayı ve hicrî yılbaşı, dolayısıyla Muharrem ayının birinci günü olmuş oluyor. İkincisi: Muharrem ayı mübarek aylardan, mukaddes aylardan birisi...

Biliyorsunuz, Kur'an-ı Kerim'de aylar hakkında:

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْراً فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ

السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ (التوبة:٣٦)

(*İnne iddete'ş-şuhûri inda'llàhi'snâ aşere şehren fî kitâbi'llâhi yevme haleka's-semâvâti ve'l-ard*) "Gökleri ve yeri yarattığı günde Allah'ın yarattığına göre, takdirine, yazgısına göre, bir senenin ayları on iki aydır. (*Minhâ erbaatün hurum*) Bunlardan dört tanesi haram aylardır." (Tevbe, 9/36) buyruluyor.

Bu haram aylar yâni muhterem aylar, mukaddes aylar; içinde ibadetlerin çok sevaplı olduğu aylar.

Şimdi, Muharrem de bu haram aylardan birisidir. O bakımdan önemli iki. Yılbaşı olduğu için önemli bir; mukaddes bir ay, sevaplı bir ay olduğu için önemli iki... Üçüncüsü de, içinde Aşûre Günü dediğimiz bir belirgin, an'anevî gün var, bu bakımdan da önemli. Aşûre Günü ve Aşûre gecesi de dînî bakımdan önemli olduğu için, Muharrem ayı bizim için üçüncü bir kez önem arz ediyor.

b. Allah'ın Ümmet-i Muhammed'e On İkramı

Aşûre kelimesinin üzerinde biraz alimlerimiz durmuşlar. "Niçin Àşûrâ demişler Muharrem'in içindeki o güne?" diye, üzerinde çeşitli bilgiler verilmiş. Bunlardan birisi, çok sevdiğim Abdülkàdir-i Geylânî Efendimiz'in *Gunyetü't-Tàlibi Tarîkı'l-Hak* isimli çok güzel bir eseri var, çok güzel bilgiler ihtiva ediyor. Çeşitli konulara temas edilip, başka kitaplarda bulunmayan teferruatlı bilgiler veriliyor.

Orada bir bölüm ayırmış, (*Meclis fî fadàili yevmi àşûrâ*) "Aşûre Günü'nün fadàiline dair bir ayrı oturum" diye. Yâni, bir oturumda söylenecek bir vaaz konusu hazırlamış kitabında, meclis diye isimlendirmiş kitabının bölümlerini. Rahmetu'llâhi aleyh, Allah şefaatine erdirsin... Büyük evliyâ.

Aşûre tabii, *aşere* kelimesiyle ilgili. *Aşere*, Arapça'da on demek. *Aşûre* de, hatta *re* harfinden sonra gelen hece de uzun: *Âşûrâ*... Çünkü Muharrem'in onuncu günüdür, onun için Aşûre denmiştir deniliyor. Normal, ilk akla gelen bu.

Ama bir de bazılarından rivayetler yapmış. Diyor ki: Aşûrâ'nın Àşûrâ diye, yâni on kelimesiyle ilgili bir isim almasının sebebi başka: Allah-u Teàlâ Hazretleri bu güne denk getirerek on büyük ikram yapmış bu bizim Ümmet-i Muhammed'e, Peygamber SAS Efendimiz'e... Onun için onuncusu, bu isimle isimlendirilmiş diyor ve onları sıralıyor:

1. (*Evvelühâ receb*) Yâni "Allah'ın bu ümmete ikramından birisi Receb ayıdır." Hakikaten biliyorsunuz Receb ayının ilk haftasında, o ileride gelecek... Muharrem, Safer, Rebîü'l-evvel, Rebîü'l-âhir, Cumâde'l-ûlâ, Cumade'l-âhire, Receb... Yedinci ay oluyor. İleride, altı yedi ay sonra gelecek ama, bu Receb bir ikram. Neden?.. Receb şehrullahtır. Allah-u Teàlâ Hazretleri bu ayda tevbeleri kabul ediyor. Onun için, Peygamber Efendimiz'in ümmetine Receb ayı bir ikram-dır. Bu birincisi.

2. (*Şehru'ş-şa'bân*) "Şa'ban ayıdır." diyor. Çünkü bu Şa'ban ayı Peygamber SAS Efendimiz'in ayıdır. Ve bu ayın kıymeti, Peygamber Efendimiz'den dolayı fazladır. O ayın içinde de biliyorsunuz Şa'ban'ın 14'ünü 15'ine bağlayan on beşinci gecesi Berat Gecesi'dir, o da çok mühim bir gece. Dinî kandillerimizden birisi, o da bir ikram; iki.

3. (*Ve sâlisetü şehru ramadàn*) "Allah'ın bu ümmete üçüncü ikramı Ramazan ayıdır." Hakîkaten Ramazan ayı on bir ayın sultanıdır ve çok muhteşem bir aydır. Özlüyoruz, yüreğimizde sevgisi, hasreti. Gelse, o güzel günleri tekrar yaşasak diye, her zaman temennî ediyoruz. Bütün senenin Ramazan olmasını temennî ediyoruz. Ramazan da büyük bir ikram... Üçüncü bu.

4. (*Ve'r-râbiatü leyletü'l-kadr*) "Allah'ın bu ümmete dördüncü ikramı Kadir Gecesi'dir." Onu da Ramazan'ın içine saklamış Allah, gününü belli etmemiş. Zaten belli desek, Ramazan'ın şu günü desek bile, müslümanlar Ramazan'a aynı zamanda başlayamadıkları için, yine bir karışıklık olacak, yine bir tam isabet edilip edilmediği belli olmayacak ama; o da işte kullar ibadet etsinler, güvenmesinler, "Kadir Gecesi'ne isabet ettik, çok sevap kandık; artık yan gelip yatalım!" demesinler diye saklandığı belirtiliyor. O da büyük bir ikram.

Yâni, el-hamdü lillâh ki, Ramazan'da ibadetlerimize dikkat edersek, hele Ramazan'ın son on gününde i'tikâfa girersek, gecemizi, gündüzümüzü camide ibadetle geçirirsek, Kadir Gecesi'ne bir gece rastlayacağız tabii, onu ihyâ etmiş olacağız. Büyük bir ikram, başka ümmetlerde olmayan bir ikram... Dördüncüsü bu.

5. (*Ve'l-hàmisetü yevmü'l-fıtr*) "Beşinci ikramı Allah'ın bu ümmete bayram günüdür, Ramazan Bayramı'dır." Artık bütün Ramazan oruç tutmuş olan àbid, zâhid, sevgili kullarına Allah'ın hem dünyada bayram ettirdiği, hem de sevap vererek bayram ettirdiği; hem de ahirette mükâfat vereceği bir gündür. O bakımdan Ramazan Bayramı da beşinci ikram.

6. (*Ve's-sâdisetü eyyâmü'l-aşr*) "Altıncı ikramı Allah'ın bu ümmete, *Eyyâm-ı Aşır*'dır." diyor, bunları ben saymayı şu bakımdan sevdim: "Bunları kardeşlerim bilsinler ve zamanı gelince bunları değerlendirsinler!" diye bu teferruatı burada sizlere nakletmeyi iyi gördüm, faydalı gördüm.

Eyyâm-ı aşr, biliyorsunuz bu içinde bulunduğumuz Arabî ay, hac ayı, Zilhicce ayı, bu on iki ayın on ikincisi Araplara göre... Zilhicce ayının içinde haccediyoruz. Onuncu günü Zilhicce'nin, Kurban Bayramı oluyor. Ama o onuncu gününe kadar, birinden onuna kadarki geceler, dokuz gece, gündüzler on gündüz. Bu *Eyyâm-ı Aşır* çok sevaplı ve bununla ilgili çok hadis-i şerîfler var. Zamanı geldiği zaman, yâni o günlere yetiştiğimiz zaman, inşâallah size onlar hakkında da bilgi veririz. Siz de o günlerde oruç tutmanın, ibadet etmenin, hayır yapmanın ne kadar sevaplı olduğunu bilir ve böylece sevapları işler, o günleri değerlendirirsiniz.

Hele hele o Arafe Günü'nde, yâni Kurban Bayramı'ndan bir gün önce, bu on günün sonuncusu olmuş oluyor. O gün oruç tutmak, hacı olmayan kimselere çok sevaplı. İki senenin, geçmiş ve gelecek senenin günahlarının affına sebep olacak diye müjde var. Yâni hacıların vazifeleri olduğu için tutmaları mekruh, tutmuyorlar ama ötekilerin tutması lâzım! Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni çok zikretme günleri... Kur'an-ı Kerim'de bu günlerde Allah'ın çok zikredilmesi, ibadete ağırlık verilmesi anlatılıyor. Onun için *Eyyâm-ı Aşır* da, bu ümmete Allah'ın öbür

ümmetlerden farklı olarak bağışlamış olduğu büyük faziletlerden, ikramlardan altıncısı.

7. (*Ve's-sabiatü yevmü arafeh*) "Yedincisi, Arafe Günü'dür." O gün oruç tutmak, —hacı olmayan kimselere— iki senenin günahlarına kefarettir. Hacılar da tabii zaten Arafat'ta baş açık, yalın ayak Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne dua ve niyaz ile o sıcağın altında, o geniş fezâda, çadırlarda veya açıklarda, şemsiye altında veya başı açık ibadetle, dua ile, yalvararak, gözyaşı dökerek, tesbih çekerek, zikrederek vakit geçiriyorlar. O Arafe de muhteşem bir ibadet ve çok sevap. O da yedincisi.

8. (*Ve's-sâminetü yevmü'n-nahr*) "Sekizinci ikramı Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin, Kurban Bayramı'nın kendisidir, birinci günüdür." O zaman zenginler kurban kesiyorlar. Hacıların da hacc-ı temettû ve hacc-ı kıran yapanları kurban kesiyorlar. İsterlerse, hacc-ı ifrad yapanlar da kesebilir deniliyor kitaplarda.

O da bir muhteşem gün. Şeytanın tepelendiği, günahların artık geriye kalanlarının da affolunduğu, çok güzel bir ikramı Ümmet-i Muhammed'e Rabbimizin. El-hamdü lillâh, çok şükür Allah'a...

9. (*Ve't-tâsiatü yevmü'l-cumuah*) Sevgili dinleyiciler, Allah'ın bu ikramına çok sevineceksiniz, bu sıra içinde ona da böyle bir zikir ayrıldığı için memnun olacaksınız: "Dokuzuncusu da cuma günüdür."

Allah cuma gününü bizlere, çok büyük bir ikram olarak vermiş, çok sevaplı bir gün. Günlerin efendisi, *seyyidü'l-eyyâm* deniliyor. Gecesi nurlu bir gece, gündüzü nurlu bir gündüz ve her hafta geliyor. Tabii ötekileri kaçırdığı zaman, insan bir sene bekliyor ama, bu cuma günü her hafta, yedi günde bir geliyor. Altı gün geçiyor, yedinci gün cuma... Her zaman karşımıza geldiği için, bu çok devamlı bir ikram... Hem de tereddütsüz. Yâni cuma gününün cuma olduğundan kimsenin şekki, şüphesi yok. Arap da, Acem de, Türk de, Kürt de, herkes cuma gününe cuma diyor. Orada bir tereddüt bahis konusu değil. O da dokuzuncu ikramı.

10. Onuncu ikramı da, işte bugün bahis konusu ettiğim Aşûre Günü olmuş oluyor. Bu Aşûre Günü oruç tutmak hakkında da, çok faziletli olduğuna dair haberler var.

Peygamber SAS Efendimiz daha Mekke'deyken Aşûre Günü'nü tutardı. Kureyşliler de hürmet ederlermiş. Çünkü Kureyş de, netice itibariyle bir peygamber soyundan gelme kabile, İsmâil AS'ın evlatları tabii. Onlar da babalarından, dedelerinden duydukları güzel şeyleri icrâ ediyorlardı. Kureyş tutardı Aşûre Günü orucunu, Peygamber SAS Efendimiz de tutardı.

Hazret-i Aişe Vâlidemiz buyuruyor ki:[4]

كَانَ يَوْمُ عَاشُورَاءَ تَصُومُهُ قُرَيْشٌ فِي الْجَاهِلِيَّةِ ، وَكَانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُهُ بِمَكَّةَ ؛ فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ ، فُرِضَ الصِّيَامُ رَمَضَانُ ؛ فَمَنْ شَاءَ صَامَ عَاشُورَاءَ ، وَمَنْ شَاءَ تَرَكَ (خ. م. د. ت. حم. در. حب. ش. ق. كر. عن عائشة)

(*Kâne yevmü àşurâe tesùmühû kureyşün fi'l-câhiliyyeti*) *"Câhiliyet devrinde Aşûre Günü Kureyş oruç tutardı.* (*Ve kâne rasûlü'llàh salla'llàhu aleyhi ve sellem yesùmuhû bi-mekkeh)* Rasûlüllah SAS de Mekke'deyken Aşûre günü oruç tutardı. (*Felemmâ kadime'l-medînete*) Medine-i Münevvere'ye gelince, (*furida's-sıyâmü ramadàn*) o zaman Ramazan orucu farz kılındı, bir ay." Tabii o zaman, Aşûre günü oruç tutmak mecburiyeti hafifledi, gevşedi. Çünkü Ramazan farz oluyor, o tutuluyor. (*Femen şâe sàme âşûrâe, ve men şâe tereke*) "İsteyen farz orucu tuttu, Ramazan ayıyla iktifâ etti, isteyen Aşûre orucunu da tutmaya devam etti."

---

[4] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.704, no:1898; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.792, no:1125; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.742, no:2442; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.127, no:753; *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.I, s.299, no:662; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.29, no:24057; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.37, no:1763; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.385, no:3621; İmam Şâfiî, *Müsned*, c.I, s.161, no:779; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.311, no:9357; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.288, no:8192; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.157, no:2838; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.II, s.153, no:647; Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.102, no:200; Tirmizî, *Şemâil-i Muhammediyye*, c.I, s.253, no:310; İbn-i Ebî Dâvud, *Müsned-i Aişe*, c.I, s.61, no:28; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVII, s.319; Hz. Aişe RA'dan.

Tabii, Peygamber SAS Efendimiz'in, Aşûre orucunu tutmaya dair hadis-i şerifleri var hadis kitaplarında. Onu tutmayı kendisi yapmış, bize de hadis-i şeriflerde tavsiye etmiş:[5]

كَانَ يَصُومُ عَاشُوراءَ وَيَأْمُرُ بِهِ (حم. عن علي)

(*Kâne yesùmü àşûrâe ve ye'muru bihî*) "Aşûre günü oruç tutardı ve tutulmasını emrederdi."

Farz oruçlardan ayrı, sevap kazanmak için senenin bazı günlerinde biz de oruçlar tutuyoruz. Tabii, Aşûre Günü de oruç tutarız.

Şimdi demek ki, çarşamba günü Muharrem'in biri olacak, onun üstüne bir hafta daha eklersek, yedi gün sonra öteki çarşamba sekizi olacak. Perşembe-cuma 9'u-10'u oluyor. Cuma-cumartesi tutarsınız veya perşembe-cuma tutarsınız.

"—Aşûre Günü oruç tutmayı unutmayın!" diye, bu cuma gününden size o sevaplı ibadeti ben hatırlatmak istiyorum.

c. Aşûre Günü'nde Olan Olaylar

Tabii, "Aşûre Günü'nü Kureyş niye tutardı? İsmâil AS, İbrâhim AS niye tutardı?.. Peygamber Efendimiz de niye onların yaptığı gibi o güne hürmet ederek oruç tutmuş, ibadet etmiş?" diye bir soru hatıra gelince, yine bu hususta bilgiler var. Allah-u Teàlâ Hazretleri bu Aşûre Günü, Muharrem'in onuncu gününde, on peygambere on ikramda bulunmuş. Bayram olacak, onlar için çok sevaplı olacak on ikramda bulunmuş. Bu da Aşûre Günü'nün tarihi olmuş oluyor, geriye doğru tarihçesi olmuş oluyor:

---

[5] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.552, no:1733; İmam Şâfiî, *Müsned*, c.I, s.161, no:778; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.36, no:1760; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.II, s.311, no:836; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.407, no:2780; Hz. Aişe RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.129, no:1069; Hz. Ali RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.III, s.426, no:5107; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.148, no:18077.

1. Bir kere Adem Atamız AS'ın tevbesini kabul edip, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin bağışladığını bildirdiği gün imiş. Birinci hatıra bu.

2. İkinci hatıra: İdris AS'ın mekân-ı alîye ref' ettiğini bildiriyor Kur'an-ı Kerim'de:

وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا (مريم:٥٧)

(*Ve rafa'nâhu mekânen aliyyâ*) [Onu (İdris AS'ı) üstün bir makama yücelttik.] (Meryem, 19/57)

İşte o gün Aşûre Günü'ymüş, İdris AS'a da bir ikram.

3. Nuh As'ın gemisi o dalgalardan, tufanın macerasından selâmete erip, artık karaya oturup, "Oh, el-hamdü lillâh tufan bitti, tehlike geçti." diye gemiden selâmetle indikleri gün olduğundan, Aşûre'nin böyle bir Nuh AS'dan kalma tarihi var; üç.

4. İbrâhim AS, bu günde doğmuş ve bu günde Allah-u Teàlâ Hazretleri İbrâhim AS'a yüksek makam verip, onu Halîlullah eylemiş, kendisine Halîl edinmiş. Ve bu günde Nemrud'un ateşine atıldığı halde Allah onu yaktırmamış, ateşten kurtarmış.

İbrâhim AS'ın da tabii bu günü unutması mümkün değil. Bu günün şükranı olarak, bu günü hatırından çıkarmayıp ibadet etmesi normal... Evlatlarının da öyle yapması, İsmâil AS ve neslinin öyle yapması gayet normal tabii.

5. Dâvud AS'ın tevbesini, Allah-u Teàlâ Hazretleri bu günde kabul etmiş ve oğlu Süleyman AS'a hükümdarlığı bu günde vermiş.

6. Eyyüb AS, biliyorsunuz yıllarca hasta durmuştu ama sabretmişti, teni kurtlanmıştı, kimse yanına gelemez olmuştu. O hastalıktan, Allah onu bu Aşûre gününde kurtarmış. Onun için de bir sevinçli gün oluyor.

7. Mûsâ AS'ı denizden kurtarıp, denizi yarıp, Firavun'dan kurtarıp, Firavun'u gark ettiği gün olduğu bildiriliyor. Tabii Mûsa AS ve kavmi de, bundan dolayı çok sevinirler; "El-hamdü lillâh, Firavun'dan kurtulduk!" diye.

8. Yunus AS da, balığın karnından bu günde kurtuldu diye rivâyet ediliyor.

9. İsâ AS'ın da semâya, bu ayda ref' olunduğu bildiriliyor.

10. Onuncusu hakkında da, bir rivayette, Peygamber Efendimiz bu günde doğdu diye bildiriliyor. Biliyorsunuz Rebîü'l-evvel'de doğduğuna dair rivâyet de var ama, bu günde doğduğu da rivayet ediliyor.

Şimdi biz böylece, bu cuma gününden ileriye doğru, hem hicrî yılbaşımız olan çarşamba gününü size hatırlatmak istemiş olduk; hem de bu Muharrem ayı neden muhteremdir, mukaddestir, sevaplıdır, önemlidir diye önemini belirtmek üzere, Aşûre Günü'nden bahsetmiş olduk. Bizde de güzel adetler vardır Aşûre'de... Tabii inşâallah, önümüzdeki cuma onlardan bahsedilebilir, geniş bir şekilde tekrar hatırlatılabilir.

Şimdi, bizim için bu önümüzdeki günlerde, sevgili dinleyiciler hatırınızda tutacağınız, kaleminizi alıp, takviminize not edeceğiniz, işaret edeceğiniz bir husus var, onu ben size okuyayım:

Peygamber SAS Efendimiz, Ebû Hüreyre RA'dan rivâyet olunduğuna göre buyurmuş ki:[6]

أَفْضَلُ الصِّيَامِ بَعْدَ شَهْرِ رَمَضَانَ ، شَهْرُ اللَّهِ الَّذِي تَدْعُونَهُ الْمُحَرَّمَ ؛ وَأَفْضَلُ الصَّلاَةِ بَعْدَ الْمَفْرُوضَةِ ، صَلاَةٌ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ (م. د. ت. ن. حم. خز. حب. ك. ع. هب. ق. عن أبي هريرة)

(*Efdale's-sıyâmi ba'de şehri ramadàn*) "Ramazan'dan sonraki tutulan sevaplı oruçlar içinde en faziletlisi, (*şehru'llàhi'llezî ted'ù-nehü'l-muharrem*) insanların Muharrem diye isimlendirdikleri, Allah'ın ayı olan o ayda tutulan oruçtur."

Demek ki, Muharrem ayında oruç tutmaya biraz rağbet edelim, gayret edelim, kalbimiz nurlansın, nefsimiz ıslah olsun! Ramazan değil ama Ramazan gibi bir güzel havayı yaşayalım bu hadis-i şerife göre...

Devamında buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:

(*Ve efdalü's-salâti ba'de'l-mef'rûdati, salâtün fî cevfi'l-leyl*) "Farz namazlardan sonra namazların en faziletlisi, gecenin ortasında kılınan namazdır."[7]

---

[6] Müslim, *Sahîh*, c.II, s.821, no:1163; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.738, no:2429; Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.301, no:438; Neseî, *Sünen*, c.III, s.206, no:1613; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.342, no:8488; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.176, no:1134; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.398, no:3636; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.451, no:1155; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.282, no:6395; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.359, no:3772; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.291, no:8205; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.298, no:276; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.416, no:1423; Dâra Kutnî, *İlel*, c.IX, s.89, no:1656; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XX, s.274; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.148; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.232, no:2959; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.159, no:1695; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.291, no:8207; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Teheccüd ve Kıyâm-ı Leyl*, c.I, s.440, no:408; Cündeb ibn-i Süfyan RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.III, s.438, no:5150; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.1345, no:21397, 21434; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.223, no:4025 ve c.VII, s.193, no:6103.

[7] Abdülkàdir-i Geylânî, *Gunyetü't-Tàlibîn*, s. 47.

Tabii farz namazlar: Sabah, öğlen, ikindi, akşam, yatsı çok sevap... Sonra geceleyin kılınan namaz hakkında hadis-i şerifler var, çok sevap... Geceleyin kalkıyorsunuz, uykunuzu bölüyorsunuz, abdest alıyorsunuz, seccadenizi yayıyorsunuz, gözyaşları içinde, hàlisâne, kimse görmeden siz Rabbinizle baş başa, gece namazı kılıyorsunuz. Çok sevaplı bir namaz, tamam. Farz namazlar da çok sevaplı...

Binâen aleyh, demek ki Muharrem'de oruç tutmak hususunda, gayretinizin artması hususunda size hatırlatma yapıyorum kardeşiniz olarak; bir... Namazlar, farz olmayan namazlara da rağbet etmenizi hatırlatmış oluyorum. Abdülkàdir-i Geylânî Efendimiz'in o güzel kitabından faydalanarak, bu bilgileri size aktararak.

Bir hadis-i şerif daha var. (*An ibni Abbas RA*) Hazret-i Abbas'ın oğlu Abdullah RA rivâyet etmiş ki: (*Kàle rasûlü'llàh salla'llàhu aleyhi ve sellem*) Ona salât ü selâm olsun, sevgili Peygamberimiz, Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri buyurmuşlar ki:[8]

مَنْ صَامَ آخِرَ يَوْمٍ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ وَأَوَّلَ يَوْمٍ مِنَ الْمُحَرَّمِ ، فَقَدْ خَاتَمَ السَّنَةَ الْمَاضِيَةَ بِصَوْمٍ وَاسْتَفْتَحَ السَّنَةَ الْمُسْتَقْبِلَةَ بِصَوْمٍ فَجَعَلَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُ كَفَّارَةَ خَمْسِينَ سَنَةً.

(*Men sàme âhire yevmin min zi'l-hicceh*) "Zilhicce'nin son gününde kim oruç tutarsa, (*ve evvele yevmin mine'l-muharrem*) ve Muharrem'in ilk gününde kim oruç tutarsa..." Zilhicce'nin son gününde, Muharrem'in ilk gününde kim oruç tutarsa, ne yapmış olur? (*Fekad hàteme's-senete'l-mâdıyete bi-savmin ve'steftaha's-senete'l-müstakbilete bi-savmin.*) "Geçmiş olan senesini oruçla

---

[8] *Gunyetü't-Tâlibîn*, s.47; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Şeybânî, *el-Fevâidü'l-Mecmûah fî Ehâdîsi'l-Mevdûah*, s.96, no:31; Suyûtî, *el-Leâli'l-Masnûah fi'l-Ehâdisi'l-Mevdûah*, c.II, s.92; İbn-i Cevzî, *el-Mevdùàt*, c.II, s.112.

mühürlemiş, kaldırmış, bohçalamış, kapatmış olur, güzel bir ibadetle kapatmış olur ve yeni yıla da, gelmekte olan önündeki yıla da siftah, böyle oruçla başlamış olur. Bu çok güzel bir şey." diye Efendimiz tavsiye ediyor.

(*Ve ceale'llàhu azze ve celle lehû keffârete hamsîne seneh.*) "Elli yılın günahına keffâret eyler." diye bu rivâyeti kaydetmiş, Abdülkàdir-i Geylânî Efendimiz bu kitabında.

Bu elli yıl günaha kefaret olması meselesi dolayısıyla, ben size bunu bu cumada hatırlatmayı bir vazife telakki ettim. Çünkü işte cuma, işte cumartesi, pazar, pazartesi, ondan sonra salı günü ne olmuş oluyor?.. Bu senenin, 1415 senesinin Zilhicce ayının son günü oluyor. Diyelim ki, hadi Araplara göre bir gün önce... O zaman pazartesiden de tutarız ihtiyaten. Benim hatırıma gelen ihtiyatlı, tedbirli hareket; iki gün sonra pazartesi oruç tutmak, salı günü oruç tutmak iki. Bu senenin son günü olmuş olacak, içinde yaşadığımız hicrî senenin... Çarşamba günü tekrar oruç tutmak; bu da yeni gelmiş olan seneye siftah oruçla başlamış olacak insan.

Güzel bir jest oluyor bizim için. Yâni, niyetimiz açıklanmış oluyor:

"—Yâ Rabbi, bak ben bu geçirdiğim seneyi ibadetle kapatmak istiyorum. Hatalarım olmuştur ama, beni bağışla..." demiş oluyoruz.

Yeni seneye de oruçla başlamış oluyoruz.

"—Ya Rabbi, bak bundan sonraki ömrümü ben senin rızana uygun, ibadetle, taatle geçirmek istiyorum! Çok zayıfım, sana layık kulluk edemiyorum, eksiğim, kusurum çoktur, beni bağışla yâ Rabbi, niyetim budur." diye niyetimizi göstermiş oluyoruz.

Hoş bir şey...

Onun için ben bu iki orucu, ihtiyatlı olmak dolayısıyla da, pazartesi günü zaten oruç tutmak iyi. Biliyorsunuz Peygamber SAS Efendimiz, haftanın pazartesi perşembe günlerinde oruç

tutmayı zaten, yâni Muharrem ayına mahsus olmadan her zaman için tavsiye ediyor:[9]

تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ يَوْمَ الاثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ ، فَأُحِبُّ أَنْ يُعْرَضَ عَمَلِي وَأَنَا صَائِمٌ (ت. عن أبي هريرة)

RE. 253/2 (*Tu'radu'l-a'mâlü yevme'l-isneyni ve'l-hamîs*) "Pazartesi perşembe günleri kulların yaptıkları, iyi kötü ameller Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin dergâhına melekler tarafından sunulur. (*Feuhibbu en yu'rada amelî ve ene sàim*) Ben de amellerimin oruçluyken arz edilmesini seviyorum da, ondan bu günlerde oruç tutuyorum." diyor.

Pekiyi, Allah-u Teàlâ Hazretleri kulların amellerini görüyor, biliyor, anında biliyor, olduğu zaman biliyor, olmadan biliyor, olacağı biliyor, geçmişi biliyor... Melekler niye sunuyorlar?.. Yâni resmî işlem tahakkuk etmiş oluyor. Niye gecikerek sunuyorlar? Yâni pazartesiden perşembeye kadar bekliyor, perşembeden pazartesiye kadar bekliyor. Ben bunu kendim düşünüyorum, Allah'ın bir lütfu olarak görüyorum. Yâni o arada kul tevbe ederse, dosyadan çıkacak, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzuruna kulun günahı gitmeyecek. Yâni tevbe için, silinmesi için, af için bir vakit ayrılmış oluyor sevgili dinleyiciler!

O zaman tabii kötü amel, kötü iş affedilmiş olduğundan, tevbe edilmiş olduğundan, Allah'ın huzuruna gitmemiş olacak, işlenmemiş olacak, ebedî artık orada yazı kalmamış olacak. Ahirette insanlar Allah'ın divanına durdukları zaman, mahkeme-i

---

[9] Tirmizî, *Sünen*, c.3, s.122, no:747; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.287; Ebû Hüreyre RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.201, no:2358; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.201, no:21801; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.377, no:3820; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.121, no:2667; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.403, no:2617; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.18; Üsâmetü'bnü Zeyd RA'dan.

Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.III, s.249, no:986; Ümm-ü Seleme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.8, s.564, no:24192; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXII, s.445, no:35531.

kübrâ kurulup herkes hesaba çekildiği zaman, bu dünyada yaptıkları dökülecek ya ortaya; yazılanlar dökülecek, silinenler dökülmeyecek. Silinmesi için tevbe imkânı olmuş oluyor.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[10]

تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ يَوْمَ الإِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ ، فَأُحِبُّ أَنْ يُعْرَضَ عَمَلِي

وَ أَنَا صَائِمٌ (ت. عن أبي هريرة)

(*Tu'radu'l-a'mâlü yevme'l-isneyni ve'l-hamîs*) "Pazartesi perşembe günleri kulların amelleri Allah'ın divanına arz olunur. (*Feuhibbü en yu'rada amelî ve ene sàim*) ben de amellerim Allah'a arz olunduğu sırada, kendim oruçlu olmayı severim."

Allah-u Teàlâ Hazretleri soracak:

"—Kimin amelleri bunlar?"

"—İşte yâ Rabbi, falanca kulunun amelleri..."

"—Nerede o, ne yapıyor?"

"—İşte dünyada yâ Rabbi, şu anda oruçlu. Senin için oruç ibadeti yapıyor. Senin çok sevdiğin bir ibadet olan orucu tutmakta şu anda..."

"—Pekiyi, onu affettim." diyecek tabii.

Anlaşılan, Peygamber Efendimiz'in böyle tavsiye etmesinden, bunu hatırlatmasından bu seziliyor. Oruçlu iken Allah sevecek, bu kulumu benim hatırım için, rızam için şehvetini terk ediyor, arzularını bırakıyor... Oruç tutmuş, yemesini, içmesini terk etmiş, aç, karnı çökmüş, gözleri baygınlaşmış, dermansızlaşmış... "Benim için tutuyor bu orucu!" diyecek, affedecek.

---

[10] Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.122, no:747; Tirmizî, *Şemâil-i Muhammediyye*, c.I, s.252, no:308; Ebû Hüreyre RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.201, no:2358; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.IV, s.314, no:7917; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.121, no:2667; Tahàvî, *Şerh-i Maànî*, c.II, s.82, no:3076; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.18; Üsâme ibn-i Zeyd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.930, no:24191, 24575; *Tergîb ve Terhîb*, c.II, s.78, no:1569.

Onun için, zaten pazartesi perşembe oruçlarını tutmak var. O zaman bizim ihtiyat olarak ne yapmamız gerekiyor sevgili dinleyiciler: Bugün cuma, yarın cumartesi, öbür gün pazar. Üçüncü gün, pazartesi günü inşâallah oruç tutalım hepimiz, Allah nasib ederse... Salı günü de oruç tutalım, çarşamba günü de oruç tutalım!.. Böylece, içinde bulunduğumuz 1415 senesini oruçlu kapatmış olacağız. Gelecek olan 1416 senesini de oruçlu başlamış olacağız. O hadis-i şerife göre, tavsiye edilmiş olan bir işi yapmış olacağız: Eski seneyi ibadetle, oruç ibadetiyle kapatmak; yeni seneyi oruç ibadetiyle açmak...

Ondan sonra da çarşamba gününden itibaren Muharrem ayı girmiş oluyor. Muharrem ayının muhterem, mukaddes bir ay olduğunu bilerek kendimize çeki düzen vereceğiz.

.Aziz ve sevgili dinleyiciler! Size böylece, sevaplı olan şeyleri hatırlatmış oldum. Sevap kazanmanıza vesîle olacak, Efendimiz'in tavsiye etmiş olduğu ibadetleri hatırlatmış oldum. Cumanız ve yeni yılınız mutlu olsun, mübarek olsun... Feyizlerle, kazançlarla, başarılarla, tatlılıklarla, mutluluklarla dolu olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri dünyanın ve ahiretin her türlü hayırlarını sizlere, bizlere ve bütün Ümmet-i Muhammed kardeşlerimize ihsân eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

26. 05. 1995 - AKRA

3. YENİ HİCRÎ YIL

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun, aziz ve sevgili Akra izleyicileri!

Allah-u Teàlâ Hazretleri hem dünyada, hem ahirette her türlü hayırlara, mutluluklara, güzelliklere nâil eylesin, vâsıl eylesin, sahib eylesin... Cennetiyle, cemâliyle cümlenizi müşerref eylesin...

Güzel bir cuma gününde, size söylemek istediğim şeylerden birisi, beni daha önce anında, gününde dinleyememiş kardeşlerim olabilir, hepsine tekrar sesleniyorum: Çarşamba günü girmiş olan yeni 1416 Hicrî Yılınız hayırlı olsun, uğurlu olsun, sevaplı olsun, fâideli olsun, gönlünüzce olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri bu yılınızı ve bundan sonraki mütebâkî bütün yaşantılarınızı, ömürlerinizi hayırlı eylesin, mutlu eylesin... İki cihanda aziz ve bahtiyar olun...

a. Kamerî Takvim

Biliyorsunuz, bizimle ilgili iki çeşit takvim var... Tabii, takvim meselesine ansiklopedik bilgi olarak girecek olursak, çok çeşitli takvimler var... Türklerin kullandığı 12 hayvan yıllı takvim var; tavşan yılı, maymun yılı, bilmem ne yılı diye... İranlıların kullandığı takvimler var. Avrupalıların kullandığı takvimler var... Onların da çeşitleri, alt dalları var. Ama kısaca söylemek gerekirse sevgili dinleyiciler, insanoğlu bu yaşantısında zamanı ölçmek için iki ölçü kullanmış: 1. Güneş. 2. Ay...

Bazıları, Dünyamız Güneş'in etrafında dönüyor ya, işte bir dönüşün tamamlandığı zamana bir yıl demişler. Bu 365 gün tutuyor. Biz şimdi bunu kullanıyoruz. Ama daha önceleri bunu Avrupalılar kullanıyorlardı. Biz kamer, Ay yılını kullanıyorduk.

Kamer yılında esas Ay'dır. Ay'ın batı tarafından, Güneş battıktan sonra ilk defa yeni hilâl, nev hilâl olarak göründüğü zamandan, tekrar yeni hilâl olarak görününceye kadar geçen zamana bir ay demişler. Tabii zaman geçerken, ne oluyor arada?.. Hilâl gittikçe büyüyor, kalınlaşıyor, yükseliyor; iki hafta geçtikten sonra, kocaman tepsi gibi dolunay oluyor. Ondan sonra, dolunay

olduktan sonra da tekrar azalıyor, azalıyor... Sabahları doğu tarafında ince olarak görüyoruz. Derken bir iki gün görmüyoruz. Sonra batı ufkunda tekrar yeni hilâl görüyoruz.

İşte bir yeni hilâlden, bir sonraki yeni hilâle kadar geçen zamana, kamerî ay deniliyor. Kamerî aylar bizim için dînî bakımdan önemli. Onun için biz, kamerî aylara dînî bakımdan bağlıyız. Bir kere Ramazan ayımız kamerî bir ay... Ramazan'ı kollamak, takip etmek için, kamerî ayları kullanmış dedelerimiz. Ramazan'dan evvel Üç Aylar, Receb, Şa'ban var... Sonra Peygamber Efendimiz'in doğumu kandili, Regàib kandili, Berat kandili, Mi'rac kandilimiz var... Kadir gecesi var.

Sonra hac var... Hac da kamerî aylara bağlı. Zilhicce ayının onunda Kurban Bayramı oluyor. Zilhicce'nin dokuzunda Arafat'a çıkması lâzım hacıların... Binâen aleyh, bizim dînî yaşamımız kamerî yıla göre, kamerî aylara göre oluyor.

Kamerî ayların günlerine bağlı ibadetlerimiz var. Meselâ, kamerî ayların dolunay geceleri, yâni kamerî ayın 13'ü, 14'ü, 15'i... Ayın on dördü gibi diyoruz ya, ayın böyle yusyuvarlak dolunay olduğu, tepsi gibi olduğu zaman. O günlerde, daha doğrusu o gecelerin gündüzlerine *eyyâm-ı biyz* deniliyor. *Biyz*, beyaz kelimesinin çoğulu. *Eyyâm-ı Biyz* ne demek?.. Beyaz günler demek. Yâni, gecelerinde mehtap olduğu için beyaz denmiş.

Peygamber SAS Efendimiz, o mehtaplı gecelerin gündüzlerinde, *eyyâm-ı biyz*'da hep oruç tutmuş, mutlaka oruç tutmuş. E ne yapmamız lâzım?.. Bizim de, bir Arabî ayı takip etmemiz lâzım!.. "Arabî ayın biri, bak hilâl göründü... İşte ikisi, üçü, dördü... İşte ayın yedisi oldu, bak ay yarımay şeklinde görülüyor. İşte dolunay oluyor, bak ay yusyuvarlak çıkıyor..." diye o zaman, dolunay zamanlarında, ertesi sabahları oruca niyet etmek lâzım!.. On üçü, on dördü, on beşi Peygamber Efendimiz hep oruç tutmuş.

Bayramlarımız öyle... Kurban Bayramımız, Ramazan Bayramımız kamerî takvime göre hesaplanıyor. O halde kamerî ayları takip etmemiz lâzım!..

Ben bunun bir kolaylığını size söyleyeyim, sevgili Akra dinleyicileri! Ne yapabilirsiniz kamerî takvimi takip etmek için?..

Takvimi alırsınız. Takvimde kamerî ayın birinci günü oldu mu, Kur'an-ı Kerim'in birinci cüzünü okursunuz. O gün hep birinci cüzle ilgili konuşmalar yaparsınız, çalışmalar yaparsınız, okumalar yaparsınız. Kültürünüzü o birinci cüze yoğunlaştırırsınız. Birinci cüzle ilgili ayetleri okursunuz, tefsir kitaplarını okursunuz. Böylece okuduğunuz kitaplardan ve takvime bakmış olduğunuzdan, zihninizde kesin çizgiler halinde, "Tamam bugün ayın biri!" diye kocaman belirmiş olur.

Ertesi günü ikisi olunca, "Ben Kur'an'dan hangi cüze geldim?.. İkinci cüze geldim. Dur şunu okuyayım bugün, buradan ezberimi tazeleyeyim! Unuttuklarımı tekrar ezberleyeyim, hafızamı kuvvetlendireyim!" filân diye, ikinci cüzü okursunuz. Kur'an-ı Kerim otuz cüzdür. Arabî aylar da bazan 29, bazen 30 oluyor. Binâen aleyh, Kur'an-ı Kerim'i ayda bir okumaya kendinizi ayarlarsanız, bu bir pratik çare size...

Ayda bir hatmetmeye ayarlarsanız kendinizi, her gün hangi cüzü okuyacaksınız?.. Arabî ayın kaçıysa, onu... "Arabî ayın 14'ü; tamam, 14. cüzü okuyacaksınız... Arabî ayın 27'si; tamam 27. cüzü okuyacaksınız." diye, böyle Kur'an-ı Kerim okuyuşunuza bağlarsanız, dînî kitap okuma çalışmanıza bağlarsanız, o zaman gün gibi bilirsiniz.

Bir de biraz merakınız olur da, akşamleyin camiye giderken, güneşin battığı tarafa bakarak; sabahleyin camiye giderken, gözünüzü kaldırıp gökyüzüne bakarak kameri takip ederseniz; işte hilâl, işte yarımay, işte dolunay... İşte ikinci yarımay, işte eski hilâl, köhne hilâl... Sabahleyin görünür o, sabahleyin namaza giderken... Bir *nev hilâl* var, yeni hilâl var, ay başında görülür; bir de *köhne hilâl* var... Birisi yeni doğmuş, gittikçe büyüyecek; ötekisi dolunaydan sonra gittikçe küçülen, yok olan ayın son hilâli oluyor. Ona *köhne hilâl* deniliyor. Bunları da bilmiş olursunuz.

Böylece, Ramazan'ın başlangıcı ile ilgili gözlemler de yapmak gerekir, sevap onlar da... Onlara da âşinâ olmuş olursunuz. Her gününüzü de bilirsiniz, *eyyâm-ı biyz* oruçlarını da tutarsanız. Böylece kamerî takvim ile ilgili bilginiz olur.

Kamerî takvimin hoş olan, tatlı olan, sevimli olan bir tarafı vardır: Kamerî takvim aynı mevsimde durmaz. Her yıl 11 gün evvel gelerek, kamerî aylar döner. Mevsimlerin üzerinden döner.

Böylece bakarsınız, Ramazan yazın sonundaydı, ağustosun başına geldi... Temmuza geldi, temmuzun başına geldi, hazirana geldi, mayısa geldi, ilkbahara geldi, kışa geldi diye, yaşayan bir insan, —Allah cümlemize hayırlı, uzun ömür versin— böyle ayların değişik mevsimlerde geldiğini görür.

Bakarsanız, birisi der ki:

"—Ben haccı çok sıcak günlerde yaptım. Aman Allah'ım ne kadar sıcak vardı. Yer kaynıyordu, ayağımı bastığım zaman altı kabardı." der.

Ötekisi de:

"—Yok. Ben haccı yaptığım zaman öyle soğuktu ki, sırtıma battaniye almak zorunda kaldım. Nasıl öksürük oldum da, yirmi günde, otuz günde zor geçti." filân diyebilir.

Bu neden?.. Çünkü, kamerî aylar mevsimlerin üzerinden dönüyor. Böyle hafif hafif dönüyor, muntazam bir dönüşle dönüyor. Yâni, Ramazan ayı her mevsimi şenlendiriyor, hac her mevsimi şenlendiriyor diyebiliriz. Ben bunu seviyorum, hoşuma da gidiyor. Böyle güzel bir şey oluyor. İşte kamerî aylar böyle...

Biz iki gün önce, çarşamba günü yeni kamerî bir yıla girdik. Bugün cuma olduğuna göre, kamerî ayın üçü olmuş oluyor. Yeni bir yıl bu, taptaze bir defter önümüzde... Artık ilk iki günü nasıl geçirdiniz, bilmiyorum. Biz Akra'dan ilan etmiştik kardeşlerimize:

"—Aman salı günü oruç tutun, çarşamba günü oruç tutun!" diye söylemiştik.

Tabii perşembe de oruç tutabilirsiniz. Çünkü, pazartesi perşembe oruçları da var. Peygamber Efendimiz:[11]

تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ يَوْمَ الاِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ ، فَأُحِبُّ أَنْ يُعْرَضَ عَمَلِي

---

[11] Tirmizî, *Sünen*, c.3, s.122, no:747; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.287; Ebû Hüreyre RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.201, no:2358; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.201, no:21801; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.377, no:3820; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.121, no:2667; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.403, no:2617; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.18; Üsâmetü'bnü Zeyd RA'dan.

Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.III, s.249, no:986; Ümm-ü Seleme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.8, s.564, no:24192; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXII, s.445, no:35531.

وَأَنَا صَائِمٌ (ت. عن أبي هريرة)

RE. 253/2 (*Tu'radu'l-a'mâlü yevme'l-isneyni ve'l-hamîs*) "Pazartesi, perşembe günleri kulların amelleri Allah'ın divanına arz olunur. (*Feuhibbu en yu'rada amelî ve ene sàim*) Ben de amellerim Allah'a arz olunurken, oruçlu pozisyonda olmayı severim." buyurmuş.

Pazartesi perşembe oruçlarını tutmak sünnet...

Bizim bir kardeşimiz vardı, —Allah selâmet versin— hayırlara koşturan, kıymetli bir kardeşimiz. Cami yaptırır, hayırlara koşar... Kalp rahatsızlığı var. Hapları yutuyordu, bir akşam arkadaşımızın evindeyken. Dedi ki:

"—Hocam bu hapları yutuyorum ama, eğer pazartesi perşembe oruçlarını tutarsam, bu hapları yutmaya lüzum kalmıyor. Çünkü, perhiz yaptığım için dinç oluyorum, sıhhatli oluyorum. Hele bir de, Arabî ayların *eyyâm-ı biyz* oruçlarını tutarsam, o zaman daha sıhhatli oluyorum." dedi.

Tabii, İslâm insanın hem ruhuna sıhhat vermek için, hem bedenine sıhhat vermek için, hem dünyasını mâmur etmek için, hem ahiretini mâmur etmek için bir hazinedir. İslâm'a uyan sıhhatli olur. İslâm'a uyan rûhen rahat olur. İslâm'a göre yaşayan uzun ömürlü olur.

İslâm'a göre yaşayan insanlar topluluğu, toplumlar mutlu olur; kavga olmaz, çekişme olmaz, hırsızlık olmaz... Dükkânını, tezgâhını bırakır, namaza gider adam. Neden?.. Hırsızlık yok, gayet rahat. Kimse kimseye yan bakmıyor, herkes herkesin hakkını kolluyor, zenginler fakirlere yardımcı oluyor. Mutlu bir toplum olur. Çünkü İslâm, iki cihanın saadetini insana sağlıyor.

Sevgili kardeşlerim! Çarşamba günü oruçlu olmanızı size evvelce anons etmiştik. Perşembe günü de tabii, pazartesi perşembe orucu tuttuğunuz için oruçlu olabilirdiniz. Geldik cuma gününe... Bugün cuma günündeyiz. Üç gün olmuş. Yeni bir yıldayız, yeni bir defter elimizde... Aman bu güzel defterimize, yepyeni deftere, ciltli, yeni kaplanmış, sayfaları pırıl pırıl, köşeleri

kıvrılmamış deftere, bu yıl güzel yazılar yazalım! Defterimiz karalanmasın, sayfaları yırtılmasın...

Ahirette insanın ömründen sorgu sual olacak; neler yaptığı ortaya dökülecek, göz önüne serilecek mahşer gününde... Allah yüzümüzü ak eylesin... Defter-i a'mâlimize güzel ameller işleyerek, sevaplar yazalım inşâallah... Bu defterimiz, bu yeni defterimiz hayırlarla dolsun...

b. Zamanın Kıymetini Bilin!

Muhterem kardeşlerim, tabii geçen geçti. Diyor ki, İslâm büyüklerinden birisi:

"—Geçen geçmiştir, yapılacak bir şey yok..."

Doğru, hakikaten geçti. Ne yapayım artık, ne yapabilirim, yapmadım zamanında, geçti, mâzi oldu.

"—İstikbal, gelecek zaman, onu da bilemiyoruz."

Yâni, yaşayacak mıyız, istikbâle ulaşabilecek miyiz; onu da bilemiyoruz. Geçmiş geçti, elimizde bir şey yok... İstikbal henüz gelmedi, getirmek için bir şey yok. O zamana çıkmak için de garantimiz yok...

"—O halde nedir bizim için önemli olan?.. İçinde bulunduğumuz andır."

Onun için demişler ki:[12]

مَا مَضٰى فَاتَ ، وَالْمُؤَمَّلُ غَيْبٌ ؛ فَلَكَ سَاعَةُ الَّتِي أَنْتَ فِيهَا .

(*Mâ madà fâte, ve'l-müemmelü gaybün; feleke sâatü'lletî ente fîhâ.*) "Geçen elden kaçmıştır; gelecek gaybdır, belli olmaz ne olacağı; senin ancak işte içinde bulunduğun an vardır, onu güzel değerlendirmeye bak!" demişler.

Muhterem kardeşlerim! Zamanın kıymetini bilmek ve zamanı iyi değerlendirmek çok önemli... Onun için, aman zamanınızı bir hazine gibi bilin, bir sermaye gibi bilin. Bakın geçen senenizi nasıl

---

[12] İbn-i Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, c.XII, s.201.

geçirdiyseniz geçirdiniz, bu yeni seneyi güzel geçirmeye gayret edin, boşa geçirmeyin; bir.

Boşun bir adı bizim İslâm edebiyatında, dinî kitaplarımızda *mâlâyânî'*dir. Mâlâyânî ne demek? Bir anlamı olmayan demek, anlamsız, boş... Mâlâyânî söz, mâlâyânî iş...

"—Neden bu işi yapıyorsun?.."

"—Hiç..."

"—Faydası ne?.."

"—Sıfır..."

"—Niye bu sözü konuşuyorsun?.."

"—Hiç..."

"—Faydası ne?.."

"—Sıfır..."

"—Bu günü nasıl geçirdin?.."

"—Hiç..."

"—Ne yaptın?.."

"—Sıfır..."

İşte mâlâyânî...

Boşa, mâlâyâniyle geçirmemek önemli; bir. Ayrıca harama, günaha harcamamak daha önemli; iki... Yâni harama dalmaktansa, boşa geçirmek biraz daha ehven... Hiç olmazsa burada boşa geçiyor; öbür tarafta haram ve günah başkalarına zararlı, kendisine zararlı, ceza çekmeye sebep olacak. Binâen aleyh, harama ve günaha harcamamaya çok daha fazla dikkat edeceğiz; bir. Boşa harcamamaya da çok dikkat edeceğiz; iki.

Biz onun için, muhterem kardeşlerim, *Başarının Prensipleri* diye bir küçük kitap yazdık, lütfen o kitabı okuyun! Tabii, buna benzer başka kitaplar var İngilizce yazılmış, Almanca yazılmış, batı dillerinde... Kütüphaneleri severseniz, kitapları okursanız, karıştırırsanız, göreceksiniz çok güzel kitaplar vardır. Tabii, İngilizce biliyorsanız onları okuyabilirsiniz.

Çalışmanın prensiplerini öğrenmelisiniz, çalışmalısınız. Çalışmadan olmaz. Çalışmayana hayırlı sonuçlar gelmez ve sevaplar verilmez. Çalışmayana öylece ceza da gelir.

Kur'an-ı Kerim'de buyruluyor ki:

وَأَنْ لَيْسَ لِلْاِنسَانِ إِلاَّ مَا سَعٰى (النجم:٣٩)

(*Ve en leyse li'l-insâni illâ mâ saà*) "İnsanoğlu neye sa'y u gayret ettiyse, çalıştıysa, onun karşılığını görecek, başka bir şey değil." (Necm, 53/39) Yâni ahiret için de böyle.

فَالْيَوْمَ لاَ تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلاَ تُجْزَوْنَ إِلاَّ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ

(يس:٥٤)

(*Fe'lyevme lâ tuzlemü nefsün şey'en ve lâ tüczevne illâ mâ küntüm ta'melûn.*) Bu da Yâsîn Sûresi'nin dördüncü sayfasının sonundaki ayet-i kerime. Hepiniz belki ezbere biliyorsunuz:

(*Felyevme*) "Bu mahşer gününde, ahiret gününde, (*lâ tuzlemü nefsün şey'en*) hiç bir kişi haksız bir muameleye uğramayacak, zulme uğramayacak. Hakkı verilmeme durumu yok, hakkını alamama durumu yok. Hiç kimse zulme, haksızlığa uğramayacak. Allah haksızlık etmeyecek. (*Ve lâ tüczevne illâ mâ küntüm ta'melûn*) Ey insanlar, o zaman işlediklerinizden gayri bir karşılık görmeyeceksiniz." (Yâsin, 36/54)

Yâni, neyi işlemişseniz onun karşılığını göreceksiniz, işlediğinizin dışında bir karşılık görmeyeceksiniz. Genel hüküm olarak, hayır işlemişseniz, hayırla karşılaşacaksınız; şer işlemişseniz, şerle karşılaşacaksınız.

Bir de:

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ . وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

(الزلزال:٧-٨)

(*Femen ya'mel miskàle zerretin hayran yerahû. Ve men ya'mel miskàle zerretin şerren yerahû.*) (Zilzâl, 99/7-8)

Güneş bir koridora vurduğu zaman, görüyorsunuz tozlar uçuşuyor güneşin şuâında, hüzmeleri arasında; işte ona *zerre* derler. "O zerre kadar hayrı olan, o hayrın karşılığını görecek. O

zerre gibi hafif, küçük bir şey kadar bile şerri olan, şer işlemiş olan, onun da cezasını çekecek." buyruluyor.

Yâni, genel bir değerlendirme var. İyilik yapan iyilik bulacak ama, bu genel değerlendirmede inceden inceye, zerre kadar hayırlar, zerre kadar şerler ölçülüp, onun birikimi olan amel terazisindeki sonuç neyse, ona göre onun karşılığını görecek insanlar. Bu zerre gözünüzün önünden gitmesin muhterem kardeşlerim! Hani damlaya damlaya göl olduğu gibi, bu zerreler birleşiyor birleşiyor, büyük sevaplar oluyor. Zerre zerre küçük şerler de birleşiyor birleşiyor, ahirette insanın cehenneme girmesine sebep oluyor.

Onun için, bir anınızı boş geçirmemeye, bir zerre hayrı küçümsememeye, bir zerre şerri de önemsemeyip aldırmamaya kapılmayın, o duruma düşmeyin ve ciddî olun! Ahiretteki hesabı unutmayın! Ahiretteki o hesaba göre zamanınızı iyi değerlendirin!.. Zamanımız bizim sermayemiz. Bu bir.

Zamanımızı değerlendirmek için, formül nedir muhterem kardeşlerim?.. Diyor ki, Peygamber Efendimiz'den gelen hadis-i şerifleri bize nakletmiş olan alimler ve dinimizin, sünnet-i seniyyemizin, Kur'an-ı Kerim'in ana mânâsını anlatan kitaplar: İnsan bilecek, alim olacak, hayrı şerri bilecek, ilim öğrenecek... İlim olmayınca kurtuluş olmaz. Onun için, bilmeye çalışacak, ilim sahibi olmaya çalışacak.

İlim; ilim bilmektir,
İlim; kendin bilmektir.

diye Yunus Emre'nin dediği gibi, ilmi öğrenecek ama, bir de ilmi hayra kullanmak için öğrenecek. İlmini, bildiği güzel şeyleri uygulayacak; kötü olarak bildiği şeyleri de yapmamaya dikkat edecek.

Buna da ne deniyor?.. İlmini uygulamak, ilmiyle àmil olmak deniliyor, bu da lâzım! Bilgi lâzım; ilim... Bilgisini uygulamak lâzım; icraat, amel... Sonra, o da yetmez; icraatını ihlâslı yapmak lâzım, temiz bir niyetle, hàlis bir niyetle, dindârâne bir duyguyla yapmak lâzım! İhlâs olmazsa, Allah amelleri kabul etmiyor. Niyeti güzel olacak, üç.

Yâni, kötü niyetli insan, karşısındakini aldatmak için iyi bir şey yaparsa, ona sevap verilir mi?.. Verilmez. Çünkü niyet kötü olunca, yapılan iyi şey niyete göre değerlendiğinden sevap alamıyor. "Maksadı kandırmaktı, karşı tarafa şirin görünüp, ondan sonra şu fesadı yapmaktı." derler, sevabı vermezler. İhlâs olacak, iyi niyet olacak.

Bir de, dördüncü bir incelik vardır sevgili kardeşlerim: Yaptığın şeyleri ihlâslı da yapsan, yaptığın şey Peygamber Efendimiz'in tavsiyesine, sünnetine uygun olacak!.. Sünnetine uygun olmadığı zaman, *bid'at* deniliyor. Bid'atları Allah kabul etmiyor, bid'atlardan kaçınmamız lâzım! Bid'atların çeşitleri çoktur, her çeşidinden kaçınmak lâzım; sünnet-i seniyye-i nebeviyyeye sarılmak lâzım!.. Rasûlüllah gibi olmaya çalışmak lâzım! Rasûlüllah Efendimiz'in sünnetini tam tutmak lâzım!..

İki gün önce, Ahmed-i Yesevî Efendimiz KS'le ilgili konferans vereceğiz diye, kitaplarını evirdik çevirdik, araştırmaları okuduk. En bariz vasfı nedir Ahmed-i Yesevî Efendimiz'in?.. Yâni, bizim bu bütün Türkistan'a ve bütün Türkiye'ye ve bütün tarihimize tesir etmiş en büyük evliyâullahtan, tarihimizin en büyük sîmalarından birisi, ne diyor:

"—İlim, sünnet-i seniyyeye sarılmak ve aşk." diyor.

Yâni, sünnet-i seniyyeye sarılacaksın aşk ile, şevk ile; aşık olacaksın.

Peygamber SAS Efendimiz Hıra mağarasına girip de orada ibadet edince, Kureyşliler tabii duydular, bildiler, gördüler; Ebü'l-Kàsım Muhammed-i Mustafâ aralarına gelmiyor. Nerede?.. Hıra mağarasına çekilmiş. Ne dediler:

عَشِقَ مُحَمَّدٌ رَبَّهُ

(*Aşıka muhammedün rabbehû*) "Muhammed Rabbine àşık oldu." dediler.

Evet, bu aşk, àşık olmak, àşıklık Peygamber SAS'den bize gelmiştir. Hakîkî dindar olan Allah'ın àşıkıdır. Allah'ı sever, Allah için aşk ile, şevk ile, ihlâs ile, sünnet-i seniyyeye uygun olarak çalışır, çabalar. Çalışmamak yok, tembel durmak yok... Tembeli

Allah sevmiyor ve çok büyük sorumluluğu, vebâli var. Vazifesini yapmayan insanlara, tembel duran insanlara çok cezalar var...

Onun için, bilgimizi arttıracağız bu sene... Ana prensibimiz: Her gün bilgimizi arttırmak, bilgimizi uygulamak ve bildiğimizi ihlâsla yapmak ve bildiğimizi sünnet-i seniyyeye uygun olarak yapmak ve insanlara faydalı olmaya, Ümmet-i Muhammed'e faydalı olmaya çalışmak esasına göre zamanımızı geçirelim!..

Niye söylüyoruz?.. Daha yeni yılın üçüncü günündeyiz, başındayız. Sizlere hatırlatma olsun, şevk olsun, teşvik olsun. Bunu bu niyetle, bu teşvikle, bu şevkle yaparsanız, bütün seneniz sevap olur, ibadet olur, çok sevap kazanırsınız diye düşünüyoruz.

c. Aşûre Günü Orucu

İkinci bir husus, sevgili kardeşlerim: Bu cuma değil de, önümüzdeki cuma günü Aşûrâ günü. Bu Aşûrâ sözünün her hecesi uzun: *À-şû-râ'*. Sonunda da hemze var.

Bu bir dînî gündür. Önümüzdeki cumaya rastlıyor. Aşûre günü de çok önemlidir. Tabii tarihî bir değeri var, dînî bir değeri var. Aşûre günü nedir?.. Àşûrâ günü, biz Aşûre diyoruz, kısa söylüyoruz, Muharrem'in 10'udur. Muharrem'in 10'u önemli. Dînî önemi var. Hazret-i Aişe-i Sıddîka Vâlidemiz RA —kadın olunca *radıya'llàhu anhâ* denilecek— bildiriyor ki:

"Peygamber SAS Efendimiz Mekke'deyken Aşûre gününde oruç tutardı. Yâni Muharrem'in 10'unda oruç tutardı."

Kureyş de, Aşûre gününe hürmet ederdi. Tabii Kureyş netice itibariyle kim? Hazret-i İsmâil AS'ın, İbrâhim AS'ın nesli. Yâni İsmâil AS vasıtasıyla İbrâhim AS'ın Hicâz'da neşv ü nemâ bulan, gelişen mübarek nesli. Arkasından o nesilden, o soydan Peygamber-i Zîşânımız geliyor. Şimdi tabii, bu Kureyş peygamber soyu olduğu için, netice itibariyle peygamberlerin hayatlarında, tarihinde mühim olan olayları az çok an'anevî olarak kulaktan dolma da olsa biliyorlardı.

Kâbe'ye de hürmet ediyorlardı, Kâbe de tabii, İbrâhim AS'ın binâsı, İsmâil AS'ın binası. Kâbe'ye de hürmet ediyorlardı da tabii şaşırdılar, sapıttılar da, Kâbe'yi putlarla doldurdular. Yâni Hazret-i İsmâil AS, İbrâhim AS putları emretmedi onlara. Ama onlar şaşırdılar. İbrâhim AS putları kırdı, sonra İbrâhim AS'ın

İsmâil AS'dan gelen nesli Kâbe'yi putlarla doldurdu. Bu neyi gösteriyor?.. İyi yolda olan topluluklar dikkat etmezlerse, ayakları kayıp kötü yola düşebilirler.

İbrâhim AS, Nemrud'un zamanında onların puthanesine giriyor, putları parçalıyor, parça parça ediyor... Sonra onun neslinden gelen Kureyş kavmi, Kâbe'yi üç yüz altmış tane putla doldurmuşlar. Lât, Uzzâ, Menât, Hübel vs... çeşitli putlarla Kâbe'yi doldurmuşlar. Bu ibretli bir şeydir.

İsâ AS, insanları Allah'ın varlığına birliğine çağırmış; bugün hristiyanlar, Hazret-i İsâ'yı çarmıha gerilmiş şekliyle karşılarına alıyorlar, Hazret-i İsâ'ya tapınıyorlar, puta tapınıyorlar, haça tapınıyorlar. Bu bir yanılmadır. Demek ki insanlar yanılabilir.

"—E onlar yanılıyor, biz yanılamaz mıyız?.."

Aziz ve sevgili kardeşlerim! Yeni bir senede bu sözün üzerinde, sorunun üzerinde durun... Biz hak yoldayız, müslümanız ama, biz de dikkat etmezsek ayağımız kayabilir, yanılabiliriz. Şeytan boş durmuyor, insanın aklını çeliyor, insanlar şaşırabiliyor.

Hakikaten de bugün müslümanlara baktığımız zaman, Türkiye'ye baktığımız zaman, Türkiye'deki müslümanlara, Türkiye'nin insanına baktığımız zaman; Türkiye'nin %99'u müslüman, anası babası şehid, dedeleri şehid... Torunlara bakıyorsunuz, İslâm'la, imanla, adaletle, kanunla, nizamla bağdaşmayan bazı şeyleri yapan insanlar çıkıyor. Neden?.. Şaşırabiliyor demek ki. Şaşırmamaya dikkat edelim!..

Şaşırmamanın çaresi nedir?.. Öze dönmektir, Kur'an'a dönmektir, Peygamber Efendimiz SAS'in sünnet-i seniyyesine yapışmaktır.

Kureyş tutarmış Muharrem'in 10'unda orucu, Peygamber Efendimiz de tutarmış. Peygamber Efendimiz Medine-i Münevvere'ye geldiği zaman bakmış ki, orada yahudiler de tutuyorlar.

Müslim'in Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet ettiğine göre şöyle bildiriliyor:[13]

---

[13] Müslim, *Sahîh*, c.V, s.472, no:1910; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VI, s.428, no:2088; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ,* c.II, s.156, no:2834; İbn-i Huzeyme *Sahîh*, c.III,

قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْمَدِينَةَ ، فَوَجَدَ الْيَهُودَ يَصُومُونَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ ، فَسُئِلُوا عَنْ ذَلِكَ . فَقَالُوا : هَذَا الْيَوْمُ الَّذِي أَظْهَرَ اللَّهُ فِيهِ مُوسَى وَبَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى فِرْعَوْنَ ، فَنَحْنُ نَصُومُهُ تَعْظِيمًا لَهُ. فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: نَحْنُ أَوْلَى بِمُوسَى مِنْكُمْ ، فَأَمَرَ بِصَوْمِهِ

(م. د. عن ابن عباس)

(*Kadime rasûlü'llàh salla'llàhu aleyhi ve selleme'lmedîneh*) "Peygamber SAS Medine'ye geldiği zaman, (*fevecede'l-yehûde*) orada yahudi kabileler vardı. (*Yesùmûne yevme àşûrâe*) Peygamber SAS baktı ki, onlar da Aşûre Günü oruç tutuyorlar. (*Fesüilû an zâlik*) Onlara bunu neden tuttukları soruldu.

(*Fekàlû*) Onlar da dediler ki: (*Hàze'l-yevmü'llezî azhara'llàhu fîhi mûsâ ve benî isrâile alâ fir'avn*) Bu gün, Allah'ın Mûsâ AS'ı ve Benî İsrâil'i Firavun'a karşı gàlip getirdiği, kurtardığı gündür. (*Fenahnü nesùmühû ta'zîmen lehû*) Biz de bu güne hürmeten böyle oruç tutuyoruz." dediler.

Bunun üzerine, Peygamber Efendimiz çok mühim bir söz söyledi, buyurdu ki: (*Nahnü evlâ bi-mûsâ minküm*) "Mûsâ'ya biz sizden daha lâyık, daha yakın, daha sevgili ve onu daha çok benimseyen kimseleriz." dedi. (*Feemera bi-savmihî*) Aşûre Günü oruç tutmayı emretti.

Biz Mûsâ AS'a daha yakınız. Neden? Mûsâ AS Allah'ın peygamberidir, Allah'ın emrettiklerini yerine getirmiştir. Peygamber Efendimiz de Allah'ın gönderdiği son peygamberdir, Allah'ın emirlerini yerine getirmiştir. Mûsâ AS'a uyuyoruz diyen

---

s.286, no:2084; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.197, no:5133: Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

insanlar, sonradan onun yolundan, rayından çıktığı için, onlar ona yakın değildir. Hristiyanlar Hazret-i İsâ'ya yakın değil... Yahudiler Hazret-i Mûsâ'ya yakın değil... Biz müslümanlar Hazret-i İsâ'ya daha yakınız, biz müslümanlar Hazret-i Mûsâ'ya daha yakınız. Onun için Peygamber SAS Efendimiz:

"—Biz Mûsâ AS'a sizden daha yakınız." dedi ve bu Aşûre gününde oruç tutmayı emretti.

Yalnız bir incelik vardır: Biz eski hak dinlerden, hak peygamberlerden gelen bazı güzel şeyleri devam ettirebiliriz ama, yine de biz herhangi birisinin taklidi değiliz, onlardan yine farklıyız. Onun için, Peygamber SAS Efendimiz onlara benzemeyelim diye emretti ki:

"—Ya dokuzu ve onunu tutun, ikisini birden; ve yahut da onunu ve on birini tutun! Böylece tam onlar gibi olmasın, bizim onlardan farklı olduğumuz belli olsun.

خَالِفُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارٰى !

(*Hàlifu'l-yehûde ve'n-nasârâ*)[14] [Yahudilere ve hristiyanlara muhalefet edin!] buyurmuş. Yâni yahudileri, hristiyanları taklit etmek, aynen benzemek dinimizde yok. Onun için, Peygamber SAS Efendimiz böyle bir gün fazlasıyla Aşûre orucu tutmayı emretmiş. Hadis-i şerîflerde böyle tavsiye ediliyor.

Evet, Aşûre gününde oruç tutulabilir. Tabii bir hafta sonra olduğu için, biz şimdiden size onun hatırlatmasını yapıyoruz.

d. Hazret-i Hüseyin'in Şehâdeti

Şimdi bir husus daha var sevgili kardeşlerim: Bu Aşûre günü, 10 Muharrem, bir başka tarihi olayı da bizim kalbimize getiriyor, hatırımıza getiriyor. Acı bir olay da var. İslâm tarihi içinde maalesef... Peygamber SAS Efendimiz'in sevgili torunu, kucağına alıp, öpüp bağrına bastığı Hazret-i Hüseyin Efendimiz; Hazret-i Fâtımatü'z-Zehrâ ile Hazret-i Ali Efendimiz'in mübarek oğlu Hazret-i Hüseyin Efendimiz, Iraklılar tarafından davet edildi. O zamanki Irak'ta oturan Kûfe ahâlisi, "Gel, seni halife yapmak istiyoruz, müslümanların başına sen halife ol Hazret-i Ali Efendimiz gibi." diye, onu halife seçmek için Irak'a davet ettiler.

O da davete icabet etmek üzere Irak'a giderken, Kerbelâ denilen yerde Emevîler, Yezîd ibn-i Muaviye'nin komutanları emriyle onun yolunu kestiler ve Hazret-i Hüseyin RA Efendimiz'i mübarek hanımlarıyla, mâsum evlatlarıyla, fedâkâr, vefâkâr arkadaşlarıyla, kafilesindeki mücahid taraftarlarıyla orada, Kerbelâ'da şehid ettiler, 10 Muharrem günü. Tabii, bu da Allah'ın bir hikmeti...

Fuzùlî şiirinde söyler:

"—Allah'ın sevgili kulunun nasibi şehid olmaktır. Ömrü saîd olarak geçer, vefatı şehîden olur."

Ca'fer-i Sàdık Efendimiz'den de dua naklediliyor, elini açıp dua edermiş... Ca'fer-i Sàdık Efendimiz Rh.A, bizim hem tarikatta büyüğümüz, hem dinde büyüğümüz, Peygamber Efendimiz'in

[14] İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.561, no:2186.

sülalesinden, İmâm-ı Âzâm Efendimiz'in hocası, her yönden başımızın tâcı. Ca'fer-i Sàdık Efendimiz dua edermiş:[15]

اَللَّهُمَّ أَحْيِنِي سَعِيداً ، وَأَمِتْنِي شَهِيداً.

(*Allàhümme ahyinî saîden, ve emitnî şehîden*) "Yâ Rabbi, beni saîd bir kul olarak, mutlu bir kul olarak, ibadetinde, taatinde sana mutî olarak yaşamış, böylece ebedî saadetin namzedi olarak yaşamış bir kul olarak yaşat; şehid olarak vefatımı nasib et!" diye.

Tabii, Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek torunu Hazret-i Hüseyin'in, o günde şehid olması da Allah'ın bir hikmeti. Yâni, başka bir günde değil de, böyle bir mübarek günde şehid etmişler onu. Tabii şehid olmak, şehid olanın kendisi için büyük bir mertebedir. Şehadet mertebesine eriyor. Binâen aleyh çok güzel bir şeydir. Allah'ın şehidlere büyük ikrâmı olduğundan, bir şehidin daha kanının ilk damlası yere damladığı zaman cennetteki makamı kendisine gösterildiğinden, geride kalanlara, yakınlarına şefaat hakkı olduğundan, şehid olmak bütün müslümanların arzusudur.

Peygamber SAS Efendimiz bir hadis-i şeriflerinde:[16]

مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَغْزُ ، وَلَمْ يُحَدِّثْ نَفْسَهُ بِغَزْوٍ ، مَاتَ عَلٰى شُعْبَةٍ مِنْ نِفَاقٍ (حم. م. د. ن. عن أبي هريرة)

---

[15] Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.114, no:4566, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

[16] Müslim, *Sahîh*, c.X, s.19, no:3533; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.III, s.10 no:2502; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.374, no:8852; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.8, no:3097; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.88, no:2418; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.VI, s.191, no:2140; Neseî, *Sünen-i Kebîr*, c.III, s.6, no:4305; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.492, no:7451; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.121, no:1312; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.48, no:17720; Mizzî, Tehzîbü'l-Kemâl, c.XXI, s.506; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.507, no:5575; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.160; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.293, no:10558; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.280, no:2622; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.433, no:23939.

(*Men mâte ve lem yağzü, ve lem yuhaddis nefsehû bigazvin*) "Bir kimse gaza etmeden ve gaza etmeyi gönlünden geçirmeden; şehid olmayı istemeden, temennî etmeden ölecek olursa, (*mâte alâ şu'betin min nifâk*) münafıklığın bir şubesi üzerine ölür." diye bildiriliyor.

Onun için, hepimiz candan şehidliği özleriz.

Tabii şehid olmak, şehid için güzel bir şey; arkasında kalanlar için çok acı bir şey...

Ahmed-i Yesevî Efendimiz'in zamanında Karahıtaylar, Moğollar, putperest, budist, gayr-ı müslim kafileler halinde İslâm ülkelerine hücum etmişler. Alimleri toplamışlar, bazılarını alnından, bileklerinden, bacaklarından şehirlerin kapısına çivileyip şehid etmişler. Tabii mübarek alim, İslâm'ı müdafaa etmiş, Peygamber Efendimiz'i müdafaa etmiş, böyle şehid olmuş.

Evet, şehadet ölen için yüksek bir mertebedir; geride kalanlar için de bir uzun, büyük derttir, üzüntüdür. "Ayrı kaldık, vah!" diye üzülürüz. Ama tabii, çok seviyoruz Hazret-i Hüseyin Efendimiz'i... Fakat, bu Aşûre günündeki mâtem merasimleri yoktur. Biz şehid

olanlardan şefaat isteriz. Ruhlarına Fatihalar okuruz, hatimler indiririz. Severiz, gözyaşı dökeriz ama, onun bir ölçüsü vardır, o ölçü içindedir. Ve o, bir mâtem günü olarak düşünülmez.

Eğer mâtem günü olarak düşünülmesi gerekseydi, her pazartesi günü mâtem günü olması lazımdı. Çünkü Peygamber SAS Efendimiz, pazartesi günü vefat etmişti. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz de temennî edermiş, dermiş ki:

"—Ne zaman vefat etti Peygamber Efendimiz?.. Pazartesi günü. Ben de temennî ediyorum ki, pazartesi günü vefat edeyim!"

Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk hem pazartesi günü vefat etmiş; hem de, Peygamber Efendimiz'in yaşı gibi altmış üç yaşında vefat etmiş. Yâni hem yaş bakımından, hem ölüm günü bakımından, Efendimiz'e her bakımdan uymak istiyor. Tabii çok mübarek insan, pazartesi vefat etmiş.

Binâen aleyh, sevdiğimiz insanların şehid edilmesi, vefat etmesi günlerini matem günü alacak olursak, başta tabii pazartesi gününü matem günü edinmemiz gerekirdi. Halbuki dinimizde Peygamber Efendimiz'in tavsiyesi vardır:

"—Pazartesi perşembe oruçları çok sevaplıdır." diye.

Onun için, o günlerde oruç tutuyoruz, öyle değerlendiriyoruz.

Hazret-i Ali Efendimiz RA'dan rivâyet edilmiş. Rivayetleri de Abdülkàdir-i Geylânî Efendimiz eserinde kaydetmiş. O da Hazret-i Ali Efendimiz'in evlâdındandır, Sülâle-i Tàhire'dendir, Âl-i Rasül'dür.

كَانَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ يَأْمُرُ بِصِيَامِهِ . وَقَالَتْ لَهُمْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا : مَنْ يَأْمُرُكُمْ بِصَومٍ يَومَ عَاشُـورَاءَ ؟ قَالُوا : عَلِيٌّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ . قَالَتْ: إِنَّهُ أَعلَمُ بِمَنْ بَقِيَ بِالسَّنَةِ .

(*Kâne aliyyün radıya'llàhu anhu ye'müru bi-siyâmihî*) diyor kitabında. "Hazret-i Ali Efendimiz Muharrem ayında, Aşûre

gününde oruç tutmayı emrederdi.[17] (*Ve kàlet lehüm àişetü radıya'llàhu anhâ: Men ye'mürüküm bi-savmi yevme âşûrâ?*) Bunun üzerine, Hazret-i Aişe sormuş oruç tutanlara: 'Size bu Aşûre gününde oruç tutmayı kim söyledi bakalım?' diye.

(*Kàlû: Aliyyun radıya'llàhu anh*) Hazret-i Ali Efendimiz söyledi demişler.

(*Kàlet: İnnehû a'lemü bi-men bakıye bi's-seneh.*) Buyurmuş ki: "O senenin öteki aylarını, günlerini en iyi bilen insandır. Yâni hangi ayları, hangi günleri mühimdir, hangi günleri sevaplıdır, hangi günleri oruç tutulacak, bilir."

Demek ki, onların içinden Aşûre gününde oruç tutmayı tavsiye ettiğine göre ve biz de Muharrem'in Aşûre günü oruç tutmayı, Peygamber Efendimiz'in tavsiyesi olarak, ayrıca Hazret-i Ali Efendimiz'in tavsiyesi olarak tutarız.

Tabii, seferde oruç tutmak mecburiyet değil ama, kim bilir, belki o Kerbelâ şehidleri içinde de, oruçluyken böyle şehid olmuş olanlar vardır.

وَعَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، أَنَّهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمْ : مَنْ أَحْيَا لَيْلَةَ عَاشُورَاءَ، أَحْيَاهُ اللهُ تَعَالَى مَا شَاءَ.

(*Ve an aliyyin RA*) Yine Hazret-i Ali Efendimiz RA ve KV'den rivâyet edilmiş. (*Ennehû kàle*) Buyurdu ki Hazret-i Ali Efendimiz: (*Kàle rasûlü'llàh SAS*) Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuşlar:

(*Men ahyâ leylete âşûrâe, ahyâhu'llàhu teàlâ mâ şâe.*) "Kim Aşûre gecesini ibadetle ihyâ ederse, Allah da onun hoşuna gidecek şekilde, onu ihyâ edecek ihsanlarda bulunur." diye Hazret-i Ali Efendimiz rivâyet etmiş.

Demek ki, Hazret-i Ali Efendimiz'in tavsiyesini tutarak, Ca'fer-i Sàdık Efendimiz'in yolundan yürüyerek, bu Aşûre gününün orucunu tutmaya da gayret edelim! Cuma mü'minlerin güzel günüdür, haftanın bayramıdır diye, cuma günü doğrudan doğruya oruç tutmak doğru değildir ama, perşembeden oruç tutulursa

[17] *Muhtasar-ı Târih-i Dimaşk*, c.1, s.2414; *Târih-i İslâm*, c.1, s.486.

cuma günü de eklenebilir. Cuma günü oruç tutulursa, cumartesi de eklenebilir. O zaman, devamlı bir orucun bir günündeki parçası olmuş olduğundan, bir mahzur da olmaz.

Demek ki, bu cumadan size önümüzdeki perşembe, cuma oruç tutmayı, tutarsanız sevaplı olacağını hatırlatmış olduk. Zaten cuma geceleri çok sevaplı, çok kıymetli gecelerdir, nurlu gecelerdir. Gecesi nurludur, gündüzü nurludur cumanın... Önümüzdeki perşembeyi cumaya bağlayan gece de, Hazret-i Ali Efendimiz'den rivâyet edildiği üzere, Peygamber Efendimiz'in tavsiye ettiği şekilde, geceyi güzel ibadetle, zikirle, namazlarla, dualarla, hayırlı, güzel bir şekilde geçirmeye gayret etmenizi şimdiden, bu cumadan önümüzdeki cumanın evvelinde hatırlatmış olduk.

Çünkü cuma namazında önümüze geldiğiniz zaman, veya radyoda bizi dinlemeye, radyoyu açtığınız zaman, günü geçmiş olacak. Oruca niyetlenme vakti geçmiş olacak. Belki siz sabahleyin kahvaltı etmiş olacaksınız. Onun için, bu cumadan size hatırlatıyoruz:

"—Önümüzdeki perşembe 9 Muharrem'dir; 9 Muharrem'de oruç tutun, 10 Muharrem'de oruç tutun!.. Veyahut 10 Muharrem'de ve 11 Muharrem'de, önümüzdeki cuma-cumartesi oruç tutun!" demiş oluyoruz. "Perşembe gecesinde de gàfil olmayın, gecenizi ibadetle değerlendirin!" diyoruz.

Tabii Hazret-i Hüseyin Efendimiz'e, o şehid-i Kerbelâ büyüğümüze de dualar edin, onun şefaatini isteyin, ruhuna hatimler indirin! Allah nasib ederse, sağ olursak, burada olursak; veyahut siz nerede olursanız olun, o perşembeyi cumaya bağlayan gecede Hazret-i Hüseyin Efendimiz'le ilgili konuşmalar yapılsın camilerde, toplantılar yapılsın!.. Hatimler indirilsin, zikirler yapılsın, rûhâniyetinden istimdad edilsin!

Allah-u Teàlâ Hazretleri o büyüklerimizin sevgisine, şefaatine, iltifatına, teveccühüne sevgili kardeşlerim, cümlemizi nail eylesin... Onlarla beraber bizleri de cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

Biliyorsunuz, Fâtıma Anamız cennetliktir. Peygamber Efendimiz müjdelemiştir. Allah Fâtıma Anamız'la cennette bizi

buluştur sun... Hazret-i Ali Efendimiz şehiddir, cennetliktir, Aşere-i Mübeşşere'dendir; cennette buluştursun... Hazret-i Hüseyin Efendimiz şehiddir, cennetliktir; cennette bizi onlarla beraber eylesin, buluştursun...

Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz, tabii Hulefâ-i Râşidînimiz, evliyâullah büyüklerimiz, şehidler, alimler, fâzıllar, başımızın tâcıdır... Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi onların yolundan ayırmasın... Onların sevgisini kalbimizden eksik etmesin...

Hazret-i Ali Efendimiz nasıl yaşadıysa, Ca'fer-i Sàdık Efendimiz nasıl yaşadıysa; Hazret-i Hüseyin, Hasan Efendilerimiz, Fâtımatü'z-Zehrâ Anamız nasıl yaşadılarsa, biz de onlar gibi Kur'an üzere, sünnet üzere, takvâ üzere, Allah'ın rızası yolunda, bid'atlardan uzak, ibadet ve tàatle ömrümüzü geçirelim!..

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi iki cihanda bahtiyâr eylesin... Ahirette de o mübarek büyüklerimize kavuştursun... Onlara cennette komşu eylesin... Cümlemizi cennetiyle, cemâliyle taltif eylesin, müşerref eylesin... Mükâfâtlarına gark eylesin... İki cihanda saadete nâil eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

02. 06. 1995 – AKRA

4. TATİL GÜNLERİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun sevgili Akra dinleyicileri! Allah-u Teàlâ Hazretleri sizi, dünyanın ve ahiretin her türlü hayırlarına nail eylesin... İki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin; sevdiklerinizle, dostlarınızla beraber...

a. Tatil Gerekli mi?

Sevgili dinleyiciler, sevgili kardeşlerim! Haziranla beraber yaz tatiline girdik. Bu günlerin en mühim olayı bu aile çapında, ailenin fertleri için... İlk ve orta dereceli okullar kapandı. Fakülteler de imtihanlarını yapıyor, onlar da sırada, kapanacak. Çocuklar, öğrenciler serbest...

Anne babaların iş durumu elveriyorsa, onlar da yıllık izinlerini çocuklarının bu serbest zamanıyla birleştirmeyi seviyorlar. Havalar sıcak olduğu için, zaten çalışma biraz daha zorlaştığı için, bu günlerde tatil yapmak daha tatlı geliyor. Böylece, aile boyu beraberce geziye, yazlığa, köye, yaylaya, kampa, otele gidilecek büyük ölçüde... Aileler buna alıştılar.

Türkiye'de bir iç turizm gelişmesi var, böyle oluyor. Ve bunun sonucunda da mühim değişmeler oluyor, gelişmeler oluyor. Bir kere alışılan yaşam ve çalışma düzeni değişiyor. Sonra tabii, insanın evinde yediği gıdalarla, böyle yola çıktığı zaman karşılaştığı gıdalar —yâni misafir umduğunu değil, bulduğunu yer derler— değişiyor. Gıda rejimi, sistemi, mahiyeti değişiyor. Tabii muhit ve iklim değişiyor. Değişik bir yere gidiyorsunuz, değişik bir iklime gidiyorsunuz. Bulunduğunuz yer belki Anadolu'nun soğuk bir yeri ama, sahile gidiyorsunuz. Sıcak, güzel, deniz kenarı olabiliyor. Tabii komşular ve arkadaşlar değişiyor.

Şimdi, bu mühim olaylar üzerine, bu cuma günü ben, bunların bizim üzerimizde ne gibi etkileri olabilir, biz neler yapabiliriz diye, sizlerle onu konuşmayı uygun gördüm. Çünkü, bu değişmelerin hepsi çok mühim. Sizlere ve aile fertlerinize faydalı da olabilir,

tehlikeli ve zararlı da olabilir. Geçtiğimiz yıllarda tanıdığım birtakım ailelerin, böyle başına gelen olayları hatırlıyorum; insan evine, tatile çıktığına bin pişman da dönebiliyor. Onun için, özellikle sorumlu aile büyüklerinin, reislerinin çok uyanık ve dikkatli olması lâzım!

Tabii, önce kendi kendimize müslüman olduğumuzu hatırlamalıyız. Mü'min kul olduğumuzu hatırlamalıyız. Ve her yaptığımız şeyin Allah rızası için yapılması gerektiği prensibimiz var:

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي ، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي.

(*İlâhî ente maksùdî, ve rıdàke matlûbî*) "Yâ Rabbi, sensin benim muradım, arzum, maksudum! Ben senin rızanı kazanmak istiyorum." diyoruz. Tabii önce Allah'ın rızasını düşünmemiz lâzım!

Tabii, daha da böyle kökten düşünüp, kendi kendimize şu soruyu da sorabiliriz:

"—Tatil gerekli mi? Bu şartlar, bu haller, bu ahvâl ve şerâit altında tatil caiz mi?" diye de sorabiliriz.

Çünkü hakîkaten, biraz da ben mesleğim dolayısıyla çok çeşitli gazeteler alıyorum, sizler de öylesiniz. Pek çok televizyon kanalı var, radyo dinleniyor, gazeteler, dergiler okunuyor: Dünyanın dört bir yanında yaşayan mü'min, müslüman kardeşlerimizin binbir sıkıntı ve ızdırab içinde olduğunu görüyoruz ve çok büyük haksızlıklara maruz kaldığını görüyoruz. Bakıyorsunuz, yıllardır abluka altında Bosnalı kardeşlerimiz inim inim inlerken hiç ses çıkartmayan insanlar, oradaki mü'min kardeşlerimiz bu ablukayı kaldırmağa yönelik bir teşebbüse geçtiği zaman; yâni zulmü kaldıracak, ortada bir zulüm var, onun kalkması bahis konusu... Bakıyorsunuz Avrupa devrede, Amerika devrede, tehditler, böyle bir şeye girişmesin...

"—Ne olacak? Yâni sıkıntı altında böyle mi devam edecek?.."

"—Evet, sıkıntı altında devam etsin. Müslümanlar ezilsin, açlıktan ölsünler. Müslümanlardan, müslüman ülkelerden toplanılan yardımlar müslümanlara gitmesin! Müslümanların düşmanlarına dağıtılsın Birleşmiş Milletler tarafından...

Birleşmiş Milletler müslümanların elini kolunu bağlasın, ötekilere yardım etsin. Tankları, silahları onlara yağmalattırsın mahsustan; gıdalar onlara verilsin... Çok acaip bir durum...

Dünyanın her yerinde hürriyet ve istiklâl, herkesin kendi hür iradesiyle istediği gibi yaşaması ve her toplumun kendisini yönetmesi düşünülüyor. Ama İslâm toplumlarının fertlerinin fikirleri bahis konusu değil. Sizin hür memleketinize Avrupalı parlamenterler geliyor, Amerikalılar geliyor, misyonerler geliyor, araştırmacılar geliyor, subaylar geliyor, siviller geliyor... Harıl harıl dolaşıyorlar.

"—Ne olacak?.."

"—Buradaki halklara özgürlük verin, ülkenizi parçalayın!.."

Pekiyi sen parçalanmış ülkeni, 48-50 devleti bir araya getirdin, topladın. Almanya topladı, Avrupa devletleri bir araya geliyor. Yâni onlar toplanırken, bizim dağılmamızı ne hakla istiyorsun?.. Sonra biz birbirimizden memnunken ne diye kışkırtıyorsun?.. Yâni akıl almaz şeytanlıklar, düşmanlıklar, hainlikler, tutarsızlıklar, dengesizlikler, zalimlikler...

Şimdi böyle bir dünyada, tabii ne yapmamız lâzım?.. Bir kere kendi haklarımızı, yaşam hakkımız başta, menfaatlerimizi, kazançlarımızı korumamız lâzım, çalışmamız lâzım! Hani, "*Su uyur, düşman uyumaz!*" sözü. *Su*, biliyorsunuz burada akarsu değil. Buradaki *su*, asker demek. Askerin komutanına da *subaşı* deniliyordu eskiden. "Su uyur, düşman uyumaz!" Yâni, "Ey komutan, senin askerin yorulur, kampa oturduğun zaman çadırlarında herkes horul horul uyur ama, düşman uyumaz, baskın yapar. Düşman uyanık, düşman senin kötülüğünü istiyor. En gàfil zamanda seni yakalamak istiyor."

Binâen aleyh, en gàfil olduğun zamanda, tatilde olduğun zamanda seni bastırmak ister. O halde, "Tatil gerekli mi, değil mi?" diye sormalıyız kendi kendimize. Tabii bu soruyu kendi kendimize sorduğumuz zaman, doğrusu, böyle kardeşlerimiz binbir sıkıntı ve ızdırab içindeyken, bizim de duygusuz, sorumsuz, lâkayt, bencil bir şekilde zevk ve keyif, rahat ve rehavet ve eğlence peşinde olmamız, eğlence içinde olmamız, eğlencelere gark olmamız dînen doğru değil.

Tabii, bizim dinimiz ortaya sosyal birtakım mecburiyetler koyuyor. Komşusu aç iken, mü'min kendisi karnını doyurup rahat yatmayacak. Kendisi gibi, komşusunun da açlığını gidermeğe çalışacak O da onun kardeşi... Hepsi paylaşacaklar. Yâni, bir ekmek varsa ikiye bölecekler.

Hatta, İslâm'da bir de bölüşmekten ötede, *îsâr* diye de bir kelime var:

وَيُؤْثِرُونَ عَلٰى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ (الحشر:٩)

(*Ve yü'sirûne alâ enfüsihim ve lev kâne bihim hasàsah*) [Kendileri zaruret içinde bulunsalar bile, onları kendilerinden önde tutarlar.] (Haşr, 59/9) Ne demek?.. Kendisinin ihtiyacı olsa bile, mü'min kardeşini tercih eder müslüman...

"—Ben yemeyeyim, sen buyur ye!.. Ben giymeyeyim, buyur sen giyin!.. Ben rahat etmeyeyim, sen rahat et!.. Ben Allah rızası için hakkımdan fedakârlık ediyorum, al kardeşim, buyur kardeşim, sen sağ ol kardeşim!" der.

İslâm bu... Yâni eşitlik var, müsâvât diyoruz buna... Eşit bölüşme var, kardeşçe bölüşme var. İmkânları nimetleri, elde olan şeyleri kardeş kardeş bölüşme var.

Peygamber Efendimiz SAS'in zamanında, sahabe-i kiram ortaya yığarlarmış neleri varsa, hurmaları ve sâireleri... Avuç avuç, eşit olarak bölüşürlermiş. Yâni, "Ben peygamberim, benim sofram padişah sofrası gibi olsun!" dememiş Peygamber Efendimiz.

Birisi geldiği zaman:

"—Yâ Rasûlallah açlıktan karnım ağrıyor. Bak taş bağladım, sıcak, yassı bir taş bağladım karnıma ki, o sıcaklıktan dolayı karnım sancımasın." diye karnını gösterince, Peygamber Efendimiz SAS tebessüm eylemiş. O da karnını açmış, onun karnında iki tane taş var.

Hepimiz biliyoruz ki, aylarca Efendimiz'in hanesinde ocak tütmezdi. Yâni bir şey pişirilmiyor. Basit hurmayla, bir şeylerle geçiştiriliyor. İslâm bu...

İslâm buyken biz o zaman ne yapmalıyız?.. Tatil mi yapmalıyız?.. Zevke, eğlenceye, safâya mı dalmayız?.. Milyonlar mı harcamalıyız keyfimiz için?.. Hayır!..

b. Tatilde Yapılabilecek Çalışmalar

Ne yapmalıyız?.. Tatili müslümanlara faydalı, Allah'ın rızasına uygun bir şekilde geçirmeye gayret etmeliyiz, aklımızı kullanmalıyız.

"—Evet, ben şimdi işimden yakayı sıyırdım, dükkandan kurtuldum, daireye gitmek zorunda değilim şu anda ama; şu anda işte bu serbestliğimi müslümanların, müslüman kardeşlerimin mutluluğu için nasıl kullanabilirim?" diye onu oturup düşünmeliyiz.

Tabii, insan bunu düşündüğü zaman, çok güzel imkânlar bulabiliyor. Nitekim aklıma *Elem neşrah leke* Sûresi'nin son ayetleri geldi. Hani Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuruyor:

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانْصَبْ . وَإِلٰى رَبِّكَ فَارْغَبْ (الإنشراح:٧-٨)

(*Feizâ ferağte fe'nsab. Ve ilâ rabbike fe'rgab.*) "Fâriğ olduğun zaman, elindeki işi bitirdiğin zaman, hemen yeniden bir davran; yâni gevşeme, rehavete düşme! [Ve her işinde ancak Rabbine rağbet et, ona sarıl ve ondan iste!]" (İnşirah, 94/7-8) diye yeni bir davranışa, yeni bir hamleye teşvik ediyor dinimiz. Bu ayet-i kerime onu teşvik ediyor. Yâni, bir işi bitirince, hemen ikinci güzel bir işe, bir çalışmaya, hayırlı, sevaplı bir işe davran!

Bizim dinimizde, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[18]

مَنِ اسْتَوٰى يَوْمَاهُ فَهُوَ مَغْبُونٌ (الديلمي عن علي)

---

[18] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.611, no:5910; Hz. Ali RA'dan.
Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.35; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.
İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Menâmât,* c.I, s.116, no:243. Hatîb-i Bağdâdî, *İktizâü'l-İlm*, c.I, s.112, no:196.
Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.1403, no:2406.

(*Meni'stevâ yevmâhü fehüve mağbûnun*) "İki günü eşit olsa bile, o kimse ziyandadır." İkinci günü daha iyi olacak, daha güzel olacak.

Binâen aleyh, biz tatilimizi, günlük mecbûrî geçim çalışmalarımızdan kendi yakamızı kurtarma olarak görmeli ve bunu müslümanların ve İslâm'ın lehine değerlendirecek bir zaman kazandım, bir fırsat buldum diye görmeliyiz.

Onun için ne yapılabilir?.. Bir kere bu tatilde mutlaka dinimizi daha iyi öğrenmek ve öğretmek için çalışmalar yapılabilir ve yapılıyor zaten... Kur'an öğrenilir, hadis-i şerîf öğrenilir, fıkıh bilgileri arttırılır. Dinî bilgileri çoğaltmak için çalışmalar yapılır.

Çocuklarımızı gerçekten anneler babalar alıyoruz, Kur'an kurslarına gönderiyoruz. Cami cıvıl cıvıl... Bakıyorsunuz sair zaman, namaza gittiğiniz zaman olmayan bir manzara. Tertemiz, ışıl ışıl, cıvıl cıvıl, kuşlar gibi, çiçekler gibi çocuklar camiyi doldurmuşlar. Başlarını örtmüşler, ellerinde elifbe cüzleri veya Kur'an-ı Kerîmler... Tamam, bak bunlar tatillerini Allah'ın rızasına uygun değerlendiriyor.

Büyükler de tabii böyle bir şeyler yapabilir. Benim çok hoşuma gidiyor, üniversiteli gençler, liseli gençler kamplar yapıyorlar. Tabii deniz kenarlarında, dağ yaylalarında, köylerde, bir yerlerde, yaylalarda çalışma yapıyorlar. Ne yapıyorlar?.. Bir taraftan bir tatil yapıyor ama, muntazam bir yaşam var. Sabah kaçta kalkacak?.. Sabah namazında kalkılacak. *Evrâd-ı Şerif* okunacak, dualar edilecek, güne dua ile, Allah rızasına uygun başlanacak... Ondan sonra kahvaltı edilecek. Ondan sonra birisi konuşacak, bir konu çalışılacak, öğrenilecek, Kur'an-ı Kerîm ezberlenecek, ezberler arttırılacak... Ondan sonra, biraz spor yapılacak... vs.

Bir program var. Güzel bir program, çok hoşuma gidiyor. Gençler böyle İslâmî tatil kamplarına gittikleri zaman, bilgilenmiş olarak, bilenmiş olarak, şarj olmuş olarak, dinamikleşmiş olarak, daha kuvvetlenmiş olarak dönüyorlar.

Babalardan duyuyorum:

"—Allah razı olsun Hocam sizden." diyor. "Sizin kampınıza benim çocuğum gitti, çok değişik geldi." diyor. "Ben eskiden biraz bazı şeyleri takip ediyordum, üzülüyordum, 'Benim oğlan ne oluyor böyle, İslâmî vazifelerde biraz gevşek.' diyordum ama, sizin kampınıza gitti, geldi. El-hamdü lillâh, gayet iyi." diyor,

Güzel... Bu şeyi gösteriyor yâni tatili, zamanı boşa harcamak, telef etmek, mahvetmek, canına kıymak, zamanı perişan etmek tarzında değil de zamanı sevaplı, faydalı bir ibadet ve taat ile geçirmek tarzında oluyor.

Sıla-i rahim oluyor. İnsan anasının, babasının, akrabasının olduğu köye gidiyor, yaylaya gidiyor... Onlarla tanışıyor, konuşuyor... Kendisi şehirde, rahat, onlar o köy hayatının sıkıntıları içinde... Onları bir görmüş oluyor, yardımcı oluyor. Köyün çeşitli problemlerine el koyuyor şehirden gelen, tatile gelen şehirli hemşehriler... "Şurasını yapalım, burasını yapalım!" diyorlar. Teknoloji öğretiyorlar, bilgi veriyorlar; şu şöyle olsun, bu böyle olsun diye... Köyler, yaylalar, beldeler mâmurlaşıyor. Bunlar da güzel şeyler.

Tabii bazı kardeşlerimiz, daha da güzel çalışmalar yapıyorlar. Tatilde gruplar halinde çeşitli yerlere İslâm'ı anlatmaya gidiyorlar, vaaz vermeye gidiyorlar, tebliğ yapmaya gidiyorlar,

öğretmeye gidiyorlar. Pırıl pırıl üniversiteli genç, imtihanları bitince bir köye gidiyor:

“—Selâmün aleyküm!”

“—Ve aleyküm selâm! Hoş geldin... Hayrola?..”

“—Ben buraya geldim, müsaade ederseniz caminizde yatarım bir köşede; ne olacak, benim için problem değil. Çocukları toplayın, Kur’an öğreteceğim!”

“—Allah Allah... Para?..”

“—Para filan istemiyorum. Ben Allah’ın rızasını istiyorum.” diyor.

Ne kadar güzel! O küçücük ilkokul çocukları da görüyorlar ağabeylerinin fedakârlığını, bilgililiğini, temizliğini, pırıl pırıl... Onlara da bir şevk geliyor.

İşte bunlar tatilin güzel geçirilme şekilleri. Bunları hedeflemeliyiz. Kendimiz ve çoluk çocuğumuzu —özellikle tatillerde— haramlardan, günahlardan ve gafletin her çeşidinden titizlikle korumalıyız.

Bir de tatilin o tarafı var. Çocuğu alıyorsunuz, ailenizi, hanımınızı alıyorsunuz; nereye gidiyorsunuz?.. Falanca motele,

filanca tatil kampına... İyi ama orada herkes açık saçık, mayoyla denize giriliyor, akşamları içki içiliyor, çeşitli oyunlar oynanıyor, gönül maceraları... Gazetelerde okuyoruz, utanmadan da yazıyor: “Yaz tatili kaçamağı...” Bilmem felekten gün çalmış. Felekten gün çalmadın, sen kendini uçuruma yuvarladın. Yâni, böyle günahlı şeyler oluyor, günahlı muhitlerde...

İslâmî şuura sahip olmayan, sorumluluk duygusu olmayan kimseler de, tatilde böyle şeyler yapıyorlar. Ve oraya gittiği zaman, yıkılmış olarak dönüyor çocuk... Aile, yuva yıkılıyor. Kadın, koca ahlâkından, bilgisinden, töresinden, örfünden kaybediyor... Hayâ duygusunu kaybediyor. Allah’ın sevmediği günahları işleyince bir nursuzluk, bir bereketsizlik, arkasından birtakım başka felâketler geliyor.

İşte annenin, babanın en çok dikkat edeceği şeylerden birisi de, zamanı iyi değerlendirmek... Tamam bu müsbet tarafı ama, zamanı negatif değerlendirmemek; harama, günaha, Allah’ın sevmediği duruma düşmemek... Tatili mânevî bakımdan zehir zıkkım etmemek ve günahlara dalmamak... Bu da çok önemli!

Çocuklar isteyebilir, gençtir. Ama ailenin sorumlu büyükleri bunlara çok dikkat etmelidir. Çocuğunu, tatil yaptıracağım derken içkiye, kumara, zinaya, harama, dejenerasyona, pespayeliğe, ahlâk düşüklüğüne, laubaliliğe, zevkperestliğe, rahatperestliğe bulaştırmamalı!..

Çocuk ondan sonra çalışmak istemiyor, sınıfta başarısız oluyor. Döndüğü zaman sonbaharda, o yazın başında esen kavak yelleri artık onun aklını götürmüş oluyor, iyi şeyler yapamıyor. Bu tabii işin negatif tarafı... Tatil ziyanla bitmiş oluyor. Aman bunlara çok dikkat edilmesi lâzım!..

Bu önemli olduğu için, önce işin mânevî yönünü söyledik. Tatilin sevaplı geçirilmesi lâzım... Sevaplı geçirilemiyorsa bile, hiç olmazsa günahlı geçirilmemesi lâzım!.. Yâni tatilde günaha gireceğine, evinde dur, hiç olmazsa günaha girme... Tamam, herkes tatile gitmiştir, mahalle de sakindir, belki evinde daha rahat edersin diye düşünülebilir. Ama günaha girmek çok daha fena...

Peygamber SAS Efendimiz, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet edildiğine göre buyurmuş ki bir hadis-i şerifinde:[19]

رَحِمَ اللهُ مَنْ حَفِظَ لِسَانَهُ ، وَعَرَفَ زَمَانَهُ ، وَاسْتَقَامَتْ طَرِيقَتُهُ

(الديلمي ، ك. عن ابن عباس)

ME. 638 (*Rahima'llàhu men hafiza lisânehû, ve arafe zemânehû, ve'stekàmet tarîkatühû.*)

Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

"Allah'ın rahmetine ersin şu kimse, Allah şu kimseyi rahmetine erdirsin ki, (*hafiza lisânehû*) diline sahip olur; (*ve arafe zemânehû*) zamanını bilir, zamanının kadrini, kıymetini bilir, nasıl değerlendireceğini bilir, o zaman içinde neler yapması gerektiğini bilir. (*Ve'stekàmet tarîkatühû*) Yolu, gidişi, hal ve gidişi de dosdoğru olur. Ne mutlu öyle olana!" diyor. İşte bu çok önemli bir şey...

Tabii mânevî tarafından ayrı, maddî taraflarını da söylememiz lâzım bu tatillerin. O da nedir?.. Bir kere iç turizm başladığı zaman, başta trafik meselesi karşımıza çıkıyor. Trafik canavarı her gün yüzlerce arabayı, yüzlerce insanı mağdur ediyor, hasta ediyor, sakat bırakıyor, yaralıyor, kimisi ölüyor... Savaş gibi bir şey. Tabii ona dikkat etmek lâzım!..

Sonra tatilde tabii bir yere gidiyorsunuz, belediye var mı yok mu?.. Yok... O zaman içtiği su acaba temiz mi, değil mi?.. Denize giriyor; acaba deniz temiz mi, değil mi?.. Meselâ ben hatırlıyorum, üniversiteden bir okutman kardeşim ailesiyle gitti, sonra döndü. Akdeniz hummasına tutuldu kızı, vefat etti. O da onun kahrından öldü sonra. Genç yaşında kızını kaybedince; böyle civan gibi, selvi gibi kızını kaybedince, tabii o da dayanamadı.

---

[19] Deylemî*, Müsnedü'l-Firdevs,* c.II, s.261, no:3215, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.626, no:6834; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.351, no:1368; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.125, no:12725; RE. 290/11.

Gittiğin yerde sıhhat önemli... İnsan sıhhatini korumak için, içtiği suya dikkat edecek, yediği gıdaya dikkat edecek... Et yiyor... Aman et nereden gelmiş, ne etidir, taze midir, bayat mıdır?.. İnsanın bir domatesi tertemiz bir suda güzelce yıkayıp, fırından çıkmış mis gibi bir ekmeği bölüp, tuzla domatesi yemesi bazen kebaplar, çeşit çeşit yemekler yemekten daha garantili olabilir.

Yemek bakımından, içmek bakımından çevrenin sıhhati bakımından çok dikkat etmek lâzım! Yayılıverir bu sıcakta çeşitli hastalıklar... İnsan salgın hastalığa tutulur, çeşitli zararlara uğrayabilir.

Tabii, benim, tatilin en sevmediğim taraflarından birisi; sabahtan akşama yatmak diye anlaşılıyor tatil, boş geçirmek diye... Halbuki, tatil o değil. Tatil; çalışmayı bir başka çalışmaya döndürmek sûretiyle, değiştirmek sûretiyle dinlenmek... Yâni, insan meselâ masada çalışınca gözü yorulur, eli yorulur, kafası yorulur. Bahçeye çıkar, bahçeyi biraz çapaladığı zaman, güllerle biraz meşgul olduğu zaman, bellediği zaman toprağı; bedeni yorulur, terler ama, bu sefer kafası dinlenir. İşte dinlenmenin bir şekli... İşte yaşandığı hayatın düzeninde, mutlaka yine bir başka çalışmayı getirecek ve kendisini çalışmayan bir insan gibi negatif bir ahlâka, yâni bir ahlâksızlığa, bir gevşekliğe alıştırmayacak, bulaştırmayacak. Bu çok önemli...

Sonra, tabii başka bir muhite, iklime gittiği için, oranın şartlarında tabii soğuk su içmek, dondurma vs. gibi şeyler var. Onlar da sıhhatini bozuyor. En önemlisi arkadaşlar, komşular... Yâni gittiğiniz yerde kimler var, kimlerle tanışıyorsunuz ve onlar size ne tesirde bulunuyor? Çoluk çocuğunuza ne tesirde bulunuyor?..

c. Kişi Arkadaşının Dini Üzeredir

İmam Ebû Dâvud Rh.A'in kaydettiği bir hadis-i şerîfte buyruluyor ki:[20]

---

[20] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.2, s.675, *Edeb* 35/19, no:4833; Tirmizî, *Sünen*, c.4, s.589, no:2378; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.334, no:8398; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.188, no:7319; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.1, s.418, no:1431;

الرَّجُلُ عَلٰى دِينِ خَلِيلِهِ ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُخَالِلُ

(د. ت. عبد بن حميد عن أبي هريرة)

ME. 643 (*Er-racülü alâ dîni halîlihî*) “Adam, kişi, arkadaşının, dostunun gidişi, dini, mantığı, zihniyeti üzeredir. (*Felyenzur ehadüküm men yuhàlil*) Sizden biriniz kiminle ahbaplık ettiğini şöyle bir gözden geçirsin!”

“—Ben kimle ahbaplık ediyorum?”

Mutlaka ahbaplık edeceği insanı seçmesi lâzım! Dürüst insanla, temiz insanla, bilgili insanla, ahlâklı insanla kendisi dost olmalı; çoluk çocuğunun da öyle insanlarla dost olmasını titizlikle kollamalı, sağlamağa çalışmalı...

E çocuk gidiyor, negatif huylara sahip birileriyle arkadaş oluyor. Bakıyorsunuz, gizli gizli sigaraya alışmış, gizli gizli başka kötü huylara alışmış. Ondan sonra bir tatilin belâlarını, sıkıntılarını temizlemek için bir sene yetmiyor. Çeşitli problemler bulaşmış oluyor çocuğa...

Demek ki, kiminle tatil yapıyoruz, nerede, kiminle buluşacağız, kimlerle oturacağız; bu da çok önemli... Bunu şu bakımdan önemli görüyorum: Umûmiyetle tatil yerlerine, muhtelif yerlerden muhtelif insanlar geliyor. Karma bir yığın, yâni kontrol imkânı olmayan, yığınların yığıldığı yerlerde her çeşit insan oluyor. Akıllısı, delisi, dinlisi, dinsizi, gevşeği, lâubâlisi, ahlâklısı, ahlâksızı, kötü niyetlisi, hırsızı, arsızı, yüzsüzü, her şeyi olabilir. Yığın çünkü...

Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.335, no:2573; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.55, no:9436; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.352, no:351; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.141, no:187; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.241, no:1594; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.218, no:6660; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.218; Hatîb-i Bağdâdî, Târih-i Bağdad, c.IV, s.115, no:1777; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIX, s.167; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.165; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.21, no:24732 ve s.30, no:24777; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.424, no:1359 ve. c.II, s.201, no:2281; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.170, no:12842; RE. 210/4.

O halde, böyle yığınların arasına gitmekten ziyade, önceden bilinen bir yere gitmeli!.. Bir köy olabilir ama, temiz bir köy olur. Böyle sade bir yayla olabilir... Belki imkânı olmaz, belki yolu olmaz, belki elektriği olmaz, çadırda oturursun ama, hiç olmazsa yanındaki insanlar, komşular iyi insan olmalı!.. İnsan oturup kalktığı zaman gecede, gündüzde, onların sohbetinden dinini öğrenmeli, sevap kazanmalı. Bu çok önemli...

Ben her zaman kardeşlerime hatırlatıyorum: İnsan iyi bir dost kazandığı zaman, cennette öyle bir derecesi yükseliyor ki, başka hiç bir şeyle o dereceye yükselmesi mümkün olamaz. Dost kazandıkça Allah pirim veriyor, derece veriyor ama, öyle bir yüksek derece veriyor ki, başka bir şey yaparak oraya çıkmak mümkün değil. Dost kazanmak iyi... İyi dost kazanmak lâzım!..

Arkadaşlığı sürdürmek de çok iyi... Çünkü birbirini Allah rızası için seven insanlara, Allah'ın sevgisi hak oluyor, vacib oluyor, gerekli oluyor. Öyle buyuruyor:[21]

حَقَّتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَحَابِّينَ فِيَّ (حم. حب. طب. عن عبادة)

(*Hakkat mahabbetî li'l-mütehàbbîne fîyye*) "Benim için birbirleriyle dostluk eden, birbirini seven, kardeş olan, ahbap olan kimselere benim sevgim hak olur." buyuruyor Allah-u Teàlâ Hazretleri.

---

[21] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.236, no:22117, 22133; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.338, no:577; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.187, no:7316; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.78, no:572; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.81, no:154; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.45, no:34100; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.416, no:2697; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.233, no:20857; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.131; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.II, s.991, no:1108; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.265, no:2225; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LVIII, s.426; Ubâde ibn-i Sàmit RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.14, no:24671; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XV, s.59, no:14972; RE. 275/14.

Binâen aleyh, iyi insan seçtiğimiz zaman, Allah'ın sevgisini de kazanmış oluyoruz, Allah'ın dostluğunu da kazanmış oluyoruz. İyi insanla beraber Allah'ın dostluğunu da kazanmış oluyoruz, bu da çok önemli. İyi dostlar kazanmalı, iyi insanlar kazanmalı.

d. Hayır Söylemek veya Susmak

Bir de konuştuğu zaman, kendisi de etrafa faydalı olmaya dikkat etmeli. O hususta da bir hadis-i şerîf söyleyip sohbetimi tamamlamak istiyorum. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[22]

رَحِمَ اللهُ عَبْداً قال خَيْراً فغَنِمَ ، أوْ سَكَتَ عنْ سُوءٍ فَسَلِمَ

(ابن المبارك عن خالد بن أبي عمران)

ME. 637 (*Rahima'llàhu abden kàle hayran feganime, ev sekete an sûin feselime.*)

Bu ne demek? Hàlid ibn-i Ebî İmrân'dan, benim çok sevdiğim büyük alim — Allah şefaatine erdirsin— Abdullah ibn-i Mübarek rivâyet etmiş.

(*Rahima'llàhu abden*) "Allah şu kula rahmet eylesin, rahmetine daldırsın, mükâfatlandırsın ki, (*kàle hayran feganime*) hayır söyleyip sevap kazanıyor, cebini dolduruyor. Mânevî bakımdan bir şeyler kazanıyor, mânevî ganimetler elde ediyor. Ne mutlu... Allah ona rahmet eylesin." diye Efendimiz dua ediyor. Yâni, söylediği zaman hayır söyleyip, hem Allah'tan sevap alan kimseye, Peygamber Efendimiz SAS, "Allah bir de rahmetini ihsân etsin!" diye ek dua ediyor.

---

[22] Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd* c.I, s.128, no:380; İbn-i Ebî Àsım, *Zühd*, c.I, s.20, no:9; Hàlid ibn-i Ebî Umran Rh.A'ten.

Hünnâd, *Zühd*, c.II, s.535, no:1106; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.548, no:7836, 7849, 7850; Aclûnî, *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.427, no:1374; *Feyzü'l-Kadîr*, c.IV, s.24, no:4427; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.122, no:12717.

Yahut ne yapması lâzım?.. (*Ev sekete an sûin feselime*) "Yahut da kötü bir şeyi söylemeyip dilini tutuyor, kötülüğü söylemediği için selâmette oluyor." Oradan da tabii bir kazancı olmuş oluyor.

Binâen aleyh, söylediğimiz söze dikkat etmeliyiz. Sözlerin bir kısmı zararlı olabilir, bir kısmı günah olabilir, bir kısmı boş olabilir. Bir kısmı karşımızdakini baştan çıkartan, yoldan kaydıran, şaşırtan, sapıtan sözler olabilir. Konuştuğumuz zaman kale gibi sağlam olmalıyız, güzel şeyler söylemeliyiz.

Emr-i ma'ruf, nehy-i münker yapmalıyız. Tatlı tatlı söylemeliyiz. Karşımızdaki insanlar da bizim konuşmamızdan, bizim tercihimizden, bizim tefekkürümüzden, bizim onu ikazımızdan memnun olmalı; "Allah râzı olsun, bak ben bunu bilmiyordum, teşekkür ederim!" diyebilmeli...

İşte böylece sevgili dinleyiciler tatilinizin böyle hem maddeten, hem mânen sevaplı, kazançlı, Allah'ın rızasına uygun geçmesi mümkün olabilir. Bu noktalara dikkat edersiniz ve daha başka noktaları da tefekkür ederek kendiniz bulabilirsiniz. Özel şartlarınızı kendiniz tayin edebilirsiniz, kontrol edebilirsiniz.

Sizin hepinize, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nden dünya ve ahiretin hayırlarını dilerim, temennî ederim. Güzel tatiller ve tatilin içinde güzel, dinlendirici, sevaplı çalışmalar; yâni batıl ve boş, tembel ve nahoş bir şekilde durmak değil de, güzel bir değerlendirme ile zamanınızı değerlendirmenizi, ganimetlere ermenizi, sevaplar kazanmanızı; mutlu, tatlı, hayırlı, faydalı, sevaplı, uğurlu, ecirli tatiller geçirmenizi; çoluk çocuğunuzla daha bir sıhhat kazanmış olarak, daha çok sevap kazanmış olarak, daha gürbüz olarak; çocuklar böyle biraz güneşten yanmış ama kale gibi, ahlâkı güzel, bedeni sağlam, dinçleşmiş, civa gibi olmuş, çelik gibi olmuş bir şekilde evlerinize sıhhatle, âfiyetle dönmenizi tavsiye ederim, temennî ederim, niyâz ederim Allah-u Teàlâ Hazretleri'nden...

Ve tabii, bu güzel çalışmalarla da İslâm toplumunun gelişmesini, müslümanların güçlenmesini temennî ediyorum.

Birkaç gündür gazetelerde Bosnalı müslüman kardeşlerimizden, Çeçenistanlı kardeşlerimizden ufak tefek böyle müsbet birtakım gelişmeler duyuyoruz. İnşâallah, Allah-u Teàlâ

Hazretleri şu günümüzü, şu güzel cuma günümüzü ve bundan sonraki geriye doğru, ömrümüzün öbür taraflarına doğru uzanan ömürlerimizi, rızasına uygun geçirmeyi nasib eylesin... Ömrümüzü hayırlı, sevaplı geçirip, eser bırakıp arkamızda, faydalı işler yapıp, sevaplar kazanıp Rabbimizin divanına, huzuruna sevdiği, râzı olduğu kullar olarak varmamızı nasib eylesin...

Dileriz ki Rabbimiz hatalarımızı, kusurlarımızı bağışlasın.... Hatalarımızdan, kusurlarımızdan dolayı bizi cezalandırmasın... Cehenneme düşürmesin... Cennetine dahil eylesin... Rıdvân-ı ekberine vâsıl eylesin... Habîb-i Edîbine komşu eylesin... Sevdiği kullarıyla beraber haşreylesin... Selâmına mazhar eylesin... Cemâlini lütfeylesin, göstersin, ihsân eylesin... Rıdvân-ı ekberine cümlemizi vâsıl eylesin.

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

16. 06. 1995 - AKRA

5. PEYGAMBER SAS EFENDİMİZ'DEN BAZI UYARILAR

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Peygamber SAS Efendimiz'in ahlâkla ilgili bazı hadis-i şeriflerinden bahsetmek istiyorum bu cuma sohbetimde... Biliyorsunuz, insanın nefsi var, nefs-i emmâre. Bu nefs-i emmârenin terbiye edilmesi lâzım, kötü huylarını atması lâzım! Allah'ın rızasını kazanması için bir mü'min, kötü huylarını atmalı, iyi huyları iktisâb etmeli... Bu bir önemli konu... Yapacağımız çalışmalar, ibadetler güzel; bunlardan sevap alırız amma, aynı zamanda kötü huylardan da sıyrılmamız için bir çalışma yapmak gerekiyor. İyi huyları almak için de bir gayret göstermemiz gerekiyor.

Bu gibi hususlarda Peygamber SAS Efendimiz'in pek çok tavsiyeleri var. Bugün size bu tavsiyelerden bazılarını okumak istiyorum.

a. Harama Tekrar Bakmaktan Sakının!

Meselâ, Peygamber SAS Efendimiz, Büreyde RA'dan rivayet edildiğine göre bir hadis-i şerifinde şöyle buyurmuş:[23]

إِيَّاكَ وَالنَّظْرَةَ بَعْدَ النَّظْرَةِ ، فَإِنَّ الْأُولٰى لَكَ ، وَالثَّانِي عَلَيْكَ

(الحا كم في الكني عن بريدة)

RE. 173/1 (*İyyâke ve'n-nazrate ba'de'n-nazrah, feinne'l-ûlâ leke, ve's-sânî aleyke.*)

Bu hadis-i şerif insanın gözüyle ilgili, bakışıyla ilgili bir hadis-i şerif. Peygamber Efendimiz: (*İyyâke ve'n-nazrate ba'de'n-nazrah*) buyuruyor. Yâni, "Sakın, bakıştan sonra tekrar bakmaktan

---

[23] *Kenzü'l-Ummâl*, c.V, s.329, no:13072; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.330, no:9733.

sakın!..” *İyyâke* sakınma ifade eden bir terim Arapça’da. İnsanın bir bakıştan sonra tekrar bakmasını yasaklıyor.

Tabii bu nasıl bir bakış?.. İnsanın gözü var, etrafı görmesi için. Tabii bu etrafı görürken güzel şeylere tekrar tekrar bakabilir, gözünü o güzel şeylere bütün dikkatiyle tekrar tekrar dikebilir. Bir bakıştan sonra bir daha bakışın yasak olması nerede?.. Yâni insan, normal olarak etrafına bakınırken bir şey görür ama o haramdır, yasaktır, günahtır. Veya mahrem olmadığı bir başka kimsedir meselâ. O zaman ilk bakışta normaldir. Çünkü insanın gözü açık, etrafına bakınıyor, gözüne takılmış oluyor. Kendisinin ihtiyârı olmadan, kasdı olmadan, sû-i kasdı olmadan gözüne bir şey takılmış oluyor. Buna bir sorumluluk vermiyor Allah-u Teàlâ Hazretleri... Bundan dolayı bir cezâ bahis konusu değil. (*İyyâke ve’n-nazrate ba’da’n-nazrah*) Amma tekrar tekrar bakarsa, dönüp dönüp bakarsa, gene gene bakarsa... O zaman bunu yasaklıyor. Böyle yapma, çünkü baktığı şey doğru değil.

(*Feinne’l-ûlâ leke*) “Birincisi senindir, hakkındır, evet bakabilirsin.” Hani Osmanlı şairlerinden birisinin bir şiiri var, yeni müneccimlik taslayan, yâni astronomluk taslayan bir insan, gökteki yıldızlardan hangisi nerededir, hangisi Kutup Yıldızı’dır, hangisi bilmem şu yıldızdır, bu yıldızdır diye göğe bakarken, yerde önündeki çukuru görmez mânâsına bir şiir var. İşte onun gibi, insan başka bir yere bakarken önündeki çukuru görmese düşeceği için, tabii dikkatli bakması lâzım etrafına... Amma bakış günaha olursa, harama olursa... Yâni ilk bakışta gözü takılmış, bir şey değil. Ama tekrar bakmayacak.

Birinci bakış normal, affedilebilir. Ama ikinci bakış affedilmez. O insanın aleyhine olur. (*Ve's-sâni aleyke*) “İkinci senin aleyhine yazılır defterine.” “Vay sen niye bir kere daha baktın bakmaman gereken yere, haram olan yere? diye, bu sefer melekler defter-i a’mâlinin negatif kısmına günah yazarlar.

Onun için insanın gözüne sahip olması, dikkat etmesi gereken önemli bir ahlâkî husus. Buna riâyet etmesi lâzım! Hele hele bugünlerde daha önemli... Çünkü bu günler yaz günleridir. Yazın sıcağından dolayı açık giyiniyorlar. Tabii bizim örfümüze uymayan giyim tarzları da, karşımıza çıkıyor. Bizim ecdâdımız nasıl yaşamışlar?.. Dinimiz ne emretmişse öyle yaşamışlar tabii.

Giyimlerinden, kuşamlarından yeme içmelerine, evdeki yaşantılarına kadar her şeyde Allah'ın emrine riayet etmeye çalışmışlar.

"—Acaba onlar giyimleri ile sıkıntıdan patlıyorlar mıydı?.."

Hayır! Herhalde öyle değil. Çünkü dün gazetelerde, evvelki gün belki, bir haber vardı. "Avrupa şalvarı keşfediyor" diye bir yazı. Evet, hakikaten insan bu yaz günlerinde —ben de üzerimde deniyorum— dar olmayan bol bir kıyafet giydiği zaman, sanki üzerinde kıyafet yokmuş gibi çok rahat ediyor. Vücudu gayet iyi hava alıyor ve terlemiyor. Tabii bu bir de güzel kumaştan yapılırsa, hani iplikleri naylon filân olmayan iyi bir kumaştan, ketenden veya güzel bir pamuklu kumaştan yapılırsa, rahat edebilir. Yâni insanın serinlemesi için, vücudunun sıhhati için ille de Allah'ın yasak ettiği uzuvlarını açması gerekmez. Bunu şeye karşı söylüyoruz, yâni İslâmî duyguları zayıf olan insanlara bir ikaz olsun diye söylüyoruz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri kapanmayı emretmiştir, tesettürü emretmiştir, örtünmeyi emretmiştir. Bazı yerlerin özellikle, şiddetle ve dikkatle mutlaka örtülmesi lâzımdır. Bu erkek için de böyle, hanımlar için de böyle. Hatta çocuklar için de böyle...

Biliyorsunuz, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

"—Çocuğun avreti de büyüğün avreti gibidir."

Yâni, çocuğun da örtülmesi gereken mahalleri örtülmelidir. O da büyüğün örtülmesi gereken mahalleri gibidir. Açtığı zaman kimi günaha sokar? Sorumlu olan annesini, babasını günaha sokar.

Peygamber SAS Efendimiz'in bu hadis-i şerifi hangi şeyi reddediyor?..

"—Efendim daha küçüktür, mühim değil, olsun." filân diye düşünmeleri reddediyor.

Onun için, bir kere tabii, insanların kendisinin örtünmeleri gereken şekilde örtünmesi icab ediyor. Bu İslâm'ın kötülükleri engellemek için, tedbir alma yönünün bir tezâhürüdür. İslâm, kötülükler ortaya çıkmadan, önceden tedbir alıyor, engelliyor. İçkiyi niçin yasaklamış?.. İçki insanın aklını götürüyor. Aklı gidince, aklı dikkat, hafızası, şuuru, mantığı, muhakemesi, hepsi

gittiği için de suç işliyor veya kendisinin dengesini kaybediyor, düşüyor vs. Onun için içki yasak. Bunun gibi önlem alıyor İslâm.

Tesettürü de emretmiş ki, arkasından daha kötü maceralar, çirkin fiiller, aileleri yıkan, insanı namusunu pây-ü mâl eden şeyler olmasın diye. Tabii bu herkese bir emir... Ama bu herkes tarafından tutulmazsa, veyahut meselâ bir müslüman kalktı, bir gayr-i müslim diyarına gitti. Etrafındaki insanlar İslâm'ı dinlemiyor. O zaman ne yapacak?.. Kendisi gözüne sahip olacak.

Yâni gözün kapağı niçin var? Gözün yasağı olduğu için... Gözün kapağı yasağı içindir. Yasak olan yere bakmamak için, tırak kapatacak gözünün kapaklarını... O zaman orasını görmeyecek, görmemeye dikkat edecek. Başını çevirecek, görmeyecek.

Bu bugünlerin bir tavsiyesi oluyor. Sıcak günlerin hararetinden, Allah'ın emrini unutup da açılıp saçılan insanlar tabii örtünsünler. Böyle çocuklarımız varsa, bol kıyafetle, Allah'ın emrine uygun örtünmelerini sağlayalım! Kendimize de dikkat edelim!.. Ben bazen şaka yollu böyle camide ve sâirede gördüğüm kardeşlerime diyorum:

"—Sana şu kadar cezâ yazdım, cezâ gelecek giyiminden kuşamından. Bak niye bunu böyle giymişsin?" filân diye.

Tabii insan giyeceği gömleği seçmeli, pantolonu seçmeli, her şeyini İslâm'ın kendi öz ciddiyetine, ahlâkına uygun bir şekilde sağlamaya çalışmalı!.. Ama böyle olmadığı zaman, veyahut her zaman da gözüne sahip olmaya gayret etmesi lâzım!..

Okumuş olduğum hadisler içinde, hoşuma giden şeylerden birisidir: Meselâ, bir insan açık olan bir kapıdan veya pencereden bir eve baksa, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki: "Bu, sanki o eve izinsiz girmek gibidir."

"—Allah Allah! Evin içine girmedi, dışarıdan bakıyor. İşte perde açık, kapı açık, içerisi görünüyor..."

Ama bakmayacak!.. Neden?.. Çünkü, işte orada kadın çamaşır yıkıyordur veyahut ev kıyafetidir, çok dikkatli giyinmemiştir; veyahut evin içinde bir başka bir şeyler oluyordur. Onun için, dışarıdan içeriye bakmayacak. Böyle insan yürürken gözlerine sahip olacak. Bir hadis-i şerif bu sevgili kardeşlerim.

b. Tevbeyi Geciktirmekten Sakının!

İkinci hadis-i şerif... Açtığımız hadis kitabının sayfalarından devam ediyoruz böyle güzel konulara, Peygamber SAS Efendimiz'in tavsiye ettiği nasihatlerin olduğu konulara... İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş ikinci hadis-i şerif:[24]

إِيَّاكَ وَالتَّسْوِيفَ بِالتَّوْبَةِ ، وَ إِيَّاكَ وَالْغُرَّةَ بِحِلْمِ اللهِ عَنْكَ

(الديلمي عن ابن عباس)

RE. 173/2 (*İyyâke ve't-tesvîfe bi't-tevbeti, ve iyyâke ve'l-gurrate bi-hilmi'llâhi anke.*)

İki mühim hususta, Peygamber Efendimiz bizi ikaz ediyor, yasaklıyor. Nedir bunlar:

(*İyyâke ve't-tesvîfe bi't-tevbeh*) "Tevbeyi ilerde yapacağım diye tehir etmekten aman sakın!" diyor Peygamber Efendimiz. Sonra ne diyor: (*Ve iyyâke ve'l-gurrate bi-hilmi'llâhi anke*) "Allah'ın sana karşı halim selim davranacağı fikriyle aldanmaktan da sakın!" diyor. Şimdi bu ikisini biraz izah edelim muhterem kardeşlerim:

Tesvîf, sevfe kelimesiyle ilgilidir Arapça'da. *Sevfe* de istikbal takısıdır, fiilin başına gelir. Meselâ (*ektübü*) "yazarım" demek; (*sevfe ektübü*) "ileride yazacağım!" demek. Yazacağım mânâsına, istikbâle götürüyor mânâyı. *Tesvîf* de "Bir şeyi istikbalde yapacağım!" mânâsına geliyor. (*İyyâke ve't-tesvîfe bi't-tevbeti*) "Tevbeyi ilerde yapacağım diye tehir etmekten sakın!" diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Çünkü tevbe ne demektir?.. Cenâb-ı Hakk'ın istediği, razı olduğu yola dönmek, yöne gelmek demektir. Yöne dönmek, yola girmek demektir, dönüş yapmak demektir. yâni, hatasını bırakmak, hatalı istikàmetinden vaz geçmek demektir.

---

[24] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I s.388, no:1564; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.136; İbn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.399, no:10291; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.327, no:9724.

“Vaz geç, vaz geç...” diye Mevlânâ’nın türbesinde de bir dörtlükten[25] bahsedilir ya. “Yine gel, yine gel!” diyorlar. *(Bâzâ*) “Vaz geç!” demek aslında:

بازآ بازآ، هر آنچه هستی بازآ!
گر کافر و گبر و بت‌پرستی بازآ!
این درگه ما درگه نومیدی نیست؛
صد بار اگر توبه شکستی بازآ!

Bâz â bâz â, her ançi hestî bâz â!
Ger kâfir ü gebr u putperestî bâz â!
İn dergeh-i mâ dergeh-i nevmîdî nist;
Sad bâr eger tevbe şikestî bâz â!

Vaz geç, geri gel; ne olursan ol dön, geri gel!
Kâfir de olsan, ateşperest de olsan, putperest de olsan dön, bu hak yola gel!
Bu bizim dergâhımız ümitsizlik dergâhı değildir;
Yüz defa tevbeni bozmuş olsan bile dön, yine gel!

(*İyyâke ve’t-tesvîfe bi’t-tevbeh*) “Tevbeyi, ‘Yarın yapacağım, sonra yapacağım, yaşlanınca yapacağım, ilerde yapacağım!’ diye ileriye atmaktan sakın!” Bu bir kötü huydur. İyi şey hemen yapılmalıdır. İnsan yanlış yoldaysa, yönünü başka tarafa dönmüşse, Cenâb-ı Hakk’ın yönüne dönsün... Yolu yanlışsa, Cenâb-ı Hakk’ın râzı olduğu yola girsin. Bunun ileriye atılması olmaz. İleride yapacağım demek olmaz.

O ne demektir? Yâni, o yapacağım zamana kadar bu kötülükte devam edeceğim demektir. O çok ayıp olur, bir müslüman için son

---

[25] Bu rubai Mevlânâ’nın değildir, Ebû Saîd-i Ebü’l-Hayr. isimli İranlı bir şaire aittir.

derece yanlış olur. Öyle bir şeyi kafasından söküp atması lâzım müslümanın...

"—Ne demek? Ben niye tehir ediyorum tevbeyi?.."

"—Efendim, bu günahta, bu kusurda biraz daha devam edeyim!.."

Öyle şey olur mu?.. Günahta devam olur mu?.. Günahı isteyecek, isteyerek yapacak, günaha devam edecek, "İleride tevbe edeceğim!" diye düşünecek. Mâdem bu yanlış. Niye ileriye bırakıyorsun, hemen tevbe et, hemen bırak!..

"—Günah tatlı geliyor."

Tatlı ama, sonu acı... Zâten bütün günahları şeytan insana ziynetlendirir, süsler, allar, pullar, hoş gösterir, tatlı gösterir. Ama arif insan, alim insan, iyi müslüman insan günahların tatsız olduğunu bilir. Günahların gösterişinin, böyle güzel görünüşünün arkasında muazzam bir tehlike ve çirkinlik olduğunu, tuzak olduğunu bilir. Arif insan, iyi müslüman ona kapılmaz. Onun için hemen tevbe eder.

Tabii, insanın içinde nefsi var ya, konuşmamızın başında da söylediğimiz gibi, insanın nefsi bazı şeyleri istiyor, bazı şeyleri istemiyor. İnsanın nefsi neleri istiyor?

إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ (يوسف:٥٣)

(*İnne'n-nefse leemmâretün bi's-sû'*) [Muhakkak ki, nefis kötülükleri çok çok emredicidir.] (Yusuf, 12/53) Kötülükleri ister. Yâni, Allah'ın yasaklamış olduğu, topluma da zararlı olan, kişinin şahsî hayatında da başarılarını engelleyen, ailevî hayatında da zararlı olan şeyleri ister nefsi... Nefis bu. engel tanımaz, keyfine göre ister bazı şeyler. Ama işte onların yapılmaması icâb ediyor. İslâm bu.

Bu mücadeleyi insan içinden vermediği zaman, toplumlar mahvoluyor, devletler yıkılıyor, milletler tarihten siliniyor, mâğlûbiyetler oluyor. Yâni insanoğlunun içindeki o kötü şeyleri emreden nefsine karşı çıkması, onu yenebilmesi çok önemli bir iş olduğu için, böyle bir çalışma İslâm'da çok şerefli bir çalışma

olarak emredilmiştir bize... Bizim yapmamız lâzım, hemen tevbe etmemiz lâzım! Cenâb-ı Hakk'ın yoluna dönmemiz lâzım!

E döndük, sonra?.. Döndüğümüz yolda sağlam yürümemiz lâzım!.. Allah'a vefâlı olmamız lâzım, verdiğimiz sözü tutmamız lâzım! Er kişi, erkek kişi, hür kişi, sağlam kişi verdiği sözü tutar. O bakımdan:

"—Tevbe yâ Rabbi! Döndüm ben yanlış yoldan. Doğru yola, senin sevdiğin yola girdim. Nefsimi ezerek, yenerek, nefsime rağmen, nefsimin istemesini biliyorum ama, onu aşarak senin yoluna geldim" diye, insanın Cenâb-ı Hakk'ın yoluna aşk ile girmesi lâzım.

İnsan böyle bir şey yaptığı zaman, nefis ile mücâdele ettiği zaman, nefsiyle mücadele ettiği zaman bunun ayrıca manevî, büyük sevâbı var tabii, sevabı muhakkak, ayrıca bir de zevki vardır. Nefsini yenmek, faziletli insanların en büyük zevklerinden birisidir. Nefsinin arzularına karşı çıkmak, muhalefet etmek, arkasından çok büyük manevî hazlar getirir. Büyük insanlar bundan büyük zevk alırlar.

Tabii biz de bu zevki tatmayı öğrenmeliyiz yâni. İnsan meselâ başarılı bir iş yaptığı zaman bunun sonunda bir zevk alıyor. Bu zevkin peşine düşmeliyiz. Nefsinin bir çirkin arzusunu yendiği zaman bir zevk vardır. Bu zevkin peşine düşmeliyiz. Bunlar güzel, asil zevkler, yüksek zevkler.

Bir işi, çok zor bir işi yapmak için koşturuyoruz, terliyoruz, uğraşıyoruz, günler geçiyor, aylar geçiyor. Ama sonunda eseri ortaya koyuyoruz. Onun bir muazzam sevinci var, "Oh, el-hamdü lillâh başardık!" diyoruz. İşte böyle güzel, asil zevklerin peşine düşmeliyiz. Süflî zevklerin peşinde, insanı sonunda pişmanlığa sürükleyen, toplumu yıkan, topluma zararlı, insana zararlı, ahlâka aykırı şeylerden dönmeliyiz. Dönüp, döndükten sonra da sözümüzde durmalıyız. Yâni yanlıştan dönmeliyiz de doğruda durmalıyız. Sapasağlam durmalıyız. Yanlıştan dönmek, doğruda, doğru istikàmette sapasağlam durmak lâzım. Bu önemli bir nokta…

Tevbeyi de tehir etmemek lâzım, ileri atmamak lâzım! Hatta akşam tevbe edecekse, sabaha bırakmaması lâzım! Çünkü gün

doğmadan neler doğar bilmiyoruz ki. Akşam hastalanacak mıyız, gece başımıza bir şey mi gelecek? Ne olacağını bilmiyoruz. Arabaya, "*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*" diye biniyoruz, bakalım inecek miyiz?.. Uçağa biniyoruz, bakalım gideceğimiz yere varabilecek miyiz?.. Bunlar kader, bilinmeyen şeyler... Onun için, insanın Cenâb-ı Hakk'ın yoluna dönüşü, kesin olarak yapması lâzım! Günahı devam ettirmemesi lâzım! Günahlı yoldan hemen dönmesi lâzım!..

Bu da, bugünlerde çok önemli muhterem kardeşlerim! Yâni insanlar, çevremde, yaşadığım yerlerde, gezdiğim yerlerde bakıyorum da... Yaz geldi diye müslüman adam, gelmiş bir yere yazlığa; ezan okunuyor, camiye gelmiyor. Ben bu aileyi biliyorum, müslüman bir aile bu... Namlı, şanlı, müslüman bir aile... Babalarını, dedelerini tanıyorum; ne kadar iyi insanlardı. E yazlığa gelmiş oraya, eğleniyor, deniz var, keyif var, zevk var...

Tabii, başka insanlar gibi günahlı şeyler yapmıyor hani. Ama ezan okunuyor, camiye gelmiyor. Yâni yazlığa gittiği semtin camisine gelmemiş. Neden?.. Gevşiyor. Yâni rehâvet geliyor, tembellik geliyor. İşte bu da bir oyun, şeytanın ve nefsin oyunu... Camiye gelmiyor. Pekiyi, yâni sen İstanbul'da durduğun zaman cami, cemaat sevap da, yazlığa gittiğin zaman cami, cemaat sevap değil mi?.. Niye camiye gelmiyorsun?.. Hiç kimse bilmiyor adamı... Sanki bî-namaz bir insanmış gibi, camiye hiç gelmemiş.

"—Yâ buraya birisi taşınmış, yazlık evi var... Bahçeli, leb-i deryâ, deniz kenarında evi var."

Hiç kimse bilmiyor. Niye?.. Gelmiyor ki camiye... Bu müslüman aile, evinde de namaz kılıyor herhalde ama; camide namaz kılmak, evde namaz kılmaktan yirmi yedi kat daha sevaplı. Cuma namazı kılınan camide namaz, elli kat daha sevaplı... İnsan bu namazın sevabını ihmal eder mi?.. Peygamber Efendimiz'in sünnetini ihmal eder mi?.. Gevşiyor.

Demek ki, yaz günlerinde bu hadis-i şeriflerin önemi var, muhterem kardeşlerim. Yaz günlerinde insanlar hatalarında biraz ısrar etmek istiyorlar.

"—Varsın biraz işte günah işliyoruz ama, bu yaz günlerinde işleyelim..."

Öyle şey olur mu? Öyle saçma şey olur mu?.. Yazı kışı yok bunun... Günah işlemeyecek, Allah'ın yolunda yürüyecek. Günah yolunda ısrar etmeyecek. Allah'ın yolunda yürümekte ısrar edecek. Onun için, bu da çok önemli...

Yâni yanlış bir durumunuz varsa... Bu askerlerin *durum muhakemesi* diye bir şeyi vardır. Askere gitmeyenler belki bilmezler, belki de duymuşlar. Hemen durumunu muhakeme edecek insan:

"—Benim durumum ne?.. Dostlarımın durumu ne, düşmanlarımın durumu ne?.. Benim cephemin vaziyeti ne, karşı cephenin vaziyeti ne?.. Aman dikkat edeyim!" diyecek.

Değerlendirme sonunda baktı ki, kendisinin pozisyonu yanlış, zararda, günahta... Tabii insanın zararı, günahı anlaması zor bir şey değil. Benim bu yaptığım doğru değil. Bak camiye gelmiyorsun. Tamam. Efendim işte bir takım ufak tefek kaçamak günahları işliyorsun.

c. Günahı Küçük Görmekten Sakının!

Haa, o kaçamak günahlar hakkında da bir hadis-i şerif var. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[26]

إِيَّا كُمْ وَ مُحَقَّرَاتِ الذُّنُوبِ ، فَإِنَّمَا مَثَلُ مُحَقَّرَاتِ الذُّنُوبِ كَمَثَلِ قَوْمٍ

نَزَلُوا بَطْنَ وَادٍ فَجَاءَ ذَابِعُودٍ وَجَاءَ ذَا بِعُودٍ حَتَّى حَمَلُوا مَا أَنْضَجُوا

---

[26] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.331, no:22860; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.165, no:5872; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.219, no:7323; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.129, no:904; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.456, no:7267; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.380, no:1527; Ramhürmüzî, *Emsâlü'l-Hadîs*, c.I, s.105, no:67; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.314; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Lafız farkıyla: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.402, no:3818; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.212, no:10500; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.184, no:20278; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.369, no:10203; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.359, no:9813.

بِهِ خُبْزَهُمْ ، وَإِنَّ مُحَقَّرَاتِ الذُّنوبِ مَتَى يُؤْخَذْ بِهَا صَاحِبُهَا تُهْلِكْهُ

(حم. طب. والروياني ، ض. عن سهل بن سعد)

RE. 173/9 (*İyyâküm ve muhakkarâti'z-zünûb*) "Günahların böyle hor, hakir, küçük, ehemmiyetsiz görülenlerinden aman çok sakının!" diyor Peygamber Efendimiz. Sonra bunu, hepimizin gözünün önüne bir manzara sererek, hatırımızda kalacak şekilde hatırlatıyor:

(*Kemeseli kavmin nezelû batne vâdin*) "Bu hor görülen, önemsenmeyen, aldırılmayan, küçük gibi sanılan günahlar neye benzer?.. Birtakım insanlar, bir vadinin şöyle ortasındaki düzlüğüne gelmişler, konmuşlar. Yolcular, bir yerden bir yere gidiyorlar; vadinin düzlüğüne gelmişler, konaklamışlar.

(*Fecâe zâ biùd*) "Şu adam bir dal getiriyor." *Zâ*, işaret zamiri olarak kullanılıyor burda. *Câe* geldi demek ama, be harf-i cerri ile müteaddî oluyor. (*Ve câe zâ biùd*) "Şu da bir başka dal getiriyor." Herkes bir parça dal getiriyor demek yâni. (*Hattâ hamelû mâ endacû bihî hubzehüm*) "Nihayet, ekmeklerini pişirecek miktarda malzemeyi taşıyorlar."

Bir tanesi bir dal getiriyor, azıcık ama, ötekisi de getiriyor, ötekisi de getiriyor... Hepsi birikince kocaman bir ateş oluyor. Yakıyorlar, ondan sonra ekmeklerini pişiriyorlar, yiyorlar.

Şimdi küçücük dallar bir araya toplandığı zaman, çok büyük bir ateş oluyor, gürül gürül, harıl harıl yanan bir ateş oluyor. İşte günahların önemsenmeyenleri de böyledir. Sahibine çok büyük bir ceza getirebilir. Bu küçük günahları önemsemeyen insanın küçük günahları birikir birikir; sonra kendisini yakıp mahveden korkunç bir ateş ve büyük bir ceza olabilir.

(*Ve inne muhakkarâti'z-zünûb*, *metâ yü'hazü bihâ sàhibuhâ tühlikühû*) "Çünkü, o hor görülen, küçümsenen, önemsenmeyen günahları yapan kimseyi, Allah yakasından tutar da bir hesâba çekerse, o hor görülen, önemsenmeyen günahtan dolayı helâk olur sahibi..." Öyle günahı küçük görmek olmaz!

Onun için bazı àrifler demişler ki... Küçük günahlar, büyük günahlar, evet var. Büyük günahlar meselâ zinâ, adam öldürmek

vs. var. Böyle günahların büyük olanları, küçük günahlar var ama, bazı zarif insanlar da demişler ki:

"—Günahın küçüğü mü olur? Kime karşı işliyorsun?.. Allah'a karşı işliyorsun. Allah'a karşı işlenen her şey büyüktür. Suçun küçüğü olmaz, Allah'a karşı işlendiği zaman... İşlenmemesi lâzım." diyorlar.

Onun için, (*İyyâke ve't-tesvîfe bi't-tevbeh*) Cenâb-ı Hakk'ın yoluna dönüşü geciktirmeyecek müslüman, ileride yaparım demeyecek. Tevbenin iyi olduğunu biliyor, kendi yolunun yanlış olduğunu biliyor; dönmüyor. Önemsemiyor, ufak tefek kaçamak günahta devam etmek istiyor. Öyle şey yok!.. Hemen bırakacak, Cenâb-ı Hakk'ın yoluna girecek.

"—Efendim, işte günahların da birtakım tatları var, zevkli, tatlı..."

İyi ama sevapların da tatları var... Faziletlerin de muazzam tatları, lezzetleri var, mânevî hazlar var, mânevî lezzetler var... Onlara alıştır kendini... Kötü şeye alıştırdın mı, bırakamazsın! Sigaraya alışıyor da insan, parmak kadar sigaraya koca bir seksen, bir doksan boyunda pehlivan yeniliyor. Yenilir mi o küçücük sigaraya, o koca pehlivan?.. Yeniliyor. Bir şey yapamıyor.

Bakıyordum, geçen de birisi karşımda... İyi bir insan, iyi aileden o da, karşımda sigarasını yaktı, şaşırdım:

"—A! Sen de sigara içiyor musun?.."

"—Maalesef içiyorum."

E maalesef ise içme. Maalesef içiyorsan, içme!.. *Maalesef*, yâni özür dilerim, esef ederim, istemem amma içiyorum... E istemiyorsan içme!.. Kötü olduğunu biliyorsun içme!.. Zararlı... Küçücük, parmak kadar sigara koca pehlivanları tuşa getiriyor, sırtını yere getiriyor. Çıkıyor üstüne:

"—Ben işte böyle hem müslüman, hem aklı fikri yerinde ciddî insanların bile sırtını yere getiririm, mindere yapıştırırım, yenerim!" diyor.

Olur mu?.. İşte bir kötü alışkanlık...

"—Efendim ne yapayım işte, başımdan acılı bir olay geçti de, o zaman alıştım."

Başından acılı olay geçtiyse tesbihe alışsaydın, elinde tesbih olsaydı;

إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ (البقرة:١٥٦)

(*İnnâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn*) [Hiç şüphe yok biz Allah'ın kullarıyız ve ona döneceğiz.] (Bakara, 2/156) diye çekseydin, daha güzel olurdu. Yâni, ne diye şimdi sen böyle kötü bir şeye kendini alıştırdın, yanlış bir şeyden zevk alıyorsun... Doğru şeyleri zevk olarak almaya çalışmalı insan.

Evet, bu çok önemli sevgili kardeşlerim! Tevbesini, dönüşünü, günahı bırakmasını, Cenâb-ı Hakk'ın yoluna girmesini ileriye atmamak, tehir etmemek çok önemli... Bu hadis-i şerifin sonunda ne diyor Peygamber Efendimiz, demin okuduk:

(*İyyâke ve'l-gurrete bi-hilmi'llâhi anke*) "Allah'ın sana karşı halim selim davranacağını düşünerek, aldanmaktan da sakın! Böyle bir şeyi de düşünme!"

Evet, yâni Allah-u Teàlâ Hazretleri Halim'dir. Sıfatlarından bir tanesi hilim sahibi olmasıdır, halimliktir. Allah-u Teàlâ Hazretleri Halim olduğundan, sabrettiğinden, kızmadığından, birden helâk etmiyor suç işleyen insanları... Tamam, Allah'ın halimliği var ama sen bu halimliğine aldanıp, "Allah Gafur'dur, Rahim'dir..." diye tevbeni geciktirme!..

Çok söyleniyor bu söz:

"—Allah Gafur'dur, Rahim'dir; benim günahıma bakmaz!"

Nereden biliyorsun? Anlaşma mı yaptın? İmzalı, mühürlü, noterden tasdikli anlaşma mı yaptın?.. Ne mâlum? Ya bakacaksa, ya bakarsa... Günah olduğu ortada... Günahlara bakacağını, cezâlandıracağını ayet-i kerimeler söylüyor:

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْراً يَرَهُ. وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرّاً يَرَهُ

(الزلزال:٧-٨)

(*Femen ya'mel miskàle zerretin hayran yerah. Ve men ya'mel miskàle zerretin şerren yerah.*) "Kim zerre ağırlığında bir suç işlerse, günah işlerse, onun karşılığını görecek. Kim de zerre

ağırlığında bir hayır işlerse, onun mükâfatını görecek!" (Zilzâl, 99/7-8) diye ayetler varken, sen nereden çıkarttın "Allah Gafur'dur, Rahim'dir, benim günahıma bakmaz!" diye bir lâfı?.. Hakkın yok böyle bir sözü söylemeye... Mantıklı değil, akıllıca değil, ayetlere aykırı, Kur'an-ı Kerim'e aykırı...

Allah günah işleyeni cezalandırır. Genel kàide bu... Seni cezalandırmayacağını nereden çıkarttın?..

"—Efendim, Allah Halîm'dir, Gafûr'dur, Rahîm'dir, affeder."

İyi ama, sen günahı işleyip de, "Allah affeder" diyorsun, ya affetmezse?.. Sen günah işlemesen de, Allah'ın lütfunu öyle beklesen daha iyi olmayacak mı, en iyisi o değil mi?..

İşte insanoğlunu, böyle birtakım sakat mantıklar aldatıyor. Bu mantıklar da yerleşmiş oluyor. Yâni böyle o kadar köklü yerleşmiş ki... Hani bazen küçücük bir ot olur, bahçenden çıkarmak istersin. Ama ot derinliklere kadar kök salmış, sağa sola kök salmış, çıkartamazsın bir türlü... Onun gibi, birtakım böyle yanlış felsefeler halkımızın kafasına öyle kök salmış ki, çıkartamıyor. Günahı işliyor:

"—Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir, affeder. Allah Halîm'dir, bağışlar." diyor.

Evet, hakîkaten Allah bağışlamazsa hepimizi cehenneme atar. Yâni Allah'ın bağışlaması, Halîmliği var, gerçekten var. Allah-u Teàlâ Hazretleri Halîm olduğundan biz cennete girebiliyoruz. Yoksa, Cenâb-ı Hakk'ın rızasına uygun, hakkıyla kulluğunu yaparak ömrünü geçirmiş kaç tane insan gösterilebilir.

Onun için, Allah'ın Halîmliğinden, Gafûrluğundan, Rahîmliğinden çok fazla heveslenip de, gevşememek lâzım!.. Kendisine günahı işlemeye bir mâzeret olarak, bunu ters istikàmette kullanmamak lâzım!.. Hiç inkâr etmiyoruz. Allah Gafur'dur. Onun için tevbe et, istiğfar eyle, "Beni affet Allah'ım!" de. Geceleyin seccadende secdeye kapan, Allah'a dualar eyle; kendine, geçmişlerine... Tamam, Gafur'dur, Rahim'dir ama, yolunda giderken Allah'ın seni mağfiret etmesi, sana rahmet etmesi daha normal... Yoluna aykırı aykırı giderken, "Seni dinlemiyorum, sana âsî oluyorum. İşte fiilen isyânın içindeyim, isyânı işlemekteyim!" der gibi, isyanın içindeyken, "Allah

Gafûr'dur, Rahîm'dir, Halîm'dir." diye düşünmek... Bu nedir?.. Bu aldanmadır.

(*İyyâke ve'l-gurrete bi-hilmi'llâhi anke*) *Gurre* aldanma demektir, insanın aldanması. İnsan işte bu sıfatın tatlılığına aldanıyor. Aldanmaması lâzım!.. Yâni, Allah'ın Halimliğini düşünmek onu aldatmamalı... Şeytan, "Bak Allah Halîm'dir, korkma, günahı işlemeye devam et! Hele bu yaz geçsin, şu yazlıktan keyfini sefânı sür... Ondan sonra işte ne yaparsın..." filân. Öyle şey yok! Allah'ın Halimliğinden mağrur olmayacaksın... Halimliğine gene dua edersin, sığınırsın da, Allah'ın yolunda yürümeye de var gücünle gayret edeceksin!..

Evet, ikinci hadis-i şerif de bu ama, çok önemli bunlar. Bu yaz günlerinde sizler için, bizler için, tam böyle mevsimin nasihatleri olmuş oluyor bunlar. Bir hadis-i şerif daha okuyalım, sohbetimizi tamamlayalım sevgili dinleyiciler!

d. Kötü Arkadaştan Sakının!

Diğer bir hadis-i şerife geçiyorum. Yine Enes RA'dan Deylemî'nin rivayet ettiğine göre, buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:[27]

إِيَّاكَ وَصَاحِبَ السُّوءِ ، فَإِنَّهُ قِطْعَةٌ مِنَ النَّارِ ، لاَ يَنْفَعُكَ وُدُّهُ ، وَلاَ يَفِي لَكَ بِعَهْدِهِ (الديلمي عن أنس)

RE. 173/3 (*İyyâke ve sàhibe's-sû', feinnehû kıt'atün mine'n-nâr; lâ yenfauke vüddühû, ve lâ yefî leke bi-ahdihî*)

Enes RA'dan rivayet edilmiş bu hadis-i şerif. Diyor ki Peygamber Efendimiz:

(*İyyâke ve sàhibe's-sû'*) "Sen kötü arkadaştan sakın! Kötü arkadaştan aman kendini kolla, koru, sakın!" diyor Peygamber Efendimiz. *Sàhibe's-sû'* demek, kötü arkadaş demek. *Sàhib*,

---

[27] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.389, no:1560; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.77, no:24855; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.330, no:9734.

arkadaş, müsàhib mânâsına geliyor. *Sû'* da kötü demek. "Kötü arkadaştan sakın!"

İnsan tabii arkadaşlar ediniyor. Yaşam biraz böyle başka insanlarla beraber renkleniyor. İnsanın yalnızlığı, sıkıntısı, üzüntü dağılıyor. Efkârı, gamı kederi gidiyor. Arkadaşlar olması iyi... Ama, "Kötü arkadaştan sakın" diyor Peygamber SAS Efendimiz ve buyuruyor ki:

(*Feinnehû kıt'atün mine'n-nâr*) "Çünkü o ateşten bir parçadır." Veyahut *nâr*, aynı zamanda cehennem demektir. Kötü arkadaş ateşten bir parçadır, veyahut cehennemden bir parçadır. Cehennem gibi seni yakar demek. Kötü arkadaş sana kötü arkadaşlık yapar, sana kötü işler yaptırtır, kötü yollara sevk eder, kötü şey teklif eder. Koluna girer veya omuzuna elini atar:

"—Ben seni çok seviyorum, canım kardeşim, gel bu akşam içki içmeye gidelim!"

Haa, işte bak kötü arkadaş cehenneme götürüyor. Cehennemden bir parça, ateşten bir parça... Cayır cayır seni yakacak. Teklif ettiği şey kötü... Onun için, insanın kiminle arkadaşlık yapacağına son derece titiz davranması, dikkat etmesi lâzım geliyor.

Kiminle arkadaşlık yapacağız?.. Bize dinimizi hatırlatacak, sohbeti dinî konulardaki bilgimizi artıracak, kendisinin ilminden, irfânından, amelinin güzelliğini görmekten faydalanacağımız; bize yanıldığımız zaman hakkı söyleyecek, "Yapma kardeşim, bak şu yanlış oluyor!" diyebilecek; doğru bir iş yaptığımız zaman da, doğru bir şey yapmayı hem teşvik edecek, hem kendisi söyleyecek, hem de biz kendiliğimizden yapmak istiyorsak bize yardımcı olacak; "Tamam, sen iyi bir karar vermişsin, ben de sana yardımcı olayım. Şu kadarını da ben yapayım, gel bu güzel işi tamamlayalım!" diyecek, bu gibi vasıflara sahip iyi bir arkadaş seçmesi lâzım insanın...

Yâni yanlış yaptığı zaman söylemiyorsa bir insanın arkadaşı ona, onun iyi arkadaşı değil. Neden?.. Yanlışlıktan dolayı cezaya uğrayacak; fakat cezaya uğramasından kılı kıpırdamıyor, ikaz etmiyor. "Kardeşim, senin bu yaptığından Allah sana bir belâ verir, ceza verir, Allah'ın gazabına uğrarsın, bir şamar yersin, yapma bunu!" demiyor. Böyle arkadaşlık mı olur.

“—Efendim çok tatlı dilli de, çok güleç yüzlü de, ağzından ses çıkmaz, hiç itiraz etmez...”

İyi ama bu yanlış işte... Yanlışı söylemesi lâzımdı, günahı engellemesi lâzımdı. Emr-i ma’ruf, nehy-i münker yapması lâzımdı. Bunu yapmadığı için iyi bir arkadaş değil...

Kötülüğü engelleyen, iyiliği teşvik eden, öğreten, söyleyen, teklif eden; sen kendiliğinden bulmuşsan da, onun yapılmasına yardım eden bir kimse senin arkadaşın... Dinî bilgisi olacak, güzel ahlâkı olacak. Konuştuğu zaman, onun konuşmasından sen istifade edeceksin, bir şeyler öğreneceksin; “A, ben bunu bilmiyordum, bak öğrendim!” diyeceksin. Davranışlarına bakacaksın; “A, ne kadar güzel davrandı, jesti ne kadar asil, ne kadar temiz bir insan, ben de böyle yapayım!” diye hareketinden, sözünden istifade edeceğin kimseyle arkadaşlık edeceksin!..

“Kötü kimseyle arkadaşlık yapmaktan sakın! Çünkü, o cehennemden bir parçadır, veya ateşten bir parçadır, seni cayır cayır yakar.” diyor Peygamber SAS Efendimiz. Ve sözünü şöyle tamamlıyor:

(*Lâ yenfauke vüddühû*) “Sevgisi sana fayda vermez, (*ve lâ yefî leke bi-ahdihî*) ahdi ile sana vefâ göstermez. Yâni, kötü olduğu için sevgisinin bir faydası olmadığı gibi, sana verdiği sözü de tutmaz, ahdine vefâ da göstermez.” Ahdine vefâ göstermeyen, sözünde durmayan insanlar da insanı aldatır, çıkmazlara sokar, yapayalnız, cascavlak ortada bırakıverir. Onun için o da fena... İnsanın bir de ahdine, sözüne sàdık kimselerle ahbap olması lâzım! Sözünden dönen, cayan, ne yapacağı belli olmayan, tam çölün ortasında, sıkıntılı yerde seni orada bırakıp, arabasına binip gidiverse, böyle arkadaşlık mı olur?.. Ahdine vefâ etmeyen insanla arkadaşlık olmaz. Öyle bir kötü kimseyle arkadaşlık yapmamaya da dikkat etmek lâzım!

Bu da, mevsimin güzel nasihatlerinden birisi olarak karşımıza çıktı bugün sevgili dinleyiciler! Çünkü insan bu yaz aylarında muhit değiştiriyor. Yazlık alışkanlığı var. Çok az kimse vardır anasının, babasının, evinin, işinin, barkının olduğu yerde duran. Öğrenciyse bile, çocuksa bile işte tatile gidiyor, kampa gidiyor, yazlığa gidiyor, köyüne gidiyor, yaylaya gidiyor... Yâni, bir muhit

değişikliği oluyor. Birileriyle tanışıyor orada insan... Yâni, kötü bir kimseyle tanıştı mı felâkettir. Kötü bir insan, insanı baştan çıkartır. Kötü bir arkadaş yoldan çıkartır. Kötü bir arkadaş insanın dünyasını değiştirir, mahveder, istikbâlini karartır. O bakımdan kötü arkadaş edinmemeli, iyi arkadaş seçmeye çok dikkat etmeliyiz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi, o Peygamber SAS Efendimiz'in güzel ahlâkına sâhib eylesin... Tavsiyelerini tutmayı nasib eylesin... İyi müslüman olmaya muvaffak eylesin... Sonuç itibariyle, amacımız tabii onun rızasını kazanmaktır, rızasını kazananlardan eylesin... İki cihanda bahtiyar olanlardan, mutlu olanlardan, saadet ehli olanlardan eylesin... Ehl-i saadet eylesin cümlemizi... Cennetiyle, cemâliyle cümlemizi müşerref eylesin...

Ümmet-i Muhammed kardeşlerimiz için de tabii çok iyi dileklerimiz, temennîlerimiz var. Gazetelerde onlarla ilgili haberleri okudukça üzülüyoruz. Allah-u Teàlâ Hazretleri, dünyanın her yerindeki mü'min kardeşlerimize yardım eylesin... Mazlumları zulümden, mağdurları gadirden, mahsurları muhâsaradan, esirleri esâretten, mahpusları zindandan kurtarsın... Mutsuzları mutlu eylesin... Hastalara şifâlar ihsân eylesin... Dertlilere devâlar versin... Borçlulara borçlarını edâ nasib eylesin... Cennetiyle, cemâliyle cümlemizi müşerref eylesin...

Huzuruna güzel bir ömür geçirip, iyi işler yapıp, sevdiği, razı olduğu kul olarak varmayı, cennetiyle cemâliyle müşerref olmayı nasib eylesin...

Şu cuma gününün feyzinden, bereketinden a'zamî istifâde etmeyi nasib eylesin... Nice böyle cumalara, mutlu, mübarek günlere, bayramlara sevdiklerinizle beraber mutlu ve bahtiyar olarak, Allah-u Teàlâ Hazretleri sizleri bizleri eriştirsin sevgili dinleyicilerim! Gönüllerinizin muradlarını ihsân eylesin, dualarınızı kabul eylesin... Cennetiyle, cemâliyle cümlenizi müşerref eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

07. 07. 1995 - AKRA

6. AMERİKA'DAN İZLENİMLER

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicilerim! Size bu cuma konuşmamda, dünyanın çok uzak bir yerinden hitab ediyorum. Amerika'nın Hisburg şehrindeyiz, oradan size hitab ediyorum.

Cumanız mübarek olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri bu güzel günün nimetlerinden, rahmetlerinden, ihsân ve ikrâmlarından hepinizi faydalandırsın... İki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin... Hayatınız ve işleriniz gönlünüzce olsun... Allah gönüllerinizin muradlarını ihsân eylesin sizlere...

Geçen perşembe değil, evvelki perşembe Türkiye'den ayrılmıştık. O zamandan beri, cuma konuşmalarımda size böyle yeni haberler iletemedim. Şimdi bu imkânı buldum sevgili dinleyiciler!

Bu seyahatimizin bir haftası İngiltere'de geçti. İngiltere'nin Manchester, Lester, New Castel ve Londra şehirlerinde konferanslar, konuşmalar ve en önemlisi aile eğitim kampında idik. İngiltere'deki bu seyahatimiz bir hafta sürdü. Oradan Amerika'ya geldik. Yine bir perşembe günü, geçtiğimiz perşembe... Bu dünkü perşembe de artık üçüncü perşembe oluyor. Yâni, bir haftayı da Amerika'da tamamlamış bulunuyoruz. Amerika'daki bir haftamız içinde de, yine aile eğitim kampımız vardı.

a. Aile Eğitim Kampları

Sevgili Akra dinleyicilerimiz! Bizim aile eğitim kamplarımızı duymuşsunuzdur, biliyorsunuzdur çoğunuz. Biz bu aile eğitim kamplarına Avustralya'da başladık. Türkiye'de de yayıldı aile eğitim kampları âdetimiz. Avustralya'da da on üç, on dört tane yapıldı, her yıl bir tane yapılmak şekliyle... Yılda bir yapılan ve benim de çağırıldığım aile eğitim kampları sayılırsa.

Türkiye'de müteaddit bölgelerde bu güzel işi, eğitim işini, aile eğitim kampımızı yaptık geçtiğimiz senelerde. Beş yıldızlı otellerde yaptık ve bir de latîfe olarak söylüyorum; çok yıldızlı otellerde, yâni çadırlı kampta, yaylada, yıldızların altında, böyle

çadırların içinde olduğumuz zamanlarda da yaptık. Hepsi de güzel oldu. Tabii yaylada olduğumuz zaman, bir başka türlü güzel oldu. Çamların arasında, gölün kenarında, çadırların içinde...

Ama hepsindeki amacımız eğitim; ailenin eğitimi, aileyi dinlendirerek eğitmek, aile fertlerini üzmeden, yormadan eğitmek; aile fertlerini sıkıntılı ve üzüntülü, dağdağalı, günlük hayatın bu gürültüsünden, patırtısından çıkıp, bir kenarda kalbini ve kafasını dinleyeceği bir yerde eğitmek amacımız.

Tabii, bir taraftan eğitmeyi düşünüyoruz. Eğitmek için de her zaman genel prensibimiz; en salâhiyetli uzman, profesör, doçent, doktor, ne ise, ama sahasının biricik elemanı olan mütehassıs kimseleri çağırıyoruz. Onları planlamış olduğumuz çeşitli konularda, faydalı olduğuna inandığımız konularda konuşturuyoruz. Böylece ailenin fertlerini en yeni bilgilerle bilgilendirmiş oluyoruz. Yâni günümüzün, yılımızın en mühim olayları nelerdir; onları anlatıyoruz. Yeni gelişmeler karşısında bizim yapmamız gereken görevleri anlatıyoruz. Böylece beyler ayrı bilgileniyorlar.

Bazen hanımlara özel konuşmacılar getirip onlara ayrı program uyguluyoruz. Onlar kendi dallarında yetişiyorlar. Çocuklara tabii uzman eğiticiler tutuyoruz, pedagoglar, çocuk terbiyecileri tutuyoruz. Anaokulu seviyesindeki çocuklar ayrı eğitiliyorlar, daha büyük çocuklar ayrı eğitiliyorlar, sergiler açıyorlar.

Bizim böyle bu aile eğitim kamplarımız, artık bize özel bir çalışma tarzı oldu. Bunu biraz genişçe izah etmemin sebebi, bunların güzelliğini ve faydasını sizin de duymanız... Önümüzdeki seferlerde tertiplediğimiz yurt içi veya yurt dışı aile eğitim kamplarında, sizi de tabii aramızda görmek isteriz, sizi de şimdiden davet ederiz. Bu bakımdan bilgilendirmek istiyoruz.

Tabii burada çok güzel sonuçlar oluyor. En yeni bilgileri kazanıyorlar kardeşlerimiz; bir... Sonra ailece mutlu, güzel bir derli toplu tatil geçiriyorlar. En güzel yerleri seçmek istediğimiz için, seçtiğimiz için güzel oluyor, beğeniliyor.

Sonra, aileler birbirlerini tanımış oluyorlar. Birbirini seven insanlar, uzun zaman birbirini göremeyen aileler, görmek

istedikleri halde bile ziyaretler gecikebiliyor biliyorsunuz dünya işlerinden veya dostlarımızın —el-hamdü lillâh— çokluğundan dolayı olamıyor. Her birine bir akşam tahsis etsek, bir yılda 365 tane aileyi ziyaret edebiliriz. Ama eğer arkadaşlarımızın, dostlarımızın, sevdiklerimizin, gönüldaşlarımızın sayısı binlerce olursa ne olacak?.. O zaman tabii hepsine ziyaret olamıyor.

İşte böyle toplu yerlerde, artık hasretlik de gidermiş oluyoruz. Hanımlar birbirlerini daha yakından tanımış oluyorlar, çocuklar tanımış oluyorlar. Dinlenme oluyor, spor oluyor, sıhhat oluyor, temiz hava oluyor. Çeşitli bilgileri kazanmış oluyorlar.

İşte İngiltere ve Amerika'daki genç kardeşlerimiz... Genç kardeşlerimiz diyorum, çünkü buralara eğitim için geldiler onlar da. Ama bu eğitim yüksek eğitim... Yâni, çoğu üniversitelerde hoca bu kardeşlerimizin. Buralara doktora yapmaya, ihtisas yapmaya gelmiş kardeşlerimiz. Ama o diyarlara geldikleri halde, ülkelerinden uzak yerlere gittikleri halde İslâmî çalışmaları ihmâl etmiyorlar. Hem gittikleri yerlerdeki müslümanlarla tanışıyorlar, hem de bize mahsus olan kaliteli eğitim çeşitlerimizi, kendileri de uygulamak istiyorlar.

Beni de bu kardeşlerimiz çağırdılar. İngiltere'deki kardeşlerimiz İngiltere'ye çağırdı; biz de konferanslar verdik, başkaları da verdi. Türkiye'den de başka konuşmacı kardeşlerimiz gelmişti. Çok güzel oldu. Ve deminden beri saydığım faydaları elde ettik. El-hamdü lillâh...

Amerika'da da çok güzel oldu. Şimdi Amerika'daki bu aile eğitim kampımız bittikten sonra, muhtelif yerlerdeki müslüman kardeşlerimizi, müslümanların yoğun olduğu şehirleri ziyaret ederek, oralarda vaazlar vererek, konuşmalar, konferanslar yaparak; İslâm cemiyetlerini, camileri ziyaret ederek, dernekleri ziyaret ederek gezmiş oluyoruz, tanımış oluyoruz, çok istifadeli oluyor.

Dün de daha başka, yakındaki bir başka şehirdeydik. Türk cemiyetine gittik. Hakikaten çok güzel oldu ziyaretimiz. Konuşmamızdan da onlar da memnun oldular.

Şimdi muhterem kardeşlerim, bu gibi gezintilerde tabii müslüman kardeşlerimizi tanımış oluyoruz. Ama neredeki

müslüman kardeşlerimizi?.. Amerika gibi muazzam bir ülkedeki çeşitli sebeplerle, eğitim sebebiyle buraya gelmiş kardeşlerimizi veyahut oraya yerleşmiş olan diğer müslüman ülkelerden gelmiş kardeşlerimizi tanıyoruz. Az önce Yemenli ve Mısırlı kardeşlerimiz vardı. Birisi cemiyet başkanı...

Geçtiğimiz şehirlerde de Pakistanlı, Hindistanlı kardeşlerle tanışmıştık. İngiltere'de de onların büyük organizasyonlarını ziyaret etmiştik. Onların kolejlerinde konferanslar vermiştik. Onların böyle hafızlık yaptırdıkları, dini ilimleri medrese usûlüyle öğrettikleri muazzam eğitim müesseselerini, Dâru'l-Ulûm isimli müesseselerini gezmiştik. Tabii hem tanışma oluyor, hem görgümüz artıyor, hem bilgimiz artıyor, hem kardeşlik, dostluk halkamız genişliyor, nice nice müslüman kardeşlerimizle temasa geçmiş oluyoruz.

b. Amerika'nın Kâşifleri

Ama bunların ötesinde, benim bilhassa bu Amerika'da gördüğüm bir başka husus var sevgili kardeşlerim: Amerika çok muazzam bir ülke... Yâni, Türkiye'den Amerika'yı tasavvur etmek biraz zor. Bitip tükenmek bilmeyen mesafelerle yüzlerce, binlerce böyle yerleşim merkezi, yeşillik denizi içinde benim gördüğüm yerler... Amerika'nın buraları, yâni her taraf orman, yeşillikler arasında. Çok muazzam servetler, zenginlikler, tabiat güzellikleri ve zenginlikleri, imkânlar... Şimdi bu kardeşlerimiz buralara gelmişler, biz de onların peşinden onları görelim deyince, bu yerleri görmüş oluyoruz.

Halbuki muhterem kardeşlerim, geçen gün biraz Amerika'nın tarihini inceledim. Bakın tarih kitaplarından hiç duymadığınız bir şeyi söyleyeceğim şimdi: Müslümanlar çok önceden Amerika'yı bulmuşlar. Belgeler var, onları dergide inşâallah neşredeceğim, okuyacaksınız. 800 tarihlerinde, bakın 800 tarihleri ne demek?.. Daha Orta Asya'ya müslümanlık yeni yayılıyor demek. Yâni Abbasîler zamanında İslâm orduları Çinlileri yenmişler ve Türk halkları, kabileleri yüz binlerce çadırlar halinde İslâm'a girmeye başlamışlar. Yâni bu devirler demek. Böyle çok erken devirler.

O zaman Afrika'da çok büyük imparatorluk varmış, Mali İmparatorluğu diye. Böyle Sudan'dan tâ Atlas Okyanusu'na kadar

orada bir imparatorluk, tek bir devlet ve İslâm devleti varmış. Oranın yöneticisi olan müslüman kral, oğlunu 200 gemiyle denizin içindeki akıntılardan da istifade ederek bu Atlas Okyanusu'nun ötelerine göndermiş. Gidenler gitmişler ve gelmişler. Hem gitmişler, hem gelmişler. 800 tarihinde, bakın ne kadar hayret edilecek güzel bilgiler. Ben şahsen çok sevindim. 800 tarihinde İspanya'nın, Portekiz'in batısından Lizbon şehrinden Amerika'ya gidiyor birtakım müslümanlar ve orada, gittikleri yerde, yâni Orta Amerika'da, Meksika körfezinin civarında, Karaibler denizinde Arapça'dan anlayan yerli kabileler buluyorlar. Demek ki, Araplar daha önce gitmiş, oralara yerleşmişler. Yâni, oraya giden gemilerde Arapça konuşulduğu zaman, onların konuşmasını anlayan yerliler var. Demek ki, 800 tarihlerinden de önce gitmişler oralara...

Sonra, yine tarih kitaplarında yazıyor ki, ismini de yazıyor. İsmi hatırımda: Haşad İbn-i Said diye Kurtubalı bir şahıs, 860 küsürlü yıllarda Atlas Okyanusu'nu geçip Amerika'ya gitmiş ve oradan geri dönmüş. Haber getirmiş şöyle şöyledir, şöyle şöyle yerler var diye. Yâni, bu kadar eski tarihlerden müslümanlar Amerika'yı tanımışlar ve yerleşmişler hatta...

Ama gelelim bizim dedelerimize, yâni Osmanlıları kasdediyorum. Osmanlıların biliyorsunuz, meşhur bir Pîrî Reisleri var. Pîrî Reis bir harita yapmış 1513 tarihli. Ben de o haritanın böyle bir pencere kadar kocaman bir nüshası var. Kendi gözlerimle de gördüm. 1513 tarihi ne demek? Yavuz Selim zamanı demek aşağı yukarı. O kadar eski zamanlarda yapılmış harita... Tabii o haritadaki bilgiler daha önceden elde edilmiş. O tarihlerde, 1500'lü yıllarda, demek ki Fatih'ten sonraki yıllarda, II. Bayezit'ten sonraki yıllarda, Amerika'nın öyle güzel bir haritasını yapmış ki Pîrî Reis; hem Kuzey Amerika, hem Orta Amerika, adalar, körfezler, Güney Amerika'nın Brezilya'sı, nehirleri... Hattâ oradaki acayip hayvanların harita üzerinde resimleri var...

Yâni şunu demek istiyorum: 1500'lü yıllarda Osmanlı gemicileri Amerika'yı biliyorlar. Bu kadar önceden bildiğimiz bu Amerika'ya, Kristof Kolomb işte o yıllarda, müslüman gemicilerden öğrenerek, müslüman gemicilerden faydalanarak o tarafa İspanyolları, Portekizlileri bulaştırmış. Gitmişler onlar

oralara, yerleşmişler. Yâni, o zamandan itibaren Avrupa'nın muhtelif kavimleri, kabileleri, insanları kalkmışlar, oralara yerleşmişler. Şimdi ben buralarda geziyorum, görüyorum. Yâni bu uçsuz, bucaksız, eşsiz, emsalsiz kıta, muazzam mekânlar tabii bu gelenlerin malı olmuş, elinde kalmış.

Bir de rivâyet duydum ki, rahmetli, çok sevdiğim Barbaros Hayreddin Paşa, kaptân-ı deryâmız, zamanın sadrazamına gelmiş, ikazda bulunmuş. Hatta sadrazam sefer için Diyarbakır'a gitmiş, o da peşinden gitmiş, orada demiş ki:

"—Efendim, bu Avrupalılar Yeni Dünya diye bir yerlere gidiyorlar. Şuralarla ilgilenelim mi?.." diye.

Yâni, Barbaros Hayreddin'in de bildiği, ilgilendiği yerler. Şimdi biz buraları geziyoruz ama, 1500'lü yıllar neresi, 1900'lü yılların sonu, neredeyse 2000'li yıllara geleceğiz, o zaman gezeceğiz... Tabii benim gezmem önemli değil, benden önce buralara gelmiş kardeşlerim var ama, müslüman kardeşlerimin bu kıtalarda yerleşmesi ve faaliyetleri gecikmiş, çok gecikmiş. Keşke biz önceden buralara yerleşseydik. Daha önceden bildiğimize göre, daha çok gelseydik.

Buralarda her tarafta, meselâ ben şehirlerin isimlerine bakıyorum: Hep hristiyan hatıralarını canlandıran İncil'deki isimlerden alınma veya Avrupa'nın bazı şehirlerinin özlemini yansıtan, Avrupa şehirlerinin isimlerinin kopyası. Yâni oralardan gelenler, burada eski şehirlerinin ismini vermişler.

İstanbul'da biliyorsunuz bizim Hayrunnisâ Hastanemizin olduğu Yeni Bosna semti var. Tabii Bosna neresi, burası nere!.. Yeni Bosna ne demek?.. Yâni Bosna'dan gelenler o özlemlerini, oraya o ismi vererek gidermişler.

Şimdi işte bu kadar gecikme tabii beni üzüyor. Kıtanın güzelliğine bakıyorum, büyüklüğüne bakıyorum, insanlarının tabii inanç yönünden manzarasına bakıyorum, tabii inanç yönünden hak dini bulamamış insanlar. Netice itibariyle İslâm'dan uzak insanlar. Allah'ın râzı olmadığı, sevmediği halleri, yolları tutturmuş giden insanlar.

Ama tabii bunun yanında güzel gelişmeler var. Okuduğum, bana verilen en yeni kitaplara göre 10 milyonu geçmiş, 260 milyon nüfuslu Amerika'da müslümanların sayısı.

Tabii bunların bir kısmı Afrikan Amerikan müslümanları diyoruz. Yâni kökeni Afrika'dan gelmiş insanlar olan müslümanlar. Ama bunların bir kısmı da, kökeni Afrikalı olmayan, beyaz ırktan dediğimiz müslümanlar var. Hatta yahudilerden müslüman olanlardan bahsettiler. Tabii bunları, müslüman olanları duydukça insan, "Tamam, el-hamdü lillâh hidayete ermişler, gerçeği bulmuşlar!" diye seviniyor.

Tabii buraya gelen kardeşlerimiz, bizden önce gelen Pakistanlılar, Hindistanlılar, Arap kardeşlerimiz, göçmüş olan kardeşlerimiz ve bizlerden gelen kardeşler de boş durmamışlar, camiler açmışlar, dernekler kurmuşlar, içlerinden profesörler yetişmiş, onlar güzel çalışmalar yapmışlar, dernekleri birleştirmişler, daha büyük böyle organizasyonlar teşkil etmişler. İslâm'ı burada yaymak için neşriyat gelişmiş, çok güzel kitaplar var. İstiyorum ki yâni onları alayım, getireyim, böyle sandıklar dolusu kitap getirebilir insan. Çünkü İslâm'la ilgili çok güzel neşriyatlar. Tabii bunlar okunacak, okundukça da tabii İslâm'ı kabul eden insanların sayısı artacak.

Arkadaşlar, bir de bana tabii gösterdiler, müjde verdiler, ona da sevindim, hamd ettim. Allah'a hamd ü senâlar olsun. Bizim dergilerimizin baş makaleleri de İngilizce'ye tercüme ediliyor ve onlar çeşitli yayın vasıtalarıyla Amerika'da her tarafa dağıtılıyor, müslümanlar dinliyorlar. Türklerden başka öteki müslüman kardeşlerimiz de bu bizim makalelerimizi, dergilerimizi, fikirlerimizi demek ki öğrenmiş oluyorlar.

Bunların hepsi güzel, ama çok net olarak görülüyor, bizim Amerika'da iki türlü çalışma yapmamız gerekiyor. Bu seyahatte onu çok net olarak gördüm. Bir: Amerika'ya gitmiş olan kardeşlerimizle ilgilenmemiz lâzım!.. Meselâ, benim bulunduğum Rochester şehrinde söylediler. Yâni gençlerin eğitime ihtiyacı olduğu, bayağı kalabalık bir Türk grubu olmasına rağmen, eğitim bakımından eksikleri olduğunu söylediler. Halbuki öteki şehirlerde de aynı durumlar var. Bir: Bizim buraya gelmiş olan, bizim dilimizde konuşan, bizim kendilerine faydalı olabileceğimiz kardeşlerimize yardımcı olmamız lâzım!..

Hakikaten güzel oluyor. Meselâ dün akşam Türk Derneği'nde konuşma yaptık, güzel oldu. Başka yerlerde de kardeşlerimizin böyle dernekleşmesi lâzım, camiler, dernekler teşkil etmesi lâzım! Bizim de onlara konuşmacı göndermemiz lâzım!..

c. Herkes Türkiye'den Yardım Bekliyor

Bu arada çok hayret edeceğiniz ve sevineceğiniz bir şey oldu: Amerikalı, yâni Amerikan vatandaşı ve kökeni Amerikalı olan birisi, bir din görevlisi geldi. Hapishanelerde mahkûmlara dînî konuşmalar yapıyormuş. Resmen memur, devletin memuru... İyi bir müslüman. Konuştuk. Diyor ki:

"—Türkiye'nin bize yardım etmesi lâzım! Yâni Türkiye'deki sizlerin bize yardımcı olması lâzım!.."

Ben afalladım, şaşırdım. Yâni Amerika gibi uçsuz bucaksız, nüfusu bizim kaç mislimiz fazla bir ülkenin, hiç tahmin etmiyordum böyle insanlarının bizden yardım isteyeceğini. Dedim ki:

"—El-hamdü lillâh!.."

Yâni biz, Türkiye müslümanları, sizler yâni sevgili kardeşlerim. Allah hepinizden râzı olsun. Beni dinlemeyen kardeşlerimiz de var, yâni radyoyu şu anda dinlemeyen kardeşlerimiz de vardır ama, onların da gıyabında dua ederiz, Allah hepinize hayırlar ihsân eylesin...

Ben Türkiye'deki müslüman kardeşlerimizin çok çalışkan olduğunu görüyorum. Hepsinin canla başla Balkanlar'daki, Makedonya, Arnavutluk, Bosna, Bulgaristan, Romanya hatta Yunanistan, Rusya, Rusya'nın dışında, Türkî Cumhuriyetler dediğimiz yerlerde harıl harıl İslâm'ı yaymak için camiler yapıyorlar, çeşitli faaliyetlerde bulunuyorlar. Bunların hepsi güzel!.. E bunlar tabii geliyor. Türkî Cumhuriyetlerle ırkî ilgimiz olduğu için bu münasebetleri tabii görüyoruz da, Amerikalarda bir Amerikan memuru vatandaşın, kimsenin kalkıp Türkiye'den siz bize yardımcı olun demesi, beni sevindirdi bir bakıma... Biraz da benim için bir hayret etmeme sebep olacak bir şey oldu. Olsun.

Demek ki, Amerika'ya yardımın bir kısmı, Amerika'ya gelmiş olan kardeşlerimize İslâm'ı öğretmek tarzında yardım olabilir. Ama bir taraftan da, Amerikalılara da doğrudan doğruya yardımımız olabileceği anlaşılıyor. Çünkü tabii, el-hamdü lillâh biz İslâm'ı dedelerimizin yazdığı kitaplarla, tutturduğu dosdoğru ehl-i sünnet yolunu; yâni Peygamber Efendimiz'in yolu, Peygamber Efendimiz'in sünnetine ittibâ etme yolu, Kur'an-ı Kerim'den ayrılmama, aşırı gitmeme, sapmama, sapıtmama, yanılmama, dinin özünü kaybetmeme, ana çizgiden sapmama yolunu takip ettiriyoruz. Bu güzel!.. Yâni bozulmamış sâfi bir müslümanlık, Kur'an müslümanlığı, Peygamber Efendimiz'in temsil ettiği sünnet-i seniyyeye uygun, sahabe müslümanlığı diyelim, asr-ı saadet müslümanlığı. El-hamdü lillâh... Tabii herkes bunu yakalayamadığı için, bizim bu konularda konuşmamız iyi oluyor.

İngiltere'de ben konferansımda bunları anlatınca:

"—Aman bunları yazıya geçirin! Bizim buradaki kimselere de bunları, ilgili kimselere de yâni din adamı durumundaki kimselere de bunları verelim, aman ne olur okusunlar!" dediler.

Demek ki, onların din adamları var ama, bizim anlattığımız konuları anlatmadıkları için, bilmedikleri için, temas etmedikleri

için, o konularla ilgilenmek hatırlarına gelmediği için, bizim konuşmalarımız, ilgili konularımızın çeşitliliği onları memnun ediyor. Demek ki ihtiyaçları var, bizden yazı istiyorlar, tekrar İngiltere'ye çağırdılar... Tekrar tekrar Amerika'ya çağırıyorlar, kartlarını veriyorlar, adreslerini veriyorlar... Bunların hepsi, elhamdü lillâh güzel işaretler.

Şu anlaşılıyor ki sevgili Akra dinleyicilerim: Hepimizin İslâm'ı çok çok iyi öğrenmemiz lâzım! Hepimizin sàlih müslüman olmamız lâzım!.. *Sàlih*, biliyorsunuz böyle salâh-ı hal sahibi iyi müslüman demek. Yâni herhangi bir eksiği, kusuru, gediği, noksanlığı olmayan, tam, iyi bir müslüman olmamız lâzım!..

Sàlih olmak, sàlihlerden olmak, sàlihînden olmak istiyoruz;

اَللَّهُمَّ احْشُرْنَا فِي زُمْرَةِ الصَّالِحِينَ

(*Allàhümma'hşurnâ fî zümreti's-sàlihîn*) "Yâ Rabbi, sen bizi sàlihler zümresinde haşret, bizi sàlihlerden eyle!" diye dua ediyoruz.

d. Muslih Olmamız Lâzım!

Bu, insanın iyi müslüman olması, güzel!.. Ama bunun ötesinde bizi bir hamle daha yapmamız lâzım, bir üst tabakaya yükselmemiz lâzım: *Muslihîn* zümresi. Yâni *muslihîn* ne demek?.. Islah ediciler demek. Yâni kendisinin sàlih olması güzel, çok iyi bir şey. Ama bir de muslih olmak, başkasını ıslah edici olmak. Peygamber Efendimiz methetmiş muslihleri:

Bir hadis-i şeriflerinde buyurmuşlar ki:[28]

---

[28] Tirmizî, *Sünen*, c.IX, s.219, no:2554; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.16, no:11; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.138, no:1052; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.10; Küseyr ibn-i Abdullah el-Müzenî Rh.A babasından, o da dedesinden.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.73, no:16736; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.699; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.307; Abdurrahman ibn-i Senne el-Eşcaî RA'dan.

بَدَأَ الْإِسْلاَمُ غَرِيبًا ، وَ سَيَعُودُ غَرِيبًا ، فَطُوبٰى لِلْغُرَبَاءِ ! قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَنِ الْغُرَبَاءُ ؟ قَالَ: الَّذِينَ يُصْلِحُونَ مَا أَفْسَدَ النَّاسُ

(حم. عن عبد الرحمن بن سنة الأشجعى)

(*Bedee'l-islâmü garîben, ve seyeùdü garîben*) "İslâmiyet garip olarak başlamıştır ve yine garipliğe dönecektir. (*Fetùbâ li'l-gurabâi*) O gariplere müjdeler olsun!

(Kîle) Denildi ki: (*Yâ rasûla'llah, ve meni'l-gurabâü*) Yâ Rasûlallah, o garipler kimlerdir?

(Kàle) Buyurdu ki: (*Ellezîne yuslihùne mâ efsede'n-nâs*) "Onlar, insanların bozdukları şeyleri düzeltmeye çalışan, ıslah etmeye çalışan, dine hizmet etmeye çalışan kimselerdir."

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.398, no3784; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.164, no:5867; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.250, no:3056; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.183, no:290; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.139, no:1055; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.29; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.149, no:4915; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.30, no:2185; Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan.

İbn-i Asâkir, Târih-i Dimaşk, c.XXXIII, s.369; Enes ibn-i Mâlik, Ebû Ümâme, Ebü'd-Derdâ ve Vâsile RA'dan.

Yalnız ilk cümlesi:

Müslim, *Sahîh*, c.I, s.350, no:208; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.485, no:3976; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.52, no:6190; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.95, no:298; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.307, no:6102; Ebû Hüreyre RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.248, no:5898; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.138, no:1054; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.II, s.191, no:588; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.70, no:11074; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.205, no:7283; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.417, no:1198, 1201; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.545, no:12190, 12193, 12194; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.282, no:887; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.209, no:6147 ve c.XI, s.101, no:10343.

Onun için sevgili Akra dinleyicileri, konuşmamın sonuna doğru asıl size vurgulamak istediğim, bu seyahatimin bana verdiği heyecanlarla, fikirlerle böyle buram buram, taptaze duygularla, Amerika'dan size iletmek istediğim şu:

Çok iyi müslüman olacaksınız, çok iyi müslüman olacağız! Çok çalışacağız, hem kendimiz sàlih müslüman olacağız, iyi müslüman olacağız, Türkiye pırıl pırıl, nûrânî olacak. Başından sonuna kadar, tepeden tırnağa kadar; en yüksek mertebeden, müslümanların hepsi yüksektir ama, memuriyeti vs.si itibariyle derecesi en aşağı olandan yukarıya kadar, yaşı en büyükten en küçüğe kadar hepimiz böyle 65 milyon, pırıl pırıl Allah'ın sevgili kulları, evliyâsı, nurlu insanlar olacağız. Nurlu olacak her şeyimiz ama, bakın herkes bizden yardım istiyor; bütün dünyaya da böyle dağılacağız ve oralarda hakkı göstermek için, ıslah etmek için, nurlandırmak için gayretler göstereceğiz.

Bunu yapmaya başlamış tabii pek çok insan da var. Türkiye'de de var, Amerika'da da var, Avrupa'da da var; Allah onların sa'ylerini meşkûr etsin... Gayretlerini ziyâde eylesin...

Buradaki kardeşlerimize de tabii bu arada dua ediyorum, Allah kendilerinden râzı olsun... Hem böyle bir diyâr-ı gurbete gelmişler, hem de çok kaliteli insanlar. Hepsi ilerinin profesörleri, yâni yüksek seviyeli insanlar... Hem de burada, çok güzel bir İslâmî tabaka oluşturuyor bunlar. Yâni, İslâm aleminin bütün ülkelerinden gelen, doktora yapan, ilme sarılmış insanlardan bir arkadaş grubu, bir küme, bir büyük, güzel tabaka meydana geliyor. Onların birbirleriyle tanışması da güzel... Bu güzel tanışmadan İslâm'ın dosdoğru yönlerinin öğrenilmesi, yanılgıların terk edilmesi, insanların hatası varsa onları düzeltmiş olması güzel... Sonra bu kardeşlerimizin aynı zamanda işte böyle İslâm'ı öğretecek çalışmalar yapması, Amerika'da İslâm'ı yaymaya gayret etmesi çok önemli!..

New York'taki bir arkadaşım demişti ki:

"—Burada şöyle bir tekke gibi bir çalışma yerimiz olsa, canla başla çalışırız, ne kadar güzel olur." demişti.

Gittiğim başka şehirlerde de aynı özlemi dile getirdiler. İnsanların bir bunalım içinde olduğunu, rûhi ihtiyacın çok yüksek seviyede olduğunu bildirdiler.

Demek ki, ben sizden ayrılmayı sevmiyorum; oturup İstanbul'da çalışmak, sizlerle daha sık bir arada olmak istiyorum ama, böyle yurt dışında da çok büyük gelişmeler var... Çok güzel çalışmalarla, inşâallah Allah-u Teàlâ Hazretleri İslâmiyet'i, şu anda yayılmamış olan yerlere de yayacak. Ve şu anda müslüman olmayan kimseler de inşâallah güzel çalışmalarla İslâm'ın güzelliğini anlayacaklar, hak dine gelecekler.

Ehl-i kitaptan olan hristiyanlar, yahudiler; onlara ehl-i kitap diyoruz, kendilerine peygamber indirilmiş, kitap indirilmiş. Onların Allah'ın varlığını bilip, yanlış inançları bırakıp İslâm'a gelmeleri daha çok beklenir. Onlardan onları bekliyoruz. Anlatıldığı zaman, ortada bir düşmanlık yok. Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'de emrediyor:

قُلْ يَاأَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلاَّ نَعْبُدَ
إِلاَّ اللَّهَ وَلاَ نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلاَ يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ
دُونِ اللَّهِ (آل عمران: ٦٤)

(*Kul yâ ehle'l-kitâb*) "De ki ey Rasûlüm: Ey ehl-i kitap, yâni ey hıristiyanlar, ey Yahudiler! (*Teàlev ilâ kelimetin sevâin beynenâ ve beyneküm*) Sizinle bizim aramızda müşterek olan kelimeye, temel inanca gelin! Bırakın yanlışlıkları... (*Ellâ na'büde illa'llàh*) Allah'tan gayriye tapmayalım! Allah'ın varlığını, birliğini kabul edelim. (*Ve lâ nüşrike bihî şey'en*) Ona hiç bir şeyi eş tutmayalım! (*Ve lâ yettahize ba'dunâ ba'dan erbâben min dûni'llâh*) Allah'ı bırakıp da kimimiz kimimizi ilâhlaştırmasın." (Al-i İmran, 3/64) diye, bizim onlara davette bulunmamızı Allah-u Teàlâ Hazretleri emrediyor Peygamber Efendimiz'e...

Peygamberimiz de bize emrediyor, bizim de onu yapmamız lâzım!.. İşte bu gibi çalışmaları yapmak için de el birliği içinde

yardımlaşarak, birbirimizi destekleyerek, güzel organizasyonlar kurmamız gerekiyor.

El-hamdü lillâh, Allah razı olsun, sabahleyin özel telefon konuşmamda müjde aldım: Akra radyomuzun yayınları inşâallah birçok müjdeli, güzel gelişmeler içinde olacak. Daha geniş alanlardan dinlenilecek.

İnşâallah, açtığımız okullar var... Tabii bu okullar bir taraftan yurt içindeki kardeşlerimize kolejlerimiz hizmet ederken, bir taraftan da işte böyle Türkiye'nin dışında yaşayan müslüman ailelerin de çocuklarına İslâmî eğitim vermek için, onları bizim kolejlerimize göndermesi mümkün. Böylece gayrimüslim ülkelerin negatif şartlarından etkilenmeden çocuklarını yetiştirirler, güzel tahsilleri olmuş olur. Ondan sonra, annelerinin babalarının yanına geldikleri zaman, İslâm'ı öğrenmiş, bozulmamış olarak gelirler. Yüksek tahsillerini de annelerinin, babalarının yanında, yâni bu yabancı diyarlarda yaparlar, kaliteli yetişmiş olurlar diye düşünüyoruz, gayret ediyoruz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizleri iyi müslüman olmaya muvaffak eylesin... Sevdiği, râzı olduğu amelleri işlemeyi nasib eylesin muhterem Akra dinleyicileri, kardeşlerim!.. Ve yaptığımız çalışmalarla İslâm'a faydalı olmamızı nasib eylesin... Bizim çalışmalarımızla, sözlerimizle, yayınlarımızla, konuşmalarımızla nice insanların hakkı anlayıp, hidâyete erip, doğru yolu bulup, müslüman olmasını, iki cihan saadetini kazanmasını nasib eylesin Allah-u Teàlâ Hazretleri... Allah-u Teàlâ Hazretleri hepinize dünya ve ahiret saadetini ihsân eylesin... Cumanız mübarek olsun...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

28. 07. 1995 - ABD

7. İSLÂM'I TEBLİĞ ÇALIŞMALARININ ÖNEMİ

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàh!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Gününüz hayırlı olsun, cumanız mübarek olsun... Allah sizi dünyada, ahirette bahtiyar eylesin...

a. Müslümanlar Dünyanın Her Yeriyle İlgilenmeli!

Size yine Amerika'dan vaaz veriyorum, telefonlu vaaz... Artık ben de alıştım, siz de alıştınız. İki haftadır Amerika'dayız ama, zaman çok hızlı geçti. Demek ki güzel geçti, nasıl geçtiğini anlayamadık.

"—Amerika hakkında fikriniz nedir? İlkönce aklınıza ne geldi?" diye, bugün arkadaşlar da bana sordu.

Amerika koskoca bir kıta... İlkönce insan büyüklüğünü görüyor. Dağlar taşlar, uçsuz bucaksız yollar ve benim gezdiğim yerlerde, yolun iki tarafında yemyeşil, sık ormanlık yerler... Çok büyük bir ülke... İleri bir ülke... Tabii, yolları çok güzel yapılmış. Eyaletler arasında, kasabalar arasında, hattâ dağlardaki yollar dahi güzel.

Biz bir özel mülkiyet içinde kamp yapmıştık. Şöyle diyelim ki, bin dönümlük bir araziyi almış bir şahıs... Bazı derelerin önüne sed yapmış, sun'î göller meydana getirmiş, parsellemiş; ormanlık arazinin arasına evler yaparak satıyor. Onun da her tarafı böyle asfalttı. Yâni yol bakımından görülüyor, teknolojisi ileri... Bizden ve dünyanın pek çok yerinden binlerce talebe var. Hepsi burada ilim ileri diye geliyorlar. İleri bir ülke...

Geniş bir ülke, ileri bir ülke sevgili dinleyiciler! Ama inancına bakıyoruz, çünkü biz biraz inancıyla ilgileniyoruz, meseleye İslâm gözüyle, müslüman gözüyle bakıyoruz; inancı geri... Dünyanın birçok ülkesi böyle... Çok yanlış bir inanç üzereler. Allah'ın razı

gelmediği bir inanç üzereler. Allah indinde makbul olmayan, geçerli olmayan bir inanç üzereler.

Biliyorsunuz, ayet-i kerime var:

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ (آل عمران:١٩)

(*İnne'd-dîne inda'llàhi'l-islâm*) "Allah'ın indinde geçerli olan, makbul olan din İslâm'dır." (Âl-i İmran, 3/19) Çok şükür, onun için Allah'a hamd ü senâlar olsun...

Evet, sıkıntılarımız, problemlerimiz, dertlerimiz çok... Tarih içinde çok sıkıntılar çekmiş bir kıymetli, aziz milletin evlâtlarıyız. Hepimiz de çok çileler çekmiş olabiliriz, hâlâ çekiyor olabiliriz. Dünyanın her yerindeki çile çeken müslümanların da derdiyle dertleniyoruz el-hamdü lillâh... Onlar için de üzülüyoruz. Bosna, Çeçenistan, Keşmir, Cezâyir vs. her yer için ayrıca üzüntü duyuyoruz, müslümanlığımızdan dolayı...

El-hamdü lillâh, bu büyük bir nimet... En büyük nimet bu, el-hamdü lillâh müslümanız.

"—Pekiyi bunlar bu kadar akıllı, bu kadar teknolojik yönden ileri insanlar da, niçin müslüman olmamışlar?" diye, ben tabii burada kendi kendime sordum.

Bu önemli bir soru, biz bunu sormalıyız. Bir kere, birinci suçlu olarak kendimizi görüyorum; "Biz suçluyuz, biz kabahatliyiz, biz kusurluyuz, biz ihmalkârız." diye düşünüyorum. Neden?..

Çünkü, meselâ ben Amerika'ya şimdi gelmişim. Ben bu Amerika'ya çok daha önceden gelseydim, çok daha iyi çalışmalar olurdu. Benden önceki müslümanlar da daha önceden gelselerdi, daha güzel çalışmalar yapabilirlerdi. Hele hele Amerika keşfedildiği zamanlarda gelselerdi, Amerika'nın birçok yerinde şimdi müslüman kardeşlerimiz bulunurdu. E onlar da Amerika'nın çehresini değiştirirdi, politikasını değiştirirdi, dünya üzerindeki fonksiyonlarını değiştirirdi.

Netice itibariyle ben, müslümanların ihmalini görüyorum.

Müslümanlar dünyanın her yeriyle ilgilenmeli!.. Hattâ ben dünya değil de, uzayla ilgilenmeli diyorum. Aslında Ay'a bizim

çıkmamız lâzımdı belki... Çünkü, gökyüzüne o kadar çok atıfta bulunuyor ki Kur'an-ı Kerim... Semâvât ve arz diye, yıldızlar diye bu konuya, yâni ilm-i heyet dediğimiz astronomiyle ilgili şeylere, o kadar atıflarda bulunuyor ki...

Onun için hakîkaten, İslâm dini geldikten sonra müslümanlar astronomi ilminde çok ilerlemişler. Yıldızları güzel incelemişler, cetveller yapmışlar. Yıldızların doğmasıyla batmasıyla ilgili modern hesaplar yapabilmişler. Coğrafî boyutları güzel hesaplayabilmişler... Çok güzel çalışmalar yapabilmişler. Bunların hepsi tabii İslâm'dan dolayı... Kur'an-ı Kerim'in bu konularla ilgili ifadelerinden dolayı, insanların içinde bir merak oluşmuş.

Biz de çevremizle ilgilenmeliydik, eskiler ilgilenmeliydi. Belki onlar ilgilenmişlerdir zavallılar... Tabii, biz onların zamanında yaşamadığımız için, onların meşakkatlerini bilmiyoruz. Ben dedelerimizi, Osmanlıları, ecdâdımızı düşününce görüyorum ki, zavallıların bütün ömürleri mücadeleyle geçmiş, cihadla geçmiş.

Anadolu'ya gelişleri cihad, Anadolu'daki yaşamları cihad, Balkanlar'a geçişleri cihad... Mücadele, mücadele... Rahat bırakılmamışlar. Haçlı seferleri olmuş, onlar Haçlı seferlerine karşı direnmişler. Derken, Allah müslümanlara yardım etmiş, müslümanlar Avusturya'ya, Almanya'ya kadar ilerlemişler. İhlâsları olduğu müddetçe, gayretleri olduğu zaman, Allah yardım etmiş.

Tabii, her şeyi de ona göre yapmışlar. Meselâ, Fatih Sultan Mehmed Han'ı düşünüyorum. Evet, İstanbul'u almış ama, İstanbul'un alınması küçük bir olay değil... Teknolojik bir başarının da sonucu... İmanın ve zamanın fenninin, teknolojisinin bir zaferi...

Zamanın teknolojisini en güzel boyutlarıyla, her yönden, askerî yönden; topların dökülmesi, kalelerin yapılması... Çanakkale ve İstanbul boğazlarının kesilmesi... Havan topunun icadı... Halic'in önüne zincir yapılınca, Dolmabahçe'den gemilerin kızaklar üstünde Halic'e indirilmesi... Her şey harika... Yâni, hiç bir şeyi ihmal etmemişler.

Ama sonradan ne olmuşsa, bizim ihmalimizden, belki karşı taraf kuvvetlendiği için, bu mücadeleler bizim aleyhimize dönmüş. Neticede ilk kusur bizim ihmalimiz... Hani aleyhimize dönmüş de, ecdadımızın aleyhine dönmüş de... Dönerse dönsün!..

Bütün Hindistan kıtası, bir ara İngilizlerin hakimiyeti altındaydı. İngiliz valisinin idaresindeydi ama, Hintli, Pakistanlı kardeşlerimiz boş durmadılar, dünyanın her yerine koşturdular, çalıştılar, İslâm'ı yaydılar. Yâni, esaret altındayken bile insanlar, bir takım çalışmalar yapabiliyorlar.

Dünyanın her yerine gidiyorlar. Ben dünyanın neresini gezdiysem, bizden önce oraya gitmiş Pakistanlı, Bengladeşli, Hintli müslüman kardeşleri görüyorum; takdir ediyorum, hayret ediyorum. Onların fakirliklerine rağmen, bizden çok daha zor şartlarda yaşamalarına rağmen, daha güzel çalıştıklarını görüyorum.

Demek ki, bir ihmal var... Harb olmuş, darb olmuş, Osmanlı yıkılmış. Yıkılmış ama, tamâmen yok olmamış, ondan sonra yeniden yapılmış. Fakat, çevreyi ihmal etmişiz. İhmal etmeyecektik, insanımız çevreyi tanıyacaktı.

Şimdi burada arkadaşlarla konuşuyoruz, sevgili Akra dinleyicileri! Diyorlar ki:

"—Amerika'da öyle insanlar var ki, çevresindeki vilâyetleri bilmez. O kadar böyle kendi dünyası içine gömülmüş."

Bu fenâ...

Biz de bir ara öyle yapmıştık. Türkiye'nin dışına çıkmak, girmek bir meseleydi. Ben hatırlıyorum, 1975 senesiydi gàlibâ, ilk defa Haleb'e gitmek nasîb oldu. Baktım, Bursa gibi bir şehir... Çok sevdim, görür görmez sevdim. Halep Antep'ten, bizim hududumuzdan ne kadar uzakta?.. Çok az bir mesafe, hemen ulaşılabilir. Yâni, niye o kadar gözümüzde büyütmüşüz bu meseleleri, niye gitmemişiz?..

Hattâ öyle aşîretler var ki, ben biliyorum, onların ilçelerine gittim; sınır bölmüş, aşiretin yarısı Suriye'de kalmış, yarısı Türkiye'de kalmış. Kardeşlerimiz... Niye ihmal etmişiz, niye ilgileri kuvvetlendirmemişiz?.. Tabii, bu bizim ihmalimiz... Yâni, kurtuluş yok; ne yapacağız?.. Allah affetsin diyeceğiz, bundan sonra çalışacağız. Geçmişte, tarihte bir ihmal olmuş, bundan sonra ihmal etmeyeceğiz. Dünyanın hiç bir yerini ihmal etmeyeceğiz, sevgili kardeşlerim!..

Bakın meselâ, biz birkaç sayı önce İslâm mecmuamızda Çin'le ilgili yazılar yayınladık. Çin, Hindistan'ın kuzey komşusu; Moğolistan'ın, Rusya'nın güney komşusu, Japonya'nın batı

komşusu, bir milyardan fazla nüfusuyla, muazzam toprağıyla kocaman, önemli bir ülke... Bununla ilgilenmemiz lâzım diye, İslâm mecmuasında Çin'le ilgili bir yazı yazdık. Tabii, bu bir başlangıç... Çin'le ilgilenilmesini açıyoruz okuyucularımızın önüne... Kardeşlerimize diyoruz ki:

"—Bakın Çin var, Çin'in meseleleri bunlar; Çin'le ilgilenin!.."

Çin'le ilgileneceğiz, Amerika ile ilgileneceğiz... El-hamdü lillâh Rusya ile ilgileniyoruz. Bizim kardeşlerimiz ticaret vs. sebepleriyle, kültürel, sosyal sebeplerle Rusya'ya ve Türk cumhuriyetlerine gidiyorlar; çok hoşuma gidiyor. Bu dışa açılmamız fevkalâde güzel oldu. Sebep olanlar ve iyi niyetle bunları yapanlar da, büyük sevaplar kazanıyorlar. Bu dışa açılmayı devam ettireceğiz; çok büyük faydası var...

Şimdi ben bugünkü sohbetlerimde öyle şeyler duydum ki; meselâ, Japonya'nın en çok kazanan şirketlerinden birisinden bahsettiler. Japonya zâten zengin, şirketleri zâten büyük... En çok kazanan Japon şirketlerinden biri, Türkiye'den bir şeyler alıp götürüyormuş, oradan kazanmış bu kazandıklarını... Bakın bu bir bilgi; o şeyi biz kendimiz toplar, kendimiz ihraç edersek, kendimiz satarsak, o kazancı biz sağlayabiliriz.

Bunu niçin söylüyorum?.. Tabii, biz Allah rızası için, İslâm'ı yaymak için, anlatmak için; Peygamber Efendimiz'in bize gösterdiği istikàmette çalışmak için, insanlara iyilik götürmek için, insanları ahiret bakımından cehenneme düşmekten kurtarmak için, insanların cennete girmesine vesîle olmak için, hayır dualarını almak için çalışma yapacağız. Asıl maksadımız ahiret ama, onu yaptığı zaman insan, dünyayı tanımış oluyor, dünyanın her yerinde gözü kulağı olmuş oluyor. Bu dünyayı tanımak çok önemli... Dünyadaki insanlarla temas halinde olmak, onlarla tanışmak, görüşmek, ahbaplığı ilerletmek çok önemli...

b. Önce İyi Müslüman Olacağız!

Bugün arkadaşlarımız soruyor:

"—Amerika'da Amerikalılara karşı bizim tavrımız ne olmalı?.."

Ben dedim ki:

"—Önce, öyle iyi bir müslüman olacağız ki, işimizi çok güzel yapacağız, hayran kalacaklar... Ahlâkımız çok güzel olacak, hayran kalacaklar... Sözümüz çok doğru olacak, hayran kalacaklar... Biz bir şey demesek bile, 'Ben bunların dinini sevdim, kendisini sevdim, ahlâkını sevdim.' diyecekler. Böyle davranacağız, ondan sonra da onlara anlatacağız İslâm'ı...

Sonra, geriye doğru gittiğimiz zaman, tarihi araştırırsak, daha önceden müslüman olmuş Amerikalılar var... Onları bulacağız. 'Bakın bu Amerikalılar müslüman olmuş! Bak, bu üniversite profesörüymüş, müslüman olmuş!.. Bak bu devlet adamıymış, senatörmüş, başkanın danışmanıymış, müslüman olmuş!' diyeceğiz. Bunlar güzel şeyler, bunları anlatacağız. İslâm'ın prensiplerini anlatacağız. Allah'ın emirlerini anlatacağız.

Müslümanların Hazret-i İsâ'yı sevdiğini anlatacağız. Hazret-i İsâ'nın gerçek şahsiyetini anlatacağız. 'Allah'ın sevgili bir kuluydu, Allah'ın peygamberiydi. Biz onu seviyoruz.' diyeceğiz. 'Siz onu niye tanrı edindiniz? Öyle bir şey yok...' diyeceğiz."

Bakın, Allah Kur'an-ı Kerim'de:

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلٰى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلاَّ نَعْبُدَ إِلاَّ اللَّهَ وَلاَ نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلاَ يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ (آل عمران:٦٤)

(*Kul yâ ehle'l-kitâbi teàlev ilâ kelimetin sevâin beynenâ ve beyneküm ellâ na'büde illa'llàh ve lâ nüşrike bihî şey'en ve lâ yettahize ba'dunâ ba'dan erbâben min dûni'llâh*) [Rasûlüm de ki: Ey ehl-i kitap! Sizinle bizim aramızda müşterek olan bir söze geliniz: Allah'tan başkasına tapmayalım. Ona hiç bir şeyi eş tutmayalım ve Allah'ı bırakıp da kimimiz kimimizi ilâhlaştırmasın.] (Âl-i İmran, 3/64) buyurmuş.

Yâni, biz ehl-i kitaba, hristiyanlara diyeceğiz ki:

"—Gelin bakın! Siz de Allah'ın hak dinine mensub bir kavimdiniz. Beraber aynı yola, Allah'ın yoluna gelelim! Bırakın bu yanlış inançları!.. Birbirimizi insan olarak niye ilâh ediniyoruz?..

Hazret-i İsâ da Allah'ın kuluydu, annesi de Allah'ın kuluydu. Ama iyi kuluydu, mübarek kuluydu. Niye onu tanrı ediniyorsunuz?.. Bunu bırakın da, Allah'a kulluk edin!.."

Böyle demeyi Kur'an emrediyor. Kur'an emrettiği için farz, bunu dememiz lâzım!.. İnsanlara bunu bildirmemiz lâzım!.. Allah bize emrediyor, bunu böyle deyin diye...

Şimdi burada bir kardeş camiden çıktı, bize soruyor:

"—Türkiye'de İslâmî ne çalışmalar yapıyorsunuz?"

Fesübhànallàh... Ne çalışma yaptığımızı söylesek, sevapları kaçacak. Çünkü öğünmek değil ki maksad;, sevaplı işler yapıp Allah'ın rızâsını kazanmak maksad... Kullar ister beğensin, ister beğenmesin!..

Benim aklıma sonradan geldi:

"—Bırak kardeşim sen, Türkiye'de bizim ne yaptığımızı; sen Amerika'da kendin ne yapıyorsun?" diye keşke biz de ona sorsaydık. "Sen Amerika'da sekiz senedir kalıyormuşsun, sen Amerika'da ne yaptın? Bir tane Amerikalıyı müslüman edebildin mi?.." diye sormalıydık.

Tabii, Amerika niçin müslüman olmuyor; bunu da tahlil etmek lâzım!.. Bunun üzerinde durmamız lâzım, sevgili kardeşlerim!.. Birisi bizim ihmâlimiz... Çalışsak, mutlaka bu işi hallederiz diye düşünüyorum; evvelallah... Evvelallah demek lâzım, Allah'ın izniyle demek lâzım!.. Çünkü Allah yardım ederse, insan bir başarı kazanabilir; yardım etmezse, bir şey olmaz.

Tabii, bir şey daha var: Bunların dinî teşkilatları kuvvetli, zengin, çok çok zengin... Para çok fazla miktarda, yetişmiş elemanları çok fazla... Okulları var, üniversiteleri var, hastaneleri var, kuruluşları var... Hattâ şirketleri var... Para kazanıyorlar, her türlü şeyleri yapıyorlar. Tabii, onların çalışmaları var...

Onlar bâtıl yolda çalışıyorlar, müslümanlar da hak yolda çalışacak. Onlar çok çalışıp da, biz az çalışınca ayıp oluyor bize... Hem de Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin bir kanunu var... Sevgili Akra dinleyicileri, hepiniz biliyorsunuz, ayet-i kerime; *bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

وَأَنْ لَيْسَ لِلْاِنْسَانِ إِلاَّ مَا سَعٰى . وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرٰى

(النجم:٣٩-٤٠)

(*Ve en leyse li'l-insâni illâ mâ saà. Ve enne sa'yehû sevfe yürâ.*) "İnsanoğlunun eline ancak, neye sa'y ü gayret ettiyse o geçecek; sa'yinden başka bir şey geçmeyecek. Sa'yinin, çalışmasının mükâfatını, karşılığını görecek, ektiğinin mahsûlünü alacak." (Necm, 53/39-40)

Kanun bu, *sa'y kanunu* deniliyor. Yâni gayret etme, çalışma kanunu bu... Çalışana veriyor Allah... Kim neye çalışırsa, veriyor.

Bizim rahmetli Vâlidemiz anlatırdı:

"—Sabahleyin müslüman erken kalkmışsa, sabah namazını kılmışsa, Allah o zaman meleklerini gönderir, onların rızıklarını bol eder, mükâfatlar verir." derdi. Rahmetli annem böyle tatlı tatlı anlatırdı, çocuklukta aklımıza yerleşmiş. "Amma müslüman çocukları kalkmazsa, müslümanlar o mübarek vakitlerde horul horul uyursa; o zaman melekler, onlara verecekleri mükâfatları götürürler, kâfirlerin çocuklarına verirler." derdi. Çocuk ya, mâsum, henüz daha büluğ çağına ermemiş, sorumluluk yüklenmemiş. "Bolluklar, bereketler onlara kaçar." derdi.

Biz de içimizden:

"—Aman kalkalım da, böyle horul horul uyumayalım da, böyle rızıklar, nimetler, Allah'ın ikramları, ihsanları elden kaçmasın!" diye düşünürdük.

Tabii, bu bir kanun; kim çalışırsa, Allah ona veriyor. Onun için, bizim de çok çalışmamız lâzım!..

c. Allah İndinde Geçerli Din İslâm

Bazıları da burada diyorlarmış ki, din adamları diyormuş bunu:

"—Efendim, hakîkaten müslümanlık güzel... Biz de seviyoruz müslümanlığı ama, ne yapalım? İşte burada hristiyanlık yayılmış, dinlerin arasında fark yok... Biz de burada hizmeti böyle götürüyoruz."

Hayır, öyle değil!.. Allah-u Teâlâ Hazretleri indinde, Allah nazarında hakîkî din İslâm... Allah-u Teâlâ Hazretleri şirki kabul etmiyor, Allah'a şerik koşmayı kabul etmiyor. Bir din, tevhid akîdesinden ayrılmış da, Allah'ın varlığını birliğini anlayamama durumuna düşmüşse, Allah onu kabul etmiyor. Kızıyor, sevmiyor, şirk koşan, kâfir olan kulu affetmeyeceğini bildiriyor. Çok kesin, ayet-i kerime var...

"—Allah-u Teâlâ Hazretleri Erhamü'r-râhimîn'dir..."

Erhamü'r-râhimîn'dir ama, mü'min kullara... Erhamü'r-râhimînliği mü'min kullarına... Eğer kişi müşrik ise, Allah'a şirk koşan bir kimse ise, inancı bozuksa; o zaman ona affını, mağfiretini vermeyeceğini bildiriyor. *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

إِنَّ اللَّهَ لاَ يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ

(النساء:٤٨)

(*İnna'llàhe lâ yağfiru en yüşreke bihî ve yağfiru mâ dûne zâlike limen yeşâ'*) "Allah-u Teâlâ Hazretleri kendisine bir şeyin şerik koşulmasını, müşrikliği aslâ affetmeyecektir. Onu mutlaka cezâlandıracak, cehennemde ebedî kalacak. Bunun dışındaki suçları bağışlayabilir, bağışlarsa..." (Nisâ, 4/48) Mânâsı kesin... Onun için, öyle dinler aynı değildir.

Dinler bir kere, ilâhî dinler ve ilâhî olmayan dinler diye ikiye ayrılır. Allah'ın peygamber gönderip de, anlattığı hakîkatleri ihtiva eden bir din ile, bir takım zıpır insanların din namına ortaya koydukları uydurma sistemler bir olur mu?.. Olmaz!.. İlâhî dinler var; Allah'tan gelmiş, semâvî kitaplarla, Allah'ın gönderdiği peygamberlerle insanlara bildirilmiş dinler... Ötekiler, solda sıfır... Hattâ keşke sıfır olsa, çok kötü... Çünkü, Allah-u Teâlâ Hazretleri onları çok müthiş cezâlandıracak.

Gelelim semâvî dinlere... Semâvî dinler, Hazret-i Adem AS Atamız zamanından beri, insanlara hep peygamber gelmiş. Hiç peygambersiz kalmamış insanlar... *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلاَّ خَلاَ فِيهَا نَذِيرٌ (فاطر:٢٤)

(*Ve in min ümmetin illâ halâ fîhâ nezîr*) "Peygamber gelmedik, peygamberin mesajı gelmedik, peygambersiz kalmış, uyarısız kalmış hiç bir yer yok!.." (Fâtır, 35/24)

Allah her yere, her ümmete peygamber göndermiş, ikazcı göndermiş, gerçekleri duyurmuş. Bu ümmetler bu gerçekleri aynen koruyabilmişlerse, devam etmişler. Ama bozmuşlarsa, o zaman başka bir peygamber gönderilmiş. Başka bir peygamber o bozulanı düzeltmiş, yanlışları düzeltmiş.

İbrâhim AS gelmiş. Bakmış ki, insanlar Güneş'e tapıyorlar, Ay'a tapıyorlar... Babillilerin, Sümerlerin dinlerini dinler tarihinden okuyoruz. Koca göbekli, ablak suratlı putlar, acâib şeyler... İbrâhim AS demiş ki:

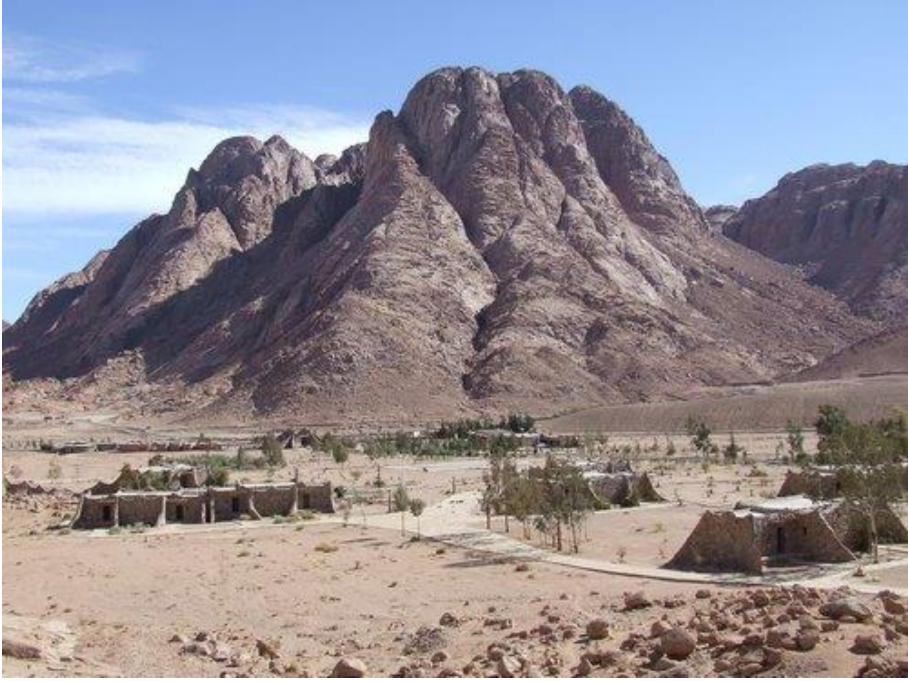
"—Elinizle yaptığınız bu putlara niye tapıyorsunuz? Tapmayın bunlara, ben bunları kıracağım!" demiş.

Gökte Ay'a, yıldıza, Güneş'e tapınıyorlar. "Bunlara tapılmaz, bunları yaratana tapılır." diye, aklıyla, mantığıyla bir mücadele vermiş. Nemrud'la, hattâ babalığı Âzer ile, kavmiyle karşı karşıya gelmiş.

Bütün peygamberler bunu yapmış. İbrâhim AS'ın o mücadelesinden sonra, onun hak peygamber olduğunu anladıktan sonra, doğru yolda dursalar ya... Durmamışlar, yine şaşırmışlar.

Benim en çok hayret ettiğim bir husus: Muhterem kardeşlerim, biliyorsunuz, Mûsâ AS kavmini Allah Firavun'dan kurtardı, denizi geçirdi. Firavun'u ve kavmini onların gözü önünde, (*ve hüm yenzurûn*) bakıp dururlarken suya gark etti. "Bak cezâlandırdım düşmanları!" dedi.

Benî İsrâil, Mûsâ AS'ın mûcizelerini gördüler. Çölde giderken, Allah onlara bıldırcın gönderdi, sapır sapır... Kudret helvasıyla, bıldırcınla beslendiler. Bıldırcının eti ne kadar makbuldür. Bıldırcın çiftlikleri var; bıldırcın satıyorlar, kebap yapıyorlar, şiş yapıyorlar... Tadı çok güzelmiş, şöyleymiş, böyleymiş... Allah onlara denizden sapır sapır bıldırcın gönderdi. Çölden kızgın kumları geçemezlerdi; bulut gönderdi, gölgelendirdi. Gölgeli şekilde Sina Çölü'nü geçtiler.

Bıldırcın gönderdi, kudret helvası gönderdi... Yediler içtiler, mûcizeleri gördüler... Mûsâ AS başlarında, Hârun AS başlarında... Hepsi peygamberler bunlar, sevdiğimiz mübarek insanlar... Mûsâ AS Tur Dağı'na çıkınca, Samirî isminde birisi ellerindeki altınlarını, bileziklerini alıp bunlara bir buzağı heykeli yapıyor. Haydiii, ona tapınmağa başlıyorlar.

Be şaşkın adamlar, Mûsâ AS'ı hiç duymadınız mı?.. Bu öküze tapılmayacağını anlamadınız mı? Firavun'un dininin bozuk olduğunu anlamadınız mı?.. Bu ne biçim iş?..

Mûsâ AS'a inanmış insanlar, Mûsâ AS'ın ashabı, kavmi, daha Mûsâ AS sağken, yanlarından biraz ayrılınca, öküze, buzağıya tapmağa başlayabildiler. Bu neyi gösteriyor?.. İmanın muhafazası kolay değil, zor... Dikkat etmek lâzım, müteyakkız olmak lâzım!.. Şeytanın oyunları çok, hileleri çok... Fesat fikirli, kötü kanaatli, kara kalpli insanlar çok...

Onun için, peygamberlerin mesajları bozulunca, inançlar bozulunca, Allah yeni peygamber göndermiş, yeni peygamber

göndermiş... Sonunda ahir zaman peygamberi Peygamber-i Zîşânımız Muhammed-i Mustafâ (*Salla'llàhu aleyhi ve âlihî ve selleme teslîmen kesîrâ*) Efendimiz Hazretleri peygamber olarak gelmiş. El-hamdü lillâh, cihan onun risâlet güneşiyle aydınlanmış, nurlanmış...

Efendimiz'in hayatı ortada, her günü ortada, sözleri ortada... Prensiplerinin güzelliğine herkes hayran... Başarısı göz kamaştırıcı... Yâni, nasıl bir kavme gelmiş; o kavmi terbiye ederek, nasıl bir mübarek kavim haline getirmiş?.. İslâm dini insanları ne kadar güzelleştirmiş.

Sonra dünyada ne kadar insânî, faziletli bir medeniyet kurmuş İslâm medeniyeti... Tarihte her şey görülüyor, her şey mukayese edilebilir. Siz bakmayın İslâm düşmanlarının abuk sabuk yalanlarına, iftiralarına... Mantığınızı kullanın!.. Akıl ölçüp tartıp, gerçekleri anlayabilir.

Müslümanların tarih boyunca, şu Bosna'da Sırpların yaptığı gibi bir zulmü, katliâmı var mı?.. Yok!.. Hiç bir yerde yapmamışlar. Bir yere girdilerse, ahâliye dokunmamışlar. Ahâli, "Allah râzı olsun!" demiş. Hattâ biliyorsunuz, "Papaz külâhı görmektense, müslüman sarığı görmeyi tercih ederiz!" demişler. Bu bir gerçek...

Ama işte hristiyanların maalesef gaddarlıkları, hunharlıkları... Kudüs'ü aldıkları zaman yaptıkları katliâm... Antakya'yı ele geçirdikleri zaman kadın, erkek, çocuk demeden kesmeleri... Hem de bunlar haçlı ordusu... Yâni başlarında papazlar var, din amaçlı bir sefer yapmışlar, savaş yapmışlar. Dindar olması lâzım bunların... Yaptıkları katliâma bak, çocuk öldürüyorlar, kadın öldürüyorlar, ihtiyarları öldürüyorlar...

Halbuki, Peygamber Efendimiz bir müşrik kavme mücâhidleri gönderirken diyor ki:

"—Çocuklara dokunmayın, kadınlara dokunmayın!.. İhtiyarlara dokunmayın, sizinle savaşmayanlara dokunmayın!.. Dağların başlarında kendi halinde ibadet eden rahiblere dokunmayın!.. Ağaçları kesmeyin, çevreye zarar vermeyin!.." diyor.

Ne kadar güzel!.. Sırf hakkı kabul etsinler diye, önceden de teklif ediyor: “Gelin, bırakın şu inadı, kabul edin!” deniliyor, ihtar ediliyor, davet ediliyor İslâm’a; ondan sonra savaş yapılıyor. İşte ortada, gün gibi ortada... Binâen aleyh, İslâm’ın öteki dinlerden üstün olduğunu, bozulmamış olduğunu, en son din olduğunu, Allah’ın kabul ettiği din olduğunu anlatmamız lâzım!..

Şimdi ben hülâsa olarak şunu söyleyeceğim, hani aklıma şu geliyor: “Evlâdım ben sana vezir olamazsın demedim, adam olamazsın dedim!” dediği gibi; hani insan vezir olabilir, yüksek mevkîlere çıkabilir, zengin olabilir, konakları olabilir, bilimde ilerlemiş olabilir... Şimdi ben bunu döndürüyorum, getiriyorum bu süper devletlere:

Bilimde ilerlemiş, teknolojide ilerlemiş, şehirleri güzel, ülkeleri güzel, yolları geniş, imkânları, vasıtaları, her şeyleri var ama, adam olamamışlar! Neden?.. Gerçek dini bulamamışlar. Birçok ilimlere sahipler; fizik, kimya, biyoloji, tıp, çok ince ameliyatlar... Hepsi güzel... Peki, inanç?.. İnançta sıfır, sıfır altı... Bu kadar acaib şey olmaz!

En önemli bilgi, Allah'ı bilmek, yaradanı bilmek... Bütün ilimlerin asıl sonucu o... Bildikten sonra da Allah'ın sevdiği bir kul olmak lâzım, Allah'ın sevdiği yolda yürümek lâzım!.. Allah'ın istediği şekilde hareket etmek lâzım, kendi keyfine hareket etmek değil...

"—Efendim, ben kendi keyfimde hareket ederim!"

"—Eh, kendi keyfinde hareket edersen, sonunda başına gelecek cezâya da katlanırsın."

Çünkü, Allah neden peygamber gönderiyor insanlara?.. Erhamü'r-râhimîn olduğu için... En merhametli olduğundan, insanlar ateşte yanmasın diye ikaz ediyor. Niye kitap gönderiyor?.. Niye peygamberlerin bir ismi beşîr, bir ismi nezîr?.. Beşîr ne demek; müjdeleyen demek... Neyi müjdeliyor?..

"—Ey insanlar! Allah'ın sevdiği kul olursanız, Allah'ın sevdiği işleri yaparsanız, iyi insan olursanız, sàlih kul olursanız, müttakî mü'min kul olursanız; cennete gireceksiniz!.. Bak, ne kadar nimetlere kavuşacaksınız, müjde!" diyor.

"—E kötü insan olursanız, hırsızlık yaparsanız, adam öldürürseniz, zulüm yaparsanız, hayâsızlık, ahlâksızlık yaparsanız; o zaman da cehennemde kütük gibi cayır cayır yakacak sizi..."

Bu da bize bir tehdit, bir ikaz... Yâni, önceden bildiriyor:

"—Ey kullar! Allah'ın sevmediği insan olmayın, cehennemde yanarsınız!"

"—Ben bunu dinlemem!.."

"—Dinlemezsen, yanarsın!.." Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin senin imanına ihtiyacı yok!..

İsterse cümle cihan halkı değil, cümle kâinat halkı kâfir olsa, bir ziyanı yok... Cümle kâinâtın, yerdeki gökteki varlıkların, galaksilerdeki bilmediğimiz neler varsa, bütün zerreler, küreler hepsi mü'min olsa, azametine bir zerre eklenmez; hepsi kâfir olsa, azametinden, saltanatından bir zerre noksan olmaz!

Zâten istemese, onlar hiç bir şey yapamazlar, hepsini kahreder.

Ol dedi bir kerre, var oldu cihân;
Olma derse, mahvolur ol dem hemân!..

Yâni, Allah'ın ihtiyacı yok!.. Hepimiz muhtacız Allah'a...

يَاأَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللهِ ، وَاللهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ (فاطر:١٥)

(*Yâ eyyühe'n-nâsü entümü'l-fukarâu ila'llàh, va'llàhu hüve'l-ganiyyü'l-hamîd*) "Ey câhil, gàfil, kâfir, müşrik insanlar, Allah'a muhtaç olan sizsiniz; Allah'ın size ihtiyacı yok!.. Allah-u Teâlâ Hazretleri ganîdir, müstağnîdir, ihtiyacı yoktur." (Fâtır, 35/15)

İsterse aklını başına toplar, mü'min olur, kurtulur. İsterse inad eder, inadı devam ederse belâsını bulur, cezâsını çeker, ahireti mahvolur. Ama, bizim bunları güzelce anlatmamız lâzım!..

Bu tezadı ortadan kaldırmamız lâzım!.. Bütün ilimlerde en ileri, sınıfın en çalışkan talebesi, fizik 10, kimya 10, matematik 10, bütün bilgiler 10, 10, 10... Öteki tam din, iman, inanç, ahlâk konusuna geldiği zaman 0, 0, 0... Yâni üç-dört tane ders 0, 0, 0.... O zaman bu çocuk sınıfta kalır; bir dahaki sene de sınıfta kalır, okuldan atılır, her şey olur. Bunların yaptığı bu... Bunları, bütün insanlığı bu tezattan kurtarmamız lâzım!..

Japonya... "Aman Japon mûcizesi olmuş!.." Mûcize denmez bir kere, Japon kalkınması olmuş. Olmuş ama ne olmuş?.. Hâlâ Güneş'e tapıyorlar, hâlâ kimisi Buda'ya tapıyor, kimisi olmadık şeylere tapıyor.

Amerika şu kadar ileri gitmiş, İngiltere bu kadar ileri gitmiş; ama ne olmuş?.. Hâlâ yanlış inancın içindeler!.. Birkaç tane, tek tük böyle doğru inançlı olanlar var ama, kuvvetli bir reaksiyon da var, teşkilâtlar da var... Menfaatlerini elden kaçırmamak isteyen insanlar da var... Olsun, biz de Allah'ın dinine yardım etmeğe çalışacağız.

Dileriz ki, Allah-u Teâlâ bizim çalışmalarımızı hayırlı eyler, verimli eyler. Bizim elimizden nice insanlar imana gelir, İslâm'ı öğrenir, hidâyete erer; dünyaları, ahiretleri kurtulur; mâmur olurlar, iki cihan saadetine ererler. Onların bizim ikazlarımızla, çalışmalarımızla saadete erdiklerini duymak da, bizi tabii mutlu eder. Çünkü buyrulmuş ki:

اَلدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كَفَاعِلِهِ (حم. طب. خط. عد. عن أبي مسعود الأنصاري ؛ ت . ع . وابن أبي الدنيا عن أنس ؛ حم . عد. عن سليمان بن بريدة عن أبيه ؛ هب. عد. عن ابن عباس)

(*Ed-dâllü ale'l-hayri kefâilihî*)[29] Her cuma hocaefendiler söylüyor bunu: "Hayra delâlet eden, yapmış gibi ecir alır." Birisini müslüman eden bir kimse, o müslümanın ömür boyunca yaptığı bütün sevapların bir mislini kazanır. Onun kadar ecr ü sevabı, o da kazanır durur.

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi, hayırlı çalışmalara muvaffak etsin... Ömrümüzü Ümmet-i Muhammed'e faideli geçirmeyi nasib eylesin... Cümlemizi, cümlenizi, sevdiklerinizle birlikte, evlâtlarınızla, dostlarınızla, ana babalarınızla birlikte, cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, sevgili Akra dinleyicilerim!..

04. 08. 1995 - ABD

---

[29] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.274, no:22414; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.226, no:628; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.85, no:86; İbn-i Hibbân, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.IV, s.217; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.383; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.342; Ebû Mes'ud el-Ensârî RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.41, no:2670; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.275, no:4296, İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Kadài'l-Havâic*, c.I, s.39, no:27; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.357, no:23077; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.298; Süleyman ibn-i Büreyde babasından.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.116, no:7657; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.90; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Taberânî, Mu'cemü'l-Evsat, c.III, s.34, no:2384; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.351, no:1031; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.306, no:1317; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.150, no:1742; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI,s.266; İbn-i Hibbân, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.555; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.418; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVIII, s.193; Hz. Aişe RA'dan. RE, 207/5.

8. TÜRKİYE İZLENİMLERİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicilerim! Cumanız mübarek olsun... Allah cümlenizden razı olsun... İki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

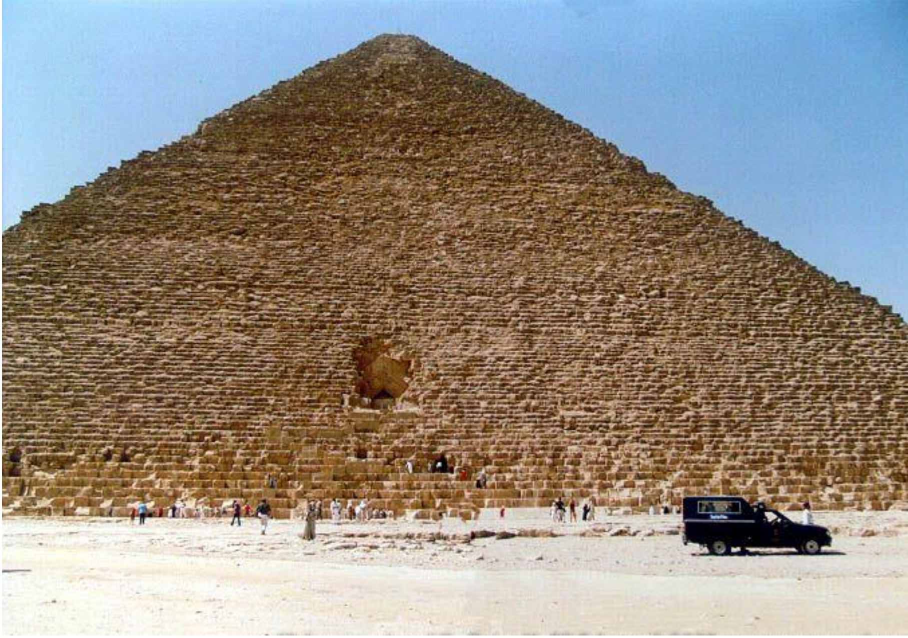
Seyahat halindeyim, Ege Bölgesi'ndeyim. Hepinize dünya ve ahiretin hayırlarını dilerim... Tabii Amerika'da iki hafta kaldıktan sonra, orada da böyle gezi halindeyken yorgunluk oldu. Sonra Türkiye'ye geldik. Amerika izlenimleri ve Türkiye izlenimleri birbirinin peşinden geldi.

Amerika çok büyük bir ülke... Arkadaşlarla şaka yapıyoruz. Çay filân ikram ettikleri zaman, çay bardağı böyle bir karış boyunda kocaman bir şeyler... Bütün meşrubatlar böyle, yâni çok büyük ebatta oluyor. "Meşrubatları bile böyle büyük ebatta..." diyoruz. Çok büyük bir ülke... Teknolojik bakımdan gelişmiş bir ülke.

Ama teknolojik gelişmesinin yanında iman durumu ne? Yâni, insanlar tamam dünyalarını dünya etmişler, rahatlar... Muazzam çelik köprüler, çelikle binası kurulmuş, çatısı çatılmış yüksek, yüz kattan fazla binalar... Ama bunlar ne?.. Bunlar, hepsi bu dünya hayatının şeyleri.

Eski ümmetlerden de çok büyük başarılı işler yapanlar var. Firavun meselâ, yüz elli metre boyunda kocaman bir piramit yaptırmış, dünyanın hârikası deniliyor. İşte Bâbil'in asma bahçeleri... Roma'nın, eski büyük medeniyetlerin çok muhteşem eserleri var. Ama bunlar dünyanın zînetleri. Yâni, Allah-u Teàlâ Hazretleri insanlığa akıl vermiş, onlar da böyle bir şeyler yapıyorlar. Bazen medenî bakımdan başarılı oluyor, usta oluyor, güzel şeyler yapıyorlar ama, onların Allah indindeki değeri yok, sıfır... Yâni, değer insanların ahlâkında, birbirleriyle davranışlarında ve Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne kulluklarında...

O bakımdan ben, Amerika'yı ve Avrupa'yı teknolojik bakımdan gelişmiş ama, vicdan bakımından, insaf bakımından, merhamet bakımından, din bakımından, Allah'tan korkup da kimseye

zulmetmemek filân bakımından o kadar negatif, o kadar acınacak durumda görüyorum ki, maddî büyüklüğü yanında mânevî bakımdan sıfır, sıfırın altında...

a. Türkiye'deki Ahlâkî Bozulma

Tabii ben bir hafta İngiltere'de kaldıktan sonra, iki hafta Amerika'da arkadaşlarımızın yaptıkları güzel programlara katıldıktan, konferanslar verdikten sonra, eğitim programlarını yaptıktan sonra Türkiye'ye geldim. Şimdi Ege Bölgesi'ndeyim. Bir bakıma acı bir durum... Yâni, Türkiye'nin Amerika'yla bir farkı yok. İnsanların giyimleri, kuşamları, davranışları, ahlâkları, şekilleri, şemâilleri, açıklık saçıklık, keyf, zevk, eğlence...

Dün, yol boyunda, ihtiyaç molası verdik bir benzin istasyonunda... Baktım hani bira ilânı filân yok istasyonda, meşrubat ilânı var. Tamam, gàlibâ bu benzin istasyonu sahibi dindar bir kimse filân derken, kulağıma, burnuma gelen şeylerden, bir de baktım ki içki var, içki kokuyor. İnsanlar tabii içiyorlar, ama Allah haram kılmış, "İçmeyin!" buyurmuş. Allah

“Kapanın!” buyurmuş, insanlar açık saçık... Allah “İbadet eyleyin!” buyurmuş, insanlar ibadetlere riayet etmiyor... Hiç farkı yok yâni. Ha Amerika, ha Türkiye, ha İngiltere, ha Almanya... Hepsi aynı lâubâlilikte. Bu tabii bizim için çok acı bir şey!..

Bizim onlardan çok büyük bir farkımız vardı; iman farkımız vardı, ahlâk farkımız vardı, medeniyet farkımız vardı, insaniyet farkımız vardı, merhamet farkımız vardı... Biz yedi asır hükmetmiştik nice milletlere, zulüm yapmamıştık. Onlar ellerine fırsat geçince her türlü dönekliği, nâmertliği, kalleşliği yapıyorlar. Merhamet yok... Çocuklara acımıyorlar, kadınlara acımıyorlar.

Bizim onlara benzemememiz lâzım; imanın kıymetini, İslâm’ın farkını anlamamız lâzım. Bizim İslâm dininin büyüklüğünü tanıyan bir millet olarak, İslâm’dan kopmamamız lâzım!.. Yâni zâten bâtıl yolda olan bir milletin, bâtıl olan dinine olan alâkası azalmışsa, gevşemişse, bu az bir şeydir. Ama hak yolda olan milletin, Hakk’ı tanıyan, Hakk’a tapmış, Hakk’a ibadet etmiş, Hakk’a tapmayı İstiklâl Marşına geçirmiş, ezanları İstiklâl Marşında yâd etmiş olan bir milletin imandan, İslâm’dan uzaklaşması çok acı bir şey tabii. Allah-u Teàlâ Hazretleri, islâh eylesin... Şaşıranları doğru yola sevk eylesin... Hidâyet eylesin...

Amerika için, arkadaşlarım bana demişlerdi ki oradayken: “Amerika’da üç şey var...” Yâni Amerika’daki insanın kafa yapısını tahlil ederseniz, gönül yapısına bakarsanız... Hani biz gönle önem veriyoruz ya; Allah insanın gönlüne bakar, kalbine bakar, dış şekline bakmaz diyoruz. Amerikalının gönlünde ne var?.. Diyorlar ki: “Bir araba sevdası vardır, otomobil merakı vardır. Bu hepsinde yaygındır, bârizdir. Hemen sorunun ilk cevabı o: Araba sevgisi, araba merakı. Bu bir, tamam.

Sonra?.. İkincisi seks. Yâni nefsine, arzularına bütün gücüyle, bütün açıklığıyla, hiç kayıt tanımadan, serbestlik tanıma ve onları icrâ etme...

Ondan sonra içki... İçki de su gibi, zarurî bir hayatî malzemeymiş gibi şırıl şırıl, gürül gürül içiliyor, akıtılıyor ve her yerde, her zaman içkici adamlar. Yâni nefislerinin esiri... Halbuki nefisleri de bir terbiye görmüş nefis değil.

Onun için, bunlardan ne hayır gelecek? Yâni bunlardan insanlığa fayda gelir mi? Gelmez! Çünkü kuvvet sahibi olan insan

vicdânen eğitilmemişse, tabii o kuvvetini keyfine, nefsine göre kullanacak. Şeytanın kandırmasına göre kullanacak. Arzularına göre kullanacak. "Konfüçyüs demiş ki: İyi ki kaplanın kanadı yok. Bir de kanadı olsaydı yapacağı zararların haddi hesâbı olmazdı." derler.

Şimdi tabii muhterem kardeşlerim, dünya üzerindeki çok yayılmış olan medya vasıtasıyla, radyo, televizyon, gazete, mecmua vasıtasıyla, bütün dünyaya tesir ediyor bu batı; Amerika, Avrupa, Japonya... Bu batı dünyası var, bir de bizim mü'min, moral değerleri yüksek olan İslâm dünyası var. Bu ikisini mukayese etmiş bir insan olarak, ben kardeşlerime bu cuma gününde bir üzücü noktayı açıklama durumundayım:

Amerika ile Türkiye arasında hiçbir fark yok insanların dış görünüşleri itibariyle... Yâni alın, yan yana koyun. Hangisi Türk, hangisi Amerikalı hiç ayırt edemezsiniz. Belki Türk de sarışınsa Türk'ü Amerikalı bile sanabilirsiniz. "İşte boyu posu benziyor, Amerikalı budur!" diyebilirsiniz. Çünkü giyim kuşam her bakımından benzemiş. Hele bu yaz bölgelerinde, tatil bölgelerinde, plaj bölgelerinde artık, bizim arabayla geçtiğimiz yerlerde bile açıklık, saçıklık vs. şeyler var.

b. Ahiretteki Sorgu

Halbuki Allah-u Teàlâ Hazretleri ne buyuruyor? Bu cuma günüde sabahları okuyoruz Yâsin Sûresini, cennet ehlini anlattığı zaman Allah-u Teàlâ Hazretleri, *bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:*

إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغُلٍ فَا كِهُونَ (يس: ٥٥)

(*İnne ashâbe'l-cenneti'l-yevme fî şuğulin fâkihûn*) [Doğrusu bugün cennetlikler eğlenceyle meşguldürler.] (Yâsin, 36/55) Cennet ehli cennetlerde çeşitli nimetlerle mütena'im olduğu zaman neler olacak, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin nasıl lütfuna, rahmetine nâil olacaklar, onları anlattıktan sonra, mahşer yerinde bir de mücrimlere denilecek ki:

وَامْتَازُوا الْيَوْمَ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ (يس: ٥٩)

(*Vemtâzü'l-yevme eyyühe'l-mücrimûn*) "Ey mücrimler! Bugün ayrılın bakalım siz bir tarafa... Şöyle bir grup olarak, ayrı bir grup olarak siz de bir kenara ayrılın bakalım!" (Yâsin, 36/59) Yâni mü'minler, tamam. Onlar cennetlik, onlar bir tarafta. "Ey mücrimler, siz de bir tarafa ayrılın bakalım!" denilecek.

Tabii ayrılacaklar. Allah-u Teàlâ Hazretleri emir buyurduğu zaman emrini melekler îfâ ederler, zebânîler ifâ ederler. (*Kün feyekûn*) "Ol dediği zaman, olur her şey..." Bütün varlıklar emrine, fermânına fermanber; yâni fermânını kayıtsız, şartsız dinleyici durumunda bütün mahlûkat... Ayrılacaklar.

Şimdi oradaki soru çok müthiş muhterem kardeşlerim. Yâsin Sûresi neden çok kıymetli bir sûre, neden okuyoruz, neden sevabı çok büyük?.. Bakın buyuruyor ki, bu ayetlerden ibret alalım diye: "O mü'minler ayrı bir gurup olarak ayrıldığı zaman Allah-u Teàlâ Hazretleri onlara hitâben..." Tabii bu hitab ama, *hitâb-ı itâb* diyoruz biz bu hitablara edebiyatçılar. Hitab ama, azarlama hitâbı; böyle haşlama, azarlama, "Niye böyle yaptın?" diye tekdir hitâbı:

أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ يَا بَنِي آدَمَ أَنْ لاَ تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ (يس: ٦٠)

(*E lem a'hed ileyküm yâ benî âdeme en lâ ta'büdü'ş-şeytàn*) "Ey Hazret-i Adem'in evlâtları olan insan cinsi, insan nesli..." Mahlûkat arasında siz eşref-i mahlûkat oldunuz, aklınız var; bak işte fezâlarda uçuyorsunuz, —tabii ben bunları ekliyorum— denizlerin diplerini araştırıyorsunuz, fezâlara gidiyorsunuz... Gezegenlere gittiniz, uydulara gittiniz, Ay'a gittiniz... (*E lem a'hed ileyküm yâ benî âdeme en lâ ta'büdü'ş-şeytàn*) "Ey Ademoğulları, biz sizinle ahd ü peymân etmemiş miydik daha önceden?.. Şeytana tapmayın diye ben size söylememiş miydim?" (Yâsin, 36/69)

Biliyorsunuz, Allah-u Teàlâ Hazretleri Adem AS'a şeytanı gösterip;

"—Bak bu senin için düşmandır, bak bundan sakın, kendini kolla! Bu senin kötülüğünü ister." diye bildirmişti.

İnsanlar da biliyorlar, şeytanın kendilerine zararlı bir mahlûk olduğunu... Zarar verebilecek, vesveseleriyle yanlış iğvâât ve ilkàâtı ile, insanın gönlüne saldığı vesveselerle, kafasına soktuğu fikirlerle onu perişan etmeye, helâk etmeye gayret edeceğini Allah bildirdi önceden.

"—Bak bu sizin düşmanınızdır, bunun düşman olduğunu bilin, tedbirinizi alın, kendinizi kollayın, koruyun!" diye önceden ahd ü peyman yapılmış. (*İnnehû leküm adüvvün mübîn.*) "O sizin için böyle güneş gibi âşikâr, görünen bir düşman. Niye ona tapındınız?.."

Şimdi bakın, şeytana tapınmak; tabii insan şeytanın putunu yapıp da karşısında eğilip, kalkıp, rükû edip, secde edip de öyle tapınmıyor. Ne yapıyor?.. Şeytanın dediğini dinliyor. Şeytanın buyruğunu tutuyor. Şeytanın kendisine telkin ettiği fikri benimsiyor. Onun söylediği şeyi yapıyor. Yap dediği şeyi yapıyor, yâni ona itaat ediyor. Demek ki, ibadet esas itibariyle itaat demek, uymak demek...

(*E lem a'hed ileyküm yâ benî âdeme en lâ ta'büdü'ş-şeytàn*) "Şeytana itaat etmeyecektiniz, şeytana tapınmayacaktınız, şeytanın sözünü dinlemeyecektiniz.

وَأَنْ اعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ (يس: ٦١)

(*Ve eni'büdûnî*) Ve bana ibadet edecektiniz, itaat edecektiniz. (*Hâzâ sırâtun müstakîm*) İşte doğru yol, sırât-ı müstakìm bu dememiş miydim?" (Yâsin, 36/61) diyecek o mücrimlere Allah-u Teàlâ Hazretleri.

Biliyorsunuz muhterem kardeşlerim, şu Türkiye'deki kardeşlerimizin, yâni bu açık gezen, içki içen, kumar oynayan vs. hepsi Fâtiha Sûresi'ni biliyor, Kur'an-ı Kerim'in ilk sûresi olduğundan, küçükten öğretildiğinden, doğru yolda olanı, şaşıranı, sapıtanı, ibadeti yapanı, yapmayanı, ihmal edeni... herkes *Fâtiha*'yı biliyor. Tabii ben bütün günahkârların hepsinin de, böyle Allah'a karşı âsî ve edepsiz bir duygu içinde olduğunu da

sanmıyorum. Bir kısmı da yaptığı işin günah olduğunu biliyor, kabahatini biliyor, utanıyor, sıkılıyor ama işte onu yapmaktan da kendisini alamıyor, çekemiyor. İçki tatlı demek ki, eğlence tatlı, zevkli geliyor ve onu yapıyor. Ama yaptığın işin de doğru olmadığını biliyor.

Hatta bize Almanya'da anlatmışlardı komünist denilen, ateist denilen bazı kimselerin davranışlarını, Kur'an-ı Kerim'e saygısını anlatmışlardı bazı olaylarda. Ben onun detayını şimdi söylemek istemiyorum. Yâni Kur'an-ı Kerim baş tâcı. Yâni âsî de olsa, günahkâr da olsa Kur'an-ı Kerim baş tâcı.

Kur'an-ı Kerim'de ne diyoruz her gün Fâtiha'yı okuduğumuz zaman:

اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ (فاتحة:٥)

(*İhdina's-sırâta'l-müstakîm*) "Bizi doğru yola, sırât-ı müstakìme sevk et, doğru yola götür... Doğru yola gidenlerden eyle, doğru yolda yürüyenlerden eyle..." (Fâtiha, 1/5) diye Allah'tan diliyoruz, temenni ve niyaz ediyoruz, yalvarıyoruz, münâcaat ediyoruz, onu istiyoruz Allah'tan.

Sırât-ı müstakîmi, Yâsin'in bu ayetiyle karşılaştırırsak, (*Ve eni'büdûnî hâzâ sırâtun müstakîm*) "Şeytana tapmayacaksınız, bana ibadet edeceksiniz demiştim, işte doğru yol buydu." diyor Allah-u Teàlâ Hazretleri. Demek ki, doğru yolun bir açıklamasını bu iki ayet-i kerimeden sezinliyoruz, anlıyoruz: Müslümanın yürümesi gereken doğru yol neydi? Allah'a ibadet etmek ve şeytana muhalefet etmek; şeytana itaat etmemek, şeytanın sözünü dinlememek, Allah'ın sözünü dinlemek... Doğru yol buydu.

c. Yaratılışımızın Sebebi

Biliyorsunuz, Allah-u Teàlâ Hazretleri bizleri niçin yarattığını ayet-i kerimede bildirmiş. Neden bu dünya hayatı yaratılmış? Yâni, kâinâtı yaratan âlemlerin Rabbi, her şeyin mâliki, sâhibi, hàlikı Allah-u Teàlâ Hazretleri neden acaba bu dünyayı, bu ayı güneşi, bu fezâyı, kâinâtı, bu geceyi, gündüzü, bu insanoğlunu, bu

yeryüzünün şu görünen bu dekorunu, manzarasını neden yaratmış?

Ancak kendisine ibadet etsinler diye yarattığını kendisi bildiriyor ayet-i kerimede:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلاَّ لِيَعْبُدُونِ (الذاريات:٥٦)

(*Ve mâ halaktü'l-cinne ve'l-inse illâ li-ya'büdûn*) [Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım.] (Zâriyat, 51/56)

Allah-u Teàlâ Hazretleri kullarının kendisine ibadet etmesini, yâni itaat etmesini istiyor. İbadet sadece bizim anladığımız klasik mânâda namaz kılmak, oruç tutmak, zekât vermek, hacca gitmek değil. Şeytana ibadet, hani karşısına geçip de eğilip kalkmak olmadığı gibi, sözünü dinlemek, itaat etmek mânâsına geldiği gibi, ibadetin anlamı itaat etmek. Yâni Allah'ın ahkâmı ne, onu bilecek. Neleri emretmiş, bir listesini yapacak. Kâinatın sahibi sana haber göndermiş.

"—Efendim, çok bilmiyorum..."

Ezberle!.. O kadar kanunları ezberliyorsun. Hukuk fakültesine gidiyor bir öğrenci, Roma hukukunu ezberletiyorlar, anayasayı ezberletiyorlar. Ticaret hukuku, cezâ hukuku vs. Neler ezberliyor, işte bir hukukçu olsun diye, hani adaleti icra edecek hakimlik kürsüsüne oturacak, veya savcılık kürsüsüne geçecek, veya sanığın yanında avukatı olacak... Kanunları bilsin diye, neler neler öğreniyor insan. Ahirette cenneti kazanmak için, ahirette cehenneme düşmemek için, felâketten kurtulmak ve saadete ermek için, insanın Allah'ın emirlerini öğrenmesi değmez mi, yâni onları bir liste yapması gerekmez mi?..

Şimdi bazı titiz insanların, görüyorum ben, evlerine gidiyorum. Meselâ, evine gittik bir kardeşimizin, Allah selâmet versin, alt kata indik, ben abdest tazeleyeceğim dedim, alt kata indik. Güzel, çok güzel, tertemiz her taraf... Çok da güzel bir evi var. Güle güle otursun sıhhat afiyetle... Allah bütün kardeşlere nasib etsin; hem dünyada, hem ahirette köşkler ihsân eylesin...

Yüznumaraya talimatnâme yapıştırış, hoşuma gitti, güldüm. Yâni askerî disiplin gibi. Diyor ki: "İşte bu yüznumaranın kullanımı şöyle olacak, kullanıldıktan sonra şu yapılacak. Şunlar şunlar yapılmayacak..." Hem Türkçe yazmış, hem İngilizce yazmış. O bir şaka tabii. Düzgünlük de güzel bir şey. Bir yüznumaranın, bir banyonun kullanılmasını tâlimatnâmeye bağlamış.

Allah-u Teàlâ Hazretleri şu kâinatta bize de böyle bir tâlimatnâme göndermiş. Emirler var, yasaklar var. "Şunları yapın, bunları yapmayın!" O kadar basit. Yâni meselenin mantığı çok net, gayet güzel.

"—Pekiyi yâni, Allah-u Teàlâ Hazretleri bize emirler buyurmuş, yasaklar buyurmuş. Yâni neden bunlar?.."

Onları da bildiriyor Allah-u Teàlâ Hazretleri, buyuruyor ki: "Bu din, bu İslâm, bu emirler, bu yasaklar, insanların saadet-i dâreyne sahip olması için. Yâni hem dünyada mutlu olması için, yâni dirlikli, düzenli, mutlu, bahtiyar yaşaması için. Bu dünya hayatının da güzel olması için; bir... Ahiret hayatının da güzel olması ve mutlu olması, ahirette de cennete girmesi, saadete ermesi için..."

Yâni fayda kime? İslâm'ın uygulanmasından ..... kullar Allah'a bir fayda sağlayabilir mi?.. Yaratan zâten Allah... Onları, her şeylerini yaratan Allah... Kul felç oldu mu, felci bile izâle edemiyor. El var, ayak var, her türlü âzâsı var, çalıştıramıyor. Neden?.. İşte felç oldu diye. Yâni âzânın olması bile yetmiyor. Yâni, "Benim organım var!" desen; organın var ama, çalıştır bakalım!.. Allah çalıştırmayınca, çalıştıramıyorsun.

O bakımdan, Allah-u Teàlâ Hazretleri emretmiş; bu emirler insanoğlunun faydasına... Yasaklamış; bu yasaklar insanoğlunun faydasına, toplumun faydasına... Bu, hayat boyunca, asırlar boyunca uygulanmış, tatbik edilmiş, faydası görülmüş.

Ben şimdi Avrupa'ya, Amerika'ya gittiğim zaman, biraz memnuniyetle, biraz da hayret ederek öğrendim: İçkiyi yasaklıyorlar, zinayı yasaklıyorlar... Yâni, Allah on dört asır önce yasaklamış Kur'an-ı Kerim'de. Elhamdü lillâh, müslümanlar on dört asır daha ileri onlardan... Onlar şimdi içkiciyken,

kumarcıyken bunun zararını anlayıp, "Sigara zararlıdır. İçki içmeyin, falanca yerde yasak, filânca yerde yasak... Mümkün olsa tamamen yasak!" diye bir gayret içinde bulunuyorlar. Yâni yasağın gerekli olduğunu, insanoğlu da düşündüğü zaman bilimsel olarak anlıyor. Medenî ülkeler, bu işleri anlamış durumdalar. Çocuklarının böyle afyon iptilâsını görüyorlar, zinadan çıkan felâketleri görüyorlar. İçkiden doğan zararları görüyorlar. Kàideler koyuyorlar.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bu kàideleri bu dünya hayatı muntazam olsun ve kullar bunlara uysunlar, mutlu olsunlar, bahtiyar olsunlar diye, onlar için koymuş. Allah-u Teàlâ Hazretleri kullarına zulmedici değil, kullarına lütfedici... Ekremü'l-ekremîn, yâni cömertlerin en cömerdi... Bağışlayanların en çok bağışlayanı... Hiçbir başka varlıkla mukayese edilmeyecek kadar bağışlaması, cömertliği sonsuz olan Allah-u Teàlâ Hazretleri… Şimdi bizden bunu bekliyor, beklediğini bildiriyor. Yâni, "Ben insanları ve cinleri, bana itaat etsinler, bana ibadet etsinler, benim buyruklarımı tutsunlar, yasaklarımdan sakınsınlar diye yarattım." buyuruyor.

“—E yapmazsa ne olacak?..”

Bu bir imtihan dünyası... Yapmamasına da müsaade ediyor. Yâni yapmayanı da hemen kahretmiyor. Hemen kahretmiyor ama, biraz sonra kahrediyor. O da belli yâni. Allah’a âsî gelenlerin de biraz sonra bir cezaya uğradığı, felâkete dûçâr olduğunu da hem tarihte görüyoruz, hem de günlük gazeteleri ibretle takib ederseniz, görüyorsunuz.

Bizim Akra radyosunun çok güzel bir programını, dün yolda gelirken dinliyorduk. Böyle haksızlık yapan, alay eden bir grup gencin, ondan sonra az ilerde nasıl başlarına bir felâket geldiğini, hem de ibretli felâket geldiğini anlatıyordu spiker kardeşimiz... Yâni, bu dünyada da kalmıyor yanlarına, bu dünyada da cezâsını, belâsını çekiyor, ahirette de ebedî olarak çekecek.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizden ibadet istemiş, itaat istemiş. Biz de bunu biliyoruz. Yâni bilmeyen insan, hani cahildir, bilmiyor, neyse ne... Amma şu dünya üzerinde, şu Türkiye’de Allah’ı tanıyan pek çok insan var. Bu, Allah’ı tanıyan insanların Allah’a itaat etmemesi, İslâm’ı bilen insanların İslâm’a itaat etmemesi anlaşılır şey değil... Akla, mantığa sığan bir şey değil...

d. Dinimize Vefalı Olmalıyız!

Biz Amerika değiliz ki, biz Avrupa değiliz ki. Biz Osmanlı Devleti’nin devamı olan, yâni anayasası Kur’an olan, İslâm olan bir toplumun devamıyız. İslâm’ı biliyoruz. Her müessesemize İslâm hâkim olmuş. İslâm’ı yedi asır yaşamışlar bizim ecdadımız. Örfüne, âdetine girmiş. İslâm’ı bilmiş, İslâm’dan mutlu olmuş ve İslâm’ın güzelliğini cihana da göstermiş. Herkes bu medeniyete hayran… Bu inceliğe, bu zarâfete, bu edebiyata, bu adâba, bu ahlâka, bu güzelliğe, bu adâlete hayran.

Tabii, Osmanlı Devleti’nde hani aksayan taraflar yok demek istemiyorum. Aksayan taraf her yerde her zaman olur. Çünkü insan var, insanın nefsi var, insanı aldatan şeytan var... Her devirde bunların çeşitli kaprisleri, oyunları, dalavereleri, vesveseleri insanlara tesir etmiş. Ama, esas itibariyle, yâni ana yapı itibariyle Osmanlı insanının ne kadar temiz olduğunu, Osmanlının ne kadar güzel ahlâklı olduğunu, Osmanlı insanının ne kadar güzel ahlâklı olduğunu seyyahlar söylüyor. Belçikalı bir

seyyah gelmiş. "Ben bu Osmanlıların çiçek hayranlığına hayret ediyorum." diyor. O zaman aklı ermiyor adamın. XVI. Yüzyıl'da gelmiş, Osmanlı diyarını görmüş.

"—Bir çiçek için olmadık paraları verir bu insanlar." diyor. "Çiçeği çok severler, edebiyatı severler..." diyor.

Sonra diyor ki hatıralarında:

"—Osmanlıları görmeye, seyahate gelirseniz sakın burada, 'Hristiyandır, benim dindaşımdır.' diye hristiyanlara misafir olmayın! Çok pistirler, hem de aldatırlar sizi..." diyor. "Osmanlılara, müslümanlara misafir olun! Çünkü çok temizdirler, hem de hiç aldatmazlar, dürüsttürler." diyor.

Böyle şeyleri onlar söylüyor. Hani biz kendimiz söylesek, öğünmüş, kendimizi öğmüş oluruz, tarafgirâne düşünmüş oluruz. Dışarıdan bir seyyah; o anlatıyor, o hayranlığını ifade ediyor.

Bir Alman yazar ve şair profesör diyor ki:

"—Yedi iklim dört bucakta aradığım hakiki şiiri Osmanlı şiirinde buldum." diyor.

Şiiri güzel... Mimarîsi güzel... Mimar Sinan'ın eserleri harika... Osmanlı eserleri, medenî eserler olarak ortada, muhteşem, harika... Son derece güzel... Mimarî güzel, edebiyat güzel, edeb güzel, ahlâk güzel, komşuluk güzel...

Meselâ, Almanya'ya giden işçi kardeşlerimiz her zaman söylerler:

"—Bu Almanlar 'Alman usûlü, Alman usûlü...' derler; yâni kardeşlik bilmezler, evlât, ana baba münasebetlerini bilmezler, muhabbet bilmezler, komşuluk bilmezler..."

Biz bunları biliyoruz, uyguluyoruz. Biz komşumuza yediğimiz yemekten veririz. Kardeşimizle paylaşırız, fedâkârlık yaparız. Yâni bencil değiliz. Alman usûlü değil, Osmanlı usûlü...

Yâni biz bu güzellikleri bilmeliyiz. Başkasının gördüğü güzellikleri, kendimizdeki güzellikleri bilmeliyiz ve korumalıyız. Nasıl hani sit alanları kuruluyor, "Şu bölge değişmeyecek, burası tarihî bir bölge. Aman burayı koruyalım!" deniliyor. Bizim ahlâkımız da öyle. Onun da korunması lâzım!.. Âdâbımız, tarihimiz, edebiyatımız... hepsi güzel. Hepsini tatlı tatlı devam ettirmemiz lâzım ve başka ülkelerin kötülüklerini taklit etmememiz lâzım!..

Tabii, bu bir eğitim işi, bu bir çalışma işi, bu bir gayret işi, bu bir dikkat işi... Şimdi bize ne düşüyor, sizlere ne düşüyor?.. Siz dinleyicisiniz, müslüman, mütedeyyin halkımızsınız, kardeşlerimizsiniz. Size İslâm'ı güzelce yaşamak düşüyor. Yâni mâdem müslümanız, mâdem İslâm'ın güzelliğini anlamışız, Allah iman getirmişiz ve "Müslümanım!" diyoruz. Severek, göğsümüzü kabarta kabarta, "El-hamdü lillâh müslümanım!" diyoruz. Hatta, hani birisi yakalasa bizi, elinde silah:

"—Söyle bakalım, sen hangi dindensin?.." dese;

"—El-hamdü lillâh müslümanım, ne yaparsan yap! Yâni, ölürsem şehid olurum." diyoruz.

İslâm olduğumuzu söylüyoruz. O halde İslâm olduğumuzu *El-hamdü lillâh* diyerek söylüyorsak, müslümanca yaşamalıyız.

E bu biraz zor mu geliyor insanlarımıza, bilmiyorum. Yâni denize İslâmî bir usülle girmek mümkün değil mi?.. Mümkün ve gayet kolay. Şimdi bizim kardeşlerimiz, Allah razı olsun, bir moda çıkarttılar: *Haşema*; ha-şe-ma, hakîkî şeriat mayosu... Yâni dizin altında uzun bir koyu renkli deniz mayosu. İçini göstermiyor ve bol. Tamam işte bak, dizle göbek arası erkeğin görünmemesi gereken kısmı, orasını örtüyor. Yâni slip şeklinde, şöyle üçgen

şeklinde küçücük bir mayo değil, öyle örtünmüyor, haşema diye bir şey çıkartmış, bir moda. E haşemayla da yüzülüyor. Sliple de yüzülür, yâni slip gibi küçük mayoyla da yüzülür. Ama birisi İslâm'a uygun, birisi değil...

E erkek kadın bir arada yüzerse, bu günah olur. Erkek kadına bakar, kadın erkeğe bakar. Bundan çeşitli zararlar, günahlar doğar, haramlar işlenir. Allah'ın sevmediği bir durum... Bir tarafta erkekler yüzse, bir tarafta kadınlar yüzse ne olur, kıyamet mi kopar?.. Yâni İstanbul'da, Ankara'da, Anadolu'nun bir çok şehrinde kadınlar hamamı var, erkekler hamamı var. Kadınlar, erkekler hamamı karma değil yâni. Hanımlar ayrı hamama gidiyorlar, erkekler ayrı hamama gidiyorlar.

Bursa'da farz edelim, Bursa'yı örnek olarak verelim. Kadınlar hamamı var, erkekler hamamı var... Kıyamet mi kopuyor yâni? Bursalının başına Uludağ yıkılıyor mu?.. Hayır! Daha da güzel oluyor. Turistler de memnun oluyor, geliyorlar, "A, Türklerin âdeti buymuş!" diyorlar. Hadi kadınlar hamamına kadın turistler gidiyor, erkekler hamamına erkek turistler gidiyor. Bizim gibi peştamal bağlıyor. O da bizim bir usûlümüz. İşte bak biz hamama gittiğimiz zaman, göbekten dizden aşağıya kadar peştamal bağlarız. Ötekiler mayo giyer. Bizim farkımız var. Bizim her şeyimiz iman esaslarına göre.

Yâni hayatımızı, bu yapacağımız meşrû faaliyetleri, yâni tatilimizi, eğlencemizi yaparken İslâm'a riayetle gene yapabiliriz. Namaz vakti geldiği zaman, "*Allàhu ekber*" deriz, namaz kılarız, ondan sonra gene öteki şeyler olabilir. Giyimimize biraz dikkat ederiz. Allah'ın emrettiği kıyafeti tercih ederiz.

Allah razı olsun İstanbul'da, Ankara'da kendi kardeşlerimizden, tanıdıklarımızdan kimseler var, ne güzel moda evleri meydana getirdiler. İslâmî tesettüre uygun eserler ortaya koydular. Eski bir Paris'in Kristian Dior'u vardı, hani doğru mu telâffuz ediyorum bilmem, moda evi olarak. E şimdi bir de, İslâmî moda diye tesettürlü giyim satan mağazalar oldu. Demek ki olabiliyor. Bu da fena olmuyor. Herkes memnun. Müşterisi de var. Alan memnun, satan memnun, giyen memnun... Biz de uzaktan seyrederken memnun oluyoruz:

“—Ne kadar zarif giyinmiş bu hanım kızlar, mâşâallah başlarını örtmüşler, sultanlar gibi... Etekleri uzun, elleri, kolları görünmüyor. E gayet güzel!”

Bu da bir moda işte... Gelsinler, biz de böyleyiz. Japon başka türlü giyiniyor, Amerikalı başka türlü giyiniyor. Biz de böyle giyiniriz işte... Bizim de örfümüz, adetimiz, dinimiz, imanımız, ahlâkımız bu diyebilmeliyiz aziz ve muhterem kardeşlerim!..

Bir kere kendimiz kendi dinimize vefâlı olmalıyız, bu bir. Kendimiz İslâm’ı yaşamalıyız. Bunu ben acı acı hissettim. Amerika’dan gelip de, Amerikalı halkı ayıplarken, “Bunlar medenî bakımdan gelişmiş ama mânevî bakımdan çok geri, çok noksan, sıfır...” filân derken, gel burada kendi ülkende aynı durumu gör... Tabii üzülüyoruz mü’min insanlar olarak, Allah’ın kulları olarak. Bir: Allah’ın emirlerini kendimiz uygulayacağız. İki: Allah’ın emirlerine uyacağız, öğreteceğiz, çocuğumuza, kardeşlerimize, dostlarımıza, komşularımıza anlatacağız: “Bak şöyle de olur kardeşim!” diyeceğiz. İslâmî alternatifi onlara göstereceğiz. İslâm’ın uygulanmasına çalışacağız.

Bakın, Peygamber Efendimiz’in bir müjdesi hep benim kulağımdadır, kalbimdedir. Her zaman hem söylerim, hem sevinerek ondan ümitlenirim, sürur duyarım, memnun olurum, hem de anlatırım:[30]

مَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِي ، عِنْدَ فَسَادِ أُمَّتِي ، فَلَهُ أَجْرُ مِائَةِ شَهِيدٍ

(الديلمي ، وابن حجر ، عد. عن ابن عباس)

(*Men temesseke bi-sünnetî, inde fesâdi ümmetî, felehû ecru mieti şehîd*) “Ümmetin bozulduğu, fesada uğradığı zamanda, benim sünnetime sarılana; yâni fesâda uğramayan, kendisi şaşırmayan, sapıtmayan, sünnet-i seniyyeye uygun yaşayan

[30] Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.IV, s.198, no:6608; İbn-i Hacer, *Lisânü’l-Mîzan*, c.II, s.246, no:1033; İbn-i Adiy, *Kâmil fî’d-Duafâ*, c.II, s.327; Beyhakî, *Zühdü’l-Kebîr*, c.I, s.221, no:217: Ebû Abdillah ed-Dekkak, *Meclis fî Ru’yetu’llah*, c.I, s.218, no:503; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

insanlara, sanki harbde canını vermiş, şehid olmuş gibi yüz şehid sevabı verilecek." buyruluyor.

Sünnet-i seniyyeye sarılmak bu kadar sevap, dinin emirlerine uymak bu kadar güzel!..

O bakımdan, hem kendimiz uyacağız. Hem de başkalarının uymasını sağlayacak bir gayret içine gireceğiz. Müesseselerimizi destekleyeceğiz. İslâm'ı öğretmek için kurduğumuz eğitim müesseselerini, basın yayın müesseselerini desteleyeceğiz.

Bakın, el-hamdü lillâh, Akra'mız şimdi benim bulunduğum yere eskiden gelmiyordu İzmir yayınları. Şimdi İzmir yayınlarını buradan rahatlıkla, kendi doğduğum köyden, tâ Edremit'in sahillerinden İzmir'i dinleyebiliyorum. E biraz daha vakit geçecek, inşâallah bir iki haftaya kadar uzaydan, uydudan yayın yapacağız. O zaman daha başka yerler de duyacak. Bunlar güzel şeyler. Bunların desteklenmesi lâzım! Yâni İslâm'ı tanıtıcı faaliyetleri yapan alet ve edevat ve müesseseleri desteklemesi lâzım müslümanların... Onları destekleyerek katılması lâzım! Kendisi de aynı şekilde çalışması lâzım! Böylece İslâm'ı başkalarına anlatmalıyız.

Biliyorsunuz, Kur'an-ı Kerim Peygamber SAS Efendimiz'in kendisine geldi. Peygamber Efendimiz'in tüm ömrü, vakti, o Kur'an-ı Kerim'i başkalarına anlatmakla, Allah'ın emirlerin herkese tebliğ etmekle geçti. Elini kaldırıp, "Yâ Rabbi, tebliğ ettim mi?.. Şâhid ol yâ Rabbi, bak bildirdim, tebliğ ettim, şâhid ol yâ Rabbi!.." diye söylerdi Peygamber Efendimiz.

Bizim de, birinci vazifemiz sàlih kul olmak, yâni iyi bir kul olmak, iyi bir müslüman olmak; ikinci vazifemiz muslih kul olmak... Yâni başkalarını ıslâh edici, İslâm'ı yayıcı, anlatıcı, öğretici kul olmak.

Bir dahaki sene inşâallah öyle güzel çalışalım ki, bu Ege'nin, Akdeniz'in sahil kenarlarının, sayfiye yerlerinin bile manzarası İslâmîleşsin, güzelleşsin; her yerde nezâket, zerâfet, diyânet, hakkaniyet, vicdan, insaf, ahlâk, edeb görünür olsun... "Biz Türkiye'yiz, bizim adetimiz böyledir!" diye herkes bilsin... Turistler onu görünce, onlar da memnun olacaklar. Camiye gelirken, girdikleri zaman başörtü örttükleri gibi, inşâallah onlara

da güzel örnek olacak. "Bak bunlar ne kadar güzel yapıyor!" diyecekler.

Zâten biz yaptığımız şeyi, ona buna bakarak, o beğensin veya beğenmesin diye yapmayız. Müslüman yaptığı şeyi Allah rızası için yapar. Ama şunu tecrübeyle gördük ki, Allah için yaptığımız şeylerin hepsi gayet güzel oluyor. Sonunda herkes de beğeniyor, insafı olanlar beğeniyorlar, güzel de oluyor. Hiç bir millete giyiminden, kuşamından, örfünden, âdetinden dolayı öteki milletler, medenî milletler kızmıyorlar. "Onların spesiyalitesi bu, giyimi, kuşamı, yemesi, içmesi bu..." diyorlar. Hatta onu arıyorlar. Avustralya'da, Almanya'da, Amerika'da gördüğüm Çin lokantası, Tayvan lokantası... Neden? Yâni kendi özel yemeklerini yapıyor ve Amerikalılar ona da gidiyorlar, beğeniyorlar, yiyorlar, "İyi, tadı bunun güzelmiş" diyorlar. Bizim kebap her yere yayılmış. Şiş kebabı, döner kebap her yerde var. Dünyanın her yerinde yayılmış durumda...

Demek ki sıkı durursak, iyi çalışırsak her şeyimizi herkese beğendirebiliriz. Tabii kendi ölçümüz ne?.. Allah'ın rızasını kazanmak, Allah'ın beğeneceği işleri yapmak... Allah'ın beğendiği, tavsiye ettiği, emrettiği şeyleri yaparak, yasakladığı şeyleri yapmayarak, böyle bir sağlam yol tuttursak, sapasağlam yürürsek, birçok kimseye de güzellikleri, doğruları göstermiş oluruz. Oradan da çok fayda sağlarız diye düşünüyorum.

Aziz ve sevgili Akra dinleyiciler! Allah gayretinizi, kuvvetinizi ziyade eylesin, diyanetinizi kuvvetlendirsin, tam, sağlam, hâlis, hakîkî müslüman olmayı nasib etsin... Din-i mübîn-i İslâm'a güzel hizmeti nasib etsin...

Avrupa medeniyeti, bütün başka medeniyetlerin uygulandığı sahalara yayılıp, onları kendisine benzettiği gibi, bizim İslâm medeniyeti de dünyanın her yerine, Avrupa, Amerika dahil, yayılıp onları müslümanlara benzetsin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

11. 08. 1995 - Edremit

9. MERHAMETİN KARŞILIĞI

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlenizden razı olsun... Cümlenizi iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

Evliya Çelebi'yi hatırlıyorum, rahmetli, diyar diyar gezmiş; bu sefer ben de size Medine-i Münevvere'den sevgiyle, sevinçle hitab ediyorum. Bizimle irtibat kuran kardeşlerimizden de Allah razı olsun... Bize radyo yayını yapma nimetini veren Allah'a hamd ü senâlar olsun...

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek Medine-i Münevvere-sinden size bu cuma canlı yayın yapıyorum, sesleniyorum. Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi Peygamber Efendimiz'in şefaatine nâil eylesin... Cümlemizi Peygamber Efendimiz'in bu güzel beldesini severek ziyaret etmeye, sıhhat ve afiyet üzere ziyaret etmeye muvaffak eylesin, nasib eylesin cümlemize...

a. Peygamber SAS Efendimiz'i Ziyaret

Biliyorsunuz Peygamber Efendimiz'in kabrini ziyaret etmenin, mescidini ziyaret etmenin sevabı var. Sahih hadislerde:[31]

---

[31] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.398, *Tatavvu'* 26/14, no:1132; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.1014, no:1397; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.620, no:2033; Neseî, *Sünen*, c.II, s.37, no:700; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.452, no:1409; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.278, no:7722; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.389, no:1421; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IV, s.498, no:1619; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.192, no:1348; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.283, no:5880; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.IV, s.67, no:15793; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.244, no:10043; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.1, s.258, no:779; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.345; Ebû Hüreyre RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.II, s.975, *Hac* 15/74, no:827; Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.148, no:326; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.45, no:11435; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IV, s.495, no:1617; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.321, no:2101; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.2, s.388, no:1160; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.3, s.419, no:15548; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.10, s.82, no:19921; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.1, s.452, no:1410; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.4,s.71, no:3638; Hz. Ali RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.1, s.291, no:187; Hz. Ömer RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.9, s.308; Ebû Ümâme RA'dan.]

لاَ تُشَدُّ الرِّحَالُ، إلاَّ إلَى ثَلاثَةِ مَسَاجِدَ: الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ، وَ مَسْجِدِي هٰذَا، وَمَسْجِدِ الْأَقْصٰى (خ. د. ن. ه. حم. عن أبي هريرة؛ حم. ق. ت. ه. عن أبي سعيد؛ ه. عن ابن عمرو)

(*Lâ tüşeddü'r-rihàlü illâ ilâ selâseti mesâcid*) "Üç mescidden başkasına ziyaret caiz değil; ama, üçüne câiz:

1. (*El-mescidi'l-harâm*) Mekke-i Mükerreme'deki Mescid-i Haram.

2. (*Ve mescidî hâzâ*) Şu benim mescidim; yâni Medine-i Münevvere'deki Mescid-i Nebevî.

3. (*Ve mescidi'l-aksà.*) Kudüs'teki Mescid-i Aksâ." diye bildirilmiş.

Bir hadis-i kudsîde de, Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurmuş ki:[32]

إِنَّ عَبْداً أَصْحَحْتُ جِسْمَهُ، ووَسَّعْتُ عَلَيْهِ فِي رِزْقِهِ، لاَ يَفِدُ إِلَيَّ فِي كُلِّ خَمْسَةِ أَعْوَامٍ، لَمَحْرُومٌ (عد. كر. ق. عن أبي هريرة)

(*İnne abden eshahtü cismehû*) "Bir kul ki, vücuduna sıhhat ve afiyet verdim, (*ve vessa'tü aleyhi fî rizkıhî*) onun üzerine rızkı

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.197, no:34648; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.668, no:5848; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.354, no:3016; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVI, s.173, no:16525; RE. 474/4.

32 İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IX, s.16, no:3703; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.304, no:1031; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.483, no:4133; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.262, no:10172; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VIII, s.318, no:4414; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.63, no:612; Dâra Kutnî, *İlel*, c.XI, s.309, no:2303; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.262, no:10173; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.78, no:926; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.206, no:737; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIV, s.38, Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.5, s.28, no:11857, 11858; Münâvî, *el-Ehàdîsü'l-Kudsiyye*, c.I, s.24, no:38; Süyûtî, *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.277, no:7296; RE. 327/3.

genişlettim. (*Lâ yefidü ileyye fî külli hamseti a'vâmin*) Bu sıhhatine, rızık bolluğuna rağmen, beş senede bir bile bana gelmiyor; (*lemahrûmün*) muhakkak o mahrumdur."

Nedir bu Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne gitmek?.. Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne gitmekten murat, burada haccetmek, umre yapmak... Demek ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri zengin, sıhhatli, güçlü kuvvetli bir insanın, hiç olmazsa beş senede bir haccetmesini seviyor. Buradan o anlaşılıyor.

Tabii, dinimizin temellerinden, çok önemli esaslarından birisi Peygamber SAS Efendimiz. Onun sünnet-i seniyyesi dinimizin ana kaynakları, onun sevgisi imanımızın temeli... Bir mü'min, Rasûlüllah SAS Efendimiz'i annesinden, babasından, evlâdından, bütün sevgililerinden, sevdiği insanların hepsinden daha çok sevmek seviyesine yükselebilmişse, hakiki iman sahibi olabiliyor. Aksi takdirde henüz daha kenarda dolaşan, henüz daha için iç yüzünü kavrayamamış bir kimse olmuş oluyor. Allah hidayet eylesin, gerçekleri göstersin...

Dün akşam cuma gecesi olduğu için, —hani perşembeyi cumaya bağlayan geceye, ertesi günün adı veriliyor biliyorsunuz, cuma gecesi deniliyor— buradaki ihvânımız, kardeşlerimizle buradaki misafirhânemizde toplandık. Biliyorsunuz, Medine-i Münevvere'de Allah bize, kiralık da olsa, bir misafirhâne nasib etti. Hocamız cennetmekân çok arzu etmişti. Hatta Türkiye'den paralar toplamıştı, hayırları yapmak isteyen insanlara işaret buyurmuştu;

"—Medine'de bizim de bir yerimiz olsun!" diye.

Aslında çok yerlerimiz var. Ecdaddan kalma tekkelerimiz var, tarikatlarımızdan kalma Nakşibendî tekkesi, falanca yer, vakıf filân. Aslında bunlarla, vakıflar idaresi olarak güzel temaslarla, zamanında belki onların hepsini geri alabilirdik. Vakıf çünkü... Mü'min olan insanlar vakfın şartlarına riâyet eder.

Burada da, şeriatin ahkâmının uygulandığı bir ülke olması dolayısıyla, delil gösterildiği zaman, birtakım şeylerin itirazsız kabul edilme durumu olacağını tahmin ediyorum ben. Yâni aslında çok yerlerimiz vardı. Hani bizim veya tarikatımızın veya büyüklerimizin çok yerleri vardı. Ama neyse...

Hocamız da, böyle bir yer edinmek için çalışmalar yapmıştı. Yüz binlerce riyallerle bir yerler alınmıştı, bir katlar yapılmıştı filân... Allah büyük sevaplar versin Hocamız'a... Fakat onlar, netice itibariyle bize yâr olmadı. Hocamız için yapılmış olan dairelerde, şimdi başkaları oturuyorlar. Onların hesabı tabii ahirete kaldı. Ama hülâsası, bizim burada, kiralık da olsa bir misafirhânemiz oldu, sevgili dinleyiciler! Hani dertli olan söylermiş. Biraz bu konuda benim derdim olduğundan, konuyu biraz kaydırdım.

Misafirhânemizde dün akşam toplandık. Allah razı olsun, Türkiye'den çok ağzı dualı kardeşlerimiz var... Hanım kardeşlerimiz var, bey kardeşlerimiz var. Ben böyle, "Hicaz'a gideceğim!" deyince, onlar:

"—Aman hocam şu çektiğimiz tesbihlerin, şu okuduğumuz Yâsinlerin, şu İhlâs'ların, şu kelime-i tevhid hatimlerinin sevabını orada bağışlayıverin, orada duasını yapıverin!" diye söylüyorlardı.

Biz de cuma gecesidir diye, dün akşam toplandık kendi misafirhânemizde, el-hamdü lillâh… Ziyarete gelen hacı kardeşlerimizle beraber; ayrıca burada çalışmakta olan mühendis veya işçi dostlarımız, kardeşlerimizle beraber...

Tabii, biz toplanınca, Türkiye'de de ne yapıyoruz normal olarak: Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerini okuyoruz. Çünkü hadis-i şerifler çok önemli. Hadis-i şerifleri, sünnet-i seniyye-yi nebeviyyeyi bilmek çok önemli!.. Sünnet-i seniyye-yi nebeviyyeyi ihyâ etmek çok sevap... Peygamber Efendimiz'in sünnetine uygun yaşamak çok çok önemli... Onun için, biz Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesini okumaya, öğrenmeye ve uygulamaya gayret eden bir topluluğuz. Ana vasfımız bu.

Tertemiz bir ehl-i sünnet itikadı; yâni, sünnet-i seniyye yolunda yürüyen mübarek alimlerin tertemiz inancı. Hani aşırılık yok, eksiklik yok... Böyle asırlarca büyük, temiz âlimlerimizin ortaya koyduğu, titiz, dikkatli çizilmiş hudutların içinde, cadde-i kübrâda, iman yolunda yürüyoruz. Bir vasfımız bu, imanımızın vasfı bu…

Ondan sonra da, gönlümüzde ana niyetimiz, grup olarak ana amacımız:

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي ، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي !

(*İlâhî ente maksùdî ve rıdàke matlûbî*) cümlesiyle özetliyoruz. Yâni bunun manası şu: "Yâ rabbi benim arzum, murâdım, isteğim, gece gündüz durmayıp yanıp tutuşup istediğim sensin! Ben senin rızanı kazanmak istiyorum." diyoruz.

Tabii sevgili dinleyiciler, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasını kazanmak ne ile olacak?.. Onun sevgili kulu, Muhammed-i Mustafâ'sı, Peygamber Efendimiz'in sünnetine uymakla olacak. Bid'atla olmaz. Bid'at yolunda yürüyen hiç bir şey elde edemez, cezalara uğrar. Hatta bir hadis-i şerif var, çok korkunç:[33]

أَصْحَابُ الْبِدَعِ كِلاَبُ النَّارِ (أبو حاتم الخزاعي في جزئه

[33] *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.380, no:1094; RE. 72/5.

(عن أبي أمامة)

(*Ashàbü'l-bidei kilâbü'n-nâr*) "Bid'at ehli cehennemin köpekleridir." diye bildiriliyor.

Bid'at çok kötü bir şey. Sünnete uygun olmayan bir yol, sünnete aykırı bir çizgide yürümek çok fenâ bir şey... Dinde, Peygamber Efendimiz'in koymadığı birtakım esasları aklından, kalbinden düşünüp çıkartmak çok fenâ... Sünnet-i seniyye-yi nebeviyye uygun yaşayacağız diye, tabii biz hadis-i şerifleri okuyoruz, her zaman. Türkiye'de de biliyorsunuz sohbetlerimiz hadis-i şerifler üzerine... Böyle yolda da, umumiyetle Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerini okuyoruz.

b. Peygamber SAS Efendimiz'in Şefaati

Dün akşam, bir müjdeli hadis-i şerif geldi konunun içinde... O hadis-i şeriflerin bir grubu şefaat ile ilgili idi. *Şefaat*, Peygamber SAS Efendimiz'in bizler hakkındaki, Allah'a duası, isteği; "Yâ Rabbi bunları affeyle!" demesi, bizim hakkımızda iyi hüküm verilmesini dilemesi, şefaate etmek. Bu tabii çok önemli...

Peygamber SAS Efendimiz, dün akşam okuduğumuz ve Ahmed ibn-i Hanbel Rh.A, o Hanbelî mezhebini kurucusu, aynı zamanda çok büyük bir hadis âlimidir. Çok büyük bir hadis kitabı var onun, *Müsned-i Ahmed ibn-i Hanbel* diyoruz; otuz beş, otuz altı bin hadis vardır içinde. Ama sahabe ismine göre tertiplenmiştir, konularına göre değil.

Orada Ebû Said el-Hudrî Hazretleri'nden rivayet edilmiş bir hadis-i şerifte, bir müjde vardı:

"—Her peygambere Allah bir fırsat vermiştir: 'Dile, dilediğini ben ifa edeceğim, vereceğim, yapacağım, iste bakalım!' diye. Hepsi istemişlerdir bu dünyada..." diyor Peygamber Efendimiz. "Ben ise, Allah'ın bana verdiği bu ikramı, fırsatı tehir ettim, ahirete bıraktım. Ahirette ümmetime şefaat edeceğim!" buyuruyor.

Tabii, şefaatin kimlere olacağı muhakkak.,, Peygamber Efendimiz'i seven. Peygamber Efendimiz'in soyunu, âlini, evlâdını seven, ona bağlı olan insanlara olacak. Günahkâr da olsalar...

شَفَاعَتِي لأَهْلِ الْكَبَائِرِ مِنْ أُمَّتِي (حم. د. ت. ن. ع. حب. طب. ك. هب. ض. عن أنس ؛ ط. ه . ت. طب. ك. حل. ض. هب. وابن خزيمة عن جابر ؛ خط. عن ابن عمر ؛ قط. خط. عن كعب بن عجرة ؛ طب. عن ابن عباس)

RE. 306/3 (*Şefâatî li-ehli'l-kebâiri min ümmetî*)[34] [Benim şefaatim, ümmetimin büyük günah işleyenlerinedir.] diye başka bir başka hadis-i şerif de var. Yâni *kebîre* işlemiş, büyük suçları var, yüzü kara, suçu çok ama, Peygamber Efendimiz gene kendisinin ümmeti olması dolayısıyla, Peygamber Efendimiz'i seven bir kimse olması dolayısıyla şefaat edecek.

---

[34] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.649, no:4739; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.625, no:2435; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.213, no:13245; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIV, s.387, no:6468; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.139, no:228; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.258, no:749; Taberânî, *Mu'cemü'l-*Evsat, c.IV, s.43, no:3556; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.40, no:3284; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.287, no:310; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.17, no:15616; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.261; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.166, no:236; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.325, no:6963; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.II, s.241, no:1549; İbn-i Ebî Âsım, *es-Sünneh*, c.II, s.361, no:689; Hàris, *Müsned*, c.IV, s.304, no:1120; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.I, s.170, no:509; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.349; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.396, no:366; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIII, s.409; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.IV, s.78, no:671; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.I, s.448, no:1401; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.625, no:2436; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1441, no:4310; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIV, s.386, no:6467; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.140, no:231; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.233, no:1669; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.287, no:311; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.201; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.351, no:3578; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.189, no:11454; Taberânî, *Mu'cemü'l-*Evsat, c.V, s.75, no:4713; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.349; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.124, no:428; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-*Evsat, c.VI, s.106, no:5492; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.244, no:5840; İbn-i Ebî Âsım, *es-Sünneh*, c.II, s.360, no:688; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.III, s.189, no:753; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.398, no:39055; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.10, no:1557; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.416, no:13429.

Dün akşam bize çok tatlı geldi. Hem cuma gecesi, hem Peygamber Efendimiz'in Medine-i Münevvere'sinde oturuyoruz, hem de ilim meclisi kurmuş, toplanmışız. Tabii ilim ve zikir meclisleri de çok sevaplı. Meleklerin etrafına toplandığı meclisler oluyor. Bir de böyle hadis-i şerif çıkınca, bize çok anlamlı gelmişti, sevinmiştik. Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi Peygamber Efendimiz'in şefaatine erdirsin...

c. Merhametin Önemi

İkinci grup hadis-i şerifler, dün akşam okuduklarımız içinde, size özet olarak söylemek istiyorum, merhametle ilgili hadis-i şerifler, sevgili dinleyiciler! Merhamet, biliyorsunuz, insanın karşısındaki bir başka insana severek acıması, "Yazık!" filân diye acıma duyması demek. Tabii, bu dinin temelidir. Yâni insanın içinde çeşit çeşit duygular var. Çeşit çeşit huylar var. Çeşit çeşit düşünceler var. İnsanın kalbini bir yarsan da görsen neler olduğunu, içinden neler çıkacağını. Çok çeşitli düşünceler var... Ama bu çeşitli duygu ve düşüncelerin en kıymetlilerinden birisi, dinî bakımdan en önemli olan duygulardan birisi merhamet duygusudur.

Biliyorsunuz, Allah-u Teàlâ Hazretleri *Erhamü'r-râhimîn*'dir; yâni en merhametlidir, merhametlilerin en merhametlisidir. Rahman'dır, Rahîm'dir. Hem dünyada, hem ahirette mü'minlere rahmetiyle tecelli edecek. Dünyada da, kâfir mü'min ayırmadan herkese rızk veriyor, nimetler veriyor. Hatta kâfir olsa bile veriyor. O da Rahman olmasından dolayı. Yâni yaratmış, kul demiş, rızkını veriyor. Kesmiyor günah işledi diye.

Onun için, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin bu Erhamü'r-râhimîn olması, bizler için tabii çok önemli ve Allah-u Teàlâ Hazretleri rahmeti seviyor. Yâni, merhamet etmeyi seviyor. Kulların da birbirlerine merhametli olmasını seviyor.

اَلرَّاحِمُونَ يَرْحَمُهُمْ الرَّحْمٰنُ ؛ اِرْحَمُوا مَنْ فِي الْأَرْضِ ، يَرْحَمْكُمْ
مَنْ فِي السَّمَاءِ (د. ت. حم. ك. طس. ش. هب. ق. خط. كر.

عن ابن عمرو)

(*Er-râhimûne yerhamühümü'r-rahmân; irhamû men fi'l-ardı, yerhamküm men fi's-semâi*)[35] "Merhametlilere Rahman merhamet eder. Yerdekilere merhamet edin ki, göktekiler de size merhamet etsin!" diye müjde var.

مَنْ لاَ يَرْحَمُ، لاَ يُرْحَمُ (خ. د. ت. حم. حب. ع. ق. خط.

عن أبي هريرة ؛ حم. طب. حل. خط. عد. كر. عن جرير)

(*Men lâ yerham, lâ yürham*)[36] "Merhamet etmeyen, merhamete mazhar olamaz. Gaddar olan, zàlim olan, merhametsiz olan insan

---

[35] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.703, no:4941; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.323, no:1924; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.160, no:6494; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.175, no:7274; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.23, no:9013; İbn-i Ebî Şeybe, Musannef, c.V, s.214, no:25355; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.476, no:11048; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.41, no:17683; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.269, no:591; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.260, no:1350; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIX, s.11; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-İyâl*, c.I, s.426, no:257; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.165, no:270; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.288, no:3328; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.303, no:5969.

[36] Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.2235, no:5651; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.777, no:5218; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.318, no:1911; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.228, no:7121; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.202, no:457; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I,s.46, no:91; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.296, no:5892; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.X, s.298, no:20589; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.100, no:13354; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-İyâl*, c.I, s.340, no:178; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.68; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X, s.177, no:5316; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.365, no:19264; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.333, no:2388; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.211; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.80; no:291; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.I, s.278, no:893; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.228, no:678; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.409, no:1892; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVII, s.246; Cerîr ibn-i Abdillah RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.43, no:6825; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.III, s.552, no:6672; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.241, no:10163; Tahâvî, *Şerhü'l-Maànî*, c.IV, s.293, no:6468; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.177, no:3047; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.I, s.138; Abdu'r-Rahmân ibn-i Avf RA'dan.

da, Allah'ın rahmetine erişemez." diye tehditler var. Onun için, merhametli olmak çok önemli.

Onlardan bir hadis-i şerifi okumuştuk. Diyor ki Peygamber Efendimiz:[37]

قَبَضَاتُ التَّمْرِ لِلْمَسَا كِينِ ، مُهُورُ الْحُورِ الْعِينِ (قط. عن أبي أمامة)

RE. 333/2 (*Kabadàtü't-temri li'l-mesâkîn, mühûrü'l-hûri'l-în.*) [Avuç avuç miskinlere verilen hurmalar, hurilerin mehirleridir.]

Yâni, şöyle torbana, sepetine elini daldırıyorsun, avuç avuç hurmayı alıyorsun, "Al!.. Al!" diye fakirlere veriyorsun. "İşte bu avuç avuç, bir tutam bir tutam fakirlere verdiğin bu hurmalar, gözlerinin güzelliğiyle ad almış olan, o güzel gözlü cennet hùrilerinin nikâhlarının mehirleri olacak." buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Yâni, "Böyle hurmasını fukaraya avuç avuç dağıtan kimse cennete girecek, huri kızlarıyla da nikâhı olacak ve bu nikâhta da mehirler hani elmas, yakut, yüzük, altın bilmem beşibiryerdeler ve sâireler oluyor dünyada. Ahirette de işte bu yaptığı hayırlar, hurmalar hûri kızlarının mehirleri olacak." diye müjdelenmiş.

Muhterem kardeşlerim! Tabii biz bugün, "Bir avuç hurma nedir!" deriz ve kendimiz ancak yemekten sonra ağzımızı tatlandırmak için yiyoruz. Daha önce çorbalar geliyor, kebaplar geliyor, pilavlar geliyor, sebzeler geliyor sıra üzere tertipli...

Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.47, no:95; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.136, no:371; Hz. Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.403, no:13488; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.224, no:1068; Üsâme ibn-i Zeyd RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V,s.215, no:25367; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.241, no:10164; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.69, no:6943; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.309, no:1006; Câbir ibn-i Abdillah RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.341; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

[37] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.3, s.221, no:4645; Ebû Ümâme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.6, s.554, no:16066; Süyûtî, *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XV, s.109, no:15093.

Masanın üstündeki öteki garnitürleri, salataları ve sâireleri hiç saymıyoruz. Onlar yemekleri daha tatlı yemek için, iştahımızı açsın diye yapılmış, kıyıdan kenardan yiyecekler diye düşünüyoruz. En sonunda da işte hurma da olursa, birkaç tane de hurma alıyoruz.

Ama eskiden öyle miydi?.. Peygamber SAS Efendimiz'in zamanında sahabe-i kirâmın, o mübarek insanların; Allah'ın indinde derecesi evliyaullahın en yükseğinden de daha yüksek olan o insanların, ne sıkıntılar çektiğini; bizzat Peygamber Efendimiz'in nasıl günlerce böyle sabredip, açlığa tahammül edip, bir hurmayla yetinip, oruç tutup, bu sıcaklarda, bu diyarlarda nasıl ömür geçirdiğini tarih kitapları yazıyor.

Tabi o çok önemli. Bir avuç hurmayı tutup birisine verirsen, o belki onun bir günlük yiyeceği olur, belki bir iki günlük yiyeceği olur. Torbasına birazcık hurma biriktiren sefere çıkıyordu. Yâni seferde onları yiyecek. İşte başka süpermarket, çarşı pazar yok. Öyle bir devir, öyle bir yoksulluk ama, tabii mânevî bakından muazzam zenginlik var. O dünyevî fakirlik ama, gönülleri çok zengin, çok mübarek insanlar. Tabii o zaman, kıymeti de çok oluyor.

Bir şeyin kıymeti, yapılış anındaki, işe yarayışındaki, makbule geçişteki pozisyonuyla da ilgili oluyor. Yâni, bir insan bir hayır yapar... E herkesin hayır yaptığı zamanda sen de çıkartıyorsun, herkes zâten dağıtıp duruyor, sen de biraz bir şey veriyorsun. Diyelim ki, Kurban Bayramında göndermişsin bir fakire birazcık et... Tamam, Allah kabul etsin ama, zâten herkes et yiyor, zâten herkes birbirine et veriyor. Hadi bakayım, sen böyle kıtlık zamanında, hiç kimsenin dağıtmadığı zamanda bir kurban kes Allah rızası için de, fakirlere gönder...

"—Oh, aylardır evimizde et yoktu." filân diye sevinsinler; çorba yapsınlar, pilav yapsınlar, yesinler zavallılar meselâ... O zaman makbule geçer.

Ben hatırlıyorum, Arafat'tan Müzdelife'ye dönerken, otobüsün içinde saatlerdir gidiyorduk, Hocamız cennetmekân Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin zamanında... Otobüsten inemiyoruz. Yer yakın, otobüsten inemiyoruz. Otobüsü bıraksak, gideceğimiz

yere gitmek zor olur diye. Otobüsün kapısı açık, dışarısı çok sıcak... Birisi kapıdan geldi:

“—*Selâmün aleyküm* Hocam!” dedi.

Elinde termosu vardı. Çıkarttı, bir bardak soğuk su verdi Hocamız’a… Bize de verdi. Ne kadar makbule geçti!.. Evet bir bardak su, her yerde var ama, işte orada yok... İşte o zaman çok kıymetli...

Peygamber Efendimiz’in zamanında da öyle tabii. Bu fukaracıklar, bu zavallılar ne sıkıntılar çekiyorlar. Yiyecek yok, giyecek yok. Müthiş yoksulluk var. İşte o zaman tabii o hurmalardan depo etmeyip, esirgemeyip, sakınmayıp, çekinmeyip, alıp alıp fukaraya: “Alın kardeşlerim!” diye vermek güzel bir şey. Mü’min mü’mini sevecek.

Hatta biz müslümanlar gayrimüslimlere bile yardım etmişiz. Hatta yaralı hayvanlara, kuşlara yardım etmişiz. Onlar için vakıflar tesis etmiş büyüklerimiz var. “Uçamayan yaralı leyleklere bakma vakfı” filân diye, böyle mallar tahsis etmişler. İşte böyle şeye teşvik var. Merhamet edip de yiyemeyen, alamayan, fakir olan insanlara vermenin ne kadar sevap olduğunu gösteriyor bu hadis-i şerif.

d. Annenin Çocuklarına Merhameti

Bir de o devri anlatan bir başka hadis-i şerif vardı aynı sayfada. Onu da size okumak istiyorum sevgili dinleyiciler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[38]

قَدْ رَحِمَهَا اللهُ بِرَحْمَتِهَا ابْنَيْهَا (طب. عن الحسن ، قَالَ: جَاَئتِ امْرَأَةٌ إِلَى النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامَ ، وَ مَعَهَا ابْنَانِ لَهَا. فَأَعْطَاهَا ثَلَاثَ تَمَرَاتٍ ، فَأَعْطَتِ ابْنَيْهَا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا تَمْرَةً ، فَأَكَلَا تَمْرَتَيْهِمَا ثُمَّ جَعَلَ يَنْظُرَانِ إِلَى أُمِّهِمَا ، فَشَقَّتْ تَمْرَتَهَا نِصْفَيْنِ بَيْنَهُمَا. قَالَ فَذَكَرَهُ)

RE. 333/9 (*Kad rahimeha'llàhu bi-rahmetihâ ibneyhâ.*) "Allah bu kadına rahmet etti, şu iki çocuğuna olan merhametinden dolayı." diyor.

Bu da Taberânî'den rivâyet edilmiş. Şimdi olay nedir, onu anlatayım:

(*Caeti'mraetün ile'n-nebiyyi aleyhi's-selâm, ve meahe'bnâni lehâ*) "Kadıncağızın birisi Peygamber SAS Efendimiz'e gelmiş, yanında iki tane erkek çocuğuyla beraber. (*Fea'tàhâ selâse temerât*) Peygamber Efendimiz de, bu kadıncağıza üç tane hurma

---

[38] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.78, no:2715; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.97, no:850; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.349; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.I, s.107, no:99; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.432; Hz. Hasan RA'dan.

Lafız farkıyla: Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.196, no:7349; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.45, no.89; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.204, no:1447; Hz. Aişe RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.252, no:22227; Hàkim, Müstedrek, c.IV, s.192, no:7332; Ebû Ümâme RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VIII, s.290, no:13500; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.622, no:45406; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.123, no:15130.

vermiş.” Tabii, Peygamber Efendimiz sayıyla vermezdi. Yok ki, üç tane verebilmiş. Olsa torbasıyla verir, çuvalıyla verir, sepetiyle verirdi Peygamber Efendimiz.

Peygamber Efendimiz’in cömertliği dillere destan... Yâni gökteki bulutlarda, yeryüzündeki deryâlarda yok öyle cömertlik! Verdi mi, tam doyurucu şekilde verirdi. Yokluktan korkmayan insanın verişiyle verirdi Peygamber Efendimiz. Gündüz eline geçeni geceye bırakmazdı, gündüz dağıtırdı. Gece eline geçeni sabaha bırakmazdı, gece dağıtırdı. Etrafına dâimâ hayır, hasenât yapardı, verirdi. Sahabesi de öyleydi, hanımları da öyleydi... Çok cömert insanlardı. Demek ki, az var ki fazla veremedi.

Bazen evinde üç aydır ocak tütmediği olurmuş. Eve gelirmiş:

“—Yiyecek bir şey var mı?”diye sorarmış.

“—Yok yâ Rasûlallah!” derlermiş.

“—Ben de zâten oruç tutmaya heves ediyordum, oruç tutuvereyim.” dermiş.

E bazen bir hurma olursa, işte ağzına atarlarmış. Bazen öyle olurmuş ki, bir tanecik hurma var ama aç insanlar çok... Birisi hurmayı biraz emermiş, ötekisine verirmiş. İnsan başkasının ağzından çıkanı yer mi? Biz yemeyiz, atarız ama hadi bakalım, açlık cana tak ettiği zaman ne yapacak? O zaman mecburen işte o alıyor. Zâten müslüman müslümandan, demek ki temizdir diye tiksinme de olmuyor. O emermiş, o emermiş...

Ama asıl mesele nedir?.. Bir hurmayı bile paylaşacak kadar yoksulluğun olmasıdır. Her zaman söylüyorum: Örtü de yoktu, yiyecek de yoktu... Ev de öyle. Yâni hurma dallarını çatıp, çamurla iki tarafını sıvadılar mı, duvar olurdu. Böyle lüks binalar yoktu. Hurma dallarından örtülmüştü Peygamber Efendimiz’in mescidi… Zemini halı değildi, kumdu. Sahabeden birisi Peygamber Efendimiz’in arkasında namaz kılıp, “*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llàh!*” deyince hemen kalkar gidermiş. Bir gün, iki gün, üç gün... Birisi demiş ki:

“—Yâ mübarek! Bak burası Peygamber Efendimiz’in mescidi, sevaplı yer. Burada hemen selâm verip neden gidiyorsun? Otur biraz, dua et, sevap kazan!” filân deyince, boynunu bükmüş zavallı…

Tabii herkesin iç yüzünü bilmeden ayıplamak da doğru değil sevgili dinleyiciler. Boynunu bükmüş:

"—Çok haklı söylüyorsun kardeşim. Haklı söylüyorsun ama, şu benim üstümdeki şu örtü var ya, ben bunu sarınmışım, geldim burada namaz kıldım ya, tamam. İşte bu örtüden bizim evde bir tanecik var... Ben bunu sarındım, geldim burada namazı kıldım; şimdi hemen alelacele eve gideceğim, hanımcağız da örtünecek..." Evdeki hanımı... Çünkü biliyorsunuz, namaz kılmak için hanımının örtünmesi lâzım. Örtünecek, o da namaz kılacak. "Sabah namazının vakti geçmesin diye, alelacele gidiyorum evime, örtüyü ona veriyorum. O da sarınıyor, o da namaz kılıyor."

Ne kadar ibretli... Yâni, anlayın yoksulluğun durumunu, neler çektiklerini o mübareklerin!.. Bizim de, ne kadar büyük nimetler içinde olduğumuzu anlayın da, şükrünüz artsın!

"—Yâ Rabbi, bize ne kadar nimetler vermişsin! En sevgili kulların olmadığımız halde, sana çok güzel kulluk etmediğimiz halde, neler vermişsin yâ Rabbi!" diye, Allah'a teşekkür bâbında severek ibadet edin!

Şükrünüz artsın diye bunları söylüyorum.

Şimdi, "Kadıncağız gelmiş Peygamber Efendimiz SAS'in yanına. Yanında da iki tane çocuk var. Efendimiz üç tane hurma vermiş." Demek ki hurmalar az, üç tane vermiş. Yâni bir hanıma, birer tane de çocuklara olacak şekilde… (*Fea'tati'bneyhâ külle vâhidin minhümâ temreten*) "Kadıncağız her bir çocuğa birer tane hurma vermiş; 'Al evlâdım, al evlâdım!' demiş. Çocuklar hurmaları almışlar. (*Feekelâ temreteyhimâ*) Çocuklar kendilerine verilen hurmaları, hop yutmuşlar." Tabii onlar da aç. Çocuk iktisat etmeyi bilmez ki. Hani insan biraz ucundan ısırsın, biraz çiğnesin, tadını çıkarsın, biraz daha ısırsın filân. Böyle yer az olan şeyi, yavaş yavaş yer. Lup diye yutmuşlar.

(*Sümme cealâ yenzurâni ilâ ümmihimâ*) "Sonra annelerinin yüzüne bakmaya başlamışlar." Biliyorlar ya annelerinin elinde bir hurma daha var; böyle yüzüne bakmaya başlamışlar. Sahneyi göz önüne getiriyorum da, yüreğim dayanamıyor. (*Feşakkat temretehâ nısfeyni beynehümâ*) "Kadıncağız da elindeki son hurmayı ikiye bölmüş, iki çocuğuna vermiş." Onlar da yemişler.

Yani anne ne oldu?.. Anne taş yedi. Hani annesi taş yer ya, çoluk çocuğu çok oldu mu zavallılar. Ötekiler üçer, beşer yerler; anneler de hiç bir şey yemez, boynunu büker, ama memnun olur. Aç durur, çocuklarım yedi diye memnun olur.

Bu ne duygusudur?.. Bu annelerdeki bu güzel duygu ne duygusudur sevgili dinleyiciler?.. Merhamet duygusudur. Seviyor, çocuğunu seviyor. Kedi de öyledir, koyun da öyledir. Başka mahlûklar da öyledir. Çocukları yer bitirir. Yâni emerken, sanki annesini yer bitirir gibi. Annesi zavallı, zayıftır ama, işte çocuklarım büyüsün diye böyle boynunu büker, gözlerini yarıya kapatır. İşte o çocuklarının yemesinden, içmesinden memnun olur. O çocuklar da yerler, içerler, afacan afacan birbirlerini üstüne atılıp oynarlar.

İşte bu çocuklar da yemişler. Anne ne yaptı?.. Aç kaldı. Halbuki, Peygamber Efendimiz üç tane vermişti. Bir tanesini de o yiyebilirdi.

Hatta ben düşünüyorum ki sevgili dinleyiciler, annenin biraz kendisini de beslemesi lâzım!.. Niçin?.. Çocukları için... Anne kendisini çocukları için beslerse, kuvvetli olursa, çocuklarına iyi bakabilir. Amma beslemezse, zayıf düşerse, anneye kim bakacak?.. O zavallı bebekler mi kalkıp bakacak. O bakımdan, "Annenin kuvvetli olması, çocukları için de iyi!" diye düşünüyorum ben. Ama işte anne kalbi, anne şefkati, annenin merhameti böyle yaptırtıyor.

Annelik duygusu çok kıymetli bir duygu, muhterem kardeşlerim! Bir annesinin çoluk çocuğuna bakması, beslemesi; gazinin, mücahidin düşmanla savaşması gibi sevaplıdır. Az bir şey değildir. Onu emzirmesi, ona bakması, onun ağlamasına tahammül etmesi, gece gündüz başucunda beklemesi, onun büyümesi için gayret göstermesi cihad gibidir. Anneler çok sevaplar kazanıyor ve annelerin hakları ödenemez.

Onun için, eğer anneniz, babanız sağ ise, hayatta iseler, Allah uzun ömürler versin; sevgili dinleyiciler, annenize, babanıza çok hizmet edin!.. Hatta bazı anne, babalar bu devirde duyuyorum, İslâm'dan uzak yetişmişler. Hani bir devir geçti ya Türkiye'de...

Gericilik dediler, şöyle dediler, böyle dediler, İslâm'ı hor gördüler, çağdışı sandılar, çöl kanunu sandılar. Hâşâ sümme hâşâ...

Ama sonradan batıdan Avrupalılar müslüman olmaya başlayınca afalladılar, şaşırdılar. Filozoflar müslüman olmaya başlayınca, "Allah Allah!" dediler, yanlışlarını anladılar. Yâni İslâm'ın çağdışı olmadığı, çağlar üstü olduğu, ileri çağlara ait olduğu, ebedî olduğu, ömür boyu, dünya durdukça duracağı nihayet anlaşıldı. Yâni bütün hasımların çalışmaları, karalayanların karalamaları, güneşin balçıkla sıvanmadığı gibi İslâm'a zarar vermedi, İslâm'ın güzel bir din olduğu, en güzel din olduğu, artık gayrimüslimler tarafından da anlaşılıyor da, herkes müslüman oluyor.

Tabii şimdi bizde böyle bir devre geçmiş. Yunan klasiklerini, Zeus'u, bilmem neyi öğretmişler. Yunan mitolojisini, masallarını, efsanelerini öğretmişler millete... Bilmem Lenin'i, Marks'ı öğretmişler. Onları böyle ideal insan olarak göstermişler. İnsanlar sapıtmış, şaşırmış:

"—Ha, din gericiliktir, din yobazlıktır. İslâm'da iş yok... İşte varsa, yoksa her şey batıda… Veyahut Rusya'da veya Çin'de, Mao'da… Veyahut bilmem Che Guvera'da ve sâirede..." diye, onların kendilerine ait insanları, bize örnek göstermişler.

Yâni, senin tarihin var, mâzin var, dinin var, imanın var, şanlı şerefli...

Şimdi neyse, işte öyle bir yanlış eğitim politikasıyla insanlar yanlış yetişmiş; İslâm'ı kötü görüyor, tarikatı kötü görüyor… Nefis terbiye olacak, vicdan terbiyesi, irade eğitimi olacak; tarikatı kötü görüyor.

Pekiyi, nefis nasıl terbiye olacak? Sen içinden gelen duygulara nasıl hâkim olacaksın?.. Nasıl güzel ahlâkı elde edeceksin? Ahlâkın mektebi neresi?..

"—Tasavvuf..."

Mevlânâ nasıl yetişmiş? Yunus nasıl yetişmiş?.. Görmüyor musun, sevmiyor musun?.. E niye düşman oluyorsun?..

İşte böyle bazı anne-babalar İslâm'a düşman. Çocuk mü'min, anne-baba kâfir... Allah saklasın... Çocuk anne-babasını doğru yola getirmeğe çalışıyor; anne-baba doğru yola gelmiyor. Anne-

baba, açık saçık, günahkâr, içkici, kumarcı, pokerci sabahlara kadar... Çocuk da utanıyor onların hâlinden;

"—Yapmayın anneciğim! Yapmayın babacığım!" diye doğru yola çekmeye çalıyor. Böyle bir mücadele devam ediyor.

Sevgili ve muhterem kardeşlerim! İşte ne yapıp yapıp, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin yolunda yürümeye gayret etmesi lâzım herkesin... Tabii annesi, babası yanlış yoldaysa; evlâdın anne-babasına da doğruyu söylemesi lâzım! Karşısındaki kim olursa olsun, ona da hakkı, gerçeği söylemesi icâb ediyor.

Sevgili dinleyiciler, zaman ilerledi; bizim de bu Medine-i Münevvere'de camiye erken gitmemiz lâzım! Cuma namazına erken gitmek, hem yer bulmak bakımından, hem de sevapları çok almak bakımından gerekli...

Cumaya erken gidenin, daha sonra gidenden sevabı daha fazla oluyor. Ne kadar çok durursa orada, sevabı o kadar çok oluyor. Melekler kapıdan girenleri yazıyorlar:

"—Şu daha erken girdi, şuna bir deve kurban etmiş gibi sevap... Buna koyun kurban etmiş gibi sevap..." diye.

Artık hatip minbere çıktığı zaman, defteri kapatıp onlar da konuşmayı dinlemeye başlıyorlar. Artık gireni yazmıyorlar. Yâni evet, cumayı kılmış oluyor ama, sevabı kazanma imkânı kalmıyor diye.

Konuşmanın neresindeydik, sevgili dinleyiciler: O kadıncağız, bu iki çocuğuna merhamet etmiş, vermiş, kendisi yememiş ve memnun gene hâlinden, yemediği halde... Biz de diyorduk ki:

"—Ey sevgili dinleyiciler! Anneniz, babanız sağsa güzel hizmet edin. Hatta İslâm yolunda gitmiyorsa bile. Geçmişte bir fırtınalı devre geçti. Müslüman kafada, havada değil... Kalbi imana ısınmamış. Gene yardım edin, gene hizmet edin ki, müslümanın ne kadar iyi evlât olduğunu görsünler. Yavaş yavaş onlar da anlarlar hatalarını…"

Kolay değil, bir insanın yaşlı başlı olup da hatalı olduğunu hazmetmesi kolay değil, hazmedemiyor insan:

"—Vay, benim oğlum doğruyu görüyor da ben göremiyormuşum; öyle şey olur mu?.. Ben onu yetiştirdim, o

küçük!” filân diye inanmak istemiyor ama, yine de anlatmak lâzım, göstermek lâzım:

“—Bak bunu ben söylemiyorum sevgili babacığım, sevgili anneciğim! Allah böyle emrediyor, Kur’an böyle diyor. Bu Allah’ın kelâmı… Bak, Avrupa’dan şu kadar insanlar müslüman oldu. Rusya’dan bile müslüman olanlar var, Japonya’dan müslüman olanlar var... Dünyanın her yerinden nasibi olanlar imana geliyor. Bizim dedemiz, ecdâdımız, soyumuz müslümanken, siz niye böyle yalan yanlış yolları benimsediniz? Ahirete imanınızı zedelediniz, tehlikeye düştünüz, kendinizi kurtarın!” diye.

Tabii hizmet etmemiz lâzım! Anne-babaya evlât hizmet edecek, kâfir bile olsa... Onu imana çekmeğe çalışacak, hizmet edecek. Tabii, bir de mü’minse anne-baba; o zaman öpüp baş üstünde gezdirmek lâzım!.. Elini sıcak sudan soğuk suya değdirtmeden hizmet etmek lâzım!

Hani eski manzara ama; ibrik elde, peşkir, havlu omuzda; eline, ayağına su döküp, havlusuyla kurulayıp, hizmet etmek lâzım!.. Duasını almak lâzım! “Allah razı olsun!” dedirtmek lâzım!..

Bir hadis-i şerifi her zaman söylüyorum sevgili kardeşlerim:

“—Bir evlât, anne-babasına eğer şöyle bir ‘Allah razı olsun!’ dedirtebilse çok sevaba girer. Bir kere kendisine sevgiyle baktırtabilse, bir köle âzâd etmiş gibi sevap kazanır.” diyor Peygamber Efendimiz SAS.

Yâni baba veya anne evlâdına bakacak şöyle, “Bu benim evlâdım!” diye sevgiyle bakacak. Kızarak değil, severek bakacak. Evlat sevap kazanıyor. Ne kadar?.. Bir köle âzâd etmiş kadar sevap… Bir köle ne demek bu devirde?.. En aşağı, bir araba demek... Yâni, bir araba alıp da bağışlayabiliyor musun? Yâni, köle az bir şey değil, büyük bir varlık yâni. Bir köle âzâd etmek büyük bir iş.

Demişler ki:

“—Yâ Rasûlallah! Anne-baba evlâdına günde üç yüz altmış defa bakar.”

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

“—*Allàhu ekber!..*”

Yâni, “Allah en büyüktür. Allah her şeye kàdirdir. Yâni, üç yüz altmış defa bakınca, ‘Yoo, ben o kadar sevabı verememem!’ mi diyecek? Hepsine verir. Yâni, her bakışına bir köle azad etmiş gibi sevap verir.”

Onun için, annenizin size sevgiyle bakmasına, babanızın size sevgiyle bakmasına gayret edin! Çok sıkıntı çektiler diye düşünün! Yâni zengin de olsalar, fakirlik çekmemiş de olsalar, bir çocuğu dokuz ay karnında taşıyor annesi... Ne ızdıraplar çekiyor. Taşıması kolay değil. Yemek yiyemez, midesi bulanır, gece uyuyamaz, ayakları şişer, doktorlara gider. Doğum çok zor bir olay, çok acılı, ızdıraplı bir olay.

Doğan, hiç bir şeyden habersiz bir bebek, cıyak cıyak bağırır. Ondan sonra ona bakacak, altını temizleyecek, yıkayacak, öpecek, koklayacak, sallayacak... Hastalandığı zaman başucunda sabahlayacak...

Annenin hakkı ödenmez, babanın hakkı ödenmez; onlara sevgi gösterelim! Onların o merhametlerine… Bak, “Bir kadının bir hurmayı ikiye bölüp iki çocuğuna vermesinden dolayı, Allah ona merhamet etti” diyor Peygamber Efendimiz.

Sevgili kardeşlerim! Allah-u Teàlâ Hazretleri bir iyiliğinden dolayı insanı cennete sokar. Yâni, kabul olmuş bir iyilikten dolayı, insan cennete girer. Bak bu kadıncağız bir hurmayı ikiye böldü, iki çocuğuna verdi diye, Allah’ın rahmetine nâil oldu. Onun için, iyilik fırsatlarını ganimet bilelim, kaçırmayalım! İyilik fırsatı elimize geçti mi iyilik yapalım, merhametli olalım!

Bakın dünya üzerinde çok muzdarib, sıkıntı çeken müslüman var. Dünyanın her yerinde... Gazeteler yazıyor, görüyorsunuz. Bosna’da, Hersek’te, yüreğimiz parçalanıyor. Orta Asya’da, Çeçenistan’da yüreğimiz parçalanıyor. Somali’de, Afrika’da hâkezâ... Dünyanın her yerinde müslüman kardeşlerimiz sıkıntı çekiyor. Biz de merhametli olacağız. Biz de hurmamızı ikiye böleceğiz, kardeşlerimize vereceğiz. Allah’ın rahmetine ermeye çalışacağız.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi rahmetine eren kullarından eylesin... Hem dünyada, hem ahirette aziz ve bahtiyar eylesin... Ümmet-i Muhammed’i umûmî olarak aziz eylesin,

rahmetine mazhar eylesin... Hastalarımıza şifâ versin, dertlilerimize devâ versin... Dertli olanlarımızın, hasta olanlarımızın hastalıklarına şifâlar ihsân eylesin... Mücâhid kardeşlerimize yardım eylesin, gàlip eylesin, mansur eylesin, muzaffer eylesin...

Beldelerimizi korusun... İstilâya uğramış İslâm beldelerini kurtarsın... Şaşıranlara doğru yolu göstersin, hidayet eylesin... Evlâtlarımızı, zürriyetlerimizi hayırlı evlâtlar, zürriyetler eylesin... Bizi sevdiklerimizle beraber; annemizle, evlâtlarımızla, ecdadımızla ve ahfadımızla, soyumuz, sopumuzla sevdiği kulları zümresine dâhil eyleyip, cennetiyle, cemaliyle müşerref eylesin...

Aziz ve sevgili dinleyiciler! İşte Peygamber Efendimiz'in Medine-i Münevvere'sinden size böyle dualar... Allah-u Teàlâ Hazretleri nice cumalara, nice mübarek günlere sıhhat, afiyetle cümlenizi erdirsin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

18. 08. 1995 - Medine

10. KÜLTÜRÜMÜZE SAHİP ÇIKALIM!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, cumanız mübarek olsun!..

Allah-u Teàlâ Hazretleri cumayı çok mübarek bir gün eylemiş, içine birçok rahmetler, hayırlar derc eylemiş. Ama bunlar tabii inananlar için. Bu güzel hayırlardan, Allah'ın rahmetinden, ikramından, ihsânından istifa etmeyi Allah cümlenize ve cümlemize nasib ve müyesser eylesin...

a. Ak-Radyo'nun Yayınları

Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne sonsuz hamd ü senâlar ediyorum. Üzerimizde nimetleri sayılamayacak kadar çok... Kur'an-ı Kerim'de öyle buyuruyor zaten:

وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لاَ تُحْصُوهَا (النحل:١٨)

(*Ve in teuddû ni'meta'llàhi lâ tuhsùhâ*) [Allah'ın verdiği nimetleri sayacak olsanız, saymakla bitiremezsiniz.] (Nahl, 16/18)

Hani insan oturup da, sofradaki nimetleri bile saymaya kalksa, çeşidi ne kadar oluyor. Ama tabii kendisinin istifa ettiği çeşitli nimetlerin hepsini birden, ne kadar diye saymaya kalksa, saymakla bitmez. Her şey nimet... Hava nimet, su nimet, sıhhat nimet, vücudun her âzâsının muntazam çalışması nimet... Onun için Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sonsuz nimetleri var üzerimizde, hamd ü senâlar ediyorum. Her zaman, hepimiz hamd ü senâlar ediyoruz.

Tabii bir başka, özel benim hamd etme sebebim var bu cuma günü, sevgili dinleyiciler: Akra, Ak-Radyo radyo televizyon yayın şirketimizi sizlerle beraber kurduk. Birkaç sene oldu. El-hamdü lillâh, çok güzel gelişmeler nasib etti Allah-u Teàlâ Hazretleri; hamd ü senâlar olsun, şükürler olsun... En çok dinlenen, en güzel yayın yapan radyolardan birisi haline geldi. Şimdi de size

uzaydan, uydudan seslenme imkânı bulduk, o imkânları hazırladık sizlere... Allah’a hamd ü senâlar olsun. Dün arkadaşlarım benimle burada konuşma için telefon açtıklarında söylediler, artık Almanya’dan bile dinlene-biliyormuş. Bir kardeş orada demiş ki:

“—Evimin her odasına radyo kurdum, mutfağa dahi radyo kurdum. Sabahtan akşama Akra’yı dinliyoruz.” diyormuş.

Çok sevindim tabii.

Biz kendi aramızda şaka yapıyoruz, dinleyiciler çıkartmışlar bu sözü. Hani alkolü çok içen insan alkolik oluyor. Tabii alkol haram, kötü bir şey, onu içmemesi lâzım insanın ama, hani alıştığı zaman, içine düştüğü zaman kurtaramıyor kendisini... Alkole çok düşünce, alkolik oluyor. Artık çekmek istese de kendisini alamıyor. Onun için, hani bunun alkolü azmış, biranın içinde alkol miktarı düşükmüş, içersen de olurmuş dememek lâzım!

Ben üzülüyorum tabii... Çarşıya pazara, sanayi sitelerine falan gidiyorum zaman zaman... Arabayı tamir gerekiyor, iş icabı gidiyoruz öyle yerlere. Bakıyorum çıraklar, küçücük çocuklar, işçiler öğle tatilinde peynir ekmek alıyorlar, kenarda yemeklerini yiyecekler. Bir de bakıyorum, yanlarına meşrubat olarak bira almışlar, bira içiyorlar. İşte onunla yemeklerini yiyorlar. Yâni haram olduğunu bilmiyorlar mı, yoksa aldırmıyorlar mı, aileleri söylemiyor mu?... Ne ise, artık vebal kiminse kimin ama, işte oradan alışır. Alıştığı zaman alkolik olur insan, ondan sonra bırakamaz.

Ondan sonra, “Biradan insan alkolik olur mu, olursa ne olur?..” Merak edenler gitsin, Almanya’yı görsünler. Almanya’da nasıl böyle büyük metrolar, büyük tren istasyonları, umûmî yerler, sokaklarda filan gezdiği zaman, insanın gözüne çarpıyor da yüreği parçalanıyor. Nasıl alkolikler böyle yerlerde yatıyorlar. Nasıl yardım müesseselerinin kapılarında sabahleyin onlar yardım edecekler diye yerlere dizilmişler. Artık hiçbir şeyden korkuları kalmamış, elbiseleri, çekinmeleri kalmamış. Yerlerde yatıyorlar, çöpleri karıştırıyor, çöp kutularını karıştırıyor. Çünkü dengesi gidince insanın çok fena oluyor. Yâni insan kötü şeylere alıştı mı,

çok fena... Tabii insanın, çocukluktan itibaren güzel şeylere alışması lâzım!..

Tabii bizim şakamıza gelelim, dinleyicilerin şakasına: Alkolik kelimesi gibi bir kelime çıkartmışlar, *Akrakolik* oluyorlarmış. Çünkü, çok tatlı hakikaten programlar. Ben de Türkiye'deki seyahatim esnasında, arabayla filan giderken açıyorum, peş peşine programlar... İlgiyle insan dinliyor, çok hoşuna gidiyor. Allah razı olsun hepinizden... Ve tabii programları hazırlayan kardeşlerimizden...

Muhtelif insanlar geliyorlar. Hepsi tabii bizim kadrolu elemanımız değil konuşanların... Bir kısmı Allah rızası için geliyor, konuşma veriyor, gidiyor. Konuşmacılar, yazarlar, meşhur insanlar, milletvekilleri, Allah râzı olsun; hepsi gelip yorum yapıyorlar, konuşma yapıyorlar. Hepsine teşekkürlerimizi sunarız. Hem de nereden, bugün konuşmamız nereden o da bir sürpriz: Mekke-i Mükerreme'den konuşuyoruz size bugün... Allah-u Teàlâ Hazretleri nasib etti, buraya geldik, umremizi yaptık. Allah cümlenize nasib eylesin tekrar tekrar umre yapmayı, haccetmeyi... Buraları ziyaret etmeyi Allah-u Teàlâ Hazretleri nasib eylesin...

b. Mekke-i Mükerreme'den İntibâlar

Mekke-i Mükerreme'den, yâni dünyanın en mübarek beldesinden, en mukaddes beldesinden size böyle hamd ederek, sevinerek, sürûr içinde, sevinç içinde konuşmamı yapıyorum. Allah-u Teàlâ Hazretleri hepimize nimetlerini daimî eylesin... Tabii nimetin zevâli, yok olması, eldeyken elden gitmesi çok acı bir şey. Nimet gelirken bir sebepten dolayı kesiliyor. Tabii Allah gazab ediyor, kızıyor, nimet elinden gidiyor insanın; kusurundan, günahından, suçundan, söylediği bir sözden dolayı. Peygamber SAS Efendimiz zevâl-i nimetten, nimetin zevalinden Allah'a sığınırmış, böyle dua edermiş, biliyoruz.

Bize de verdiği nimetleri daim eylesin Mevlâmız üzerimizde... Eksik etmesin, verdikten sonra almasın... İzzetten sonra zillete düşürmesin... Nimetten sonra nikmete, yokluğa uğratmasın;

azâbına, gazâbına düşecek duruma getirmesin... Onun için çok çalışmamız lâzım, çok düşünmemiz lâzım!..

Mekke-i Mükerreme, tabii en mukaddes belde... Dünya üzerinde Hazret-i Âdem Atamız AS'dan beri, ilk yapılmış olan ibadethanenin olduğu yer. Fevkalâde önemli bir yer. Yâni İslâmî bakımdan, dînî bakımdan dünyanın en mukaddes yeri. Şek şüphe yok. Kur'an-ı Kerim'de de mübarek olduğu beyân edilen bir yer.

Tabii Mekke-i Mükerreme, aynı zamanda bir mukaddes ayna... Neyi görüyoruz?.. İslâm Âlemini görüyoruz bu aynadan. Dünyanın her yerinden müslüman kardeşlerimiz geziyor, renk renk, çeşit çeşit kıyafetler, çeşit çeşit örfler, âdetler, davranışlar, boylar, postlar... Çeşitli insanları görüyoruz. Tabii seviniyoruz dünya üzerinde nice nice, çeşit çeşit kardeşlerimiz var diye memnun oluyoruz.

Fakat ben bu cuma günü, size özellikle bir şeyi vurgulamak istiyorum, hatırlatmak istiyorum sevgili kardeşlerim: Şimdi buraya geldiğimiz zaman tabii, etrafı, müslümanların genel durumunu görüyoruz. Camiye gittiğimizde görüyoruz, yolda yürürken görüyoruz, çeşitli vesîlelerle çarşıdan, pazardan geçerken görüyoruz. Burada hem kesiti var, hem de genel seviyesini ve durumunu görmüş oluyoruz muhterem kardeşlerim!.. Tabii Mekke'ye kimler gidebiliyor?.. Parası olanlar gidebiliyor, sıhhatli olanlar gidebiliyor. Genel durum böyle.

Tabii bazı şebekeler var galiba, hani organizasyonlar, gizli mafyalar diyoruz ya, her yerde, dünyanın her yerinde olabiliyor, ileri, geri bütün ülkelerde olabiliyor. Yâni böyle bakıyorsunuz, bir sokağa dizilmiş on beş tane kolları kesilmiş insan... Allah Allah, bu kadar insanı nereden buldular böyle, peş peşe sıralamışlar barikat gibi. Birisinden geçseniz ötekisine rastlıyorsunuz. Bu tabii bir dilenme şebekesi. Demek ki zenginler geliyor, sıhhatliler geliyor ama, bir de onlardan istifade etmek isteyip gelenler de var. Çeşit çeşit Allah'ın kulları var.

Allah tabii bizim vücudumuza afiyet vermiş. Verdiği afiyete hamd ü senâlar olsun... Bazı kulları mübtelâ... Ama bazıları da ben korkuyorum ki, böyle dilenci olsunlar diye küçüklükte kolları, bacakları kırılıp, çevrilip özel olarak sakatlaştırılıyor ki, ileride o şebeke onlardan istifade etsin diye galiba... Onun için, buna da

devletlerin dikkat etmesi lâzım! Gel bakalım sen nasıl oldun, kime bağlısın, akşam parayı kime veriyorsun, kim senden alıyor?.. Bunları devletlerin sorması lâzım! Bu bir ayrı iş...

Şimdi, en zenginler ve en sıhhatlilerin geldiği güzîde bir topluluk görmemiz lâzım Mekke-i Mükerreme'de, Medine-i Münevvere'de... Fakat sizinle dertleşmek için, bu cuma günü dînî bir mesele olduğu için bu konuyu açıyorum. Meselâ, yanlarında çocuklarını gezdiriyorlar, görüyoruz. Kendileri, hanımlar kapalı, beyler kapalı; fakat çocukların kıyafeti beni hayretler içinde bırakıyor. Yâni hepsi Avrupaî bir kıyafet, İslâmî kıyafet değil... Çocuklara giydirdikleri %95, meselâ kızların kıyafetine bakıyorum kısa etek, dizine kadar etek...

Sonra bazılarına hayret ediyorum, otomobilde görüyorum yâni otomobile binmiş zengin bir ailenin çocuğu belli, yolda giderken yanımızdan geçiyor, otomobilde el sallıyor, omuzları bile açık. Küçük çocuk ama küçükten bunu böyle alıştırmak doğru değil! Sonra bizim örfümüz böyle değil, giyimimiz kuşamımız böyle değil; bu bir.

İkincisi: Tabii televizyon var kaldığımız yerde. Televizyonun yayınlarını takip ediyoruz, haberler neler diye. İki televizyon kanalı var. Kanallarına bakıyorum, yüreğim parçalanıyor: Avrupa filmleri... Tabii bir kültür elemanı olarak, kültürle ilgilenen bir hoca olarak, bir üniversite profesörü olarak, yayınlara o gözle bakıyorum. Yayınların ana fikrine bakıyorum, temelinde yatan esas duyguya bakıyorum: Bu bir kültür savaşı... Yâni cephede böyle toplarla, tüfeklerle yapılan bir mücadele normal bir savaş ama bir de kültür yönünden yapılan bir savaş var...

Beyin yıkama, insanları kendilerine benzetmek, kendi örflerini, âdetlerini, tarihlerini, edebiyatlarını öğretmek filan gibi bir gayret içinde oluyorlar. Bunlardan da sonunda, çok çok daha başka türlü faydalar sağlıyorlar. Bunların hepsini tabii biz biliyoruz. Buna kültür savaşı deniliyor.

Bir kültür savaşı var. Ve bu kültür savaşında bu televizyonlar, radyolar çok mühim bir araç. Yabancı bir kültürü aşılıyor, yabancı değerleri, yabancı zevkleri aşılıyor. Hatta şimdi insan Mekke-i Mükerreme'de kalırken ne istiyor: Mekke-i Mükerreme'de hiç günah olmasın, hiç haram olmasın... Hiç Allah'ın sevmediği hal, duygu olmasın, hiç Allah'ın sevmediği sahne olmasın... Tabii, film yabancı film olunca, mümkün mü?.. Böyle bir şeyin süzülmesi, elenmesi...

Muazzam bir kültür mücadelesi var. Ve müslümanlar bu kültür mücadelesinin farkında değiller gibi. Ama Avrupalılar farkında... Tabii ben buraya gelmeden önce, daha önceki konuşmalarımda size söylediğim gibi, bir hafta İngiltere'de kaldım, iki hafta Amerika'da bulundum, gördüm. Oradaki insanlar, oradaki yayınlar, gazeteler... Tabii her ülkenin de bir kurnaz tabakası var; gazeteleri filan elinde tutan, kültürü yönlendiren bir tabakası var. Bir de sessiz sedâsız kendi hayatını yaşayan halkı var. Bu da doğru... Yâni milleti bir yere götürmek isteyen insanlar da var. Bizim ülkemiz de öyle, başka ülkeler de öyle.

c. Kur'an-ı Kerim'i ve Sünneti Öğrenelim!

Şimdi ben burada, şuna dikkati çekmek istiyorum sevgili kardeşlerim: Yâni bizim müslüman olarak, Allah'ın sevdiği insanlar olarak Allah-u Teàlâ Hazretleri hayatımızın her sahnesini, her anını, hayatımızdaki her faaliyetimizi güzel olsun diye emretmiş ve rızasına uygun olması için, zulüm olmaması için, çirkinlik olmaması için Kur'an-ı Kerim'de ve Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinde bilgiler var. Yâni bizim meselâ, hangi yemekleri yiyeceğimiz, hangi meşrubatı içeceğimiz belli. Hangilerini içmeyeceğimiz, o da belli...

Meselâ, içkiyi yasaklamış Allah-u Teàlâ Hazretleri. Neden?.. İçki aklı alıyor. İslâm akla önem veriyor, akla değer veriyor, aklı kullanmayı tavsiye ediyor Kur'an-ı Kerim. Birçok yerde:[39]

أَفَلاَ تَعْقِلُونَ

(*Efelâ ta'kılûn*) "Hiç akletmez misiniz?" (Bakara, 2/44) diye hitab ediyor muhataplarına... Cehenneme düşecek insanların dizlerini dövüp, saçını başını yolup, yakasını yırtıp, "Ah keşke o zaman akletseydik!" diyeceklerini bildiriyor.

Binâen aleyh, akıl çok önemli olduğundan içki yasak. Neden?.. İçki içtiği zaman akıl kalmıyor; aklın, şuurun kontrolü kaçıyor. İnsan sarhoş olunca akılsız oluyor, bir nevî deli gibi oluyor. Ondan İslâm bunu yasaklamış.

Domuz eti yasak... Ben Almanya'ya gittiğim zaman, Alman televizyonunda bir hafta yayın dinlemiştim domuz etinin aleyhinde... Yâni, Almanlar da biliyor bu işin fenalığını, bu etin sıhhî bakımdan uygun olmadığını. Hani onlar dinî bakımdan bir şey demiyorlar, domuzu besliyorlar, yiyorlar ama; doktorlar tıbbî bakımdan bir hafta aleyhinde yayın yapabiliyor radyoda, televizyonda... Onları biz anlayabiliyoruz. Allah onun için yasak etmiş.

---

[39] Bakara, 2/44; Bakara 2/76; Âl-i İmrân, 2/65; En'âm, 6/32; A'raf, 7/169; Yunus, 10/16; Yûsuf, 12/109; Hûd, 11/ 51; Enbiyâ 21/10; Enbiya, 21/67; Mü'minûn, 23/80; Kasas, 28/60; Saffât, 37/138.

İşte bizim meselâ, zulmen birisinden bir şey almamız doğru değil, ticaretimizin dürüst olması lâzım! İşte bizim bir arkadaşımız anlatıyor. Bunlar güzel şeyler, küçük olaylar ama güzel bunlar, hoşuma gidiyor. Bunu halkımız bilsin, böyle hareket edelim!

Şimdi bizim arkadaşımız bir yere bidonla su almaya gitmiş, bidonu yok. Dükkâna gitmiş, dükkânda adam yok. Ama bidonlar orada duruyor. Demiş ki yandaki komşusuna:

"—Bu bidonlar kaç para?.."

Demişler ki:

"—Beş riyal galiba..."

"—Tamam." demiş, "Adam burada yok, benim işim acele, suyu doldurup gideceğim. Ben bu beş riyali size vereyim, siz ona verin. Eğer farklı bir fiyat varsa, yarın öbür gün buraya gene geleceğim, o zaman öderim farkı..." demiş, kalkmış gitmiş.

"Birkaç gün sonra gittim bidonu aldığım dükkâna, oradaki bidonları gösterdim:

'—Kaça bunlar?' dedim.

'—On riyal!' dedi.

Pazarlığa tutuştuk. 'Beş olmaz mı, yedi olmaz mı?' dedim. Adam hayır dedi. Baktım, tamam, on riyale sattığı belli. O zaman çıkarttım, beş riyal verdim. 'Ben geçen gün burada siz yokken, komşunuza beş riyal vererek bir bidon almıştım. Demek ki on riyalmiş, buyurun beş riyalinizi daha!' dedim. 'Allah'a ısmarladık' diyeceğim, adam hop oturuyor hop kalkıyor..."

Yaşlı bir kimseymiş:

"—İşte Türkleri ben size söylemez miydim." demiş oradaki etrafındakilere. "Bakın, iki gün sonra beş riyal daha getirdi, hiç mecbur olmadığı halde. İşte bunlar böyledir." filan demiş.

Arkadaşımız da böyle gülerek anlatıyor ama ben de güldüm, dinlerken sevindim, memnun oldum.

Bu bir kültür... Yâni, haram yemeyiz biz. Haksızlık yapmayız biz. Allah'ın yasakladığı bir yerden gelir gelse bile, almak istemeyiz. Bizim ölçülerimiz var. Bu ölçüler dinimizden kaynaklanıyor. Binâen aleyh, bizim giyimimiz, kuşamımız, alışverişimiz, evimizde oturmamız, kalkmamız, soframız, her şeyimiz İslâmî olacak. İslâmî olması için düzenleme yeri,

ayarlama yeri, kaynak neresi?.. Kur'an-ı Kerim... Kur'an-ı Kerim'i çok okumamız lâzım!

Burada gördüğüm çok güzel bir şey: Bizim bu Suudlu kardeşlerimiz camiye erken gelirler; bir... Namazı aceleye getirmezler; iki... Ezan okunduktan sonra, farzı kılıncaya kadar uzun zaman beklerler; üç... Namazı ta'dil-i erkân ile ağır ağır kılarlar, hızlı kılmazlar, aceleye getirmezler. Rekatları, rükûları, secdeleri, ka'deleri, kàmeleri birbirlerine karıştırıp, böyle hızlı hızlı kılmazlar. Bunların hepsi çok güzel şeyler.

Kur'an-ı Kerim'i çok okuyorlar. Avantajları var, Arapça da biliyorlar. Bu sabah, yanımdaki ak sakallı, ihtiyar Arap... Giyimi kuşamı belli, Arap... Hoca efendi ayetleri okudukça sızlanıp, dinleyip ağlıyordu. Yâni ayetlerden etkileniyor, etkilenerek dinliyor. Bu çok güzel...

Bizim de Arapça öğrenmemiz lâzım!.. Yabancı dili öğrenmek insana ikinci bir kültür kapısını açtığı için, çok önemli. Mutlaka öğrenmeliyiz. Sonra biliyorsunuz, Arapça bizim anadilimiz!..

Tabii şaşıracaksınız:

"—Bizim anadilimiz Türkçe. Sen de bize şimdi Türkçe konuşuyorsun hocam. Anadil nereden Arapça oluyor?" diyeceksiniz.

Allah selâmet versin, Hamidullah[40] Bey bulmuş bu nükteyi: "Peygamber Efendimiz'in zevceleri müslümanların anasıdır ya, onlar da Arapça konuşuyorlardı ya, onun için Arapça da bizim anadilimizdir." diyor.

Onun için, anadilinizi hepiniz öğreneceksiniz! *Nasara-yensuru...* Ne ise, Arap dilini az çok tanıyacaksınız, Kur'an-ı Kerim'i okuduğunuz zaman duygulanacaksınız. Bak Alman ilâhiyatçı müslüman olmuş, papaz tahsili yaptıktan sonra müslüman olmuş. Her *Kul hüva'llàhu ehad* Sûresi'ni okuyuşta, gözyaşları içinde kalıyormuş, mum gibi eriyormuş, duygulanıyormuş. Neden?.. Mânâsını biliyor *Kul hüva'llàhu ehad*'ın. Derinliğine şuuru eriyor ve seviyor. Sevdiği için, duygulandığı için de gözleri yaşarıyor, ağlıyor.

---

[40] Prof. Dr. Muhammed Hamidullah (1908-2002) 1908 yılında Hindistan'ın Haydarabad şehrinde dünyaya geldi. Sekiz çocuklu bir ailenin en küçüğüydü. Ailesinden aldığı ilköğrenimin arkasından medrese öğrenimine başladı. Daru'l-Ulum Medresesi'nden sonra, Osmaniye Üniversitesi'nde hukuk tahsil etti. Devletlerarası İslam Hukuku'na ilgi duyarak Paris'e gitti. Paris Üniversitesi'nden "Peygamberimizin Savaş Mektupları" başlıklı teziyle doktor unvanını aldı. Almanya'nın Tübingen Üniversitesi'nde "Devletlerarası İslam Hukuku" alanında ikinci bir doktora çalışması daha yaptı (1933).

Çalışmalarını Paris Üniversitesi'nde sürdürdü. Bu arada Kuzey Afrika ülkelerinin kütüphanelerinde incelemeler yaptı. Hindistan'a dönerek Osmaniye Üniversitesi'nde çalışmaya başladı. Bu üniversitede devletler hukuku profesörüyken, görevle yurtdışında bulunduğu bir sırada, Haydarabad'ın Hindistan hükümeti tarafından işgal edilmesi (1948) üzerine geri dönmedi. Siyasal mülteci olarak Fransa'ya yerleşti.

Beş dilde (Arapça, Urduca, İngilizce, Fransızca ve Almanca) binden fazla makale ve onlarca kitabı bulunan Hoca'nın ismi 1950'li yıllarda uluslararası akademik çevrelerde duyulmaya başlandı. Başta Fransa, Mısır, Pakistan ve Türkiye olmak üzere birçok ülkenin üniversitelerinde dersler, konferanslar verdi. 1952'de İstanbul Üniversitesi'nde çalışmaya başladı, uzun yıllar Edebiyat Fakültesi İslâm Araştırmaları Enstitüsü ile Erzurum'da Atatürk Üniversitesi İslâmi İlimler Fakültesi'nde öğretim üyeliği yaptı. Bu sırada, birçok süreli yayında bilimsel makaleler yazdı.

Muhammed Hamidullah, 17 Aralık 2002'de ABD'nin Florida eyaletinde 96 yaşındayken vefat etti.

Demek ki Kur'an-ı Kerim'i çok okuyacağız bir. Kuru kuruya okumak değil... Tabii kuru kuruya okunsa bile sevabı var ama, biz onunla yetinmeyelim! Yâni evet bir hadis-i şerîfte Peygamber Efendimiz buyurmuş ki: "Bir insan *elif-lâm-mim* dese —yâni bunlar üç harfin ismi— *elif*'ine bir sevap, *lâm*'ına bir sevap, *mim*'ine bir sevap var." Yâni nice sevap kazanacak insan ama, bununla yetinmeyelim! Bunu Araba karşı, yâni mânâsını bilen insana karşı söylemiş. Mânâsını bilmeyen müslüman kardeşimize bizim söyleyeceğimiz:

"—Kur'an-ı Kerim'in mânâsını öğren! Allah'ın kelâmı. Allah sana peygamber göndermiş, vahiy indirmiş, bunu öğren!" diyeceğiz; bu bir.

İkincisi: Peygamber SAS Efendimiz bize bu dinimizi getiren, Allah'ın emirlerini öğreten serverimiz, önderimiz, seyyidimiz, efendimiz, başımızın tâcı, her şeyimiz... Allah'ın habîbi, bizim de kalbimizin sultanı, gönlümüzün sultanı, Peygamber-i Zîşânımız, *salla'llàhu aleyhi ve âlihi ve selleme teslîmen kesîrâ...* Şimdi Peygamber Efendimiz'i tanımadan, hadislerini öğrenmeden, tavsiyelerini duymadan, dinlemeden, çoluk çocuğumuza öğretmeden olmaz.

İşte bunları öğreneceğiz ve bunlardan bir İslâmî kültür dediğimiz davranış bütünlüğü meydana geliyor. İşte iki-üç gün sonra olsa bile, bidonun parasını götürüp veriyoruz. Tok gözlü oluyoruz. Adaletten yana oluyoruz, zayıfı tutuyoruz, fukarayı seviyoruz, renk farkı gözetmiyoruz, zenci diye dışlamıyoruz, siyah renkli diye hor bakmıyoruz. "Allah'ın kullarının kıymetini Allah bilir, belki kalbi temizdir." diyoruz. Her bir gördüğümüze iyi niyetle bakıyoruz. Bunlar bizim kültürümüzün çok güzel yönleri.

Fakat benim burada gördüğüm husus, sevgili kardeşlerim: Çocuklarımızı öğretmekte ve kendimizin günlük yaşayışımızda ve diğer hususlarda, İslâm'a riayette gevşeme görüyorum ben... İslâm kültüründen kopma görüyorum, başka kültürlerden etkilenme görüyorum. Ve bunlar da, karşı tarafın kurnazlığıyla bir kültür savaşında bir oyuna getirme sûretiyle, sizin farkına varmadığınız bir şekilde yapıldığı için, bunu ikaz etmek gerektiğini biliyorum

Ve size rica ediyorum, ikaz ediyorum, Mekke-i Mükerreme'den nasihat ediyorum, tavsiye ediyorum ki, Kur'an-ı Kerim'i tam öğrenin, çoluk çocuğunuza öğretin; bir... Peygamber Efendimiz'i tam öğrenin, tanıyın, hadis-i şeriflerini çoluk çocuğunuza, kendinize öğretin; iki... Ve bunlara göre yaşayalım!..

Tabii, "Nasıl müslüman olarak yaşayacağım?" dediğimiz zaman, bizim önümüzde şâhâne bir örnek var. Kendi tarihimiz, kendi kültürümüz, dedelerimiz müslüman olarak yaşamışlar. İslâm aleminin en büyük alimleri, bizim dedelerimizin arasından çıkmış. Fıkıh konusunda, tefsir konusunda, hadis konusunda imam, yâni önder olan en büyük şahıslar, bizim dedelerimizin arasından yetişmiş. Ne demek bu?.. Yâni İslâm'ı çok iyi öğrenmiş dedelerimiz ve çok iyi öğrendikten sonra ihlâs ile, iman ile, tam böyle bir hulûs-u kalb ile İslâm'ı yaşamışlar.

Binâen aleyh, dedelerimizin hayatına baktığımız zaman, dedelerimiz nasıl yaşamışlar, neler yapmışlar, nasıl oturmuşlar, kalkmışlar; evlerinin şekli, şemâili, avlusu, bahçesi, cumbası, kafesi, haremliği, selâmlığı, her şeyi, kılık kıyafet, örtünme,

başörtüsü vs... Bunların hepsi tatbikatlı olarak kendi tarihimizde canlı, mevcut... Binâen aleyh, kendi kültürümüze sımsıkı sarılacağız.

Ayıptır zaten, ben çok ayıplıyorum; insan kendi kültürünü bırakır da başka kültürü taklit ederse çok ayıp!.. Ne münasebet, niye ben başkasını taklit edeyim?.. Niye ben çocuğuma Pamuk Prenses gibi elbise giydireyim?.. Evet, o filmleri bize gösteriyorlar, sevdiriyorlar, çocukların kitaplarında resimler vs. Pamuk Prenses şöyle şöyle giyinmiş... Sindirella böyle arabaya binmiş, şöyle şöyle kıyafeti var... Bana ne?.. Ben kendi kültürümü düşünürüm. Başkasını niye taklit edeyim?.. Ama dikkat edilirse bakın Sezar'dan Sindirella'ya, Pamuk Prenses'e, Heidi'ye kadar bize her şeylerini onlar öğretmişler. Biz kendi tarihimizdeki, mazimizdeki güzel şeyleri bilmiyoruz ama, onların ne dediğini biliyoruz: Sezar Roma'ya mektup yazmış, ne demiş... Herkes biliyor. Niye yâni böyle oluyor, ben İtalyan mıyım, ben Latin miyim?.. Değilim. Binâen aleyh, kendi kültürüme sımsıkı sarılmalıyım!..

Tabii bunun iki sebebi var. Birincisi: Eğer bizim kendi millî bir kültürümüz varsa, elbette millî kültürümüze bağlı olacağız filân diye İngiliz'in, Amerikalının, İsviçrelinin birbirinden farkı gibi, o bakımdan böyle bir sarılması lâzım!..

Ama bize sadece böyle bir milliyet meselesi yok, bizde dînî bakımdan da önemli... Giyim kuşam açık olursa, İslâmî olmuyor. Sonra gayrimüslimlere benzemek, gayrimüslimleri taklit etmek, onlara benzemeye çalışmak uygun olmuyor, günah oluyor. Binâen aleyh, bizim kendi adetlerimize o bakımdan da sarılmamız lâzım! Bizim her şeyimizde imanımızın damgası olması lâzım!.. Kalite belgesi gibi imanın, İslâm'ın damgasının olması lâzım! Ona çok dikkat edelim!..

Tabii biliyorsunuz, biz dînî bir grubuz. Ben de İlâhiyât Fakültesi profesörlerindenim. Kardeşlerimiz, sizler birbirimizi tanıyoruz. Bu meselelerin ne kadar önemli olduğunu bildiğimiz için, dergiler çıkartıyoruz. Kadın dergileri, erkek dergileri, çocuk dergileri, büyük dergileri, tıp dergileri, ilmî dergiler, kitaplar çıkartıyoruz. El-hamdü lillâh, işte radyo yayınlarımız var... Televizyon yayınlarımızın müjdesini yakın zamanda, inşâallah Allah nasib eder, buradan dua ediyorum. İnşâallah onun da

müjdesini veririz. Kültürümüz çok önemli ama, tabii siz nasihatleri dinleyeceksiniz, tutacaksınız da, biz de sözümüzün tesir ettiğini göreceğiz, Allah'ın emirlerinin tutulmaya başlandığını göreceğiz, mutlu olacağız, bahtiyâr olacağız.

O bakımdan, hepinizi Kur'an-ı Kerim'i çok iyi okumaya, öğrenmeye, bellemeye, ahkâmını öğrenip uygulamaya davet ediyorum... Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesini çok iyi öğrenmeye ve onu hayatınızda uygulamaya davet ediyorum... Müjde var; ümmetin bozulduğu zamanda Efendimiz'in sünnetini uygulayanlara şehid sevapları var. Bu bir müjde, büyük bir müjde... O müjdeyi size hatırlatıyorum ve kendi öz kültürümüze uygun, her şeyimizi öyle tanzim etmeyi tavsiye ediyorum.

Acı acı müşahede ediyorum ki, İslâm alemi, yâni müslüman milletlerden gelen kardeşlerimize baktığımız zaman görüyorum ki, geri kalmışız birçok bakımdan... Belediye hizmetleri, yollar, kaldırımlar, su vs. ihtiyacı, hatta otelin banyosu, yüz numarası ve sâiresi bakımından bile geri kalmışız. Her şeyimize çok dikkat etmemiz lâzım, titiz olmamız lâzım!..

Peygamber Efendimiz SAS'in bize bildirdiği bir hadis-i şerîften öğreniyoruz ki: "Allah CC, bir müslüman bir şeyi güzel yaparsa onu seviyor, rahmetine erdiriyor." Yâni yaptığı şeyi güzel yapmak, mükemmel yapmak, estetik kurallara uygun olarak yapmak, bizim için dini bakımdan da fevkalâde önemli... Estetik bakımından önemli, örf âdet bakımından önemli...

Kültür deyince, örf, âdet deyince ceketinizi ilikleyeceksiniz, hazır ol vaziyetine geleceksiniz, saygı duyacaksınız. Bayrak gibi, ezan gibi saygı duyacaksınız kültürümüz sözüne... İslâmî örf ve âdetimiz, yaşantımız davranışlarımıza, giyim kuşamımıza, her şeyimize titiz olacaksınız, siz koruyacaksınız. Bekçisi siz olursanız, siz uygularsanız, "İşte bir İslâm milleti, İslâm ümmeti böyle olur!" diye herkes hayran kalacak, hop oturup hop kalkacak. "İşte Türkler böyle temizdir, böyle dürüsttür... İşte bu insanlar bu kadar mübarektir... İşte bu insanlar Allah'ın rızasını bu kadar güzel düşünüyorlar." diye, başka milletlere de örnek olacak. Onlar da İslâm'ı sevecekler, gelecekler.

Amerika’da ihtisas yapmış olan bir doktor kardeşimiz anlatmıştı:

“—Benim çalışmalarımdaki İslâmî terbiyemden kaynaklanan dürüstlüğü görünce, Amerikalı profesör müslümanlığı o kadar sevdi ki, neredeyse hemen kelime-i şehadet getirip müslüman olacaktı, müslüman olayazdı.” diyor o kardeşimiz.

Evet, işte İslâm’ı tebliğin en güzel şekli bu: Güzel olacaksın, sevecek karşı taraf, hayran kalacak, memnun olacak... O zaman o da İslâm’a gelmek isteyecek. O öyle İslâm’a gelince de, sen muazzam sevap kazanacaksın. Çünkü Allah biliyor sana bakıp, seni sevip onun İslâm’a yakınlaştığını, İslâm’ı onun için seçtiğini Allah biliyor, sana sevap verecek.

O bakımdan İslâmî hayatınıza, İslâmî örfünüze, âdetinize, kültürünüze çok sımsıkı bağlı olmanızı, her şeyinizi düşüne taşına, Allah’ın rızasına uygun yapmağa gayret etmenizi tekrar hatırlatıyorum bu cuma sohbetimde...

Biliyorsunuz hadis-i kudsîden alınma bir güzel cümlemiz var. Bizim ana prensibimiz, küçücük harflerle yazıp yakamıza rozet olarak taktığımız bir söz var:

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي ، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي !

(*İlâhî ente maksùdî, ve rıdàke matlûbî*) “Yâ Rabbi muradım, maksûdum, arzum sensin...”

Süleyman Çelebi de Mevlid’inde bunu şöyle ifade ediyor:

Gece gündüz durmayıp istediğin,
N’ola kim görsem cemâlin dediğin.[41]

---

[41] Bu beyit *Mevlid*’in Mi’rac bölümünde geçiyor:

Bî hurûf u lâfz u savt ol Pâdişah
Mustafa’ya söyledi bî iştibâh

Dedi kim mahbûb u matlûbun benem
Sevdiğin can ile mâbûd’un benem

(*İlâhî ente maksùdî*) "Yâ Rabbi maksûdum sensin, (*ve rıdàke matlûbî*) senin rızanı kazanmak istiyorum!" diyoruz. Ama her şeyimizle, her şeyimizde, her anımızda, her davranışımızda böyle olacak.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi, sevdiği işleri işlemeğe muvaffak eylesin... Sevdiği güzel ahlâka sahib eylesin... Sevdiği yollarda yürütsün... Sevdiği kullardan eylesin... Sevdiği kullarıyla beraber, cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin... Aziz ve sevgili Akra dinleyicilerim, size Mekke'den sayısız selâmlar, sevgiler, kucak dolusu dualar ve temennîlerimi arz ederim.

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

25. 08. 1995 - Mekke

Gece gündüz durmayıp istediğin
N'ola kim görsem Cemâlin dediğin

Gel Habîbim sana âşık olmuşam
Cümle halkı sana bende kılmışam

Ne murâdın var ise kılam revâ
Eyleyem bir derde bin türlü devâ

11. UMRE İBADETİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Sayınız çok genişledi, çünkü hitap sahamız çok genişledi. Allah'a hamd ü senâlar olsun... Verdiği sonsuz nimetlerden dolayı hamd ederiz. El-hamdü lillâh, şu andaki yayınlarımız sayesinde, İsveç'ten Orta Asya'ya kadar yayınımızı dinleyen kardeşler var. Çanak anteni olanlar, uzaydan yayınımızı alıp dinleyebiliyorlar. Çok güzel bir gelişme... Allah hepinizden razı olsun... Cumanız mübarek olsun...

Burası Mekke... Size yine bu mübarek şehirden, Mekke-i Mükerreme'den bu hafta da hitab ediyorum. Mekke-i Mükerreme'de bulunduğum için, size Mekke-i Mükerreme ile ve burada bulunuş sebebimiz olan *umre* ile ilgili bilgi vermeyi uygun görüyorum.

a. Kâbe'nin Şerefi ve Kıymeti

Biliyorsunuz, Mekke-i Mükerreme insanoğlunun tarihi kadar eskidir. Son derece önemli bir kutsal yapıya sahiptir. Hazret-i Adem Atamız AS zamanına kadar gider onun kutsallığı... Ve Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teàlâ Hazretleri bildiriyor, biz de böylece şeksiz şüphesiz, kesin bir şekilde vâkıf olmuş, öğrenmiş oluyoruz. *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:*

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِلْعَالَمِينَ

(آل عمران:٩٦)

(*İnne evvele beytin vudıa li'n-nâsi lellezî bi-bekkete mübâreken ve hüden li'l-àlemîn.*) "İnsanoğulları için ortaya konulmuş, yeryüzünde tesis edilmiş, yapılmış olan ilk mâbed, mübarek Mekke'deki mübarek mesciddir, mâbeddir." (Âl-i İmran, 3/96) deniliyor.

Demek ki, bu Mekke-i Mükerreme'deki ibadethâne, hem tâ Hazret-i Adem devrine kadar gidiyor; hem de eşsiz, emsalsiz, ilk defa insanoğlu için yapılmış mâbed olmak şerefine sahip... Tabii işin tarihî ve dînî ve kudsî derinliği bu.

Çok mübarek bir beldede bulunuyorum şu anda. Size oradan hitab ediyorum. Ses size oradan yayılıyor, geliyor el-hamdü lillâh. Bu çok güzel!..

Tabii, işin bir de hesap yönü, sevap yönü konusunda konuşmak istiyorum. Biliyorsunuz Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri, ona mübarek cuma gününde, cuma sabahımızda sonsuz tahiyyat ve ihtiramlarımızı arz ederiz. Allah-u Teàlâ Hazretleri, salât ü selâmlarımızı, tahiyyat ve ihtiramlarımızı rûh-u pâkine vâsıl eylesin... Şefaatine cümlemizi nâil eylesin... Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyurmuşlar ki:[42]

---

[42] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.451, no:1406; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.343, no:14735; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.425, no:34821; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.2, no:13640.

صَلاَةٌ فِي مَسْجِدِي ، أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ صَلاَةٍ فِيمَا سِوَاهُ ، إِلاَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ ؛ وَصَلاَةٌ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ، أَفْضَلُ مِنْ مِائَةِ أَلْفِ صَلاَةٍ فِيمَا سِوَاهُ (حم. ه. و الطحاوي ، و الشاشي ، و ابن زنجويه ، ض . عن جابر)

RE. 310/1 (*Salâtün fî mescidî, efdalü min elfi salâtin fîmâ sivâhu*) “Şu benim mescidimde kılınan bir namaz...” Benim mescidim dediği, Medine-i Münevvere’de Peygamber SAS Efendimiz için yapılmış olan, Efendimiz’in emriyle yapılmış olan mescid, orası da kutsal bir yer. Kutsallığı Peygamber Efendimiz’den geliyor. “O mescidde kılınan bir namaz, başka yerde kılınan, herhangi bir yerde kılınan namazdan bin kat daha fazla sevaplıdır; (*ille’l-mescide’l-harâm*) sadece Mescid-i Haram, yâni Kâbe’nin etrafındaki, Mekke-i Mükerreme’deki mescid müstesnâ...”

(*Ve salâtün fi’l-mescidi’l-harâm*) “Mescid-i Haram’da kılınan bir namaz, (*efdalü min mieti elfi salâtin fîmâ sivâhu*) herhangi bir yerde kılınan namazdan yüz bin kat daha fazla sevaplıdır.” buyuruyor.

Şimdi buradan anlıyoruz ki, insan, Kâbe’nin karşısında, Mekke-i Mükerreme’de Mescid-i Haram denilen bu mübarek mescidde; ki ben şu anda ona 200-250 yüz elli metre mesafeden hitab ediyorum. Bu mübarek mescidde insan bir namaz kıldı mı, yüz bin misli oluyor. Medine-i Münevvere’de Peygamber Efendimiz’in Mescid-i Saadeti’nde bir namaz kıldı mı, bin misli oluyor. Meselâ İstanbul’da veyahut Avrupa’da, veyahut Asya’da, veya Anadolu’da bir yerde kıldığımız bir namaza göre... Yâni, namazın kalitesi aynı olduğu halde, aynı sûreleri okuyarak kıldığımız halde, yer değişince, yerin kutsallığından dolayı sevap büyük oluyor. Peygamber Efendimiz’in mescidinde bin misli, burada [Mescid-i Haram’da] yüz bin misli...

Onun için, tabii buranın ibadetlerinin fevkalâde büyük sevabı var ve gerçekten de buranın ibadetlerinin insan üzerinde muhteşem rûhî tesiri var. İnsanın ruhuna etkisi muazzam... Yâni, insanın Kâbe-i Müşerrefe'nin örtüsüne yapışıp da, "Aman yâ Rabbi!" diye, "*Allàhümme!*" diye başlayıp dua ettiği zaman, gözlerinin tutması mümkün olmuyor. Etrafınızda duyuyorsunuz, herkes, her dilden, hüngür hüngür, ılık ılık gözyaşları dökerek Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne ibadet ediyorlar. Kâbe-i Müşerrefe böyle muazzam bir kıymete sahip, tesire sahip ve burada yapılan ibadetler de o kadar sevaplı...

b. Hac İbadeti

Tabii, bu güzel yeri uzak da olsa, yakın da olsa gelip görmeyi, ziyaret etmeyi, Allah-u Teàlâ Hazretleri sıhhatli ve kuvvetli ve zengin her müslümana farz eylemiş. Yâni bunları niçin sayıyoruz?..

مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلاً (آل عمران:٩٧)

(*Men'istetàa ileyhi sebîlâ*) "Yoluna güç yetirebilen" (Âl-i İmran, 3/97) diye geçtiği için ayet-i kerimede, ona gitmeye gücü yetebilen her insanı görevlendirmiş Allah-u Teàlâ Hazretleri. Buraya gelecek, bu ziyaretleri yapacak ve buraları görecek diye bir emir bu. İslâm'ın en büyük emirlerinden birisi...

Senenin belli bir tarihi var, hicrî takvimin aylarına göre Zilhicce ayı var, Zilhicce ayının o belli günlerinde, 8'i, 9'u, 10'u ve Kurban Bayramı günlerinde yapılırsa bu ziyaret; o zaman bunun adı *hac* oluyor. Hac ibadeti, İslâm'ın büyük, muhteşem ibadetlerinden birisidir. Ama tek bir özel şartı var: İlle ve muhakkak Zilhicce ayının şu söylediğim zamanlarında yapılacak!

Belli bir şekli var tabii. Bizim keyfimize veya buluşumuza veya düşüncemize veya zevkimize bırakılmış da değil. Şöyle ibadet edilecek diye şekli var. Bir kere ihramlanıp gelinecek. Ondan sonra Arafat'ta vakfede durulacak. Ondan sonra farz olan tavaf Kâbe'nin etrafında yapılacak... Diğer vacipler, kurban kesmek, şeytan taşlamak gibi vazifeler yapılacak. O zaman hac ibadeti

oluyor. Senenin muhakkak Zilhicce ayının dokuzundan bayramın günleri içinde olan, Kurban Bayramı dediğimiz zamanda olan ziyaret şekli.

Bunun dışında, bunun dışında sevgili dinleyiciler, bu mübarek beldeyi senenin tabii her zamanında müslüman ziyaret edebilir, gelebilir, görebilir. Pekiyi o zamanki bu ziyaretlerin adı ne? İşte haccın dışındaki ziyaretlerin adına *umre* diyoruz. Biz Türkçe'de umre yapmak diyoruz, Arapça'da, *i'temere–ya'temiru–i'timar* deniliyor. Yâni, o da umre yapmak demek. Arapça bir iftial sîgasından bir kelime masdarla tarif edilmiş. *İ'timar* etmek, umre yapmak demek Arapça'da.

Şimdi demek ki eğer tarih Zilhicce ayı değilse, insan o günlerde değilse, hac günlerinde değilse buraya gene gelebilir, gene ziyaret yapabilir. Bunun adı umre oluyor.

Haccın sevabı nedir? Peygamber Efendimiz buyurmuş ki: "Eğer hac böyle Allah'ın istediği gibi güzel bir hac olursa..." Yâni, güzel hac nedir?..

فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ (البقرة:١٩٧)

(*Felâ refese ve lâ füsûka ve lâ cidâle fi'l-hac*) [Hacda *refes*[43] yok, *füsuk*[44] yok, *cidal*[45] yok.] (Bakara, 2/197) Yâni böyle fısk ü fücur olmadan, küfür veyahut kötü fiiller olmadan, küfürbazlık vs. olmadan hakkıyla böyle güzelce, cömertçe, edeble yapılan bir haccın mükâfâtı ancak ve ancak cennet... Başka bir şey değil. Yâni cenneti kazanmaya, cennetlik olmaya insanı kavuşturan bir ibadet hac.

Evet, zor... Kabul ediyoruz ki, uzaklığına göre zorluğu artıyor. Buraya gelmek kolay değil ve burada bu ibadetleri yapmak mevsim bakımından da bizlere kolay değil. Tabii dünyanın

---

[43] *Refes*: Doğrudan doğruya cinsî ilişki veya bu ilişkiye dair laflar, sözler, sohbetler...

[44] *Füsuk:* Cenâb-ı Hakk'ın emrine aykırı işler yapmak, emrinin dışına çıkmak demek.

[45] *Cidal*: Çekişmek, mücadele etmek, kavgalaşmak, münakaşa etmek demek.

üzerindeki bütün müslümanlara hac bir vazife olarak emredilmiş. Bizim ülkemizi biz daha iyi biliyoruz ama, şu anda tabii artık bizim ülkemiz deyince de ben Ak-Radyo'dan sizlere hitab ederken, artık bizim ülkeyi de aştığımız için, çok şükür, el-hamdü lillâh Avrupa'dan, Asya'dan dinlendiği için, artık bizim ülkemizde diyemem, Anadolu'yu düşünmekten daha geniş düşünmemiz gerekiyor. Çünkü dinleyenler çok... Şimdi uzaklardan gelmek bir kere zor... Yâni masraf istiyor, bir. Uçak parası, vasıta parası, otel parası, çeşitli masrafları büyük... Yâni, milyonlar tutan büyük masraflar.

Sonra zor. O kadar uzak yolu, gümrük işlemlerini ve sâireleri, yolculuk meşakkatlerini çekip gelmek zor. Otobüsle gelse, yâni nisbeten yakın olan Suriye'den, Irak'tan, İran'dan... Otobüs yolculuğu zor...

Yollar çok sıcak. İklim, hele şu mevsimde çok sıcak oluyor. Başka zamanlarda da, dünyanın öbür yerlerinden farklı bir iklime sahip... Sıcağı fevkalâde sıcak oluyor. Güneş çarpması denilir biliyorsunuz, Arapça'da *darabânü'ş-şems* derler. Güneş çarpıyor insanı. O kadar şiddetli güneş var ki, insana bir çarpıyor ki, bir vuruyor ki, yere yatırıyor.

Tabii güneş çarparsa ne olur?.. Belki siz bilmezsiniz serin bir ülkede yaşadığınız için, belki görmediniz güneş çarpmış bir insanı. Güneş çarpması insanı öldürür. Yâni burada güneş çarpmasından, ihtiyatsız ve bilgisiz olan ziyaretçiler, hacılar, umreciler, eğer tedavi görmezlerse güneş çarpmasından ölürler. Çünkü vücudun dengesi bozuluyor, aklı gidiyor insanın, şuuru kaçıyor. Vücut faaliyetleri doktorların daha iyi bildiği şekilde bozulduğu için, alıyorlar hastayı, ale'l-acele hastaneye görüyorlar, buzlara yatırıyorlar. Buzların içine yatırıyorlar bayağı soğusun vücudu diye... Uzun iğneler, tedavilerden sonra güneş çarpmasından kurtuluyor...

Yâni iklim zorlukları var, mesafe zorlukları var, parasal, finans yönünden meseleler var. Zor bir ibadet... Onun için;

وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنْ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلاً (آل عمران:٩٧)

(*Ve li'llâhi ale'n-nâsi hiccü'l-beyti meni'stetàa ileyhi sebîlâ.*) "Allah'ın bir emridir insanlara, insanların boynuna yazdığı bir vazifedir, güç yetirenlerin beytini ziyaret etmesi, haccetmesi..." (Âl-i İmran, 3/97) diye, güç yetirmek, *ıstıtàat* kelimesi bunun için kullanılıyor.

Tabii sıhhî bakımdan da *ıstıtàat* meselesi var. Şimdi bizim umreye geldiğimiz kardeşlerimizden birisinin annesi, dua buyurun, Allah selâmet versin, hastanede... Kolay değil, hastanede tedavi görecek de umresini yapabilecek. Yâni, yaşlılığın verdiği sıkıntılar var, tansiyonlar artıyor, çeşitli sıkıntılar olabiliyor. Yâni sıhhî bakımdan da insanın sağlam, arızasız, sahih, tam olmasını da istiyor bu ibadet.

Ben arkadaşlara söylüyorum vaazlarımda her zaman. Size de şu anda fırsatı bulmuşken, elime fırsat geçmişken hatırlatayım: Bu hac ibadetini gençken, dinçken, gücünüz, kuvvetiniz yerindeyken yapın ki, kolay bir şey değil... Bayağı bir disiplin, askerî sefer gibi bir takım güçlükleri ihtivâ ediyor. İnsan ne kadar parası olsa, zengin olsa da bu sıkıntılar biraz çekiliyor ister istemez.

Tabii mükâfât ne?.. Güzel bir haccın mükâfâtı cennetlik olmak, Allah'ın sevdiği bir kul olup cenneti kazanmak. İnsan cenneti kazanacak olduktan sonra, her türlü üzüntüye, sıkıntıya katlanır. İnsanlar Allah rızası için, seve seve canlarını bile verebiliyorlar. Mallarını değil, cihad edip şehid oluyorlar, canlarını bile veriyorlar Allah'ın rızasını için. Şehid niçin olunuyor?.. O da cennetlik olmanın bir vesilesi, sebebi olduğundan.

Evet, zor da olsa, meşakkatli de olsa, yorucu da olsa, masraflı da olsa, uzak da olsa, onun için buraya gelip bu ibadeti yapmak, herkesin seve seve yaptığı bir şey... Ve çok da muazzam faydaları oluyor. Maddî ve manevî faydaları oluyor. Ben kardeşlerime diyorum ki: "Bir müslüman hac vazifesini yapmışsa, tamam, yâni arzuları da dengelenmiştir artık." Hani böyle bazı insanlar vardır, seyahatte zorluk çekerler, çıkamazlar, gezemezler, gidemezler, beğenmezler oturdukları yerleri, kalktıkları yerleri... İşte ben diyorum ki, "Bir insan hac vazifesini yapmışsa, tamam, bu eğitimi görmüştür. Yorulmuştur, kuru yerde yatmıştır, konfor yoktur, su yoktur, sıcak vardır vs. O eğitimi geçerse insan, tabii artık başka yerdeki sıkıntılar gözüne görünmüyor, onları kuş gibi hafif atlatıyor." Hac ibadeti bu.

"—Pekiyi tekrar tekrar yapılması?.."

O da hadis-i şeriflerde tavsiye edilmiş. Yâni beş sene geçmişse, yapılması hakkında Efendimiz'in hadis-i şeriflerinde işaret var. Tavsiye ediyor Peygamber Efendimiz:

"—Beş sene geçmiş de beni ziyaret etmemişse, bana cefâ etmiş olur, gelsin beni ziyaret etsin!" diyor. Tabii ziyaret, hacla beraber olacak demektir.

c. Umre İbadeti ve Yapılışı

Tabii, ömürde bir defa farz olan mecburiyettir ama, farzın dışında bu sevaplar yapıldıkça tekerrür eder, kazanılır ve bir hac, bir önceki hac ile aradaki günahların affına sebeptir. Bir umre, daha önceki umreyle arada yapılmış olan günahların affına sebeptir. Büyük günahlardan sakınıldığı müddetçe, ötekilerin hepsi siliniyor. İnsan saf, tertemiz, rûhî bakımdan, dînî bakımdan, mânevî bakımdan Allah'ın huzurunda tertemiz bir kul olmuş oluyor. O bakımdan, dînî bakımdan çok önemli olduğundan,

buralara müslüman kardeşlerimiz geliyor. “Aman vizeler açılsa da, imkânlar meydana gelse de gitsek, umremizi yapsak!” diyorlar.

Biz de tabii, bu sene ağustos ayında umre yapmak nasib oldu bize... Ağustos ayı tabii burada hurmaların olgunlaştığı, muazzam sıcakların olduğu kırk beş derece, elli derece, daha fazla sıcakların olduğu bir zaman. Tabii bu zamanda, bu sıcaklarda bu vazifeleri yapmak insana biraz zor gelebilir ama, Allah nimetler de vermiş. Biliyorsunuz, Kur’an-ı Kerim’de bildirildiğine göre, İbrahim AS’ın elini açıp da:

“—Yâ Rabbi ben evlâdımı, hanımımı buraya yerleştirdim. Sen bunlara insanların gönüllerini çevir. İnsanlar sevsinler, gelsinler. Bunları çeşitli meyvelerle, rızıklarla rızıklandır, nimetlendir. Ben böyle ekin bitmeyen, taşlar arasındaki bir kuru vadiye hanımımı, çocuğumu yerleştirdim.” diye el açıp dua etmişti. “İçlerinden bir Peygamber gönder...” demişti. O da işte Peygamber Efendimiz’e işaret.

Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifinde, “Kendinden bahset bize yâ Rasûlallah!” denilince: “Ben, atam İbrahim AS’ın duasıyım. O el açıp da, ‘İçlerinden bir peygamber gönder...’ dedi. İbrâhim AS’ın nesli çoğalmış, genişlemiş, asırlar geçmiş aradan ama, işte onların içinden Allah beni gönderdi.” buyurmuş.

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولاً مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ

وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ، إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (البقرة:١٢٩)

(*Rabbenâ veb’as fîhim rasûlen minhüm yetlû aleyhim âyâtike ve yuallimühümü’l-kitâbe ve’l-hikmete ve yüzekkîhim, inneke ente’l-azîzü’l-hakîm.*) "Yâ Rabbi, burada oluşacak olan, zürriyetimden meydana gelecek olan insanların içinden, onlara senin ayetlerini okuyan, onlara kitabı ve hikmeti öğreten; onları tertemiz, mânevî bakımdan pırıl pırıl yapan bir peygamber gönder! Hiç şüphe yok ki sen, çok izzet sahibisin, çok hikmet sahibisin...” diye İbrâhim AS’ın da duası var. (Bakara, 2/129)

“Buralarda bereket olsun...” diye de duası olduğundan, tabii buralarda bereket de var el-hamdü lillâh... Şimdi tekniğin rahatlıkları var, konforu var... Harem-i Şerif’e gittiğiniz zamanda, *air condition*’la serinletilmiş kısımları, kapalı kısımları var, gölgelik kısımları var. Pervaneler, yâni vantilatörler çalışıyor. Hava serinliği, sirkülasyonu, deverânı oluyor. Rahatlıklar var...

El-hamdü lillâh yakın yakın mesafelere, serbest serbest, kolayca ulaşabileceğiniz yerlere termoslar koymuşlar. Büyük muazzam termoslar, düğmesine basıyorsunuz, yanında bir defada içilen, atılan bardaklar var. Oradan alıyorsunuz, bir bardak çekiyorsunuz. Buz gibi zemzem suyunu dolduruyorsunuz. Duasını yaparak:[46]

اَللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا ، وَرِزْقًا وَاسِعًا ، وَشِفَاءً مِنْ كُلِّ دَاءٍ وَسَقَمٍ .

(*Allàhümme innî es’elüke ilmen nâfian, ve rızkan vâsian, ve şifâen min külli dâin ve sekam.*) “Yâ Rabbi, ben senden faydalı ilim istiyorum. Geniş rızık istiyorum. Her türlü maddî, manevî hastalıktan şifâ ve devâ istiyorum. Beni her bakımdan hastalıklardan kurtar. Bana hayırlı ilimler öğret... Rızkımı geniş et...” diye dua ederek. Çünkü zemzemi içerken yapılan dua da makbul. Böyle zemzem içmek mümkün... Yâni, su ihtiyacı karşılanıyor, gölgelik kısımları var. Çok rahat...

Ben bunları gördükçe, böyle nimetlerden istifade ettikçe, eski insanların hac yapışlarını düşünüyorum. Tâ İbrâhim AS’ın buraya hanımı Hâcer Vâlidemiz’le İsmâil AS’ı getirdiği zamanları, Peygamber Efendimiz’in yaşadığı zamanları. Hattâ biraz daha bu asra gelelim, hani Yirminci Yüzyıl’ın bile ilk yıllarını düşünüyorum. Böyle *air condition*’ın, klima cihazının olmadığı, soğutma tesislerinin olmadığı zamanlarda insanların neler

---

[46] Hàkim, *Müstedrek*, c.1, s.646, no:1739; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.2, s.288, no:237; Abdürrezzak, *Musannef*, c.5, s.113, no:9112; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

çektiğini düşünüyorum, anlamağa çalışıyorum ve anlıyorum. Hakikaten kolay değil. Su sıcak, su bol değil, çevre sıcak... Ve gelenler hakikaten çok meşakkat çekiyorlarmış. Peygamber SAS Efendimiz:

"Bir insanın Allah rızası için harbe cihada gitmesi, tabii büyük bir fedâkârlık, büyük bir sevap; hacca gitmesi de onun gibidir, ona denktir. Haccetmemiş bir insanın önce haccetmesi daha öncelikli oluyor. Haccetmiş bir insan, eğer varsa vazife cihad yapması daha öncelikli oluyor. Ama ikisi birbirine çok yakın ibadet.

Evet, özetleyecek olursak, burayı ziyaret Zilhicce ayının belirli günlerinde, belirli şekilde ziyaret ederek olursa ona hac diyoruz. Senenin öteki aylarında olursa... Şu anda Arabî ayların hangisindeyiz? Rebîü'l-âhir ayındayız. Yâni geçen ay Peygamber Efendimiz'in doğduğu ay Rebîü'l-evvel ayı idi. Rebîü'l-âhir ayındayız. Bu Arabî aylardan kaçıncısı? Muharrem, Safer, Rebîü'l-evvel, Rebîü'l-âhir... Yâni dördüncü Arabî aydayız. Tabii Rebîü'l-âhir bitince ne olacak?.. Cumâde'l-ûlâ, Cumâde'l-âhireh... Türkler buna da ayrı telaffuz koymuşlar; Cemâziye'l-evvel, Cemâziye'l-âhir demişler. Arapça bakımından uygun değil ama, böyle yerleşmiş.

Ondan sonra Receb geliyor. Yâni yedinci ay, üç aylar Receb, Şa'ban, dokuzuncu ay, Ramazan ayı... Ramazan bittikten sonra, Şevval ile beraber hac mevsimi başlıyor. *Mevsimü'l-hac*, yâni artık hac yapacak insanlar uzaktan, yakından yaya veya binekli, havadan, karadan, denizden gelmeye başlayacaklar. Ona da *mevsimü'l-hac* deniliyor, fıkıhta ayrı bir bahis.

Demek ki, Zilhicce'nin dışında yapılan ziyaretlere umre deniliyor ve bunlar çok sevap... İnsanların günahlarının affına sebep oluyor ve burada çok faydalar müşâhede ediliyor.

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ (الحج:٢٨)

(*Li-yeşhedû menâfia lehüm*) "Çeşit çeşit faydaları burada gelsinler, görsünler, karşılaşsınlar, müşahede etsinler diye" (Hac, 22/28) Allah-u Teâlâ Hazretleri bu haccı emretmiş. Bu umre de

küçük bir hac gibi. Hac büyük bir umre gibi, umre de küçük bir hac gibi.

Ben tabii hiç hac yapmamış, biraz da tecrübesi olmayan kardeşlerime, yakınlarıma, akrabama umreyi tavsiye ediyorum. Böyle kimseler oluyor; tahsilli, biraz dînî hayattan uzak yaşamış, yetişmiş olabiliyorlar. Ama sonradan anlamış dinin önemi, İslâm'ın Allah'ın sevdiği gerçek din olduğunu, mâkul olduğunu, güzel olduğunu... Ahkâmının hepsinin pırıl pırıl olduğunu, dünyadaki birçok insanların bile gayr-i müslim iken İslâm'ı sevip, beğenip, gelip İslâm'a girdiklerini öğrenmişler. Onlar da tabii yavaş yavaş ısınıyorlar. İşte tevbe etmiş oluyor. Yolunu, yönünü, hayat tarzını değiştirmiş oluyor. Hidâyeti bulmuş oluyor. Kendisi de biliyor kendisini, diyor ki:

"—Ah hocam, ben bundan üç sene önce böyle değildim, üç sene evvel başladım." veya "İki ay önce başladım Cenâb-ı Hakk'ın emirlerini tutmağa... İyi bir insan olmağa gayret ediyorum." diyor.

Uyanışını böyle kendisi de anlatıyor. Ondan önceki hayatına üzüntüsünü kendisi de beyan ediyor. Allah cümlemize böyle dönüşler, tevbeler nasib etsin...

İşte ben öyle kardeşlerimize de diyorum ki:

"—Bakın, hacca gitmeden evvel, evvelâ böyle bir umre yapın, burası çok kalabalık değilken gelin! Böyle iki milyon, üç milyon izdiham gelip de buralara yüklendiği zaman, her şey zorlaşıyor. Yâni, para da yetiremeyecek kadar, çözemeyecek kadar izdihamdan doğan problemler çıkıyor ortaya... Otellerde yer bulmak zorlaşıyor ve otellerin fiyatı artıyor ve işler zorlaşıyor. Şöyle umre zamanında gidin, oraları bir görün!"

Şimdi biz burada, beraberce umre yaptığımız sevgili kardeşlerimizle beraber, meselâ ben onları aldım, bir turist rehberi gibi, elimde mikrofon, güzel konforlu bir otobüsle şöyle çevreyi gezdirdim. Çok memnun oldular. Ben de sevindim doğrusu...

Önce gittik Sevr Dağı'na... Peltek *se* ile yazılır. Sevr Dağı. Peygamber Efendimiz'in hani Mekke'den ayrılıp da hicrete başladığı zaman, ilkönce sığındığı mağaranın olduğu Sevr Dağı…

Orayı gösterdim: Bakın dedim, hicreti anlattım, Peygamber Efendimiz'in Mekke-i Mükerreme'de çektiği sıkıntıları, nasıl üzüntüyle oradan ayrılmak zorunda kalışını, Medine'ye hicret edişini anlattım. İşte bakın bu Sevr Dağı'nda, görüyorsunuz yüksek, yalçın bir dağ... Burada, ta tepesindeki mağarada, üç gün kalmış. Ama o kayalara rağmen, izini oralarda bile az çok sezinlemişler, müşrikler peşine kadar gelmişler.

Hayret ettiler, nasıl buldular izini de, oraya kadar geldiler diye. Çünkü toprak olsa, toprakta bastığınız yerin izi olur ama, kaya çatır çatır ve dağın tepesi... Ama işte oralara kadar gelmişler de, Allah nasib etmemiş, göstertmemiş Habîb-i Edîb'ini ve Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'i RA, göstertmemiş gözlerine. "Bu Sevr Dağı'dır." diye gösterdim.

Ondan sonra, Peygamber Efendimiz'in peygamber olmadan önce özel hayatında bir adeti var... Zâten özel hayatı hep güzel, tertemiz, ibadete düşkünlüğü var, insanlardan ayrılıp Hıra Dağı'na çıkıp oradaki mağarada günlerce eve de dönmeyip ibadet etmesi var. O Hıra Dağı'nı gösterdim. O da böyle ovanın ortasında

sipsivri külah gibi bir dağ ki, üç tarafından yukarıya çıkmak mümkün değil, dağcılar bile çıkamaz. Ancak şöyle bir arka tarafından, emekleyerek zorla çıkılabilen yeri var. Tabii bir saat kadar sürüyor yukarıya çıkmak.

İşte Hıra mağarasının olduğu dağı gösterdim. Keşke mümkün olsa da... Hani oralara yaşlılar çıkamıyor ama çıkılsa da, "İşte şu mağara... Efendimiz burada durmuş, işte şu manzarayı görüyorsunuz, hava püfür püfür esiyor." diye anlatmak mümkün olsa...

Sonra tabii Arafat'ı gösterdim, Arafat Dağı'nı gösterdim. Arafat Dağı, işte bu hacıların vakfe yaptığı, Kurban Bayramı'nın Arafe gününde gelip de baş açık, yalın ayak, beyaz örtülerle —erkekler için diyorum tabii, kadınlar gene başları örtülü olacak, vücutları örtülü olacak— orada akşam ezanına kadar vakfe yapıp, dua edip, niyaz edip, tesbih çekip ne güzel ibadetler yaptıkları yer...

O Arafat ovasını gösteriyorum, hayret ediyorlar. "Allah Allah!" İşte Arafat ovası bu, ağaçlıklı, yeşillikli, ağaçlandırmışlar, muntazam, asfaltlı, bomboş geniş bir saha... Sen bir de hacda gel

bakalım bomboş mu?.. Oturacak yer bulabilir misin, arabanı park edecek bir yer bulabilir misin?.. Nasıl izdihamlı, kalabalık... Tabii onları tenhâ görünce de güzel oluyor.

Oradan Müzdelife'yi, yâni Arafat'tan ayrılınca hacıların kaldığı Müzdelife'yi gösterdim. El-Meş'ari'l-Harâm diye;

فَإِذَا أَفَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ فَاذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ

(البقرة:١٩٨)

(*Feizâ efadtüm min arafâtin fezkürü'llàhe inde'l-meş'ari'l-harâm*) "Arafat'tan çıkıp da Hac vazifenizi yapmak üzere akşamüstü yürümeye başladığınız zaman, Müzdelife'ye geldiniz zaman, Meş'ari'l-Harâm'ın yanında Allah'ı zikrediniz!" (Bakara, 2/198) diye emrediliyor ayet-i kerimede.

Onun için Müzdelife'de kalınıyor geceleyin. Akşam ve yatsı namazı beraber, cem'an toplu olarak, peş peşe orada yatsının vaktinde kılınıyor. Ondan sonra gece yatılıyor, işte şeytan taşlama taşlarını toplarlar, biraz çay içerler hacılar, yatarlar, uzanırlar. Ne yapsınlar... Sabah namazı kılınıyor, vakfe ediliyor, dua ediliyor, niyaz ediliyor. Münâcaat ediliyor orada.

Ondan sonra Mina'ya doğru gidiliyor, orayı gösterdim. Mina'yı gösterdim. Tabii zamanımız doldu. Mina ayrı bir alem, ibret dolu... İbrâhim AS'ın İsmâil AS'ı kurban etmek için götürdüğü yer. Ama Allah koç göndermiş:

"—Bunu kes ey İbrâhim! Sadık olduğunu gösterdin, rüyandaki emri tuttun." diye.

Oraları, şeytanın niçin taşlandığını anlattım. Tabii tenhada bunları görmek güzel oluyor. Onun için, ben hac yapmamış, böyle yeni uyanmış müslüman kardeşlerime diyorum ki:

"—Umre yapın da gelin görün, güzellikleri müşahede edin! Alışmış olursunuz. Ondan sora da tabii, haccı yapmaya geldiğiniz zaman rahatlıkla yaparsınız." diyorum.

Böylece kısaca bir özetlemiş oldum size hac vazifesini.

Tabii umre nasıl yapılır?.. Senenin herhangi bir gününde ve Kâbe'yi ziyaret kasdıyla, mîkat mahallerinden ihrama girerek, niyet ederek Mekke'ye gider de, Kâbe-i Müşerrefe'yi yedi defa dolaşır, tavafını yapar da, ondan sonra Safâ ile Merve arasında yedi defa gelip giderek sa'yini de yaparsa; ondan sonra tıraş olur ihramdan çıkarsa, umre yapmış olur. Senenin herhangi bir zamanında olabilir. İlle şu ayın şu günleri arasında olacak diye bir şey yok.

Mekke-i Mükerreme'nin etrafında kutsal bir mıntıka var... Kutsal kelimesini böyle tabii bütün derinliğiyle düşünmek lâzım! Mukaddes bir mıntıka... O mıntıkaya girerken insanın derlenip toparlanması lâzım. Normal elbiselerle girilemiyor. O elbiseler çıkacak. Beyaz bezden peştamal tutunulacak... Yâni ihrama girilecek.

Diyelim ki, Türkiye'den hareket ediyor. Mukaddes hudutlar var, yerleri belli. Uçağa bindiği zaman da, uçakta giderken hoparlörle bildirirler:

"—Şimdi mîkata yaklaştık, oradan geçeceğiz. Buradan öteye ihramlı olarak geçin, hazırlığınızı yapın!" diye söylerler.

Tabii, o noktaya gelmeden, önceden de ihram giyse, ihramlansa, ihrama niyet etse olur. Evinde bile niyetlense olur.

İhramlanma neden oluyor?.. Kâbe'ye hürmetten... "Bu ibadet ciddî bir ibadettir!" diye dünyevî rütbelerden, makamlardan, süslü elbiselerden sıyrılıp, eşit bir kıyafet; üst havlu, alt peştemal havlu, iki bez parçasına bürünüp, ondan sonra:

"—Yâ Rabbi, ben senin Kâbe-i Müşerrefe'ni ziyarete niyet ettim, umreye niyet ettim; bunu bana kolaylaştır, bunu benden kabul eyle!" deyip, iki rekât ihram namazı kılıp, dua edip Lebbeyk çekti mi, ihramlanma vazifesi olmuş oluyor.

Ondan sonra ihrama uygun, ihramlanmış bir kişinin yapması gereken işleri yapabilir. Yapmaması gereken işleri yapamama durumu başlıyor. Yâni, ibadetteki sıkıyönetim gibi durum başlamış oluyor. Gayet sıkı, ciddî, dikkatli olacak hacı. Tıraş olmayacak, kıl bile kopartmayacak, koku sürünmeyecek, yasaklara riayet edecek. Riayet etmezse, bunlara haccın ve umrenin cinayetleri deniliyor. Yâni yasaklar işlenirse, cinayet işlenmiş diye isimlendiriliyor bu.

Böyle ihramlı olarak Mekke'ye gelen insan, "Ben umre tavafını yapmağa niyet ettim; bunu bana kolaylaştır ve bu ibadetimi lütfunla, kereminle benden kabul eyle Allahım!" diyerek, Kâbe-i Müşerrefe'yi tavaf ediyor. Belirli usülle, Hacerü'l-Esved'den başlayarak, Hacerü'l-Esved'i istilâm ederek, dualar ederek Kâbe'yi yedi defa dolaşıyor, tavaf yapıyor.

Sonra ne yapıyor?.. Tavaftan sonra, Safâ ile Merve arasında sa'y ediyor. Yâni Safâ tepesine çıkıyor, Kâbe-i Müşerrefe'ye dönüyor, "Ben umremin sa'yini yapmağa niyet ettim; bunu bana kolaylaştır, benden kabul eyle yâ Rabbî!" diye niyet ediyor. "*Bi'smi'llâhi allàhu ekber!*" diye eliyle Hacerü'l-Esved'e doğru işaret edip, Safâ'dan Merve'ye doğru hızlı adımlarla yürüyüşe geçiyor.

Safâ ile Merve arası sanıyorum dört yüz küsur metre, 420 m olabilir; o kadar bir mesafe. Oraya kadar gidiyor, bir; dönüyor, iki; gidiyor, üç; dönüyor, dört; gidiyor, beş; dönüyor, altı; gidiyor, yedi... Merve'de sa'yi tamamlamış oluyor. Ondan sonra orada duasını yapıyor. Duasını yaptıktan sonra, tıraş oluyor, ihramdan çıkıyor. Böylece umresini tamamlamış oluyor.

....

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi sevdiği işleri işlemeğe muvaffak eylesin... Haclar, umreler nasîb eylesin... Sevdiği güzel ahlâka sahib eylesin... Sevdiği yollarda yürütsün... Sevdiği kullardan eylesin... Sevdiği kullarıyla beraber, cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicilerim, size Mekke'den sayısız selâmlar, sevgiler, kucak dolusu dualar ve temennilerimi arz ederim.

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

01. 09. 1995 - Mekke

12. AHİRET İÇİN HAZIRLANIN!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili dinleyiciler! Cumanız mübarek olsun!.. Allah nice cumalara, mutlu, mübarek, güzel günlere sizleri sevdiklerinizle beraber, sıhhat ve afiyetle, devlet ve saadetle eriştirsin!..

Biliyorsunuz, Allah-u Teàlâ Hazretleri ahirette cenneti yaratmış, cennet var. Her türlü güzel nimetlerin toplandığı, her türlü mükâfâtların, ikramların, nimetlerin olduğu, Allah'ın rızasının bulunduğu yurt, cennet yurdu diyoruz. Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin...

Bir de onun karşılığında, suçluların, zalimlerin, kâfirlerin cezasını çekeceği, dünyada ettiklerinin adalet-i ilâhî gereği karşılığını görecekleri cehennem var...

Sevgili Akra dinleyicileri, Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'deki bir ayet-i kerimede buyuruyor ki lütfuyla, keremiyle:

وَاللّٰهُ يَدْعُو إِلٰى دَارِ السَّلَامِ (يونس: ٢٥)

(*Va'llàhu yed'ù ilâ dâri's-selâm*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri dârü's-selâm'a davet ediyor." (Yunus, 10/25) *Dârü's-selâm*, yâni selâmet yurdu olan cennet... Allah-u Teàlâ Hazretleri davet ediyor kullarını, sizleri, bizleri, mahlûkatının mükellef ve mükerrem yaratıkları olan insanları ve cinleri davet sahibi davet ediyor. Buradaki davet sözünün ne kadar ılık, ne kadar güzel duygular uyandırdığını, siz de hissediyorsunuzdur.

Bir insanın bir yere, o yerin sahibi tarafından, yüksek makam sahibi tarafından davet edilmesi, ne kadar onur verici bir durum... Ne kadar insanın hoşuna gidiyor, Allah-u Teàlâ Hazretleri tarafından çağrılmak...

Bir de bunun karşılığında cehennem var ki, aklın hayalin alamayacağı kadar korkunç şeyler... Yâni insanlar cehennemi hakkıyla idrak edebilseler, cehennemin ne olduğunu hakkıyla kavrayabilseler, günaha böyle yönlerini bile dönmezlerdi, gözlerinin ucuyla bile bakmazlardı. O kadar, tahmin edilemeyecek

kadar azablar var... Allah cümlemizi cehenneme düşmekten korusun...

Ayet-i kerimelerde, Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuruyor ki:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَ أَهْلِيكُمْ نَاراً (التحريم:٦)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) "Ey iman edenler, (*kù enfüseküm*) hem kendinizi, kendi canınızı, kendi şahıslarınızı; (*ve ehlîküm nârâ*) hem de sizin ailenizin fertleri durumunda olan, geçimi ve yönetimi size bağlı olan insanları, ev halkınızı cehennemden koruyun!.. Cehennem ateşinden koruyun!" (Tahrim, 66/6) diye bizi ihtar eyliyor. Bu da çok önemli bir vazife...

Allah-u Teàlâ Hazretleri bize bir şeyi emretti mi, onu yapmamız lâzım!.. Bir şeyi yasakladı mı, yapmamamız lâzım!.. Bu emir, aile reisleri için son derece önemli olan bir şey... Tehlikeden kendisini koruyacak, bir de kendisine bağlı olan, sorumluluğu kendisinin omuzunda olan insanları koruyacak... Bu aile reisleri için, ebeveyn için, anne baba için; veya anne baba vefat etmişse bile ailenin reisi bazen dede olur, bazen başka bir akraba olabilir; onlar için çok önemli bir şey...

Dünyada ve dünya hayatında Allah-u Teàlâ Hazretleri bütün canlılara birtakım içgüdüler vermiş, kendi kendine otomatik bir şekilde çalışan birtakım duygular vermiş. Bu duygularla insan kendisini tehlikeden koruyor. Tehlikeli durumu sezdi mi, otomatik olarak sakınıyor, kaçınıyor.

Ama ahirette olacak tehlikelerden korunmak, bu biraz zor bir şey... Gözüne bir cisim geldiği zaman, bir karaltı geldiği zaman, gözüne bir şey yaklaştığı zaman, hemen gözü kapanır insanın... Bir ani ses duyduğu zaman, hemen irkilir, ürperir, hoplar yerinden... Kendimi tutamadım der insan...

Maddî bir uyarının sonunda, insan kendisini koruyabiliyor ama, ahiretin müstakbel tehlikelerinden korunmak için de, insanın tedbirler alması lâzım!

Biz düşünen insanlarız, akıllı insanlarız, akıbet-endiş olan, yâni akıbetini tefekkür edebilme seviyesine gelmiş insanlarız.

"—Ben düşünemiyorum, ben düşünemem!.."

Düşünemezsen, cezanı belânı bulursun. Niye düşünemiyorsun? Düşüneceksin, bunun sonucu çok önemli... Fevkalâde önemli bir sonuçla karşılaşacaksın, sonunda fevkalâde pişman olabilirsin!

İki çeşit pişmanlık olur: Çok büyük avantajları, güzellikleri, kaçırdığın için pişman olursun; bir... İkincisi; çok büyük zararlara, acılara maruz kaldığın için pişman olursun. Ah keşke dersin, ama o zaman fayda vermez. Biliyorsunuz cehennemin vazifeli zebânîleri vardır. Azab melekleri var... Onlar, insanlar cehenneme girdikleri zaman, hayretler içinde soracaklar. Kur'an-ı Kerim'de bildiriyor Allah-u Teàlâ Hazretleri:

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ (الملك:٨)

(*E lem ye'tiküm nezîr*) "Size bu durumu ihtar eden, önceden haber veren, ikaz eden, uyaran bir uyarıcı, bir peygamber, Allah tarafından gönderilmiş bir haberci gelip de, size bunları söylemedi mi?.. Nasıl geldiniz bu cehenneme, nasıl düştünüz?.. Nasıl oldu da tedbir almadınız, nasıl oldu da kurtulmadınız bu cehennemden?" (Mülk, 67/8) diye hayretler içinde soracaklar.

قَالُوا بَلٰى قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ (الملك:٩)

(*Kàlû belâ kad câenâ nezîr*) "Gelmez olur mu, geldi o peygamberler ama; (*ve kezzebnâ ve kulnâ mâ nezzela'llàhu min şey'*) biz onları yalanladık, yalan söylüyorsunuz dedik. İnanmıyoruz size dedik, yalanladık onları." diyecek cehenneme düşmüş olan kâfirler. "Allah bir şey indirmez, öyle bir şey yok! Öyle bir olay olabileceği hiç bahis konusu değil." (Mülk, 67/9) dediklerini pişmanlıklar içinde bildirecekler.

Allah-u Teàlâ Hazretleri kâfirlere, cehennemde inkâr ettikleri azabları tattırırken soracak, Kur'an-ı Kerim'de bildiriliyor:

أَلَيْسَ هٰذَا بِالْحَقِّ (الانعام:٣٠)

(*E leyse hâzâ bi'l-hak*) "Hak mıymış, gerçek miymiş dünyada iken inkâr ettiğiniz, 'Olmaz, olamaz, mümkün değil, kabul etmiyoruz!' dediğiniz şeyler?.." (En'am, 6/30)

O zaman tabii hak olduğunu, karşılarına geldiği zaman görecekler ama, bir olayın, tehlikenin insanın etrafını sardığı anda fark edilmesi çok geç oluyor. İçine düştüğü anda fark edilmesi, çok geç bir olay oluyor.

Onun için, insanın korunması lâzım! Bu korunma da işte, bu gibi düşünceleri düşünüp, tedbiri önceden alabilen gerçekten akıllı insanların, düşünebilen insanların, mütefekkir insanların, akıbetini hesaplayabilen, sezebilen insanların işi oluyor. Bu çok önemli!..

Hani diyorlar ya münakaşalarda: ilerici-gerici... Hangisi ilerici, hangisi gerici?.. Mü'min o kadar ilerici ki, dünya hayatının istikbaldeki günlerini düşündüğü gibi; ahiret hayatının kendisine getireceği tehlikeleri veyahut sağlayacağı mükâfâtları düşünerek hayatını tanzim ediyor. O halde dünyada mü'minden, müslümandan, böyle ahirete inanan, Allah'a güzel kulluk eden tertemiz, pırıl pırıl, edebli, takvâ ehli, ihlâslı tertemiz bir müslümandan daha ilerici kim olabilir?.. Mümkün değil, ondan daha ilerici olmak; çünkü, onun kadar ilerisini gören yok!..

Ötekiler filozof da olsalar, dünyadaki birçok bilgileri öğrenmiş de olsalar, neticede kendilerini kurtaramıyorlar. Kurtaramadıktan sonra, kendilerini tehlikelerin içinden çekip sıyıramadıktan sonra, geleceği gün gibi âşikâr olan, besbelli olan tehlikenin önünden çekilmedikten sonra, tehlikenin içine düştükten sonra, böylesi akıllılık değil... Bi't-tecrübe sabit ki, tecrübeyle sabit ki, akıllı değillermiş bu adamlar... Filozof değillermiş, alim değillermiş, bilgili değillermiş, ilerici değillermiş.

……………………

(Hocaefendimiz'le telefon bağlantısı kesildiği için, sohbet yarım kaldı.)

08. 09. 1995 - AKRA

13. KUR'AN-I KERİM'E GÖRE YAŞAYALIM!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàh!..

Cumanız mübarek olsun, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!.. Allah nice cumalara, mutlu, mübarek, güzel günlere sizleri sevdiklerinizle beraber sıhhat ve afiyetle, devlet ve saadetle eriştirsin...

a. Zamane Müslümanlığı

Dinimizi biz kendimiz tayin edecek değiliz. Allah-u Teàlâ Hazretleri, el-hamdü lillâh bize Peygamber göndermiş. Peygamber Efendimiz'e nâzil eylemiş Kur'an-ı Kerîm'i... Kur'an-ı Kerîm'de Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin emirleri, yasakları var. Tabi biz Kur'an-ı Kerim'i okuduğumuz, öğrendiğimiz, dinlediğimiz müddetçe, dinimizi ana kaynağından en sağlam şekilde öğrenmiş oluyoruz. El-hamdü lillâh, elimizde yazılı, gayet güzel muhafaza edilmiş, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin vahy-i ilâhîsi, kelâm-ı kadîmi Mushaf-ı Şerif, Kur'an-ı Kerîm var.

Şimdi biz kendi aklımıza göre, kendi keyfimize göre bir din düşünürsek, şu şöyle olsun, bu böyle olsun dersek; bu olmaz. Tarih boyunca insanlar, zaman zaman böyle yapmışlar. Kendi kafalarından, kendi akıllarından, kendi keyiflerinden, o devirdeki kendi sakat, ilkel düşüncelerinden bir şeyler ortaya koymuşlar ama, iyi olmamış tabii. Şimdi onlara gülüyoruz biz... Onların o inançlarına, tapındıklarına bakıyoruz, mantıklarına bakıyoruz, fikirlerine bakıyoruz; fevkalâde kusurlu görüyoruz.

El-hamdü lillâh, Kur'an-ı Kerîm'in ne kadar mantıklı olduğu, ne kadar ilimle beraber, ilimle dopdolu olduğu gün gibi aşikâr... Böyle bilimler akademisine üye olmuş, yabancı başka dinlere mensub insanlar Kur'an-ı Kerîm'i inceledikleri zaman, bunun ne kadar muazzam bir ilim hazinesi olduğunu görüp imana geliyorlar, müslüman oluyorlar. İsimler var, bu hususta misaller var. Böyle, Fransız İlimler Akademisi'ne mensup profesörler var, filozoflar var... Gayet net bir şekilde cümle cihan halkının bildiği, bilenlerin de kelime-i şehadet getirip İslâm'a girdiği bir husus...

Fakat biz müslümanlar, Yirminci Yüzyıl'da Türkiye'de yaşayan müslüman kardeşlerimiz, kendi kendimize töreden gelen, kulaktan dolma bilgiler var; bu bilgilerle bir İslâmî anlayışımız var. Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir. Tamam, ayet-i kerimede de öyle buyruluyor; Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir. Allah affeder. Eder ama neleri affeder, ne zaman affeder, ne zaman affetmez?.. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kulunun ibadetine ihtiyacı yoktur; elbette, çok doğru, tamam. Allah'ın kula ihtiyacı yok; kulun Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne sonsuz iftikar ve ihtiyacı var.

Bunların hepsi güzel ama, çıkan sonuçlar yanlış. Bakıyorsunuz adam bu fikirlere dayanarak, "Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir..." diyerek günaha dalıyor. "Allah'ın bizim ibadetimize ihtiyacı yoktur!" diye, ibadetleri ihmal ediyor. Halbuki, Allah-u Teàlâ Hazretleri bu ibadetleri yapmamızı buyurmuş Kur'an-ı Kerîm'de ve bunların nice nice hikmetleri, faydaları, güzellikleri var. Herkes hayran, cümle cihan halkı hayran...

Şimdi onun için, biz müslümanlıkta kendimizi zaman zaman irdelememiz lazım! Kendimizi kontrol etmemiz lazım, yoklamamız lazım! Düşüncelerimizi şöyle bir adalet terazisinde tartmamız lazım, ilim irfan ölçülerine göre denememiz lazım:

"—Acaba benim İslâmî inancım doğru mu?.. Acaba benim yaşayışım Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasına uygun mu?.. Acaba benim yaptığım işler, dinimizin, İslâm'ın ana esaslarına münasib, uygun düşüyor mu?" diye bunları zaman zaman sormamız lazım!

Bir usta duvar örerken, ölçülmüş, biçilmiş yere şöyle bir çubuk çakıyor. Oradan bir ipi alıyor, bu tarafa doğru geriyor, öteki noktanın arasına... Tuğlaları o ipe göre diziyor. Tuğlalar muntazam oluyor. Gayet muntazam oluyor. Bu da yetmiyor; bir de yukarıdan aşağıya *çekül* dediğimiz bir ağırlıkla, ipin ucunda bir ağırlık var, onunla da yukarıdan aşağı doğru ölçüyor. Hem soldan sağa, hem yukarıdan aşağıya doğruluğunu iple böyle tesbit ediyor. Bir yere, ölçüye, istikamete bakıyor, tuğla biraz ilerideyse "Küt küt..." vuruyor. "Tak tak tak..." ses geliyor. Onu yerleştiriyor. Biraz geriye alıyor, biraz ileriye alıyor, ayarlıyor.

Doğru, tamam!. Bu tuğla duvarı böyle yapmazsak, duvar eğri büğrü olur, yamuk olur, hatta yıkılır. Duvarı paldır küldür yıkılır. Neden?.. Çünkü doğru düzgün yapılmadı, en üste koyulan tuğla biraz kaydı, biraz kaydı. Ağırlık merkezi hesaplanmadı, duvar yıkıldı.

Onun için, din de bizim aklımızın, mantığımızın, keyfimizin oyuncağı değil. Dinimizin kaynağı Kur'an-ı Kerim; bir... Peygamber Efendimizin sünnet-i seniyye-i nebeviyyesi; iki... Tabi buna dayalı olarak ulemamızın çok güzel çalışmaları var. Bilimsel çalışmaları var. Akademik güzel çalışmaları var. Bunlara dayanarak meseleleri açıklamaları, yorumlamaları var... Ne kadar güzel çalışmalar yapmışlar. Ne kadar muhteşem büyük eserler ortaya koymuşlar.

Bugün müslüman olan Avrupalılardan bir tanesi diyor ki,

"—Sizin çok büyük alimleriniz yetişmiş. Ben şimdi onlardan falancanın eserini çok büyük hayranlıkla okuyorum. Bunları okuyun! Çok yüksek şahsiyetler, dahiler yetişmiş. Anlaşılan eski devirde dahiler, din adamı oluyordu; o zaman din yükseliyordu. Şimdi dahi olanlar becerikli olanlar, tahsilde yüksek başarı sağlayanlar, hemen daha çok para kazanacağım diye, para getirir diye başka mesleklere kayıyorlar, din ilimlerine meyletmiyorlar. Bu eski hazinelerden istifade etmek lazım!" diyor.

Şimdi bütün bunların, bu kadar sözün özeti: Evet biz müslümanız, el-hamdü lillâh müslümanız ama, bizim müslümanlığımız acaba müslümanlığın ta kendisi mi?.. Duru müslümanlık mı, has-halis müslümanlık mı, tertemiz müslümanlık mı, safi müslümanlık mı?.. Bunu ölçmemiz lâzım, bunu düşünmemiz lâzım! Kur'an-ı Kerîm'i okumamız lazım, Peygamber Efendimiz'in hayatına bakmamız lazım!.."

Tabii Peygamber Efendimiz SAS'in her şeyi bizim için örnek de, sahabe-i kirâmın hayatı da örnek. Onlar da Rasûlüllah'tan, Peygamber SAS'den bizzat görerek, yanında yetişmiş olduklarından, bilgileri oradan aldıkları için, onlar da bizim için çok önemli oluyor.

Bakın mesela; bizim neşriyatımızdan çok sevdiğim bir neşriyat var, Abdullah ibn-i Mübârek Hazretleri'nin ruhu şâd olsun, mekânı cennet olsun, Allah şefaatine erdirsin; büyük hadis alimi,

her bakımdan büyük bir alim, örnek bir insan. Onun *Kitâbü'z-Zühd*'ünü okuyordum. Hadis-i şeriflerden ve çok kıymetli sağlam bilgilerden derlenmiş çok güzel bir eser, kaynak eser. Biz de onu neşretmişiz, okuyucularımıza kazandırmışız, el-hamdü lillâh dergilerimizde hediye olarak.

Hazret-i Ali Efendimiz'in evine varmış. Gitmiş Peygamber Efendimiz. Kendi kızının beyi, kendisinin damadı ve yeğeni... Bir bakıma da evladı gibi, babasının yanından alıp da evinde büyüttü. Hazret-i Ali Efendimiz'in evine gitmiş. Çok güzel, tamam... Gitmiş ama orada bir örtü görmüş, o örtüyü görünce geriye dönmüş.

Hazret-i Ali Efendimiz de, Rasûlüllah Efendimiz geliyor diye sevinirken, onun böyle geriye döndüğünü görünce, hemen telaşlanmış. Peşinden koşmuş Peygamber SAS Efendimiz'in. Niye geriye döndüğünü sormuş.

Peygamber Efendimiz'de diyor ki... Bakın bir basit örtü örtülmüş evinde duvara veya cama neyse... Kitap yazıyor ki, satılsa 4 dirhem eder. Tabii, dirhem ne kadar, dört dirhem ne kadar bir para... Onu bir başka hadiseden anlayalım:

Abdullah ibn-i Ömer RA hastalanmış da o da çok iyi bir insan olduğu için, hani hastanın canı bazı şeyler çeker:

"—Ah şu olsa da yesem!" filan der.

Abdullah ibn-i Ömer, Hz. Ömer'in oğlu Abdullah hasta. Ona bir salkım üzüm almışlar çarşıdan, hastaya hediye getirmişler, bir dirheme. Demek ki, bir dirhem böyle bir şey... Kıymetli olduğunu düşünelim üzümün, orası için kolay bulunmayan bir şey olduğunu düşünelim. Bir salkımı bir dirhem oluyor.

Dört dirhem ne edecek?.. Dört perde; artık anlayın, dört salkım üzüm, iki kilo üzüm diyelim. Hadi dört kilo üzüm diyelim. Dört kilo üzüm fiyatına bir örtü... Efendimiz onu görünce geri dönmüş de Hazret-i Ali Efendimiz de arkasından koşup gidince, demiş ki:

"—Bunu buraya asacağınıza, satsaydınız da fakirlere tasadduk etseydiniz."

Bakın Peygamber SAS Efendimiz'in toplumdaki insanlara merhametine bakın! Nasıl onların ihtiyacını karşılamak hususunda herkesi nasıl teşvik ediyor. Yâni, burada perde

önümde boş yere veya süs olarak duracağına, örtme gibi fonksiyonu da olsa bile, burada duracağına götür pazarda sat! Bundan elde ettiğin dört dirhemi fukaraya tasadduk et, sadaka ver, hayır yap!.. Çünkü aç insanlar var, açık insanlar var.

Şimdi ben bu mantığı düşünüyorum. Rasûlüllah Efendimiz'in Hz. Ali Efendimiz'le macerası. Rasûlüllah Efendimiz'i hepimiz seviyoruz, canımızdan çok seviyoruz. Hz. Ali Efendimiz'i de hepimiz seviyoruz. Şimdi bunlardan bir güzel hayat sahnesi, hatıra... Yâni, olursa fakirlere ver diyor.

Şimdi Yirminci Yüzyıl'da, bizim muhtaç müslüman kardeşimiz yok mu?.. Somali'de, Afrika'da, Sudan'da, Mali'de, Moritanya'da böyle açlıktan derisi kemiğine yapışmış, nefesi kokan, hastalıktan inleyen, aç, susuz; Hindistan'da, Bangladeş'te, Çeçenistan'da, Bosna'da, Hersek'te…

O zavallılar, hani bir kadıncağız nesi varsa eline almış; derlemiş, toplamış onları çarşı pazarda satacak. Tam giderken resmini çekmişler. Ivır-zıvır, yani nesi varsa toplamış. Kabı karıştıracak satacak. Yani müslümanların ihtiyacı yok mu? Çok!..

Bu ihtiyaçlara rağmen keyifle, zevkle, safayla, mülkle, refah içinde yüzen öteki müslümanlar... Nasıl bir müslümanlık bu?.. İşte bu asr-ı saadet müslümanlığına uymayan bir müslümanlık.

Onun için, ben müslümanlık iki çeşit diyorum. Bir birine de benziyor kafiyeli gibi: Bir; zamane müslümanlığı var. Yâni zamane müslümanlarının akıllarına, keyiflerine, alışkanlıklarına dayalı, müslümanlık sandıkları bir yaşam tarzı var.

"—Ben müslümanım el-hamdü lillâh!.."

Sen müslümansın el-hamdü lillâh ama, yaşayışın müslümanca mı?.. Aklın müslümanca mı çalışıyor, günün müslümanca mı geçiyor, ticaretin müslümanca mı?.. Müslümanım diyor, ahdine sadık değil... Müslümanım diyor, çalıştırdığı işçinin parasını vermiyor, üstüne yatıyor... Müslümanım diyor, adaletle hükmetmiyor... O halde müslüman değil. Davranışı müslüman değil, İslâmî değil...

Bir zamane müslümanlığı var, bir de sahabe müslümanlığı var. Bak sahabe de zaman zaman, böyle bir örtü asınca, Rasûlüllah Efendimiz onu da düzeltmiş.

b. Kur'an-ı Kerim'in Silinmesi

Şimdi bir hadis-i şerifi okumak istiyorum size, yine aynı bu güzel *Kitâbü'z-Zühd* eserinden hadis-i şerif:[47]

عَنْ أَبِي قِلاَبَةَ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَذَكَرَ شَيْئًا فَقَالَ: ذٰلِكَ أَوَانُ يُنْسَخُ الْقُرْآنُ. فَقَالَ رَجُلٌ كَالأَعْرَابِيِّ: يَا رَسُولَ اللهِ، مَا يُنْسَخُ الْقُرْآنُ أَوْ كَيْفَ يُنْسَخُ الْقُرْآنُ؟ قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: وَيْحَكَ يَذْهَبُ بِأَصْحَابِهِ، وَيَبْقَى رِجَالٌ كَأَنَّهُمُ النَّعَامُ. فَضَرَبَ

---

[47] Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.277, no:804; Ebû Kılâbe RA'dan.

رَسُولُ اللهُ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَسَلَّمَ إِحْدٰى يَدَيْهِ عَلَى الْأُخْرٰى ، فَمَدَّهَا

يَشِيرُ بِهِمَا. فَقَالَ النَّاسُ: يَا رَسُولُ اللهُ ، أَوَلاَ نَتَعَلَّمُهُ وَ نُعَلِّمُهُ أَبْنَاءَنَا

وَنِسَاءَنَا ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللهُ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَسَلَّمَ: قَدْ قَرَأْتَ الْيَهُودَ وَ

النَّصَارٰى ، قَدْ قَرَأْتَ الْيَهُودَ وَالنَّصَارٰى.

KZ. 804 (*An ebî kılâbeh, kàle rasûlü'llàh SAS*) Ebû Kılâbe RA rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz bir şeyler anlatmış etrafındaki ashabına. (*Ve zekera şey'en*) Yâni, "Bir şey anlattı." diyor, neler anlattığını söylemiyor. "Onları anlattıktan sonra, bir takım olayları anlattıktan sonra, (*fekàle*) buyurdu ki:" diyor.

(*Zâlike evânü yünsehu'l-kur'ân*) "İşte bu olaylar Kur'an-ı Kerîm'in silineceği, yok olacağı, Allah tarafından yok edileceği zamanların başlangıcıdır." demiş, anlattığı olayları anlatınca. Belki kıyametle ilgili, ahir zamanla ilgili olaylar anlattı da, "İşte bunlar Kur'an-ı Kerîm'in silineceği, yok olunacağı, kaldırılacağı zamandır." buyurmuş.

(*Fekàle racülün kel'a'râbî*) Yani bir adam da kalkmış, meraklanmış, sormuş. "Galiba bir a'rabî, yâni çölden gelme bir bedevîydi." diyor. "A'rabî gibi olan bir insan kalktı, sordu:" diyor.

(*Yâ rasûla'llàh, mâ yünsehu'l-kur'ân*) "Kur'an-ı Kerîm silinecek, kaldırılacak, yok olacak ne demek?.." diye merak etmiş, sormuş. Yâni, "Kur'an-ı Kerîm indiriliyor, hafızlar ezberliyor, kitaplara yazılmış, mushaflara kaydedilmiş. Herkesin evinde kaç çeşidi var, kaç çeşit baskısı var. Eskiden de herkes Kur'an-ı Kerîm'i edinmeye çalışmış, herkesin evinde vardı Kur'an-ı Kerîm. Ne demek yâni bu Kur'an-ı Kerîm'in silinmesi, yok olması?.." (*Ev keyfe yünsehu'l-kur'ân*) Veyahut şöyle sormuş: "Kur'an nasıl silinecek, ne demek yani bu?.. Nasıl silinecek yâ Rasûlallah?" diye sormuş.

(*Kàle rasûlü'llàh SAS: Veyhake yezhebü bi-ashàbihî*) "Yazıklar olsun sana, anlayamadın mı, kafanı çalıştırıp bunu sezemedin di?.. Yazık sana!.. Bu Kur'an-ı Kerim ehliyle beraber kalkıp

gidecek. İşte o zaman silinecek." diye buyurmuş. Kur'an'ı bilen insanlar var, yaşayan insanlar var, hayatında uygulayan insanlar var. Onlar gidince Kur'an silinmiş oluyor.

(*Ve yebkà ricâlün*) "O Kur'an'ı yaşayan mübarek insanlar, müslüman insanlar gittikten sonra kimler kalacak?.. Bir takım insanlar kalacak; (*keennehümü'n-niàm.*) sanki onlar hayvanlarmış gibi... Sanki davarlar gibi insanlar kalacak." diyor. (*Fedarabe rasûlü'llah SAS ihdâ yedeyhi ale'l-uhrâ femeddehâ yüşîru bihimâ*) [Sonra, Rasûlüllah SAS ellerini birbirine vurdu ve işaret ederek uzattı, böylece anlatmaya çalıştı.]

(*Fekàle'n-nâs: Yâ rasûla'llàh, evelâ neteallemühû ve nüallimühû ebnâenâ ve nisâenâ*) [Oradaki insanlar: "Yâ Rasûlallah, biz Kur'an-ı Kerîm'i kendimiz öğrenmiyor muyuz, çocuklarımıza ve kadınlarımıza öğretmiyor muyuz?" dediler.

(*Fekàle rasûlü'llàh SAS: Kad kara'te'l-yehûde ve'n-nasàrâ, kad kara'te'l-yehûde ve'n-nasàrâ.*) Rasûlüllah SAS buyurdu ki: "Yahudiler ve hristiyanlar da okudu... Elbette yahudiler ve hristiyanlar da okudu..." Yâni, "Yahudiler de Tevrat'ı okurlardı, hristiyanlar da İncil'i okurlardı ama, Allah'ın sevmediği duruma düştüler." diyor Peygamber Efendimiz.]

c. Kur'an-ı Kerim'in Tesiri

Hasan-ı Basrî Hazretleri buyuruyor:[48] Muhakkak ki bu Kur'an'ı, onu gerçek şekilde mânâlandırmaya ilimleri olmayan köleler ve çocuklar okudular ve emirlerin gerçek mânâsını araştırmadılar. Allah-u Teàlâ Hazretleri:

كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ (ص:٢٩)

(*Kitâbün enzelnâhü ileyke mübârekün li-yeddebberû âyâtihî*) "Sana indirdiğimiz kitap mübarektir; ayetlerin önünü, arkasını düşünsünler diyedir." (Sad, 38/29) buyurmuştur. Vallàhi ona tâbî

[48] *Kitâbü'z-Zühdü ve'r-Rakàik,* No: 793.

olanlar ayetlerin önünü arkasını, ona gereken bir ilimle düşünmemişlerdir.

Ve yine vallàhi bu önünü arkasını düşünmek; ne onun harf harf ezberlenmesi, ne de onun emir ve yasaklardaki hududunun bildirilmesi ile değildir. O kadar ki, onlardan birisi: 'Bütün Kur'an'ı okudum da, onun bir harfini bile düşürmedim, yâni bir harfinde bile hata etmedim.' der. Bir harfini bile düşürmedim diyorlar ama, Kur'an'ın tamamını düşürmüşlerdir. Çünkü, Kur'an onların ne amelinde, ne de ahlâkında görülür. Yani, amelinde de yok, ahlâkında da yok!" diyor.

"Onlardan bazıları der ki:

'—Ben bir nefeste bir sûre okurum!'

Vallàhi onlar ne kurrâdır, ne alimdir, ne hakîmdir, ne de Allah'tan korkan kimsedir!" diyor. Yemin ederek söylüyor Hasan-ı Basrî Hazretleri.

Şimdi buradan çok net olarak anlıyoruz ki, Kur'an-ı Kerîm'i okuyacağız, tamam ama, bu sadece bilgi öğrenmek olur. Yâni, Kur'an'ı açan herkes okuyabilir. Gayrimüslim bile açar okur. "Ne yazıyormuş bakalım şu müslümanların kitabı?" der, okur.

Bizde tesiri ne olacak? Gayrimüslimin Kur'an okuyuşundan bizim farkımız ne olacak?.. Bizim amelimize, fiilimize, icraatımıza Kur'an-ı Kerîm tesir edecek... Kur'an-ı Kerîm'e göre icraat yapacağız. Hayatımızı Kur'an-ı Kerîm'e göre yaşayacağız. Bir de ahlâkımıza tesir edecek, ahlâkımız Kur'an-ı Kerîm ahlâkı olacak... Kur'an-ı Kerîm'in anlattığı ahlâk olacak, İslâmî ahlâk olacak... O bakımdan, onlar olmadığı zaman yeterli olmuyor.

Birçok kimse çıkıyor... Şimdi burada Edremit'ten kardeşlerimiz geldiler. Zeki, çalışkan kardeşler, eli kalem tutan kardeşler; gazetelere yazı yazıyorlar, televizyonlara konuşmalar yapıyorlar. Müslümanların kendilerine itirazlarını anlattılar geçen akşam da... Nelere itiraz ediyor, kendisini müslümanım sanan insanlar?.. İslâm'ın hiç bir şeyini bilmiyor. Şimdi meselâ:

"—Ölülere buradan biz, öldükten sonra bir şey yapsak, ne faydası olacak?" demişler.

Yâhu, bu adamlar hiç sahih hadisleri okumadılar mı?

إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَمَلُهُ، إِلاَّ مِنْ ثَلاَثٍ: صَدَقَةٌ جَارِيَةٌ، وَعِلْمٌ يُنْتَفَعُ بِهِ، وَوَلَدٌ صَالِحٌ يَدْعُو لَهُ (م. د. ت. عن أبي هريرة)

(*İzâ mâte'l-insânü'nkataa amelühû, illâ min selâsin*) "Bir insan öldüğü zaman amel defteri kapanır, işi biter, kapatılır, melekler artık yazmaz ama, üç kişi müstesna..." diyor bir hadis-i şerîfte Peygamber Efendimiz. (*Sadakatün câriyetün*) "Faydası devam eden hayır, sadaka-i câriye bırakanların sevabı kesilmez. (*Ve ilmün yüntefeu bihî*) İşte arkalarından faydalı ilim bırakanlar. (*Ve veledün sàlihun yed'ù lehû*) Arkasından dua edecek hayırlı evlat bırakanlar... Onlar kabirde olduğu halde sevap yazılır, durur."[49] diye bildirilmiyor mu?..

İşte bir sahih hadis-i şerif. Şimdi müslümanım dediği halde, "Radikal müslümanım!" diyor, "Mantıklı müslümanım!" diyor ama, işte Kur'an-ı Kerim'i bilmeyince, hadis-i şerifleri bilmeyince, hayatına kendi kafasına göre İslâm'ı yorumlamaya kalkınca, o zaman çok büyük yanlışlıklar oluyor, din namına ortaya çok hatalı şeyler çıkıyor.

İşte bu bakımdan aziz ve sevgili kardeşlerim, Akra dinleyicileri, biz ne yapmalıyız?.. Allah'ın rızasını kazanmak isteyen, Allah'ın sevgisini kazanmak isteyen insanlarız. İstiyoruz ki, Allah'a çok güzel kulluk yapalım... Hepimizin can u gönülden, yana yakıla aradığı, istediği peşinde koştuğu ideal bu... İyi

---

[49] Müslim, *Sahîh*, c.VIII, s.405, no:3084; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VIII, s.76, no:2494; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.243, no:1297; Neseî, *Sünen*, c.XI, s.424, no:3541; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.372, no:8831; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.286, no:3016; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.343, no:6457; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.109, no:6478; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.247, no:3447; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.126; İbn-i Huzeyme, Sahîh, c.IV, s.122, no:2494; Ebû Avâne, *Müsned*, c.III, s.495, no:5824; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.283, no:1109; Taberânî, *Dua*, c.I, s.375, no:1250-1253; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.113; İbn-i Hibbân, *es-Sıkàt*, c.I, s.9; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.952, no:43655; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.99, no:277; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.66, no:2783.

müslüman olmak, Allah'ın sevdiği bir kul olmak, çok iyi bir insan olmak istiyoruz. Tamam, bunu istiyorsak, o zaman kendi aklımıza göre İslâm'ı yorumlamaktan vaz geçelim!..

Kur'an-ı Kerîm ne diyor, onu iyi anlamaya çalışalım!.. Peygamber Efendimiz İslâm'ı nasıl yorumlamış ve yaşamış, onun yaşam tarzı nasıl; onu anlamağa çalışalım!.. Onu anladıktan sonra, onu iki şeye geçireceğiz. Bir; amellerimize yâni icraatımıza... Hareketlerimiz, yaptığımız işler, güçler, hepsi ona uygun olacak. Kur'an'a uygun olacak ve bir de ahlâkımıza intikal edecek. Ahlâkımız Kur'an ahlâkı olacak, Kur'an-ı Kerîm'de tarif edilen ahlâk olacak.

Hazret-i Aişe Validemiz'e de biliyorsunuz, sormuşlar;

"—Rasûlüllah'ın ahlâkı nasıldı?" diye.

O da buyurmuş ki soran kimseye;

"—Sen Kur'an-ı Kerîm okumadın mı hiç mübarek, okumaz mısın?.."

Okur tabii.

كَانَ خُلُقُهُ الْقُرْآنَ (م. حم. طس. هب. عن عائشة)

RE. 543/6 (*Kâne hulükuhü'l-kur'ân*)[50] "Rasûlüllah'ın ahlâkı Kur'an-ı Kerim'di." buyurmuş.

Demek ki, Kur'an-ı Kerîm'i öyle tecvitli okumak güzel, ezberlemek güzel, hatim indirmek güzel ama, Kur'an-ı Kerîm'i biz öyle okumayacağız... Nasıl okuyacağız?.. İcraatımıza intikal ettirecek dikkatle okuyacağız. Ahlâkımızı ona göre ayarlayacağız.

---

[50] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.163, no:25341; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.115, no:308; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.30, no:72; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.154, no:1428; Hz. Aişe RA'dan.

Lafız farkıyla: Müslim, *Sahîh*, c.I, s.512, no:746; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.426, no:1342; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.410, no:1475; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.171, no:1127; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VI, s.292, no:2551; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.499, no:4413; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.168, no:425;

İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.I, s.364; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*; c.III, s.382; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.255, no:18378 ve s.380, no:18718.

Ahlâkımızı Kur'an ahlâkı haline getireceğiz. Öyle olmadıktan sonra, olmuyor.

Yemin ediyor Hasan-ı Basrî Hazretleri:

"—Vallàhi, onlar ne kurrâdır —*kurra*, kuvvetli hafız demek— ne alimdir, ne hakimdir; ne de Allah'tan korkan takvâ ehli insanlardır." diyor.

Hepimiz katılırız. Siz de katılırsınız onun o yeminine... Yâni insanın sözünün tatlı, yağlı, ballı olması yetmiyor. Sonunda insanın haline bakıyorlar, hareketine bakıyorlar:

"—Haram yiyor mu?.."

"—Yiyor."

"—Hak yiyor mu?.."

"—Yiyor."

"—Haksızlık yapıyor mu?"

"—Yapıyor."

"—Ahlâkı kötü mü?.."

"—Kötü..."

O zaman kıymeti yok! Sözüne hiç kimse itibar etmiyor. O sözü de, o bilgiler de ona vebal oluyor.

Allah-u Teàlâ cümlemizi Kur'an-ı Kerîm'i iyi öğrenen, Kur'an-ı Kerîm'in gerçek ehli olan kimselerden eylesin... Kur'an-ı Kerîm böyle, Efendimiz'in iki eliyle işaret ettiği gibi kalkıp gidecek! Nasıl gidecek?.. Ehli olan insanlar kalmayacak, öyle gidecek.

"—Biz Kur'an-ı Kerîm'i kendimiz okuyoruz, öğreniyoruz, çoluk-çocuklarımıza öğretiyoruz, yâ Rasûlallah!.."

"—Yahudiler de Tevrat'ı okurlardı; Nasrânîler de, hristiyanlar da İncil'i okurlardı ama, işte Allah'ın sevmediği duruma düştüler." diyor Peygamber Efendimiz.

Onlar da okurlardı ama, yetmez. Okumak yetmez! Aman o eski ümmetlerin, Allah tarafından tenkit edilen, Kur'an-ı Kerîm'de hatalı olduğu gösterilen durumuna biz düşmeyelim!.. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi sevdiği kul eylesin...

Sevdiği ümmet eylemiş, sevdiği peygamberine ümmet eylemiş, hak inanca, tevhid inancına sahip eylemiş. Ama burada biz, biraz daha gayret gösterip, icraatımızı ve ahlâkımızı çok güzelleştirerek, sevdiği kul olmaya ulaşalım! Allah-u Teàlâ

Hazretleri cümlemize yardım eylesin! Tevfîkini refîk eylesin... Önemli bir husus...

d. Çocukların Eğitimi

Şimdi geçen hafta eğitimle ilgili konuşma yaptım, hatırladığım kadarıyla... Çocuklarımızı eğitmek istiyoruz. Okullara verdik, kolejlere verdik vs. ama en mühim eğitim işte bu... En mühim eğitim Kur'an-ı Kerim'i anlamak ve icraatımıza intikal ettirmek, ahlâkımızı da Kur'an-ı Kerîm ahlâkı haline getirmek.

Bu çocukken başlayacak. Yâni, tahsil çağında başlayacak. Çocuk bunu öğrenmezse, kravat takmış, forma giymiş, kolej elbiseleri, yakışıklı, güzel çantalar vs. hiç kıymeti yok!.. Asıl önemli olan Allah'ın rızasını kazanmak, Rasûlüllah'ın istediği tarzda müslüman olmak... Çocuklarımızı böyle yetiştirmeye dikkat edelim!..

"—Şimdi okul başladı, çocukların dersleri var!.."

Olsun. Çocuklar derslerini bitirdikten sonra, birçok zaman kalıyor. Hem her günün içinde birçok zaman kalıyor, hem de haftanın içinde iki gün tatil kalıyor. Biliyorsunuz Avrupa'da, Amerika'da din teşkilatlarının, kiliselerin pazar okulları var. Pazar okulları; yâni pazar günü çocuk oraya geliyor, orada dinini öğreniyor.

Bizim Adapazarı'ndaki kardeşlerimiz —Allah razı olsun— yazın kamp yapmışlar, çocuklara eğitim, öğretim, spor, her şeyi yaptırmışlar, çok güzel... Ama bir şey daha çok hoşuma gidiyor, o yazın kamp yaptırdıkları çocuklarla ilgilerini kesmemişler. Kışın da onları, haftada bir yine çağırıyorlarmış; müesseselerinde yine onlarla eğitim ve muhabbet devam ediyormuş. Yani bu tahsil ile o tahsil beraber gidiyor.

Aslında dînî tahsil çok daha önemli. Ahlâki formasyon, insanın davranışlarının müslüman olması, kalbinin müslüman olması, nefsinin ıslah olması en mühim şey... Bizim yolumuz da o zâten: Nefsi ıslah edip ahlâkı güzelleştirme, Allah'ın sevdiği kul olma, ma'rifetullaha erme yolu...

Allah-u Teàlâ Hazretleri şu mübarek cuma günü hürmetine, bizi bu tatlı tatlı konuştuğumuz, candan, yana-yakıla, kıvrana kıvrana istediğimiz güzel hedeflere ulaştırsın... Ma'rifetullaha erdirsin... Nefsini ıslah etmiş kul eylesin... Kur'an'ı tam anlayıp, tam uygulayan kullardan eylesin... Çocuklarımızı da öyle güzel yetiştirmeyi nasib eylesin... Onların güzel günlerini görmeyi nasib eylesin... Başarılarını görmeyi nasib eylesin...

Allah evlatlarımızı hem dînen, hem de dünyevî bakımdan; hem Allah'ın sevdiği kul olarak, hem de dünya hayatında dosta düşmana karşı güzel işler yapacak, başarılı bir genç olarak yetiştirmeyi nasib eylesin... Biz vefat etsek, ahirete göçsek bile, onlar böyle hayırlı işler yaparak bizim kabrimizi nurlandırsınlar... Yaptıkları güzel şeylerle kabirde nurumuzu, sürûrumuzu arttırsınlar... İbadet, taat ve hayrat u hasenat ile mutluluğumuzu arttırsınlar... Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi evlatlarımızla, sevdiklerimizle hem dünyada, hem ahirette aziz ve bahtiyar eylesin!..

Sevgili Akra dinleyicileri, cumanız mübarek olsun!.. Yine her zaman sözümüzü bitirirken hatırlatıyoruz: Bakın cuma namazına az kaldı, eğer cuma abdesti almadıysanız, tepeden tırnağa bir cuma guslü alın, çok sevap... On günlük günahı affoluyor insanın… Güzel kokular sürünün, en temiz elbiselerinizi giyin, cuma namazına erkenden gidin! Hatibi hiç ses çıkarmadan dinleyin!.. Vaizi de daha önceden dinlersiniz, hutbede de hatibi dinlersiniz. Namazınızı güzelce kılın! Namazı güzelce kıldıktan sonra da biliyorsunuz:

فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ ، وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيراً

لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (الجمعة:١٠)

(*Fe'nteşirû fi'l-ardı ve'bteğù min fadli'llâh.*) [Artık yeryüzüne dağılın ve Allah'ın lütfundan isteyin!] diyor Allah-u Teàlâ Hazretleri. (*Ve'zküru'llàhe kesiran leallekùm tüflihùn*) "Allah'ı çok zikredin ki felâh bulasınız!" (Cuma, 60/10) diyor.

Yine tasavvuf, yine dervişlik... Evet siz de Allah'ı çok zikredin, hiç unutmayın ki felâh bulasınız.

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

15. 09. 1995 - Çanakkale

14. BABANIN GÖREVLERİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve muhterem Akra dinleyicileri! Cumanız mübarek olsun!.. Allah nice cumalara, mutlu, mübarek, güzel günlere sizleri sevdiklerinizle beraber sıhhat ve afiyetle, devlet ve saadetle eriştirsin!..

Kolej açılışı münasebetiyle, çoktandır gelmek isteyip gelemediğimiz Ankara'da bulunuyoruz. Ankara'da bulunmamız gerçekten iyi oldu, bir hasret giderme oldu. Bizim Özelif Camimizde de dün akşam an'anevî perşembe akşamı, perşembeyi cumaya bağlayan akşamki hadis sohbetimizi de yaptık, güzel oldu. Ama asıl burada bulunma sebebimiz, Burç Anonim Şirketimizin çevre yolu üzerinde çok geniş, güzel, ferah bir yerde açmış olduğu Ferdâ Koleji... O koleji açmak münasebetiyle, birkaç gündür buradaydık.

Biliyorsunuz, okullar açılalı iki hafta oluyor. İkinci haftanın sonunda bulunuyoruz. Bizim kolejimizin işletme ve tedris müsaadesi geç verilmiş olduğu için, tabii biz de geç açmış olduk. Müsaade olmadan açılma olmuyor.

Bu kolejin sıhhatli, güzel, mükemmel işlemesi için, binası çok güzel bir yerde... Işıl ışıl, güneşli, sıhhatli... Bahçesi çok güzel! İçinin dekorasyonu, renkler ve mefruşat, alet ve edevat, computerler, yâni bilgisayarlar, laboratuvarları, hepsi modern gelişmelere göre, her bakımdan çok güzel olmuş. Hakikaten, insanın tekrar öğrenci olup okuma isteği içine doğuyor. Akşam da orada bir kutlama yemeği verdi bir kardeşimiz, okulumuz hayırlı olsun diye; meselelerimizi konuştuk.

a. Çocuğun Babası Üzerindeki Hakkı

Onun için bu münasebetle ben *Râmûzü'l-Ehàdîs*'in 276. sayfasından birkaç hadis-i şerif okumak istiyorum cuma sohbetimde. Hemen geçeyim hadis-i şeriflere... Peygamber SAS Efendimiz, Ebû Râfi' RA'ın rivâyet ettiğine göre bir hadis-i şerifinde buyurmuş ki:[51]

حَقُّ الوَلَدِ عَلَى الْوَالِدِ أَنْ يُعَلِّمَهُ الْكِتَابَةَ ، وَالسِّبَاحَةَ ، وَالرِّمَايَةَ ، وَأَنْ لاَ يَرْزُقَهُ إِلاَّ طَيِّبًا (الحكيم ، وابو الشيخ ، هب. ق. عن ابي رافع)

RE. 276/6 (*Hakku'l-veledi ale'l-vâlidi en yuallimehü'l-kitâbete ve's-sibâhate ve'r-rimâyete ve en lâ yerzukahû illâ tayyibâ.*)

Bir hadis-i şerîf bu. Bir hadis-i şerîf daha okuyacağım, arkasında, Ebû Hüreyre RA'dan:[52]

---

[51] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.401, no:8665; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.15, no:19526; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.184; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.99, no:44; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.131, no:2669; Ebû Râfi' RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.598, no:45340; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.98, no:255.

[52] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.131, no:2670; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.417, no:45191; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.135, no:11620.

حَقُّ الوَلَدِ على وَالِدِهِ: أنْ يُحَسِّنَ اسْمَهُ ، وَأَنْ يُعَلِّمُهُ الكِتابَةَ ،

وَيُزَوِّجَهُ إذا أدْرَكَ (أبو نعيم عن أبي هريرة)

RE. 276/7 (*Hakku'l-veledi alâ vâlidihî: En yuhsine'smehû, ve en yuallimehu'l-kitâbete, ve yüzevvicehû izâ edrek.*)

Birinci hadis-i şerifi, şimdi kelimeleri yavaş yavaş, sindire sindire tahlil etmeye ve anlatmaya başlayayım. Birinci hadis-i şerîfte nasıl buyruluyordu:

(*Hakku'l-veledi ale'l-vâlidi*) "Çocuğun baba üzerindeki hakkı..." Demek ki, çocuğun da hakkı var babası üzerinde. Yâni biz, terbiyeli bir millet olarak, anne babaya çok saygılı bir millet olarak, dâimâ annenin babanın çocuk üzerinde sonsuz hakları olduğunu, anne baba hakkının hiçbir şekilde ödenemeyeceğini biliriz. Anne ve babalarımıza muazzam sevgimiz, hürmetimiz, bağlılığımız vardır. Başka milletlerde görülmeyen bir evlatlık edebi vardır. Adam kocaman adam olur, ihtiyarlar gider hattâ; babasının karşısında ayakta durur, oturmaz.

Bazılarını görüyorum... Sigara içmenin aleyhindeyim, sigara içilmesini doğru görmüyorum, çok zararlı buluyorum. İçen kardeşlerime, hemen bugün, hemen bu saatten itibaren bırakmalarını tavsiye ederim. Ama meselâ sigara içiyorsa bile, babasının karşısında sigara içmez. Babası karşıdan geliyorsa, elinde sigara varsa, avucunun içine saklar, yere atar, ayağıyla üstüne basar. Halkımızın davranışını söylüyorum yâni. Bu kadar böyle içimize sinmiş, köyümüze, kentimize işlemiş bir anne baba saygısı, sevgisi vardır. Başımızın tâcı ederiz, elini öperiz; ne kadar yaşlansak, çok büyük hürmet ederiz.

Tamam, bu hakkı hepimiz biliyoruz ama, Peygamber Efendimiz başka, bunun aksini söylüyor, tersine bir ifade var burada: Çocuğun, evlâdın baba üzerindeki hakkı... Demek ki, onun da hakkı var. Her insanın, birbiriyle bir arada bulunan insanların mütekabil, birbirlerinde hakları oluyor demek ki. Anne babanın çocuk üzerinde hakları var, çocuğun anne baba üzerinde

hakkı var... Kocanın karısı üzerinde hakları var, karısının da kocası üzerinde hakları var... Bunun gibi.

Şimdi ne buyurmuş: Çocuğun baba üzerinde hakkı. Baba diyor, vâlide demiyor, baba üzerindeki hakkı. Demek ki daha ziyade ebeveynden, evin reisi olan babanın üzerine düşüyor bu görev. (*En yuallimehu'l-kitâbe*) "Çocuğa yazıyı öğretmek." *Kitâbet*'i, yâni yazı yazmayı öğretmek bir.

Tabii *kitâbet,* bir anahtar kelimedir. İnsan yazıyı niçin öğreniyor?.. Yazıyla öteki bilgileri kazanıyor. Bilgiyi öğrenme ve yazma ve devamlı tutma vasıtası yazı. Unutulmamak için yazılması lâzım bilgilerin. O bakımdan yazı ilmin sembolü oluyor, anahtarı oluyor, aleti oluyor. Demek ki ilim erbabı yetiştirecek. Zaten kenara not düşmüş hattat, üstüne bir not işareti koyup. Diyor ki: "Bir rivayette de burada, (*en yuallimehu kitâba'llàh*) "Çocuğa Allah'ın kitabını öğretmek babanın vazifesidir." buyrulmuş. Çocuğun baba üzerindeki hakkı yâni.

Çocuk bu hakkını ne zaman arar?.. Çocukken arayamaz, bir şey diyemez babasına karşı; ahirette arar. Ahirette, "Babam bana kitabullahı, Kur'an-ı Kerim'i öğretmedi, anlatmadı, Kur'an-ı Kerim'in içindeki bilgileri bana aktarmadı." der. Bu çok önemli... Varyant diyoruz biz, rivâyet diyoruz. Hadisin bu kelimesindeki rivâyet farkı beni heyecanlandırdı. Yâni, yazıyı öğretmek ilim öğretmek demek. Tabii ilmin başında da Kur'an ilmi gelecek ama, bir de *kitâbu'llàh*, Allah'ın kitabını öğretmek... Bu doğrudan doğruya ana noktayı gösterdiği için çok önemli.

Çocuklarımıza neyi öğreteceğiz? Yâni ilmi öğretirsek, dînî ilimleri hiç öğretmezsek; yazıyı öğrendi ama dînî ilimleri öğrenmedi, Allah'ı bilmedi, İslâm'ı öğrenmedi, yetişti, kocaman oldu... Gusül bilmez, namaz bilmez, hak bilmez, oruç bilmez, zekât bilmez; farz nedir, nafile nedir, haram nedir bilmezse, tabii o yazıyı bilmenin bir kıymeti yok... Yazıyı bilmekten maksad ilim bilmek, ilim bilmekten maksad da Allah'ı bilmek, Allah'ın emirlerini bilmek...

Netice itibariyle her iki kelime de, *kitâbet* kelimesi de, *kitâbu'llàh* kelimesi de aynı noktaya götürüyor tabii. Baba çocuğuna dinini öğretecek ama, *kitâbu'llàh* sözü daha açık gösteriyor. Baba çocuğuna Kur'an'ı, Allah'ın kelâmını öretecek.

Kendisi bir alim olmayabilir, kendisi öğretecek durumda olmayabilir. Öğretmek için öyle müesseseye gönderecek, öyle hocaya gönderecek, ne yapıp yapacak, çocuğuna Kur'an-ı Kerim'i öğretecek.

Tabii geçen hafta —ben sonra konuşmayı dinledim— uzaktan, otodan, oto radyosundan konuştuğum için biraz cızırtı olmuştu. Bazı yerlerde de yayın birden kesilmişti. Kur'an-ı Kerim'i öğrenmek de derin bir şey. Hani bir hafız diyor ki:

"—Ben Kur'an-ı Kerim'i baştan sona okudum, bir harfini bile düşürmedim."

Hasan-ı Basrî yemin ediyor:

"—Vallàhi bir harfi düşürmek ne, bütün Kur'an-ı Kerim'i düşürmüştür!" diyor.

Yâni ne demek istiyor?.. Evet, Kur'an-ı Kerim'i paldır küldür hızlı okuması tamam ama; Kur'an-ı Kerim'in ahkâmına uymadığı için, Kur'an-ı Kerim'in emirlerini tutmadığı için, tamamını düşürmüş gibi oluyor. Onu yeminle söylüyor. Yâni, demek ki sadece okumak değil, uygulamak daha önemli oluyor. Çocuğumuza bunu öğreteceğiz.

Ben şahsen kendi oğlumu, imam-hatip okuluna kaydettirmiştim. O da demişti ki:

"—Baba, ben başka okulda okumak istiyorum!"

Ben de ona:

"—Evladım ben İlâhiyat Fakültesi'nde profesörüm ama, işimin çokluğu dolayısıyla seni karşıma alıp, oturtup sana bu ilimleri öğretemem! Bak burada bu imam-hatip okulunda oku... Hadis okuyacaksın, tefsir okuyacaksın, Arapça okuyacaksın, tecvid okuyacaksın, Kur'an-ı Kerim okuyacaksın, ezberleyeceksin... Ondan sonra, istediğin mesleği seç!" dedim.

"—Orta ve liseyi imam-hatipte oku, ondan sonra yine ne yaparsan yap! Sana söz veriyorum, istediğin yere gitmene müsaade edeceğim." demiştim.

Hani anne baba tam öğretemeyebilir ama, öğretecek yeri araması, bulması lâzım!..

Bir de çocuğun tabii çevresi, muhiti önemli oluyor. İsim vermeyeceğim, iki gün önce [Sincan] Sanayici ve İşadamları Derneği başkanı bir kardeşimiz, değerli bir işadamı, fabrikatör söyledi:

"—Ben çocuğumu falanca koleje gönderiyorum; çok güzel bir kolej, çok meşhur bir kolej ama, hiç memnun değilim!" dedi.

Tabii, çocuğun okulda okuduktan sonra davranışları nasıl gelişiyor?.. O çocuk ne kafada, ne gönülde, ne zihniyette, ne akılda, fikirde bir çocuk olacak?.. Mühim olan o... Üstüne üniformayı giydiriyorsun, pırıl pırıl çocuğu gönderiyorsun, paraları veriyorsun, okuyor. Çocuk nasıl olacak?.. Mezun olduğu zaman, seneler geçtikçe veyahut arada, evdeki davranışları, sokaktaki davranışları nasıl?.. Çok önemli. "Çok meşhur bir kolej ama, ben hiç memnun değilim!" dedi. Yâni bizim okulun açılışına gelmişti, bizim okulumuzu methetti de...

Evet, biz çocuğun sadece bilgilenmesinin yeterli olmadığını dergilerimizde yazıp, çizip; konuşmalarımızda, vaazlarımızda söyleyip duruyoruz. Yalnız bilgi önemli değil, bilgiyle beraber terbiye önemli... Terbiyeyle beraber iman önemli... İlimle beraber irfan önemli... İnsanın muhtelif yönleri var. İnsanı insan yapan

sadece bilgisi değil. İnsan, bilgisi çok bir gangster de olabilir. Gangster olmaması için, faydalı bir insan olması için, bilge bir insan olması için, alim, fâzıl, kâmil bir insan olması için çalışmak lâzım!.. Bu da bir çevreyle oluyor, arkadaş muhiti içinde oluyor. Arkadaş muhiti ters olursa, o da olmuyor. Arkadaşlar birbirlerini sevecek.

Dün yine, bir arkadaşın bizi daveti üzerine bir yere gitmiştik. Orada onun çocuğunun arkadaşları da gelmişlerdi. Üniversiteye gidecek çocuklar. Baktım, benim tanıdığım filanca ailenin çocuğu, falanca ailenin çocuğu... Tamam, memnun oldum. Yâni çocuğun edindiği arkadaşlar beni memnun etti. Neden?.. İyi ailelerin iyi çocuklarıyla arkadaş olmuş; tamam.

Onun için, bir de çevre önemli... Tamam iyi bir müessese olması önemli, bu müessesenin ilimle beraber irfanı öğretmesi, Kur'an'ı öğretmesi, imanı öğretmesi önemli... Arkadaşlarının da o ideallere gönül vermiş ailelerin çocukları olması önemli... Homojen bir ortam olacak o zaman. Yâni çevreden, çocuklardan bir ters, negatif tesir gelmeyecek. Hocalardan ters, negatif bir tesir gelmeyecek. Bilgiler mükemmel, alet, edevat mükemmel, tamam. O zaman çocuk iyi yetişebilir.

Çocuğunuza *kitâbet*'i veyahut *kitâbu'llàh*'ı, ilmi, irfanı, kısaca imanı öğretin! "Allah'ın sevgili kulu olması için gerekli bilgileri öğretin!" demek bu... Çocuğun anne baba üzerindeki bir hakkı.

Sonra Efendimiz'in sözündeki mükemmelliklerin farkına varmamız lâzım, hayranlık duymamız lâzım! Bakın ne diyor:

(*Ve's-sibâhate*) "Yüzmeyi de öğretin!" diyor Peygamber Efendimiz, Medine-i Münevvere'de... Medine-i Münevvere bir kara şehridir. Yâni, çölde bir şehirdir. Suudî Arabistan'da, yüzmenin çocuğa öğretilmesini tavsiye etmek çok anlamlı... Efendimiz'in böyle bir tavsiyede bulunması çok önemli... Hem bu çocuğun hakkı… Yâni babası ona kitâbu'llahı, ilmi, irfanı öğretecek; bir de yüzmeyi öğretecek... Ne kadar önemli!..

Şimdi tabii, yaz tatilinde deniz kenarına gidenler seviniyorlar; "Aman, Hocamız bizi te'yid edecek bir söz söyledi." diyorlar. Yüzmeyi sevenler, denizde yüzenler bundan memnun oluyorlar. Tabii, denizde yüzmek, yüzmeyi öğrenmek güzel ama, haramlara

bakmak haram... Açılmak, saçılmak haram... İşin günah tarafı da var. Yâni bir şeyi yaparken, yâni tıpkı öğrencinin çevresinin güzel olması gibi, öteki işlerin de güzel olması lâzım!..

Evet, çocuk yüzdüğü zaman bütün uzuvları, bütün organları mütenasib bir şekilde çalışıyor, dengeli bir vücut gelişmesi oluyor; ciğeri gelişiyor, nefesi genişliyor. Çok güzel bir spor. Öğrenecek ama, günahla değil... Günahlı bir muhitte değil... Harama bakarak değil... Mayolu değil, açıklı, saçıklı değil... Nefsin, şehvetin, şeytanın dolaştığı bir ortamda değil... Bu çok önemli. Öyle olursa, o zaman günah olmuş olur. Baba öyle bir yere götürürse, günaha girmiş olur.

E ne olacak?.. Şartını hatırlayacak. Yâni biz nasıl, "Çocuklar kahveye gitmesin, kahvede oyun oynamasın, kampanyalar yapalım, orman tesis edelim, koruluklar yapalım, spor alanları yapalım!.. Çocuklar hem ağaç dikmekte gayret göstersinler, hem de ağaçlar arasında, tertemiz havada güzel sporlar yapacak muhitleri onlara kazandıralım!" diyoruz. Onun gibi yüzecek yerleri de hazırlamak lâzım, bizim hazırlamamamız lâzım! Çocukların yüzmeyi öğrenmesi lâzım ama, bunu öğrenirken ortamın da İslâmî bir ortam olması lâzım!..

Almanya'da, Avustralya'da, o gibi ülkelerde ben karşılaştım, yüzme bir ders okullarda... Haftanın belli günlerinde çocuklar topluca kapalı yüzme salonlarına gidiyorlar, orada yüzme dersleri alıyorlar. Doğrusu ben kapalı salonlardan korkuyorum ve sevmiyorum. Çünkü bir çok insan yüzme havuzuna geliyor, dalıyor çıkıyor suyun içine... Suyun temizliğini Allah bilir. Ben onu pek sevmiyorum. Biraz böyle temiz hava, açık, deniz kenarı, tabii ortam; onlar daha hoşuma gidiyor. Tabii kardeşlerimizin, şirketlerimizin böyle şeyleri de ayarlaması lâzım! Yüzmenin güzel bir tarzda öğretilmesi; tabii bu sıhhat kazandıracak, vücudu geliştirecek.

Sonra üçüncü emir Efendimiz'den: (*Ve'r-rimâyete*) *Rimâyet* dediğimiz şey de, atıcılık demek. Atıcılık tabii atılan şeye göre değişir. Peygamber Efendimiz'in zamanında atılan şey olsa olsa mızraktı ve oktu. Oku yaya koyar, gerer, pazusunun kuvvetiyle atar; kuşu vurur, ceylanı vurur, karşısındaki düşmanı vurur...

Veya mızrağı uzaktan savurur, gidebildiği mesafede hedefe saplanır, vurmuş olur... Tamam. Atıcılık o zaman buydu.

Daha sonra atıcılık gelişti. Bir şeylerin atıldığı aletler gelişti. Fatih Sultan Mehmed cennet mekân Hazretleri İstanbul'un fethinde havan topunu icad etmiş. Yukarıdan, havadan döndürüp duvarların üstünden, duvarlardan yüksek yerlerden aşırıp iç tarafı, hedefi bombalamak... Bu da büyük bir buluş.

Büyük toplar döktürmüş; şâhî toplar denilen gümbür gümbür patladığı zaman, kendisi patlamıyor topun, gövdesi darmadağın dağılmıyor. Ustalar getirmiş, güzel döktürmüş. Ama surlar parça parça parçalanıyor, çatlıyor, patlıyor, dökülüyor. Fetih öyle müyesser olmuş.

Tabii şimdi artık güdümlü füzeler, akıllı füzeler diyorlar... Hani hedefin fotoğrafı veriliyor, koordinatları veriliyor. Füze ne yapıp yapıp, mâniaları aşıp, o hedefe gidip vurabiliyor. Amerika tâ ne kadar uzak mesafeden, Akdeniz'den Bağdat'ta toplantı yapan, otelde toplanan insanların olduğu yere bombayı atabildi. Tabii bu

kadar böyle uzaktan, hedefi o kadar yakın yakalaması bizim için önemli bir olay...

Saddam da bir füze fırlattı, Telaviv'in bir yerine düştü bu. Yâni uzak mesafelere ve istenen hedefe bir şeyler atılabiliyor. Bu da atma, bu da rimâyet…

Artık ok atma devri geçti, mızrak devri geçti. Bu füzelere de *weapon* (vîpın) diyorlar, o da mızrak demek. Avrupalıların kelimesi öyle. Ama artık şimdi füzeler oldu, mızraklar değişti. Onları da öğrenmemiz lâzım, onları da yapabilmemiz lâzım! Ordumuzun onlara da sahip olması lâzım! Milletimizin savunmasını onlarla yapmak lâzım! Onları da kullanmayı herkesin öğrenmesi lâzım! Çünkü büyüklerimiz, Peygamber Efendimiz'den başlıyor görüyorsunuz, bu şekilde çocuğun yetiştirilmesini istiyor.

Erkek çocuk özellikle, yüzmeyi de öğrenecek, atmayı, nişan almayı, vurmayı da öğrenecek, silah kullanmayı da öğrenecek. Bunların hepsi önemli... Hem alim olacak, hem arif ve mü'min olacak, hem vücutça boylu postlu, yakışıklı, sıhhatli olacak, hem de silahşör olacak, kahraman olacak, becerikli olacak...

Olmuş mu böyle bir şey, yâni hepsi birden?.. Tabii olmuş. Meselâ bizim kitabını neşrettiğimiz, çok sevdiğim Abdullah ibnü'l-Mübarek Hazretleri, zamanının en büyük alimlerinden birincisi veya ikincisi. İlk birkaç alimin içinde... Yâni koca İslâm alemi, Atlas Okyanusu'ndan Çin'e kadar uzanan İslâm aleminde bir veya ikinci derecede yüksek, o kadar büyük bir alim. Aynı zamanda önüne geleni yenen, mutlaka yenen, bileği kıvrılamaz bir silahşör ve ata binici ve kılıç kullanıcı bir insan... Aynı zamanda çok büyük bir àrif, sôfî. Aynı zamanda çok dindar bir insan... Aynı zamanda ticaretle meşgul olurmuş. Parasını da kimseye yük olmadan kendi emeğiyle kazanan bir insan... O benim ideal olarak gördüğüm insanlardan biri. Tam Peygamber SAS Efendimiz'in tavsiye ettiği gibi kendisini güzel yetiştirmiş.

Demek ki çocuğun —*veled*, çocuk; *vâlid*, baba— baba üstündeki hakkı: Babası ona yazmayı veya Kur'an-ı Kerim'i öğretecek. Yâni *kitâbet*'i veya *kitâbu'llah*'ı öğretecek. Yüzmeyi öğretecek, atmayı öğretecek ve dördüncü bir husus var.

Dördüncü husus da: (*Ve en lâ yerzukahû illâ tayyibâ*) "Ona helâlden başka bir lokma yedirmeyecek." Helâl lokma yedirecek, haram yedirmeyecek. Onun boğazına haram lokma sokmayacak. Sokarsa çocuğun hakkını çiğnemiş olur. Çocuğun hakkı ona helâl lokma vermesi babasının, helâl kazanç kazanması, çocuğuna onu getirmesi.

Ahirette o babanın durumunu düşünün. Mahkeme-i kübrâda Allah ona soracak hayatından, faaliyetlerinden, ibadetleri yapıp yapmadığından bir hesap verecek. Çocuğu karşısına gelecek, davacı olacak. Diyecek ki:

"—Yâ Rabbi, babam bana helâl lokma yedirmedi. Haramdan kazanmış, bana yedirdi. İşte ben onun için perişan oldum. Davacıyım, babama bunun da hesabını sor." diyecek.

Ya da çocuğun hesabı görülürken:

"—Niye sen haram lokma yedin bakalım, niye sen şunu yaptın, bunu yaptın..." diye.

"—Babam bana helâl lokma yedirecekti, kabahat onun." diyecek.

Babası hakkını vermemiş bir insan durumuna düşüyor evladının. Çocuğa helâl lokma yedirmek çok önemli...

O halde hepimizin temiz bir kazancının olması lâzım! Temiz bir kazançla, tertemiz, alın teriyle, insan hakkı, kul hakkı yemeden, haksızlık, hırsızlık, gadir, zulüm yapmadan, tertemiz para kazanıp çocuğumuza onu yedirmemiz lâzım! Onu yedirmediğimiz zaman çocuğa hakkını vermemiş oluyor bir baba ve çocuğun hakkını çiğnemiş oluyor, çocuk ondan davacı olacak. Ne kadar önemli...

Onun için ey babalar, ey aile reisleri, ey aileyi idare eden kardeşlerim, sevgili dinleyiciler! Bakın İslâm nasıl, aman kazancınızın helâl olmasına, tertemiz olmasına çok dikkat edin!.. Çok çalışın, temiz, helâlinden kazanın, helâl yeyin, helâl yedirin çoluk çocuklarınıza!.. Helâlin fazlalıklarıyla da hayır yapın!..

b. Babanın Çocuğuna Karşı Görevleri

Ebû Hüreyre RA'ın rivâyet ettiği ikinci hadis-i şerîfte bazı başka hususlar zikredilmiş. Onu da okuyalım şimdi:[53]

حَقُّ الوَلَدِ على وَالِدِهِ: أنْ يُحَسِّنَ اسْمَهُ، وَأنْ يُعَلِّمَهُ الكِتَابَةَ، وَيُزَوِّجَهُ إذا أدْرَكَ (أبو نعيم عن أبي هريرة)

RE. 276/7 (*Hakku'l-veledi alâ vâlidihî: En yuhsine'smehû, ve en yuallimehu'l-kitâbete, ve yüzevvicehû izâ edrek.*)

(*Hakku'l-veledi alâ vâlidihî*) "Çocuğun babası üzerindeki hakkı burada, (*en yuhsine'smehû*) bir kere ismini güzel koyacak." Evet, isim koymak önemli. Çocuğa ne ismini vereceksiniz, iyi isim mi, utanılacak isim mi?

Bazıları acaib isimler koyarmış eskiden. Tabii belki Peygamber SAS Efendimiz böyle ihtar ettiği için, babalar, anneler ondan sonra kötü isim koymamaya belki gayret etmişlerdir. Bizim örfümüzde böyle pek kötü isim görülmez. Ama kötü isim şöyle olabilir bizim zamanımızda: Gider bir kâfirin, bir müşrikin ismini verir çocuğuna.

"—E bu kimdi, bu çocuğa verilen bu isim kimdi?.."

Falanca zamanda yaşamış putperest, kâfir, müşrik birisiydi. Onun ismi verilir mi çocuğa?.. Tabii o zaman çocuğa hakkını vermemiş, çiğnemiş olur. İsmini güzel vermemiş olur.

Onun için, isminin anlamı güzel olması lâzım! Eğer bir meşhur şahsın ismi veriliyorsa, o şahsın mü'min insan olması lâzım! Belki bir peygamber ismi en garantilisi, bir peygamber ismi olması lâzım!.. Peygamber Efendimiz'in çeşitli isimleri var, sıfatları var; onlardan birisinin olması lâzım! Bizim *Evrad* kitabımızda, cuma günü evradında o isimlerden 99 tanesi, yâni 99 esmâ-i hüsnâ gibi Peygamber Efendimiz'in 99 ismini de Hocamız tertiplemiş, sıralamış koymuş oraya. Onlar meselâ isim olabilir. Meselâ

---

[53] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.131, no:2670; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.417, no:45191; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.135, no:11620.

Muhsin Peygamber Efendimiz'in isimlerinden birisi. Meselâ *Müctebâ* Peygamber Efendimiz'in isimlerinden birisi. *Tàhir* Efendimiz'in isimlerinden birisi. *Ahmed*, *Mahmud*, *Muhammed*, Efendimiz'in isimlerinden... Bu isimler, güzel isimler konulur. Kötü isimler konulmayacak. Çocuğun hakkı, babası onun ismini güzel yapacak; bir...

İkincisi: (*Ve en yuallimehu'l-kitâbete*) İşte yine ilim, irfân öğretecek, o da bir hakkı çocuğun. Burada aynı şey geldi. Bu da çok önemli…

Üçüncüsü de... Üçüncüden şimdi delikanlılar memnun olacaklar: (*Ve yüzevvicehû izâ edreke*) "Bülûğa erdiği zaman, vakti geldiği zaman, evlenecek çağa ulaştığı zaman çocuğu evlendirmek..." O da babanın vazifesi.

Şimdi, babanın vazifesi olarak söyleniyor. Bu devirdeki icraata bakalım: Kız kendisi buluyor, oğlan kendisi buluyor, anne babasına getiriyor veya anne babasının muhalefetine rağmen, istemediği halde, olmaz evladım dediği halde, onlar kendi aralarında bu nikâh işini hallediyorlar.

Tabii anne kim, baba kim, çocuk kim?.. Bu da önemli. Yâni, bazı anne babaları ben biliyorum; dini bilmiyor, İslâm'ı bilmiyor, cahil kalmış. Ama çocuk büyük şehre gelmiş, tahsil görürken İslâm'ı öğrenmiş, iyi bir İslâmî muhite girmiş; imanı biliyor, İslâm'ı biliyor, Kur'an'ı biliyor, hadis-i şerîfi biliyor. Diyor ki:

"—Ben dindar bir kızla evleneceğim."

Annesi muazzam muhalif, karşı:

"—Olmaz öyle şey!" diyor.

Babası karşı:

"—Olmaz öyle şey! İlle biz seni güzel bir kızla evlendireceğiz, şöyle modern olacak, böyle sosyetik olacak..."

Çocuk "İstemem!" diyor. Neden istemem diyor?.. Allah'tan korktuğu için. Yâni dinini bilen bir kimseyle hayatını kurmak istiyor. Bu sefer burada suçlu olan anne baba... Tabii, anne baba İslâm'ı bilmediği için, bu duruma düşmüş oluyor.

Ama genelde eğer anne, baba ve çocuk, hepsi dindarsa, dini bakımdan kuvvetli insanlarsa, annenin babanın dediği, babanın seçtiği daha mantıklı olur. Babası daha iyi ölçer, gün görmüş,

hayatı tanımış bir insan olarak. Çocuk tecrübesiz. Onun için babanın fikrinin büyük önemi var tabii. Onun dediğini yapması uygun olur. Bu vazifeyi de zaten Peygamber Efendimiz, bu ifadeleriyle babaya vermiş gibi görünüyor.

Baba, "Çocuğum büyüdü. Şuna helâl süt emmiş bir hayat arkadaşı bulayım!" diyecek, soracak, soruşturacak. O hususta gerekli teşebbüsleri yapacak. Tabii çocuğun rızası da önemli... Evlenmede, nikâhın akdinde evlenen kişilerin rızası önemli... Soruluyor:

"—Sen buna râzı mısın? Evleniyor musun, varıyor musun?.."

"—Varıyorum."

"—Alıyor musun?.."

"—Alıyorum."

"—Aldın mı?.."

"—Aldım."

"—Vardın mı?.."

"—Vardım."

Bu tarzda fikri soruluyor, arzusu soruluyor. Yâni esir satar gibi satmak yok İslâm'da... Evlenen iki kişi arasında bir nikâh muamelesi oluyor. Bir anlaşma, dini yönü olan, sosyal yönü olan hukukî bir olay. Ve tabii fikirleri soruluyor ama, baba hazırlayacak, iyi bir kimse bulacak.

Şimdi tabii, erkek çocuklar için anne baba, tatlı bir telaş içinde kollarını sıvıyorlar, paçalarını da sıvıyorlar, iyi bir kız arama teşebbüsüne giriyorlar. Pekiyi kız çocukları?.. Kız çocuk için annesi babası kolunu, paçasını sıvayıp da bir güzel güvey arayabiliyor mu?.. Bizim örfümüzde böyle bir şey yok! Bekleniyor, yâni "Hayırlı bir müracaat olsun da evlendirelim!" diye düşünülüyor.

Demek ki kızlar için de, etrafındaki komşuları, bilenler haber verecekler sağa sola:

"—Aman, çok terbiyeli, bizim bildiğimiz, çok iyi yetişmiş, cici bir hanım kız var... Aman bunu kaçırmayın! Bununla evlenin!" diye, böyle kimselerin yardımcısı olmaları lâzım! Çünkü, nikâh konusunda yardımcı olmak çok sevap. Bu hususta çevresindeki insanların bir gayret göstermesi lâzım!..

Daha ilerisi var İslâm'da... İslâm çok makul bir din. Böyle enteresan davranışlar var. Kızın babası damat olarak uygun gördüğü bir kimseye, kendisi teklif yapabiliyor İslâm'da. Yâni yapabilir de, biz utanıyoruz, yapmıyoruz, bizim örfümüzde yok... Ama İslâm Tarihi'nde bakıyoruz, yapılmış. Meselâ, Hazret-i Ömer demiş ki:

"—Benim kızım var yâ Ebû Bekir, evlenir misin? Ben bunu seninle evlendirmek istiyorum." demiş.

İslâm Tarihi'nde de, İslâmî terbiyeyi iyi almış alimlerde buna benzer davranışları görüyoruz. Meselâ, Emevî halifesi kendi oğluna, bir alimin dillere destan, şâhâne güzellikteki çok iyi terbiye görmüş, hafız, alim kızını istiyor. Ama oğlu halife oğlu ama, o kıza layık bir genç değil.

Hemen o alim gidiyor, talebelerinden birisine:

"—Hazırlan, ben kızımı sana nikâhlamak istiyorum, sana vermek istiyorum!" diyor.

"—Aman hocam, benim param yok, pulum yok, imkânım dar..."

"—Olsun." diyor, ona veriyor.

Halife biraz zorlar da baskı yapar, aracılar filân gönderir, oğluna alır diye, hemen o gün bir mütedeyyin talebesiyle evlendirmiş. Bunu neden böyle yapıyor?.. Kızının ahiretini kurtarmak için... Saraya giderse çalgı var, eğlence var, haram var, belki gasben alınmış paralar var... İhtiyacından fazla harcadığı ona helâl olmaz. Tabii bol bol yeniliyor, içiliyor sarayda... Kızının oraya gitmesini uygun görmemiş de, güzelim kızını fakir bir talebeye vermiş.

İyi bir yuva demek, ille paralı bir yuva demek değil, zengin bir muhit demek değil... Yani helâl bir rızıkla yaşanılan, tertemiz bir hayat gösteren bir yuva tabii. Bunu İslâm tercih ettiği için, o tarzda enteresan davranışlar da olmuş.

Böylece iki hadis-i şerîfle çocuklar üzerinde babaların neler yapması gerektiği vazifeleri, çocukların babaları üzerinde ne gibi hakları olduğunu bu iki rivayette sizlere bu cuma sohbetimde anlatmış oldum. Özetleyelim:

Baba çocuğuna ne yapacak? Kur'an-ı Kerim'i, ilmi, irfanı öğretecek. Vücudu gelişsin diye yüzmeyi öğretecek, atıcılığı

öğretecek, silah kullanmayı öğretecek ve helâl lokma ile besleyecek. Doğduğu zaman ismini güzel isim koyacak. Hani böyle kâfirlerin, Nemrutların isimleri olmayacak, mânâsı kötü olan bir isim olmayacak. Ona bülûğa erdiği zaman da, evlenme çağı geldiği zaman da, iyi bir eş bulma konusunda yardımcı olacak.

Avrupa'da bunlar yapılmıyor. Avrupa'nın hayatı başka türlü. Çocuklar bülûğa erdiği zaman çıkartılıyor evden. Yâni, "Git, nerede oturacaksan otur, kalkacaksan kalk! Kazan paranı, yaşa..." diyorlar. Yâni anne baba çocuğunu böyle evinde bile tutmuyor. Çocuk da dışarıda gidiyor, çalışıyor, birileriyle dost oluyor, hayatını yanlış kuruyor, doğru kuruyor. Öyle gidiyor...

Böyle değil. Çocuk daha tecrübesiz olduğu için İslâm bu vazifeyi babaya vermiş. Baba, ona ana noktalarda destek olacak, yardımcı olacak. İyi bir isimle ortaya çıkmasına, iyi bir yetişme ile, güzel bir terbiye, ilim irfan olarak yetişmesine gayret edecek. Helâl lokmayla besleyecek. Sıhhatine de dikkat edecek, spor yaptıracak, atıcılık vs. meziyetlerini geliştirecek... Evlenme çağına gelince de evlenmesi hususunda yardımcı olacak. Onun mutluluğunun şartlarını hazırlayacak.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizin evlatlarını, Peygamber Efendimiz SAS'in tavsiye ettiği şekilde yetiştirmesini kolaylaştırsın... Tevfîkını refîk eylesin, nasib eylesin... Evlatlarımızı helâl lokmayla, böyle Efendimiz'in tavsiye buyurduğu şekilde güzel yetiştirelim... Her birisi genç yaşta alim, àrif, şöyle kâmil, mü'min insanlar olsun.

Çok hoşuma gitti. Bu sefer Ankara'ya geldiğimde beni çok eski dostlarımdan birisinin en küçük çocuğu, benim daha böyle onun evine gittiğim zaman küçücük bir çocuk olarak gördüğüm, sonra hafızlık yapmış olan bir genç, tabii şimdi büyümüş, iş, güç sahibi olmuş. Tabii baba dostu olduğum için, hocaları olduğum için beni çok tatlı dille, çok güzel ağırladı. Hoşuma gitti. Çocuk ne kadar güzel yetişmiş. Şöyle göz ucuyla baktım, her şeyi gayet iyi. Babası iyi yetiştirmiş. Mâşâallah, babasını tebrik ederim, çocuğu tebrik ederim. İyi yetişmiş, baba dostlarını da unutmuyor, hocaya sevgiyi, saygıyı da unutmuyor. Çok hoşuma gitti.

Allah evlatlarımızı böyle güzel yetiştirmeyi bize nasib eylesin... Güzel günlerini göstersin... Başarılı insanlar olduğunu görelim,

“El-hamdü lillah çocuğum ne kadar güzel, bak başarı kazandı.” diye. Onlar bizim sermayemizdir, hazinemizdir. Yâni biz onları ne kadar güzel yetiştirmeye gayret edersek, ne kadar etsek azdır, o kadar iyi olur. Onun için bu okulları açıyoruz. Onun için çocuklarımıza böyle, pırıl pırıl böyle ilim, irfân dolu tahsiller vermeyi düşünüyoruz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri onları güzel yetiştirmemizi nasib etsin... Dünyada ahirette beraber mutlu olmamızı nasib eylesin... Çocuklarımızla beraber cennetine dahil eylesin... Cemâliyle müşerref eylesin...

Biz mü’min insanlar olarak cennete giderken, —Allah saklasın, Allah göstermesin— bizim evlatlarımız mü’min olmaz da günahkâr olursa, elleri bağlanmış böyle itile kakıla cehenneme atılacak şekilde, önümüzden sevk edilip cehenneme atılırsa ne kadar üzülür bir anne baba bu durumu görürse, ne kadar yüreği parçalanır, ahirette mahzun olur. Dileriz ki Allah bizi evlatlarımızla, cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin...

Şimdi bunu niçin söylüyorum? Nesillerin gelişmesine bakıyorum, nesil, jenerasyon, kuşak da diyorlar meselâ karşıdan üç kişi geliyor bakıyorum: Anneanne; çarşaflı, sadece burnunun ucu, gözleri görülüyor, iyi örtünmüş... Anne; mantolu, başını biraz örtmüş, saçları biraz görülüyor, mantosu dizlerinin biraz altında, ayakları görülüyor, göğsü biraz açık, biraz boynu görünüyor, elleri biraz açık. Bu, anneanne kadar iyi giyinmemiş, Allah’ın istediği gibi iyi örtünmemiş... Yanında çocuğa bakıyorsunuz; şortlu, japone kollu bir şey giymiş. Aaa, bunun çocuğu daha açık...

Demek ki kuşaklar boyu, nesilden nesile İslâm’dan bir uzaklaşma... Allah’ın şakası yoktur. Dinin, imanın oyuncak olmadığını hepimiz biliyoruz. Bu tarafa doğru giderse gelişme, tabii o çocuk cehennemlik olur. Öteki dindar anneanne cennete gider, o çocuk cehenneme gider, Allah saklasın... Onların cehenneme düşmesini engellemek de ebeveynin vazifesidir.

قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا (التحريم:٦)

(*Kù enfüseküm ve ehlîküm nârâ.*) “Kendinizi de, çoluk çocuğunuzu da cehennem ateşinden koruyun!” (Tahrim, 66/6) diye Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin emri var. Aman çocuklarımızı iyi koruyalım, sevgili Akra dinleyicileri!..

Allah onlarla birlikte cümlemizi mükâfatlandırsın.... Cennetine dahil eylesin... İki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llàhi ve berekâtühû!..

22. 09. 1995 - Ankara

15. CEHENNEMİN HARAM OLDUĞU KİMSELER

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve muhterem Akra dinleyicileri! Cumanız mübarek olsun!.. Allah nice cumalara, mutlu, mübarek, güzel günlere sizleri sevdiklerinizle beraber, sıhhat ve afiyetle, devlet ve saadetle eriştirsin!..

Peygamber SAS Efendimiz Ahmed ibn-i Hanbel, Taberânî ve Hàkim'in *Müstedrek*'inde rivayet ettiği üzere, dört çeşit gözden bahsetmiş bir hadîs-i şerîfinde... Onları anlatmak istiyorum bugün. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz bu rivayette:[54]

حُرِّمَتِ النَّارُ عَلٰى عَيْنٍ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللهِ ، وَحُرِّمَتِ النَّارُ عَلٰى عَيْنٍ سَهِرَتْ فِي سَبِيلِ اللهِ (حم. طب. والحا كم عن أبي ريحانة. زاد طب. و ك.: وَحُرِّمَتِ النَّارُ عَلٰى عَيْنٍ غَضَّتْ عَنْ مَحَارِمِ اللهِ ، أَوْ عَيْنٍ فُقِئَتْ فِي سَبِيلِ اللهِ)

RE. 274/10 (*Hurrimeti'n-nâru alâ aynin beket min haşyeti'llâh, ve hurrimeti'n-nâru alâ aynin seheret fî sebîli'llâh, ve hurrimetü'n-nâru alâ aynin gaddat an mehàrimi'llâh, ev aynün fukiet fî sebîli'llâh.*)

Dört tane rivayet var. İkisi bir kitapta, öbür ikisi öteki rivayette var. Ben hepsini açıklamak istiyorum.

---

[54] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.4, s.134, no:17252; Dârimî, *Sünen*, c.2, s.267, no:2400; Hàkim, *Müstedrek*, c.2, s.92, no:2432; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.8, s:315, no:8741; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.350, no:19899; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.9, s.149, no:18226; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.273, no:8869; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.2, s.28; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.289; Ebû Reyhàne RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.297, no:10575; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.115, no:11567.

a. Allah Korkusundan Ağlayan Kimse

Birincisi:

حُرِّمَتِ النَّارُ عَلٰى عَيْنٍ بَكَتْ مِنْ خَشْيَةِ اللهِ ،

(*Hurrimetü'n-nâru alâ aynin beket min haşyeti'llâh*) Biliyorsunuz *nâr,* Arapça'da Türkçe'deki gibi değil. *En-nâr,* elif lâmlı yani harf-i tarifli, cehennem demek. Genel mânâsıyla ateş demek ama, hadis-i şerîflerde, ayet-i kerîmelerde *en-nâr* diye geçtiği zaman, ne ateşi?.. Cehennem ateşi, yâni cehennem. Cehennemde en büyük azab ateşle olduğu için...

Tabii cehennemde —Allah korusun, Allah göstermesin— azabların çok çeşitleri var. Hatta insanların dünyadaki işledikleri suçlara göre azablar değişiyor. Ona benzer bir şekilde azaplandırılıyor. Suçunun cinsine göre ceza...

اَلْجَزَاءُ مِنْ جِنْسِ الْعَمَلِ

(*El-cezàu min cinsi'l-amel*)[55] denilmiş. Yâni, "Karşılık, yapılan işin şekline göredir." demek. İş ne ise ona göre, işlediği işin cinsine göre, karşılığını görür insan... Hani Türkçe'de güzel sözler vardır, atasözü; "*Rüzgar eken, fırtına biçer.*" derler. Tabii rüzgâr ekilmez ama, çok güzel; rüzgar eken fırtına biçer.

Şimdi ateş, cehennem ateşi, en büyük azab onunla görülüyor ama, başka azablar var dedim. Onları da biraz açıklamış olayım hatırıma gelmişken. Meselâ *mürâî*, yâni riyakâr... İbadeti ihlâsla değil de başkasına gösteriş için yapan, böyle halkın gözüne batacak tarzda yapan, halka göstermek için yapan insan. Şimdi bunun nasıl azaplanacağına dair Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri buyuruyor ki:

---

[55] *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.53, no:1070.

“Mürâî, yâni riyakâr cennetin yanına kadar getirilir. Yaklaştırılır cennetin yanına… Cennetin güzel kokularını duyar. Cennetin güzel manzarasını görür, köşklerini görür, içindeki nimetlerin ne kadar güzel olduğunu görür. Ondan sonra Allah-u Teàlâ Hazretleri, ‘Onu cehenneme götürün!’ diye meleklerine emreder. Döndürürler, götürürler cehenneme...”

Şimdi o kişi diyecekmiş ki,

”—Ya Rabbi, beni cehenneme atıyorsun, bari cenneti göstermeden atsaydın! Cenneti gördüm, şimdi içimin yanıklığı, oradan ayrılışım, oraya giremeyişimden dolayı pişmanlık muazzam hale geldi. İçim parça parça, cayır cayır yanıyor. Ne kadar büyük yanlışlık yapmışım!” filân deyince, Allah-u Teàlâ Hazretleri de:

“—İşte sen de böyle yaptın. Gösterdin, gösteriş için yaptın. Onun için sana da, bir çeşit yaptığının karşılığı!” diye bildirecekmiş.

Cehennemde tabi hem ateş var. Hem de çok şiddetli soğuk şeklinde cezalandırılan insanlar var. Cezalandırılış şekli farklı olan daha başka insanlar var. Meselâ, Peygamber Efendimiz Cebrâil AS’la giderken, bir seferinde görüyor. Sahih, *Riyâzü’s-Sàlihîn* hadislerinden, sıhhatli, sağlam rivayet... Bir adam öteki adamın başına kocaman bir taşı almış, öteki adamın kafasına bir vuruş vuruyor ki, dayanmak mümkün değil. O kocaman taş öyle şiddetle vurulunca, adamın başı parça parça yerlere saçılıyor. Ama parçalar tekrar bir araya geliyor, eski haline geliyor. Adam tekrar taşı kaldırıyor, yine vuruyor; başı tekrar dağılıyor. Tekrar, tekrar, tekrar...

Peygamber SAS Efendimiz Cebrail AS’a sormuş:

“—Ya Cebrâil, kardeşim! Bunun bu şekilde azaplandırılışının sebebi ne?..”

O zaman Cebrâil AS buyurmuş ki;

“—Ya Rasûlallah! Bu dünyadayken, Allah ona akıl verdi, fikir verdi, zihin verdi, muhakeme kabiliyeti verdi, söyleneni anlama kabiliyeti verdi. Gözü görüyor, kulağı işitiyor, her şeyi biliyor, her şeyi sağlam... Bu kafasıyla, bu aklıyla Allah’a ibadet etmedi, namazları kılmadı, işte bunun için cezalandırılıyor.

“—Sen bu kafanı kullanmadın da Allah’ın emirlerini tutmadın mı, namazı kılmadın mı?.. Al bakalım ceza böyle...”

Demek ki cezalar çeşitli. Şimdi, (*Hurrimetü’n-nâr*) yani cehennem... *Nâr*, burada cehennem mânâsına. Çünkü bazı şeyler, içindeki en önemli özelliği dolayısıyla o ismi alabilirler. (*Hurrimetü’n-nâru alâ aynin*) “Cehennem bir göze haram kılınmıştır ki, (*beket min haşyeti’llâh*) Allah korkusundan ağlamıştır o göz.” Yâni Türkçe’ye şöyle bizim kendi dil yapımızla, cümle yapımızla tercüme edecek olursak:

“Allah korkusundan, haşyetullahtan, havfullahtan ağlayan bir insanın gözü, cehenneme haram kılınmıştır.” Yâni, o kimsenin gözü cehennemi görmeyecek, yâni o kişi cehenneme girmeyecek; cennetlik olacak! Bu tarzda bir ifade... Hadis-i şerifleri okuyanlar, dinleyenler böyle özel anlatım şekillerini hatırlarlar, bilirler.

Demek ki, Allah korkusundan ağlayan kimseyi Allah seviyor da cehenneme sokmayacak, cennetlik edecek.

“—Ağlamak olur mu, erkek adam ağlar mı?” deriz biz.

Peygamber SAS’den rivayetler var. Sahabe-i kirâmdan —*rıdvànu’llàhi teàlâ aleyhim ecmaîn*— rivayetler var. O koca Hazret-i Ömer’in, gözyaşlarının yüzünde iz yaptığını biliyoruz. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk’ın, muhasara altına alınıp da, iki-üç sene tazyik altında Mekke’deki müslümanların çok sıkıntılar çektiği zamanda evinin bahçesinde namaz kılarken ağlaya ağlaya, gözyaşları içinde nasıl ibadet ettiğini biliyoruz. Dışarı çıkartmıyorlar, müşrikler ezà ediyorlar, baskı yapıyorlar. Kâbe’ye gitmek istiyor, göndermiyorlar. İşte orada namaz kılarken, mahallenin çocukları gelirlermiş, “Bu zat ne yapıyor?” diye hayretle seyrederlermiş.

Demek ki, Ebû Bekr-i Sıddîk’ın gözü yaşlı... Demek ki, Hazret-i Ömer gibi bahadır bir insanın gözü yaşlı... Allah korkusundan, mânevî duygularından, imanının kuvvetinden olan şeyler...

Peygamber Efendimiz de öyle... Peygamber Efendimiz bir keresinde sahabeden bir zata, sanıyorum Abdullah ibn-i Mes’ud RA’a, Kur’an-ı Kerim okumasını söylüyor. O da diyor ki:

“—Yâ Rasûlallah! Kur’an-ı Kerim sana indirilmişken, ben sana nasıl Kur’an-ı Kerim okuyabilirim?”

“—Olsun, oku, ben başkasından da dinlemeyi severim. Oku bakalım!..” buyuruyor.

Peygamber Efendimiz böyle pür dikkat, haşyetle, havf ile, edeble Kur’an-ı Kerim’i dinliyor, dinliyor, dinliyor... Ayetler bir ayet-i kerimeye geliyor: “Ne olacak o günde ki, bütün ümmetler getirilecek ortalığa, hesaba çekilmek üzere; sen de onların karşısına getirileceksin şahid olarak!” Allah Peygamber Efendimiz’i şahid olarak getirecek.

“—Ey insanlar!.. Ben size kitap gönderdim mi, haber gönderdim mi, cennetin cehennemin bilgisini hayattayken size tebliğ ettim mi, bildirdim mi?” diye soracak.

O zaman Peygamber Efendimiz şahid olacak...

“—Evet ya Rabbi!” diye.

Bu ayet-i kerimeye geldiği zaman;

“—Yeter artık, kâfî! Okuduğun miktar kâfi.” buyurmuş.

Bakmış ki o zat, sahabeden olan, okuyan, Kur’an-ı Kerim okuyan o şahıs; Peygamber SAS inci gibi gözlerinden yaşlar döküyor, ağlıyor.

Demek ki ağlamak; duygunun güzelliğinden, kuvvetinden, dindarlığın sağlamlığından, kalbin tertemizliğinden olan bir şey... Böyle olunca da, böyle ağlayan göz ne cehennemi görecek, ne de yanacak!..

Tabi burada da göz demiş. Adamın gözü çıkartılacak da, bir tarafta duracak değil tabii. İnsan gözüyle beraber bir bütün... Yâni, o gözün sahibi insan cehenneme girmeyecek, cehennemi görmeyecek, o azabı çekmeyecek demek.

Onun için, biz de bu duygulara sahip olmaya çalışmalıyız. Yâni, Allah’ı sevecek mü’min, sevgiden ağlayacak... Allah’ın ahirette suçlulara, kâfirlere adaletinin gereği, kahrının gereği verdiği cezaları okudukça, onlardan Allah’a sığınacak, ağlayacak. Tabii gösteriş için değil, Allah rızası için... Hatta belki tenhalarda... Bazı hadis-i şeriflerde bu da bildiriliyor. Tenhada, meselâ geceleyin; kimse yok, seccadesini yaymış, hiç kimsenin görmediği, hatta ışıkların da olmadığı karanlık yerde, Allah’ın azametini düşünüyor, nimetlerini düşünüyor, ahireti düşünüyor, cenneti düşünüyor; kendisinin mazisini, hatalarını, kulluktaki eksikliklerini düşünüyor, ağlıyor... Tamam, işte böyle bir

duyguyla, böyle tertemiz bir kalb ile müslüman olan, imanı böyle olan bir kimse ve bundan dolayı gözlerinden yaşlar boşanan bir kimse cennetlik olacak, cehennemi görmeyecek diye müjde!..

Tabii, cehenneme düşmemek çok büyük bir müjde... Cehennemde yanmamak çok büyük bir müjde... Çünkü cehennemin azabı tasvir olunamayacak kadar, tarif olamayacak kadar korkunç ve insanlar bu dünyada onun dehşetini tam mânâsıyla anlayamazlar. İnşâallah bir başka konuşmada hem cenneti, hem cehennemi beraber anlatalım!.. Çünkü sırf birisini anlatmaya, dinlemeye insanın tahammülü olmaz, çok zor olur. Anlatalım!

Şimdi burada cehennemden kurtulmak bir nimet, tabii cennetlik olmak daha büyük bir devlet ve saadet... Hem cehenneme girmiyor, azab görmüyor; hem de cennetin nimetlerine, izzetlerine Allah'ın rahmetine nâil oluyor. Allah cümlemizi nâil eylesin...

b. Allah Yolunda Uykusuz Kalan Kimse

Cümlelerin, yani peş peşe gelen dört cümlenin ikincisi:

وَحُرِّمَتِ النَّارُ عَلٰى عَيْنٍ سَهِرَتْ فِي سَبِيلِ اللهِ ،

(*Ve hurrimeti'n-nâru alâ aynin seheret fî sebîli'llâh*) "Yine cehennem ateşi haram kılınmıştır, (*alâ aynin*) öyle bir göze ki, (*seheret fî sebîli'llâh*) Allah yolunda uykusuz kalmıştır." Yine Türkçe, güzel, muntazam bir cümle haline döndürelim! Böyle kırık tercüme deniliyor, bu çeşit tercümeye... O da güzel oluyor, Arapça'nın cümle yapısını duymuş, anlamış, öğrenmiş oluyor insan. "Allah yolunda uykusuz kalmış bir göze de, cehennem ateşi değmeyecek!"

Sehere iki gözlü he ile, güzel he derler... He'ler üç tane biliyorsunuz, Arap alfabesinde. Bir; *elif, be, te, se, cim, cim*'den sonra gelen *ha*... Bu biraz kalın bir *ha*'dır. Bir de onun arkasından gelen, bizim *hı* dediğimiz harf var. O daha kalın ve boğazdan

çıkan hırıltılı... Bir de bu güzel he dediğimiz iki gözlü *he... Vav, he, lâm-elif, ye* diyoruz, *he* diye adlandırıyoruz.

Seheret uykusuz demek. Uykusuz gecelemek, geceyi uykusuz geçirmek demek... Bir göz *fî sebîli'llâh,* yani Allah yolunda... Daha ziyade anlaşılıyor ki; savaş yerinde, ordunun içinde, düşmana karşı gidilmişken uyku uyumayan bir göz... *Fî sebîli'llâh* cihad yapılırken ne yapar?.. Ordunun bir kısmı dinlenir. Tabii dinlenmeden de olmaz, dinlenmek ertesi günün çalışmasına veya uyandıktan sonraki çalışmaya enerji depolamak demektir. İnsan yorulur yorulur, yatar uyur derin uykularda; ondan sonra kalkar, yine çalışır. Dinlenir yani...

Allah insan vücudunu çok güzel yaratmış, insan hayatını ne kadar güzel tanzim etmiş... Uyku denen bir olay insanın başına geliyor, uyku insanı sarıyor, etrafı gören, düşünen bütün uzuvlar tatile giriyor, dinlenmeye giriyor... İnsan şöyle altı saat, yedi saat, sekiz saat; zamanına göre dinleniyor, vücut dinçleşiyor. Ne kadar güzel!.. Yâni Allah'ın koyduğu nizam, insan vücuduna verdiği bu kabiliyet, uyuma... Uyumak da büyük bir nimet.

Bir yaşlı zat söylemişti,

"—İhtiyarlıkta insanın elinden alınan nimetlerden birisi uykudur!" diyordu.

Tabi insan anlayamaz, o ihtiyar zatın bu sözündeki derin mânâyı... Uyku da bir nimet... İnsan yatıyor, bir çocuk; mışıl mışıl uyuyor. Uyuya uyuya büyüyor küçük bebek. Saatlerce uyuyor ama, yavaş yavaş büyüyor, dinleniyor.

Yaramaz çocuk okuldan gelir, hoplar, zıplar, oynar; hakkıdır tabii... Ondan sonra da yatar, derin derin uyur. Bazen ağzında şekerle uyur. Bazen üstündeki elbiseyi çıkartmadan, koltuğun kenarında uyur kalır. Uyku da işte onun dinlenme vasıtası.

İhtiyarlıkta bu olmuyor, uyku uyuyamıyor insan... Saatler geçiyor, çatlayacak, patlayacak yorgun, beyin çalışıyor, azalar çalışıyor... Uyuyamamak, o da bir hastalık... Yani bilmeyen, tatmayan uykunun kıymetini anlayamaz.

Tabi orada uyudu. Birileri uyudu. Ötekiler ne yapacak? Nöbet tutacak. Çünkü bir söz var:

"—Su uyur, düşman uyumaz!"

Tabii buradaki *su*'yu herkes sanıyor ki, içtiğimiz su. Hani maden suyu, menbaa suyu diyoruz... Öyle sanılıyor. Halbuki *su* burada —aslında ü ile de söylenebilir, *sü* diye— asker demek. Yâni, *subaşı* diyoruz komutana, eski devirde.

Nasreddin Hoca fıkralarında duymuşsunuzdur. Nasreddin Hoca, subaşıyla karşılaştı; yani asker başı, çeri başı demek! Su uyur, düşman uyumaz! Yâni, "Ey komutan, su uyur, senin askerin yorulur; yürümüştür, yürümüştür, yürümüştür... Senin askerin yorulur uyur ama, düşman uyumaz. Düşman senin ordunun, askerinin en gafil olduğu zamanı kollar, saldırır. Baskın yapar, perişan eder." demek.

Onun için askerlikte kàide nedir?.. Nöbet tutar askerler. Yani asker uyuduğu zaman da, uyumadığı zaman da etrafta gözcüler vardır. İleri karakollar vardır. Böyle bir baskın olmasın diye, düşmanı gözetlerler, etraftan haber verirler. Gelen varsa bilgi verirler, ihtar ederler. Nöbetçiler vardır.

Şimdi ötekiler uyudu bu zat nöbet tutuyor, uyumuyor. Bu nedir?.. Çok sevaptır. Yani Allah yolunda, cihad yolunda, öteki mü'minler dinlensinler, vazifelerini rahat yapsınlar; yemek yiyorlarsa yesinler, dinleniyorlarsa dinlensinler. İşte bu sırada ötekisinin vazife başında olması, kulede, sınırda, hudutta nöbet tutması, uykusuz kalması... İşte bu göze de cehennem ateşi değmeyecek!.. Onun için, insan mü'min olunca, ne kadar büyük mükâfatlara eriyor. Askerlik yaparken ne kadar büyük sevaplar kazanıyor...

Askerde nöbet çizelgesi yaparlar, ikişer saat, üçer saat; yerine göre, zamanına göre, havanın sıcaklığına-soğukluğuna göre, askerler sırayla nöbet tutarlar. Kimisi kaytarmak ister, kaçırmak ister, geçirmek ister, gitmemek ister, bahane uydurmak ister... Ama işte bak İslâm'da, Allah rızası için nöbet tutmak ne kadar sevap.

Tabi savaşta da bu böyle olur; savaş olmayan zamanda da hudutlarda daima bekçiler bulunur. İşte o da hudutta bir şey olmadığı zamanda beklenmesi de sevap... Arkadaki müslümanlar emniyette oluyor. O nöbetçiler oraları bekliyorlar, düşman gelirse tedbir alacaklar diye, bütün hayat normal devam ediyor, halk

rahat ediyor. Onun için onların ibadetlerinden, yaptıkları hayırlı işlerden, o bekçilere sevap verilir.

O bakımdan, Allah yolunda nöbet tutmak oldukça sevap. Böyle bir insanın gözüne cehennem ateşi haramdır. O cehenneme girmeyecek, cehennemi görmeyecek; cennete girecek, Allah'ın lütfuna erecek. Bu da güzel bir şey...

Tabii, özellikle nöbet tutan insanlar için, hudutlarda, askerde nöbet tutan insanlar için bir müjde bu...

Birincisi de Allah sevgisiyle gözü dolmuş olan, Allah korkusuyla ağlayan insanların bu duygusal durumları, bu incelikleri, zarafetleri, hassaslıkları imanın kuvvetinden oluyor. Hepimiz için bir müjde, biraz da teşvik. Yâni, gönlümüzü çalıştırmayı öğrenmeliyiz. İnsanın gönlü de çalışmalı, katı olmamalı, taşlaşmış olmamalı, ölmüş bir gönül olmamalı!.. Böyle bu güzel duyguları bilen, tadan, yaşayan bir gönül olmalı! Gönül çok önemli...

Hocamız Rh.A Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri, o kadar uzun uzun dururdu ki bu gönül üzerinde; "Allah'ın insana en büyük nimeti gönlüdür!" derdi. Hani "Gönlüm kırıldı!" diyoruz ya, "Gönlümden şöyle geçti!" diyoruz ya, içi yâni... İnsanın bu iç alemi, iç dünyası... Koca bir alem, koca bir dünya, çok büyük bir nimet... Allah'ın verdiği bir enteresan kabiliyet bu insanın iç dünyası... Böyle düşünebilmesi, duygularının olması, gönlünün olması; en büyük nimetlerinden birisi... İşte o gönlün hassas olması, o hassaslığın gözyaşlarına dönüşmesi, onun cennetlik olduğunu gösteriyor. O kimsenin Allah tarafından büyük mükâfatlara ereceğini gösteriyor.

c. Harama Bakmayan Kimse

Gelelim üçüncüsüne...

وَحُرِّمَتِ النَّارُ عَلٰى عَيْنٍ غَضَّتْ عَنْ مَحَارِمِ اللهِ ،

(*Hurrimetü'n-nàru alâ aynin gaddat an mehàrimi'llâh*) "Bir göz ki Allah'ın haram kılmış olduğu şeyleri görmemek için, oraya bakmamak için kapaklarını kapatıyor, o tarafa bakmıyor. İşte böyle bir göze de cehennem ateşi değmeyecek..." Yâni, o şahıs cehenneme girmeyecek. Bu da çok önemli sevgili dinleyiciler, sevgili Akra dinleyicileri, kıymetli kardeşlerim!..

Ben dün Kadıköy'e gittim. Kadıköy'de çok sevdiğimiz bir kardeşimizin nikâhına çağrılmıştım. İstiyorlardı, ricaları vardı, ben gitmesem olmayacaktı. Tabi Kadıköy'ün kenarında arabamızı park ettik, oraya kadar yürüdük. Kılık kıyafet, Kadıköy'ün o iş hayatının canlı olduğu çarşılarında, sokaklarında insanlar... Tabi müslümanlar var, imanı kuvvetli olan insanlar var; imanı bilmeyen, İslâm'ı bilmeyen insanlar var... Belki gayrimüslimler de var... Tabi o bölge biraz karışık bir bölge ama, beni üzen bir başka şey de, gayrimüslimle müslümanın farkı kalmamış giyimde, kuşamda; İslâmî ölçüler bakımından... O da İslâmî ölçülere uymuyor. Çünkü gayrimüslim, onun dini başka...

Aslında onların dininde de açıklık yok!.. Meselâ, hristiyanlıkta rahibelerin nasıl kapandığını bilirsiniz. Onların dininde de yok

aslında bu açıklık, saçıklık ama dinlememişler, öyle gidiyorlar. Ama müslüman?.. Müslüman da dinlemiyor!

Demek ki, eski ümmetlerin durumuna, ümmet-i Muhammed'in fertleri maalesef düşüyor. Eski ümmetleri Peygamber Efendimiz çok anlatmış. Kur'an-ı Kerim'de onlarla ilgili çok ayet-i kerimeler var. Onlara benzememek, onlar gibi olmamak, onların düştüğü hatalara düşmemek lazım!.. Onlardan ibret alalım diye, Allah-u Teàlâ Hazretleri onların kıssalarını anlatıyor. İbret alınsın diye, kıssadan hisse alınsın diye bunlar tabii ama, onların düştükleri hataların hepsine düşmüşler.

Peygamber SAS Efendimiz diyor ki bir hadis-i şerifinde:[56]

لَتَتَّبِعُنَّ سُنَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ شِبْراً بِشِبْرٍ ، أَوْ ذِرَاعًا بِذِرَاعٍ ، حَتَّى لَوْ سَلَكُوا جُحْرَ ضَبٍّ لَسَلَكْتُمُوهُ. قَالُوا : الْيَهُودُ وَالنَّصَارٰى ؟ قال: فَمَنْ ؟ (خ. م. حم. ق. عن أَبي سعيد ؛ ه. ك. عن أَبي هريرة)

(*Letettebiunne sünene'llezîne min kablikûm şibran bi-şibrin, ev zirâan bi-zirâin*) "Eski ümmetlerin adetleri sizlere de bulaşacak, onları yolunu adım adım, karış karış takip edeceksiniz, taklit edeceksiniz! (*Hattâ lev selekû hucra dabbin leselektümûh*) Öyle taklit edeceksiniz ki, bir *keler*[57] deliğine, kertenkele deliğine

[56] Buhàrî, *Sahîh*, c.XI, s.272, no:3197; Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.152, no:4822; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.84, no:11817; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XV, s.95, no:6703; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.329, no:675; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIV, s.441; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Fakîh ve'l-Mütefakkih*, c.I, s.461, no:409; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.495, no:3984; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.450, no:9818; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.93, no:106; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.433, no:8411; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XV, s.102, no:38531; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.186, no:5943; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.418; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.133, no:30923; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.331, no:18290.

[57] Keler bir çöl hayvanı, bir sürüngen cinsi.

girseler; adettir, modadır diye siz de onların arkasından, onlar gibi oraya girmeye kalkacaksınız.”

(*Kàlû*) “Dediler ki: (*El-yehûdü ve’n-nasàrâ*) Onlar yahudiler ve hristiyanlar mı?.. (*Kàle*) Buyurdular ki: (*Femen*) Ya kim?..”

Oraya girmeye ne lüzum var?.. Yâni insanın orada ne işi var?.. Halbuki girmemesi lâzım! Yâni, “Öyle takip edeceksiniz, öyle modaya uyacaksınız, öyle şuursuzca taklit edeceksiniz ahir zamanda...” diye Efendimiz bildirmiş bu durumları.

Ben manzarayı bir din adamı olarak, bir din mensubu olarak, bu hadisleri, ayetleri bilen bir kardeşiniz olarak, hatırlıyorum ve üzülüyorum. Şimdi kadınlar özellikle ayrı bir sanayi bu, kendilerine baktırmak için çalıyor. Yüzünün boyası, makyajı, kıyafeti, kılığı, eteğinin yırtmacı, göğsü, kolu, her şeyi âdetâ;

“—Ben ne yaparım, ne ederim, nasıl giyinirim, nasıl donanırım ki, karşımdakinin dikkatini çekebilirim?.. Karşımdakinin dikkati bana dönsün, herkes bana baksın!” diye adeta bir zihniyet bu. Buna göre ayarlanmış.

Biz müslümanlar öyle değiliz, ayrı bir ümmetiz. Ayrı bir terbiyemiz var, ayrı bir anlayışımız var, Allah’ın emirlerine uyuyoruz biz, açılmayız, saçılmayız!.. Allah’ın kapatın dediği, örtün dediği uzuvlarımızı örteriz; erkekler de ve hanımlar da... Hanımefendiler de, beyefendiler de Allah’ın emirlerini dinlerler.

Pekiyi, dinlemiyor. Meselâ, bir gayrimüslim ülkeye gittiniz veya bir gayrimüslimi gördünüz. İslâmî emirlere uymayan bir kimse gördünüz. İstenmeyen bir manzara, görülmemesi gereken bir manzara... Böyle bir manzara bazen şeyde de olur... Mesela; camdan içeri bakarsınız, ev halinde görürsünüz. Bakmaması lâzım! Kapıdan içeri bakar insan, içerideki, ev halindeki kimseyi görür; bakmaması lâzım!..

Öyle camdan, kapıdan bakan insan, evin içine girmiş gibi günah işliyor. Yâni, sokakta giderken baksanız kapıdan içeriye, sanki kapıdan içeriye izinsiz girmiş gibi... Evet, polis bir şey demez ama, ilâhi polis diyor. Bu ceza oluyor, günah oluyor; bakmaması lâzım! Hani bazen farkında olmaz, oturuşundan, kalkışından karşısındaki fark etmeden olur. Sen gene

bakmayacaksın! Bazen örtündüğü halde açılır bir insan, uyurken açılır, oradan oraya dönerken, ayağını atarken olabilir bunlar.

Ne yapacak?.. İşte dün baktım oraya, o Kadıköy'ün çarşısına, pazarına... Bu hadis-i şerifin bu kısmını okurken bu hatırıma geliyor. Ne yapacak müslüman?.. Haram olan şeye bakmayacak! Nâmahreme bakmayacak, günaha bakmayacak! Açıklığa, saçıklığa bakmayacak!.. Bakmaması gereken yere gözünü tutacak, bakmayacak; gözünü örtecek.

(*Gaddat an mehàrimi'llâh*) *Gaddü'l-basar,* bu *gayın* ve *dad* harfiyle yazılıyor; gözü kapatmak demek. Gözün, biliyorsunuz bir kendisi var, bir de kapağı var. Allah ne güzel yaratmış, o da bir ibretli yaratılış...

Allah'ın gözü yaratma şekli bizde: Bir göz var, görücü alet... Bir de onun kapağı var, alttan üstten... İkide bir kapanıyor. Hatta saniyede bilmem kaç sefer otomatik kapanıyor. Gözün üstünü sulandırıyor, ıslatıyor. Gözün sıhhatini sağlıyor, görüşünü sağlıyor ama, bir taraftan da koruyor. Sinek gelse, hemen kendiliğinden kapanıyor. Bir şey gözüne doğru, yüzüne doğru insanın uçsa, hemen göz otomatik olarak kapanıyor. Refleks dediğimiz mekanizma ile kapanıyor. Ne kadar güzel yaratmış Allah!.. Her şeyimizi ne kadar mükemmel yaratmış, ne kadar konfor var.

Hani bir Amerikan arabası, bir lüks otomobile biniyorsunuz, ful aksesuar diyorlar. Aman şusu var, aman busu var, aman şu düğmeye basıyorsun, şöyle oluyor; şurada şu ışık var, şurada şu gösterge var, aman ne konfor... Asıl insanoğlunu vücudunda ne kadar konfor var... Allah nasıl, ne güzel yaratmış!

İşte Allah'ın haram kıldığı şeylere o göz bakmazsa, kapağını kapatırsa, başını o taraftan çevirirse, gözünü yumarsa; o zaman nedir? İşte böyle bir göze, yâni böyle bir gözün sahibine de cehennem haramdır. Yâni, o kimse de cehenneme girmeyecek. Bu da bizler için çok güzel bir cümle... Hadisin bir cümlesi, bir parçası. Çünkü bu devirde bizim bunu çok yapmamız lâzım! Yani göz yummak, haram olan şeye bakmamak, namahreme bakmamak, günaha bakmamak çok önemli!.. Onun için, biz de ne yapacağız?.. Bu hadisin, bu cümlesindeki, bu edebi unutmayacağız.

Gözün kapağı var, demek ki bakılmak yasağı var bazı şeylerin... Zamanı gelince kapanacak. Lâzım ki, kapak yaratmış Allah... O bakımdan, haram olan şeylere bakmamak zihniyetine sahip olmalıyız. Böyle bir insan, Allah rızası için bakmıyor, gözünü kapatıyor.

Hani bazılarının hoşuna da gidiyor. Mecnun birisi vardı, bizim edebiyat fakültesinde okuduğumuz zaman... Bir keresinde, şimdi profesör olan bir arkadaşın yanında oturuyoruz. O da fakültede asistandı. Mecnun tabii:

"—Allah razı olsun, şu mini eteği icad edenden..." dedi.

Tabii ben kaşlarımı çattım dedim ki,

"—Bak, Allah'ın ahkâmı, mizah konusu, şaka konusu, alay konusu yapılmaz! Yani Allah'ın yasakladığı bir şeyi, böyle Allah razı olsun diyerek söylemek küstahlıktır. Bunun cezası olur." dedim.

Baktım samimi adam, fevkalâde memnun vaziyetten. Tabi mecnun, aklı yerinde değil, aklî dengesi tam değil. Onun için söylüyor bunu...

Ne yapacağız biz?.. Nefsin hoşuna gitse bile, haram olan şeye bakmamaya çok dikkat edeceğiz. Önemli bir husus oluyor bu devirde. Tüm müslümanlar için önemli... Özellikle erkekler hatıra geliyor ilk başta. Haram olan nâmahremlere bakmayacak ama, kadınlar için de aynı şey bahis konusudur. Hatta Kadıköy'ün işlek caddesine, çarşısına, pazarına gitmeye lüzum yok; evin içinde öyle, televizyonda karşısına bir müstehcen sahne geliverir insanın... Bakmamak lâzım, gözü korumak lâzım!..

Böyle Allah rızası için, nefsi istese bile kendisine hakim olan kimsenin, demek ki sevabı çok oluyor. O kimse cehenneme girmeyecek, Allah tarafından mükâfat olarak cennete sokulacak demek. Bu da güzel bir şey... Buradan da, bu cümleden de, bir güzel şey öğreniyoruz. Hepsi gözle ilgili dikkat ederseniz, birer birer bazı şeyleri öğreniyoruz.

d. Allah Yolunda Gözünü Kaybeden Kimse

أَوْ عَيْنٍ فُقِئَتْ فِي سَبِيلِ اللهِ .

(*Ev*) diyor; ya rivayet öyle, ya da bir de şöyle rivayet var: (*Aynin fukiet fî sebîli'llâh*) "Allah yolunda kazaya uğramış, kör olmuş bir göz." Bu kimse de cehenneme düşmeyecek... Neden?.. Allah yolunda savaştı, gözünü kaybetti. Gazi oldu; mermi geldi, patladı, yüzüne geldi, şöyle oldu, böyle oldu veya hayaletinden şöyle oldu, böyle oldu; gözü görmez oldu. Zaten insanın gözüne Arapçada, kerimesi derler. Yani çok muhterem bir ikram, çok değerli bir uzuv...

Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifi var:

"—Cebrâil geldi. Alemlerin Rabbi Allah-u Teàlâ Hazretlerinden bana bilgi getirdi. Buyurdu ki: Gözü gitmiş olan, yâni gözü körelmiş olan, gözü görmeyen bir insanın mükâfatı, benim cennetime girmekten başka bir şey değildir. Yâni cennetlik olacak; (*ve'n-nazaru ilâ vechî*) ve benim cemâlimi seyretmekle taltif olunacak, ahirette!"

Biliyorsunuz ahirette, cennetin içindeki nimetlerin en muazzamı, en muhteşemi, en güzeli, insanın cemâlullahı seyretmesidir. Allah'ın vech-i pâkine nazar etmesidir, müşâhede-i cemâlullahtır. O verilecek mükâfat olarak gözü görmeyen bir kimseye...

Tabii bu gözü görmemek çeşitli sebeplerden oluyor. Hastalıktan oluyor, küçüklükten oluyor, doğuştan oluyor, veya bir kaza sonucu oluyor. Özellikle Allah yolunda olmuşsa, Allah yolunda feda olmuşsa, cihada gitmişken olmuşsa; tabii o da daha büyük bir mertebe... O da cehennem ateşi görmeyecek.

Allah-u Teàlâ Hazretleri, tabii dileriz ki cümlemize sıhhat ve afiyetler ihsan eylesin... Huzur ve saadetle, sulh ve sükûn içinde yaşamamızı nasib etsin... Ama, Allah'ın imtihanı işte; huzur içinde yaşayıp dururken bir ülkede savaş çıkabiliyor, maalesef... Alalım Bosna-Hersek'i, alalım dünyada savaş olan diğer yerleri... Hatta kendi ülkemizin bazı bölgelerini düşünelim!.. Hiç istemediğiniz halde, etrafınızdaki olaylarla sarılmış olabiliyorsunuz. Çevrenizde bombalar patlamış oluyor. İşte Kıbrıs gibi yerler...

Tabii bu durumda mü'min ne yapar?.. Sulhu sever, sükûnu sever, savaşı istemez ama, Allah rızası için de, hakkını korumak

için çalışır. Allah'ın emrettiği şekilde haksızlığa karşı direnir. Zalimin önünden kaçmaz, pes etmez... Zulme imkân vermez, destek vermez. Tabi böylece cihad denilen, savaş denilen bir olay, istenmeyen bir olay ama olabiliyor. Bu devletler hukukunda da yeri olan bir durum. İşte herkesin bildiği şekilde, dünyanın her yerinde böyle şeyler olabiliyor. Her milletin başına gelebiliyor.

Bunu şu bakımdan söylüyorum: Cihad duygusu dolayısıyla İslâm'ı suçluyorlar. Canım Amerika'nın savaşması yok mu? Vietnam'da savaştı, şurada savaştı, burada savaştı... Normandiya çıkartması olmadı mı, İkinci Cihan Harbinde?.. Almanya falancayla çarpışmadı mı?.. Fransa çarpışmadı mı?.. İngiltere savaşmadı mı?.. Savaşmıyor mu?.. Rommel Afrika'ya çıkmadı mı? Onunla Afrika'da çeşitli savaşlar olmadı mı?.. Atlas Okyanusu'nda deniz savaşları olmadı mı bu Avrupalıların arasında?.. Yani kimi suçluyorlar, ne hakla suçluyorlar, niye suçluyorlar?.. İslâm sulh ve sükûn dinidir ama, hakkı çiğnenirse ne yapsın?..

Bosnalı kardeşlerimiz, Yugoslayva taksim olunduğu zaman, "Tamam, biz de müstakil olacağız!" demişler. Hatta demişler ki:

“—Ayrı bir devletimiz oldu artık, bu silahları Türkiye’ye gönderelim! Türkiye’ye lâzım olur, biz ne yapacağız silahı?..” demişler.

İşte bak, kendilerini savaşın içinde buluverdiler. Evet böyle savaş olunca da, insan tabi ya şehid olur; ya yaralanır, uzuvlarından birini, bir kaçını kaybeder, gazi olur; ya da sâlimen döner, muzaffer olarak döner. Hepsi kader... Allah’ın ne yazdığını bilmiyoruz alnımıza... Hayırlara erdirsin, şerlerden korusun... “Böyle bir durumda eğer bir azası kaybolmuşsa, gözü çıkmış kör olmuşsa; tabii onun da mükâfatı cennettir. Cehenneme o kimse düşmeyecektir.” diye bildiriliyor hadis-i şeriflerde.

Allah-u Teàlâ Hazretleri, bu güzel hadis-i şeriften aldığımız derslere göre kendi dînî duygularımızı düzenlememizi, hareketlerimizi tanzim etmemizi, her işimizi Allah’ın rızasına uygun yapmamızı nasib eylesin... Her çeşit haramdan, günahtan korunup, Allah’ın sevdiği her çeşit güzel işleri, hayrat u hasenâtı yapmayı nasib eylesin... Ömrümüzü rızà-yı bârîye uygun geçirip, verimli, hayırlı, sevaplı, Ümmet-i Muhammed’e faideli işler yaparak geçirip, bu dünya hayatı bittikten sonra ahirete, Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin huzuruna sevdiği razı olduğu kul olarak varıp, cennetiyle cemaliyle müşerref olmayı nasib eylesin...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicilerim, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llàhi ve berekâtühû!..*

29. 09. 1995 - İstanbul

16. GERÇEK MÜ'MİNLERE KORKU YOK!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Cumanız mübarek olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri sizi her türlü dünyevî ve uhrevî, maddî ve mânevî hayırlara erdirsin... İki cihanda aziz ve bahtiyar olun...

a. Lâ ilâhe illa'llàh'ın Değeri

Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivâyet edilmiş olan bir hadis-i şerîfle başlamak istiyorum. *Lâ ilâhe illa'llàh*'ın değeri üzerine bir hadis-i şerîf. İbn-i Adiy, İbn-i Asâkir ve Beyhakî'nin *Şuabü'l-İman*'ında var… Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[58]

لَيْسَ عَلٰى أَهْلِ لاَ إِلَٰهَ إِلاَّ اللهُ وَحْشَةٌ فِي قُبُورِهِمْ ، وَلاَ فِي مَحْشَرِهِمْ ،
وَلاَ فِي مَنْشَرِهِمْ ، وَكَأَنِّي أَنْظُرُ بِأَهْلِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ ، وَقَدْ خَرَجُوا مِنْ
قُبُورِهِمْ ، يَنْفُضُونَ التُّرَابَ عَنْ رُؤُوسِهِمْ ، وَ يَقُولُونَ : اَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ (عد. كر. هب. عن ابن عمر)

RE. 362/10 (*Leyse alâ ehli lâ ilâhe illa'llàhu vahşetün fî kubûrihim, ve lâ fî mahşerihim, ve lâ fî menşerihim, ve keennî enzuru bi-ehli lâ ilâhe illa'llàh, ve kad haracû min kubûrihim, yenfudûne't-turâbe an ruûsihim, ve yekùlûne: El-hamdü li'llàhi'llezî ezhebe anne'l-hazen.)*

---

[58] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.1, s.110, no:100; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.9, s.181, no:9478; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.3, s.386, no:5180; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.271; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.1, s.266; Cürcânî, *Târih-i Cürcan*, c.I, s.325, no:588; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.84; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.55, no:176; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.89, no:16807; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.170, no:2143; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.271, no:19383. (İskenderpaşa, 10. 04. 1993 hadis dersinde aynı hadis anlatılıyor.)

Arapça metnini de, Efendimiz'in kelimeleri bilinsin, hem de Arapça bilenler de daha iyi anlarlar diye okumuş olduğum bu hadis-i şerîfte Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Leyse alâ ehli lâ ilâhe illa'llàh, vahşetün*) Ehl-i *Lâ ilâhe illa'llàh;* yâni *Lâ ilâhe illa'llàh*'ın ehli olan, onu söyleyen, ona inanan, ona bağlanan, *Lâ ilâhe illa'llàh* kelimesini hak etmiş olan, gerçekten sahip olmuş olan insanlar demek. *Lâ ilâhe illa'llàh* diyor, onun mânâsına kalbinden inanmış ve ona göre yaşamış demek. Onun ehli olmuş. Hani ehliyet diyoruz, meselâ bir şeyi yapabilmekteki yetenekliliğe, yeterliliğe *ehliyet* diyoruz. "Ehl-i *Lâ ilâhe illa'llàh*'a, yâni *Lâ ilâhe illa'llàh*'ın ehli olan, sahibi olan, onu söyleyen kimselere vahşet yoktur."

Vahşet, Türkçe'deki gibi değil. Türkçe'de *vahşet*; hunharlık, gaddarlık yapmak, zâlimlik yapmak filan mânâsına gelir. Bu çok büyük bir vahşet deriz, böyle bir adam bir kimseye zulmettiği zaman. Ama Arapça'da öyle değil. *Vahşet*; insanın yapayalnız kalıp da, ürperip, yalnızlık duygusu içine gömülmesi demek...

Lâ ilâhe illa'llàh ehline vahşet yoktur demek, yâni onlar yalnızlık çekip, korku çekip, ürperip böyle telaşa düşmeyecekler demek. Nerede?.. Üç yer sıralıyor Peygamber Efendimiz:

1. (*Fî kubûrihim*) "Kabirlerinde böyle bir yalnızlık duygusu, korku ve ürperti içine düşmeyecekler.

2. (*Ve lâ fÎ mahşerihim*) Mahşer günü haşrolacak insanlar, kabirden kalkacaklar, mahşer yerinde toplanacaklar. Haşrolmak; toplanmak, böyle bir araya yığılmak, birikmek demek. Onların o toplantı yerinde de böyle bir sıkıntı bahis konusu olmayacak.

3. (*Ve lâ fî menşerihim*) Yayıldıkları yerlerde, dağıldıkları, toplandıkları alanda, neşir zamanında, haşr u neşir zamanında bir sıkıntı duymayacaklar, yalnızlık hissetmeyecekler, korkudan ürpermeyecekler *Lâ ilâhe illa'llàh*'ın ehli olan insanlar."

(*Ve keeennî enzuru bi-ehli lâ ilâhe illa'llàh*) Efendimiz diyor ki: "Sanki ben şu anda, size bu sözlerimi söylerken, *Lâ ilâhe illa'llàh* ehli olan insanlara sanki bakıyorum, gözümle görüyor gibiyim." Ne durumda?.. (*Ve kad haracû min kubûrihim*) "Kabirlerinden kalkmışlar. Sanki haşrolmuş, mahşer günü olmuş, *ve'l-ba'sü ba'de'l-mevt* olmuş, kabirlerinden kalkmışlar, neşrolmuşlar,

yayılmışlar, dağılmışlar. Kabirlerinden mahşer yerine toplanmaya dönüyorlar. Sanki o durumda, onların kabirlerinden çıkmış halde görüyorum."

(*Yenfaddùne't-turâbe an ruûsihim*) Tabii kabirlerinden, toprağın altından kalktıkları için, dizleri, üstleri, başları, saçları topraklanmış. "O saçlarındaki, başlarındaki toprakları elleriyle silkeliyorlarmış gibi; (*ve yekùlûne: El-hamdü li'llàhi'llezî ezhebe anne'l-hazen*) ve 'O Allah'a hamd olsun ki bizden mahzunluğu, üzüntüyü giderdi, bizi sevince gark etti, nimetlerine mazhar etti, cennetlik etti.' diye hamd ede ede, böyle kabirden kalkıp, üzerlerindeki toprakları silkeleye silkeleye, mahşere girişlerini görür gibi oluyorum. Böyle güzel dualar ederek, cennetlik olduklarını, Allah'ın ikrâmına erdiklerini bildiklerinden, hamd ede ede geldiklerini görüyor gibiyim." diyor, Peygamber SAS Efendimiz.

Aziz ve muhterem kardeşlerim, sevgili dinleyiciler! Tabii *Lâ ilâhe illa'llàh* diyoruz, El-hamdü lillâh mü'min olan insanlar, hepimiz *Lâ ilâhe illa'llàh* diyoruz. Yâni Allah var, onun varlığını, birliğini anlıyoruz, biliyoruz, inanıyoruz. Bilim de bizi destekliyor, güzel müşahedeler, tesbitler, fizik, kimya, matematik... Hangi ilimle meşgul olsanız o ilimlerin hepsi, bütün incelemelerin hepsi bu kâinâtın sahibi olduğunu, bu kâinâtı, bu güzel sistemler içinde şâhâne dengeler içinde yaratan bir yüce yaratıcı olduğunu bütün ilimler gösteriyor ve alimler bunu hepsi biliyorlar. Aynıştayn'ı da, Dekart'ı da, falanca filanca alimi, filozofu, fizikçisi, kimyacısı da bunu biliyorlar: *Lâ ilâhe illa'llàh*...

Tabii, *Lâ ilâhe illa'llàh* diyenler demiyor Peygamber Efendimiz. *Lâ ilâhe illa'llàh*'ı herkes diyebilir. Hatta biraz sıkıştırsanız herkes, öteki dinlerdeki insanlar da onu kabul ederler. *Lâ ilâhe illa'llàh*'ı kabul etmemek mümkün değil ama, *Lâ ilâhe illa'llàh*'ın ehli olmak. *Lâ ilâhe illa'llàh*'a gerçekten bağlanmak ve tam o inanca sarılmış bir insanın evsafına sahip olmak... Bu tabii bir ince iştir. Yâni her *Lâ ilâhe illa'llàh* diyen, gerçekte o *Lâ ilâhe illa'llàh*'ı tam idrak etmiş olmayabilir. O bir eğitim işidir.

Bu *Lâ ilâhe illa'llàh* eğitimi, bunun derin mânâlarını iyice anlamak, anlatmak, öğrenmek, öğretmek hangi ilmin işidir? Tevhid ilminin, akàid ilminin, daha doğrusu tasavvuf ilminin işidir. Çünkü tasavvuf ilmi işi sadece, "Kitaplarda şöyle denildi, böyle denildi." diye rivâyetlerde bırakmıyor. Allah'ı bildirmekle kalmıyor, öğretmekle kalmıyor; Allah'ı buldurmayı da sağlıyor, Allah'a kavuşturuyor. İnsan Allah'ı bulup, Allah'a kavuşmuş, ermiş bir insan olduğu için, tasavvufun asıl konusu bu tabii.

Lâ ilâhe illa'llàh'ı insanın içine iyice yerleştirmesi lâzım! Tabii bunun, bu imanının hareketlerine de intikal etmesi lâzım!..

Yâni nasıl?.. Meselâ, Fâtiha Sûresi'nde her gün okuyoruz, herkes biliyor, bütün müslümanların bildiği sûre...

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ (الفاتحة:٤)

(*İyyâke na'budü ve iyyâke nestaîn*) "Ancak sana ibadet ederiz yâ Rabbi, ancak senden yardım isteriz yâ Rabbi!" (Fâtiha, 1/4) deniliyor.

Ama gerçekte ancak Allah'a mı ibadet ediyor insanlar, Allah'a mı tapınıyor?.. Birçok şeylere tapınıyor. Edebiyatta bilirsiniz, falanca filanca kimseyi çok seviyormuş da, taparcasına filan seviyormuş deniliyor. Haa, işte bak ona tapıyor işte... Yâni tam Allah'a ibadet etmiyor da, başka şeylere tapıyor insanların bazısı. Paraya tapıyor, kadına tapıyor veya karşısındaki cins kimse ona tapıyor veya mevkîye, makama tapıyor filan. Bunların tabii silinmesi lâzım!..

Bir de, "Ancak senden yardım isteriz." diye, Allah'a dayanmak, tevekkül etmek ve ondan yardım istemek var. *Lâ havle ve lâ kuvvet illâ bi'llâh* mânâsı var. Yâni bütün gücün, kuvvetin gerçekte Allah'ın elinde olduğunu bilip, Allah'a güzel kulluk edip; Allah'ın karşısındaki bütün ters tesirleri, insanı Allah'tan uzaklaştıran bütün negatif faktörlerin hepsini göğüsleyebilmesi lâzım insanın... Allah'a sarıldığı zaman öyle sarılması lâzım! Yâni Allah'tan gayrı her şey bir tarafa, Allah bir tarafa... O Allah tarafında, Allah'ın yanında, Allah'ın sevgili kulu olmak arzusunda; öteki her şey karşısında... Hiç birini gözü görmüyor. Yâni terazi bile değil. Çünkü Allah'la hiç bir şey denk olmadığı

için, Allah'ın dışındaki şeylere önem vermiyor. Sanki yokmuş gibi, hiç yokmuş düşünüyor ve Allah'ın varlığını bütün kuvvetiyle hissediyor. Yarattıklarında hissediyor, çevresinde hissediyor:

"—Aman yâ Rabbi, bu güzel ağacı küçücükken büyüten, bu ağaçtan, bu güzel renkli, tatlı meyvaları bitiren; bu fidandan bu güzel çiçekleri, bu güzel kokuları hàsıl eden senin kudretin, senin sanatın, senin icadın, senin yaratman yâ Rabbi!" diye, her şeyde Allah'ın tesirini, yaratmasını, gücünü, sanatını, hikmetini görüp; her an, her yerde, baktığı zaman Allah'ın kudretini müşahede ederek, her an Allah'la beraber olmak...

Lâ ilâhe illa'llàh tabii insanı derece derece, Allah'ı bilme mertebelerinden yükselte yükselte, ne güzel noktalara getirir. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi *Lâ ilâhe illa'llàh* sözünün derinden derine, inceden inceye o güzel mânâlarına birer birer o kapıları açarak, daha içerilere, daha güzel, mahrem, sır olan noktalara kadar ulaştırsın... Hepimize o güzel ma'rifetullah ilmini nasib ve müyesser eylesin... Allah Samed'dir, herkes ona muhtaçtır. Allah-u Teàlâ Hazretleri her yerde hàzır ve nàzırdır.

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ (الحديد: ٤)

(*Ve hüve meaküm eyne mâ küntüm*) "Nerede olursanız olun, Allah sizinle beraberdir." (Hadid, 57/4) Ve insana şah damarından, kalbinden daha yakındır. Gönlündedir tecellisi, bilgisi, sevgisi... Ve maksudumuz, matlubumuz, gece gündüz durmayıp istediğimiz Rabbimizdir, ona kavuşmaktır, ona ermektir, onun sevgili kulu olmaktır, onun rızasını kazanmaktır. Onun için, bu *Lâ ilâhe illa'llàh* derece derecedir.

Tabii herkes bu kadar derin mânâlara sahip olabilir mi?.. İşte bakıyorsunuz halka köylüsü var, kentlisi var, okumuşu var, cahili var, büyüğü var, küçüğü var, kadını var, erkeği var, sâdesi var, zekî olanı var, saf olanı var... Şimdi herkes bu derin mânâları kavrayabilir mi?.. Kavrayamazsa bile, yâni sadece *Lâ ilâhe illa'llàh* dese de, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin bir olduğunu bilse bile, o dahi kıymetli...

Onun için denilmiştir ki:[59]

ثَمَنُ الجَنَّةِ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ (عد. وابن مردويه عن أنس ؛ عبد بن حميد في تفسيره عن الحسن مرسلاً)

RE. 269/7 (*Semenü'l-cenneti lâ ilâhe illa'llàh.*) "Cennetin duhûliyesi, giriş ücreti, bedeli, şartı *Lâ ilâhe illa'llàh* ı ikrar etmektir, bilmektir, kalbiyle bilmektir, diliyle söylemektir, o sahada hiç tereddüdünün olmaması, bilgisinin apaşikâr olmasıdır.

O bakımdan tasavvufta, bu *Lâ ilâhe illa'llàh* sözünün insanın özüne doğru inmesini sağlamak için, birtakım egzersizler yapılıyor, çalışmalar yapılıyor, gayretler gösteriliyor. Tekrar tekrar söyleniyor *Lâ ilâhe illa'llàh, Lâ ilâhe illa'llàh* diye. Acaba bu yanlış mı?.. Tekrar tekrar, meselâ yüz defa *Lâ ilâhe illa'llàh* diyor, beş yüz defa diyor. Yetmiş bin kelime-i tevhid, bir kelime-i tevhid hatmi oluyor. Acaba bu kadar çok söylemek nereden geliyor?..

Peygamber SAS Efendimiz'den geliyor. Efendimiz'in hadis-i şerîfinde var. Bu bir metod... Çok söylemek sûretiyle insanın duygusuna doğru, içine doğru, o sözünün özüne doğru tesir etmesi, içine yerleşmesi temin edilmiş oluyor. İnsan ilk önce sadece sözünü söylerken, sonra kalbinden derin bir sevgiyle Allah'a bağlanıyor, çok çok söyleye söyleye...

Ebû Hüreyre RA'ı biliyorsunuz, Peygamber SAS Efendimiz'in yanından ayrılmayan, onun her sözünü kaydetmeye çalışan, hadislerini büyük titizlikle toplayan mübarek sahabi, Ashâb-ı Suffe'den... Onun bir ipi varmış. Tabii şimdiki gibi tesbihler yok... Şimdi çeşit çeşit güzel tesbihlerimiz var, tesbihçilik de bir ince

---

[59] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.2, s.103, no:2548; *İbn-i Adiy, Kâmil fi'd-Duafâ,* c.VI, s.348; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.529, no:36461; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.270, no:107; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.52, no:157 ve s.419, no:1790; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.327, no:1048; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.11, no:11316, 13317.

sanat. Ne kadar milyonlarca lira değerinde değerli olan tesbihler var. Tahtadan bile olsa, işçiliğinin güzelliğiyle, *imâme* dediğimiz baş kısmıyla, tânelerinin güzelliğiyle böyle çok değerli kuka tesbihler var, kıymetli taşlardan yapılmış tesbihler var. Bunları çekiyoruz.

Ebû Hüreyre RA zamanında bu yok. O zaman ne yapmış, o zamanın insanları? Teknoloji o durumda değil. Yâni tesbih teknolojisi demek istiyorum tabii. Tesbihleri o kadar güzel yuvarlak yapacak belki zenginlikte değiller. Belki o civarda, Yemen'de veyahut Bizans şehirlerinde çok güzel mücevher işleyen ustalar muhakkak vardır ama, orada yok, Medine-i Münevvere'de yok. Sade bir hayat sürüyorlar. Örtüleri az, evleri sâde, mobilya yok, giyim, kuşam sade, çeşitli sıkıntılar var.

Bir ipi varmış, o ipe düğüm atarak onu tesbih haline getirmiş Ebû Hüreyre RA, Allah şefaatine erdirsin... Allah cümle sahabe-i kiramın şefaatlerine, komşuluğuna bizi erdirsin.... Tanışmayı, cennette olarla beraber olmamızı nasib eylesin... İki bin düğümlü bir ipi varmış. Yâni iki bin taneli bir tesbihi varmış. Bunu çekmeden yatmazmış.

Demek ki, tekrar tekrar söylemek gerekiyor. Hem Peygamber Efendimiz emrediyor, "Günde yüz defa *Estağfiru'llàh* deyiniz!" diye hepimize emri var, tavsiyesi var, tavsiye-i nebeviyye. Hem, "Yüz defa *Lâ ilâhe illa'llàh* deyiniz!" diye, veyahut şu tesbihi şu kadar miktar söyleyiniz diye pek çok hadis-i şerîfler var. Demek ki, tekrar etmek bir metod... Öğrenmekte bir metod, öğrenmenin, bilginin derinleşmesinde, insanın gönlüne nakşolmasında, yerleşmesinde bir metod...

Nakşî Tarikatı diyoruz, ne demek?.. Yâni insanın gönlüne Allah sevgisi, Allah bilgisi, Allah kelimesi nakşoluyor, tam yerleşiyor. O gönlüne iyice böyle yer etmiş oluyor. Onun için, tekrar tekrar söylemek var. Onun için söylüyoruz. Dervişler onun için zikirleri fazla fazla yapıyorlar.

Tabii meselâ, hemen söyleyelim: Namazların arkasından tesbihleri de çok çok yapmıyor muyuz? Meselâ, bir defa *Sübhàna'llàh* demiyoruz; otuz üç *Sübhàna'llàh*, otuz üç *El-hamdü lillâh*, otuz üç *Allàhu ekber* diyoruz. Demek ki, bir taneyle yetinmiyoruz, otuz üçer defa söylüyoruz. Otuz üç defa tekrarlanan

kelimeler olduğu gibi, yüz defa tekrarlananları var, daha fazla tekrar edilenleri var... Bunların hepsi, o mânânın insanın gönlüne yerleşmesi maksadıyla Efendimiz tarafından tavsiye edilmiş.

Kur'an-ı Kerim'e dönelim, asıl kaynak, elimizde olan, hepimizin okuduğu. Orada da:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا (الأحزاب:٤١)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'z-küru'llâhe zikran kesîrâ.*) "Ey iman edenler, Allah'ı çok zikredin!" (Ahzâb, 33/41) buyruluyor ayet-i kerîmede. *Zikren kesîrâ*, çok zikretmek.

وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ (الأحزاب:٣٥)

(*Ve'z-zâkirîna'llâhe kesîran ve'z-zâk*irât) "Allah'ı çok çok zikreden erkekler ve çok zikreden kadınlar..." (Ahzâb, 33/35)

İşte bunlar çok zikretmeyi Allah'ın emrettiğini, tesbihin gerekliliğini gösteren deliller olmuş oluyor.

O halde biz de bu Allah bilgisi, ma'rifetullah gönlümüze yerleşsin diye; hatta ma'rifetullahtan öteye muhabbetullah hâsıl olsun, Allah sevgisi içimizde bir aşk haline gelsin, coşkumuz artsın, coşkunlaşsın diye, bu tesbihleri Efendimiz'in tavsiye ettiği şekilde, çok çok söylemek durumundayız.

Bu cuma günlerinde, biliyorsunuz salât ü selâmı da çok söylemek tavsiyesi var. Peygamber Efendimiz'e çok salât ü selâm getirmeyi Efendimiz emrediyor, tavsiye ediyor:[60]

---

[60] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.342, no:1047; Neseî, *Sünen*, c.III, s.91, no:1374; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.345, no:1085; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.8, no:16207; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.445, no:1572; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.118, no:1733; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.190, no:910; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.413, no:1029; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.216, no:589; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.253, no:8697; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.17; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.109, no:3029; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.248, no:5789; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.519, no:1666; Şeybânî, *el-Ehad ve'l-Mesânî*, c.III, s.217, no:1577; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IX, s.402; Evs ibn-i Evs RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.499, no:2202; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.188, no:501; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.IX, s.289, no:8441.

إِنَّ مِنْ أَفْضَلِ أَيَّامِكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ ، فَأَكْثِرُوا عَلَيَّ مِنَ الصَّلاَةِ فِيهِ ، فَإِنَّ صَلاَتَكُمْ مَعْرُوضَةٌ عَلَيَّ. فَقَالُوا : يَا رَسُولَ اللهِ ، وَكَيْفَ تُعْرَضُ صَلاَتُنَا عَلَيْكَ وَقَدْ أَرِمْتَ ؟ قَالَ: إِنَّ اللهَ حَرَّمَ عَلَى الْأَرْضِ أَجْسَادَ الْأَنْبِيَاءِ (د. عن أوس بن أوس)

RS. 1162 (*İnne min efdali eyyâmiküm yevme'l-cumuati*) "Cuma günü günlerinizin en faziletlisidir. (*Feeksirû aleyye mine's-salâti fîhi*) O gün bana salât ü selâmı çok getirin! (*Feinne salâteküm ma'rudatün aleyye*) Muhakkak ki, sizin salât ü selâmınız bana arz edilir, bana tebliğ olunur. Yâni, sizin salât ü selâm ettiğiniz melekler tarafından bana bildirilir." buyurdular.

(*Fekàlû*) Dediler ki: (*Yâ rasûla'llàh, ve keyfe tu'radu salâtünâ aleyke ve kad erimte?*) "Yâ Rasûlallah, hayattayken sana bildirileceğini anlıyoruz. Sen vefat ettikten sonra, kabrinde toprak olduktan sonra nasıl arz edilecek?"

(*Kàle*) Peygamber Efendimiz o zaman buyurdu ki: (*İnna'llàhe harrame ale'l-ardı ecsâde'l-enbiyâi*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri yeryüzüne, peygamberlerin vücutlarını toprak etmeyi haram kıldı."

Onun için, siz de bu mübarek cuma gününde, bu hadis-i şerîfi de duyduktan sonra elinizde tesbihiniz, *Lâ ilâhe illa'llàh* deyiniz, Peygamber Efendimiz'e salât ü selâm getiriniz ki, onların büyük sevaplarına, mükâfatlarına nâil olduğunuz gibi, kalbinize de Allah sevgisi, Rasûlüllah sevgisi yerleşsin... Allah'ın rızasına, Rasûlüllah'ın rızasına ulaşmanız mümkün olsun.

Bunu bu kadarla bırakalım!.. Bu tavsiyeyi burada bırakalım, gelelim diğer bir hadis-i şerife...

b. İman ve İlim

Bu ikinci okumak istediğimiz hadis-i şerif de, Enes RA'dan rivâyet edilmiş, Allah şefaatine erdirsin... Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:[61]

لَيْسَ الْإِيمَانُ بِالتَّمَنِّي وَلاَ بِالتَّحَلِّي ، وَلٰكِنْ مَا وُقِّرَ فِي الْقَلْب وَصَدَّقَهُ الْفِعْلُ (الديلمي عن أنس ؛ هب. ش. والحكيم عن الحسن مرسلاً)

RE. 361/10 (*Leyse'l-imânü bi't-temennî ve lâ bi't-tahallî, ve lâkin hüve mâ vukkıra fî'l-kalbi ve saddakahu'l-fi'l…*)

Hadis-i şerif devam ediyor ama, bu kadarını ben size açıklamaya gayret edeyim:

(*Leyse'l-imânü bi't-temennî*) "İman temennîden ibaret değildir, temennî ile değildir. (*Ve lâ bi't-tahallî*) Süslenmek ile de değildir." Yâni kılık kıyafetle değil. Hani insan süslenmek için üstüne güzel elbiseler giyer. Hanımlar küpe takar, gerdanlık takar, yüzük takar, bilezik takar, halhal takar ayaklarına... Çeşitli süslenme şeyleri var. "İman temennî de değildir, tahallî de değildir. Yâni temennîden de ibaret değildir; süslenmekten de, dışı süslemekten de ibaret değildir."

Temennî, Türkçe'de bizim bugün kullandığımız anlamıyla, bir şeyi istemek, olmasını gönlünden arzulamak mânâsına geliyor, ummak mânâsına geliyor. Tabii iman böyle bir ümitten ibaret değildir. Ben hatırlıyorum, bize ilkokulda öğrettikleri şiirlerden:

Din bir duygu, ona kimse ilişmez;
Laikliği ben böylece bileyim!

---

[61] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.404, no:5232, Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.289; Ebû Hüreyre RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.80, no:66; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.189, no:35211, Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl fî Ehàdîsü'r-Rasûl*, c.III, s.16; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.25, no:11; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.243, no:19317.

diye böyle şiirler vardı.[62] İnsanın içinde bir duyguymuş din... Din sadece bir duygu değil. İman sadece bir temennî değil. Bir takım şeyleri ummaktan ibaret değil. Bir takım süsler ve zînetler, dış kılık, kıyafet, sarık, cübbe vs. değil.

Nedir Pekiyi?.. Devam ediyor Peygamber Efendimiz:

(*Ve lâkin*) "Öyle değil de bilakis şöyle: (*Hüve mâ vukkıra fî'l-kalb*) İnsanın gönlüne yerleşen bir fikir, bir inanç, bir kanaattir. Kalbine yerleşiyor ama kâfi değil; (*ve saddakahu'l-fi'l*) ve adamın, kişinin yaptığı işler onu doğruluyor."

Yâni ya ben mü'min miyim, kalbimde iman var mı?.. Var... Nereden belli?.. Fiilinden belli. Fiili kalbindeki imanı tasdik ediyor, yâni doğruluyor. Bu adam mü'min ki, böyle hareket ediyor diye, görünen fiilinden kalbinde görünmeyen imanının olduğunu anlıyoruz. Ama iman neymiş?.. Bir ümitten, bir temennîden ibaret değilmiş. Kalbe yerleşen sağlam bir inançmış, sağlam bir fikirmiş, sağlam bir kanaatmiş. Ama o kanaatinin de insana tesir edip, hareketine tesir edip, onu iyi insan yapması lâzım, iyi işlere sevk etmesi lâzım!.. Onu hayırlara, hasenâta sevk etmesi lâzım!.. Mü'min olan bir insanın, imanının gereği olan her güzel fiili uygulaması lâzım!..

Buradan ne çıkıyor, günümüzdeki insanlara hangi ders çıkıyor: Bazı insanlar, çok insanlar, belki sizin de çevrenizden tanıdığınız kimseler, belki yakınlarınız, belki bizzat kendiniz diyorsunuz ki:

"—Kalbimde iman var. Allah'a inanıyorum, ben mü'minim, müslümanım el-hamdü lillâh!"

"—Sonra?.."

"—Sonrası yok!.."

"—Olmadı. Bu olmadı."

---

[62] Hasan Âli Yücel, (1897-1961) Cumhuriyet döneminin çok yönlü kişiliğe sahip eğitim, kültür ve siyaset adamıdır, şairdir. Söz konusu mısralar onun "Altı Ok" isimli şiirinde yer almaktadır. Kıt'anın tamamı şöyledir:

Dinle devlet ayrı şeydir, birleşmez;
Din, bir duygu; ona kimse ilişmez.
Devlet dine, din devlete karışmaz;
Laikliği ben böylece bileyim!

Neye göre olmadı?.. Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şerîfine göre olmadı. Ben mü'minim demek kâfi değil. Peygamber Efendimiz kâfi görmüyor. Kalpteki bir duygu, dildeki bir söz, insanın içindeki bir ümit değil... İslâm hayal değil, hayalperestlik değil... Romantik, böyle hayattan kopmuş, duygusal alemde, insanın iç alemine ait bir işten ibaret değil... Evet, o tarafı da var ama, dışa akseden tarafı da var. Bu çok güzel! Ben bunları çok seviyorum. Yâni İslâm laftan ibaret değil, icraatı olacak insanın, göreceksin.

Bunu herkes söylemiş, Ziya Paşa'nın da bir şiiri var:[63]

Ayinesi iştir kişinin, lafa bakılmaz,
Şahsın görünür rütbe-i aklı eserinde...

Lafa bakılmaz, işine bakılır. Bazı insanlara da kızarız. Sözü güzel söylüyor ama, işi fenâ olduğu zaman özü sözüne, sözü işine uymuyor deriz, kızarız. İslâm da bunu kabul etmiyor. Kalbinden inanacak, inancına göre yaşayacak.

Sonra, Peygamber Efendimiz SAS buyurmuş ki arkasından, bu hadis-i şerîfin devamı olarak:[64]

اَلْعِلْمُ عِلْمَانِ: عِلْمٌ بِاللِّسَانِ، وَعِلْمٌ فِي الْقَلْبِ. فَأَمَّا عِلْمُ الْقَلْبِ

---

[63] Ziya Paşa (1829-1880): 1829 yılında İstanbul'da doğmuştur. Güçlü bir şair olmasının yanı sıra, başta saray kâtipliği olmak üzere; müfettişlik, mutasarrıflık ve vekillik gibi devlet kademelerinde görev yapmış bir devlet adamıdır.

Ziya Paşa'nın, toplumdaki aksaklıkları, bozuklukları dile getirdiği "Terkib-i Bend" isimli uzunca bir şiiri vardır. Bu beyit, onun bu şiirinden alınmıştır.

[64] Dârimî, *Sünen*, c.I, s.114, no:364; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.235, no:35502; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.407, no:1161; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl fî Ehàdîsü'r-Rasûl*, c.II, s.303; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.346, no:2179; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.68, no:4194; Hz. Aişe RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.294, no:1825, Fudayl ibn-i Iyad Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.133, no:28667, 28946, 28947; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.363, no:14498, 14499 ve c.XVIII, s.244, no:19318; RE. 361/10.

فَالْعِلْمُ النَّافِعُ ؛ وَ عِلْمُ اللِّسَانِ ، حُجَّةُ الله تَعَالَى عَلَى ابْنِ آدَمَ

(أبو نعيم ، وابن النجار عن أنس ؛ ش. والحكيم عن الحسن

مرسلاً ؛ خط. عن جابر)

(*El-ilmü ilmân*) "İlim iki çeşittir: (*İlmün bi'l-lisân*) Birisi, dil ile ifade edilen, dilde söylenen ilim. (*Ve ilmün fi'l-kalb*) Ötekisi de, gönülde olan bir ilim." Yâni birisi sözde, birisi insanın içinde, kanaatinde, kalbinde, aklında olan ilim.

(*Feemmâ ilmü'l-kalb*) "İşte bu insanın içinde, aklında olan, içine yerleşmiş olan ilim; (*fe'l-ilmün-nafi'*) işte bu faydalı ilimdir."

Niçin faydalı?.. İnsanın ahiretini kurtarıyor, Allah'ın rızasını kazandırıyor, cehenneme düşmekten koruyor. Cehenneme düşecek kötü işleri yapmaktan vazgeçirtiyor, cennete götürecek güzel işleri yapmasını sağlıyor. Hem dünyası sakin, mutlu, bahtiyar, güzel oluyor; hem ahirette cennetlik oluyor, ebedî saadete eriyor.

(*Ve ilmü'l-lisân*) "Dilde olan ilme gelince..." Yâni içinde bir şey yok, kalbinde bir temizlik yok, iç alemine intikal etmemiş, sadece öğrenmiş. Diliyle söylüyor ama, içine intikal etmemiş. (*Huccetu'llàhi teàlâ alâ ibni âdem*) "Bu Âdemoğluna karşı Allah'ın aleyhte delilidir. 'Sen bunu biliyordun, dilinle söylüyordun ama, bunu yapmadın!' diye aleyhte delil olacaktır."

Onun için, içteki bilgi, içteki ilim önemli... Birtakım tatlı sözler, çekici sözler veya cerbezeli sözler, edebiyat yapmak, lügat parçalamak mühim değil. İnsanın içinin güzel olması lâzım! *Lâ ilâhe illa'llàh* da böyle tabii sadece dilde olur da gönülde olmazsa ve insanın içine aksetmezse, o zaman kıymeti olmuyor.

c. Esas Sıla-i Rahim

Üçüncü bir hadis-i şerif. Üç olsun diye sayfadan bir hadis-i şerif daha okumak istiyorum. O da Tirmizî'de, Ebû Davud'da rivâyet edilmiş olan, Abdullah ibn-i Amr râvisi… Mısır'ı fetheden

Amr ibnü'l-Âs'ın oğlu Abdullah Hazretleri rivâyet etmiş. Buhàrî'de de var:[65]

لَيْسَ الْوَاصِلُ بِالْمُكَافِئِ ، وَلَكِنَّ الْوَاصِلُ إِذَا انْقَطَعَتْ رَحِمُهُ وَصَلَهَا

(حم. خ. حب. د. ت. طب. ق. عن ابن عمرو)

RE. 361/9 (*Leyse'l-vâsılu bi'l-mükâfî, ve lâkinne'l-vâsılü ize'nkataat rahimühû vasalehâ.*)

Bu, biliyorsunuz İslâm bir takım işlerin yapılmasına önem veriyor. Herkes, sadece lafta olmayacak, bir takım işler yapacak. Görevleri var çevresine karşı, kendisine karşı, vücuduna karşı, eşine, ailesine, çoluk çocuğuna karşı, milletine karşı görevleri var. Bu görevlerin hepsine derece derece sevap veriliyor, önem veriliyor; yapılmadığı zaman ceza oluyor, suç oluyor, günah oluyor. Onun karşısında da tabii ahirette azab olabilir.

Yapılması gereken işlerden birisi nedir? Sıla-i rahimdir. Müslümanın sıla-i rahim, vazifelerinden birisidir. Ne demek sıla-i rahim?.. Eş, dost, akrabasını, kendisinin akrabalık bağları olan kimseleri araması, sorması, onlarla ilgilenmesi, muhabbetini devam ettirmesi, ilgisini güzel bir şekilde devam ettirmesi demek. Sıla-i rahim bu.

Şimdi sıla-i rahim bu da, yâni işin güzel tarafı nasıl olmalı? Peygamber Efendimiz burada onu anlatıyor:

---

[65] Buhàrî, *Sahîh*, c.5, s.2233, no:5645; Tirmizî, *Sünen*, c.4, s.316, no:1908; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.1, s.530, no:1697; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.2, s.163, no:6524; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.2, s.188, no:445; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.6, s.363, no:6623; Bezzâr, *Müsned*, c.6, s.359, no:2371; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.6, s.221, no:7953; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.7, s.27, no:12999; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.275; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.271, no:594; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.238, no:1587; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.401, no:5222; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXI, s.270; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.301; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.58, no:1674; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.368, no:6984; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.257, no:19347.

(*Leyse'l-vâsılu bi'l-mükâfî*) Yâni karşıdaki adam, o akraban sana gelmiş, sen de ona iade-i ziyarete gidiyorsun. Bana geldi, gitmezsem ayıp olur diye mukabele, yâni iade-i ziyaret, o geldi diye gidiyorsun. İşte sıla-i rahim bu değildir. O sana geldi, sen ona gidiyorsun. Karşılığında gittiğin zaman, bu çok kıymetli olmuyor. Asıl sevabı ötekisi kazandı. Sen ancak, onun yaptığı iyiliğe karşılık vermek durumundasın. Asıl sıla-i rahimliği yapıp sevabı kazanan bu değil.

(*Ve lâkinne'l-vâsıl*) "Asıl sıla-i rahimi yapıp, Allah'ın sıla-i rahim yapanlara vaad ettiği büyük sevapları kazanan kimdir?.. (*İze'nkataat rahimühû*) Aradaki akrabalık bağları bozulmuş, dargınlık olmuş, küskünlük olmuş, yabancılık olmuş, soğukluk olmuş. Akraban ama gelmiyorsun, gitmiyorsun. O sana gelmiyor, gitmiyor. Haa, o gelmiyor, gitmiyor, ilişkiyi kesmiş. (*Vasalehâ*) O akrabalık bağı koptuğu zaman, gidip o şahsa yine ziyaret yapan kazanıyor. İşte asıl sıla-i rahim o..."

O bana gelmiyor, ben de ona gitmem. Tamam olmadı. O bana geldi, ben ona gidiyorum. İyi, fena değil ama, o da kâfî değil. Sen onun yaptığı iyiliğe bir karşılık veriyorsun, mecbursun tabii, öyle olacak. Asıl o seninle alâkayı kestiği zaman, senin yanına gelmez olduğu zaman, soğukluk, dargınlık, kırgınlık, uzaklık, ilgisizlik belirdiği zaman, senin gidip bu işi canlandırman, ihyâ etmen, tekrar işler hale getirmen önemli oluyor sevgili Akra dinleyicileri!..

Bu da dersimizin içinden çıkmış bir başka öğüt olsun. Tabii öğüdü ben vermiyorum, Peygamber SAS Efendimiz veriyor. Eşiniz, dostunuz, yakınlarınız, arkadaşlarınızla olan alâkalarınızı müslümanca götüreceksiniz. Kuvvetli olacak, akrabalık bağlarını canlı tutacaksınız. Çeşitli sebeplerle soğukluk olmuşsa, araya kara kedi girmişse, münasebetler bozulmuşsa, o zaman işte asıl sevap kazanma fırsatı doğuyor: Siz gideceksiniz, siz bu işi canlandıracaksınız. Çünkü adam, karşınızdaki zaten işi bozmuş, zaten köprüleri atmış, ne olursa olsun demiş. İşte o yapmayacak belli... Siz yapacaksınız ki, cemiyet canlı, muhabbetli yaşasın. O zaman sevabı siz kazanırsınız, siz kazanacaksınız.

Onun için, sıla-i rahim yapın! Sıla-i rahim yapmak ömrü arttırır, rızkı genişlettirir. Yâni sıla-i rahim yaparsın, Allah kesene bereket verir, işine açıklık verir, ömrün de uzar. Peygamber Efendimiz'in vaadidir bunlar. Sıla-i rahim güzel bir şey... Sıla-ı rahim yapın, akrabaları arayın, sorun, gidin, elini öpün, tatlı sözler söyleyin!.. Çünkü tatlı söz söylemek de ibadettir, o da sevaptır. İnsanları tatlı sözlerle hoşnud etmek de ibadettir. Gönlünü alın... Muhtaçsa para verin, yardım edin, kollayın, gözetin... Eğer sizinle alâkayı kesmişse, o zaman daha fazla dikkat edin bu işe, daha önem verin, mutlaka gidin!..

Bak İslâm işte böyle... Alâkayı kesenle siz alâkayı devam ettiriyorsunuz. Ne kadar güzel! Yâni, cemiyetin dağılmasına İslâm hiç müsaade etmiyor. Bir taraf mızıkçılık etse, bozgunculuk etse bile, öbür tarafa, "Sen ona uyma, sen Allah'ın sözünü dinle, sevapları sen kazan!" diyor İslâmiyet.

O bakımdan sıla-i rahim konusunu da size bu hadis-i şerîfle, bu mübarek cuma gününde hatırlatmış olayım. Eğer dargın olduğunuz kimseler varsa, sebepli veya sebepsiz... Siz haksız olabilirsiniz, sizin bir kusurunuzdan dolayı olabilir; veya o haksız olabilir, sizin hiç kusurunuz olmayabilir... Her ne olursa olsun, alâkalar kopmuşsa siz onları tamir edin, siz sıla-i rahim yapın, sevapları siz kazanın, mükâfatlar sizin olsun!..

Allah iki cihanın hayırlarına cümlenizi nâil etsin... İyi müslüman olup, İslâmî davranışlarla, güzel jestlerle, hareketlerle, Allah'ın rızasını kazanıp çok yüksek mertebeler kazanmayı; hem dünyada, hem ahirette büyük mükâfatlara ermeyi, mutlu ve bahtiyar olmayı Allah sizlere de, sevdiklerinize de, çevrenizdeki insanlarla beraber hepinize, bizlere de nasib ü müyesser eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

06. 10. 1995 - AKRA

17. CENNET VE CEHENNEM

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Size bugün güzel Karadeniz'in şahane şehri Trabzon'dan hitab ediyorum. Trabzon'dan selamlar...

Karadeniz gezisindeyiz, İç Anadolu'da, Amasya, Tokat'ta bulunduktan sora çok şahane bir kasaba olan Niksar'dan Karadeniz'e geçtik. Yoldaki kasabalarda kardeşlerimizle görüştük. Şimdi Trabzon'da bulunuyoruz cuma gününde... Allah-u Teàlâ Hazretleri cumanızı mübarek etsin... Bu güzel günün her türlü maddî, mânevî hayırlarına cümlenizi sevdiklerinizle beraber nail eylesin!..

a. Cennetin Nimeti, Cehennemin Sıkıntısı Bitmez

Peygamber SAS Efendimiz'den, Enes RA rivayet eylemiş. Peygamber Efendimiz buyurmuşlar ki:[66]

كُلُّ نَعِيمٍ زَائِلٌ إِلاَّ نَعِيمَ أَهْلِ الْجَنَّةِ ، وَكُلُّ هَمٍّ مُنْقَطِعٌ إِلاَّ هَمَّ أَهْلِ النَّارِ. وَ إِذَا عَمِلْتَ سَيِّئَةً فَأَتْبِعْهَا حَسَنَةً تَمْحُهَا (ابن لال عن أنس)

RE. 342/15 (*Küllü naîmin zâilün illâ naîme ehli'l-cenneh, ve külle hemmin münkatiun illâ hemme ehli'n-nâr. Ve izâ amilte seyyieten feetbi'hâ haseneten temhuhâ.*)

Küçük bir hadîs-i şerîf ama içindeki mânâlar önemli! Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

---

[66] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs,* c.III, s.254, no:4753; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.14, s.577, no:39388; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.377.

"Her nimet biter, sona ericidir, zâil olucudur, zeval bulucudur, biticidir, elden gider. Ancak cennet ehlinin safası, nimetleri, naîmi, o bitmeyecek ebedî."

Kur'an-ı Kerim ayetlerinde de, cennet anlatılırken;

أُولٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (البقرة:٨٢)

(*Ülâike ashàbü'l-cenneti hüm fîhà hàlidûn*) [O mü'minler cennet ehlidirler, cennette ebedî olarak kalacaklardır.] (Bakara, 2/82) deniliyor ya, o cennetin nimetleri bitmeyecek.

Dünyadaki nimetler biticidir. Tabii dünyadaki zevkler ve nimetlerin bir kısmı, ahirette ayrıca azab mevzuu olabilir; haramdansa, günahtansa... Onun için denilmiştir ki, "Güle güle günahları işleyen, ağlaya ağlaya ahirette onun cezasını çeker!" denmiştir.

Onun için, dünya nimetleri iki sebepten önemsiz: Birisi eğer günah üzere bir zevk ve safa ise, ahirette ağlaya ağlaya cezası olduğu için onu yapmamak lâzım! İkincisi fânidir, boştur, gelip geçicidir insan gönlünü onlara çevirir, aklını onlara takar ve hedefi bu olursa; yâni yiyeyim, içeyim, oynayayım, eğleneyim diye aklını bu fâni nimetlere takarsa, ebedi hayatı elden kaçırabilir. Asıl elden kaçmayan, ebedi nimet olan cennetin nimetlerini, cennetin zevk u safâsının hedef almalı; Allah'ın rızasını düşünerek ona göre hareket etmeli!

(*Ve külle hemmin münkatıun illâ hemme ehli'n-nâr*) buyuruyor Efendimiz arkasından. "Bütün acılar da biter..." Yâni, sabretti mi insan, acı da devamlı değil dünyada, biter. Üzüntü, acı, sıkıntı değişir. Çünkü bu dünya hayatı, işte böyle bazen iyiliklerle, bazen kötülüklerle, bazen hastalıklarla, bazen sıhhatle, bazen güzel, bazen nâhoş şekilde dolu... Dünya hayatının özelliği bu, karışık... Ahirette karışıklık yok. Cennette hep iyilikler, güzellikler, zevk ü safâlar, mutluluklar var... Cehennemde de hep mutsuzluklar var.

"Bütün üzüntüler, acılar bitecek; ancak cehennemin ahalisinin acıları bitici değil, ebedî..." diyor Peygamber SAS. Evet o da hadîs-i şerîflerde bildirilmiş, ayet-i kerîmelerden de biliyoruz:

أُولٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (البقرة: ٣٩)

(*Ülâike ashàbü'n-nâri hüm fîhà hàlidûn*) "O kâfirler de cehennem ehlidirler, cehennemde ebedî olarak kalacaklar, çıkmayacaklar." (Bakara, 2/39)

Cehennemin kapıları kapanacak ve kocaman desteklerle desteklenip, kocaman kütüklerle, dayaklarla dayaklanacak. Onun için *mu'sadeh* kelimesi kullanılıyor, cehennemin bu kapıları hakkında. Ölmek de yok ki kişi kurtulsun.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لاَ يُقْضٰى عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا (فاطر: ٣٦)

(*Ve'llezîne keferû lehüm nâru cehenneme lâ yukdà aleyhim feyemûtû*) [Kâfirlere de cehennem ateşi vardır. Öldürülmezler ki ölsünler.] (Fâtır, 35/36) Ölmeyi temenni edecekler cehennem ehli, ama ölmek yok. Azabı devamlı tatmaları için, ölmek orada bahis konusu değil...

Cehennem ehline yüz binlerce, milyonlarca sene yanacaksınız, sonra kurtulacaksınız dense; sevineceklermiş, hiç olmazsa bir zaman sonra bitecek diye ama, öyle bir şey bahis konusu değil.

Tabii, Allah-u Teàlâ Hazretleri *Erhamu'r-râhimîn'*dir. Rahmeti çoktur. Kullarına lütfundan, rahmetinden azabı da safâyı da önceden bildirmiş. Neleri yapanların cezaya çarptırılacağını bildirmiş. Neleri yapanların mükâfat alacağını bildirmiş. Dünyanın ve ahiretin tehlikelerini öğretmiş.

Onun için, İslâm'a uyanlar ve İslâm'dan önce, Peygamber Efendimiz'den önce yaşayıp da, gönderilmiş peygamberlere uyanlar kurtulacaklar.

b. Ümmetimin Hepsi Cennete Girecek

Onun için Peygamber SAS'den bir ayrı hadîs-i şerîf okuyalım, İmam Buhàrî'den, Ebû Hüreyre RA ravisi.

Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:[67]

كُلُّ أُمَّتِي يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ ، إِلاَّ مَنْ أَبٰى. قَالُوا : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، وَمَنْ يَأْبٰى ؟ قَالَ مَنْ أَطَاعَنِي دَخَلَ الْجَنَّةَ ، وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ أَبٰى (خ عن أبي هريرة)

RE. 342/7 (*Küllü ümmetî yedhulûne'l-cennete illâ men ebâ. Kàlû: Ve men ye'bâ? Kàle: Men etàanî dehale'l-cennete ve men asânî fekad ebâ.*)

Buyurmuş ki Efendimiz SAS:

(*Küllü ümmeti*) "Ümmetimin hepsi, (*yedhulûne'l-cenneh*) cennete girecekler; (*illâ men ebà*) istemeyip diretenler, reddedenler müstesnâ..." Tabi şaşırmışlar yani cenneti istemeyen olur mu? Cennet gibi güzel bir yer istenmez mi? Şaşırmışlar...

(*Ve men ye'bâ*) "Kim istemez, kim reddeder, kim öyle bir nimeti teper?" diye sormuşlar Peygamber SAS Efendimiz'e. Efendimiz buyurmuş ki: (*Men etàanî dehale'l-cenneh*) "Kim bana itaat ederse, benim sünnetime uyarsa; ben Kur'an-ı Kerîm'i açıklayan, üzerine Kur'an-ı Kerîm indirilmiş, Allah'ın kitabı gönderilmiş bir Allah elçisi olarak, örnek bir kimseyim, uyulması gereken bir metbûum, başkanım. Kim bana itaat ederse, benim yolumdan giderse, beni dinlerse ve benim nasihatlerimi tutarsa; işte o cenneti istiyor demektir. (*Dehale'l-cenneh*) cennete girer. Cenneti istemek budur."

(*Ve men asânî fekad ebà*) "Kim bana àsî olursa, o da cenneti istemiyor demektir. Çünkü isyan ediyor."

Cenneti isteyen Rasûlüllah'a itaat eder. İtaat etmesi cenneti istediğini gösteriyor. Yana yakıla cenneti istiyor da, onun için Rasûlüllah'ın sözünü dinliyor, hayatını okuyor, tavsiyelerini tutuyor. Kur'an-ı Kerîm elinde, Rasûlüllah SAS Efendimiz'in

---

[67] Buhàrî, *Sahîh*, c.6, s.2655, no:6851; Hâkim, *Müstedrek*, c.4, s.275, no:7626; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.215, no;10219; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.313, no:15582.

izinde gidiyor. Tabi o zaman cenneti istediği için, Allah-u Teàlâ Hazretleri de vaad etmiş... Hatta vaadden öte davet ediyor:

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلاَمِ (يونس:٢٥)

(*Va'llàhu yed'ù ilâ dâri's-selâm*) [Allah selâmet yurduna, cennete davet ediyor.] (Yunus, 10/25)

Allah-u Teàlâ Hazretleri hepimizi cennetine davet ediyor. Ne kadar güzel, ne kadar şerefli... Hepimiz Allah'ın cennete davet ettiği kimseleriz. Hepimize ilâhi davet, davetiye gelmiş; cennete girin diye Allah-u Teàlâ Hazretleri tavsiye etmiş ve davetiye göndermiş oluyor bize. Büyük bir şeref ve Allah'ın büyük bir rahmeti...

Ama, insanların bir kısmı Rasûlüllah'ı dinlemiyor. Rasûlüllah'ı dinlemeyince, tabii Rasûlüllah Kur'an'ı yaşadığı için, Kur'an ahlâkıyla ahlâklandığı için, Kur'an'ı öğrettiği için, Kur'an'ın insanlar tarafından anlaşılmasını sağlamak için, vazifesini yirmi üç yıl içinde böyle hayatıyla müşahhas İslâm'ı, mükellef İslâm'ı; yâni yaşanan, elle tutulan, gözle görülen, herkesin anlayabileceği şekilde İslâm'ı anlattığı için, ona itaat eden cennete girecek ve ona asi olan da demek ki cenneti istemiyormuş, kendisi bilir. Asi, dinlemiyor, isyan ediyor, aksini yapıyor.

Yani doktoru dinlemiyor, doktorun tavsiyelerinin tamamen aksini yapıyor. İlaçları reddediyor. Bu ilaçları içerse iyi olacak, inadına ilaçları içmiyor da, hastalığını arttıracak kötü şeyleri yapmaya devam ediyor. Tabii onun sonu şifa olmaz. Doktorunu dinlemeyen, tavsiyeleri tutmayan, tedavi olmayan, tedavinin aksini yapan, tedavi yerine hastalığını arttıracak şeyleri, hastalığına sebep olacak şeyleri, sebep olmuş olan şeyleri yapıp duran bir insan, elbette belâsını bulur, cezasını çeker.

O bakımdan, herkes kendisine etmiş oluyor. Kur'an-ı Kerîmdeki Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin ayet-i kerîmesi de bunu ifade ediyor zaten:

وَمَا أَنَا بِظَلاَّمٍ لِلْعَبِيدِ (ق:٢٩)

(*Ve mà ene bi-zallâmin li'l-abîd*) "Ben kullarıma zulmedici değilim." (Kaf, 50/29) buyuruyor.

لاَ يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ (الأنبياء:٢٣)

(*Lâ yüs'elü ammà yef'alü ve hüm yüs'elûn.*) [Allah yaptığından sorumlu değildir, onlar ise sorguya çekileceklerdir.] (Enbiyâ: 21/23) buyrulduğuna göre, Allah-u Teàlâ Hazretleri farz edelim ki kullara ağır bir şey emretse, tàkatinin üstünde bir şey emretse, haksız bir şey emretse, adaletsiz bir şey emretse; insanların, "Zalimlik bu!" diyebileceği bir şey emretse, kim hesap soracak?

Alemlerin Rabbi, neylerse kimse ona hesap soramaz. Her şeye kàdir, kimse onun karşısına çıkamaz, onun iradesine muhalefet edip de onunla çatışamaz. Allah-u Teàlâ Hazretleri tabii, bazı insanlara müsaade etmiş de, dünya imtihan olduğu için, günah işleyebiliyorlar. Yoksa, Allah müsaade etmese, onu da yapamazlar. Yâni kâfir felç olsa, kolunu kıpırdatamaz. Allah yeri göğü sallasa, binasından çıkamaz. Başına taşlar yağdırır.

Nasıl tarih boyunca eski, Allah'ın kahrına uğramış ümmetlerin cezasını çektiği gibi.

"—Benim!" diyen. "Ben kàdirim, ben yaparım, ben ederim!" diyen insanların, Firavunların, Nemrutların nasıl cezalandığını biliyoruz. Yâni günahı işleyen Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne karşı geliyor ama, imtihan olduğundan, Allah müsaade verdiğinden, imkân verdiğinden... Yoksa Allah'ın istemediği bir şeyi, yapılmasını murad etmediği bir şeyi kimse yapamaz.

كُنْ فَيَكُونُ (يس:٨٢)

(*Kün feyekûn*) [Ol der, hemen oluverir.] (Yâsin: 36/82) Ol derse olur, olma derse olmaz; dur derse, durur her şey... Her şey onun emrine mutî'...

لاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللّٰهِ

(*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh*)[68] "Allah'tan gayrı güç kuvvet sahibi yok..." Asıl iman bu işte... Gücün kuvvetin Allah'ta olduğunu bilen, her şeyi yapacağını bilen bir insan, asıl gerçek mü'min olmuş oluyor.

c. Günahın Peşinden İyilik Yap!

Bir hadis-i şerif daha okumak istiyorum, bu cennetle cehennem meselesi bahis konusu olunca...

Birinci hadis-i şerifte cennet nimetlerinin ebedî olduğunu, cehennemin azablarının, acılarının da ebedî olduğunu okumuştuk. Orada bir cümleyi ben unuttum, hadis-i şerif tamam olsun diye, onu da hatırlatayım. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[69]

وَ إِذَا عَمِلْتَ سَيِّئَةً فَأَتْبِعْهَا حَسَنَةً تَمْحُهَا (حم. عن أبي ذر)

(*Ve izâ amilte seyyieten feetbi'hà haseneten temhuhâ*) [Bir günah işlediğin zaman, arkasından hemen bir iyilik yap ki, bu yaptığın iyilik onu sildirsin.]

Bu da mühim bir kaidedir. Söz sözü açınca, ben bunu eklemeyi, hadisi tamamlamayı şimdiye bırakmış oldum:

Hani kuldur, Allah'a iyi kulluk etmek istiyor bir insan ama, hata işledi, günah işledi, dayanamadı, Allah'ın sevmediği bir şeyi yaptı... Bu sevilmeyen şeye, iyi olmayan şeye *seyyie* deniliyor. Seyyie işledi, kötü bir iş işledi bir insan, ne yapacak?.. Küçük veya

---

68 İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1276, *Dua* 34/16, no:3878, Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.226, no:946, Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.299, no:1003, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.33, Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1376, no:43612.

69 Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs,* c.III, s.254, no:4753; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.169, no:21525; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.6, s.245, no:8026; Ebû Zer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.577, no:39388 ve c.IV, s.209, no:10181; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.377 ve c.III, s.2-370, no:2374.

büyük bir kötü şey işledi, ne yapacak?.. Efendimiz hemen onun ilacını, reçetesini söylüyor: (*Feetbi'hà haseneten*) "Onun arkasına hemen bir iyilik yap!" Yâni, özel olarak gayrete gel;

"—Aman ben bir kötülük yaptım!" diye, hemen bir pişmanlık duy, arkasından bir iyi iş yap. (*Temhuhâ*) "Bu yaptığın iyi iş, öteki kötü işi siler!" Silsin diye kalk, davran, iyilik yap. Niyetin belli olsun. Yani, "Ben bu işi yaptım ama, hata olarak yaptım, pişmanım!" diye, iyi bir şey yap ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri eski günahını affetsin, silsin.

Hadis-i şerifi böylece tamamlamış olduk. Bir hadis bu... Cennet ehlinin nimetleri, safaları daimî; cehennem ehlinin acıları, üzüntüleri daimî. Eğer cehenneme düşmek istemiyorsa, bir insanın Rasûlüllah SAS Efendimiz'e itaat etmesi lâzım!.. Eğer itaat etmiyorsa, hadîs yolunda, sünnet-i seniyye-i nebeviyye yolunda değilse, Kur'an yolunda değilse; demek ki cenneti istemiyor, Allah'ın davetini kabul etmemiş. Allah cennetine çağırdığı halde bu cennete gitmek istemiyor. O zaman, (*ilâ cehenneme zümerà*) diyoruz ya... Kızdığı zaman ayetin bir parçasını okuyor, büyüklerinizden duymuşsunuzdur. Ne hali varsa görsün diyoruz. O zaman cehenneme gidecek.

d. Cennetteki ve Cehennemdeki Yerler

Üçüncü hadis-i şerife geçiyorum. O da Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS'in mübarek sözlerini de okuyalım:[70]

كُلُّ أَهْلِ الْجَنَّةِ يَرٰى مَقْعَدَهُ مِنْ النَّارِ، فَيَقُولُ: لَوْلاَ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي، فَيَكُونُ لَهُ شُكْرًا. وَكُلُّ أَهْلِ النَّارِ يَرٰى مَقْعَدَهُ مِنَ

[70] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.512, no:10660; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.473, no:3629; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.551, no:39312; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.316, no:15589.

الْجَنَّةِ ، فَيَقُولُ : لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي ، فَيَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً

(حم. حل. ك. عن أبي هرية)

RE. 342/1 (*Küllü ehli'l-cenneti yerâ mak'adehû mine'n-nâri feyekùlü: Lev lâ enna'llàhe hedânî feyekûnü lehû şükren. Ve küllü ehli'n-nâri yerâ mak'adehû mine'l-cenneh, feyekùlü: Lev enna'llàhe hedânî feyekûnü aleyhi hasreten.*)

Bu da bu bizim bu haftaki cennet ve cehennemle ilgili hadis-i şerifleri anlatırken, işin başka tarafını aydınlatıyor.

Biliyorsunuz, daha önceki sohbetlerimde söyledim, siz de duydunuz; her insanın hem cennette, hem cehennemde yeri ayrılmış. Yer bulamama bahis konusu değil. Hem cennette yeri var, mekânı var, "Burası falancanın yeri!" diye; hem cehennemde mekânı var, "Burası aynı şahsın cehennemdeki yeri!" diye. Şimdi insan iyi işler yapar cennetlik olursa, cennetteki yerine gidiyor; cehennemdeki yerine gitmiyor. Kötü iş yaparsa, cehennemlik olursa, cehennemdeki yerine gidiyor; cennetteki yeri de mü'minlere veriliyor. Oraya kendisi gidememiş oluyor.

Şimdi bir de, insan cennete girdiği zaman ne olacak? (*Küllü ehli'l-cenneti yerà mak'adehû mine'n-nâr*) "Cennete giren herkes cehennemdeki yerini görecek." Bakacak, Allah ona gösterecek, o imkânı sağlayacak, cehennemdeki oturma yerini, kalma yerini, azab görme yerini orada görecek; (*feyekùlü: Lev lâ enna'llàhe hedânî*) diyecek. (*Leedhulehâ*) diye kenarında bir ilave var hadîs-i şerîfin, doğru olanı da o. O olmasa da mânâ öyle anlaşılıyor zaten. Yâni:

"—Allah bana hidayet etmeseydi, nasib etmeseydi, iyi işler yapmaya imkân vermeseydi, buraya ben girecektim, eyvah!.. Cehennemdeki yerim ne kadar fenaymış. Oraya düşecektim, Allah lütfeyledi, hidayetini nasib eyledi de cennete girdim." diyecek. (*Feyekûnû lehû şükren*) "Bu onun için şükür olacak."

Tabii, biliyorsunuz her şey zıddıyla anlaşılır, aksiyle belirir güzelliği. Yani insan sıhhatliyken, hastayı gördüğü zaman sıhhatin kıymetini anlar veya hasta yaşayıp birkaç gün, birkaç hafta sonra şifa bulduğu zaman, sıhhatin ne kadar güzel olduğunu

anlar. Gündüzle gelen geceden sonra ışığın kıymetini anlar. Karnı doyan, açlıktan kurtulan, nimetlerin kıymetini bilir. Bunun gibi işte cennete girmiş olan insan da, cehennemdeki yerini görünce:

"—Ooo! İyi ki buraya girmemişim, Allah beni kurtarmış, eğer hidayet etmeseydi, cehenneme girseydim ne fena olurdu. İyi ki cennetteyim, çok şükür yâ Rabbi!" diyecek.

Bu cehennemdeki yerini görmesi, cennetteki yerini bilmesi bakımından bir nimet olacak tabii ve şükür olacak ona.

Bunun karşılığında da yine işin öbür tarafında cehennem ehline de cennete girseydi nereler onun olacaktı; oradaki yerleri, oturacağı yerler gösterilecek diyor Peygamber Efendimiz. Onlar da diyecekler ki;

"—Ooo! (*Lev enna'llàhe hedânî*) Keşke Allah bana hidayet etseydi de ben cennete girseydim, orada olacaktım. Vayy, ne kadar büyük imkânlar, fırsatlar elimden gitmiş, ne kadar büyük nimetlerden mahrum olmuşum!" diyecek. (*Feyekûnü aleyhi hasreten*) "Bu da onun için bir nedamet, pişmanlık, iç yanıklığı, bir hasret, bir dağ-ı derûn olacak."

Evet muhterem kardeşlerim! İnsanlar Allah'ın yolunda gitmedikleri zaman, böyle feci işler yapmışım diyorlar. Ateşle oynuyorlar, istikballerini mahvediyorlar. Ben tabii bu hadîs-i şerîfleri okuduktan sonra, hadîs-i şerîfler işin hem o tarafını, hem bu tarafını gösteriyor. Bunları okuduktan sonra, tahmin ediyorum ki, İslâm'ın ne kadar büyük bir nimet olduğunu bütün kardeşlerim, bütün beni dinleyen kardeşlerim gayet güzel görüyorlar.

Hani insana hem dünyanın, hem ahiretin saadetini sağladığı için İslâm'dan büyük nimet olmaz! Evet, üzerimizde sayılamayacak kadar çok nimetler var. Sıhhat var, afiyet var, akıl var, fikir var... Etrafımızdaki konforlar, meyveler, hele hele güzel memleketimizin çeşitli nimetleri, yiyecekler, içecekler, tatlılar, bizlere mahsus neler neler var... Bu Karadeniz'in güzelliğine de hayran oldum. Allah kardeşlerimize bağışlasın, müslümanlara bağışlasın; yemyeşil, şâhâne diyarlar, çeşit çeşit meyveler... İnsanların kendi akıllarıyla buldukları, el emeğiyle yaptıkları güzel tatlılar ve sâireler... Bunların hepsi çeşit çeşit Allah'ın

nimetleri ama, nimetlerin en büyüğü bizim müslüman olmamız!.. Bundan büyük bir nimet yok!..

Çünkü, el-hamdü lillâh, cenneti cehennemi biliyoruz, Allah'ın varlığını birliğini biliyoruz, dünyadan sonra ahiret hayatı olacağını biliyoruz. Gàfil değiliz, câhil değiliz, böyle ne olduğundan habersiz yaşayıp da, ahirette pattadak ölüp gidip de;

"—Aaa! Bir de ahiret varmış. Eyvah bir de burada azab varmış!" diye, azaba uğrayanlar gibi değiliz.

Gerçi Allah-u Teàlâ Hazretleri bütün insanlara bu bilgileri göndermiş, hem de her zaman göndermiş. Hem de hadîs-i şerîflerden, ayet-i kerîmelerden biliyoruz ki, her yere göndermiş. Demek ki rahmetinden, adaletinden, lütfundan, kereminden, bütün insanlar aslında bunları bilmiş oluyorlar. Allah bildirmiş, onlara haberci göndermiş oluyor.

وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلاَّ خَلاَ فِيهَا نَذِيرٌ (فاطر:٢٤)

(*Ve in min ümmetin illâ halâ fîhâ nezîr*) "Kendisine bu işleri ihtar eden, bir Allah ehlinin, Allah'ın elçisinin gitmediği hiç bir kavim yok." (Fâtır, 35/24) diye bildiriliyor. Ama işte çoğu sapıtmışlar, şaşırmışlar, yalan yanlış yollarda şu fani hayatın, fâni lezzetleriyle vakitlerini geçiriyorlar.

İslâm nimeti bizim için en büyük nimet... Allah'a hamd ü senâlar olsun, bizi bu güzel İslâm nimetiyle müşerref eyledi, müslüman eyledi. Bu şâhâne iman lezzetini içimize ihsan eyledi de, kendine mü'min kullarından eyledi, Allah'a hamd ü senâlar olsun... Lütf u kereminden dileriz ki, ahirette de, dünyada da bizlere bahtiyarlıklar ihsan eylesin... Hem bu dünyada, hem ahirette aziz eylesin... İki cihanın saadetine cümlenizi, cümlemizi sevdiklerimizle beraber nâil eylesin, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

13. 10. 1995 - Trabzon

18. FAKİRLİK VE ZENGİNLİK

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!
Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!
Cumanız mübarek olsun... Allah sizi rahmetine erdirsin... İki cihanda aziz ve bahtiyâr eylesin...
Şu anda Hollanda'da bulunuyoruz. Buradaki kardeşlerimiz, *İrfan Vakfı* diye bizim *Hakyol Vakfı*'na benzer bir vakıf kurmuşlardı. Dört tane konferans tertiplediler, beni çağırdılar. O vesileyle burada bulunuyorum. Çok memnunum yaptıkları faaliyetlerden... Güzel toplantılar oluyor, ziyaretler oluyor.
Şimdi size, Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden birkaç tanesini, Hollanda'dan cuma sohbeti olarak okuyacağım. Allah hepinizden râzı olsun...

a. Rasûlüllah Sevgisinin Faydası

Abdullah ibn-i Ömer RA'dan birinci hadis-i şerif. Ebû Nuaym rivâyet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz'i sevmekle ilgili:[71]

مَا اخْتَلَطَ حُبِّي بِقَلْبِ عَبْدٍ إِلاَّ حَرَّمَ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ جَسَدَهُ عَلَى النَّارِ

(أبو نعيم عن ابن عمر)

RE. 370/2 (*Ma'htelata hubbî bi-kalbi abdin, illâ harrama'llàhu azze ve celle cesedehû ale'n-nâr.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*
Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:
(*Ma'htelata hubbî bi-kalbi abdin*) "Bir kulun kalbine, gönlüne benim sevgim, muhabbetim karıştı mı, (*illâ harrama'llàhu azze ve celle cesedehû ale'n-nâr*) Allah-u Teàlâ Hazretleri onun vücudunu cehenneme haram kılar."

---

[71] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.255, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.185, no:939; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.396, no:19713.

Hadis-i şerifin meali bu. Yâni, bir müslüman kulun gönlünde Rasûlüllah sevgisi varsa, o sevgi kalbine yerleşmişse, kalbiyle imtizac etmiş karışmışsa, kalbi Rasûlüllah'ın sevgisiyle dolmuşsa; ona Allah cehennem azâbı vermez, o kulu cehennemine sokmaz. Rasûlüllah'ın sevgisi kalbinde olduğu için, o cehenneme girmez, cennetlik olur. Onun için, aziz ve sevgili kardeşlerim hepimizin Rasûlüllah SAS Efendimiz'in sevgisini elde etmemiz lâzım!..

Tabii, Rasûlüllah SAS Efendimiz'i sevebilmemiz için onu tanımamız gerekiyor. Onu tanırsak, onun evsafını iyi bildiğimiz zaman, onun evsafını öğrendiğimiz zaman, hayatını, ahlâkını, harekât u sekenâtını iyice tahlil edebilsek, sevmemek mümkün değil, hayran olmamak mümkün değil... Yaptığı işlerin ne kadar güzel olduğunu anlayıp da, insanın kalbinin Rasûlüllah aşkıyla dolmaması mümkün değil...

O halde ne yapmamız gerekiyor?.. Peygamber SAS Efendimiz'in hayatını öğrenmemiz gerekiyor. Rasûlüllah'ın sîretini, yâni hayatını okumamız gerekiyor. Nasıl çalışmış, nasıl

kendisine peygamberlik gelmiş?.. Nasıl sıkıntılara rağmen, Allah'ın kendisine vermiş olduğu peygamberlik vazifesini fedakârca, çok büyük bir muazzam, muhteşem bir gayretle, azimle nasıl anlatmış?.. Etrafındaki o cahil, o gàfil, o hırçın, o bedevî insanları, nasıl İslâm terbiyesiyle güzelce yetiştirmiş, nasıl sàlih insanlar haline getirmiş?.. Bunları sîretini okuyup anlayabiliriz.

Hadis-i şerîflerini okuyup, bize olan nasihatlarını anlarız. Ve onun fikirlerini öğrenmiş oluruz. Onun için Rasûlüllah SAS Efendimiz'in hadis-i şerîflerine de ailece, topluca zaman ayırmalıyız ve açıklamalı hadis kitaplarını; böyle izahları olan, dipnotları olan, içerideki izah edilmesi gereken püf noktaları açıklayıcı hadis kitaplarını, çoluk çocuğumuza okumamız çok faydalıdır.

Bir de, Rasûlüllah SAS Efendimiz'e çok salât ü selâm getirmemiz lâzım!.. Rasûlüllah SAS Efendimiz'e salât ü selâmları, melekler derhal Peygamber Efendimiz'e bildirirler. Peygamber Efendimiz de tabii, kendisine salât ü selâm getiren ümmetine mukàbele eder. O bakımdan salât ü selâm ile, Rasûlüllah'la âşinâlık hàsıl olur, Rasûlüllah'a yakınlık hàsıl olur. Rasûlüllah'ın rızası kazanılır. Rasûlüllah SAS Efendimiz'in sevgisi insanın kalbine yerleşir.

Bu söylediklerimi hem kendimiz için yapmamız gerekiyor, hem de çoluk çocuğumuza, aile halkımıza, Rasûlüllah sevgisini aşılayacak çalışmalar yapmamız gerekiyor. Çocuklarımızı Rasûlüllah sevgisiyle, muhabbetiyle ve Rasûlüllah'ın hayatı ve hadisleriyle ilgili bilgilerle donatarak yetiştirmemiz gerekiyor. Birincisi bu.

Cuma günlerinde, cuma gecelerinde biliyorsunuz, Peygamber SAS Efendimiz'e çok salât ü selâm getirmek de, yine Rasûlüllah Efendimiz tarafından tavsiye edilmiş olduğundan, elimizde tesbih, dilimizde Rasûlüllah Efendimiz'in salât ü selâmı... Böylece bu konuşmayı dinledikten sonra camiye giderken, yolda, otobüste, otomobilde, vasıtada veya sokakta yürürken, camide Peygamber SAS Efendimiz'e salât ü selâmı çok çok getirelim!..

b. Zenginliğin Zararı

Şimdi Peygamber Efendimiz'in diğer bir hadis-i şerifine geçiyorum. Ebû Hüreyre RA'dan rivâyet edilmiş bu ikinci hadis-i şerîf. Buyuruyor ki Efendimiz:[72]

مَا أَخْشٰى عَلَيْكُمُ الْفَقْرَ ، وَلٰكِنِّي أَخْشٰى عَلَيْكُمُ التَّكَاثُرَ ؛

وَمَا أَخْشٰى عَلَيْكُمُ الْخَطَأَ ، وَلٰكِنِّي أَخْشٰى عَلَيْكُمُ التَّعَمُّدْ

(ك. هب. عن أبى هريرة)

RE. 370/3 (*Mâ ahşâ aleykümü'l-fakr, ve lâkinnî ahşâ aleykümü't-tekâsür; ve mâ ahşâ aleykümü'l-hata', ve lâkinnî ahşâ aleykümü't-teammüd.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Burada da buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

"Ben sizin için fakirlikten korkmuyorum, sizin fakir olmanızdan endişe etmiyorum, fakir kalmanızdan endişe etmiyorum; fakat zenginlikten, malınızın çokluğundan endişe ediyorum."

Yâni siz fakir olabilirsiniz... Tabii Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin ihtiyaçlarımızı görmesi, bize lütfuyla hemen rızıklar vermesi, nimetlerini bol bol ihsân etmesi temennî edilir, dua edilir, istenir:

"—Yâ Rabbi, bize fazl u kereminden hayırlı kazançlar ihsân eyle... Hayırlı nimetler ver, işimizi rast getir... Gönlümüzün muradlarını ihsân eyle... Bizi kimseye muhtaç etme, fazl u kereminle zengin eyle...

اَللّٰهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ الْهُدٰى وَالتُّقٰى ، وَالْعَفَافَ وَالْغِنٰى

(م. ت. ه. عن ابن مسعود)

[72] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.308, no:8060; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.17, no:3222; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.582, no:3970; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.281, no:10314; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.220, no:6241; *Mecmaü'z-Zevâid,* c.III, s.304, no:4673; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.397, no:19716.

(*Allàhümme innâ nes'elüke'l-hüdâ ve't-tukà, vel-afâfe ve'l-gınâ*)[73] "Yâ Rabbi biz senden takvâ ve hidayet isteriz, afiyet ve zenginlik isteriz." diye istenir ama, fakir de olsa bir insan netice itibariyle tazarrû ve niyaz eder Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne. Ondan korkmuyorum diyor Peygamber Efendimiz.

"—Siz fakir olsanız da, yine Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne güzel kulluk etmeye devam edersiniz, namazınızı kılarsınız, boynunuzu bükersiniz, yalvarırsınız, yakarırsınız. Fakirlikte sabredip ecir kazanırsınız. Ondan endişe etmiyorum da, zengin olmanızdan, malınızın, mülkünüzün çok olmasından, malın yığılmasından endişe ediyorum." diyor Peygamber Efendimiz ümmetine hitaben, sahabesine hitaben.

Çünkü, çok olduğu zaman tabii bu mal çokluğunun insana yüklediği görevler var. Evet, Allah sana mal mülk çokluğu vermiş, zenginsin. Pekiyi başka müslümanlar nasıl? Dünyanın üzerindeki müslüman kardeşler, diğer ülkelerdeki insanlar ne yapıyorlar, ne yiyorlar, ne içiyorlar, aç mı, tok mu, rahat mı, sıkıntıda mı?.. Çeçenistan nasıl? Bosna nasıl? Somali nasıl? Afrika nasıl?.. Bangladeş nasıl? Filipinler nasıl?..

Arkadaşlarımızla Avustralya'dan hacca gidiyorduk, Manila havaalanına indi uçağımız. Öbür uçağı beklerken, otelde bekliyorduk. Bir açıkgöz arkadaşımız, hassas kardeşimiz, kârını zararını, sevabını bilen kardeşimiz ortalıktan kayboldu. Atladı arabaya şehre indi. Otel havaalanının yanında, biz orada kaldık. Biraz dışarı çıkalım, yürüyelim dedik. Baktık yürünecek bir yer değil, tekrar otele döndük.

Ama o arkadaşımız Manila şehrine indi, geldi. Gözleri yaşlı, ağlıyor, sakallı, kocaman adam, ağlıyor. Merak ettik:

---

[73] Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.250, no:4898; Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.394, no:3411; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.394, no:3411; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, b.411, no:3904; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.235, no:674; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.277, no:267; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.326, no:2073; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.39, no:303; Taberânî, *Dua*, c.I, s.416, no:1409; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.457, no:1856; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.182, no:3646; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.191, no:579; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VI, s.183, no:4975.

“—Niye ağlıyorsun?” dedik.

“—Hocam, yanımda biraz biriktirdiğim zekâtım vardı, o zekâtı buradaki müslümanlara vermek için geldim. Biliyorum buraları, Manila Camii’ne gittim. O kadar perişanlar, o kadar fakir insanlar var ki, onlara verdim zekâtımı ama, onların o perişanlığı beni üzdü, onun için ağlıyorum.” dedi.

Yâni, biz belki bilmeyiz. Filipinlerde nasıl müslüman olduğundan haberimiz yoktur. Vietnam’da müslüman olduğundan haberimiz yoktur. Halbuki müslüman kardeşlerimiz var, İslâm oralara yayılmış... Endonezya dünyanın en kalabalık müslüman ülkelerinden birisi. Malezya var... Hindi Çininde, azınlıkta da olsa Laos’ta, Kamboçya’da müslüman kardeşlerimiz var...

Hindistan’da müslüman kardeşlerimiz var, Hindularla beraber yaşıyorlar. Seylan’da müslüman kardeşlerimiz var, Afrika’da müslüman kardeşlerimiz var... İşte onlara karşı görevleri var müslümanların. Yâni müslümanın öteki müslüman kardeşlerine karşı mâli görevleri var…

Dinimizde sadece namaz kılmak değil ibadet, sadece zikir değil... Bir de zekât gibi mâli bir ibadet var. Sadaka gibi güzel görevler var. Elindeki imkânları öteki müslümanlara vermesi lâzım! Öteki müslümanları kayırması, kollaması lâzım! Acıması, yardım etmesi lâzım!..

Bir insan fakir olursa, sorumlu olmaz. Çünkü yok bir şey… Ama zengin olduğu zaman, bu görevleri yapmadığı zaman Allah bunun hesabını sorar. Onun için Peygamber Efendimiz:

"—Ben sizin mal çokluğunuzdan daha çok endişe ediyorum." diyor.

Aklıma gelen diğer bir sebep, neden acaba endişe ediyor Peygamber SAS Hazretleri:

Bir de fakirlik insanı Allah'a yaklaştırır, ibadet, tazarrû ve niyaza döndürür de, zenginlik insanı şımartır. Kendisi şımarmasa, çocukları şımarır. Parayı çok bol bulunca, har vurup harman savurur, israf eder, kötü yerlerde harcar... Bar, pavyon, kumar, eğlence, zevk, keyif yerleri... Bir gecede şu kadar paraların döküldüğü, saçıldığı, harcandığı yerler var.

Tabii zenginliğin bu tarafı var. İnsanda bu tarafa doğru bir meyil meydana getiriyor. Zengin olup da parasını bu taraflara vermeyene ne mutlu ama, işte adam kendisi müslüman olsa, bilse bile, çoluk çocuğu bilmiyor. Bir nesil sonra durum değişiyor, torunları daha değişiyor. Bakıyorsun o mütedeyyin hacı babanın oğlu biraz gevşek. Torununun dinle diyanetle, imanla ilgisi kalmıyor. Neden?.. E zengin. Varlık içinde yetişmiş, şımarık yetişmiş, Allah'ın emirlerine kulak asmaz duruma gelmiş. Özel okullarda okumuş, Avrupalara gitmiş, ihtisaslar yapmış ama, bir güzel dünyayı öğrenmiş ama, ahireti bilmiyor.

Onun için ayet-i kerimede:

إِنَّ الْإِنسَانَ لَيَطْغٰى. أَنْ رَآهُ اسْتَغْنٰى (العلق:٦-٧)

(*İnne'l-insâne leyatğâ. En raâhü'stağnâ.*) [İnsanoğlu kendini zengin görünce, müstağni görünce, azgınlık eder.] (Alak, 96/6-7) buyruluyor.

İnsan kendisini zengin görünce, müstağni görünce, tuğyan etme temâyülünde olduğundan, Efendimiz ondan korkuyor, Fakirlikten ziyade, ümmetin mal çokluğu karşısında çokluk imtihanını başaramamasından daha çok korkuyor. Çünkü fakirlikte Allah'a yöneldiği zaman dua edince, ibadet edince aslında ahiret bakımından sevaplı oluyor da; Allah'tan kopunca, Allah'a dua etmez olunca, o zaman fena oluyor.

Peygamber Efendimiz'in yine bir hadis-i şerifi var, beni çok etkiler, düşündürür, duygulandırır, heyecanlandırır:[74]

مَنْ لَمْ يَدْعُ اللهَ غَضِبَ اللهُ عَلَيْهِ (حم. ش. عن أبي هريرة)

(*Men lem yed'ullàhe gadıba'llàhu aleyhi*) "Kim Allah'a dua etmezse, Allah ona gazab eder." Allah dua eden kulunu seviyor, isteyen kulunu seviyor. Niyaz eden, münâcaat eden, kendisini anan, kendisine yönelen kulunu seviyor. Böyle hiç bir ihtiyaç duymayıp, hiç Allah hatırına gelmeyen kulları, kendisine dua etmeyen kulları sevmiyor.

Zenginlikte de insanı böyle gaflete düşürme tarafı olduğundan, bu hususta Efendimiz endişe ediyor. Tabii ne mutlu şuurunu bozmadan zengin olabilenlere, müslüman duygularıyla, şuuruyla yaşayan zenginlere...

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[75]

---

[74] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.278, no:3817; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.443, no:9717; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.22, no:29169; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.394; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafà*, c.VII, s.295; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.68, no:3160; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.404, no:23844.

[75] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.197, no: 17798; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.6, no:3210; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.3, no:2130; Buhàrî, *el-Edebü'l-Müfred*, c.I, s.112, no:299; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.291, no:3189; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.263, no:7336; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.18, no:22628; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.91, no:1248; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.259, no:1315; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.186; Tayâlisî, *Müsned*, c.II, s.316, no:1061; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XIII, s.268, no:5284; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *İslâhu'l-Mâl*, c.I, s.32, no:43; İbn-i Hacer, el-İsâbe, c.IV, s.653; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXXVI, s.143, no:100019; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.257, no:6757; Beyhakî, *el-Âdâb*, c.III, s.86, no:791; Amr ibnü'l-As RA'dan.

Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.1821, no:2823; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIII, s.348, no:26199.

نِعْمَ الْمَالُ الصَّالِحُ ، لِلرَّجُلِ الصَّالِحِ (حم. حب. ك. طس. ش. ع. هب. كر. عن عمرو بن العاص)

(*Ni'me'l-mâlü's-sàlih, li'r-racüli's-sàlih*) "Sâlih, zâhid, iyi bir müslümana temiz, helâl bir mal ne kadar yakışır."

Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz zengindi, Osman ibn-i Affan RA Efendimiz zengindi, Sa'd ibn-i Ebî Vakkas Aşere-i Mübeşşere'den, zengindi. Allah şefaatlerine erdirsin... Onlar ne güzel hizmetler ettiler müslümanlara. Ne kadar Peygamber Efendimiz'in takdirini aldılar, duasını kazandılar. O paralarıyla ne kadar sevaplar elde ettiler.

Allah bizi öyle ağniyâ-i şâkirînden eylesin... Mâlî imkânlarımızla dinimizi güzel uygulamayı, sevap kazanacak işler yapmayı nasib eylesin...

Tabii bir duygu var. Biz kendimizi çok zengin saymayabiliriz, ben orta halli bir insanım diye düşünebiliriz kendimizi. Öyle değil, aslında bugün hepimiz el-hamdü lillâh, o Peygamber SAS Efendimiz'in çağına bakarsanız, o zamanki imkânlara bakıp da imkânlarımıza bakarsak, çok çok zengin sayılırız. Evlerimiz eşya doludur, dolaplarımız yiyecek doludur. Günlerce yetecek kadar gıdamız vardır. Yıllarca giyecek kadar libasımız, elbisemiz vardır. Yâni onlara göre değil.

Peygamber Efendimiz'in zamanında olsa, bizim gibi insanlar kendi giyimlerinin fazlasını hemen tasadduk ederlerdi, kendi ihtiyaçlarından fazla gıdaları hemen verirlerdi. Böyle müslümanlar arasında bir dengesizlik; birisi açlıktan ölüyor, birisi tokluktan patlıyor, birisi çıplaklıktan titriyor, ötekisi elbiselerini nereye koyacağını bilemiyor durumu olmazdı. Dünyadaki müslümanların birbirleriyle yardımlaşması çok olurdu, dengesizlikler kalkardı. Allah o hali nasib eylesin...

Hadis-i şerifin devamında, Peygamber SAS Efendimiz bir de buyuruyor ki:

وَمَا أَخْشَى عَلَيْكُمُ الْخَطَأَ ، وَلٰكِنِّي أَخْشٰى عَلَيْكُمُ التَّعَمُّدْ.

(*Ve mâ ahşâ aleykümü'l-hata', ve lâkin ahşâ aleykümü'l-taammüd*) "Ben sizin hata yapmanızdan da korkmuyorum da, kasıtlı işler yapmanızdan korkuyorum." Hata yapabilir bir müslüman. Yâni, ah hatâen oldu, bilmeyerek oldu, istemeyerek oldu, kusura bakmayın der, özür diler. O zaman tabii affolunur.

Ama kasden yapacak duruma gelirse, kasden yaparsa bir işi, bile bile, taammüden yaparsa; o zaman günaha açık olur. "Taammüden kusur işlemenizden korkarım, yâni böyle yapmayın!" Tabii hatâen yapmak elinde olmadan yapmasıdır insanın. Ama taammüden yapmak, büyük vebal yükler.

Evet ikinci hadis-i şerif de bu.

c. Yöneticinin Samîmî Çalışması

Gelelim üçüncü hadis-i şerifimize, bu cuma dersimizde:[76]

مَا اسْتَرْعَى اللهُ عَبْدًا رَعِيَّةً ، فَلَمْ يُحِطْ مِنْ وَرَائِهِمْ بِالنَّصِيحَةِ ؛ إِلاَّ حَرَّمَ اللهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ (هب. ابن النجار عن عبد الرحمن بن سمرة)

RE. 370/5 (*Me'ster'a'llàhu abden raiyyeten, felem yuhit min verâihim bi'n-nasîhati, illâ harrama'llàhu aleyhi'l-cenneh.*)

İbnü'n-Neccâr Abdurrahman ibn-i Semure RA'dan rivâyet etmiş, sıradaki bu üçüncü hadis-i şerifi. Diyor ki Peygamber Efendimiz SAS, bu üçüncü hadis-i şerifte:

---

[76] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.13, no:7364; *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.21, no:804; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.58, no:6181; Abdurrahman ibn-i Semure RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.50, no:14719; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.406, no:19742.

(*Me'ster'a'llàhu abden raiyyeten*)"Allah bir kulu bir raiyyetin başına geçirtip, tebaanın başına geçirtip, onlara hakim olmak, onları yönetmek, vatanı idare etmek vazifesi verdiği zaman..." Yâni o imkânı sağlamış, o da bir grup insanın başına yönetici, başkan, reis olarak seçilmiş. (*Felem yuhit min verâihim bi'n-nasîhat*) "Onları çepeçevre şöyle önlerinden, arkalarından koruyup kollamamış, iyilikleri için samîmî, içten çalışmamış ve o başkanlık vazifesini güzel yapmamışsa; o raiyyete, o tebaaya, o yönetilenlere karşı samimiyet ve ihlâsla, gayretle çalışma görevini yapmamışsa; (*illâ harrama'llàhu aleyhi'l-cenneh*) Allah ona cenneti haram kılar."

Yâni yöneticinin nasıl olması lâzım?.. Halkını düşünmesi, halkının üzerine titremesi, çepeçevre kucaklaması ve onun ihtiyaçlarını görmeye çalışması ve onu mutlu etmek için var gücüyle uğraşması gerekiyor.

اَلدِّينُ النَّصِيحَةُ (م. عن تميم الداري)

(*Ed-dînü en-nasîhah*)[77] "Din nasihattir." buyrulmuş. Yâni nasihat; samimiyet, içtenlik demek. İçten, ihlâs ile, candan bir

[77] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.182, no:82; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.107, no:4293; Neseî, *Sünen*, c.XIII, s.103, no:4126; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.102, no:16988; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.435, no:4574; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.72, no:823; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.52, no:1261; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.323, no:5265; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.432, no:7820; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.163, no:16433; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.320; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.392, no:2681; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.369, no:837; İmam Şâfiî, *Müsned*, c.I, s.233, no:1152; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.44, no:17; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.278, no:561; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.226, no:3095; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.VI, s.460, no:2990; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XIV, s.207, no:7495; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XI, s.54; Temîm ed-Dârî RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.351, no:3281; Taberânî, *Mucemü'l-Kebîr*, c.XI, s.108, no:1118; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.74, no;92; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.XIII, s.106, no:4129; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.297, no:7941; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.472, no:8901; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.III, s.474, no:1246; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.433, no:7822; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*,

çalışmayla, var gücüyle çalışacak. Böyle yaparsa büyük sevap alır. Yâni var gücüyle onun yâni o tebaanın, o milletin saadeti, selâmeti, hayrı, salâhı için çalışırsa büyük sevap alır.

Ama bunu yapmazsa; yâni geçti, oturdu koltuğa, emrinde askerler, emrinde hizmetçiler, emrinde beytü'l-mâl-i müslimîn; müslümanların paraları, pulları... Onları kötü yola kullandı, israfa harcadı, saraylar yaptı. Çengiler, eğlenceler, keyifler, ıyş u nûş meclisleri... Hani okuduğum tarih kitaplarından veya bugün dünya üzerinde gördüğümüz kötü yönetici tipleri. Böyle yaparsa, tabii ne yapmış olur? Kendisine verilen emaneti kötüye kullanmış olur. Mevkii, makamı, salâhiyeti ters kullanmış olur, kendi lehine kullanmış olur. Kendisi istifade etmiş ama başkalarını mahrum etmiş olur. Onun için onun cezası çok büyük oluyor. Cenneti Allah ona haram ediyor. Yâni, cennete girmesi asla mümkün olmuyor.

Onun için, Allah-u Teàlâ Hazretleri şuur ihsân etsin cümlemize, yöneticilerimize, müslümanları yöneten, müslüman milletleri yöneten yöneticilere; samimiyetle onların iyiliğini istesinler.

Hazret-i Ömer RA, Allah şefaatine erdirsin, devletin işini yaparken devlet mumunu yakarmış, kendi işini yapacağı zaman da, devletin mumunu söndürür, kendi mumunu, kandilini yakarmış. Yâni böyle bir ayrım yaparmış. Kendisini tebaadan ayırmamış, ganimetleri eşit taksim etmiş. Lükse, israfa kaymamış.

Basit ve sâde yaşamışlar. Beytü'l-mâl-i müslimîni korumuş, kollamışlar; israf etmemişler, kendi lehlerine aşırı kullan-

---

c.IV, s.122, no:3769; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.III, s.173, no:1171; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.242; Ebû Hüreyre RA'dan.

Dârimî, *Sünen*, c.II, s.402, no:2754; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.45, no:19; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.III, s.476, no:1248; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.281, no:568; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.III, s.77, no:1076; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.II, s.10, no:1522; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IX, s.307; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.I, s.466, no:1438; Sevban RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.I, s.263, no:290, 292; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.412, no:7196, 7197, 7201; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.414, no:1324; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.259, no:6253.

mamışlar. Tabii tarihe de adaletle, hüsn-ü idareye riayetle geçmişler. Allah-u Teàlâ Hazretleri şefaatlerine nâil eylesin...

Tabii, hepinizin duymuş olduğu bir meşhur hadis-i şerif var, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[78]

كُلُّكُمْ رَاعٍ ، وَ كُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ (خ. م. د. ت. حم.
حب. طس. ع. هب. ق. حل. خط. عد. عن ابن عمر)

(*Küllüküm râin, ve küllüküm mes'ûlün an raiyyetihî*) [Hepiniz bir çobansınız ve hepiniz idareniz altındakilerden sorumlusunuz.]

Hepimiz yöneticiyiz, hepimizin tebeası var, hepimizin raiyyesi var... Hepimiz çobanız, hepimizin sürüsü var, hepimiz sürümüzden mes'ulüz. Yâni evin sahibi de evin yöneticisidir, o da çoluk çocuğundan sorumludur. Vali de ilinden sorumludur, kaymakam kasabasından sorumludur. Devlet başkanı milletten

---

[78] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.304, no:853; Müslim, *Sahîh*, c.III, s.1459, no:1829; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.145, no:2928; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.208, no:1705; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II s.54 no:5167; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.342, no:4490; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.81, no:206; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.170, no:3890; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I,s.273, no:450; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.199, no:5831; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.319, no:20649; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.322, no:5261; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.287, no:12466; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.374, no:9173; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.281; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.143, no:2951; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.242, no:745; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *İyâl*, c.I, s.491, no:320; İbn-i Mürdeveyh, *Emâlî*, c.I, s.108, no:2; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.428, no:2327; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.265, no:100; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.174; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.110, no:5954; Ukaylî, *Duafâ*, c.I, s.49; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.273, no:450; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.123; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VI, s.47, no:14710; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.152, no:209; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.276, no:2771; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.330, no:1483; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.33, no:14670 ve 14710; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.941, no:1946; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.381, no:15753, 15754; RE. 343/1.

sorumludur. Halife-i rûy-ı zemin de, bütün müslümanlardan sorumludur.

....

Aziz ve sevgili dinleyiciler, Allah bir kimseyi bir raiyyenin başına, bir halkın başına idareci tayin etmişse, o raiyyeye, tebaaya samimiyetle, içtenlikle hizmet etmesi gerektiğini bildiren hadis-i şerîfi tamamladık. Bir hadis-i şerif daha okuyalım, ondan sonra sohbetimizi bitirelim!

d. İlim ve Edeb

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki, bu günün diğer hadis-i şerifine geçiyoruz. Ebû Hüreyre RA'dan diğer hadis-i şerîf bu hadis-i şerîf:[79]

مَا اسْتَرْذَلَ اللّٰهُ عَبْداً إِلاَّ حَظَّرَ عَلَيْهِ الْعِلْمَ وَالْأَدَبَ

(ابن النجار عن أبي هريرة)

RE. 370/7 (*Me'sterzela'llàhu abden illâ hazzara aleyhi'l-ilme ve'l-edeb.*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri bir kulu rezil etmek isterse, onu ilimden ve edebden mahrum eder." Yâni ilim ve edeb, insanı rezil olmaktan, rüsvâ olmaktan kurtaran iki güzel haslettir. Mü'minin ilim sahibi olması lâzım ve edeb sahibi olması lâzım!

İlim, bilgi demek. Her çeşit ilmi, bilgiyi öğrenmek önemli, fakat özellikle dinimizin esaslarına ait bilgileri müslümanların elde etmesi lâzım! Kendisinin lehine olan, aleyhine olan hususları bilmesi lâzım!.. Farzları, haramları bilmesi lâzım ki, farzları ihmal edip suçlu duruma düşmesin, haramları irtikâb eyleyip günahkâr duruma düşmesin... Şerri, hayrı bilmesi lâzım! Önemli olan bu...

Ondan sonraki öteki ilimler serbesttir. Yâni bazı insan şu ilimde ilerler, doktor olur. Bazı insanlar bu ilimde ilerler, ziraatçı

---

[79] *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.2, s.17, no:795; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.339; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.I, s.295, no:871; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.10, s.319, no:28927; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.406, no:19741.

olur. Bazı insanlar öteki ilimde ilerler, mühendis olur. Ama herkesçe müşterek olan dinî bilgileri bilmektir. Allah'ın neleri sevdiğini, Allah'ın nelere gazab ettiğini, biz kullarından Allah'ın neleri istediğini, bizim Allah'a nasıl kulluk etmemiz gerektiğini öğrenmek. Önemli olan bu... Bu ilimler önemli. Bunları mutlaka kendimiz, çoluk çocuğumuz, hepimiz öğrenmeliyiz. Bir de edebi öğrenmeliyiz.

Edeb nedir?.. Bir işi yaparken hatalardan sakınmak, hatasız yapmak; o işin edebidir. Hata olmasın, yanlış olmasın diye hatasız yapılmasını sağlayan kaidelere edeb diyoruz, âdâb diyoruz.

Tabii bir mecliste oturmanın edebi vardır, kalkmanın edebi vardır, konuşmanın edebi vardır, yemek yemenin edebi vardır. Ailede geçimin edebi vardır, beyin, hanımın, çocukların edebleri vardır. Okulda hocanın, talebenin riayet etmesi gereken edebler vardır. Çarşı pazarda tüccarın, müşterinin riayet etmesi gereken edebler vardır. Bunların hepsi bilinmeli ve insan bunlara sahip olarak yaşamalı!.. Bunları yapmadığı zaman, ilmi bilmeyip edebe riayet etmediği zaman, insan kötü duruma düşer, rezil duruma düşer. Allah bir kimseyi rezil etmek isterse, ilimden ve edebden

mahrum eder. O zaman o kimse insanların sevmediği, halkın sevmediği, topluma zararlı bir insan olur.

Allah-u Teàlâ Hazretleri şu güzel cuma gününün hürmetine, duaları kabul ettiği, kullarını affettiği bu güzel mübarek saatler hürmetine, bizlere hayırlı ilimler ihsân eylesin... Güzel edeblere sahib eylesin... Âdâba riayet eden müeddeb, edebli hayırlı kullar eylesin... Hayrı şerri bilen, ferâizi narhı bilen, bütün hareketlerini Allah'ın rızasına uygun yapan âlim, fâzıl, kâmil kullardan olmaya cümlemizi muvaffak eylesin...

Ömrümüzü tertemiz, Allah'ın rızasına uygun geçirelim. Ümmet-i Muhammed'e faydalı işler yapalım. Arkamızdan hayırla anılmamıza ve arkamızdan sevaplarımızın devam etmesine yarayacak işler yaparak, eserler bırakarak Rabbimizin huzuruna yüzümüz ak, alnımız açık olarak varalım!.. Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin, sevgili ve değerli Akra dinleyicileri...

Size Hollanda'dan kucak dolusu sevgiler, selâmlar, içten dilekler... Allah-u Teàlâ Hazretleri gönüllerinizin muradlarını ihsân eylesin... Cümlenizi iki cihan saadetine nail eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

20. 10. 1995 - HOLLANDA

19. ALLAH'I ZİKRETMENİN ÖNEMİ

Es- selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili ve değerli Akra dinleyicileri! Cumanız mübarek olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri, gönüllerinizin dileklerini, muradlarını sizlere dünyada, ahirette ihsân eylesin...

Anonsta söylendiği gibi, size Berlin'den hitab ediyorum. Berlin'de çok kardeşlerimiz var. Şaka yapıyoruz aramızda, "Berlin Türkiye'nin vilâyetlerinden birisi gibi" diye. Şimdi artık vilâyet sayıları da çoğaldığı için rakamlar karıştı ama, sanki bir vilâyet de Berlin vilâyetimizmiş gibi. Çok kardeşimiz var burada ve dün akşam söylediler bana, seksen kadar cami var... Güzel bir şey yâni. Yabancı bir ülkede, yabancı bir şehirde, seksen kadar cami olması çok güzel bir şey!..

Bizim buradaki sarıklı, cübbeli derviş kardeşlerimiz de, Allah razı olsun, Hocamız'ı seven kardeşlerimiz bir yer açmışlar, onlar da cuma namazı filân kılıyorlar orada... Adını da, "Mehmed Zâhid Kotku Tekkesi" diye yazmışlar. Akşam ve sabah namazlarını orada kıldık. Zâten ben artık, gittiğim yerde arkadaşlara şaka yapıyorum, diyorum ki:

"—Bak bundan sonra beni çağırırsanız, Mehmed Zâhid Kotku Camilerine çağırın! Camiyi kurun, çağırın geleyim!" diye lâtife yapıyorum.

Sabah namazını da orada kıldık kardeşlerimizle berâber. Hocamız'ın bize yâdigârı olan, Peygamber Efendimiz'in sünneti olan Evrâd-ı Şerifemizi okuyup, el-hamdü lillâh huzurlu bir şekilde eve geldik. Size buradan hitab etmekten sevinçliyim, mutluyum.

a. Allah'ı Zikreden Kimseler ve Melekler

Bugün size Peygamber SAS Efendimiz'in üç tane hadis-i şerifini okumak istiyorum. Birincisi:[80]

---

[80] Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.213, no:4868; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.459, no:3378; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.234, no:3781; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.49, no:11481, 11893; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.137, no:1500; Ebû Ya'lâ,

مَا مِنْ قَوْمٍ يَذْ كُرُونَ اللَّهَ إِلاَّ حَفَّتْ بِهِمُ الْمَلاَئِكَةُ ، وَغَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ ، وَنَزَلَتْ عَلَيهِمُ السَّكِينَةُ ، وَ ذَ كَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ (ت. ه. عن أبي هريرة وأبي سعيد معا)

RE. 386/9 (*Mâ min kavmin yezkürûna'llàhe illâ haffet bihimü'l-melâikeh, ve gaşiyethümü'r-rahmeh ve nezelet aleyhimü's-sekîneh, ve zekerehümu'llàhu fî men indeh.*)

Tirmizî hasen, sahih hadis buyurmuş. Ebû Hüreyre ve Ebû Said RA'dan beraberce rivâyet edilmiş bir hadis-i şerifle başlıyorum. Çünkü Mehmed Zâhid Kotku Dergâhı denilince, zikirden başlamak tatlı geldi bana. Bu hadis-i şerifin kelimelerini izaha geçelim:

(*Mâ min kavmin*) "Hiçbir topluluk yoktur ki..." *Kavim* burada ırk, millet mânâsına değil, insan grubu demek. "Hiçbir insan grubu yoktur ki, az veya çok olabilir; (*yezkürûna'llàhe*) Allah'ı zikrediyorlarsa... Allah'ı zikreden hiçbir insan gurubu, topluluğu yoktur ki, bir yere toplanmışlar, orada Allah'ı zikrediyorlar; (*illâ haffet bihimü'l-melâikeh*) melekler onların etrafını çepeçevre sararlar, kuşatırlar, toplanırlar etraflarına. Yâni, onlar Allah'ı zikrediyorlar diye, melekler onların etrafına toplanırlar."

Biliyorsunuz, biz (*Amentü bi'llâhi ve melâiketihî*) diyoruz, Allah'a ve meleklerine inanıyoruz. Allah'ın çeşit çeşit melekleri var... Cebrâil, İsrâfil, Azrâil, Mikâil AS büyükleri. Ondan sonra, vücudumuzda *Kirâmen*, *Kâtibîn* meleklerimiz var.

Müsned, c.II, s.463, no:1283; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.169; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.423, no:8272; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.296, no:2233; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.333, no:684; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.12; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.46, no:45; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.272, no:861; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.307, no:30089; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.293, no:20557; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.388, no:530; Ebû Hüreyre ve Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.424, no:1822; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.238, no:20660.

Mafsallarımızda melekler var. Gözümüzü koruyan melekler var, amellerimiz yazan melekler var. Çeşit çeşit melekler var...

Tabii bir de Allah-u Teàlâ Hazretleri, bazı melekleri özel durumlarda gönderiyor ve yaratıyor. Meselâ, bir müslüman abdestli yattığı zaman, onun iç çamaşırıyla vücudu arasında Allah bir melek halk eder. O melek ona sabaha kadar, "Yâ Rabbi, bu kulun temiz yattı. Bunu afv ü mağfiret eyle!.." diye dua eder deniliyor. Böyle melekler var.

Bir de işte böyle Allah'ı zikrederken, zikri sevdikleri için, zikirden çok zevk aldıkları için, zikredenleri sevdikleri için, Allah sevdiği için zikredenleri, melekler onların etrafına toplanırlar.

"Hiç bir kavim yoktur ki, Allah'ı zikretmek için bir araya gelmiş topluluk, birkaç kişi, üç beş kişi, on kişi, yirmi kişi, elli kişi... neyse, Allah'ı zikreden hiç bir topluluk yoktur ki, melekler onları çepeçevre kuşatmış olmasın." Yâni mutlaka kuşatır demek. Yâni, Allah dediğiniz zaman, Allah Allah demek için toplandığınız zaman, melekler yanı başınızda...

Burada, hadis-i şerifin devamına geçmeden önce, dikkatimi çeken bir hususu, benim zihnimde yer eden önemli bir hususu size anlatmak istiyorum. Tabii zikir deyince aklımıza tesbih geliyor. Tamam. Dervişler geliyor. Tamam... Kur'an-ı Kerim'den ayet-i kerimeler geliyor Allah'ı zikretmenin sevabı hakkında, Allah'ı zikredenlerin felâh bulacakları hakkında. Zikir çok güzel bir ibadet... Namaz gibi Allah'ın bir emri bize... Allah'ı zikretmek bizim vazifemiz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا (الاحزاب:٤١)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenü'zküru'llàhe zikren kesîrâ.*) "Ey iman edenler, Allah'ı çok zikrediniz!" (Ahzâb, 33/41) buyuruyor. Binâen aleyh, bazı insanların yapıp, bazı insanların yapmamakta serbest olduğu, ihtiyârî, keyfî bir çalışma değil. Bütün müslümanların zikir erbâbı olması lâzım! Bütün müslümanlara Allah dervişliği emrediyor.

Ama bir hadis-i şerif var. Sabahleyin Mehmed Zâhid Kotku Tekkesi'nde arkadaşlara söyledim, akşamleyin de vaazda söyledim. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[81]

مَنْ أَطَاعَ اللهَ فَقَدْ ذَكَرَ اللهَ ، وَإِنْ قَلَّتْ صَلاَتُهُ ، وَصِيَامُهُ ، وَتِلاَوَتُهُ لِلْقُرْآنِ ؛ وَمَنْ عَصَى اللهَ فَلَمْ يَذْكُرْهُ ، وَإِنْ كَثُرَتْ صَلاَتُهُ وَصِيَامُهُ وَتِلاَوَتُهُ لِلْقُرْآنِ (الحسن بن سفيان ، طب. كر. عن واقد ؛ ض. هب. عن ابن أبي عمران مرسلا)

(*Men etàa'llah, fekad zekera'llàh*) "Kim Allah'a itâat ederse, Rabbimizin sözünü dinlerse, günahlara dalmazsa; o Allah'ı zikreden kimse sayılır, zikir ehli sayılır; (*ve in kallet salâtühû ve sıyâmühû ve tilâvetühü'l-kur'ân.*) Kur'an okuması, nafile oruç tutması, nafile namaz kılması az olsa bile..."

Farzları kılıyor, sünnetleri kılıyor, öyle uzun boylu nafile namazlar kılamıyor. Çok namaz kılamasa bile, çok oruç tutamasa bile; itaat ediyor ya, o Allah'ı zikrediyor demektir.

Buna mukàbil: (*Ve men asa'llàh, felem yezkürhü*) "Kim Allah'a àsî ise, yâni günahları işliyorsa, günahkârsa, o Allah'ı zikretmiyor demektir; (*ve in kesüret salâtühû ve sıyâmühû ve tilâvetühû li'l-kur'ân*) nafile namazı, nafile orucu, Kur'an okuması çok olsa bile..."

Demek ki işin aslı, Allah dâimâ mü'minin hatırında olacak, hatırından hiç çıkmayacak. Kalbinden, gönlünden, aklından hiç

---

[81] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.452, no:687; Abdullah ibn-i Mübârek, Zühd, c.I, s.17, no:70; Saîd ibn-i Mansûr, *Sünen*, c.II, s.630; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.561, no:5761; Hàlid ibn-i Ebî Umran Rh.A'ten.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXII, s.154, no:413; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîàb*, c.I, s.491; İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1101; İbn-i Asâkir, Târih-i Dımaşk, c.IV, s.286; Vâkıd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.671, no:1924; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.531, no:3559; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.486, no:21295; RE. 405/4.

çıkmayacak ama hatırındayken de Allah'a âsî olmayacak, Allah'a itaat edecek. Rabbini hatırlayıp, Rabbinin emirlerini hatırlayıp, Rabbinin emirlerini tutacak.

Mü'minler Allah'ın emirlerini tuttuğu zaman zikir tamam oluyor; âsî olduğu, tutmadığı, emirleri çiğnediği, yasakları işlediği, günahlara daldığı zaman da, eli tesbihli de olsa kıymeti olmuyor. Esas olan itaat, Allah'a muti' bir kul olmak... Tatlı, itaatkâr, sevimli, söz dinleyen bir kul olmak...

İlk hadis-i şerife devam ediyoruz:

مَا مِنْ قَوْمٍ يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلاَّ حَفَّتْ بِهِمُ الْمَلاَئِكَةُ ، وَغَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ ،

وَنَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ ، وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ .

(*Mâ min kavmin yezkürûna'llàhe*) "Allah'ı zikreden hiç bir topluluk yoktur ki, bir yere toplanmışlar, orada Allah'ı zikrediyorlar; (*illâ haffet bihimü'l-melâikeh*) melekler onların etrafını çepeçevre sararlar, kuşatırlar, onların etrafına toplanırlar." Tabii, bu çok güzel bir şey!

(*Ve gaşiyethümü'r-rahmeh*) "Rahmet onları kaplar, yâni Allah'ın rahmeti onları sarar, kaplar. (*Ve nezelet aleyhimü's-sekîneh*) Onların üzerlerine sekînet iner. Böyle sükûnlu, huzurlu, manevî hallere sahip insanlar olurlar. Huzur ve sükûna, tatlı hallere erişirler. (*Ve zekerehümu'llàhu fîmen indeh*) Allah da onları kendi yanında olan meleklerine metheder, anar. Allah da onları zikreder:

"—Bakın ey meleklerim! Gördünüz mü, yeryüzünde benim itaatli, güzel kullarım nasıl beni güzel güzel zikrediyorlar!" diye Allah meleklerine, kendisini dünyada zikreden bu kulları zikreder, anar, söyler, metheder." Tabii, bu da çok büyük, güzel bir şey...

Sonra biliyorsunuz, zikir çok şerefli bir şey. Çünkü:

فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ (البقرة:١٥٢)

(*Fe'zkürûnî ezkürküm*) "Siz beni zikredin, ben de sizi zikredeyim. Siz beni zikrederseniz, ben de sizi zikrederim." (Bakara, 2/152) diye ayetten de biliyoruz. Allah, kendisini zikredeni zikrediyor. Tabii, Allah'ın zikri de o kul için şeref olarak yeter. Nimet olarak yeter, rahmet olarak yeter. O, Allah tarafından zikredilen, öğülen, sevilen bir kulun ne kadar güzel olduğunu siz düşünün...

Onun için, elinizde tesbih, dilinizde zikrullah, kalbinizde Allah duygusu, Allah sevgisi olsun, böyle vakitlerinizi değerlendirin! Bir saniyeniz bile boş geçmesin. Yolda yürürken, vasıtada giderken, otururken, kalkarken, hele hele bu cuma günleri, cumanın mübarek vakitlerinde zamanınızın bir saniyesini bile boş geçirmemeye, zikirsiz geçirmemeye gayret edin!..

Çünkü cennete giren mü'minler bile cennette bir şeye hayıflanacaklar, ciğerleri, kalbleri cız edecek, yanacak, "Ah, vah!.." diye üzülecekler biraz. Cennette üzülmek, hüzün yok amma, korku yok, hüzün yok ama, biraz ciğerlerinde şöyle bir yanıklık, içlerinde bir burukluk olacak. Niçin?.. Dünyada zikirsiz geçirdikleri zamanlar için biraz üzülecekler:

"—Keşke o zamanları da zikirsiz geçirmeseymişiz... Keşke o zamanlarda da gàfil olmasaymışız... Keşke o zamanlarda da Allah'ı zikretseymişiz!" diyecekler.

Onun için, evliyâullah büyüklerimiz bizi *zikr-i müdâm*'a ulaştırmak için, tarikatta öyle yetiştirmişlerdir. Yâni zikr-i müdâm hâli ne demek?.. Dâimî zikir hâli... Dâimî zikir ve münâcaat hâline gelmek lâzım. Bu çok yüksek bir dinî makam ve seviye olmuş oluyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri kardeşlerimizi, sizleri, bizleri zikrinden, şükründen, hüsn-ü ibadetinden ayırmasın... Ne kadar güzel böyle diyâr-ı gurbette, yabancı bir ülkede, başka bir dinin mensubları arasında, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni unutmayan, ibadetlerini yapan, namazlarını kılan, bir araya toplanan, gelen kardeşler oldukları için, bu birinci hadis-i şerifi zikirle ilgili bir hadis olarak, hasen, sahih hadis olarak zikrettim.

b. Günahları Engellemek

İkinci hadis-i şerif, muhterem kardeşlerim:[82]

مَا مِنْ قَوْمٍ يُعْمَلُ فِيهِمْ بِالْمَعَاصِي، هُمْ أَعَزُّ وَأَكْثَرُ مِمَّنْ يَعْمَلُهُ، ثُمَّ لَمْ يُغَيِّرُوهُ، إِلاَّ عَمَّهُمُ اللّٰهُ مِنْهُ بِعِقَابٍ (ط. حم. ه. د. طب. حب. ض. ق. عن عبيد الله بن جرير عن ابيه)

RE. 386/7 (*Mâ min kavmin yu'melü fîhim bi'l-meàsî, hüm eazzü ve ekserü mimmen ya'melühû, sümme lem yugayyirûhû, illâ ammehümu'llàhu minhü bi-ikàb.*)

Bu da Tahâvî, Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Mâce, Ebû Dâvûd ve diğer kaynaklarda olan, Ubeydullah ibn-i Cerîr'in babasından rivâyet ettiği —*radıya'llàhu anh*— bir hadis-i şerif. Peygamber Efendimiz SAS Hazretleri buyuruyor ki:

(*Mâ min kavmin*) "Hiç bir insan topluluğu, grubu yoktur ki, (*yu'melu fîhim bi'l-meàsì*) onların arasında günahlar işleniyor. Günahların işlediği bir topluluk. Aralarında günah işleniyor. (*Hüm eazzü ve ekserü mimmen ya'melühû*) O günahı işleyenlerden bu mü'minler daha çok ve daha güçlü... Yâni güçleri, kuvvetleri var, sayıları daha çok günahı işleyenlerden. (*Lem yugayyirûhu*) O günahı engellemiyorlar, bu çirkin durumu değiştirmiyorlar,

---

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.526, no:4339; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1329, no:4009; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.364, no:19250; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.536, no:300; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.332, no:2382; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.91, no:19979; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.92, no:663; Tahavî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.III, s.175, no:991; Saîd ibn-i Mensùr, *Sünen*, c.IV, s.1650; Cerîr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.70, no:5535; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.239, no:20662.

[82] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.526, no:4339; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1329, no:4009; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.364, no:19250; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.536, no:300; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.332, no:2382; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.91, no:19979; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.92, no:663; Tahavî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.III, s.175, no:991; Saîd ibn-i Mensùr, *Sünen*, c.IV, s.1650; Cerîr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.70, no:5535; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIX, s.239, no:20662.

Allah'ın emrinin yerine getirilmesinde yardımcı olmuyorlar, Allah'ın emirlerinin çiğnenmesini engellemiyorlarsa; (*illâ ammehümu'llàhu minhü bi-ikàb.*) Allah-u Teàlâ Hazretleri azab ve ikàbını o topluluğa umûmî olarak gönderir."

Yâni içinde mü'minler var, iyiler var, namazlı, niyazlı, tesbihli, zikirli, fikirli sàlih insanlar var diye bunları ayırmaz; umûmî olarak azâbı indirir, cezâ olsun diye. Çünkü, iyiler kötüleri engellemediler, iyiler kötülerin günah işlemesine mânî olmadılar. Onun için azab ve ikàb, Allah'ın cezâsı, belâsı başlarına umûmî olarak geliyor.

Demek ki bizler, bir taraftan kendimiz iyi müslüman olacağız, *sàlih* kul olacağız; bu çok güzel bir şey... Ama bir taraftan da *muslih* kul olacağız, bu da çok önemli! Yâni başkalarını da ıslah edici, kötülükleri kaldırıcı, iyilikleri yapıcı, yapmayı teşvik edici, olumlu müslümanlar olacağız, gayretli müslümanlar olacağız. İslâm aktif olmayı emrediyor bize. Boş durmamayı, çalışmayı, kendi hâlinde durmamayı, kendi içine kapanık olmamayı, toplumu düzeltmeye çalışmayı emrediyor. Gayretli müslüman olması lâzım müslümanların, çalışması lâzım! Müslümanın olduğu yerde pislik, çirkinlik, günah, tatsız tuzsuz iş, zulüm vs. olamamalı, olmamalı. Neden?.. "Müslüman var, yaptırır mı? Mâni olur, engeller, hayrı işletir, şerri yaptırtmaz." diye, böyle bu zihniyette olması lâzım. Allah bizden böyle müslüman olmamızı istiyor.

Evet, zikrederiz, namaz kılarız, Kur'an okuruz, tesbih çekeriz, oruç tutarız... Bunlar ferdî, bizim kendimizle ilgili, şahsî sevap kazanmamıza sebep olan ibadetler... Ama bir de topluma yönelik vazifelerimiz var, görevlerimiz, ödevlerimiz var; onları da yapmamız lâzım! Toplumu düzeltmeye çalışmamız lâzım!.. Her şeyimizin tertemiz olması gerekiyor toplumumuzda... Evimizden, bahçemizden, evimizin önünden, üstümüzden başımıza, dişimize, dişimizin temizliğine kadar, koltuk altımızın temizliğine kadar, her şeyi dinimiz bize emrediyor. Tertemiz, güzel kokulu, pırıl pırıl, nurlu, tatlı, geçimli, iyiliksever insanlar, aktif insanlar, toplumu düzelten insanlar, kötülüğe râzı olmayan, kötü durumda durmaya gönlü râzı olmayan insanlar olmamız gerekiyor.

Ben bunu çok seviyorum. Bunu işte her konuşmamda arkadaşlarıma anlatmaya çalışıyorum. Bir imaj var; yâni müslüman sessizdir, koyun gibidir, kuzu gibidir, başı önündedir, başına vur, elinden lokmasını al; işte hiç bir şeye karışmaz...

“—Falanca adam çok iyi insan...”

“—Niçin iyi insanmış efendim?..”

“—Etliye, sütlüye karışmazmış. Camiden eve, evden camiye gidermiş.”

Bu iyi müslüman değil. Neden? Etliye, sütlüye karışsaydı biraz, toplumu düzeltseydi, etrafındakilere faydalı olsaydı. Çocuklara bir şeyler öğretseydi, torunlarını çekip çevirseydi. Belli bir yaşı geçtikten sonra devre dışı kalıyor hacı babalar, hacı dedeler; kimse dinlemiyor. Onlar öyle kenarda kalıyorlar, kendi bildiklerine ibadet ediyorlar. Küçükler bildiğini okuyor.

Öyle şey olur mu?.. Bir hacı baba, evin reisi demektir, komutan demektir. “Hadi bakalım namaza!.. Kalkın bakayım, abdestlerinizi alın, bilmiyorsan öğreteyim. Otur bakayım karşıma, bir sayfa Kur’an oku bakayım. Neler ezbere biliyorsun, ne kadar az biliyorsun! Ayıp değil mi sana, bak her şeyleri öğreniyorsun okulda da, dinini niye öğrenmedin vs.” Böyle aktif olması lâzım.

Ankara’da, Allah razı olsun, bir kardeşimi anlattılar da hoşuma gitti; servis şoförü imiş. Yâni servis yapan bir minibüsün şoförü... Çocukları sabah okula götürüyor, akşam okuldan getiriyor. İşte bir şoför ne yapar, düşünün.

“—Trafiğe dikkat eder. Çocukları ezdirmeden, trafik kazasına uğratmadan, dağıtır toplar, toplar dağıtır... Vazifesi bu.”

Hayır. İçeriye giren çocukları okula gidinceye kadar disiplin altında tutuyormuş. Bütün namaz sûrelerini ezberletmiş çocuklara... Demek ki tatlı tatlı, güleç yüzlü, çocuklara etki edebilen bir hacı amca, tonton bir kimse... Otoriter, sevimli, tonton, çocuklara sevdirmiş. Yâni bir yaz tatilinde camiye gidip de öğreneceği bilgileri çocuklara, okula gidip gelinceye kadar öğretivermiş. Servis tabii bayağı sürüyor kırk beş dakika, bir saat kim bilir sürebiliyor servisler. Böyle yapmış.

İşte böyle olması lâzım! Yâni müslüman her yerde İslâm’a faydalı olmalı, müslümanlara faydalı olmalı, aktif olmalı... Aktif çalışkan bir müslüman. Ak sakallı da olsa çalışmalı... Eskiden,

gözümüzün önünde sahneler öyle, imajlar öyle, belinde kuşak, ayağında şalvar, bembeyaz sakallı ama tarlada çalışıyor, ağaç dikiyor, bir şeyler yapıyor. Hatta başkalarını da teşvik ediyor, hiç boş durmuyor.

Rahmetli kayınvâlidemin benim için gözümün önünden silinmez bir imajı vardır: Hiç boş durmazdı. O yaşlı hâliyle mutlaka bir şeyle meşgul olurdu. Ya çorap yamayacak, ya yemek hazırlayacak, ya bir şey ayıklayacak, ya evin bir şeyini düzenleyecek... Boş durup oturmayı hiç sevmezdi ve hiç yapmazdı. Eski insanların görgüsü, terbiyesi böyle. Aktif müslüman... Yâni boş durmayan, daima hayır üreten, hayır fabrikası, hayır imalatçısı insanlar olacak müslümanlar, sevgili kardeşlerim! Kötülüğü de engelleyecek, yaptırmayacak. “Bu böyle kötüdür, olmasın!” diyecek.

c. Mü’min Kardeşini Sevindirmek

Nihâyet üçüncü hadis-i şerife geliyorum bugünkü hadis-i şeriflerden. Bu da, uzunca bir hadis-i şerif. İbn-i Ebi’d-Dünyâ rivâyet eylemiş. Çok bu konudaki hadis-i şerifler. Onlardan sadece bir örnek bu, numûne, bir misâl:[83]

ما من مؤمن أدخل على مؤمن سروراً ، إلا خلق الله من ذلك السرور ملكاً ، يعبد الله ويمجده ويوحده ؛ فإذا صار المؤمن في لحده ، أتاه السرور الذي أدخله عليه ، فيقول له: أما تعرفني ؟ فيقول: من أنت ؟ فيقول: أنا السرور الذي أدخلتني على فلان ، أنا اليوم أونس وألقنك

[83] İbn-i Ebi’d-Dünyâ, *Kadàü’l-Havâic*, c.I, s.97, no:115; Ca’fer ibn-i Muhammed babasından, oda dedesinden.

Kenzü’l-Ummâl, c.VI, s.431, no:16411; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XIX, s.242, no:20668.

حُجَّتَكَ وَحْشَتَكَ ، وأُثَبِّتُكَ بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ ، وأُشْهِدُ بِكَ مَشْهَدَ الْقِيَامَةِ ، وَأَشْفَعُ مِنْ رَبِّكَ ، وأُرِيكَ مَنْزِلَكَ مِنَ الْجَنَّةِ (ابن أبي الدنيا في الحوائج عن جعفر عن أبيه عن جده)

RE. 387/2 (*Mâ min mü'minin edhale alâ mü'minin sürûren, illâ haleka'llàhu min zâlike's-sürûri melekâ, ya'büdu'llàhe ve yümecciduhû ve yüvahhidühû...*)

(*Mâ min mü'minin*) "Hiç bir mü'min yoktur ki" diyor Peygamber Efendimiz, (*edhale alâ mü'minin sürûren*) "Bir mü'min kardeşinin kalbine sevinç sokmuş, yâni onu sevindirmiş, bir mü'min kardeşini sevindiren hiçbir mü'min yoktur ki, (*illâ haleka'llàhu min zâlike's-sürûru meleken*) onun bu sevindirmesinden, mü'min kardeşinin gönlünü hoş edip onun içini memnun etmesinden, mesrur etmesinden dolayı, Allah bu sürurdan, sevinçten bir melek yaratmış olmasın; mutlaka yaratır... Hiç bir mü'min yoktur ki mü'min kardeşinin gönlüne sürur soksun da, Allah orada bir melek yaratmasın; o sürurdan, o sevinçten dolayı bir melek yaratır. (*Ya'büdu'llàhe ve yümecciduhû ve yüvahhidühû*) O melek, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne ibadet eder. Onu tesbih eyler, tevhid eyler, yâni '*Sübhâna'llàh, El-hamdü lillâh*' der. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin şânını yüceltici, Allah'ın sevdiği güzel zikirlerle zikreder durur, ibadet eder durur.

(*Feizâ sàre'l-mü'minü fî lahdihî*) "O kardeşini sevindiren mü'min ölüp de kabrine konulduğu zaman..." Tabii hayat fâni, bir gün gelip hepimiz öleceğiz. Allah iman selâmetliği versin... "O iyiliği yapan mü'min, o kardeşini sevindiren mü'min kabrine konulduğu zaman; (*etâhü's-sürûrü'llezî edhalehû aleyhi*) o kardeşine verdiği o sevinç, o gönlüne soktuğu o sevinç, o sürur, o adama kabrinde gelir, (*Feyekùlü lehû: Emâ ta'rifunî*) 'Sen beni tanıyor musun?' diye sorar o kabre girmiş olan şahsa...

(*Feyekùlü: Men ente?*) Tabii tanımıyor. Allah'ın yarattığı o sürurу, sevinci, sevinçten hâsıl olan meleği tanımıyor. Bu kabre girmiş olan, hayatında iyiliği yapmış kul, (*Men ente?*) 'Kimsin sen?' diye sorar. (*Feyekùlü: Ene sürûrü'llezî edhaltenî alâ fülânin*) O da kendini tanıtır: 'Hani sen dünyada birisine bir iyilik yapmış,

kalbini hoş etmiştin, sevindirmiştin ya, onun kalbine bir sevinç, bir sürur sokmuştun ya; işte ben onun kalbine soktuğun sürurum!' diyecek. (*Ene'l-yevme ûnisü vahşeteke*) 'İşte ben bugün geldim, senin yalnızlığında sana arkadaş olmak, seni sevindirmek için; (*ve ülakkınüke hücceteke*) ve senin hüccetini sana telkin etmek, öğretmek için geldim.' diyecek."

Bu ne demek?.. Biliyorsunuz, kabre giren bir insana melekler gelecekler, oturtacaklar. "Otur bakalım!" diyecekler, kabirde oturacak. "Söyle bakalım Rabbin kim, peygamberin kim, dinin ne, kitabın ne, kıblen neresi?.." diye soracaklar bunları. Bunlara cevap verenlerin kabri cennet bahçesi olacak. Bunlara cevap veremeyenlerin kabri cehennem çukuru olacak. Yâni, azab görmeye daha kabirden başlayacak insanlar. (*Ülakkinüke hücceteke*) dediği işte o...

O melek ona diyor ki: "Ben sana, öteki sorgu meleklerinin sana sorduğu soruların güzel cevaplarını telkin edeceğim, öğreteceğim, sana bildireceğim; (*ve üsebbitüke bi-kavli's-sâbit*) tam hak yolda, doğru söz üzere seni sâbit tutacağım, ayağını kaydırtmayacağım. O meleklerin karşısında sapasağlam durmanı, cevapları güzel vermeni sağlayacağım. (*Ve üşhidü bike meşhede'l-kıyâmeti*) O kıyamette, insanların toplandığı zaman sana şehâdet edeceğim. 'Bu iyi bir insandı yâ Rabbi, iyilik yapan bir insandı' diye senin lehine şahit olacağım, şahitlik yapacağım.

(*Ve eşfeu min rabbike*) Senin için Rabbinden sana şefaat isteyeceğim, 'Yâ Rabbi bunu afv ü mağfiret eyle, rahmetinde daldır, cennetine sok...' diye öyle şefaat edeceğini söylüyor. (*Ve ürîke menzileke mine'l-cenneh*) Ve sana cennetteki yerini göstereceğim. 'Bak, şu görünen köşk senin cennetteki köşkündür!' diyeceğim." diye kabre girmiş olan insana o sürur, o kendisine kabre girenin anlayabileceği bir sûret verilmiş, insan sûretine girmiş olan o sürur böyle diyecek.

Onun için, aziz ve sevgili kardeşlerim, insanları sevindirmeye çalışalım! İnsanları memnun etmeye çalışalım! Gönül almaya çalışalım! Gönül yapmaya çalışalım!.. Kâbe gibi muhteremdir mü'minin gönlü... Gönül yıkmayalım, kimsenin kalbini kırmayalım!.. Hele hele şu cuma gününde bir gayret edin, bu

hadis-i şerifi duyduktan sonra; “Ben dinlediğim hadis-i şerifin uygulamasını bugün yapayım!” diye karar verin!.. Birilerini sevindirin! Hasta ziyaret edin, güzel sözler söyleyin! Kabir ziyaret edin! Geçmişlerinizin kabirlerini ziyaret edin, “Allah rahmet eylesin... Makamlarını yüceltsin... Azabı varsa kaldırsın...” diye onlara dualar edin!..

İşte semtinizdeki, civarınızdaki insanlara iyilikler yapın! Görsünler müslümanların ne kadar iyi insanlar olduklarını... Müslümanların ne kadar iyiliksever insanlar olduklarını herkes anlasın... İslâm’ın ne kadar güzel bir din olduğunu müşahhas misallerle, somut misallerle herkes görsün, bilsin, anlasın... Ve Allah-u Teàlâ Hazretleri de, bu meleğin söylediği şeyleri bizlere nasib eylesin... Yâni kabirde tatlı, güzel, nurlu bir arkadaş; kıyamette şefaatçi... Ondan sonra da cenneti gösteren bir kılavuz, yoldaş...

Allah-u Teàlâ Hazretleri, ömrümüzü boşa geçirmemeyi, daima zikirle, şükürle, ibadetle, hayırla, hasenâtla; başkalarını sevindirecek, duasını alacak güzel şeyler yapmakla geçirmeyi nasib eylesin... Hayırlı, verimli, dolgun, olgun, sevaplı, ecirli, uzun ömürler nasib etsin Allah cümlenize... Sevdiklerinizle beraber cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin... İki cihan saadetine nâil eylesin...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, *Es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llàhi ve berekâtühû min berlin!..*

27. 10. 1995 - Berlin / ALMANYA

20. UZLETİN ÖNEMİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Cumanız mübarek olsun... Allah sizi dünyanın ve ahiretin her türlü mutluluklarına lütfuyla, keremiyle erdirsin...

Bugün *uzlet*'ten bahsetmek istiyorum. Size Avusturya'dan, Avusturya'nın bir kasabasından *uzlet* üzerine bir konuşma yapmak istiyorum.

Biliyorsunuz, uzlet'i tanırsınız, duyduğunuz, bildiğiniz bir kelimedir, bir kavramdır. *Azele* kökünden *azletmek* veya *uzlet etmek* diye iki masdarını bilirsiniz. *Azletmek*, bir memuru, yüksek memuru görevinden ayırmak demek oluyor. "Padişah hazretleri sadrazamı makamından azleyledi." diyoruz, yâni ayırdı demek. "Kişi uzlet etti." diyoruz. Yâni, kendisini insanlardan ayırdı, bir kenara çekildi demek oluyor.

Bir de hadis-i şerifte daha güzel bir mânâsı var. Hocamız Rh.A, cennetmekân Mehmed Zâhid Kotku da, dervişler i'tikâfa girerken niyette şöyle niyet edin derdi:

"—Ben şuraya kendimi kapatayım da, insanlara zararım olmasın. Şerrimi, zararımı insanlardan çekmiş, almış olayım! Zararım dokunmaması için bir kenara çekiliyorum." diye.

Tabii bu tevazu oluyor. "Ben gireceğim de, kemâlât-ı ahlâkıyyeye, mâneviyyeye sahip olacağım da evliyâ olacağım!" filan diyerek girmek başka; bir de, "Ben aciz naçiz kul bir kenara çekileyim de, başka insanlara zararım olmasın." diye girmek, tevazu dediğimiz şeye daha uygun olduğundan böyle niyet ettirir, böyle alırdı i'tikâfa... O da bir mânâ tabii.

Uzlet, kendisini insanlardan çekmek veya kendisinin insanlara zararı dokunmasın diye şöyle bir kenara, öteki insanlara zarar vermemek için bir kenara çekilmek.

a. Peygamber SAS'in Uzleti

Tabii uzlet, *İhyâu Ulûm* gibi büyük tasavvufî eserlerde bir bölüm olarak anlatılan, geniş bir konudur. Esas itibariyle İslâm cemiyet dinidir, cemaat dinidir, topluluğa önem verir. İnsanların bir arada oturmasına, konuşmasına, bilişmesine, tanışmasına, dost olmasına, beraber çalışmasına çok büyük önem verir. Ve topluluğu koruyucu her türlü güzel emirlere, kanunlara sahib bulunuyor İslâm dini. Bu bakımdan İslâm'ın en önemli özelliklerinden birisi, sosyal yönü çok kuvvetli olan bir din olmasıdır diyebiliriz. Fakat bunun yanında yine, uzlet denilen bir mesele de mevcut.

Hatta bu nereden, nasıl oluyor diye, şöyle bir düşünecek olursak: Biliyorsunuz Peygamber SAS Efendimiz bu uzlet denilen hali bir müddet kendisi, kendi isteğiyle yaşamış. Hatta tarih kitaplarında, sîret kitaplarında, Peygamber Efendimiz'in hayatını anlatan kitaplarda, "Peygamber Efendimiz SAS'e peygamberlikten önce uzlet sevdirildi." buyruluyor. Yâni demek ki, yalnız kalmayı istemeye başlamış cân u gönülden. Onun için de biliyorsunuz, Peygamber SAS Efendimiz Hıra Mağarası'na çekilirdi.

Hacca gidenlerin bir kısmı Hıra Dağı'nı görmüşlerdir. Hıra Dağı, Mekke-i Mükerreme'den Mina'ya giden yol üzerinde. Mina'ya doğru giderken solda kalan ovanın ortasında dik bir dağdır. Ama çok sivri bir dağdır. Ben arkadaşlarla konuşurken, tepesi Mevlevî külahı gibi derdim. Hakikaten ortada birden sipsivri yükselen bir dağ... Tabii insanın gücüne, kuvvetine göre kırk beş dakikada, bir saatte, bir buçuk saatte tırmanılabiliyor. Çok yalçın bir kayalık dağ...

Ta yukarısına çıktığınız zaman, orada Peygamber SAS Efendimiz'in uzlet eylediği mağarayı görebiliyorsunuz. Çok nefis bir yer. Böyle bir kayanın yarığı, içeriye doğru gittikçe incelerek gidiyor. Oraya oturduğunuz zaman kıbleye doğru, tabii yarığın öbür tarafına insanın ulaşması mümkün değil. Çünkü gittikçe daralarak gidiyor. Fakat oradan bu tarafa, eyrkondeyşın (*aircondition*) gibi çok güzel, püfür püfür hava geliyor. Çevresi oradan sıcak olmasına rağmen, oradan çok serin, güzel bir hava geliyor. Çok tatlı, güzel bir mekân...

Tabii, insanların oraya gelmesi çok zor... Yâni, sıradan insanların şuraya uğrayayım demesi mümkün değil, çok yalçın olduğu için... Bayağı bir zahmetle çıkıldığı için, Peygamber Efendimiz orayı seçmiş ki, kimsenin kendisine gelip de, "Ne yapıyorsun burada, nasılsın, iyi misin?" diye huzurunu bozacak bir durum bahis konusu değil. Hatice Validemiz RA bazen ona yemek götürürmüş. Bazen kendisi gelir, yemeği alır, götürürmüş. Orada, günlerce yalnız başına o mağarada kalırmış.

Mağaranın sol tarafında, yere böyle yatay olarak konulmuş gibi olan güzel bir taş var, büyükçe de bir taş. Şöyle aşağı yukarı iki metre eninde, üç-üç buçuk metre boyunda gibi... O kadar düz konulmuş ki, o kadar muntazam konulmuş ki... Tabii orada bir kayayı böyle koymak beşerin işi değil, Allah nasib etmiş, öyle yaratmış, öyle eylemiş. Oraya durduğunuz zaman, bütün ova ayağınızın altında... Bir de Harem-i Şerif görülüyordu benim çıktığım zaman. Şimdi yüksek binalar yapıldı, belki görülmez ama, Kâbe-i Müşerrefe'nin olduğu yer oradan direkt baktığınız zaman görülüyordu.

Çok şâhâne, güzel bir yer. Manzarası tariflere sığmaz. Bir geminin en üst, ön tarafı gibi böyle her taraf ayağının altında...

Efendimiz oraya gidip, orada günlerce yalnız kalıp, o yıldızlı, pırıl pırıl, berrak Hicaz seması altında ne güzel geceler geçirmiştir. İnsan anlayabiliyor.

Onun öyle Hıra Mağarası'na gitmesini gören kavmi, yâni Kureyş, Mekke ahâlisi demişler ki:

عَشِقَ مُحَمَّدٌ رَبَّهُ

(*Aşıka muhammedün rabbehû*) "Muhammed Rabbine aşık oldu, ondan yapıyor bunu."

Tabii, Peygamber SAS Efendimiz'in Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne karşı bağlılığı, kulluktaki derecesi tariflere sığmaz. Elbette öyle, elbette àşık-ı sàdıkı Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin... Ama daha peygamber olmadan, böyle bir uzlet kendisine sevdirilmiş ve günlerce böyle tenha, böylesine tenha, böylesine güzel bir yerde, böylesine tefekküre açık bir yerde kalmış Peygamber SAS Efendimiz.

Tabii İslâm'da, Peygamber Efendimiz nümûne-i imtisâlimiz olduğundan, yâni model insan, örnek insan olduğu için, büyüklerimiz de aynı şekilde, kâmil bir insan olmak için böyle yapmak gerektiğini düşünmüşler. Zaten Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şerifleri de var. Buyuruyor ki:[84]

مَنْ أَخْلَصَ لِلّٰهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا ظَهَرَتْ يَنَابِيعُ الْحِكْمَةِ مِنْ قَلْبِهِ عَلٰى لِسَانِهِ

(القضاعي عن ابن عباس ؛ ش. حل. عن مكحول)

(*Men ahlesa li'llâhi erbaîne yevmen*) "Kim ihlâs ile zamanını, kırk gün Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne tahsis ederse, (*zaherat yenâbîü'l-hikmeti min kalbihî alâ lisânihî*) gönlünden lisânına hikmet pınarları şırıl şırıl akmaya başlar."

Sonra, Kur'an-ı Kerim'de bildiriliyor. Mûsâ AS, o da Allah'ın bir peygamberi; ona ve bizim Peygamberimiz'e salât ü selâm olsun... O da Tur Dağı'nda otuz gün kaldı. On gün daha ilavesiyle, kırk gün kaldı. O da Kur'an-ı Kerim'de bildirildiği için:

وَوَاعَدْنَا مُوسَى ثَلاثِينَ لَيْلَةً وَأَتْمَمْنَاهَا بِعَشْرٍ (الأعراف:١٤٢)

(*Ve vâadnâ mûsâ selâsîne leyleten ve etmemnâhâ bi-aşrin*) "Mûsâ AS'a otuz gece vâde verdik ve ona on gün daha ilâve ederek kırka tamamladık." (A'raf, 7/142) diye Kur'an'da bildirildiği için, bu Kur'an'ın işareti olmuş oluyor. Büyüklerimiz bu işareti kavramışlar ve bu çalışmayı kendi hayatlarında yapmışlar.

Kırk gün olduğu için, buna Arapça *erbaîn* derler. *Erbaîn*, yâni kırk demek. Kırk rakamının adı. Farsça'da kırk *çil*'dir. *Çihil* veya *çil*... Kırk günlük mânâsına *çile* demişler. Bir de insan işte böyle

---

84 Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.285, no:66; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.231, no:35485; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.359, no:1014; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.X, s.70; Mekhul Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.24, no:5271; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.224, no:2361; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXXI, s.394, no:45421; RE. 398/11.

yalnız kalarak, uzlette yalnız kalarak çalıştığı için, *halvet* de demişler. Bu halvet çalışması gerekiyor, yapılıyor. Çünkü en kıymetli ibadet tefekkürdür.

لاَ عِبَادَةَ كَالتَّفَكُّرِ (طب. هب. والقضاعي عن علي)

(*Lâ ibâdete ke't-tefekkür.*)[85] "Düşünmek kadar şerefli, kıymetli, sevaplı bir ibadet asla yoktur. Tefekkür etmek, düşünmek çok sevaplı bir ibadettir." buyruluyor.

Hatta:

تَفَكُّرُ سَاعَةٍ، خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سَنَةٍ

(*Tefekkürü sâatün, hayrun min ibâdeti senetin*)[86] "Bir saatlik tefekkür, bir miktar tefekkür bir senelik ibadetten daha hayırlıdır." diye rivayet var.

فَكْرَةُ سَاعَةٍ، خَيْرٌ مِنْ عِبَادَةِ سِتِّينَ سَنَةً (أبو الشيخ
في العظمة عن أبي هريرة)

(*Tefekkürü sâatün, hayrun min ibâdeti sittîne senetin*)[87] "Bir saatlik tefekkür, bir miktar tefekkür altmış yıllık ibadetten daha hayırlıdır." diye rivayet var.

---

[85] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.68, no:2688; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.157, no:4647; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.38, no:836; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *el-Vera'*, c.I, s.122, no:216; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.VI, s.240; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.306, no:1014; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.179, no:7889; Hz. Ali RA'dan.

İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Vera'*, c.I, s.122, no:216; Hz. Hasan RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.163, no:44135, 44136; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.2039, no:3038; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.446, no:17233, 17253; RE. 482/3.

[86] *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.369, no:1004.

[87] *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.106, no:5710; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.369, no:1004; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIV, s.463, no:14734.

Bunlar tabii tefekkürün cinsine, güzelliğine, derinliğine, tesirliliğine göre, sevabı farklı olur. Bütün ibadetler böyle. Yâni bir insan aynı imamın arkasında bir namaz kılar, bir sevap alır. Ama öteki insan çok àriftir, çok tatlı bir insandır. O aynı namazdan bin sevap alabilir. Bu hadis-i şeriflerde bildirilen bir husus.

O tefekkürün olması için de, insanın biraz gürültüden, patırtıdan, hay huy-u dehirden... Yâni böyle şairlerin ve yazarların dediği gibi:

"—Bedbaht burada kal, bu yeşilliği gör! Dehrin hayından huyundan sana ne?" dediği gibi edebiyatçıların. Biraz böyle gürültüden, patırtıdan, kahveden, kalabalıktan ayrılıp, sakin bir yerde başını dinlemesi gerekiyor.

Hatta, bir insana mühim bir iş sorulduğu zaman; "Dur, biraz düşüneyim de öyle cevap vereyim!" der insan. Düşünmek için şöyle bir sakin, tenha zaman, zemin arar. İşte onun için, büyüklerimiz bu saati, zaman ve zemini ayırmışlardır hayatlarında...

b. Ma'rifetullaha Ermenin Şartları

İbrâhim Hakkı Erzurumî Hazretleri KS, biliyorsunuz çok güzel *Ma'rifetnâme* isimli eser yazmış. Orada, *Ma'rifetnâme*'de insanın iyi bir müslüman olması için, nefsini yenmesi için ve ahlâkını tasfiye edebilmesi, kalbini nurlandırabilmesi için neler yapması gerektiğini söylüyor tabii. Ma'rifetullaha ermek için, ârif-i billâh olmak için, erenlerden, evliyâdan olmak için bir müslümanın ne yapması gerektiğini, o kitabını yazarak göstermeye çalışmış. Kitabının tertibinde bu var, amacında bu var...

Orada tabii, "Bir müslüman bu iç aleminin derin esrârına âşina olmak için, iç alemini tanıyabilmek için, oradan da ma'rifetullaha erebilmek için bir şeyler yapması lâzım!" diyor. Nedir?..

1. "*Taklîl-i taàm.*" diyor. Yemeği azaltacak. İnsan çok yemek yerse nefsi azar. Yemeği biraz azaltacak, oruç filan tutacak. Nefsi zayıflayacak, kalbi nurlanacak, duyguları pırıl pırıl olacak. *Taklîl-i taàm*, taamı azaltmak.

Yâni öyle oturup da, bir oturuşta bir kuzuyu yermiş bir pehlivan. İyi ama, onu yediği zaman insan yerinde duramaz, bir şeyler yapmak ister. Nefsini de insan böyle kuvvetlendirdiği zaman hakim olamaz nefsine. O nefis ona kötü şeyleri rahatlıkla yaptırabilir. Duyguları şiddetli olur. Taklîl-i taàm olacak; bir...

2. *Taklîl-i menâm* olacak; iki... *Menâm* da *nevm* demek, uyku demek. Az uyuyacak da gecenin o esrarından istifade edecek. Hani zamanın ve zeminin güzel tarafında yapmak dedik ya, zamanın güzel olan tarafı da tabii gecelerdir, gecelerin seher vakitleridir. Arifler o vakitlerde uyumamışlar da o gecenin güzelliğinde irfanlarını arttıracak ibadetler, zikirler, istiğfarlar eylemişler.

Dağlar ile taşlar ile,
Çağırayım Mevlâm seni,
Seherlerde kuşlar ile,
Çağırayım Mevlâm seni.

diyerek o güzel vaktin medhini yapmışlar şiirlerinde. Tabii taklîl-i menâm, az uyumak da lâzım!..

Zaten uyku fazla olduğu zaman, tabii olmaz diyoruz, kaşlarımızı çatıyoruz:

"—Kalk bakalım evlâdım, olmaz bu kadar uyumak, haydi bakalım dersinin başına! Haydi bakalım, okula geç kalıyorsun!.." diyoruz.

Yâni bu uyku uyudukça artar. İnsan tembelleştikçe tembelleşir. Sabahtan akşama uyuyan koca göbekli bir kimse olur. Öyle olmamak için tabii zaten biz kendi etrafımızda terbiyesi üzerimizde olan insanlara da bunu, terbiye edip, söyler dururuz çoluk çocuğumuza halk olarak. Evet, taklîl-i menâm da olacak.

3. Sonra *taklîl-i kelâm* olacak. Tabii insan çok konuştuğu zaman hatalı sözleri çok söyler. Bir de insana geveze derler. "Nedir bu?" derler yâni biraz insan konuştuğu kadar dinlemeyi öğrenmeli, tefekkür etmeyi öğrenmeli, sonra dır dır dır, vır vır vır makineli tüfek gibi konuşmak derler. Onun için tabii, kelâmı da azaltmak gerekiyor.

Onun için, az konuşmayı tercih etmişler, kendilerini tutmuşlar. Çok konuşmayı uygun görmemişler büyüklerimiz.

4. Sonra bir de *uzlet-i enâm* diyor. Yâni *enâm,* insanlar demektir burada. *Elif-nun-elif-mim* ile. *En'âm* değil yâni. *En'âm* nimetler demek. En'âm cüzü var, Kur'an-ı Kerim'in bir cüzü, o değil. Bu *enâm*, a'sı uzun, e'si kısa. *Uzlet-i enâm*; yâni insanlardan biraz ayrılacak. Kahvede, stadyumda, gürültüde, patırtıda, istasyonda vs.de insan güzel çalışma yapamaz. Şöyle sakin, huzurlu bir yer arar. Oralarda çalışmayı düşünür. Başını dinleyecek bir yer ister dinlenmek için. Veya çalışma yapacaksa meselâ bir yazarı düşünelim, bir şairi düşünelim: Aman der ilhamım kaçıyor der. Yâni birisi kapıyı açıp gıcırt, selâm bile verse "Eyvah! Aklım dağıldı." der, sakin bir yer ister. Uzlet-i enâm, enâm da lâzım. Çünkü insanlar insanları meşgul ediyorlar. Yâni olur olmaz şeyle, kendisinin planı dışındaki şeylerle meşgul ediyorlar.

5. Bir de tabii *zikr-i müdâm* demişler. Zikrin de sevabı çok. Dün akşam okudum kitapta: Sahabeden bir zât-ı muhterem yürürken de zikredermiş, daima Allah'ı zikrederek yürürmüş. Bir miktar yolu zikretmeden yürümüş, aklı başına gelmiş, "Ah, ben şu mesafeyi zikretmeden yürüdüm." Hemen geriye dönmüş, o zikretmeden yürüdüğü mesafenin başına tekrar gelmiş. Tekrar oradan zikrederek yürümeye devam etmiş. Demiş ki:

"—Yâ Rabbi bak ben seni zikrediyorum, sen de beni zikrinden unutma."

Bu duası ayet-i kerimeye dayanıyor. Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teàlâ Hazretleri lütfuyla, keremiyle buyurmuş ki:

"—Siz beni zikrederseniz, ben de sizi zikrederim."

Yâni kul Allah'ı zikrettikçe, alemlerin Rabbi Allah-u Teàlâ Hazretleri de kulunu zikrediyor. Muazzam bir şeref... Çok büyük, çok kıymetli bir şey tabii bir kul için.

Onun için, öyle demiş; "Bak ben seni zikirsiz geçirdiğim bu yolu tekrar geri döndüm. Zikirle devam ediyorum. Aman yâ Rabbi sen de beni zikrinden unutma." diye dua etmiş.

Bir de biliyorsunuz hani sabah namazlarından sonra hocaefendiler mihrabda Kur'an-ı Kerim'i okurlar, *Huva'llàhu'llezî*

ayetlerini. Bazıları da yukarıdan alır, daha önceki ayetlerden başlayarak okur. Hadis-i şerîfte sadece son üç ayet, *Huva'llàhü'llezî* tavsiye edilmiş:

"—Kim sabah namazından sonra bu üç ayeti okursa akşama kadar yetmiş bin melek kendisine tevbe istiğfar eder." diye.

Ondan okuyoruz ama, bazıları yukarıdan alır. Orada ne deniliyor daha yukarıdaki bir ayet-i kerimede:

وَلاَ تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ (الحشر:١٩)

(*Ve lâ tekûnû ke'llezîne nesu'llàhe feensâhüm enfüsehüm.*) "Sakın Allah'ı unutan gafil kullar gibi olmayın! Cahil ve gafil, Allah'ı hiç hatırına getirmeyen gafil, cahil kullar gibi olmayın. Allah o zaman kendilerinin menfaatlerini unutturur, kendilerinin nefislerini unutturur. Kendilerinin ahirette sevap kazanmalarının imkânlarını hatırlamayı unutturur onlara." (Haşr, 59/19) diye, sonucun kötü olacağını bildiriyor ayet-i kerime.

Tabii o sahabi onu da şey yapmış oluyor. "Yâ Rabbi bak ben seni unutmadım, sen de beni unutma!.. Beni Allah'ı unutanların uğradığı cezalara çarptırma!" demiş oluyor.

Zikr-i müdâm da tabii çok önemli. Ebû Hüreyre RA'ın iki bin düğümlü bir ipliği varmış. Yâni portatif tesbih demek ki. İpliğin üzerine düğüm yapmış, düğüm yapmış, düğüm yapmış, iki bin düğüm... Onları çekmeden yatmazmış. Gününü üçe bölermiş. Bir bölümünü böyle ibadetle, Rasûlüllah'ın hadis-i şeriflerini tekrar etmekle geçirirmiş, Rasûlüllah'ın dizinin dibinden ayrılmazmış.

İşte bu gibi şeyleri tavsiye ediyor *Ma'rifetnâme*'sinde İbrâhim Hakkı-yı Erzurûmî Hazretleri. Yâni bunları yaparsa insan şöyle biraz iç alemini tanıyabilir, nefsini tanıyabilir. Ruhunun, nefsinin mahiyetini anlayabilir. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sevdiği işleri yaptığı için de, gönül gözü açılır, gözünden perdeler kalkar, hakkı, hayrı görür, ârif olur diye bunları tavsiye etmiş.

c. Allah'la Ünsiyet

Tabii bunların bir de kırk günde yapılması filan meselesi var. Tabii Ramazan'da hiç olmazsa en aşağı on günde yapılıyor. Ramazanın son on gününde yapılan ibadete i'tikâf deniliyor.

Camiye geliyor, evinden camiye geliyor, camide yatıp kalkıyor, az uyuyor. Tabii, oruç da var Ramazan'da. Kimseyle de konuşmayacak, o da var. Zikre, ibadete de devam ediyor. O da var... On gün oluyor. Tabii, kırk gün değil ama on gün oluyor. O da güzel bir şey elbette. Ramazan'da bunu birçok kardeşlerimiz el-hamdü lillâh yapıyorlar, Allah kabul eylesin...

Biraz da insanlardan geri çekiliyorlar. *El-ünsü bi'llâh*'ı öğreniyorlar. Ne demek *el-ünsü bi'llâh?*.. Allah-u Teàlâ Hazretleri'yle ünsiyet etmek. Mahremâne dostluk eylemenin lezzetlerini tadıyorlar. O mânevî âlemin zevkleri tariflere sığmaz.

Evliyâullahtan bir zât-ı muhterem tebessümle demiş ki:

"—Padişahlar bizim bu mânevî zevklerimizi bilseler hazinelerden daha kıymetli, ülkelerden daha kıymetli olan bu zevkleri; üstümüze orduyla gelirlerdi bunları bizim elimizden almak için, ver o hazineleri bana diye." diye söylemişler.

Tabii bunun aksi, yâni Allah'la ünsiyet etmek güzel de,

الْإِسْتِئْنَاسُ بِالنَّاسِ ، مِنْ عَلاَمَاتِ الْإِفْلاَسِ .

(*El-isti'nâsü bi'n-nâs, min alâmâti'l-iflâs.*) denilmiş; bu da güzel bir söz, hatırımda kalmış. Ne demek?.. Yâni, "İnsanlarla ülfete alışmak, insanlar olmadan yalnız durunca yapamamak, uff, patladım, aman vs. demek, hemen kendisini kahveye ve sâireye atmak, arkadaşlarının yanına atmak; bunlar iflasın alâmetidir."

"—Dur bakalım, yalnızlığın kıymetini bil! Al bir kitap, oku! Kur'an-ı Kerim'i oku, çalış, ezberle, daha başka şeyler yap, vaktini tefekkürle geçir..."

Hayır, yapamıyor, ille insanların yanına gidecek:

"—Kulübe gideceğim, kahveye gideceğim, arkadaşlara gideceğim, olmaz." vs.

E tabii, bu da iflâsın alâmeti olmuş oluyor. Halbuki uzletin, yalnızlığın insana sağladığı faydalar o kadar büyük ki... İnsan böylece ıslah oluyor. İnsan böylece gerçekleri öğreniyor. İnsan

böylece mütefekkir oluyor. İnsan böylece àrif oluyor. İnsan böylece Yunus Emre gibi oluyor, Mevlânâ gibi oluyor, İbrâhim Hakkı Hazretleri gibi oluyor. Onlar çok büyük zirveler, yâni muazzam insanlar. İşte bu eğitimle olduğu için, tabii bu yolu insanların münasib bir şekilde, tecrübeli bir mürebbînin emrinde yapmaları lâzım!

Tabii tefekkür deyince, onları da kısaca anlatayım. Biliyorsunuz tabii tefekkür çok büyük bir ibadettir. Sûkut da büyük bir ibadettir. Çünkü sûkut tefekkürü hazırlıyor. Pekiyi neleri tefekkür edelim?.. En başta tabii Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin nimetlerini... *Âlâullah* diyoruz, hani:

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (الرحمن:١٣)

(*Febieyyi âlâi rabbikümâ tükezzibân.*) "Ey insanlar ve cinler, Rabbinizin hangi nimetlerini inkâr ediyorsunuz, olur mu böyle şey." (Rahman, 55/13) diye, hani Rahman Sûresi'nde çok tekrarlanan bir güzel ayet-i kerime var.

Âlâullah, Allah'ın lütufları, nimetleri, ihsanları, ikramları, insanoğluna verdiği kabiliyetler. Ve çevremizdeki sonsuz güzellikler. Hepsi bizim emrimize tahsis edilmiş. İnsan bunları incelediği zaman, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne şükür duygusu, hamd duygusu gelişiyor. Kâinâtın sahibine bağlılığı artıyor. Elbette bunları düşünmeli!..

Pekiyi, Allah'ın zâtını düşünmek var mıdır?.. Allah'ın zâtını düşündüğü zaman insan tabii benzetmeye, teşbihe kaçabilir, hayaline yalan yanlış şeyler gelir. O şaşırtıcı olur, felâkete de götürür. Onun için:

"—Allah'ın zâtını düşünmeyin, âlâullahı düşünün, nimetlerini düşünün!" diye buyrulmuş.

Tabii başka, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin işlerini düşünmek lâzım!.. Etrafımızda olan bütün olaylar Allah'ın işleri, kaderi; o yapıyor. Bunlardaki hikmetleri düşünmek lâzım, çevreyi, tabiatı incelemek lâzım! Onların güzelliklerini, işleyiş tarzındaki mükemmellikleri görmek lâzım!

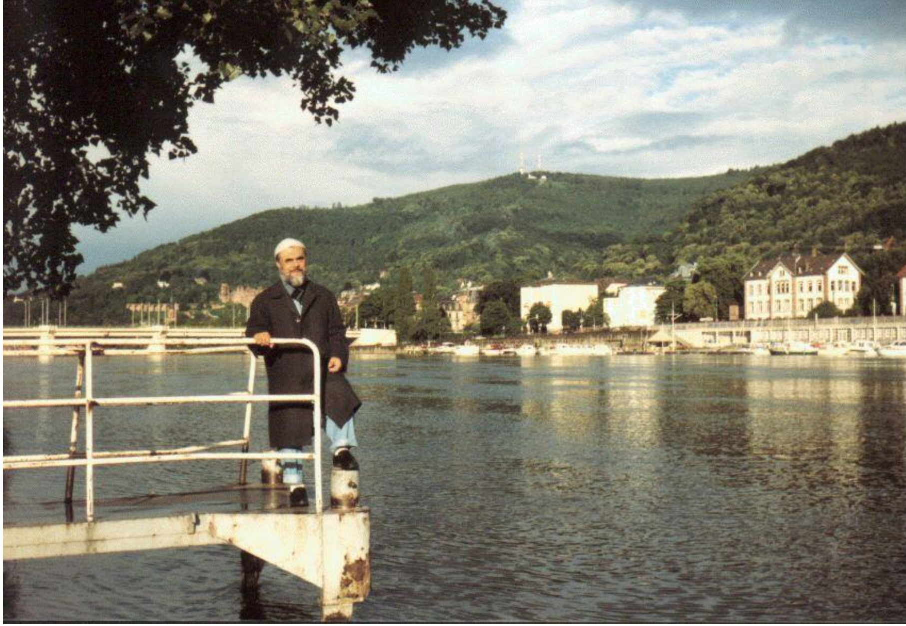
Bunu batılılar bizden daha güzel yapıyorlar. Bir balığın şeklini inceliyorlar, gemiyi, denizaltıyı o şekilde yapıyorlar. Bir kuşun

şeklini inceliyorlar uçağı ona göre yapıyorlar. Yâni tabiattan, tabiatı inceleyerek neler neler, ne ilimler çıkarttılar. Dünyayı inceleyerek neler buldular, coğrafi keşifler, ilmî keşifler, fizikî, kimyevî keşiflerle neler yaptılar. İşte bunları bir mü'min, Allah rızası için yapınca ne kadar sevap alır. Bunları düşünmek lâzım!..

Sonra tabii Allah'ın sözlerini düşünmek lâzım! Allah'ın sözü Kur'an-ı Kerim. Kur'an-ı Kerim'i düşünmek lâzım, onu tefekkür etmek lâzım!.. Bunlar çok önemli. Kur'an-ı Kerim'den ayrı, Peygamber Efendimiz ayrıca hadis-i kudsîler buyurmuş. Yâni Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kendisine bildirdiği bazı şeyleri ümmetine bildirmiş. "Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurdu ki şöyle yapın böyle yapın..." diye. Onlara da hadis-i kudsî diyoruz, ilâhî hadis diyoruz. Onları düşünmeli!..

Allah Peygamber Efendimiz'i göndermiş, elbette onun hadis-i şerîflerini düşüneceğiz, hayatını düşüneceğiz, ahlâkını düşüneceğiz, onlardan ibret alacağız, kendimizi kontrol edeceğiz:

"—Ben Rasûlüllah'ın yolunda yürüyebiliyor muyum, yürüyemiyor muyum?.."

Bunlar çok önemli mukayeseler. Biliyorsunuz tefekkürün bir bölümü mukayesedir. Al Rasûlüllah'ın ahlâkını, mukayese et kendi ahlâkın ile, aradaki farkı kapatmaya çalış, Rasûlüllah'a benzemeye çalış!..

İnsan tabii böylece kendisinin fiillerini düşünmeli. Şimdiye kadar neler yaptı? Mazisi nasıl? Yaptığı kusurlara tevbe ve istiğfar eylemeli, iyiliklere hamd ü senâ eylemeli! Sözüne dikkat etmeli, hareketine dikkat etmeli!..

Bir de ileride ne yapacağını planlamalı. O plan da çok güzel. Akşamdan yarınki günü planlamalı, sabahtan o gün neler yapacağını planlamalı... Bu da çok önemli... Çünkü insan bir şeylere niyet edip planlarsa, yapamasa bile sevap kazanıyor. Bakın, ne kadar güzel bizim dinimiz! Onun için bunları da düşünmek lâzım!..

Bir de akşam eve gelince münasib zamanda o gün ne yaptığını değerlendirmeli, muhasebe yapmalı!.. Kendisini hesaba çekmeli!.. Halini düşünmeli, sevabını, günahını düşünmeli!.. Bu da tabii kendisinin hatalarını düzeltmesine sebep olur ve ertesi gün, daha sonraki ömründe güzel şeyler yapmaktan sevap alır.

Görüyorsunuz bu gibi faydaları olduğu için evliyâullah büyüklerimiz peygamberlerden aldıkları şeylerle böyle bu uzleti zaman zaman uygulamışlar, kendileri yapmışlar, Peygamber Efendimiz böyle yaptı diye, Mûsâ AS böyle yaptı diye kendileri bu şeyleri uygulamışlar. Ve talebeleri de yetiştirmek için ârif-i billah olsunlar diye, olgun insan, kâmil insan olsunlar diye bu çalışmayı yaptırmışlar.

Tabii, tamâmen insanlardan kopmak, tamâmen toplumdan uzak kalmak, her şeyden kesilmek değil... Bu insanı mahveder. Tamamen uzlet insanı köreltir. Kabiliyetlerini köreltir ve zararlı olur. Topluma da zararlı olur. Çünkü herkes uzlet ederse, toplum olmaz. Yâni kum taneleri gibi olur. Çimento ile böyle karışık kum tanelerinin beton olduğu gibi, toplumun sapasağlam olması lâzım. Bu da müslümanın topluma ait görevlerini yapmasıyla olacağından, tamamen uzlet yoktur. Muvakkat bir zaman için, kendini anlamak, tanımak için, kemâlâtı kazanmak için, nefsini terbiye etmek için, ahlâkını güzelleştirmek için, kalbini

nurlandırmak için, ma’rifetullaha ermek için, tabii böyle bir çalışma gerekiyor.

Hani öğrenciler öğrenciliklerini yapıyorlar da ondan sonra iş hayatına atılıyorlar. Birtakım çalışmalar, hazırlıklar yapılmadan bu işler yapılamıyor. Hayatın Allah’ın rızasına uygun geçmesi için de, bir uzlet terbiyesi alması lâzım insanların.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi o güzel terbiyeleri alanlardan eylesin... İçimizdeki kusurları düzeltip kâmil bir insan olmaya bizi muvaffak eylesin... Ömrümüzü kâmil bir insan olarak, hem kendimizin menfaatine, hem toplumumuzun menfaatine; hem Allah’ın rızasına uygun, hem dünyamıza, hem ahiretimize yarayacak şekilde, güzel bir şekilde geçirmeyi nasib eylesin... Ve huzuruna... Tabii bütün işlerin sonucu odur, aslı esası odur, ana gàye odur, Allah’ın huzuruna sevdiği râzı olduğu bir kul olarak varmamızı nasib eylesin... Sevdiği kullarıyla beraber eylesin... Cennetiyle, cemâliyle cümlemizi müşerref eylesin...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, tekrar sizleri hürmetle selâmlarım. Cumanız mübarek olsun... Allah iki cihan saadetine cümlenizi erdirsin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llàhi ve berekâtühû!..

03. 11. 1995 - AVUSTURYA

21. MÜ'MİNİN İMTİHANI

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!.. Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlenizi dünya ve ahiretin hayırlarına mazhar eylesin... Cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin...

a. Allah'ın Her Hükmü Mü'min İçin Hayırdır.

Suheyb RA'dan rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[88]

أَلاَ تَسْأَلُونِي مِمَّ ضَحِكْتُ ؟ عَجِبْتُ مِنْ قَضَاءِ اللهِ لِلْعَبْدِ الْمُسْلِمِ ،

إِنَّ كُلَّمَا قَضَى اللَّهُ لَهُ خَيْرٌ ؛ وَ لَيْسَ كُلُّ أَحَدٍ كَانَ قَضَى اللَّهُ لَهُ

خَيْرٌ ، إِلاَّ الْعَبْدُ الْمُسْلِمُ (حل. عن صهيب)

RE. 169/5 (*Elâ tes'elûnî mimme dahiktü? Acibtü min kadài'llâhi li'l-abdi'l-müslim, inne küllemâ kada'llàhu lehû hayr; ve leyse küllü ehadin kâne kada'llàhu lehû hayrun, ille'l-abdü'l-müslim.*) buyurmuş.

Arapça metnini teberrüken okuduk. Soruyla başlıyor Peygamber Efendimiz:

(*Elâ tes'elûnî mimme dahiktü*) "Neden güldüğümü bana sormuyor musunuz, sormaz mısınız?" diyor Peygamber SAS Efendimiz. Bu tabii, insanların ne kadar çok dikkatini çekici bir başlangıç:

---

[88] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.8, s.40, no:7317; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.242, no:7390; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.1, s.154; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.328, no:2088; Suheyb-i Rûmî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.157, no:787; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VI, s.27, no:4631.

“—Niçin gülüyorum, bilin bakalım?.. Niçin güldüğümü niçin bana sormuyorsunuz?” gibi bir şey, tabii herkesin dikkatini çeker.

Peygamber SAS Efendimiz’in konuşmanın adabı, kompozisyon, hitabet meseleleri konusunda da davranışlarından çok çok ibretler almamız gerekir. Peygamber SAS Efendimiz konuşurken, böyle dikkati çekecek, herkesin kendisini aşk ile, şevk ile, sevgiyle dinlemesini sağlayacak şartlara dikkat ederdi. Ve herkesin kendisini candan dinlemesini isterdi. Ve dikkatler dağılmadan sözünü kısaca söyleyip, çarçabuk, ondan sonra da tadında bırakarak, böyle anlaşılabilecek, hatırda kalabilecek kadar söyleyerek, ondan sonra keserdi.

Peygamber SAS Efendimiz’in bazen bir sözü üç defa tekrar ettiğini biliyoruz. Bu da bir eğitim yolu. Tane tane konuştuğunu biliyoruz. Yâni harfler sayılacak kadar tane tane konuştuğunu biliyoruz. Böyle başlamış: (*Elâ tes’elûnî mimme dahiktü*) “Neden güldüğümü niçin bana sormuyorsunuz, sormaz mısınız?” diyor.

Tabii herkes zaten merak ediyordur da, bazı şeyleri de sorarlardı Peygamber Efendimiz’e:

“—Niçin bunu yaptın yâ Rasûlallah?.. Daha önce şöyle yapmıyordun, niçin bu sefer böyle oldu?” diye sorarlardı.

Ama böyle bir başlangıç tabii teşvik oluyor. Dikkati de en yüksek noktaya çıkartıyor.

Tebessüm buyurmuş Peygamber Efendimiz. SAS Efendimiz kahkahayla gülmezdi. Peygamber Efendimiz’in bu konudaki âdet-i seniyyesi tebessüm etmekti. Dişleri görünecek kadar pırıl pırıl, yüzünde güneşler açacak gibi gülerdi ama kahkahayla gülmezdi. Dişleri de şâhâne idi. Dişlerinin güzelliği o kadar dikkat çekiciydi ki, sanki dişlerinden ışıklar saçılırdı etrafa... O kadar muntazam, güzel dişleri vardı.

O da bir ibret değil mi?.. Yâni, bundan bin dört yüz yıl önce, böyle bir mahrumiyetler diyarı olan Arabistan’da, her türlü meşakkatin, sıkıntının, fakirliğin görülebildiği bir yerde Efendimiz’in temizliğe dikkati... Bu arada da diş, ağız temizliğine dikkati, göze güzel görünecek her türlü şeyi de emretmesi. “Benim karşıma böyle ağzınız kokarak, dişleriniz sapsarı sararmış olarak gelmeyin!” demesi. Tarağı, aynayı, temizlenmeyi, yıkanmayı, abdest almayı, gusül abdesti almayı emretmesi...

Bunların hepsi, ibret alabilecek bir insan için yeter. Rasûlüllah Efendimiz'in bir cümlesi, hayatından bir sahne bile,

أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

(*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû*) diye insafı varsa, nasibi varsa, müslüman olmasına, kendisinin teslimiyetinin böyle coşmasıyla Rasûlüllah'a bağlanmasına yeter. Bir sahne bile kâfi ama, işte Allah-u Teàlâ Hazretleri gözlerden perdeleri kaldırsın... Gönüllerin perdesi gözün perdesinden daha da fena... Gönüllerden o perdeleri kaldırsın...

Tabii gönüller de çeşit çeşit oluyor. Kimisi kararmış oluyor, kimisi taş gibi katılaşmış oluyor. Taş gibi katılaşmış bir gönül, artık her şeye ters bakıyor, her şeyi olumsuz olarak görüyor. Artık ona bir gerçeği göstermek mümkün olmuyor. Alıştığı bir kötü alışkanlıktan çekip çevirmek, çıkarmak mümkün olmuyor. Allah korusun... Allah saklasın... Allah esirgesin... Sanki bir esrar alışkanlığı gibi, afyonkeş gibi, hayatı artık o yolda parça parça olup gidiyor.

Şimdi, "Niçin güldüğümü sormaz mısınız?" buyuruyor. Sormazlar mı?.. Herkes merak içindedir, pür dikkat Rasûlüllah SAS Efendimiz'i seyrediyordur, her haline hayranlıkla bakıyordur Peygamber Efendimiz'in.

Sebebini kendisi söylüyor. Buyuruyor ki:

(*Acibtü min kadài'llâhi li'l-abdi'l-müslim*) "Müslüman kula Allah'ın hükmüne, kaza ve kaderine şaşırdım, hayran kaldım, hayret ettim."

Acibe fiili iki mânâya gelir. Yâni, bir şeyi hayretle mütalaa etmek mânâsına da gelir; bir de beğenerek, hayranlıkla mütalaa etmek mânâsına gelir.

"—Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin mü'min kuluna hükmünün karşısında hayranlıkta kaldım, hayretler içinde kaldım." demiş oluyor.

Onun için gülmüş.

Tabii, gülmesinden anlaşılıyor ki, memnun kalmış da ondan gülmüş. İnsan seyrettiği bir şeyden dolayı, yüz hatlarında bazı jestlerle, mimiklerle, yüz hatlarıyla insanın duyguları anlaşılıyor. Mâlûm, yüz hatlarına akseder. Tabii hayran kalmış da ondan gülüyor. Gülmesinin sebebi demek ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin mü'min kulu hakkındaki hükmü, kazası, kaderi.

Kadàu'llàh, Allah'ın kazası demek, yâni hükmü demek. Bir şey hakkında düşünüp bir şey söylemek, bir hüküm vermek, ona kadà etmek oluyor. Onun için, böyle hüküm veren kimseye Arapça'da *kàdı* derler. Biraz uzundur ilk hecesi ama, biz onu *kadı* diye telaffuz ediyoruz. Tarihimizde var. Kadı Efendi şöyle yapmış, Nasreddin Hoca böyle yapmış diyoruz. Biliyoruz bu kadı kelimesini. Ondan sonra kàdı'l-kudàtlık, yâni kadılar kadısı makamı vardı Osmanlı devlet teşkilatında. İşte bu kadı ne yapar?.. Karşısına gelen iki kimseyi dinler, düşünür, delilleri göz önünde bulundurur, adâlet konusunda bir hüküm verir. İşte buna *kadà* deniliyor.

Tabii bizim Türkçemizde *kaza* deyince, halkımız iki şeyi anlar: İki otomobilin birbiriyle çarpışması veya adamın elindeki bir aletle karşı tarafı istemeyerek yaralaması. "İşte bir kaza oldu, elimden bir kaza çıktı." filan diyoruz veya "Yolda bir kaza oldu." diyoruz. Burada tabii acı bir olay, üzücü bir olay mânâsına geliyor Türkçe'de bu. Ama bunun da kökeni karıştırılırsa, araştırılırsa, neden bunlara kaza denilmiş?.. Bu Türkçe bir kelime değil, Arapça'dan geçme bir kelime. Niye bu gibi olaylara kaza denilmiş?.. Bütün bu olaylar için dedelerimiz bu sözü niçin kullanmışlar?..

Bütün bu olaylar Allah'ın bir kazasıyla, kaderiyle meydana gelmiş şeyler oluyor. Hani yeryüzündeki bütün olan işler, ölenler, olanlar, yaşayanlar, yapılanlar, edilenler Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kaderiyle olduğundan; gecenin, gündüzün, ayların, yılların karşımıza döktüğü, sergilediği binbir türlü olay... Tabii bunların içinde bir küçücük bir figüranız, küçücük bir dekoruz, detayız, zerreyiz. Kâinât kocaman, gümbür gümbür bir sahne... Hareket halinde devam edip gidiyor. İşte bütün bu işleri olduran Allah-u Teàlâ Hazretleri'dir.

Allah-u Teàlâ Hazretleri kâinâtın sahibi, olayların hàlikı, kâinâtın mutasarrıfı, yâni dilediği gibi tasarruf eden, dilediği gibi yapan, eden; kuvvetlerin, güçlerin hepsinin sahibidir. Onun için, bu olaylar da Allah'ın hükmü, ne yapalım diye, yâni teselli olsun diye düşünmüş dedelerimiz. Bu gibi olaylara kaza demiş.

Tabii bu gibi olaylar da kazadır; düğün, dernek, bayram, seyran gibi hoş şeyler de kazadır. Aslında onlar da kaza... Yâni nasib oldu da, bu delikanlı bir güzel kızcağızla evlendi... E bu da kazadır; yâni bu da Allah'ın bir hükmüdür, ondan olmuştur. Ama burada sevinçli olduğu için, işte belki Allah'ın kaderi derler de, kazası demiyorlar, öteki kelimeyi, kullanmıyorlar.

Kazayı negatif olarak kullanmışlar. Bu da olur. Bir dilden öteki dile bazı kelimeler geçer ve bazen de bu dildeki mânâsından başka anlama gelir öbür tarafta. Hemen hatırıma gelmiş bir misali söyleyeyim: Farsça'da *gümrah* kelimesi var. *Güm* kelimesi, kaybolmak kelimesiyle ilgili... *Râh* kelimesi de, yol demek. *Gümrah,* bir bileşik kelimedir. Ne demek?.. Yolunu kaybetmiş demek. Meselâ, insan bilmediği bir arazide giderken, nereden nereye gideceğini bilmiyor, ormanda, dağda, çölde istikametini şaşırıyor. Eyvah, nereye gidecek, yolu kaybetti, kaldı. Yâni yolu bulamazsa, belki çok giderse, geceleyin hayatı da tehlikede, yolunu kaybetmiş. *Gümrah*; yâni *râh*'ı, yolu *güm* etmiş, kaybetmiş kimse.

Şimdi bu kelime Türkçe'de farklı kullanılıyor. Ben bakıyorum, Anadolu'da geziyorum, Anadolu'nun tabirlerini dikkatle de topluyorum zihnimde, hoşuma gidiyor. Söyledikleri sözler hoşuma gidiyor, kullandıkları kelimeleri tekrar tekrar telaffuz ettiriyorum;

"—Ne dediniz, bir daha söyler misiniz lütfen..." diye soruyorum ve öğreniyorum.

Meselâ, diyorlar ki:

"—Bu sene mahsul gümrah!.."

Yâni, çok bol mânâsına kullanıyorlar. Tabii bunu da anlıyoruz. Nereden böyle çok bol mânâsına kullanılmış Türkçe'de?.. Farsça'sında yolu kaybetmek mânâsından, Türkçe'de *gümrah* ne demek?.. Yâni sanki kaideler yolunu kaybetmiş de, her şey

şaşırmış, alt üst olmuş, böyle olağanüstü bir şey birikmiş orada... Onun için gümrah diyorlar. Şaşırmışçasına, çılgınca filan diyoruz. Böyle bir şeyi mahsulün bolluğuna kullanmışlar.

Allah'ın kazası, aslında yâni kaderi demek, her türlü hükmü demek. "Mü'min kula müjdeler olsun ki..." Size de, bize de... Allah bizi hakîkî müslüman kullarından eylesin... Kendisine teslim olmuş, İslâm'a sımsıkı sarılmış kullarından eylesin... Müslim sıfatına gerçekten sahip eylesin... Tabii bu gerçekten sıfatı çok önemli... Gerçekten müslüman olmak, bu çok önemli... Çünkü bazıları gerçekten müslüman olamıyor. Gerçek müslümanlar şöyle olur diye hadis-i şerifler var. Meselâ:[89]

---

[89] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.15, no:9; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.6, *Cihad* 9/2, no:2481; Neseî, *Sünen*, c.XV, s.184, no:4910; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.163, no:6515; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.388, no:2716; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.467, no:230; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.391, no:1144; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.56, no:3598; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.214, no:8701; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.187, no:20544; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.14; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.271, no:595; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.131, no:166; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.III, s.334, no:1132; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.138, no:2565; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXI, s.271; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.333; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.I, s.65, *İman* 1/14, no:41; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.187, no:20545; *Müsnedü'l-Hàris*, c.III, s.29, no:615; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.17, no:2627; Neseî, Sünen, c.VIII, s.104, No;4995; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.379, no:8918; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.406, no:180; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.54, no:22; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.475, no:8941; Ebû Hüreyre RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.105, no:4996; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.189, no:6586; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.343, no:19868; Hz. Ömer RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.154, no:12583; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.264, no:510; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.55, no:25; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.199, no:4187; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.357, no:7432; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.20, no:2616; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.109, no:130; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.263; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.24; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.22, no:24013; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.54, no:24; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.309, no:796; Fudàle ibn-i Ubeyd RA'dan.

الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ (خ. ن. د. عن عبد الله بن عمرو)

RE. 235/7 (*El-müslimü men selime'l-müslimûne min lisânihî ve yedihî*) "Hakîkî müslüman, müslümanların kendisinin elinden, dilinden zarar görmediği kişidir." buyruluyor. Yâni, "Eliyle, diliyle sağa sola zarar veriyorsa, o iyi bir müslüman değildir." demiş oluyor SAS Efendimiz.

Sonra işte, komşusuyla ilgilenecek, komşuluk vazifelerini yapacak. O açsa, kendisi burada gamsız, tok yatmayacak vs... Komşusuna şerri, zararı dokunmayacak.

Bir şeyin gerçeğini bulmak, bir konuda gerçekten öyle olmak kolay bir şey değil. Bugün de öyle... Yâni iyi, gerçek bir doktor, gerçek bir baba, gerçek bir öğretmen, tam bir öğretmen, bulunmaz bir gerçek talebe... İşte her şeyin bir gerçeği var, bir de o gerçekliğe ulaşamamış ama arada çırpınan negatif veya eksikli, kusurlu insanlar var...

Mü'min için Allah'ın kazası iyidir. Tam bir müslüman için, her türlü hükmüne Peygamber Efendimiz hayran kalmış, hayran kalacak kadar iyidir. Çünkü, (*İnne küllemâ kada'llàhu lehû hayrun*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri onun için ne hükmetmişse, o onun için hayırlıdır. (*Ve leyse küllü ehadin kâne kada'llàhu lehû hayrun ille'l-abdü'l-müslim*) Her hükmü iyi olan bir kimse, müslümandan başka bir kimse değildir. Başka bir kimse için, böyle bir durum bahis konusu değildir. Münafık için böyle değildir, kâfir için böyle değildir, gayr-i müslim için böyle değildir.

Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.593, no:6200; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.369, no:1137; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.113, no:3745; Bilâl ibn-i Hàris el-Müzenî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.293, no:3444; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.443, no:1667; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1239; Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.197, no:444; Muaz ibn-i Enes RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.149, no:738-740, 748, 749; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.210, no:2304; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.171, no:24582-24584.

Onlar için şer, kötü takdirler de vardır. Hayır değildir. Onların işi zordur, dünyada ahirette uğrayacakları cezalar vardır. Bu sadece mü'min içindir." diye, Efendimiz ikinci bir cümlede özellikle bunu beyan etmiş.

Pekiyi, bu rivâyet burada bu kadar kalmış. Suheyb RA'dan Ebû Nuaym el-Isfahânî'nin rivayeti bu kadar kalmış. Şimdi acaba biraz daha açamaz mıyız bu konuyu?..

Suheyb-i Rûmî RA'dan gelen başka bir rivayette konu şöyle açıklanıyor:[90]

إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءُ شَكَرَ ، فَكَانَ خَيْراً لَهُ ؛ وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءُ صَبَرَ ، فَكَانَ خَيْراً لَهُ (م. حم. عن صهيب)

(*İn esàbethü serrâü şekera, fekâne hayran lehû*) "Eğer kendisine sevindirici olaylar nasib olursa, gelirse şükreder; onun için hayırlı olur, sevap kazanır. (*Ve in esàbethü darraü sabera, ve kâne hayran lehû.*) Eğer kendisine zarar verici, üzücü bir şey isabet ederse, sabreder; o da onun için hayırlı olur, sevap kazanır."

Bir müslümana hayatında çeşitli olaylar geliyor. Sevinçli olaylar geliyor. Tamam, çocuğu evleniyor, maaşına zam oluyor, dükkânında iyi bir kâr kazanıyor, çeşit çeşit insanların çeşit çeşit sevinçlerini düşünelim. Bunlardan seviniyor. Tamam sevinçli olaylar... Bu durumda, müslüman hayatında sevinçli olaylarla karşılaştığı zaman ne yapar?.. Şükreder:

"—Yâ Rabbi, çok şükür, sen bana bu nimeti verdin, bu imkânı sağladın, bu güzel durum elime geçti." diye şükreder.

İşte bu şükür, Allah'a karşı minnet duygularıyla, teşekkür duygularıyla, Allah'ın bize karşı ikrâmından, hediyelerinden,

---

[90] Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2295, *Zühd* 53/13, no:2999; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.16, no:23975; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.155, no:2896; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.40, no:7316; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.116, no:4487; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.409, no:2777; Suheyb-i Rûmî RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.39, no:4094; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.145, no:710; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.174, no:14057.

bağışlarından, lütuflarından dolayı Allah'a sevgi dolu olarak, teşekkür dolu olarak yönelmek, bunları düşünmek; Allah'a, "Çok şükür yâ Rabbi!" demek, hamd etmek, şükretmek çok sevaptır.

İşte bundan dolayı mü'min kul büyük sevaplar alır, büyük hayırlara mazhar olur. İyi ki kendisine güzel şeyler hükmolunmuş, verilmiş, karşısına gelmiş ki şükredince ne kadar sevap alıyor.

Aksine üzücü olaylar da gelebilir insanın başına. Ölüm gibi acı bir ayrılık olayı var... Sevdiği insandan ayrılıyor, etrafındakilere "Elveda..." diyor, gidiyor. Aralarında yaşayan, bir sevdikleri kişi ayrılıp gidiyor. Bu ayrılık zor... Hem de tabii ebedî demeyelim de, —biz biliyoruz ki mü'minler tekrar ahirette cennette buluşacaklar birbirleriyle— uzun bir ayrılık tabii, üzülür insan. Ölüm gibi bir üzülme sebebi var, ayrılıktan dolayı.

Tam hayattan muradını alamadan, kâm alamadan, bakıyorsunuz delikanlı bir kimse vefat ediyor, bir çocuk vefat ediyor; annenin, babanın üzülmemesi mümkün mü?.. Bakıyorsunuz, gelinlik çağda bir kızcağız vefat ediyor. Çeşmeye su doldurmaya gitmiş kış gününde; kurtlar saldırmış, parçalamış... Haydi, büyük bir acı köyde meselâ...

Türkülerden hatırıma sahneler geliyor: Düğün dernek olmuş, gelin alayı kızı almış. Allı pullu gelin Kızılırmak'tan geçerken, ırmakta kaza oluyor ve gelini sular alıp götürüyor. Yâni boğuluyor. E işte alın, düğün alayı yasa boğulmuş oluyor.

Bugün de günümüzde duyuyoruz: Düğünden dönen veya düğüne giden bir minibüs kaza yapıyor, şu kadar insan yaralı, bu kadarı ölü... Üzüntülü olaylar olur. Herkes için olur.

Peygamber SAS Efendimiz'in hayatından biliyoruz, sahabe-i kiramın hayatından biliyoruz; iyi insanlara da üzücü olaylar gelir. Hani, İslâm'ı hiç bilmeyen bir insan, imanı bilmeyen bir insan sanır ki, Allah'ın iyi, sevgili kulları hep güzel şeylerle karşılaşacaklar, hiç kötü şeyler görmeyecekler, çok tatlı, mutlu bir ömür sürecekler... Hayır, bilakis, yâni tam aksine Allah'ın iyi

kulları, en yüksek kulları en çok sıkıntılar çekmişler. Ondan sonra evliyâullah çok sıkıntı çekmiş:[91]

أَشَدُّ الْبَلاَيَا عَلَى الأَنْبِيَاءِ

(*Eşeddü'l-belâyâ ale'l-enbiyâ*) "En şiddetli imtihanlar, belâlar, üzüntüler, sıkıntılar peygamberlere gelmiş." Ne kadar büyük mücadeleler vermişler, ne kadar büyük sıkıntılara uğramışlar.

Yusuf AS'ın zindana atılması, Mûsâ AS'ın Firavun ile mücadelesi... Peygamber Efendimiz'in Kureyş müşrikleriyle çarpışması, mücadelesi, savaşları... Hiç sevmediği halde, herkesin iyiliğini istediği halde, başına gelen binbir türlü olay bunları gösteriyor.

Pekiyi, böyle bir durumda mü'min ne yapacak?.. Ne yapar yâni?.. Gene sabreder. Bir kere mü'min kale gibidir. Başına gelen üzücü bir olaydan dolayı intihar etmeye kalkmıyor. Sıkıntılı bir olay var diye, hemen her şeyi darmadağın etmiyor. İç dünyası yıkılıp, dış dünyası harab olmuyor. Kırıp geçirmiyor ortalığı... Sabrediyor. Müslümanın muazzam bir edebi var. Olay karşısında

---

[91] Muhtelif lafızlarla: İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.30, no:4013; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.179, no:510; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.99, no:119; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.312, no:1045; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.V, s.460, no:2476; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.142, no:9774; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.372, no:6325; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.417, no:2322; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.172, no:1481; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.160, no:2900; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.386, no:5463; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.412, no:2783; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.143, no:830; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.352, no:7481; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.26; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.205, no:1159; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.29, no:215; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.78, no:146; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.V, s.189, no:1832; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.369, no:27124; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.448, no:8231; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIV, s.244, no:626; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.142, no:9776; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.352, no:7482; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.V, s.259, no:2413; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.212, no:808; Ebû Ubeyde ibn-i Huzeyfe, halası Fatıma bint-i Yemân RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.III, s.12, no:3740; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.326, no:6778-6784; *Keşfü'l-Hafâ,* c.I, s.130, no:371; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.420, no:3468-3473.

kaya gibi sağlam duruşu var, ağırbaşlılığı var, vakarı var. Muazzam bir kadere rıza duygu-suyla, boynu bükük, sabrediyor. Çok güzel terbiye almış insanların o muhteşem sabırlarını düşünün!.. Sabrediyor. Bundan dolayı da Allah çok büyük sevap verir.

Yâni demek ki, mü'min kula sevinçli iş gelse şükreder, sevap kazanır. Üzücü iş başına gelse sabreder sevap kazanır. Sonunda hepsi mü'min kul için hayırlı olur. Allah-u Teàlâ Hazretleri, bu dâr-ı dünya ki, imtihan dünyasıdır, fânî alemdir, bâkî alem ahirettir... İşte buradan göçünceye kadar insanları çeşitli şekillerde imtihan eder eder... Sonunda ahirette çok büyük mükâfatlara erer bir mü'min... Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin cennetiyle, cemâliyle müşerref olur.

b. Zerre Kadar Hayır ve Şerrin Karşılığı

Bu olayı şöylece özetleyen başka bir hadise geçelim hemen. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[92]

أَلاَ إِنَّ الدُّنْيَا عَرَضٌ حَاضِرٌ ، يَأْكُلُ مِنْهُ الْبَرُّ وَ الْفَاجِرُ . أَلاَ وَإِنَّ الْآخِرَةَ أَجَلٌ صَادِقٌ ، يَقْضِي فِيهَا مَلِكٌ قَادِرٌ. أَلاَ وَإِنَّ الْخَيْرَ كُلَّهُ بِحَذَافِيرِهِ فِي الْجَنَّةِ. أَلاَ وَإِنَّ الشَّرَّ كُلَّهُ بِحَذَافِيرِهِ فِي النَّارِ. أَلاَ فَاعْمَلُوا وَأَنْتُمْ مِنَ اللهِ عَلٰى حَزَرٍ ، وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ مُعْرِضُونَ عَلَى أَعْمَالِكُمْ. فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْراً يَرَهُ. وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ (الشافعي ، ق. في المعرفة عن عمرو مرسلاً)

[92] *Müsnedü'ş-Şâfiî*, c.1, s.67, no:288; Amr Rh.A'ten. Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.3, s.216, no:5599; Şeddâd ibn-i Evs RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.15, s.1372, no:43602.

RE. 169/1 (*Elâ inne'd-dünyâ aradun hàdır, ye'külü minhe'l-berru ve'l-fâcir. Elâ ve inne'l-âhirete ecelün sàdık, yakdî fîhâ melikün kàdir. Elâ ve inne'l-hayra küllehû bi-hazâfîrihi fi'l-cenneh. Elâ ve inne'ş-şerre küllehû bi-hazâfîrihî fi'n-nâr. Elâ fa'melû ve entüm mina'llàhi alâ hazer, va'lemû ennekûm ma'rudùne alâ a'mâliküm. Femen ya'mel miskàle zerretin hayran yerah, ve men ya'mel miskàle zerretin şerren yerah.*) Uzunca bir metin ama, hatırda kalmaz ama, parça parça tekrar izahını yapalım:

(*Elâ inne'd-dünyâ aradun hàdır*) *Elâ* burada tenbih, uyarı edatı. Yâni, "Dikkat edin, uyanın, hey, aklınızı başınıza toplayın ki" filan mânâsına. (*İnne'd-dünyâ aradun hàdır*) "Dünya hâl-i hazırda elinizde, önünüzde olan bir maldır, metâdır, eşyadır." İşte herkes dünyalıktan nasibi ne kadarsa öylece duruyor o, içinde bulunuyor. Dünya bu. Dünyalıklar çeşit çeşit, sayılamayacak kadar çok. (*Ye'külu minhe'l-berru ve'l-fâcir*) "Bu dünyalıkların hepsinden, Bundan iyi insanlar da, günahlara sapmış, fâcir insanlar da yerler, yâni dünyalıktan herkes istifade ediyor. Mü'min de istifade ediyor, kâfir de. İyi insan da istifade ediyor, kötü insan da. Herkesin önüne bir yemek konuluyor, herkes şu karnını doyuruyor. İşte dünya hayatı böyle geçiyor."

(*Elâ ve inne'l-ahirete ecelün sàdık*) Dünya böyle, ahiret nedir? (*Ecelün sàdıkun*) "Gerçek bir müddettir, gerçek bir zamandır. Ahiret mutlaka gelecektir, haktır. Yâni bir zaman sonra gelecek, şu anda değil. *Ecel*, yâni belirli bir müddet sonra gelecek bu ama, gerçekten gelecek. Muhakkak herkesin başına gelecek. Ahiret mutlaka.

Ve bu ne kadar uzun sürse bu dünya hayatı yâni bu köhne dünyanın ömrü asırlar geçse, ne kadar uzasa sonunda bitecek. Bu dünyayı biz biliyoruz ki bu dünya hayatı fânî, ahiret bâkî, ahiret bitmeyecek, bu dünya hayatı bitecek.

Evet, bilimsel kitaplara bakıyoruz, Jeoloji'ye vs. ilimlere. Dünya şu kadar milyon sene önce yaratılmış, şöyle olmuş, böyle olmuş, şu ana kadar işte yaşıyoruz. Tarihin bildiği devirler şuradan başlıyor, şu kadar bin yıl geçmiş. Ne kadar geçecek bilmiyoruz ama, bundan sonraki ömrü ne kadar dünyanın

bilmiyoruz ama, Peygamber Efendimiz SAS'in bildirdiği alâmetler var, kıyâmet alâmetleri... Olaylar var, birtakım durumlar var, onlar da görülmeye başladı. Hatta mü'minlerin çoğu kıyamet yakın diye endişe üzeredir. Bu işi bilen insanlar, zamanın çok kalmadığını bilirler.

Zaten Peygamber Efendimiz, kendisinin ahir zaman peygamberi olduğunu, kendisiyle dünyanın yok oluşu arasında çok büyük bir zaman olmayacağını hadis-i şeriflerinde bildirdiği için, kesinlikle biliyoruz ki geçmiş ömründen çok az bir zaman kalmış oluyor dünyanın ilerisinde... Ne olacak?.. Ahiret olacak mutlaka...

(*Yakdî fîhâ melikün kàdir*) *Yakdî* fiili yine karşımıza geldi. "Orada her şeye kàdir olan, hükümdar olan Allah-u Teàlâ Hazretleri hükmedecek kulları arasında."

Buradaki hüküm nasıl olacak?.. Mahkeme-i kübrâda, insanlar Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin divanında, divân-ı ilâhîde, huzur-u ilâhîde el pençe divana duracaklar. Allah-u Teàlâ Hazretleri onların sevaplarını, günahlarını tartacak, hükmedecek haklarında: "Bu kulum cennete gitsin!" dediği, cennete gidecek. "Bu kulumu cehenneme atın, cezasını çeksin!" dediği, cehenneme atılacak. Hükmedecek Allah...

(*Elâ ve inne'l-hayra küllehû bi-hazâfîrihî fi'l-cenneh*) "Bak dikkat edin, bilin ey dinleyenler ki, hayrın hepsi, tamamıyla, detayıyla cennettedir. Yâni, hangi türlü hayır hatırınıza gelirse, hayalinizde tahayyül ederseniz, varsa dünyada insanların gördüğü hayır cinsleri ve hayallerinin de erebildiği ne kadar hayır varsa, detayıyla, teferruatıyla hepsi cennettedir." Cennet öyle bir yer ki, kaçırılması çok büyük hayıf olur, çok büyük yazık olur. Her türlü hayır orada... Hiç eksiksiz, her türlü detayıyla tam ve kâmil bir hayırlar yurdu cennet.

Sevgili Akra dinleyicileri, Allah cümlemizi cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin... Çok önemli... Cenneti kazanmak çok önemli!..

(*Elâ ve inne'ş-şerre küllehû bi-hazâfîrihî fi'n-nâr*) "Yine gözünüzü açın, agâh olun, bilin ki, şer de bütün detayıyla, teferruatıyla hepsi cehennemdedir."

Evet, her türlü kötülük de cehennemde toplanmış olacak. İnsan bu dünyada hangi kötülüğü görüyorsa çevresinde, aman şu şey çok kötü, çok fena, ne kadar iğrenç, ne kadar pis, ne kadar korkunç, ne kadar müthiş, ne kadar ayıp, ne kadar günah... İşte artık nasıl düşünüyorsa, gördüğü bütün şerler ve hayal ettiği, aklına gelebilecek bütün şerler... Romancı eline kalemi alıyor, gözünü kapatıyor, ilhamın gelmesini bekliyor, bir şeyler yazıyor. Çeşit çeşit romanlar, korku romanları, dehşet romanları, polisiye romanlar filan... Bir şeyler yazıyor aklına gelen her türlü kötülüğü... Evet hayalini çalıştırsa bir insanoğlu, ne türlü şer varsa onların hepsi cehennemdedir aziz ve sevgili kardeşlerim!

Onun için, Allah hiçbirimizi azabına uğratmasın... Cehenneme atmasın... Doğrudan doğruya cennetine girenlerden eylesin... O çok fena... Cehenneme düşmek çok fena!..

c. Allah'tan Korku Üzere Olun!

أَلاَ فَاعْمَلُوا وَأَنْتُمْ مِنَ اللهِ عَلَى حَذَرٍ ،

(*Elâ fa'melû*) "Dikkat edin, mütenebbih olun, sözümü iyi dinleyin, kulağınıza girsin, aklınız akletsin, anlayın, dinleyin ki, ne yapmanız lâzım?.. (*Fa'melû*) Amel, icraat yapın, iş yapın, boş durmayın, cenneti kazanmaya çalışın!" diyor Peygamber Efendimiz.

Bu ne kadar önemli bir cümle: (*Elâ fa'melû*) İsterseniz bunu bir levha halinde, güzel bir çerçeveyle çerçeveletip, sadece bunu (*Elâ fa'melû*) diye iş yerinize yazın, evinize yazın!.. Çok önemli... Çalışın diyor Peygamber Efendimiz, iş yapın diyor. Yâni boş durmayın diyor. Kısaca işte: (*Elâ fa'melû*) Gayet kısa... *Elâ*, dikkat edin demek, uyanın demek, gözünüzü açın, iyi duyun, iyi dinleyin, iyi akledin demek; (*fa'melû*) amel edin, a'mâl-i sàliha işleyin, bir şeyler yapın, boş durmayın! Ne yapıyorsunuz, niye gafilsiniz, niye cahilsiniz, niye tembelsiniz; çalışın!" demek yâni bu,

İş yapın... Ne yapacak? Herkes bir iş yapıyor tabii. Uyuyan da uyuma işi yapıyor. Haydut da haydutluk yapıyor. İyi insan da iyi iş yapıyor... Burada ne demek?.. (*Elâ fa'melû*) Yâni, bu cennete her türlü hayrın olduğunu bilerek, cenneti kazanmaya çalışın!..

Cehennemde her türlü şerrin olduğunu bilerek, cehenneme sizi düşürmeyecek işleri işlemeye çalışın!.. Cehennemden kurtulmak için çalışın demek.

Yoksa, herkes zaten bir iş ve eylemin içinde... Sağcısı bir eylemde, solcusu bir eylemde, iyisi bir eylemde, kötüsü bir eylemde... Kimisi bankayı korumağa çalışıyor, kimisi bankayı soymağa çalışıyor... Kimisi devleti yüceltmeğe çalışıyor, kimisi devleti parçalamağa çalışıyor... Herkes bir eylemde ama, yâni cenneti kazanmaya çalışacak eylem önemli. İnsanı cehenneme düşürmeyecek bir eylem önemli...

(*Elâ fa'melû ve entüm mina'llàhi alâ hazer*) Burası önemli bir şartı. Yâni, "Bir şeyler yapın ama, Allah'tan korkarak yapın! Korku üzere, endişe ederek, 'Acaba Allah beni kahrına, gazabına uğratır mı?' diye, titreyerek çalışın!" diyor Peygamber Efendimiz.

Yâni bakıyorum ben, bazıları çok iyimser oluyorlar. Emekli, deniz kenarında bir yere yerleşmiş, keyfinde... Sorumluluktan uzak... O kadar yaş yaşamış.

"—Toplum için neler yaptın, ahiret için neler yaptın, kendin için neler yaptın?.." diyorsun; gayet rahat...

Akşam sofrasını kuruyor, içkisini koyuyor, başına hasır şapkayı geçirmiş, şortunu giymiş, gayet iyimser, gayet rahat...

"—Allah'tan korkmuyor musun?" diyorsun;

"—Allah Gafuru'r-Rahim'dir." diyor.

Duymuş onu, Allah'ın gafur ve rahim olduğunu... İyi ama, niye çalışmıyorsun?..

Bak Peygamber SAS ne buyuruyor: "Allah'tan korku üzere olarak iş yapın, çalışın. Yâni, ya sizi affetmezse, ya Gafur ve Rahimliğini size uygulamaz da, Kahhar, Azizün zü'ntikam ismini uygularsa... 'Sen bu dünyada böyle yaptın, ben de senden intikamımı alıyorum. Haydi bakalım, sözümü dinlemediğin için kahrıma uğradın, ne halin varsa gör!' derse, o zaman ne olacak?" diye hazer üzere olmayı, "Ya benim Rabbim beni affetmezse?.." diye korku üzere olmayı tavsiye ediyor.

İşte evliyâullahın, Allah'ın o kadar sevgili kulu olmasına rağmen hareketlerinde ana durum buydu. (*Alâ hazer*) Hazer üzere, yâni korku üzere davranırlardı. "Ben şu kadar ibadet ettim,

Allah beni mutlaka cennetine sokar." demezlerdi. "Ya amellerim kabul olmadıysa?.." diye düşünürlerdi.

Evliyâullah büyüklerimizden birisi —Hasan-ı Basrî için söylerler, daha başka mübarekler için söylenir, Rh.A— bir kandil gecesi, Berat Gecesi'nde evinden çıkmış ama, çok fena hali... Sapsarı kesilmiş böyle, benzi kireç gibi atmış, korku üzere...

"—E ne oluyorsun? Hayrola, hasta mısın?" diyorlar,

Diyor ki:

"—Şimdi kendi kendimin hayatını şöyle bir mütalaa ettim, hafızamdan geçirdim. Şimdiye kadar ne yaptığımı, ne ettiğimi düşündüm. Günahlarımı biliyorum. İşte şu hatayı, şu günahı işledim. Bu iyi bir şey değildi, yapmamam lazımdı, işledim." diyor.

Tabii her kulun kendilerine göre hataları, kusurları olabilir meselâ. "Bunlar hata, tamam işlendi, işlendiğini biliyorum. Ama Allah bunları affetti mi, etmedi mi?.. Evet tevbe ettim, ağladım, üzüldüm, yalvardım, yakardım ama, bakalım Allah kabul etti mi?.. Yâni, kabul etmemişse ne olacak halim?.." diyor.

Bir de bir şeyler yaptı, namaz kıldı, oruç tuttu, hacca gitti, hayır işledi vs... Ama acaba, bakalım o hayırlarını Allah kabul etti mi?.. Çünkü amellerin işlenmesi yetmiyor, bir de Allah'ın o ameli kabul etmesi meselesi var. O çok önemli... Yâni, insan ben bir şey yaptım diye mağrur olmamalı, güvenmemeli!.. Allah kabul etmeyebilir.

"—Sen bunu riyâ ile yaptın, kabul etmiyorum... Sen bunu kendini beğenmiş bir kul olarak yaptın, kabul etmiyorum... Gösteriş için yaptın, kabul etmiyorum... Menfaat için yaptın, aldatma için yaptın... vs." diyebilir, kabul etmeyebilir.

Bilmiyoruz biz. Amelleri kabul edecek olan Allah-u Teàlâ Hazretleri'dir. Hazer üzere olmak lâzım!.. Bunu ihtar ediyor.

Çok güzel bir hadis-i şerif. Bu böyle her türlü davranışın yanlışını, doğrusunu böyle bildiren, bize çok ışık tutan cümleler ihtiva ediyor.

وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ مَعْرُوضُونَ عَلَى أَعْمَالِكُمْ .

(*Va'lemû ennekûm ma'rudûne alâ a'mâlikûm*) Evet, burada bir büyük tehdit var. Veyahut büyük bir hakikat ifade ediliyor. "Ve biliniz ki, siz amellerinize arz olunacaksınız." diyor Peygamber SAS Efendimiz. Yâni, amellerinizle yüzleştirileceksiniz, karşı karşıya geleceksiniz. İşte siz, işte dünyada işlediğiniz ameller diye karşınıza ameller dökülecek. Yaptığınız işler, eylemler, fiiller, çalışmalar, hayatınızdaki binbir türlü... Binbir ne demek?.. Binbir türlü sözü, söz gelimi söyleniyor. Çeşit çeşit, sayısız işler karşınıza arz olunacak; siz ona arz olunacaksınız, o size arz olunacak. Karşı karşıya, burun buruna geleceksiniz.

"—Eyvah! Benim bu yaptığım kötülük karşıma geldi. Eyvah! Bak bu da unutulmamış, yazılmış..." diyecek kötü insanlar.

"Amellerinizin sizin karşınıza geleceğini, sizin amellerinizle yüzleştirileceğinizi bilin!" diyor Peygamber Efendimiz. Zilzal Sûresi'nin son ayetlerini söylemiş Efendimiz en sonunda:

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْراً يَرَهُ . وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَراًّ يَرَهُ

(الزلزال:٧-٨)

(*Femen ya'mel miskàle zerretin hayran yerah*) "Zerre ağırlığı kadar hayır işleyen, onun karşılığını görecek; (*ve men ya'mel miskàle zerretin şerren yerah*) zerre ağırlığı kadar şer işleyen de, onun cezasını çekecek." (Zilzâl, 99/7-8) buyurmuş.

Aman aziz ve sevgili kardeşlerim! Dünyanın geçici olduğunu, sonunun ölüm olduğunu ve ahiretin va'd-i sàdık olduğunu hiç unutmayalım! Orada, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin divân-ı ilâhisinde duracağımızı düşünerek, ömrümüzü hayırlı, verimli, uğurlu, sevimli, güzel işler yaparak, Ümmet-i Muhammed'e faideli olarak geçirmeyi Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemize nasib eylesin...

Bunu hiç unutmayalım, hatırımızdan hiç çıkartmayalım! Bütün işlerimizi kontrolden geçirelim, aklımızın ve vicdanımızın süzgecinden geçirelim!.. Bizim işlerimizin son kararı verdiği aklımız, vicdanımız ve imanımız olsun... İyi ve tam müslüman olalım! Her işimizi bu süzgeçlerden geçirip yapalım!.. Bu

süzgeçlerden geçirmeden, keyfiyle, nefsiyle, şehvetiyle, hırsıyla insan dünyadaki olayları, yaptığı işleri kararlaştırırsa; söyleyeceği sözü hırsıyla söylerse, yapacağı işi hırsıyla, kiniyle, nefsiyle yaparsa; tabii o kötü sonuçlara ulaşır.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemize hakkı hak olarak görmeyi nasib eylesin... Ona uymayı da, tevfikini refîk eyleyip nasib eylesin... Yâni hakkı görmek var, bir de onu uygulamak var. Uygulayabilmeyi de nasib etsin... Haktan yana olmayı nasib etsin... Bâtılı bâtıl olarak görüp ondan korunmayı, sakınmayı; ömrümüzü Allah'ın rızasına uygun geçirmeyi nasib etsin... Huzuruna sevdiği, râzı olduğu, yüzü ak, alnı açık kullar olarak varmayı; cennetiyle, cemâliyle müşerref olmayı nasib eylesin...

Bi-hürmeti esmâihi'l-hüsnâ, ve bi-hürmeti habîbihi'l-müctebâ muhammedini'l-mustafâ, salla'llàhu aleyhi ve âlihi ve selleme teslîmen kesîrâ...

Gününüz hayırlı olsun... Allah cennetiyle, cemâliyle cümlenizi müşerref eylesin, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu''llàhi ve berekâtühû!..

10. 11. 1995 - AKRA

22. ALLAH'A VE RASÛLÜNE YAKINLIK

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun...

Bugünkü cuma sohbetimde, Allah'a ve Rasûlüllah'a yakın olmakla ilgili üç veya dört hadis-i şerîf okumak istiyorum. *Râmûzü'l-Ehàdîs* kitabımızdan tabii, 79. sayfadan.

a. Ehl-i Cihadın ve Ehl-i İlmin Derecesi

Birincisi Abdullah ibn-i Abbas RA'dan, Deylemî Rh.A tarafından rivâyet edilmiş bir hadis-i şerif. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[93]

أَقْرَبُ النَّاسِ مِنْ دَرَجَةِ النُّبُوَّةِ ، أَهْلُ الْجِهَادِ وَأَهْلُ الْعِلْمِ ؛ لأَنَّ أَهْلَ الْجِهَادِ يُجَاهِدُونَ عَلَى مَاجَائَتْ بِهِ الرُّسُلِ ، وَأَمَّا أَهْلُ الْعِلْمِ فَدَلُّوا النَّاسَ عَلَى مَاجَائَتْ بِهِ الأَنْبِيَاءِ (الديلمي عن ابن عباس)

RE. 79/5 (*Akrabü'n-nâsi min dereceti'n-nübüvveh, ehlü'l-cihâdi ve ehlü'l-ilm; lienne ehle'l-cihâdi yücâhidûne alâ mâ câet bihi'r-rusül, ve emmâ ehlü'l-ilmi fedellevü'n-nâse alâ mâ câet bihi'l-enbiyâ'.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Bu hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz, insanların peygamberlik derecesine mertebe bakımından, mânevî derece bakımından en yakın olanlarını bize bildiriyor. Buyuruyor ki:

---

93 Hatîb-i Bağdâdî, *el-Fakîh ve'l-Mütefakkıh*, c.I, s.147, no:132; İshak ibn-i Abdullah ibn-i Ebî Ferve Rh.A'ten.

Zehebî, *Seyrü A'lâm*, c.XVIII, s.524; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.4, s.524, no:10647; İbn-i Hacer, *Ravdatü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.139, no:4890; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.314, no:4202.

(*Akrabü'n-nâsi min dereceti'n-nübüvveh*) "Peygamberlik derecesine müslümanların, müslüman olan insanların en yakınları, en yakın olanları kimlerdir?.. Bir: (*Ehlü'l-cihâd.*) Cihad ehli, yâni cihad yapan insanlardır. İki: (*Ve ehlü'l-ilm*) İlim ehli yâni ilim sahibi olan insanlardır."

Buyuruyor ki: (*Lienne ehle'l-cihâd*) diye izah ediyor. Peygamberlik derecesine yakın olmak kadar yüksek bir mertebeye sahip olmalarının izahını yapıyor, Efendimiz SAS Hazretleri. Allah cümlemizi şefaatine nail eylesin... Hem de Firdevs-i Âlâ'da kendisine komşu eylesin...

(*Lienne ehle'l-cihâdi yücâhidûne alâ mâ câet bihi'r-rusül*) "Çünkü ehl-i cihad, peygamberlerin getirmiş olduğu konuları yaymak ve yerleştirmek için cihad ediyorlar. Binâen aleyh, peygamberlerin derecesine onların vazifesini destekleyip tahakkukunu sağladıkları için yaptırımları, çalışmaları, peygamberlerin getirdiği hakikatlerin insanların arasında yerleşmesini sağlamak olduğundan bu yakınlık oradan meydana geliyor.

(*Ve emmâ ehlü'l-ilm*) İlim ehline gelince, onlar da, (*fedellevü'n-nâse alâ mâ câet bihî'l-enbiyâ'*) peygamberlerin getirmiş olduğu

dini, mânevî, dünyevî, her çeşit bilgileri, tebliğleri, Allah'ın insanlara bildirin diye göndermiş olduğu mâlûmâtı insanlara öğretiyorlar. İnsanlara onları yapmaya kılavuzluk edip, yol gösterip sevk ediyorlar diye, onlar da o bakımdan en yüksek müslüman seviyesinde oluyorlar, peygamberlere en yakın insanlar oluyorlar."

Şimdi, bu iki husus üzerinde biraz duralım sevgili kardeşlerim: Cihad biliyorsunuz, zaman zaman hadis-i şeriflerde karşımıza geldikçe izahını yapıyoruz, Arapça'da mufâale bâbından masdardır. *Mücâhede* ve *cihad*, iki masdar da aynı mânâyadır, cehd sarf edişmek demek. Yâni karşılıklı cehd sarf etmek. Arapça'da buna müşâreket mânâsı diyorlar. Yâni bir fiilin yapılmasında iki taraf var. Beraberce bir fiil tahakkuk ediyor.

Meselâ, Türkçe'de de güreşmek diyoruz. Tabii güreş tek başına olmaz. Karşısında rakibi olacak, onunla yapacak. Sonra bilişmek diyoruz meselâ, bilmek var, insanın birtakım bilgilere sahip olması. Ama bilişmek, karşılıklı birbirleri hakkında bilgi sahibi olmak... Böyle *-iş* takısı geliyor Türkçe'de. Arapça'da da kelimenin kalıbı mufâale babına nakledildiyor.

Cehd eden insanlar ama, cehd eden insana sadece *câhid* denilir. *Mücâhid* denildiği zaman, *mücâhede* masdarından olduğu zaman; karşıda bir düşman var, negatif cehd sarf ediyor; bu tarafta da dost, mü'min var, o da pozitif istikamette cehd ediyor. Yâni mü'min, Allah'ın dinini yaymak, Allah'ın ahkâmını icrâ ettirmek, Allah'ın buyruklarını tutmak ve tutturmak için cehd sarf ediyor. Karşısındaki kâfirler, müşrikler, din ve iman düşmanları, Allah düşmanları, şeytanın grubu; onlar da Allah'ın bu mübarek ahkâmının karşısında, onları yerine getirmemek için, onları yapmamak için veya onların yaptırılmamasını sağlamak için cehd sarf ediyorlar. Böylece karşılıklı bir cehd sarf etme var. Cihad bu... Bir düşman var, din düşmanı; İslâm'ın aleyhinde, dinin aleyhinde çalışıyor. Mücahid de onun karşısına kendi cehdini koyarak, Allah'ın dinine yardımcı oluyor, Allah'ın dinine hizmet ediyor.

Kur'an-ı Kerim'de Saf Sûresi'nde Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurmuş ki:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنصَارَ اللَّهِ (صف:١٤)

(*Yâ eyyühe'llezîne amenû kûnû ensàra'llàh*) "Ey iman edenler, Allah'ın yardımcıları olun!" (Saf, 61/14)

Tabii Allah'ın yardımcıları olun demekten maksat, Allah'ın dinine yardımcı olun demektir. Çünkü, Allah-u Teàlâ Hazretleri yardımdan müstağnîdir. Kendisine hiç bir beşer, yaratık yardım edecek değildir. O herkese yardım ediyor. Mü'minlere yardım ediyor da, zafer kazanıyorlar. Az sayıda asker çok sayıda düşmanı yeniyor da, *Lâ ilàhe illa'llàh* bayrağı burçlarda dalgalanıyor. Yardım eden kendisi ama, (*kûnû ensâra'llàh*) "Allah'ın yardımcıları olun!" demek, tabii bir iltifat oluyor müslümanlar için. Allah'ın dinine hizmet ederseniz, işte bu güzel sıfatla anılırsınız denmiş oluyor.

Bu çok mühim bir husus... Yâni bizler, sevgili kardeşlerim, İslâm'ı bileceğiz. Allah'ın kelâmı olan Kur'an-ı Hakîm'i okuyacağız, öğreneceğiz. Allah'ın emirlerini Peygamber SAS'in hadis-i şeriflerinden, onun tavsiyelerinden anlayacağız, idrak edeceğiz. Sonra bunların uğrunda gayret sarf edeceğiz, bunların öğretilmesi için, uygulanması için çalışacağız ki, dünyaya güzellikler hakim olsun, kötülükler silinsin... İnsanlar birbirlerini öldürmesin, asmasın, kesmesin, istismar etmesin, üzmesin, kırmasın, dökmesin... Ahlâk hakim olsun, kimse kimseyi istismar etmesin, sömürmesin... Dünya gül gülistan olsun, insanlar kardeş olsun diye, tabii bir gayret sarf etmek lâzım!..

Tabii hatıra gelebilir ki, kan dökülmesin, güzellik hakim olsun derken, cihad yapılınca gene bir kan dökülme oluyor. Bu bir mecburiyettir, işin tabiatında vardır. Bugün de vardır, her devlette vardır. Doğuda da vardır, batıda da vardır. Kanunlar konulur, bu kanunların uygulanması istenir. Tabii kanunları yapanlar beşer ise; meclislerden çıkıyor bu kanunlar, iyi niyetle çıkıyor, insanların düzenini, toplum düzenin korumak maksadıyla çıkıyor. Ama bunları çiğneyenler oldu mu, o zaman da cezalar geliyor. Meselâ, Türk ceza kanununun falanca maddesine aykırı hareketle sen hapsoldun, müebbed olarak hapsedileceksin deniliyor. Hürriyeti kısıtlanıyor suçlu olduğu için, veya idamına

hükmediliyor, asıyorlar, öldürüyorlar. Neden?.. Çünkü başkasına, öldürülecek bir suç işlemiş. Belki başkasını öldürmüş, ceza olarak tabii oluyor.

Demek ki, alemin düzeni için, o düzeni bozanların karşısında bir mücadele etmek mecburiyeti var. Bu da tabii bir şey... Bu olmazsa ortalık karma karış olur, yâni düzen kalmaz. Polis olmazsa, asker olmazsa, ordu olmazsa, emniyet kuvvetleri olmazsa; o zaman gücü kuvveti çok olan zorbalar, eşkıyalar hakim olur. Mazlum insanlar, zavallı, tek insanlar, mâsum insanlar çok ezilirler. Ezilmesin diye, yâni umûmî mutluluk için, birtakım terbiyesizlerin, edepsizlerin, toplum düzenini bozanların cezalandırılması her toplumda olan bir şey. Demek ki, cihad da normal bir şey...

Bunu niçin söylüyorum?.. "İslâm kılıç dinidir, cihad dinidir." diyenler çıkmış. Ama bunu diyenler, İslâm'ı böyle kötülemeye çalışanlar, kendileri cihad ediyorlar. Meselâ, batılıların savaşmadıklarını söyleyebilirler mi?.. Bizimki Allah yolunda, Allah'ın emrine uygun çalışma; onlar dünya menfaati için çatışıyorlar, çarpışıyorlar; daha fena...

Meselâ, alın Bosna'yı Hersek'i... Bizim kardeşlerimiz mâsum dururken bir saldırı oldu. Alın Vietnam savaşını, Afrika'daki, Amerika'daki, Orta Amerika'daki, Güney Amerika'daki çeşitli mücadeleleri, dünya üzerinde çeşitli bölgelerde yapılan savaşları... Bunların çok azı bizim katıldığımız savaşlardır. Çoğu bizim aleyhimize, bizim üstümüze zulüm olarak yapılmaktadır. Ama bir kısmı da tamamen, hiç müslümanlarla ilgili olmayan bölgelerde olabiliyor.

Yâni bu bir zaruret oluyor. Onun için, Amerika'nın da ordusu var, modern silahları var. İngiltere'nin de ordusu var, modern silahları var. "Falkland Adaları bizim." dedi diye ta İngiltere'den kalktılar, Güney Amerika'da savaştılar. O halde, bu gibi şeyler kendileri tarafından yapılıyorsa, tenkit etme hakları yok. Allah'ın ahkâmını kötü çıkarmaya çalışmak, karartmak doğru değil Hele hele kendilerinin tarih boyunca yaptıkları, meselâ Haçlı Seferleri... Ayrıca, kendi aralarında birbirlerine karşı yaptıkları çeşitli Yüzyıl Savaşları, Otuzyıl Savaşları... Bunların hepsini

yapmış olan insanların, İslâm'ın o güzel ahkâmına hiç karşı çıkamamaları lâzım, söyleyecek sözleri olmaması lâzım!..

Çünkü İslâm esasında, (*ve's-sulhu hayrun*) buyuruyor. Her konuda, yâni ailede de, toplumda da, her yerde sulhun daha hayırlı olduğu kesin ve sulhu selâmeti sağlamaya çalışıyor ama, tabii bu da bazen güzellikle olmayınca, güzellikten anlamayan insanlara bazı baskılar yapmak gerekiyor. Şairler söylemişler, belki ezberinizdedir:

Nush ile uslanmayanı etmeli tekdir,
Tekdir ile uslanmayanın hakkı köteklir.

diye böyle Osmanlı Edebiyâtı'ndan bir beyit de var.[94]

Onun için cihad gereklidir. Yâni ameliyat, insanın vücudunu kesmek. Tamam, kan dökülüyor ama, doktorlar yapıyorlar bunu, hastaneler var. Ve hastanın rızası alınıyor, imzası alınıyor. "Beni ameliyat edin, razıyım!" diyor da, ondan sonra kesiliyor. Neden kesiliyor, kanı dökülüyor hastanın?.. İyi olması için. Demek ki, bazen mecburiyet böyle şeyleri gerektirdiğinden, bu da lâzım!

Tabii bunu yapmak için, bazı insanların malını, canını ortaya koyacak kadar fedakâr olması lâzım! Bu da kolay değil. Mal canın yongası, kıymetli... Herkes mal için, maddî menfaat için, para pul için neler yapıyor dünyada... Ayrıca, bir de iş, tabii canını vermeye gelebiliyor. O bakımdan bu fedakârlıklar zor olduğundan Allah rızası için, sulh u sükûn için, nizâm-ı âlem için, her şeyin daha güzel olması için, insanların mutluluğu için, zorbalar zulüm yapmasın, zorbalık yapmasın diye önüne çıkmak için cihad etmek, çok yüksek bir mertebe oluyor.

Tabii onlar esas itibariyle, kendi bildiklerine de cihad yapmıyorlar. Kendi bildiklerine cihad yaptıkları zaman da cihad olmuyor, bir savaş oluyor; kıymeti yok. Peygamberlerin getirdikleri hakikatlerin tahakkuku için, uygulanması için cihad

---

[94] Ziya Paşa (1829-1880): 1829 yılında İstanbul'da doğmuştur. Güçlü bir şair olmasının yanı sıra, başta saray kâtipliği olmak üzere; müfettişlik, mutasarrıflık ve vekillik gibi devlet kademelerinde görev yapmış bir devlet adamıdır. Ziya Paşa'nın, toplumdaki aksaklıkları, bozuklukları dile getirdiği "*Terkib-i Bend*" isimli uzunca bir şiiri vardır. Bu beyit, onun bu şiirinden alınmıştır.

yapıyorlar. Binâen aleyh, Allah'ın emrini tutmuş oluyorlar, Allah'ın ahkâmını hâkim kılmaya çalışıyorlar. Kendinden yaparsa kıymeti olmaz.

Ehl-i ilim de, insanlara peygamberlerin getirdiği konuları öğreterek, onları peygamberlerin davet ettiği noktaya davet ederek, kılavuzluk yaparak aynı işi yaptıklarından, aynı sevabı alıyorlar.

Demek ki sevgili dinleyiciler, değerli kardeşlerim, Peygamber'in seviyesine yaklaşıp, ona yakın olmak, hem de müslümanların en yüksek mertebelerinde olmak için, bu iki çalışmayı yan yana, gönlümüzde bir arada tutmalıyız ve yapmaya çalışmalıyız. Hem ehl-i cihad, hem ehl-i ilim olmaya gayret etmeliyiz.

Tabii insan ehl-i ilim olur da, bir de ehl-i cihad olursa, o zaman katmerli sevabı oluyor. Yâni İslâm'ı bilecek, alim olacak, fâzıl olacak, kâmil olacak, mürşid olacak; kendisi İslâm'ı yaşadığı gibi başkalarına da İslâm'ı anlatacak. Üstelik bir de İslâm için malını, canını verecek kadar böyle fedakâr olacak, o hususta da aktif hizmet görecek. Ne kadar güzel!..

Bu hususta her zaman ilk hatırıma gelen isim, çok sevdiğim bir mübarek zât: Abdullah ibnü'l-Mübârek Hazretleri. İmâm-ı Azam zamanında genç imiş. Ondan bir sonraki kuşak, yâni İmâm-ı Azam Efendimiz'le görüşmüş. Mübarek, hem devrinin en büyük âlimlerinden birisi, hem mutasavvıf, hem şâir, hem yazar, hem hadis alimi, hem mücahid, hem silahşör, hem kahraman, hem zengin, cömert bir insan... Ne mutlu!.. İşte, Allah böyle her türlü hayrı kendisinde toplayan, gerektiği zaman malını veren, gerektiği zaman canını vermeye hazır olan insanlar olmayı, kendimize ve evlatlarımıza nasib eylesin...

Çok önemli. Evlatlarımızı mutlaka Allah'ın dinini bilen, ilim ehli, ilim erbabı insanlar yapmaya çalışmalıyız. En yüksek çalışma bu. Ama bunları yaptıktan sonra da, "Bak evlâdım, bu ilmi boşu boşuna öğrenmiyorsun! İlmi uygulamak için öğreniyorsun. Tabii var gücünle insanların mutluluğu için, İslâm'ın bekàsı, selâmeti, saadeti için, *i'lâ-yı kelimetu'llah* için çalışman da lâzım! Malınla, canınla Allah yolunda hizmet vermen lâzım!" diye, çocuklarımızı öyle yetiştirmeliyiz. Kendimiz de öyle

olmaya çalışmalıyız. Allah bizi bu durumda olan insanlardan eylesin...

b. Kulun Allah'a En Yakın Hâli

İkinci hadis-i şerife geçiyorum. Bu da Allah'a yakınlığı beyan eden bir hadis-i şerif. Peygamber SAS Hazretleri'nden Abdullah ibn-i Mes'ud ve Hazret-i Aişe Vâlidemiz rivâyet etmişler. Başka kaynaklardan, iki koldan gelmiş. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki bu hadis-i şerifte:[95]

أَقْرَبُ ما يَكُونُ العَبْدُ مِنَ اللهِ تَعَالٰى ، إِذَا كَانَ سَاجِدًا (ابن النجار
عن عائشة ؛ طب. عن ابن مسعود)

RE. 79/6 (*Akrabu mâ yekûnü'l-abdü mina'llàhi teàlâ, izâ kâne sâcidâ.*)

Mânâsı, mânâ-yı münîfi şöyle:

"—Kulun Allah'a en yakın olduğu hal, onun secde halinde olduğu zamandır." Yâni, kul secdedeyken Allah'a en yakındır.

---

[95] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.79, no:10014; Bezzâr, *Müsned*, c.IV, s.330, no:1524; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.384; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.I, s.350, *Salât* 4/42, no:482; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.294, no:875; Neseî, *Sünen*, c.II, s.226, no:1137; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.421, no:9442; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.254, no:1928; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.395, no:969; İmam Şâfiî, *Müsned*, c.I, s.41, no:165; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XII, s.12, no:6658; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.110, no:2517; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.242, no:723; Tahavî, *Şerh-i Mâânî*, c.I, s.234, no:1308; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.VII, s.373, no:1529; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.274; Ebû Avâne, Müsned, c.I, s.498, no:1856; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.478; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Sa'd, *Tabakàt*, c.II, s.255; Zehebî, *Tezkiretü'l-Huffâz*, c.III, s.909; Hz. Aişe RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.78; Üsâme ibn-i Zeyd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.292, no:18935; *Mecmaü'z-Zevâid,* c.II, s.312, no:2771; *Keşfü'l-Hafâ,* c.I, s.180, no:497; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.316, no:4205-4207.

Tabii, aziz ve muhterem kardeşlerim hepiniz benim gibi bilirsiniz. Benden belki daha kesin, daha çok duymuş, bildiğiniz bir mesele, herkesin bildiği bir mesele: Allah-u Teàlâ Hazretleri mekândan münezzehtir. Yâni her yerde hàzır ve nâzırdır. Zâtının hâlini insan aklı idrak edemez. Her şeyi görüyor, her şeyi biliyor, her şeye kàdir, Esmâ-i Hüsnâ sahibi Mevlâmız, Rabbimiz. Bizim ona en yakın olan zamanımız, secde halinde olmamız, yâni en mütevazi olduğumuz zaman. Tabii insan secdede ne yapıyor?.. Ayakta durmuyor, oturmuyor, alnını toprağa, yere koyuyor, seccadeye koyuyor. Böylece olabilecek en mütevazi tavrı alıyor. Tabii Allah tevâzu ehlini seviyor; bu bir.

Tabii, secde eden insan toprağa yakınlaştı da, Allah'a ondan yakın oldu değil. Birisinin ayağı taşa takılsa, düşse, toprağın üstüne boylu boyunca uzansa, o Allah'a yakın olmuş demek değil. O sâcid, yâni secde halinde olmak önemli şarta bağlı... Allah'a ibadet ediyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kendinin Rabbi olduğunu, yaradanı olduğunu biliyor. Ona karşı kulluk görevi olduğunu biliyor. Nimetlerin Allah'tan kendisine geldiğini biliyor. Kendisini yaratan ve yaşatan, sonunda da, hayatı sona erince de

huzuruna varacağı mevlâsının Rabbi olduğunu, Allah olduğunu biliyor, onun için secde ediyor. O zaman Allah'a yakın oluyor.

Yâni, secdede hem Allah şuuru var, ma'rifetullah var, hem tevazu var. O bakımdan, ikisi bir arada olduğu için, Allah'a en yakın oluyor. Yoksa Allah saklasın, bir imansız insan veya müşrik, o da bakarsınız bir puta secde eder. Onun o secde hali Allah'a yakınlık mıdır?.. Hayır. O da Allah'a yakınlık değildir. Çünkü Allah'ı bilmiyor, Allah'tan gayriye secde ediyor. Yâni sırf öyle secde etmiş olması ona bir meziyet kazandırmaz. Allah'ı bilerek, Allah'ın azametini bilerek, Allah'ın kulu olduğunun güzel idraki içinde, Allah'a secde hâli, kulun Allah'a en yakın olduğu zamandır. Ne kadar güzel!.. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi ona ibadetten, rükûdan, secdeden, itaatten ayırmasın...

Şimdi hatırıma müşahhas bir misal geldi. Her zaman da vaazlarımda da söylerim, belki duydunuz. Bir imam efendiyi anlattılar, Ramazan'da imsaktan önce sahur yemeğini yemiş, abdestini almış, camiye gelmiş, mukabelesini okumuş; yâni bir cüz mü okudu, ne kadar okuduysa Kur'an-ı Kerim'den okumuş. Sabah namazı kılma zamanı gelince kalkmışlar, sünnetleri kılmışlar, farza durmuşlar... İmam efendi önde, oruçlu, abdestli, Kur'an-ı Kerim'i de okudu. Namaza durmuşlar, secdeye varmışlar; imam efendi secdeden kalkmıyor, secdeden kalkmıyor, secdeden kalkmıyor...

Tabii cemaat bir şey olduğunu anlamış, kalkmışlar, bakmışlar ki, secde halindeyken ruhunu teslim etmiş. Ne kadar güzel! Yâni en güzel hal üzere, en güzel hallerden birisi üzere ruhunu teslim etmiş oluyor. Hem abdestli, hem oruçlu, hem Kur'an okumuş durumda, hem namazın içinde Allah'ı zikreder haldeyken, tesbih çekerken ruh kuşu ten kafesinden uçmuş, Mevlâsına kavuşmuş. Ne kadar güzel, imrenilecek bir durum...

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemize Allah'a yakın olmayı nasib eylesin... Sevgili, yakın kullarından, mukarreb kullarından olmayı nasib eylesin... İbadetinde dâim eylesin... Tabii bir de hayatımızı hayırlı, verimli, uğurlu, ecirli, sevaplı, güzel bir hayat eylesin de; hüsn-ü hâtimeler ile şu can emânetimizi Rabbimiz'e teslim edip, mü'min-i kâmil olarak ahirete göçmeyi nasib eylesin... Bu da çok önemli!

c. Gece İbadetinin Önemi

Gelelim okumayı düşündüğüm üçüncü hadis-i şerife, sevgili kardeşlerim:[96]

أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الرَّبُّ مِنَ الْعَبْدِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ الآخِرِ ، فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ مِمَّنْ يَذْكُرُ اللَّهَ فِي تِلْكَ السَّاعَةِ ، فَكُنْ !

(ت. ك. عن أبي أمامة ، عن عمرو بن عبسة)

RE. 79/7 (*Akrabu mâ yekûnü'r-rabbü mine'l-abd, fî cevfi'l-leyli'l-âhir, feini'steta'te en tekûne mimmen yezküru'llàhe fî tilke's-sâah, fekün*)

Bu hadis-i şerif de, Amr ibnü'l-Abese ve Ebû Ümâme RA Hazretleri'nden rivâyet edilmiş. Tirmizî var rivâyet eden âlimlerden, hasen, sahih hadis buyurmuş. Buyuruyor ki, Peygamber Efendimiz bu hadis-i şerîfte:

(*Akrabu mâ yekûnü'r-rabbü mine'l-abd*) "Allah'ın, Rabbin kula en yakın olduğu zaman..." Bakın burada Allah'ın kula en yakın olduğu zaman diye geçti ifade. (*Fî cevfi'l-leyli'l-âhir*) "Allah'ın, Rabbin kula en yakın olduğu zaman, gecenin içinde, en son bölümdedir." Bu ne demektir? Yâni, gecenin en son bölümü ne zamandır?.. Sahur vaktidir, imsak vaktidir. Gece ne zaman başlar?.. Akşam ezanıyla başlar, güneş batınca başlar. Ne zaman biter?.. Fecir vaktinde biter.

Fecir ne demek?.. Güneşin doğması demek değil. Daha ortalık hafif alaca karanlık ama, doğu tarafında, ufukta bir beyazlık başladığı zaman ona fecir diyoruz, tan diyoruz, tanyeri diyoruz.

---

[96] Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.569, no:3579; Neseî, *Sünen*, c.I, s.279, no:572; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.182, no:1147; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.453, no:1162; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.4, no:4439; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.482, no:1544; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.349, no:305; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXV, s.135, Amr ibn-i Abese RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.618, no:1766; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.316, no:4204.

Tanyeri ağarmaya başladı diyoruz Türkçe'de. Arapça'da fecir diyorlar, fecr-i sàdık diyorlar. Bu bizim takvimlerde, imsak vakti dediğimiz zamandır. Yâni oruçlunun elini ağzını yemekten çekip, yıkayıp oruca niyet ettiği zamandır. Sabah vakti o zaman başlar, gece o zaman biter. İşte ondan önceki o zamana seher vakti derler Araplar. Rabbin kula en yakın olduğu zaman, gecenin içindeki bu son bölümdeki bu vakittir. Yâni seher vaktidir. Allah yakın kuluna, yaklaşıyor kullarına...

Onun için, Efendimiz hadis-i şerîfin devamında buyurmuş ki: (*Feinisteta'te en tekûne mimmen yezküru'llàhe fî tilke's-sâah*) "İşte bu vakitte sen Allah'ı zikredenlerden olmaya güç yetirebilirsen, imkân bulursan, bunu yapabilirsen, (*fekün*) bunu yap! Böyle Allah'ı bu saatte zikreden kullardan biri ol!" diye Efendimiz tavsiye etmiş.

Yâni ne tavsiye etmiş oluyor: "Gecenin son bölüğünde kalk da, Allah'ı zikret!" demiş oluyor Peygamber SAS Efendimiz. Yâni saatimizi imsak vaktinden evvel bir zamana ayarlayacağız; bir saat önce mi, kırk beş dakika önce mi, bir buçuk saat önce mi, o çok önemli değil. Yâni şöyle gecenin sonuna doğru, insan yatsı namazını kıldıktan sonra oyalanmadan, erkenden yatmışsa uykusunu da almış olur. Kış geceleri ne güzeldir, uzundur, insan dinlenir; sahura, seher vaktine uyanabilir rahatlıkla... İşte o zaman kalkacak, Allah'ı zikredecek.

Tabii, "Allah'ı zikretmek nedir?" diye bir kısa izahta bulunmam lâzım: Allah'ı zikretmek deyince, sizin tabii ilk aklınıza gelen eline tesbih alıp *Allah Allah* demek, *Lâ ilàhe illa'llàh* demek gibi bir iş hatıra gelir. Doğrudur, bu zikirdir, dille zikirdir, tesbihle zikirdir. Tesbih çekmek, zikretmek, *sübhàna'llàh*, *Allàhu ekber*, *El-hamdü li'llàh*, *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llàh*, *Allàhümme salli alâ seyyidinâ muhammed...*" demek gibi, böyle bu çeşit güzel mânâsı olan mübarek sözleri tekrar tekrar, Allah'ın isimlerini tekrar tekrar söylemek veya sadece ism-i âzamı olan lafza-i celâli, *Allah Allah* demeyi söylemek. Bu bir zikirdir tabii.

Başka?.. Namaz da zikirdir. Yâni, insan o vakitte kalktığı zaman, hiç abdest almadan, bir kenara oturup da Allah Allah dese, tabii zikretmiş olur ama, namaz da bir zikirdir. Kalkacak,

uykusunu terk edecek, abdest alacak; ondan sonra iki rekat, dört rekat bir teheccüd namazı kılacak. O namaza *teheccüd namazı* derler. O da zikirdir. Teheccüd namazı kılacak, Kur'an okuyacak; Kur'an da zikirdir. Namazın içindeki Kur'an da zikirdir. Dua edecek, dua da zikirdir. Ve hakikaten başka hadis-i şeriflerden de, bu mübarek vaktin ne kadar kıymetli olduğunu biliyoruz.

O vakit Allah-u Teàlâ Hazretleri semâ-i dünyaya nüzul eyleyip, kullarına nidâ eder:[97]

هَلْ مِنْ سَائِلٍ ، فَأُعْطِيَهُ ! هَلْ مِنْ مُسْتَغْفِرٍ ، فَأَغْفِرَ لَهُ !

(حم. ن. عن جبير بن مطعم)

(*Hel min sâilin, feu'tıyehû*) "Haydi, var mı bir isteği olan, istesin, istediğini vereceğim! (*Hel min müstağfirin, feağfire lehû*) Var mı tevbe ve istiğfar eden, tevbe ve istiğfar etsin, afv ve mağfiret edeceğim!" buyurur.

Yâni, "Bir talebi olanın talebini vereceğim, muradı olanın muradını ihsân edeceğim!" diye seslendiği zamandır, Allah'ın kullara en yakın olduğu zaman.

İşte bu zamanın kıymetini bilin! Hele cuma gecelerinde bu zamanın kıymetini bilin! Çünkü perşembeyi cumaya bağlayan, cuma gecesi dediğimiz perşembeyle cuma arasındaki gece de çok kıymetli bir gecedir.

Evet, ibadeti sadece böyle kurnazlık edip de bir geceye tahsis etmek doğru değildir. Daha devamlı yapmak doğrudur. Efendimiz'in tavsiyesi odur. İstikrarlı müslüman olmak lâzım!.. Böyle burada sevap çok, bu zaman yaparım, öbür zaman yapmam değil de; her gece yapmaya çalışırsa insan, o sahur vaktini

---

[97] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.81, no:16791, 16793; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.134, no:1566; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.125, no:10321; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.413, no:1480; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.9, no:3439; İbn-i Ebî Âsım, *es-Sünneh*, c.II, s.15, no:407; Rûyânî, *Müsned*, c.IV, s.153, no:1442; Cübeyr ibn-i Mut'im RA'dan.

İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.250, no:215; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.104, no:3356; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.235, no:17246; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIV, s.259, no:27107.

değerlendirmeye çalışırsa daha iyi olur. Ama cuma gecesinde hayır, feyiz, bereket, sevap daha da çok olur. Onu da söylemiş olalım.

d. Güzel Ahlâkın Önemi

Sonuncu hadis-i şerifi söyleyerek sohbetimi tamamlamak istiyorum. Bakın ne kadar güzel; kulun peygamberlik derecesine en yakın olduğu şeyi öğrenmiş olduk. Kulun Allah'a en yakın olduğu zamanı, hàli öğrenmiş olduk. Allah'ın kuluna en yakın olmuş olduğu zamanı, hàli öğrenmiş olduk. Ne kadar güzel bilgiler el-hamdü lillâh...

Şimdi sonuncu hadis-i şerifi okuyorum:[98]

أَقْرَبِكُمْ مِنِّي مَجْلِساً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، أَحْسَنُكُمْ خُلُقاً

(ابن النجار عن علي)

RE. 79/8 (*Akrabüküm minnî meclisen yevme'l-kıyâmeh, ahsenühüm hulükà.*)

Bu da Hazret-i Ali Efendimiz RA'dan rivayet edilmiş.

Hazret-i Ali Efendimiz'i hepimiz seviyoruz. Bir de ben, böyle Hazret-i Ali Efendimiz'in rivâyet ettiği hadis-i şerifler gelince, hemen Alevî kardeşlerimi hatırlıyorum. Diyorum ki:

"—Ah Alevî kardeşlerime, bu Hazret-i Ali Efendimiz'in rivayet ettiği hadislerden bir kitap derlesem, neşretsem de, onlar okusalar... Hazret-i Ali Efendimiz, Peygamber Efendimiz'den

---

[98] Tirmizî, *Sünen*, c.4, no:370, no:2018; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.217, no:7035; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.235, no:485; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.97; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Tevâzu*, c.1, s.225, Ebû Sa'lebe RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.185, no:6735; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.104, no:272; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.233, no:7986; Amr ibn-i Şuayb Rh.A babasından, o da dedesinden.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.10, no:5178; *Mecmau'z-Zevâid,* c.VIII, s.47, no:12666; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.160, no:480; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.420, no:4412.

hangi hadisleri rivâyet etmiş, bilseler, ona göre hareket etseler." diye temennî ediyorum.

Siz bildiğiniz kardeşlere, Hazret-i Ali Efendimiz rivayet etmiş diye bunu nakledin! Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

"Kıyamet gününde bana oturma yeri bakımından, meclis bakımından en yakın olanınız ahlâkı en güzel olanınızdır, ahlâkça en güzel olanınızdır."

Demek ki, hani ilk hatırımıza gelebilir ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri insanlara yaptığı ibadetlerden sevap verecek. Ne kadar çok ibadet etmişse, o kadar çok sevap alacak. Meselâ, kırk defa hacca gitmişse, otuz defa hacca gitmişten daha yüksek sevabı olur. Şu kadar namaz kılmış, bu kadar tesbih çekmişse; onları az yapandan daha çok sevabı olur. Ama Peygamber Efendimiz, dikkat edersek bu hadis-i şerifte: "Ahlâkça en güzeliniz bana en yakın olacak." buyuruyor. Bir güzel ahlâklılık meselesinin çok önemli olduğunu anlamış oluyoruz, öne geçtiğini anlamış oluyoruz.

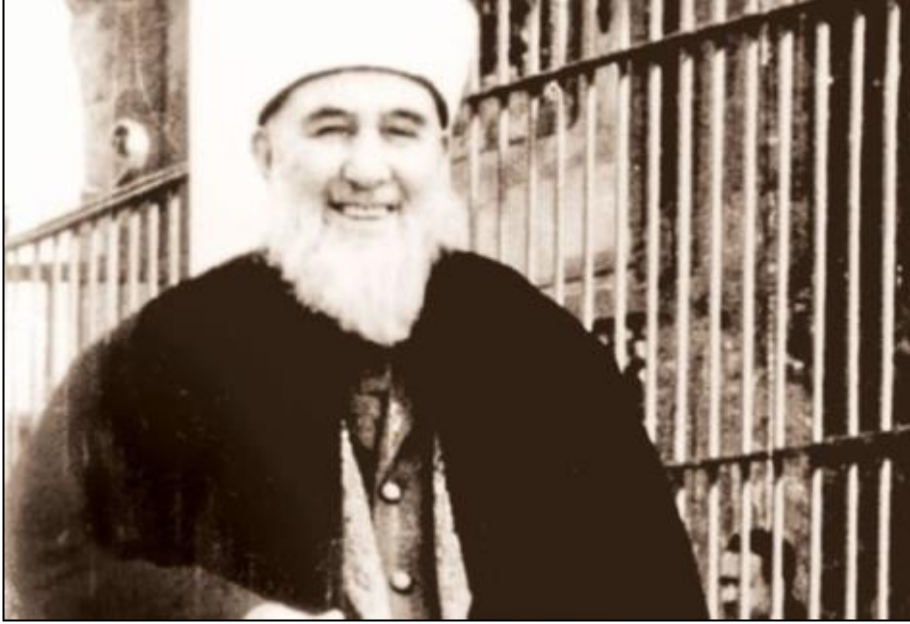
Evet, doğrudur. Bir insan ibadet ehli olsa bile, yâni dînî vazifelerini, ibadetlerini yapan bir insan olsa bile; ki umûmiyetle bizim müslüman kardeşlerimiz namazlarını kılıyorlar, oruçlarını tutuyorlar... Kandil geceleri camiler doluyor. Cuma vakitlerinde caddelere cemaat taşıyor. Namazlar, niyazlar, ibadetler yapılıyor. Tesbihleri çeken çekiyor, zekâtını veren veriyor. Elinden geldiğince kardeşlerimiz güzel şeyler yapmaya çalışıyorlar ama, bir insan bu ibadetleri yaptığı halde, huyu kötü olsa; o kötü huyluluğundan dolayı cezalara çarptırılabilir. Ahirette zarara uğrayabilir. Çünkü şikâyetçi olur öteki kullar; "Yâ Rabbi, bu kötü huylu adam, bana dünyada çok ezâ cefâ verdi." diye davacı olur, oradan hakkını ister.

O bakımdan kötü huyluluğun cezası var; iyi huyluluğun da mertebesi, makamı, derecesi yüksek ve Peygamber Efendimiz'e en yakın yerlerde oturacaklar. Hani şöyle bir teşbihle anlatalım: Çok muazzam, çok kıymetli, çok yüksek şahsiyetlerin geldiği bir toplantı düşünün... O toplantının başkanını düşünün... Reisicumhur veya böyle çok yüksek bir şahsiyet... Tabii ona yakın oturan insanlar var, en ön sırada oturan insanlar var. Şeref

koltuklarında oturanlar var, şeref mekânlarında, tribünlerinde oturanlar var. Ondan sonra da, derece derece başka başka yerlerde, arkalara doğru, gerilere doğru yerlerde oturanlar var. Oturduğu yeri, meclisi Peygamber Efendimiz'e yakın olmak çok güzel bir şey. Onun için, ahlâkımızı güzelleştirmemiz lâzım!..

Tabii güzel ahlâk nedir?.. Hocamız Rh.A Cennet mekân Mehmed Zâhid Efendimiz, bu çok önemli olduğu için, bu hususta kitap yazmıştı. Güzel ahlâk tasavvufta da çok önemli... Tasavvuf zaten ne demek?.. Peygamber Efendimiz'in tavsiyelerini uygulattırma yolu, öğretme yolu demek, uygulama yolu demek. O tasavvufta güzel ahlâk çok önemli. Yunus deyince aklımıza ne geliyor: Böyle gözü yaşlı, iyiliksever, herkesi affeden tatlı bir insan hatıra geliyor. Mevlânâ Hazretleri öyle, İbrâhim Hakkı Hazretleri öyle... Diğer bütün mutasavvıflar dikkat ederseniz insanların sevdiği kimseler, güzel huylu insanlar; tatlı dilli, güleç yüzlü, mütevazi, sevimli, sempatik insanlar...

Neden böyle yapıyorlar?.. Çünkü Peygamber Efendimiz tavsiye ediyor ahlâkın güzel olmasını. Ahlâk güzel olmadığı zaman, kötü olduğu zaman, bir fıkrayla anlatayım:

Alimin birisi eski zamanda yolda gidiyormuş, şöyle başını kaldırmış, bakmış, karşıdan bir delikanlı geliyor ki fevkalâde yakışıklı, çok güzel bir delikanlı... Hoşuna gitmiş. Yakışıklı, boylu poslu; hani fidan boylu diyelim, levent gibi diyelim, güneş gibi yüzü diyelim, ay parçası diyelim, neyse bir delikanlı... Çok hoşuna gitmiş, selâm vermiş o alim... Ondan sonra birkaç şey sorup, bu delikanlı kim diye tanışmak istemiş ama; o delikanlı da yüzünü, gözünü buruşturarak, herhalde sesinin tonu vs. bakımından da kaba saba... Belki kullandığı kelimeler bakımından saygısızca kelimeler. Neler söylediyse... Bakmış ki, yüzü güzel ama konuşması, hali, huyu güzel değil. O zaman yürümüş, gitmiş.

Kendi kendine de demiş ki:

إِنَاءُ ذَهَبٍ، وَفِيهِ خَلٌّ .

(*İnâu zehebin, ve fîhi hallün*) "Altından yapılmış bir kap ama, içi sirke dolu..." demiş. Arapça böyle demiş olduğu naklediliyor, benim okuduğum kitapta. Yâni altından kap, dışı güzel, yakışıklı; fakat içi sirke dolu, yâni ekşi, turşu bir şey. Tabii kıymeti kalmıyor.

Bir komşu düşünün, bir arkadaş düşünün, huyları çok fena... Ne kadar güzel olursa olsun, ne kadar zengin olursa olsun, ne kadar güçlü, kuvvetli olursa olsun, kıymeti yok... Ne istiyoruz?.. Geçim için, insanların bir arada yaşaması için, toplumda istenen, aranan, en başta aranan, en önemli şey güzel huydur. Güzel huy zaten toplumun düzeni içindir. Toplumun fazilet yönünden düzenlenmesi içindir. O bakımdan çok önemli…

Tabii buradan, Hazret-i Ali Efendimiz'in rivâyet ettiği bu hadis-i şerîften, hepimiz dersimizi çıkaracağız, güzel huylu olacağız ama, güzel huylar nelerdir?..

Güzel huyları Hocamız toplamıştı. Üzerinde çok dururdu vaazlarında, konuşmalarında. Beş yüz küsür güzel huy ismi tesbit ettiğini beyan etmişti kitaplarında. Kendisi de, "*Tasavvufî Ahlâk*" diye güzel bir kitap yazmıştı. Kaç defa basıldı... Kardeşlerimiz tekrar tekrar okudular, okuyorlar, okuyacaklar... Toplantılarda

sohbetin ana kaynağı oldu. Tabii mühim olan o söylenenleri uygulamak, insanın kendi şahsında onları uygulaması...

Meselâ *hilim* sıfatı. Yâni insanın halim olması, halim selim olması... Bu bir güzel uydur. Hilim nedir?.. İnsan kendisine karşı bir saygısızlık, bir cahillik, bir haksızlık yapıldığı zaman, onun cezasını verecek imkânı da varken kızmayıp affedici davranıyorsa, hani affetmek büyüklüktür diye, böyle sinirlenmeyip sakin olabiliyorsa; işte bu kimse halim demek. Bu güzel bir huy... Böyle olması lâzım! Yâni;

"—Vay o bana böyle dedi, ben de ona şöyle yaparım, kırarım kafasını!" filan derse, o zaman halimlik olmuyor tabii.

Hilim bir güzel huy, sabır bir güzel huy, vefâ bir güzel huy, doğru sözlülük bir güzel huy, herkesin iyiliğini istemek bir güzel huy, merhamet bir güzel huy...

Diğerlerinden de misal verelim: Zalimlik kötü bir huy, kendini beğenmek kötü bir huy, kibirlenmek kötü bir huy, fiyaka satmak, edebiyat yapmak, başkasına tepeden bakmak, böyle kibirlenerek çalımlar atmak... Bu gibi şeyler kötü. Vefasızlık, sabırsızlık, gayretsizlik, tembellik, beleşçilik, bedavacılık, başkasını sömürmek, alaya almak vs... Bunlar da kötü şeyler.

Tabii bu iyi ve kötü şeyleri böyle, çocuğunuzu karşınıza alıp da,

"—Evlâdım şunları şunları yap, bunları bunları da yapma! Tamam mı?.." derseniz, olmaz.

Bu böyle birden olmuyor, bunun bir eğitimi var. Bu eğitimin yeri de tasavvuftur, tasavvufî meclislerdir. İnsan buralarda edebi, ahlâkı uygulamalı olarak görüyor. Büyüklerinden uygulamalı olarak gördüğü için, çırak-usta usûlü yetişmek gibi oluyor. Laboratuarda deney yapmak gibi oluyor. Sadece teorik kalmayıp, pratik de yapmak gibi oluyor. O zaman insan, gerçekten olgun bir insan oluyor.

Gerçekten olmuş mu?.. Evet, tarih boyunca görüyoruz ki bu tasavvufî terbiyeyi görenler çok güzel huylu, tatlı dilli, kimseyi çekiştirmeyen, herkesin iyiliğini isteyen çok olumlu insanlar olmuşlar. Allah-u Teàlâ Hazretleri hepimizi böyle güzel bir ahlâka sahip eylesin...

Şimdi dört hadis-i şerifi okuduk, onlara uygun duamızı yapalım: Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi ehl-i cihaddan ve ehl-i ilimden eylesin... Peygamber Efendimiz'in derecesine en yakın derecelere çıkartsın... Sonra, bizim Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin ma'rifetine ererek, ma'rifetullaha sahip, àrif kullar olarak onun ibadetinde, taatinde olmamızı, tevazu içinde ona ibadetler, secdeler eden bir kimse olmakta dâim olmamızı nasib eylesin...

Rabbimizin bize en yakın olduğu, lütfettiği, en yakınlaştığı zaman, gecenin son bölümü, seher vakitleri olduğu için; o vakitlerde kalkıp Allah'ı zikreden, namaz kılan, Kur'an okuyan, tesbih çeken kullardan olmayı Allah nasib etsin cümlemize...

Hepimizin de kötü huylarımız varsa, onları tasfiye etmek nasib etsin... İyi huyları alıp, kâmil bir müslüman olmaya cümlemizi muvaffak eylesin... Lütfuyla, keremiyle bizi Habîb-i Edîbi'nin güzel ahlâkıyla ahlâklandırsın... Efendimiz'in şefaatine erdirsin... Cennette ona komşu eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

17. 11. 1995 - AKRA

23. RECEB AYI

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Tabii, "Receb ayınız da mübarek olsun!" dememiz lâzım! Çünkü bu güzel cuma günü, aynı zamanda ilâhî mübarek bir mevsim olan Üç Aylar'ın birinci ayı Receb'in birinci günü... Yâni, çok güzel bir mevsime girmiş bulunuyoruz. Size bu Üç Aylar'ın mübarek olmasını, hayırlı olmasını dilerim.

Çünkü biliyorsunuz, aylar mübarek olur, geceler mübarek olur, kandiller gelir geçer, Ramazanlar olur biter; ama bütün mesele insanın kendisinde... Kendisi onların feyzinden, bereketinden istifade edecek bir tavır takınmayınca, mahrum kalır. Mahrum gelir, mahrum göçer. O güzel mübarek günler gelir geçer de istifade edemez. Allah bizi, o fırsatları güzel değerlendirenlerden eylesin... O sevaplara nail olanlardan eylesin...

a. Peygamber SAS'in Receb Ayı Duası

Peygamber SAS Efendimiz'den İbn-i Asâkir'in ve diğer kaynakların, Enes RA vasıtasıyla rivayet ettikleri bir hadis-i şerifle başlamak istiyorum:[99]

كَانَ إِذَا دَخَلَ رَجَبٌ ، قَالَ : اَللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَجَبَ وَشَعْبَانَ ، وَبَلِّغْنَا رَمَضَانَ. وَكَانَ إِذَا كَانَتْ لَيْلَةُ الْجُمُعَةِ ، قَالَ: هٰذِهِ لَيْلَةٌ

---

[99] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.259, no:2346; Beyhakî*, Şuabü'l-İman*, c.III, s.375, no:3815; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.189, no:3939; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.290, no:6494; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.485, no:1985; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.269; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.161, no:309; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXX, s.57, no:4657; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.138, no:18049; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.186, no:554; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXIII, s.24, no:35704.

الْغَرَّاءُ ، وَيَوْمٌ أَزْهَرُ (هب. وابن عسا كر عن أنس)

RE. 532/10 (*Kâne izâ dehale receb, kàl*) “Receb ayı girdiği zaman, Peygamber SAS Efendimiz şöyle dua ederdi:

(*A’llàhümme bârik lenâ fî recebe ve şa’bân, ve belliğnâ ramadàn.*) ‘Yâ Rabbi, bize bu gelen Receb ve Şa’ban ayını mübarek eyle... Hayrının, bereketinin, nimetlerinin farkında olup, onlardan hissesini alıp, hissedar olup, hissemend olup, faydalanıp bereketlere nâil olanlardan eyle!.. (*Ve belliğnâ ramadàn*) Ve bizi Receb ve Şa’ban ayını güzel geçirmiş bir kul olarak, güzel işler yaparak, ibadetler ederek geçirip Ramazan’a ulaştır...’ diye dua ederdi.” diye duasını naklediyor Enes RA.

(*Ve kâne izâ kânet leyletü’l-cumuati, kàl:*) “Bir de, cuma gecesi olduğu zaman da derdi ki: (*Hâzihî leyletü’l-garrâu*) ‘Bu ne mutlu, ne kadar pırıl pırıl, nûrânî, şâşaalı bir gecedir. (*Ve yevmün ezher.*) Ne kadar mutlu ve pırıl pırıl nûrânî bir gündüzdür.’ diye, bu cumanın gecesini ve gündüzünü de böylece methederdi.” diye bildiriyor Enes RA.

Tabii dün akşam, akşam ezanıyla beraber cumanın gecesi oldu, geceyi yaşadık biz Türkiye’deki müslümanlar olarak... Şimdi elhamdü lillâh seviniyorum, Allah’a hamd ü senâlar olsun, radyomuz çok yerlerden dinleniyor. Yeri de belirtmek lâzım! Yoksa yaz deriz, kış olur; gündüz deriz, gece olur bazı dinlenen yerlerde... Onu da belirtelim.

Şu anda meselâ, Avustralya’da yaz... Ama bizim Türkiye’de, Bolu civarında o kadar kar yağmış ki, bir metre kardan dolayı bugün bizim Alanya’da yaptığımız, üç dört gün devam edecek olan aile eğitim programımıza gelmek için yola çıkan kardeşlerimiz, karları geçip de gelememişler. Ulaşamadılar, karlarda kaldılar. Halbuki Avustralya’da yaz... Böyle olabiliyor.

Evet, şimdi cumanın gecesi geçti, cumanın gündüzüne geldik. (Bizim Türkiye için, burası için söylüyoruz.) Nurlu, mübarek, şâşaalı, pırıl pırıl, mânevî bakımdan çok güzel bir günde bulunuyoruz. Allah-u Teâlâ Hazretleri kıymetini bilmeyi nasib eylesin...

Bu hadis-i şeriften anlaşılıyor ki, Peygamber SAS Efendimiz daha Receb ayının başından Ramazan'ı gözlüyor. Ramazan'ı arzuluyor, Ramazan'a ulaşmayı diliyor. Buradan da anlıyoruz, "Receb'i, Şa'ban'ı bize mübarek eyle, Ramazan'a ulaştır." Yâni bu Receb, Şa'ban, Ramazan —biliyorsunuz— bizim Üç Aylarımızdır. Dedelerimiz bu ismi koymuşlar, Allah razı olsun onlardan... Dinimizle ilgili kitapları, kaynakları okuyup, inceleyip her şeyi en güzel tarzda yapmağa, ibadetleri güzelce yapıp Allah'ın rızâsını kazanmağa çalışan mübarek ecdadımız; nur içinde yatsınlar, kabirleri nur dolsun, ruhları şâd olsun, makamları a'lâ olsun... Bize Üç Aylar'ın şuurunu vermişler, "Aman, Üç Aylar gelince dikkat etmek lâzım!" diye söylemişler.

Biz de biliyoruz, Receb ayına hürmet ediyoruz, Şa'ban ayına hürmet ediyoruz. Gerçekten, bu Üç Aylar'ın içinde güzel fırsatlar var, çok güzel geceler var, kandiller var... Birincisi, Regàib Kandili... Regàib Kandilinin zamanı nedir, Receb'in kaçıdır?.. Receb'in kaçı olduğu belli olmaz. Receb ayının girmesinden sonra, ilk perşembeyi cumaya bağlayan gecesi Regaib Kandili'dir. Mübarek, güzel, istifade edilmesi, ibadet edilmesi gereken gecelerden birisidir. Onu dün akşam yaşadık. Böylece Regaib Kandili'nden istifade edenler istifade etti; etmeyenler, şaşıranlar kaçıranlar kaçırdı. Regàib Gecesi'ne kavuşmak bir dahaki seneye kaldı. Geldi geçti.

Şimdi tabii, Receb'in 26'sını 27'sine bağlayan gece Mi'rac Kandili var... Peygamber SAS Efendimiz'in Mi'rac'a çıktığı bir güzel, mübarek gecedir. Ondan sonra Şa'ban ayının on beşinde Beraet Gecesi, Berat Kandilimiz var... Bu gece de fevkalâde önemli bir gecedir. Rivayetlere göre, bir senelik kaderlerin, olayların, mukadderatın tesbit edildiği bir gecedir. Olanların, olacakların, yaşayacakların, ölenlerin tesbit edildiği bir gecedir. Önemli bir gecedir. O bakımdan o geceye hazırlanmak lâzım!.. O gecede Allah'a sığınıp saîdler zümresine katmasını, şakîler zümresine koymamasını dileyerek, ona göre hazırlanmak lâzım!..

b. Receb Ayı Tevbe Ayı

Receb ayı tevbe ayıdır, muhterem kardeşlerim! Tevbe dönüş demektir. Onun için hadis-i şerifte geçiyor ki:[100]

مَنْ تَابَ إِلَى اللهِ ، تَابَ اللهُ عَلَيْهِ

(*Men tàbe ila'llàhi, tâba'llàhu aleyhi*) "Kim Allah'a yönelirse, Allah'a tevbe ederse, Allah da ona yönelir, teveccüh buyurur." Asıl mânâsı bu... Demek ki, tevbe ne oluyor?.. Tevbe insanın yanlış yoldan, cahilâne yaşayıştan, câhilâne işlerden, günahlardan, haramlardan, kusurlardan, gafletlerden sıyrılıp Cenâb-ı Hakk'ın sevdiği yola, yöne dönmesi demek oluyor. Onun için bu Receb ayı büyük bir tevbe ayıdır. Önemli bir aydır.

Cennetmekân Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Hocamız'ın *Ramûzü'l-Ehâdis* isimli kitabının, 288. sayfasından bu hususta bir hadis-i şerifi de okuyayım. Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz... Bu uzun hadis-i şerif Taberânî'de rivayet edilmiş, Said ibn-i Ebî Râşid tarafından... Okuyalım, bakalım, ne var bu rivayette:[101]

رَجَبُ شَهْرٌ عَظِيمٌ ، يُضَاعِفُ اللهُ فِيهِ الْحَسَنَاتِ ؛ فَمَنْ صَامَ يَوْمًا مِنْ رَجَبَ فَكَأَنَّمَا صَامَ سَنَةً ، وَمَنْ صَامَ مِنْهُ سَبْعَةَ أَيَّامٍ غُلِّقَتْ عَنْهُ أَبْوَابُ جَهَنَّمَ ، وَمَنْ صَامَ مِنْهُ ثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ فُتِحَتْ لَهُ ثَمَانِيَةُ أَبْوَابِ الْجَنَّةِ ، وَمَنْ صَامَ مِنْهُ عَشَرَةَ أَيَّامٍ لَمْ يَسْأَلِ اللهَ شَيْئًا إِلاَّ أَعْطَاهُ ، وَمَنْ صَامَ

---

[100] Buhàrî, *Sahîh*, c.IV, s.1774, no:4473; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2129, *Tevbe* 49/10, no:2770; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIII, s.69, no:139; Hz. Aişe RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.4, s.287, no:7663; sahabeden bir şahıstan.

[101] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.69, no:5538; Saîd ibn-i Râşid RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.12, s.558, no:35168; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.110, no:12683.

مِنْهُ خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْمًا نَادٰى مُنَادٍ مِنَ السَّمَاءِ : قَدْغُفِرَ لَكَ مَا مَضٰى فَاسْتَأْنِفِ الْعَمَلَ ، وَمَنْ زَادَ زَادَهُ اللّٰهُ. وَفِي رَجَبَ حَمَلَ اللّٰهُ نُوحًا فِي السَّفِينَةِ فَصَامَ رَجَبَ ، وَ أَمَرَ مَنْ مَعَهُ أَنْ يَصُومُوا. فَجَرَتْ بِهِمُ السَّفِينَةِ سِتَّةَ أَشْهُرٍ آخِرُ ذٰلِكَ يَوْمُ عَاشُوراءِ أُهْبِطَ عَلَى الْجُودِيِّ فَصَامَ نُوحٍ وَمَنْ مَعَهُ وَالْوُحُوشِ شُكْرَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ. وَفِي يَوْمِ عَاشُوراءِ فَلَقَ اللّٰهُ الْبَحْرَ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ ، وَفِي يَوْمِ عَاشُوراءِ تَابَ اللّٰهُ عَلٰى آدَمَ ، وَعَلٰى مَدِينَةِ يُونُسَ ، وَفِيهِ وُلِدَ إِبْرَاهِيمُ (طب. عن سعيد بن أبي راشد)

RE. 288/13 (*Recebü şehrun azîm*) “Receb muazzam bir aydır, önemli bir aydır. Hürmetli bir aydır, büyük bir aydır. (*Yudàifu’llàhu fîhi’l-hasenât*) Allah-u Teâlâ Hazretleri bu Receb ayında yapılmış olan iyilikleri kat kat mükâfatlandırır.” Ne demek?.. Başka aylarda yapılmış olsaydı aynı ibadet, verilecek olan mükâfatın kat kat fazlasını bu ayda verir. Bu mânâya geliyor.

Tabii Receb ayında ilk düşüneceğimiz şey, tevbe etmektir. Yâni Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne hulûs-u kalb ile yönelip, tevbe-i nasuh ile tevbe edip, ondan sonra artık Allah’ın sevgili kulları zümresine girmeğe çalışarak, sevgili kulları gibi hareket etmeğe çalışarak, iyi bir çizgiye gelmek; iyi bir istikamette, muntazaman, sağlam bir şekilde yürümek lâzım!..

Sonra, çok oruç tutardı Peygamber SAS Efendimiz Receb ayında... Orucu da medhediyor. Orucun biliyorsunuz, insan iradesini eğitmekte çok büyük etkisi var... İnsanoğlu biliyorsunuz, yeme arzusuyla yaratılmış bir canlıdır. Bütün canlılarda bu arzu vardır. Yemek içmek arzusu, gıdasını temin etmek, karnını doyurmak isteği kuvvetli bir arzudur. İslâm’da yeme içme oruç sûretiyle engellenerek; yâni kendi kendimizi engelliyoruz,

yemiyoruz, içmiyoruz. Yemek hakkımız olduğu halde, içimizde iştihamız, arzumuz olduğu halde, yemek, içmek ve bir takım kuvvetli duygulardan kendimizi men ediyoruz, tutuyoruz, alıkoyuyoruz.

Tabii, bu bir zorlama ile oluyor. Bu neyi getiriyor?.. İnsanın kendi arzularını yenmesini öğretiyor insana... Kendi kendisini dizgin altına almasını, zabt ü rabt altına almasını öğretiyor. Onun için Receb ayında, tevbe ayı olduğu için oruç çok tavsiye edilmiş. Nasıl olacak?.. İnsan yememek sûretiyle azmini iradesini kuvvetlendirecek, nefsine hàkim olacak. Nefsine hàkim olmayı öğrenecek. Böylece tevbesi sağlam temellere dayanmış olacak. Sağlam bir şekilde yapılmış olacak ve tevbesinde sebatı, devamlılığı sağlanmış olacak.

Aynı hadis-i şerifin devamında: (*Femen sàme yevmen min recebe*) "Receb ayında bir gün oruç tutan kimse, (*fekeennemâ sàme seneten*) sanki bir sene oruç tutmuş gibi sevaba nâil olur." diyor Peygamber SAS.

Biliyorsunuz, Rabbimiz Ekremü'l-ekremîn olduğundan, en cömertlerin en cömerdi olduğundan, bizim acizâne nâçizâne yapmış olduğumuz ibadetlerimize, kat kat büyük büyük mükâfatlar veriyor. Hele meselâ Kur'an-ı Kerim'den biliyoruz, insan bir Kadir Gecesine tesadüf edip ihyâ etse, bin ay ibadet etmiş gibi, daha hayırlı bir sevap kazanıyor. Demek ki, Receb'de de bir gün oruç tutsa, bir sene oruç tutmuş kadar mükâfat kazanacak.

(*Ve men sàme minhü seb'ate eyyâmin gullikat anhü ebvâbü cehennem*) "Receb ayında yedi gün oruç tutan kimseye cehennemin kapıları kapanır." Biliyorsunuz, yedi kat cehennem olduğu rivayetlerde bildirilmiştir, yedi kapısı vardır. Cehennemin yedi kapısı ona kapatılır. Yâni, cehenneme girmeyecek.

(*Ve men sàme minhü semâniyete eyyâmin futihat lehû semâniyetü ebvâbi'l-cenneh*) "Sekiz gün oruç tutana da, cennetin sekiz kapısı açılır." Biliyorsunuz cennette sekiz kapı var...

(*Ve men sâme minhu aşrete eyyâmin lem yes'eli'llâhe şey'en illâ a'tàhu*) "On gün oruç tutana Allah ne isterse, istediğini verir."

(*Ve men sâme minhü hamsete aşerate yevmen*) "On beş gün kim oruç tutarsa, (*nâdâ münâdin mine's-semâ'*) gökten bir münâdi nida eder, yâni bir melek seslenir ki; (*kad gufira leke mâ madà fe'ste'nife'l-amel*) 'Senin geçmiş günahların affolundu. Haydi bakalım bundan sonra tertemiz bir şekilde yeniden işe başla! Kötü işlerin silindi defterinden.' denilecek." diye bildiriliyor.

(*Ve men zâde zâdehu'llàh*) "Kim daha fazla tutarsa, onun için Allah mükâfâtı da daha fazla olarak verir."

Sevgili dinleyiciler! Bu Receb ayı eskiden beri Allah-u Teàlâ Hazretlerinin sevdiği kullarına ikram ettiği bir aymış. Duaların kabul olduğu bir aymış. Onun için Peygamber Efendimiz onları da anlatıyor bu hadis-i şerifinde. Buyuruyor ki:

(*Ve fî recebe hamela'llàhu nûhan fî's-sefîneh*) "Tufan gelip de insanlar mahvolurken Allah-u Teàlâ Hazretleri Nuh AS'ı Receb ayında gemiye bindirtti." Receb ayında tufan başladı. Mü'minler gemiye bindiler kurtuldular.

(*Fesàme recebe ve emere men meahu en yesûmu*) "Receb ayında kendisi oruç tuttu. Allah'a şükür olarak, Allah merhamet etsin diye. Etrafındaki gemiye aldığı mü'minlere de emretti, onlar da oruç tuttular."

Tabii, Nuh AS'ı uzun uzun anlatmamız lâzım!.. Nuh AS Irak'ta oturduğu halde, Allah-u Teâlâ Hazretleri ona gemi inşa et diye emredince, o gemi inşâ etmeğe başladı. O zaman etrafındaki kavmi onunla alay etmeğe başladılar: "Allah Allah... Burada su yok, deryâ yok, niye gemi inşâ ediyorsun?" diye...

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin lütfu çok, her şeyi biliyor. Allah'ın has peygamberleri de yanlış iş yapmazlar, Allah'ın emrini tutarlar. Tabii, o gemiyi inşa etti, ondan sonra tufan başladı. Tufan başlayınca, Allah emredilen kimseleri gemiye almasını istedi. Nuh AS, gemiye aldığı mahlûklarla beraber tufandan kurtuldu. Onun gemiye binmesinin de Receb ayı içinde olduğunu, hadis-i şerifin devamı bildiriyor.

Nuh AS, o gemide altı ay durduktan sonra, Aşûre Günü gemiden Cûdî Dağı'na indirildi. Onlar artık tufan bittikten sonra, Cûdî Dağı'na gemi oturduktan sonra, tufandan kurtuldukları için Allah'a şükür olarak, Aziz ve Celîl Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne

şükür sadedinde, Nuh AS ve yanındaki ashabı, gemisine almış olduğu ehlî ve vahşî hayvanlar hepsi oruç tutmuşlardır.

Sonra Benî İsrâil'in Firavun'la mücadelelerinde, Firavun onları kovalarken, onlar da o zulümden kaçarken, denizin kenarına geldikleri zaman, deniz sanki bulvar gibi on iki geniş yol olarak açıldı. Benî İsrâil'in on iki kabilesi buradan karşıya geçtiler. Firavun peşlerine takıldı ve boğuldu. İşte o Firavun'dan kurtulma da, yine bu Aşûre Günü'nde oldu.

Yine bu Aşûre gününde, Allah Adem AS'a tevbe nasib etmiştir, teveccüh etmiştir, tevbesini kabul etmiştir. Yunus AS'ın yetiştiği şehir ki, Irak'ın kuzeyindeki, Musul'un şarkındaki Ninova şehri deniliyor; o şehrin ahalisine de bu günde tevbe nasib etmiştir. İbrâhim AS da, Aşûre Günü'nde doğmuştur.

c. Receb Allah'ın Ayıdır

Başka bir hadis-i şerifle, bu Receb ayıyla ilgili konuşmamızı tamamlayalım: Hasan-ı Basrî'den mürsel olarak rivayet edildiğine göre, Peygamber SAS buyurmuş ki:[102]

رَجَبُ شَهْرُ اللهِ ، وشَعْبانُ شَهْرِي ، ورَمَضانُ شَهْرُ أُمَّتِي

(أبو الفتح في أماليه عن الحسن مرسلاً)

RE. 289/2 (*Recebü şehru'llàh*) "Receb Allah'ın ayıdır. (*Ve şa'bânü şehrî*) Şa'ban benim ayımdır. (*Ve ramadànü şehru ümmetî*) Ramazan da ümmetimin ayıdır." buyurmuş.

Tabii, Receb ayının Allah'ın ayı olması, Allah tarafından kullarının afv ü mağfiret edilmesi dolayısıyladır. Receb tevbe ayıdır, kullar tevbe eder. Allah da Receb ayında kullarının tevbesini kabul eder. Onları afv ü mağfiret eyler, günahlarını bağışlar. Defter-i a'mâlleri bembeyaz olur, tertemiz olur.

Şa'ban Peygamber SAS Efendimiz'in benimsediği, benim ayım dediği bir ay... Tabii biz de, Şa'ban ayında Peygamber SAS Hazretleri'ne bağlılığımızı, sünnet-i seniyyesine ittibâımızı, ona salât ü selâmımızı çok yaparak, Şa'ban ayını da ibadetle tâatle geçirmeğe gayret etmeliyiz.

Ramazan da bizim ayımızdır, Ümmet-i Muhammed'in ayıdır. Ramazan'da da gayretimizi son noktaya getirerek, bu aylarda başlamış olduğumuz güzel çalışmanın sonucunu, ekimin hasadını almalıyız. Zâten bazı kitaplarda bildiriliyor ki:

"—Receb ekim ayıdır, Şa'ban bakım ayıdır, Ramazan da mahsulün biçildiği, alındığı hasad ayıdır, biçme ayıdır. Mahsulü kazanma, alma ayıdır." diye...

Bütün bu rivayetlere topluca baktığımız zaman, demek ki bu üç aylık devrede insanın Cenâb-ı Hakk'ın sevdiği yola girmesi, tevbe edip ibadetlere başlaması, iyi bir müslüman olarak

---

[102] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.275, no:3276*; İbn-i Asâkir, Mu'cem,* c.I, s.114, no:210; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.374, no:3813; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.556, no:35164; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.341, no:1358; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.109, no:12682.

yaşaması; oruçlarla nefsini ıslah edip, iradesini kuvvetlendirip içini dışını temizlemesi; mübarek bir hayat yaşaması, sevapları kazanması; Ramazan'a girince de, bunları arttırıp en son büyük mükâfata erip, dünyada da ahirette de bayrama ulaşması planlanmış oluyor. Kullara bir imkân ve fırsat olarak bahşedilmiş oluyor.

d. Burnu Yerde Sürtecek Üç Kimse

Ebû Hüreyre RA'dan şöyle rivayet ediliyor:[103]

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ رَقَى الْمِنْبَرَ ، فَقَالَ: آمِينَ ، آمِينَ ، آمِينَ.

قِيلَ لَهُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا كُنْتَ تَصْنَعُ هٰذَا ؟ فَقَالَ : قَالَ لِي جِبْرِيلُ:

رَغِمَ أَنْفُ عَبْدٍ أَدْرَكَ أَبَوَيْهِ أَوْ أَحَدَهُمَا ، لَمْ يُدْخِلْهُ الْجَنَّةَ. قُلْتُ : آمِينَ.

ثُمَّ قَالَ: رَغِمَ أَنْفُ عَبْدٍ دَخَلَ عَلَيْهِ رَمَضَانُ ، لَمْ يُغْفَرْ لَهُ. فَقُلْتُ: آمِينَ.

ثُمَّ قَالَ: رَغِمَ أَنْفُ عَبْدٍ ذُكِرْتَ عِنْدَهُ ، فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْكَ. فَقُلْتُ: آمِينَ.

(خ. في الأدب المفرد عن أبي هريرة)

---

[103] Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.225, no:645; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.192, no:1888; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.304, no:8287; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.17, no:8994; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.411, no:8116; Ebû Hüreyre RA'dan.

Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.224, no:644; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.144, no:315; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.170, no:7256; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.215, no:1572; Kâ'b ibn-i Ucre RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.143, no:1362; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.967, no:24295 ve c.XVI, s.43, no:43854; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.96, no:15061 ve c.XXXIII, s.71, no:35811.

(*Enne'n-nebiyye salla'llàhu aleyhi ve seleme raka'l-minber*) "Peygamber SAS Efendimiz bir keresinde minbere çıkarken, (*fekàle: Âmîn, âmîn, âmîn*) üç defa 'Âmîn!' dedi." Bir adım çıktı, "Âmîn!" dedi; bir adım daha çıktı, "Amîn!" dedi; bir adım daha çıktı, "Âmîn..." dedi.

(*Kîle lehû*) Sebebini sordular hutbesi bittikten sonra:

(*Yâ rasûla'llàh, mâ künte tasneu hâzâ?*) "Yâ Rasûlallah! Bunu neden yaptınız?" Yâni, "Minbere çıkarken her adımınızda 'Âmîn!' dediniz, bunu neden söylediniz?" dediler.

(*Fekàle*) Buyurdu ki:

(*Kàle lî cibrîlü*) "Cebrâil AS bana şöyle dedi:

1. (*Rağime enfü abdin*) 'Burnu yerde sürtsün o kulun ki, (*edreke ebeveyhi ev ehadehümâ*) annesine ve babasına veya sadece onlardan birine ulaşmış da, (*lem yüdhilhü'l-cenneh*) onlara güzel hizmet edip, onların hayır duasını alıp cenneti kazanamamış. Yazıklar olsun o evlâda!' dedi. (*Fekultü: Âmîn*) Ben de, 'Âmîn!' dedim."

Demek ki insanın evlât olarak, anne babasının rızasını kazanması, elini öpmesi, gönlünü alması, hizmet eylemesi, böylece cenneti kazanması gerekiyor. Sağlığında annesinin babasının gönlünü alarak, Allah'ın rızâsını kazanması, cennetlik olması gerekiyor.

(*Sümme kàle*) "Sonra Cebrâil AS şöyle dedi:

2. (*Rağime enfü abdin*) 'Burnu yerde sürtsün o kulun ki, (*dehale aleyhi ramadànü*) Ramazan'a erişmiş de, (*lem yuğfer lehû*) o Ramazan'ın feyzinden, bereketinden istifade edip Allah'ın mağfiret ettiği bir kul olamamış, Allah'ın affını, mağfiretini kazanamamış; yazıklar olsun o kula!.. Burnu yerde sürtsün!' diye Cebrâil beddua etti; (*Fekultü: Âmîn*) Ben de ona 'Âmîn!' dedim. İkinci âminin sebebi de budur." diyor Peygamber SAS Efendimiz.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!.. Biz Receb'e başladık, Receb'in birinci günündeyiz. Şa'ban gelecek, kandiller gelecek, ibadetler edeceğiz, Ramazan'a ulaşacağız. Salât ü selâmlarla teravihler kılacağız. Ramazan'ın son on günlerinde birçok kardeşlerimiz inşâallah i'tikâfa girecekler. İbadetler, ibadetler… Bayram geldiği

zaman, mutlaka afv ü mağfiret olunmuş bir kul haline gelmeliyiz. O azimle çalışmalıyız.

Bu üç aylık mânevî, ilâhî kursu başarıyla bitirmeli, cehennemden azadlık beratını, belgesini, diplomasını; cennete giriş, cennetlik olma diplomasını, vesikasını, şahadetnamesini, iznini, müsaadesini kazanmamız lâzım!.. Aksi takdirde, bir de ufukta görünüyor ki, Ramazan'dan istifade edemeyenler için bir de bedduası var Cebrâil AS'ın... Peygamber Efendimiz de âmin demiş. Yâni, Ramazan gelip geçtiği halde istifade edemediği zaman bir insan, hem istifadeden mahrum kalmış oluyor; hem de Cebrâil AS'ın o müthiş, tüyleri diken diken eden tehdidi var, bedduası var:

"—Ramazan gelmiş geçmiş de istifade edememişse, yazıklar olsun!.. Burnu yerde sürtsün!" veya "Burnu yerde sürter." diye.

Tabii, gerçekten o güzel ayda hiç kılı kıpırdamamış, Allah'a güzel ibadet etmemişse, çok mahrumiyetlere uğrar.

(*Sümme kàle*) "Sonra Cebrâil AS bana şöyle dedi:

3. (*Rağime enfü abdin*) 'Burnu yerde sürtsün o kimsenin ki, (*zükirte indehû felem yusalli aleyke*) sen onun yanında anıldın da, sana salât ü selâm getirmedi; ona yazıklar olsun!' dedi. (*Fekultü: Âmîn*) Ben de ona 'Âmîn' dedim."

Buradan anlıyoruz ki, Rasûlüllah anıldığı zaman, bizim hemen "*Salla'llàhu aleyhi ve sellem*" veyahut "*Aleyhi's-salâtü ve's-selâm*" dememiz lâzım, veyahut güzel salevatlardan birisini söylememiz lâzım!.. Hattâ bu arada parantez açarak hatırlatayım: Cuma günlerinde salât ü selâmı çok etmek, çok söylemek Peygamber Efendimiz'in tavsiyesidir. Hazır bugün cuma günüdür. Receb ayının ilk cumasıdır. Onun için, elinize tesbihi alıp yüz kere, bin kere, yapabildiğiniz kadar Peygamber Efendimiz'e salât ü selâmı bugün çokça yapmaya çalışın!

Sevgili dinleyiciler! Allah-u Teâlâ Hazretleri bizleri yolunda dâim eylesin, zikrinde kàim eylesin... Biz Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin, alemlerin Rabbinin, Rabbimizin ibadetini candan, aşk ile şevk ile yapmalıyız. Muhtacız, bizim ihtiyacımız var... Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin ibadete ihtiyacı yok, muhtaç olan biziz. İbadete ihtiyacımız var, duaya ihtiyacımız var, rahmet-

ilâhiyeye ihtiyacımız var, lütf-u ilâhiye ihtiyacımız var... Bizim can ü gönülden çalışmamız lâzım!..

İbadet de çok güzel şey!.. İbadet eden insanın hayırları bereketleri çok olur.

Allah-u Teâlâ Hazretleri şu mübarek ayın birinci gününde, şu mübarek cuma gününde, şu mübarek saatlerde... Biliyorsunuz bir de cuma gününde gizli bir saat var; Allah saklamış. Herkes bilir de, sonra ben o saate isabet ettim diye güvenir diye, bazı güzel şeyleri Allah-u Teâlâ Hazretleri saklıyor. Kadir Gecesi'nin de saklanması bundandır denilir alimler tarafından... Çünkü bilirse, "Tamam, ben Kadir Gecesi'ni yapmıştım. Bin aydan daha hayırlıdır." der, gevşer diye, onun için saklanıyor.

Cumanın içinde de saklı bir saat var, o saatte yapılan dualar makbul imiş. Onun için Rabbimizden niyaz ediyoruz, bizim şu yaptığımız dualarımızı da o gizli ama önemli, kıymetli olan saate rastlayan dualardan eylesin... Ahsen-i kabul ile makbul eylesin... Bizi hem dünyada, hem ahirette sevdiklerimizle beraber aziz ve bahtiyar eylesin...

Sevgili AKRA dinleyicileri! Receb ayınızı tebrik ederim, Şa'ban ayınız da mübarek olsun... Allah sıhhat afiyetle Ramazan'a eriştirsin... Rahmetine ulaştırsın, sevdiği râzı olduğu kul eylesin... Cennetiyle cemâliyle cümlenizi müşerref eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

24. 11. 1995 - Antalya

24. BORÇ VERMENİN FAZİLETİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Size bu sefer Almanya'nın Grandberg şehrinden hitab ediyorum. Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden birkaç tane okuyarak cuma sohbetimi yapacağım.

a. Borç Vermek Sadakadan Daha Sevaplı

Birinci hadis-i şerif Ebû Ümâme RA'dan rivâyet edilmiş. Enteresan bulacaksınız içindeki bilgiyi... Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[104]

دَخَلْتُ الْجَنَّةَ ، فَرَأَيْتُ عَلٰى بَابِهَا مَكْتُوبًا : اَلصَّدَقَةُ بِعَشَرَةٍ ، وَالْقَرْضُ بِثَمَانِيَةَ عَشَرَ. فَقُلْتُ : يَا جِبْرِيلُ ، كَيْفَ صَارَتِ الصَّدَقَةُ بِعَشَرَةٍ ، وَالْقَرْضُ بِثَمَانِيَةَ عَشَرَ ؟ قَالَ: لِأَنَّ الصَّدَقَةَ تَقَعُ فِي يَدِ الْغَنِيِّ وَالْفَقِيرِ ، وَالْقَرْضُ لاَ يَقَعُ إِلاَّ فِي يَدِ مَنْ يَحْتَاجُ إِلَيْهِ (ه . طس . هب . عد .

---

104 İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.812, *Sadakàt* 15/19, no:2431; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.16, no:6719; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.285, no:3566; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.419, no:1614; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.11; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.284; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.155, no:1141; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.285, no:3565; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXII, s.9; no:2609; Ebû Ümâme RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.216, no:3052; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.337; Hz. Ümm-ü Seleme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.210, no:15373; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.449, no:12274.

(عن أنس ؛ ط. هب. كر. عن أبي أمامة)

RE. 283/5 (*Dehaltü'l-cennete, feraeytü alâ bâbihâ mektûben: Es-sadakatü bi-aşeretin, ve'l-kardu bi-semâniyete aşer. Fekultü: Yâ cibrîl, keyfe sâreti's-sadakatü bi-aşeretin, ve'l-kardu bi-semâniyete aşer? Kàle: Li-enne's-sadakate tekau fî yedi'l-ganiyyi ve'l-fakir, ve'l-kardu lâ yekau illâ fî yedi men yehtâcu ileyh.*) *Sadaka rasûlü'llàh.*

Konu, bir kardeşin bir kardeşe borç vermesi üzerine... Hadis-i şerifin konusu bu. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Dehaltü'l-cennete*) "Cennete girdim..."

Tabii biliyorsunuz Cebrâil kendisini alıp da, zaman zaman böyle müstesna müşahedelere mazhar olacağı yerleri gezdiriyordu. Peygamber SAS Efendimiz çok olağanüstü ikramlara mazhar bir kimse. İçinde bulunduğumuz bu Receb ayının da yirmi yedisinde, çok iyi bildiğiniz gibi Mi'râc'a çıkmıştı. Cenneti, cehennemi, yedi kat semâyı, Sidre-i Müntehâ'yı, her şeyleri müşahede etmişti. Zaman zaman da bu müşahedeleri olmuştur, tekerrür etmiştir. İşte böyle bir müşahedesinde olmalı...

"Cennete girdim. (*Feraeytü alâ bâbihâ mektûben*) Bir de baktım ki, cennetin kapısı üzerinde şöyle yazılmış:

(*Es-sadakatü bi-aşeretin*) Bir kimse cebinden parasını çıkartıp bir sadaka verirse, bir hayır yaparsa, bu on misli mükâfatla karşılanır Allah tarafından." Yâni, "Sen sadaka yaptın, ben de sana on misli mükâfât vereceğim!" diye, bir misli değil de, tam sadakanın karşılığı kadar değil de, ondan on misli fazla, bol bir mükâfatla Allah onu mükâfatlandıracak. Tamam.

(*Ve'l-kardu bi-semâniyete aşer*) "Ama *karz*, borç vermek on sekiz misli." *Karz-ı hasen* de deniliyor; bir mü'minin bir mü'mine, bir insanın bir insana ödünç vermesi. Bu on sekiz misli, yâni aşağı yukarı iki misline yakın, iki mislinden biraz eksik. Borç vermek, sadakadan daha üstün.

(*Fekultü*) Dedim ki:

(*Yâ cibrîl, keyfe sâreti's-sadakatü bi-aşeretin ve'l-kardu bi-semâniyete aşer?*) "Ey Cebrâil, nasıl oluyor böyle; sadaka on misli mükâfatla mükâfatlandırılıyorken, borç vermek, karz-ı hasen vermek on sekiz misli mükâfatla, çok daha fazla miktarda

mükâfatlandırılıyor? Bu neden?” diye sordum diyor Peygamber Efendimiz.

(*Kàle*) Buyurmuş ki Cebrâil AS, cevap vermek üzere:

(*Li-enne’s-sadakate takau fi yedi’l-ganiyyu ve’l-fakir*) “Çünkü sadaka verdiğin adamı bilmiyorsundur, acımışsındır haline, verirsin. Varlıklı insanın da, fakir insanın da eline düşer...” Yâni bazı fakirler var ki, dilene dilene, sadaka toplaya toplaya, normal bir insandan daha varlıklı oluyor, zengin duruma düşüyor. Ama hâlâ içinde toplama hırsı oluyor, hâlâ topluyor, doymuyor. Halbuki öyle olmaması lâzım!..

Ben bir hatıramı bu arada nakledeyim, sohbet olduğu için: Hiç unutmuyorum, Medine-i Münevvere’de sokağın kenarında Afrikalı zayıf bir kadıncağız oturmuştu. Birisi ona sadaka vermeye kalkıştı, buyur dedi, acıdı haline... Zavallı sokağın kenarına oturmuş. Tabii sokağın kenarına da oturunca, sadaka kabul eden bir insan diye düşündü. Normalde o şekilde oluyor. Sadaka vermeye kalktı o kimseye.

O kadıncağız, hiç unutmuyorum:

“—Teşekkür ederim. Ben bugünkü ihtiyacım kadar aldım, daha almıyorum, sağ olun!” dedi.

Hayret ettim ben. Yâni Allah’ın ne kulları var. Tabii Medine’ye de umumiyetle böyle mübarek kullar toplanıyor. Fakir dersin, sen kıymetini bilmezsin, gözünde küçük görürsün ama bakarsın Allah’ın evliyâsıdır. Allah onun o fakirliği içinde, güzel kulluğundan dolayı derecesini çok yükseltmiş olabilir.

Nitekim, valilerden bir tanesi o Afrikalıların Medine’den çıkartılmasını istemiş diye de rivâyet ediyorlar. Bir Medine vâlisi,

“—Nedir ya, bunlar bizim şehrin görünümünü bozuyor. Bunların hepsini derleyip, toparlayıp şehirden çıkartayım!” diye bir karar vermiş.

Gece rüyasında Rasûlüllah SAS Efendimiz’i görmüş:

“—Onlara dokunma!” diye onu ikaz etmiş.

Peygamber Efendimiz rüyada bile, asırlarca sonra bile fukarayı koruyor. Medine’nin fukarası da demek ki àşık-ı sâdık, Peygamber Efendimiz’i seven kimseler oluyor.

Evet, hadis-i şerifimize dönelim. Sadaka verirsin, kime gitti bilmiyorsun. Tanımıyorsun ki, adamın kimlik muayenesi yapacak durumda değilsin ki. Nüfus sayım memuru gibi elinde kağıt kalem; "Anan kim, baban kim, memleketin ne, gelirin ne?.." vs. diyecek durumun yok. Sadakayı verir, geçersin. Zengine de düşer, fakire de düşer. Ama karz-ı hasen, borç vermek, mutlaka ona muhtaç olan insanın eline düşer. Çünkü adam zengin ama, muhtaç ki borç alıyor. Gerçekten muhtaç olduğu belli...

Tabii burada sevgili dinleyiciler, ben bir şey daha görüyorum. İslâm'ın ahkâmını bir kere biz tereddütsüz kabul ederiz. Kur'an-ı Kerim böyle buyurmuş; başımızın üstünde, başımızın tâcıdır. Peygamber Efendimiz şöyle işaret eylemiş; hay hay, baş üstüne... Tabii Efendimiz nasıl işaret ettiyse öyledir.

Bu hadis-i şeriften anlıyoruz ki, sadaka vermekten karz-ı hasen vermek daha sevaplı. Birisi on, birisi on sekiz misli sevaplı. Tabii burada bir şey daha var: İslâm'da kardeşliğe önem veriyor İslâm dini. Kardeşler arasındaki muhabbetin artması, ilerlemesi daha önemli. Tabii insan tanımadığı bir kimseye borç vermez, tanıdığı bir kimseye borç verir. Muhabbet ziyadeleşir. Muhabbetin ziyadeleşmesi de önemli.

Muhabbetin ziyadeleşmesi için, kardeşin kardeşi çağırıp ziyafet vermesi, evine davet etmesi, "Buyur, yemeği beraber yiyelim! İşte buyur, bu akşam çorbayı beraber içelim!" filan demesi... Bunlar tabii muhabbeti arttıran şeyler olduğu için çok sevap.

Peygamber SAS Efendimiz Medine'ye gittiği zaman vaaz verirken, ilk konuşmalarını yaparken böyle buyurmuş. Yâni "Tanıdığınıza, tanımadığınıza selâm verin." İslâm'ın bu özelliği de var. Tanımadığı kimseye de bakar; tanımıyor ama müslüman bir kimse, belli, Allah selâmet versin, giyiminden, kuşamından...

Eskiden zaten gayrimüslimler belli oluyordu. Kıyafetleri farklıydı. Hazret-i Ömer RA da, farklılık kesinleşsin diye, hristiyanların bellerine zünnâr bağlamalarını da emretmiş:

"—Bağlayın bakalım zünnârı, belli olsun. Cübbelerinizin beline zünnârı bağlayın!" demiş.

Belli olsun diye, yâni kesinlik olsun diye, zünnâr denilen kuşak bağlattırmış gayrimüslimlerin beline Hazret-i Ömer kendi hilafeti zamanında.

Ve zaten müslümanlar sakalıyla, tavrıyla, haliyle belli. Bir de mânevî alâmeti var. Hani Fetih Sûresi'nin sonundaki ayet-i kerimede hatırlarsınız:

سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ (الفتح:٢٩)

(*Sîmâhüm fî vücûhihim min eseri's-sücûd.*) [Yüzlerinde secde izlerinden alâmetleri vardır.] (Fetih, 48/29)

Bu ifade beni çok heyecanlandırıyor. Bizim ümmetimizi, yâni ahir zaman ümmeti olan, ahir zaman peygamberinin ümmeti olan Ümmet-i Muhammed'i eski kitaplar methetmiş, eski peygamberler ümmetlerine övmüşler: "Ahir zamanda öyle bir ümmet gelecek ki, öyle bir Peygamber-i Zîşân gelecek ki, onun ümmeti öyle güzel olacak ki..." diye bildirmişler, methetmişler. O medhi anlatıyor bu ayet-i kerime.

Bu Ümmet-i Muhammed'in nedir alâmetleri?.. (*Sîmâhüm fî vücûhihim min eseri's-sücûd.*) "Yüzlerinde secde izlerinden alâmetleri vardır bu mübareklerin..." Yâni mânevî bakımdan yüzlerinde nûrâniyet vardır, secdeli, rükûlu, namazlı, niyazlı, àbid, zâhid, Allah'ın has kulları olduklarından yüzlerinde alâmetleri vardır.

Tabii bu maddî alâmet de olabilir. Çok secde etmekten insanların alnı nasır bağlarmış eskiden. Böyle kararırmış, belli olurmuş. "Bak adamcağızın secde ede ede alnı nasır tutmuş." denirmiş. Hani çalıştığı zaman insanın eli nasır tutuyor, secde ede ede de alnı nasır tutarmış secdeden dolayı. İşte o kadar çok àbid, zâhid demek oluyor.

Mü'minlerin tabii birbirleriyle selâmlaşmaları lâzım! Selâmlaşmada da tabii, baktığın zaman anlarsın müslüman diye. Ama bu devirde biraz zorlaştı, kılık kıyafet eşitleşti, *uniform* diyorlar. Yâni kadın erkek bile beraber, aynı tip giyiniyor, ikisi de pantolon giyiyor, ikisi de mont giyiyor filan. Arkadan baktığın zaman iki erkek gidiyor diyorsun, dönüp baktıkları zaman "Aaa,

birisi kadınmış!" diyorsun. Erkekler saçlarını uzatıyor, kadınlar saçlarını kesiyor. Fesübhànallàh, anlamak mümkün değil. Müslümanları da, gayrimüslimleri de anlamak mümkün değil. İkisinin de kılık kıyafeti, ceketi, pantolonu aynı olabiliyor. Biraz işler karıştı ama, ne ise...

Peygamber SAS Efendimiz Medine'ye geldiği zaman, Ahmed ibn-i Hanbel, Hâkim, Taberânî, Beyhakî, İbn-i Mâce ve Tirmizî'nin Abdullah ibn-i Selâm RA'dan rivayet ettiğine göre, buyurmuşlar ki:[105]

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ! أَفْشُوا السَّلاَمَ ، وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ ، وَصِلُوا الأَرْحَامَ ، وَصَلُّوا بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ ، تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلاَمٍ (حم . ش. ك . طب. ق. ض. ه. ت. صحيحٌ ، وعبد بن حميد ، والدارمي ، وابن سعيد ، وابن زنجويه عن عبد الله بن سلام)

RE. 495/4 (*Yâ eyyühe'n-nâs! Efşü's-selâm, ve at'imu't-taàm, ve sılü'l-erhàm, ve sallû bi'l-leyli ve'n-nâsü niyâm; tedhulü'l-cennete bi-selâm.*)

Bu mübarek sözlerinin mânâsını açıklayayım, sonra konu üzerinde daha geniş konuşmaya devam edelim:

Peygamber SAS Efendimiz, (*Yâ eyyühe'n-nâs*) buyuruyor. Yâni karşısında bulunan tanıdığı, tanımadığı, insanlara hitab ediyor. "Ey insanlar, ey ahali, ey halk!" diye umûma hitab ediyor.

---

[105] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.652, no:2485; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1083, no:3251; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.451, no:23835; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.405, no:1460; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.176, no:7277; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.313, No:5410; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.257, no:35847; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.502, no:4422; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.179, no:496; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.418, no:719; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Teheccüd*, c.I, s.110, no:7; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîàb*, c.I, s.280; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.620; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.I, s.235; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIX, s.104; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâreh*, c.IV, s.26, no:418; Abdullah ibn-i Selâm RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.XXIII, s.118, no:25693.

(*Efşü's-selâm*) "Selâmı *ifşâ* ediniz! Yâni, selâm vermeyi yayınız; açıkça, önünüze gelene "*Es-selâmü aleyküm!*" diyerek selâm veriniz ve bu selâm verme adetini de yaygınlaştırınız, yayınız!"

(V*e at'imut-taàm*) "Ve yemek yediriniz!"

(*Ve sılü'l-erhàm*) "Ve akrabalarınızı kollayınız, akrabalık bağlarına riayet ediniz, onlara yardımcı olunuz, sıla-i rahim yapınız!"

(*Ve sallû bi'l-leyli ve'n-nâsü niyâm*) "İnsanlar uykuya daldıkları, uyudukları zaman, geceleyin herkes uykudayken, siz namaz kılınız!"

(*Tedhulü'l-cennete bi-selâm*) "Böyle yaparsanız, selâmetle, sağlıkla, esenlikle cennete girersiniz." buyurmuşlar.

İşte bildiğine, bilmediğine selâm vermeyi tavsiye etmiş Peygamber SAS Efendimiz; bir. "Tanıdığınıza, tanımadığınıza, herkese selâm verin! Tanışmak konuşmayı, konuşmak dost olmayı gerektirir, muhabbet artar." diye selâm vermenin sevabı var.

Başka?.. Bir de yemek yedirmeyi tavsiye etmiş. Yâni, "Birbirinize yemek yedirin!" buyurmuş. Tabii bu iki sebepten oluyor. Bir zenginler var, zenginlik içinde yaşıyorlar. Öbür tarafta fakirler var, gece gündüz aç, kıvranıyorlar, karınları bir lokma görmemiş, aç, kıvranıyorlar. Yâni zengin ötekisini yedirsin, doyursun. Böylece bir insanlık vazifesi yapılmış olsun.

Tabii zenginin zengini, yâni varlıklı olduğu halde, muhtaç olmadığı halde bir kardeşin bir kardeşi davet etmesinin de gene sevabı var. Çünkü orada da muhabbet artıyor.

İşte bu sözlerden sonra hadis-i şerife geri dönmek istiyorum. Tabii karz-ı hasen verdiği zaman, kardeşin kardeşe olan muhabbetini arttıracak bir jest oluyor bu. "Hay Allah râzı olsun... Bu kardeşim benim sıkıntılı zamanımda bana borç verdi de, o sıkıntımı atlattım." diye memnun oluyor, muhabbet artıyor.

Ben aksini de hatırlıyorum. Ankara'da bir kardeşimiz fabrika kuruyormuş. Sağdan istemiş, "Param yok!.."; soldan istemiş, "Param yok!.." Yâni sağ sol dediğim şu arkadaştan, bu arkadaştan, etrafında tanıdığı kimlerden istediyse, herkes "Param yok!" demiş. Halbuki var ama, işte bu devirde para vermek de istemiyor insanlar, borç vermek istemiyor. İki sebepten istemiyor.

Bir: Borç veriyor, ondan sonra yalvara yakara almaya çalışıyor. Borç alan kimse, borcunu vermekte bu sefer seni yalvarttırıyor. "Vermem." diyor, geciktiriyor. "Yok!" diyor, halbuki var. Senin paranla otomobil alıyor, işini götürüyor, keyfine bakıyor; ama senin paranı vermiyor. Bir bu durumdan dolayı... Hani sütten ağzı yanınca insan yoğurdu üfleyerek yermiş. Yâni birkaç defa borç veren pişman oluyor, bir daha vermek istemiyor.

İkinci bir sebep daha var: Enflasyon dolayısıyla, bir adam bir adama bir milyon lira para verdiyse bu sene veya on milyon diyelim, şöyle bir hatırlıca para olsun; bir sene sonra on milyonu getirip verdiği zaman, beş milyon vermiş gibi oluyor, belki daha az vermiş gibi oluyor. Tabii herkes bunu hesab ediyor: "İyi, tamam, bu kardeşime beş milyon vereyim ama neden vereyim? Benim de ihtiyacım varken niçin ben bunu vereyim? Çünkü, enflasyondan dolayı paranın değeri düşüyor. Ben bununla altın alsaydım veya mal alsaydım şu kadar alacaktım. Şimdi onun yarısı kadar

alacağım. Enflasyondan dolayı paranın alım gücü düştü." filan diye hesap yapıyor herkes. Ondan borç vermek istemiyor.

Bir üçüncü sebebi ekleyebiliriz, böyle iktisatçılar filan tabii bunu daha iyi bilirler: Şimdi bu devirde, paranın kullanımından elde edilen faydalar, menfaatler arttı. Yâni parası olan bir insan onu kullanıyor, eviriyor, çeviriyor, kırk türlü çevirip evirdikten sonra bir kâr elde ediyor. Yeter ki elinde para olsun. Para başlı başına bir kuvvet oluyor. O bakımdan da kimse parasını tutup da, böyle evirip çevrilmeyen, rant, kâr getirmeyen bir şeye vermek istemiyor.

Birkaç sebepten tabii bu karz-ı hasen meselesi bu devirde biraz zayıflamış ama, bazen de insanın büyük ihtiyaçları olabiliyor. Ben kendi hayatımdan hatırlıyorum. Çocuklarımı evlendirecektim. Kimseden de bir şey istemek istemiyorum. Yâni böyle kendi yağımla filan kavrulayım filan diye. Ama tabii düğün masrafı, yorgan alacaksın, bilmem ne alacaksın, çeyiz alacaksın filan derken, paralar bitiveriyor. İnsan bir kuruşunu hesaplayacak duruma geliyor. "Eyvah! Akşam ne yiyeceğim?" diye düşünme durumuna geliyor. Eh tabii, o sıkışık durumlardan dolayı, paraya da ihtiyaç olabiliyor.

Bence borç veren kimse diyebilir ki, veya borç alan kimse daha asil bir jest olarak, "Kardeşim ben şu kadar altın almış oluyorum senden, o kadar altın vereceğim!" diyebilir. Yâni o tarzda biraz bu enflasyonun tesiri engellenebilir.

Sevabı çok karz-ı hasen vermenin Çünkü borç isteyen kimse gerçekten muhtaç kimsedir. Ama sadaka verdiğin kimse belki muhtaçtır; belki muhtaç iken sadaka verile verile muhtaçlık çizgisini geçmiştir, belki de muhtaç da değildir.

Bazılarını da, hani polis yakalıyor:

"—Gel bakalım buraya!.."

Adamın kolu kanlı meselâ sarmış böyle kocaman.

"—Gel bakalım buraya, sen dileniyorsun, kolunda ne var?"

Açıyor, ciğer sarmış koluna, hiç bir şeyi yok. Turp gibi sağlam. Halkı aldatıyor. Haydi bakalım bankadaki hesapları ve sâireleri araştırılıyor. Ohoo, çok zengin bir insanmış da, milletin hayır duygularını istismar ediyormuş... Tabii cezalanıyor, paralarına el

konuluyor galiba. Pek de bilmiyorum kanûnî mevzuatı ama, galiba paralarına da el konuluyor. Bu durumlar olabilir.

Bunların da engellenmesi için, insan yaptığı hayrı, sadakayı, bildiği kimselere yapmalı!.. Biraz da böyle tam sadakayı vereceği an, sıkıştığı zaman âni bir kararla vermek yerine, şöyle fukarayı aramalı!.. Bir cebinde bir sadaka parası bulunmalı! Gerçek fukarayı gördüğü zaman veya yanında konuşulduğu zaman, hemen vermeli!..

Bazen diyorlar ki meselâ:

"—Benim bir komşum var, dul, çok temiz, çok namuslu, çok mübarek bir kadıncağız. Ama kimsesi yok... Kimseye de bir şey söylemez. Yarı aç, yarı tok, çok muhtaç zavallı..."

"—Ha, tamam, öyle mi?.."

O zaman hemen çıkart cebinden ayırdığın hayrını, sadakanı ver! Hani böyle fırsat çıktığı zaman hayrını, sadakanı ver!..

Ben, bir kere kendi başımdan geçmiş olayı anlatayım. Böyle, bu gibi şeylerde atik olmak gerekiyor: Bir Arafe günü Ankara'da çarşıdan ev için yiyecek, meyva filan alıyordum. Kenardan giderken, çocukcağızın bir tanesi, babasından bir şeyler istiyor. Babası temizlik işçisi, yaşlı bir amca, belli halinden... Böyle fakir bir giyimli ama üniformalı, demek ki temizlik işlerinde çalışıyor. Çocuk gösteriyor:

"—Baba bana bunu al!"

"Baba bana bunu al!" dediği, barakada satılan çok basit bir giyim. Çok basit, çok ucuz bir giyim. O da çok acılı bir sesle diyor ki:

"—Evlâdım, iyi ama paramız yok, alamayız." diyor.

Ben de o zaman baktım, yâni alamayız dediği çok bir para değil. Ben verebilirdim, acıdım adamcağıza... "Bak ne insanlar var, çok küçük bir parayla bile satılan basit bir şeyi, ertesi gün bayram, çocukcağız istiyor. Alamıyorlar, yazık!.. Allah yardımcıları olsun!" filan dedim ama, alıvermek hiç mi hiç aklıma gelmedi.

Ertesi gün aklıma düştü, başladı yüreğim yanmaya. Yâ, ben alıverseydim. "Dur bakalım yavrum!" deseydim. "Ver bakalım şunu!" deseydim dükkâncıya. O zaman hiç aklımın ucuna gelmedi. Bir gün sonra aklıma geldi ama tabii adamı nerede bulacaksın...

Bazen böyle durumlar oluyor. Yâni insan afallıyor da fark edemiyor.

Demek ki, bu çeşit sadakaları da bildiği insanlara yaparsa insan, köyünde, mahallesinde daha önceden tanıdığı kimselere, garantisi olur. Ama bazen gerçekten borçlu, gerçekten paraya muhtaç arkadaşları, dostları vardır. Onlara borç vermek, sadakadan daha fazla sevaplı... Ne kadar?.. Sadaka bire on, karz-ı hasen bire on sekiz... Bu rakamlar hatırınızda kalsın sevgili dinleyiciler, sevgili kardeşlerim!

Yine sadakayla ilgili bu sayfada, ben şöyle bir sayfa açtım bizim *Râmûzü'l-Ehàdîs* kitabından... Müellifi Hocamız Ahmed Ziyâeddin-i Gümüşhânevî Hazretleri'ne ve bütün hocalarımıza, mürşid-i kâmillerimize, ulemâmıza Allah rahmet eylesin... Bütün geçmişlerimize şu mübarek cuma gününde rahmet eylesin... Kabirleri nur dolsun... Ruhları şâd olsun...

b. Hastalarınızı Sadaka İle Tedâvi Edin!

Gümüşhànevî Hocamız'ın *Râmûzü'l-Ehàdîs* kitabından ikinci hadis-i şerifi okuyorum. 283. sayfa. İbn-i Ömer RA'dan, yâni Hazret-i Ömer'in oğlu Abdullah ibn-i Ömer'den rivâyet edilmiş bir hadis-i şerif. Allah şefaatlerine erdirsin...

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki bu rivayete göre:[106]

---

[106] *Kenzü'l-Ummâl,* c.X, s.43, no:28182, 28183; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.131, no:1146; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.438, no:12254.

Lafız farkıyla:

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.128, no:10196; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.274, no:1963; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.104; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.333, no:3376; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*; c.VI, s.341; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.401, no:691; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.129, no:2658; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.282, no:3556; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.382, no:6385; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.282, no:3557; Ebû Ümâme RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.34, no:18; Übâdetü'bnü Sâmit RA'dan.

Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.401, no:690; Hz. Ali RA'dan.

دَاوُوا مَرْضَاكُمْ بِالصَّدَقَةِ ، وَحَصِّنُوا أَمْوَالَكُمْ بِالزَّكَاةِ ، فَإِنَّهَا تَدْفَعُ عَنْكُمُ الْأَعْرَاضَ وَالْأَمْرَاضَ (الديلمي ، وأبو نعيم عن ابن عمر)

RE. 283/1 (*Dâvû merdàküm bi's-sadakah, ve hassınû emvâleküm bi'z-zekâh, feinnehâ tedfeu ankümü'l-a'râda ve'l-emrâd.*)

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*Dâvû*) "Tedavi ediniz, (*merdàküm*) hastalarınızı, (*bi's-sadakah*) sadaka vererek…"

Hemen, "Hastalarınızı tedavi ediniz!" desem, sussam, "Hastaları neyle tedavi eder insan?" diye düşünürdünüz. "Herhalde bir ilaç adı filan söyleyecek!" derdiniz. "Acaba *el-habbetü's-sevdâ'*, yâni çörek otu mu, veyahut bal mı, veyahut başka bir şey mi?.." Tabii bunları da tavsiye etmiş Peygamber Efendimiz. Bazı böyle şifalı, tohumları şifalı maddeleri bildirmiş.

Biliyorsunuz balın içinde şifa olduğunu... Kur'an-ı Kerim de bildiriyor ve gerçekten de muazzam bir gıda. Çok kıymetli, çok şifalı bir gıda... Orası tamam.

Evet, hastalarınızı tedavi ediniz... Ne ile? Perdeyi açtığımız zaman karşımıza enteresan bir kelime çıkıyor: (*Dâvû merdàküm bi's-sadakah*) "Hastalarınızı sadakayla tedavi ediniz!"

"—Allah Allah... Sadaka; birisine para vereceksin, gidecek. Yâni, bu hastayla ne ilişkisi var? O ondan nasıl faydalanacak?.. Hani bir şey yutsaydı, bir şey içseydi, bir şey sürülseydi, o zaman neyse ne... Ama ortada bir şey yok, sadaka veriliyor. Hastaya bunun faydası ne olacak?.."

Bu maddeci bir insanın sorabileceği bir soru. Mâneviyata inanmayan bir insan bunu sorabilir. "Oradan birisine para veriliyor, öbür tarafta hasta niye iyi olsun?.." diye sorulabilir. Ama mânevî bakımdan iman etmiş bir insan, her şeyi Allah'ın yaptığını bilen bir insan, bunu çok iyi anlar.

Allah o kulun o fakire sadaka vermesini, hayır yapmasını seviyor; "Sen o fakire acıdın, ona yardım ettin." diye râzı geliyor, memnun oluyor, hoşnut ve râzı olduğu için de, şifayı veriyor öbür taraftaki hastasına... Çünkü şifayı veren de Allah.

Yâni şifa otta değil, şifa ilaçta değil, şifa doktorda değil; aslında şâfî olan, şifayı veren Allah!.. Bazen doktorlar da, ilaçlar da, hastaneler de, ameliyatlar da para etmiyor; hastalık tank gibi, buldozer gibi geliyor, ezip gidiyor; insanı mezara götürüyor. Yâni, hiç bir şey fayda vermiyor. Buradan anlıyoruz ki hepsi birer vesile... Bazen tutar, bazen tutmaz; bazen şifaya vesile olur, bazen olmaz... Ama Allah bir kulun şifasını murad etti mi, mutlaka kişi, o hasta şifa bulur. Neden?.. Alemlerin Rabbi, her şeye kàdir olan Allah-u Teàlâ Hazretleri hoşnud oldu, şifâ bulmasını murad eyledi, emreyledi.

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ (يس: ٨٢)

(*İnnemâ emruhû izâ erâde şey'en en yekùle lehû kün feyekûn*) [Bir şey dilediği zaman, onun emri sadece ona 'Ol!' demektir; o da oluverir.] (Yâsin, 36/82)

Yâsin Sûresi'nde hep okuyoruz bu ayetleri. Allah mânâsını da anlayıp heyecanını da duymak, lezzetine de varmak nasib eylesin...

"Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin işi, bir işin olmasını murad ettiği zaman, sadece ol demektir." *Kün*; ol demek Arapça'da. (*Kün*) "Ol der, (*feyekûn*) o da olur." Yâni Allah bir şeye ol dedi mi, olur.

"—Sen şifa bul ey kulum!" derse, şifa bulur.

"—O hasta iyi olsun!" derse, iyi olur. Hastalık geçer gider, afiyet üzere kalkar. Böyle ölüm döşeğine yatmış nice insanlar var, iyileşiyor.

Sahabe-i kiramdan birisi, Peygamber Efendimiz başına gelmiş, vasiyet ediyor. Artık öleceğini sanıyor, ağır hasta.

"—Sen merak etme, ölmeyeceksin, daha çok hayırlar yapacaksın!" diyor Peygamber Efendimiz. Hakîkaten öyle çıkıyor.

Bazen de bir insan kendisini on yıl, yirmi yıl yaşayacak sanır, bir dakika sonra vefat eder. Ölüm, hayat, her şey Allah'ın bir emrine bağlı. Şifa da öyle... Onun için, ne buyurmuş Peygamber SAS Efendimiz:

(*Dâvû merdâküm bis-sadakah*) "Hastalarınızı sadaka vererek tedavi ediniz!"

Demek ki, iyi bir yoksul, gerçekten muhtaç, sadakaya liyakatlı, gerçekten sadaka verilebilecek bir insan bulur da sadaka verirsek; o sadaka öteki taraftaki, hastanedeki, evdeki, yataktaki hastanın şifa bulmasına sebep bulur. Neden?.. Maddî ilişki yok ama, Allah öteki sadakadan memnun olur, beri taraftaki hastaya şifâ verir. Bunu böylece bilin!.. Hastaları olanlara, Allah şifalar ihsan eylesin... Temennî ederiz ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri mü'min kardeşlerimizin hastalarına şifa, dertlilerine devâlar ihsân eylesin... Ama işte çareler de var. Çareyi de Peygamber SAS Efendimiz söylüyor: "Hastalarınızı sadakayla tedavi ediniz!" Tamam.

Bu eczaneden de ucuz bir şey. Yâni eczaneye gidiyorsun şimdi, bir ilaç alıyorsun, İsveç'ten gelmiş. Bir ilaç alıyorsun, İsviçre'den gelmiş. Bir ilaç Amerika'dan... Şu kadar büyük paralar, şu kadar iğneler, bu kadar şeyler... Bazen de hiç bir şey olmuyor. Uğraş uğraş uğraş, o kadar ilaçları alıyorsun, alıyorsun, alıyorsun; sıfıra sıfır, elde var sıfır. Hastalıkta bir gerileme olmuyor, daha da artabiliyor. İşte bu sadakayla tedavi; bir...

c. Mallarınızı Zekâtla Koruyun!

وَحَصِّنُوا أَمْوَالَكُمْ بِالزَّكَاةِ ، فَإِنَّهَا تَدْفَعُ عَنْكُمُ الأَعْرَاضَ وَالأَمْرَاضَ

(الديلمي ، وأبو نعيم عن ابن عمر)

(*Ve hassınû emvâleküm bi'z-zekâh*) "Ve mallarınızı zekât vererek koruyunuz!" Zekât biliyorsunuz, sonu yuvarlak *te* ile yazılmış bir kelime. Üzerinde durulduğu zaman *zekâh* diye *ha* ile biter. Geçildiği zaman *bi'z-zekâti* diye *te*'si okunur. Onu öyle bilin! *Bi'z-zekâh,* yâni *bi'z-zekâti*...

"—Mallarınızı zekât vererek koruyunuz!"

Tamam. Bir zengin insan nisaba erişti mi, yâni zekât verecek seviyeye çıktı mı, yükseldi mi, zekât verecek kadar zenginleşti mi ne yapacak?.. Malından, mülkünden, ticari eşyasından, parasından, tarladaki, bahçesindeki mahsulünden bir miktar ayırıp, Allah rızası için verecek. Mallardan, zînet eşyalarından,

paralardan ve sâireden, davarlardan, sürülerden pay alınır; *zekât* denilir alınan şeye. Tarla mahsullerinden alınana da, *öşür* denilir. Çünkü, onda bir alınıyor orada.

Zekât tabii alanına göre değişir. Meselâ, parada pulda kırkta birdir. Yâni, yüzde iki buçuk eder. Arazi mahsûlâtı yüzde on eder. Yüzde iki buçuk birisi, ötekisi dört misli fazla... Sulanan, meşakkatli olan, zahmet çekilerek elde edilen mahsuller de, öşrün yarısıdır. Yâni yirmide bir, yüzde beş oluyor. Bunları da bilmesi lâzım köylülerimizin... Zaten bilenleri biliyordur. Mahsulün zekâtı olan öşrünü vermesi lâzım! Öşrü ve zekâtı vermek lâzım!..

Bununla ne olmuş oluyor? İnsanın malı korunmuş oluyor muhterem kardeşlerim. Bunun ne ilgisi var? Bu taraftan zekâtı veriyorsun, öbür taraftan malın, mülkün, bağın, bahçen, dükkânın korunuyor; ne ilgisi var? Demin söylediğimiz gibi ilişki var. Yâni zekât verildiği zaman, Allah mala bereket veriyor, kulu seviyor, ona ihsân ediyor.

Ama vermediği zaman, verilmemiş olan zekât malın içinde kalınca, o mal, o zenginlik, o servet artık kötü bir servet oluyor. Çünkü fakirin hakkı ayrılmamış, içinde kalmış. Yâni başkasının hakkı bulunan bir servet oluyor, bir bereketi kalmıyor. Allah'ın ona rızası olmadığı için, o mala bir felâket geliyor. Bakıyorsunuz yangın oluyor, bakıyorsunuz kaza oluyor, bakıyorsunuz bir sıkıntı çıkıyor, hiç umulmayan bir belâ. Haydi zekât vermedi bu adam, şu kadar paradan kaçındı, kırkta birinden kaçındı. Bu sefer çok daha büyük miktarda zararlara uğruyor, cezasını çekiyor.

Peygamber SAS Efendimiz yeminle söylemiş. Onu da hatırımızda tutalım:[107]

---

[107] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.193, no:1674; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.159, no:849; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.187, no:1033; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.83, no:159; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.362, no:7043; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb,* c.II, s.5, no:771; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ,* c.V, s.131; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.366, no:2238; Abdurrahman ibn-i Avf RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.575, no:16983; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.195, no:2254; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXII, s.275, no:35240.

وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لاَ يَنْقُصُ مَالٌ مِنْ صَدَقَةٍ

(حم. عبد الرحمن بن عوف)

(*Vellezî nefsü muhammedin bi-yedihî*) "Muhammed'in nefsi elinde olan Allah'a yemin olsun ki, (*lâ yenkusu mâlün min sadakatin*) zekât vermekten, sadaka vermekten mal azalmaz!" Yâni, Allah daha fazlasını verir, daha da zenginleştirir, bereketini verir.

Hani zekât vermekten bazı insanlar korkabiliyor. Şeytan çünkü korkutuyor:

"—Aman verme, fakir olursun. Sen fakire vereceğim derken fakir olursun." diye korkutuyor şeytan.

Halbuki kırkta birini verecek, otuz dokuzu kendisinde kalacak. Nasıl bir taksim?.. Düşünülecek olursa, yarı yarıya değil kırkta biri, çok küçük bir miktar... Fakat insanoğlu, Allah kendisine kırk bölük bir servet vermiş; "Onun otuz dokuzu kendimde kalsın, bir bölüğü de müslüman kardeşlerimin ihtiyaçlarına gitsin!" diye veremiyor, cimrilik tabii.

Zekâtı vermeyen bir insan cimridir. İslâmî ölçü böyledir. Bir kimsenin cimrilik ölçüsü nedir?.. Zekâtı vermiyorsa o insan cimridir. Zekâtını veren bir insan cimrilikten kurtulmuş olur, malını da korumuş olur, mânevî cezadan da kurtulmuş olur. Ama zekâtın asgarî ölçüsü yüzde iki buçuk, yâni kırkta birdir, daha fazla da verilebilir.

Ne kadar daha fazla verilebilir? Ebû Bekr-i Sıddîk gibi sıddîkıyet makamında olan insanlar, her şeyini vermiş Rasûlüllah istediği zaman. Rasûlüllah'ın emrine bütün varını vermiş. Hazret-i Ömer RA yarısını verebilmiş. Düşünmüş, çok vereyim, çok vereyim, herkesi geçeyim diye düşünmüş, o yarısını verebilmiş. Demek ki, istediği kadar verebilir insan.

Muhterem kardeşlerim, zekâtlarınızı verin! Biliyorsunuz, zekâtlar senenin her zamanında verilebilir. Ama umûmiyetle Ramazan'da çok sevap diye Ramazan'da veriliyor. Aslında servetin üzerinden bir sene geçmesine *havelân-ı havl* derler, yâni

yılın tamam olup bir senenin tahakkuk etmesi. Bir sene geçmeden zekât tahakkuk etmiyor. Bir sene geçince verilir. İnsan zekâtını ayırmalı, ayrı bir cebine koymalı. Bu benim zekâtımdır diye fırsat oldukça harcayıp harcayıp, bu borcu ödemeli! Malını bereketlendirmeli, malını âfetlerden korumalı!..

(*Fe innehâ*) diyor Peygamber Efendimiz bu iki nasihatı yaptıktan sonra: "Hastalarınızı sadakayla tedavi ediniz, mallarınızı zekât vererek koruyunuz!" *Hassinû* demek; yâni aslında kelime mânâsı olarak *hısın*, kale demektir Arapça'da. Yâni malınızın etrafına kocaman bir sur, bir kale yapıp, duvar yapıp da korumuş gibi malınızı zekâtla koruyunuz. O benzetmeyle söylüyor. Yâni malların korunması o tarzda... Sanki mallarınızın etrafına kale yapmışsınız, koskocaman bir kale yapmışsınız da, düşman veya yağmacı veya hırsız o duvarı aşamıyor, o suru geçemiyor, malınıza ulaşıp ona zarar veremiyor gibi. *Hassınû* o anlamda. Yâni malınızın etrafına sur ve duvar ve kale yapınız zekât vererek, öylece koruyunuz. Kaledeymiş gibi korunacak yâni.

"Çünkü bu ikisi yâni sadaka ve zekât (*tedfeu ankümü'l-a'râd*) sizden kötülükleri ve başa gelecek musibetleri, arazları, işleri, olayları def eder; (*ve'l-emrâd*) hastalıkları def eder. Yâni, mallara ârız olacak olan telefâtı, felâketleri def eder; vücutlara ârız olacak hastalıkları def eder." diye buyuruyor Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri.

Evet, bu cuma sohbetimizde size Almanya'nın Grandberg şehrinden sadaka ile ilgili, zekâtla ilgili konu geldi. Onları, bir de karz-ı hasen vermekle, borç vermekle ilgili konular geldi, değişik konular. Hayrınızı, hasenâtınızı çokça yapınız.

Biliyorsunuz Üç Aylar girdi, yâni Receb ayı girdi. Receb, Şaban, Ramazan, bunlara Üç Aylar diyoruz Türkçe'mizde. Üç Aylar girdi sevgili kardeşlerim! Üç Aylar'da yapılan hayır ve hasenât, ibâdet ve taatin sevabı çok fazla... Bu aylarda, bilhassa bu Receb ayı tevbe ayıdır, tevbenizi tazeleyeceksiniz. Cenâb-ı Hakk'ın yoluna tam bir dönüşle döneceksiniz, tam müslüman olacaksınız. Etrafınızdakilere de söyleyin:

"—Tevbe ayıdır. Haydi bakalım artık, yeter bu kadar haylazlık... Bundan sonra gel bakalım, gerçek müslüman ol!" diye etrafınızdakileri de tevbeye teşvik edin.

Sonra bu Receb ayında biliyorsunuz oruç tutmak çok sevaptır. Orucu tavsiye ederim. Orucu çok tutarak, Receb ayının hayırlarından, sevaplarından faydalanınız.

Tabii, bugünkü hadis-i şeriflerde de sadaka ve zekât meselesi ve karz-ı hasen meselesi çıktı. Bu konularda da gayretli olun; zekât verip, sadaka verip, karz-ı hasen verip sevaplarınızı arttırmaya gayret ediniz. İbadetle, taatle, Allah'ın yolunda ömrünüzü geçirin ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri sizi sevsin. Sizleri ve bizleri sevdiklerimizle, evlatlarımızla beraber rahmetine gark eylesin, mazhar eylesin... Lütfuna, ihsânına erdirsin... İki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

Allah-u Teàlâ Hazretleri gönüllerinizin muradlarını, taleplerinizi, dileklerinizi ihsân eylesin, aziz ve sevgili Akra dinleyicilerim!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

01. 12. 1995 - ALMANYA

25. İMANIN HAKÎKATİNE ULAŞMAK

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Allah-u Teâlâ Hazretleri sizi iki cihan saadetine erdirsin; sevdikleriniz, dostlarınız, yakınlarınızla beraber...

a. Şakayı ve Yalanı Terk Etmek

Bu cuma sohbetimde anlatmak üzere, Peygamber SAS Efendimiz'in üç hadis-i şerifini seçtim. Birincisi, Hazret-i Ömer RA'ın oğlu olan Hazret-i Abdullah ibn-i Ömer RA tarafından rivâyet edilmiş. Şöyle buyurmuş Peygamber SAS Efendimiz:[108]

لاَ يَبْلُغُ عَبْدٌ صَرِيحَ الْإِيمَانِ ، حَتَّى يَدَعَ الْمِزَاحَ ، وَالْكَذِبَ ، وَيَدَعَ الْمِرَاءَ وَإِنْ كَانَ مُحِقًّا (ع. عن ابن عمر)

RE. 483/6 (*Lâ yeblüğu abdün sarîha'l-îmâni hattâ yedea'l-mizâha, ve'l-kezibe, ve yedea'l-mirâe ve in kâne muhikka.*)

(*Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.*) diyoruz. Yâni, "Rasûlüllah Efendimiz ne söylemişse hak söylemiştir; sözleri nasıl rivayet edilmişse yakın veya tam ağzından çıktığı şekliyle sözü haktır." diye tasdik etmiş oluyoruz. Kur'an-ı Kerim'den bir ayet-i kerime okuyunca, *Sadaka'llàhu'l-azîm* dediğimiz gibi.

Burada Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:

---

[108] İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *es-Samt*, c.I, s.210, no:393; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Gıybet ve Nemîme*, c.I, s.13, no:1; Ebû Hüreyre RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.317, no:5244; Hz. Ali RA ve Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Heysemî, *Mecmau'z-Zevâid*, c.I, s.273, no:326; *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.1165, no:8317; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVII, s.10, no:17417.

(*Lâ yeblüğu abdün sarîha'l-îmân*) "Bir kul imanın sarahatine, açıklığına, tam pırıl pırıl, aşikâr, şeffaf bir imana, gerçek, ayan beyan bir imana ulaşamaz; şunları yapmadıkça..." Üç şey sayıyor.

Birincisi ne?.. (*Hattâ yedea'l-mizâha*) "Şakayı, mizahı bırakmadıkça..." İkincisi: (*Ve'l-kezibe*) "Yalanı bırakmadıkça..." Mizahı ve şakayı bırakmadıkça, yalanı bırakmadıkça imanın sarih, apaçık, apaşikâr derecesine ulaşamaz.

İkinci bir cümlede fiili tekrar ederek buyuruyor: (*Ve yedea'l-mirâe ve in kâne muhikka*) "Haklı bile olsa münakaşayı terk etmedikçe..." *Mümârât* ve *mira';* karşılıklı çekişip söz söyleşmek, münakaşa etmek demek. Bunları bırakmadıkça, bir insan imanın pırıl pırıl, apaşikâr derecesine ulaşamaz.

Birincisi mizah... Muhterem kardeşlerim! Tabii mizah deyince, önümüze belki aylık, haftalık mecmualar gelir. Karikatürlerle dolu olan, çizgilerle dolu olan mecmualar gelebilir. Belki gazetelerin köşelerinde böyle güldürü için çizilmiş resimler, söylenmiş sözler hatırımıza gelebilir. Evet insanoğlunun tabiatında var bu; gülmek de istiyor, güldürmek de istiyor.

Pek çok kimsenin de kendisini beğendirme metodu diyelim; yâni başkaları kendisini beğeniyor sanır, güldürmek yoluyla başkalarının gülmesinden, o gülmeyi kendisini beğenmesi sanır. Güldürmeye çalışır, güldürecek işler yapmağa çalışır. Güldürecek sözler, hareketler yapmağa gayret eder. İşte karşıdaki de güler ama, bu gülme o güldüren kimsenin derecesini yükseltmez; çok kere, alçaltır, küçültür. Evet insan güler ama, söze güler ama, karşısındaki insan da neticede palyaço gibi, berideki adamı güldürecek bir şey yapmış olan, basit bir insan seviyesine düşebilir.

O bakımdan, insanın ana gayesi güldürmek olmamalı! Karşı tarafı kah kah kah, kih kih kih güldürmek olmamalı! Yâni biz hokkabaz değiliz ki şaklabanlık yapalım... Ve bir de insan güldüreceğim derken, öyle sözler söylüyor ki; fıkraları hatırlayın ve söylenen sözleri, yapılan işleri hatırlayın! Meselâ, diyelim ki, bir arkadaşına şaka yapacağım diyor ama, arkadaşının kalbini kırıyor. E yazık. Yâni dargınlığına sebep oluyor. "Evet, sen mizah yaptın ama sana kırıldım." diyor, artık bir daha konuşmayacak duruma gelebiliyor. O adamcağızı belki küçük duruma düşürüyor.

“Şaka yaptım.” diyor. “Şaka yaptın ama, böyle şaka olur mu?” diye öbür taraf, üzülüyor.

Bazen, bu mizah dediğimiz şeyin içinde, yâni söylenen sözün kendisinde çok büyük hatalar, çok korkunç günah olabilecek düşünceler ve fikirler oluyor. Meselâ: Adam cennete girmiş de... Halbuki daha dur bakalım, kıyamet kopmadı. Cennete girenin durumunu filan bildiğinden söylemiyor bu mizahı yapan kimse. Cennete girmiş de, orada hep sofuları, elinde tesbihler, sakallı insanları filan görmüş, beğenmemiş de, cehenneme gitmeyi arzu etmiş de; bir çaresini bulmuş, dilekçe vermiş de, bilmem şöyle olmuş, böyle olmuş...

Şimdi böyle bir konu seçilir mi?.. Böyle bir konu güldürüye konu olarak alınır mı?.. Bir kere yalan üzerine... İkincisi: Söylenen sözler cenneti küçük düşürücü, cenneti insanların gözünde güzel değilmiş sandırıcı, o kanaate götürücü; cehennemi hafife almayı ifade eden bir şey oluyor. Sonunda bir şey söyleyecek, herkes gülecek... Cenneti cehennemi konu alan, böyle fıkra olur mu?.. Veyahut Oflu hoca şöyle yapmış, böyle yapmış. Veya daha başka müstehcen şeyler... vs.

Bunlar gerçekten, içi müstehcen olduğu için güzel değil... İçindeki fikirler yanlış olduğundan güzel değil... Dine imana zarar verici olduğundan güzel değil... Çünkü sözler çok önemli! İnsan bazen söylediği bir sözden dolayı cehennemin uçurumuna uçar gider, yuvarlanır gider. Yâni yukarıdan aşağıya uçar, cehennemin derinliklerine doğru düşer gider.

Yâni hiç şaka yok mu İslâm’da?.. Var!.. Peygamber SAS Efendimiz gülmüş ama, onun gülüşü tebessümdü diye rivâyet ediliyor. Öyle kahkahayla gülmemiş. Demek ki ölçülü...

Peygamber Efendimiz şaka yapmış, ama latîfe yapmış. Yâni bakın, şakayla latîfe arasında fark var. Efendimiz latîfe yapmış, fakat latîfelerinin bir özelliği var; doğru olarak yapmış, doğru söylemiş. Yâni söylediği söz itibariyle sözün içinde yanlışlık yok. Ağzından çıkan söz doğru ama, karşı tarafa latîfe... Onun hoşuna gidecek, latîf gelecek, sonunda tebessüm etmesine sebep olacak bir söz. Efendimiz bu tarzda latîfe yapmış. Böyle olunca, tabii olabilir. Arada böyle tatlı sözlerin olması lâzım!..

Onun için, büyüklerimiz demişler ki: “Latîfe latîf gerek.” Yâni, yaptığın şakanın latîf olması lâzım, kaba saba olmaması lâzım, çirkin olmaması lâzım!.. Günah deryasına insanı düşürecek, ateşte cayır cayır yakacak cinsten olmaması lâzım!.. Karşı tarafın kalbini kırmayacak tarzda olması lâzım!.. Yâni sen bir şaka yapıyorsun ama mecliste onu küçük düşürüyorsun, onun da kalbi kırılıyor. Halbuki kalb kırılması doğru değil.

Demek ki, şakalar böyle olmayacak; ölçülü olacak, tatlı olacak. Hani şöyle pastanın üstüne küçük bir meyva koyuyorlar, bir kaymak parçası koyuyorlar; öyle bir yeri olacak sohbetin, konuşmanın içinde... Tatlı olacak. Olabilir. Peygamber SAS hem sözlerinde latîf sözler söylemiş, hem de davranışlarında tebessümle, böyle güzel sözler söylemiş; ama yalan söylememiş. Onun için, kalb kırıcı tarzda, birisinin haysiyetini rencide edecek tarzda olmaması lâzım bu işin... Öyle yapmamış Peygamber SAS Efendimiz.

Esas itibariyle de, ben bir noktaya dikkati çekmek istiyorum: Bizim işimiz, karşımızdaki insanları güldürmek değil. Güldürmekten ziyade düşündürmek... Düşündürmekten ziyade, iyi bir işi ona anlatmak, iyi bir işe davet etmek; iyi bir işin yapılmasını, ortaya hayırlı bir işin çıkmasını sağlamak... Biz bu dünyaya boşuna gelmedik. Nefeslerimiz sayılı, ömrümüzün kıymeti var, değeri var. Muazzam anımızı boşuna geçiremeyiz, dolgun geçmeli!..

Bir cevizi kırıyoruz, bir bademi, fıstığı kırıyoruz. İçi dolgun çıkarsa; taptaze, dolgun, iyi... Ama bir de içi çürük çıkarsa; “Hay Allah, kırdığımız boşuna gitti, içinden hiç bir şey çıkmadı veya çürük bir şey çıktı. O kadar da uğraşmıştık.” diyebiliyoruz.

Hayatımız da böyle içi boş olmamalı! Yaptığımız hareketlerin muhtevası, içeriği olmalı! Bu içerik, muhteva güzel bir şey olmalı!.. Ömrümüz güzel şeyleri yapmakla geçmeli! Başkalarının gönlünü yapmak, insanlara faydalı olmak tarzında olmalı!.. O arada da tabii sözle de, latîfeyle de insan gönül alabilir, tatlı bir şey yapabilir. Bu da bir sanat, bu da güzel... İşin bu tarafı uygun, öbür tarafı yâni kalb kırıcı, yalan yanlış tarafı doğru değil. Efendimiz, “Bunu bırakmadıkça, sağlam bir imana ulaşamaz insan.” diyor.

Demek ki, gayemiz güldürmek değil diyeceğiz, hayatımızın ciddiyetini bileceğiz. Allah'ın bizi gördüğünü bileceğiz, her an Allah'ın kontrolü altında olduğumuzu, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin her yerde hàzır ve nâzır olduğunu, yaptığımız her işi gördüğünü, söylediğimiz her sözü duyduğunu bileceğiz. Hatta kalbimizden geçenleri bildiğini düşünerek, kalbimizi de güzel duygularla dolduracağız. Allah kalbime nazar ediyor, kalb nazargâh-ı ilâhîdir; içimi biliyor, içim de iyi olsun diyeceğiz.

Hani insan dışını niçin süslüyor?.. Taranıyor, berbere gidiyor, hatta çeşitli uygulamalar yapıyor, boyalar sürüyor... İnsanoğlu giyimine kuşamına dikkat ediyor, ayakkabısını boyuyor. Meselâ meşrû olan bir şeyi söyleyelim: Hanımlar ellerine kına yakıyor, elleri kırmızı olsun diye. Erkekler bile saçını, sakalını boyayabiliyor. Bunları neden yapıyor?.. Dışındaki bu çalışmalar niçin?.. Bakanlar, dışını gören insanlar onu beğensin diye. Netice itibariyle, beğenilme duygusundan yapılıyor bunlar.

Allah-u Teàlâ Hazretleri insanların dışına bakmaz, sûretine bakmaz. Yâni bakar, görür ama o önemli değil. Önemli olan kalbi... Binâen aleyh, asıl kalbin temizliğine dikkat etmesi lâzım! İnsanın kalbini süslemesi, kalbini güzel duygularla, gönlünü güzel şeylerle meşgul etmesi, gönlünde güzel şeylerin olması lâzım!.. Bunlar önemli şeyler.

Allah-u Teàlâ Hazretleri hepimizin içini güzel eylesin... Güzel şeylerle doldurmamızı, süslememizi nasib eylesin... Ve imanımızın da böyle sapasağlam olması için, zihniyetimizin aynası olarak, ciddiyet olması lâzım bizde... Öyle şakayı, sululuk diyelim; yâni hani bir şeyin içinde su miktarı fazla olunca sulu diyoruz, cıvık diyoruz, olmadı diyoruz. Yâni, kıvamından aşkın bir tarzda olduğu için, bu kelimeleri kullanmış halkımız. Gayr-i ciddî insanlar için, vakur olmayan insanlar için bu sözleri kullanmış. Demek ki, kıvamında tutmamız lâzım her şeyi, belli bir ölçüde olmamız lâzım!..

Bu da nereden kaynaklanıyor, bu duygunun temeli ne?.. İman. Aksine, yâni dönüşümlü, birbirine iki yönlü diyelim imanlı olan insan böyle yapar. Bir de insan böyle davrana davrana, imanın

böyle pırıl pırıl apaşikâr sağlamına ulaşır, sarih-i imana o zaman vasıl olur.

Demek ki, kendimizi tutmalıyız. Olur olmaz şakadan bayağı kendimizi kontrol etmeliyiz, sakınmalıyız ki, böyle tefekkür hâli, sakınma hâli, kendimizi kontrol etme hâli ile böyle davrandığımız zaman, demek ki imanımız pırıl pırıl olacak. Demek ki sarih bir şekilde, sarahaten sağlam imanlı, kuvvetli bir insan olacağız. Bu bir.

İkincisi; yalanı bırakması lâzım!.. Tabii mizahla beraber yalan kelimesini peş peşe kullanmış. "Mizahı, şakayı ve yalanı bırakmadıkça, insan hakiki imana, imanın sarahatine ulaşmaz." demiş oluyor Peygamber Efendimiz.

Tabii insanlar söz söylerken, şaka olsun diye yalan söylüyorlar. Bazen de şaka olsun diye değil, doğrudan doğruya karşısındakini aldatıp işini yürütmek için, hilâf-ı hakîkat, gerçek dışı sözler, işler yapıyorlar. İslâm'da bunların hepsi yasak...

Meselâ en günahı, mahkemede yalancı şahitlik... Çünkü adaletin tecellîsini saptırıyor, engelliyor, hàkimi şaşırtıyor. Hàkim tabii şahitlere göre hüküm verecek. "Evet, ben böyle gördüm." diye yalancı şahitlik yapınca, haksız insan haklı çıkıyor; haklı insan hakkını alamama durumuna düşebiliyor. Tabii böyle yalanlar toplumu mahveden, sonucu itibariyle en kötü olan yalanlar.

Ticarette yalan... Karşısındaki insanı aldatmak, yalan yere yemin etmek, hileli mal satmak, onu iyi göstermek, kusurunu saklamak... vs. Tabii bunlar da neticede bir insanın aldanmasını sağladığı için, kul hakkını getiriyor. Onlar da fena...

Bir de, işte iki insanın arasını bozabilir. Toplumda iyi şeylerin gelişmesini engelleyebilir. Yalancı insanla yola çıkılmaz. Söylediği söze güvenemezsiniz. Güvenirseniz, sonunda mahcup olursunuz.

"—Hay Allah, adama güvendim ama yalanmış. Bundan sonra bir daha senin dediğine inanmayacağım!" dersiniz.

Hani derler ya: "*Yalancının evi yanmış, kimse inanmamış.*" Niçin inanmıyor?.. Yâni yalancının evi işte cayır cayır yanıyor. O daha önce çok yalan söyledi, yalanlarını denedi halk. Bir defa inandılar, iki defa inandılar, üç defa, beş defa inandılar. Gördüler ki, adam meslek edinmiş yalanı, "Bundan sonra inanmayız!"

dediler. Bu sefer, "Evimde yangın çıktı!" diye bangır bangır bağırınca da, "Gene yalan söylüyor, bizi kandıracak!" diye inanmadılar. Demek ki, yalanın her çeşidini bırakmalıyız.

Bir de şaka olsun diye yalan oluyor:

"—Tamam tamam, yalan söyledim, kandırdım seni, şaka olsun diye."

Bu da doğru değil. Şakanın yalanla yapılanı, karşısındakini kandırma şekli, bu da doğru değil. Belki hadis-i şerifte böyle şakanın arkasından yalan gelmesi, böyle sözle şaka yapacağım derken, yalan söylemenin de doğru olmadığını ilk başta aklımıza getiriyor.

Demek ki, latîfe yapacak, şaka yapacak bile olsak, yalanla yapmamamız lâzım! Sözün esas itibariyle yapısının doğru olması lâzım!..

b. Münakaşayı Terk Etmek

Hadis-i şerifin öbür cümlesine geçelim: (*Ve yedea'l-mirâe ve in kâne muhikkà*) "Haklı bile olsa, münakaşayı bırakma olgunluğunu gösteremedikçe..."

Evet, bu da şöyle sevgili dinleyiciler, aziz kardeşlerim, değerli müslümanlar: Şimdi insanlar arasında münakaşalar çıkıyor. O öyledir, bu böyledir. Hayır o öyle değildir, böyle değildir... Değdi mi değmedi mi?.. Uçtu mu, uçmadı mı?..

Hani kayanın üzerinde, uzakta bir karaltı görmüş iki köylü, birisi demiş ki:

"—O dağ keçisi."

Ötekisi demiş:

"—Keçi oraya çıkamaz, o kartal."

Hayır keçiydi, kartaldı derken kavgaya, münakaşaya başlamışlar. İşi sert götürmüşler. Sonunda o karaltı oradan uçmuş. Kanatları var, uçuyor orada. İşte havada uçtuğundan anlaşılıyor ki, birisi haklı, ötekisi haksız. Keçi diyen haksız, kuş diyen haklı... Artık kavgada biraz da birbirlerini kırmışlar. Demiş ki:

"—İşte bak uçuyor, kartalmış demek ki…"

"—Uçsa da keçi, uçmasa da keçi!.."demiş ötekisi.

Bu güzel bir fıkra, hâlet-i ruhiyyeyi anlatıyor. Yâni, bir insan kavgada bazen inatlaşıyor, artık uçan keçi olmaz, uçtuğuna göre kartal olduğu muhakkak. "Ama uçsa da keçi, uçmasa da keçi!" durumuna gelebiliyor.

Bu doğru değil. Yâni insan haksızsa bir kere, "Pekiyi kardeşim, sen haklısın, özür dilerim, yanlış anlamışım, tehevvür ettin, beni aydınlattın, benim bir yanlışımı düzelttin, Allah razı olsun!" diye sevinmeli insan. Çünkü hakikaten doğru sandığı bir şey, aklında kalsaydı, onunla bir takım yanlış işler yapabilirdi. Yanlış olduğunu karşısındaki arkadaşı anlattı, teşekkür borcu var.

Bu böyle... Yâni bir münakaşada kendisi haksızsa zaten kabul edecek, teşekkür edecek, özür dileyecek, tamam kardeşim, sen haklısın diyecek. Bu olgunluktur ve işin yâni nezaketin, nezaket kaidelerinin birisi de budur. İnsan hakkı kabul edecek, tamam diyecek, teşekkür ederim diyecek, "Ben yanılmışım, aman ne kadar güzel, beni bilgilendirdin, sağ ol, var ol!" diyecek. Tatlı bir ahbaplık, kardeşlik devam edecek.

Bazen nasıl oluyor: Bazen siz gerçeği söylüyorsunuz. Kitapta okumuşsunuz, ayet öyle, hadis öyle, o konu öyle, karşınızdakine anlatıyorsunuz, diyorsunuz ki: "Aziz kardeşim..." Lisân-ı münasible anlatıyorsunuz: "Bakın bu yaptığınız yanlış! Ben ayette, hadiste şöyle gördüm, şöyle yapmanız lâzım, yaptığınız yanlış." deyince, adam kalkıyor münakaşaya, bir sürü şey. Yine de inadından vazgeçmiyor ve inadında devam ediyor. İnat edip gidiyor.

E şimdi o inat ediyor, ben de haklıyım. Ne yapacağım, dövecek miyim onu, adam haksız, inat ediyor?.. Münakaşa kalp yıkıcı, kalp kırıcı, toplumların düzenini bozucu, insanlar arasındaki muhabbeti zedeleyici noktaya gelen bir tehlikeli konuşma şekline dönüşebildiği için; orada sen haklı olsan bile tamam diyeceksin, işi uzatmayacaksın. Yâni kavga noktasına, inatlaşma noktasına, adamı çıldırtacak veya ısrar edip, hatasında, günahında ısrar edip de günahkâr bir duruma düşürmek de doğru değil. Orada pekiyi diyeceksin, yumuşak bir tarzda haklı olduğunu ifade ettikten sonra, terk edeceksin.

Mira' yâni münakaşa, sonunda muhabbeti bozacak dereceye gelmemeli! Karşı taraf anlarsa anlar. Siz haklısınız, kibarsınız,

daha bilgilisiniz ama karşı taraf cahillik ediyor. Pekiyi, pekiyi diyeceksiniz, işi uzatmayacaksınız, cahile uymayacaksınız, işi kavga noktasına kadar getirmeyeceksiniz. Çünkü o nokta, haklı olduğunu isbat etmekten, haklılıkta ısrar etmekten daha fena. Sonunda kavga çıkması daha fena... Binâen aleyh, "Yâ Rabbi, sen bu işin aslını biliyorsun!" deyip, içinden *fesübhàna'llàh* deyip, tatlı bir şekilde çekilebilir.

Bunlar, üç güzel tavsiyesi Peygamber SAS Efendimiz'in. İnşâallah bundan sonraki hareketlerimizde ve konuşmalarımızda bunlara riayet edelim! Efendimiz'in bu tavsiyesini tutalım sevgili kardeşlerim!.. Bunları böyle yaptığımız zaman, imanın pırıl pırıl sarih, parlak, apaşikâr derecesine ulaşacağız, imanımız kuvvetlenecek. Yalanı bıraktığımız zaman, şakayı bıraktığımız zaman; haklı da olsak münakaşayı tatsız bir noktaya getirmeden bırakabilecek bir fazilet, olgunluk gösterdiğimiz zaman... Bunları niçin yapıyoruz?.. Allah rızası için yapıyoruz. Böyle kendimizi kontrol ede ede, imanımıza faydası olacak bunun. İmanımız sarih bir iman olacak. *Sarih* ne demek? Yâni aşikâr, belli, pırıl pırıl, tereddütsüz, tam bir iman haline gelecek.

Bu güzel huylara devam edelim. Bizim de Allah-u Teàlâ Hazretleri imanımızı böyle, bu derecelerde eylesin...

c. Kendisi İçin Sevdiğini Başkaları İçin de Sevmek

Üç hadis okuyacağım demiştim, birinci böyle tatlı bir şekilde uzadı. İkinci hadis-i şerife geçiyorum Enes RA'dan Peygamber SAS Efendimiz'in şöyle buyurduğu rivâyet edilmiş:[109]

---

[109] İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.471, no:235; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.407, no:3081; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâreh*, c.III, s.94, no:2525; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.78; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XXXVIII, s.300, no:7669; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVIII, s.300, no:7669; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.43, no:104; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.8, no:17412, 17416.

لاَ يَبْلُغُ الْعَبْدُ حَقِيقَةَ الْإِيمَانِ حَتَّى يُحِبَّ لِلنَّاسِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ

مِنَ الْخَيْرِ (ع. حب. ض. عن أنس)

RE. 483/5 (*La yeblüğu'l-abdü hakîkate'l-îmâni hattâ yuhibbe li'n-nâsi mâ yuhibbu li-nefsihî mine'l-hayr.*) Evet, bu da belki duyduğunuz, belki de —kısa olduğu için inşâallah ezberlemişsinizdir— ezbere bildiğiniz bir hadis-i şerîf olabilir.

Kardeşlerimizin çoğu tabii, Allah râzı olsun, dini kitapları okuyorlar, bilgileri var, kültürleri var; derslere, vaazlara devam ediyorlar, hoca efendileri dinliyorlar. Ailelerinden, dedelerinden, babalarından aldıkları derin İslâm kültürü var. Ne güzel şeyler... Bunlar bazen hiçbir okula ve sâireye gidilmeden, kendiliğinden öğrenilmiş oluyor, insan bilgili bir insan durumuna gelmiş oluyor. İyi bir aileden yetişince, iyi bir muhitte yaşayınca, iyi arkadaşları olunca, iyi bir İslâmî grubun mensubu olunca, bunların çoğunu bilebiliyor. O güzel bir durum. Bilinen şeyin de tekrarı güzel... Hem de bir de Arapça'sıyla beraber insan hatırında tutarsa, başkasına da, "İşte Enes RA böyle rivâyet etmiş, Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuş." diye söylediği zaman, başkalarına da sağlam bir bilgi nakletmiş olur, oradan da sevap kazanır. Onun için can kulağıyla dinleyelim!..

Peygamber Efendimiz bu hadis-i şerifinde buyurmuş ki:

"—Kul imanın hakikatine, gerçeğine, aslına, özüne, esasına erişemez; hayırdan, hayır cinsinden olan bir şeylerden kendisi için temennî ettiği, sevdiği, arzu ettiği şeyi, insanlar için de sevip, temennî edip, arzu etmedikçe imanın gerçeğine ulaşamaz."

Bu da güzel bir ölçü, güzel bir ahlâki zihniyet, durum... İnsanlar tabii ne istiyor? Meselâ, önce ne isteriz?.. Sıhhat isteriz. Yâni acılı, hastalıklı, ağrılı, amansız dertlere mübtelâ olanlara Allah büyük sabırlar versin... Tabii zor, bazen hayatta böyle şeyler geliyor. Ama hepimiz temennî ederiz ki, böyle şeyler olmasın, sağlam olalım, sıhhatli olalım, sağlıklı olalım, tam olalım, huzurumuz, afiyetimiz, sıhhatimiz tam olsun... Hemen böyle biraz dengeler bozulduğu zaman da ilaç alırız, doktora gideriz, düzeltmeye çalışırız, dua ederiz, tesbih çekeriz, gece gündüz

Allah'a niyaz ederiz, "Aman yâ Rabbi!" deriz. İyi şeyler istiyoruz kendimiz için, sıhhat istiyoruz.

Başka ne isteriz?.. Eh, kimseye muhtaç olmadan, huzur içinde yaşamak için bir helâlinden gelir isteriz. Ondan sonra gelirimiz olsa da, küçük küçük arzularımız, ideallerimiz olur. Buzdolabımız yoksa, "Ah bir buzdolabım olsa!" deriz. Çamaşır makinemiz yoksa evde, yeni evlenmişsek, "İşte borç harç düğünü yaptık, daha çamaşır makinesi alamadık. Ev de küçük, neyse elle yıkayarak idare ediyoruz. Ama bir çamaşır makinemiz olsa..." deriz. Olduğu zaman da seviniriz.

Bir kandil gününde, bir mübarek günde, evin kapısı çalınıp da kapı açıldığı zaman, evin hanımı bakıyor ki, hamal kamyondan bir şey indiriyor. Aman bu ne?.. Efendi gülüyor, "İşte sana bir çamaşır makinesi aldım nihayet..." veyahut "Evin ihtiyacı olan şunu getirdim." deyince, bir sevinç oluyor. Tabii insan böyle şeyler istiyor. Küçük, mâsum, tabii, mubah istekleri oluyor. Yâni olabilecek, dînî bakımdan günah olmayan arzuları, temennîleri oluyor.

Kendisinin gadre uğramamasını ister, haksızlık yapılmamasını ister, ezâ, cefâ, işkenceye, zulme, gadre maruz olmamak ister, huzur içinde yaşamak ister. Malına, mülküne, haysiyetine kimsenin dil, el uzatmamasını, tecavüz etmemesini ister. Çoluk çocuğunun iyiliğini ister... Tamam, sayılamayacak kadar temennîlerimiz vardır. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi güzel şeylere eriştirsin...

Bunları kendimiz için istiyoruz. Fakat İslâmî bakımdan öyle yüksek bir noktaya gelmeliyiz ki, kendimiz için istediğimiz bu şeyleri, temennî ettiğimiz şeyleri, başkaları için de temennî etmeliyiz. Onların da hakkı var, onların da canı var. Onların da böyle arzuları olabilir. Onlara da saygı göstermeliyiz. Hatta onlar için biz istemeliyiz, biz açmalıyız elimizi, gıyabında kardeşimiz için Allah'a dua etmeliyiz:

"—Yâ Rabbi, ona sıhhat ver, âfiyet ver!.. Derdi var, biliyorum, bana açtı derdini. O derdine şifalar, çareler ihsân eyle... Derdine devâ bahş eyle..."

Böyle arkadaşı için, insanın temennî etmesi lâzım! Biliyorsunuz gıyabda yapılan, yâni o arkadaşı yokken onun

arkasından senin kendi kendine, kendi başınayken onun lehine yaptığın dua, çok sevap ve çok süratle kabul olunan dualardan... Böyle şeyleri yapmamız lâzım, istememiz lâzım!..

Bu nereden kaynaklanıyor?.. Başka insanları da Allah'ın kulu olarak biliyoruz, onların da canı olduğunu biliyoruz, onların da mutluluğunu istiyoruz. Bu güzel bir duygudur. İnsan böyle yaptığı zaman, zorlayarak da olsa, yavaş yavaş da olsa; veya tabii olarak da, içinden böyle geldiği için de olsa, başkalarının iyiliğini istemeli! Başkalarının kötülüğünü istememeli, iyiliğini temennî etmeli, iyiliği için çalışmalı, başkalarını mutlu etmek için çalışmalı!.. Bunun sevabı çok.

İşte böyle kendisi için istediği şeyi başkaları için de isteyince, imanın hakikatine ulaşıyor insan. İmanın gizli bir derecesi var, içi var, gerçeği var, hakikati var, perdelerin arkasındaki özü var. İşte o noktaya ulaşıyor. Kışırda, kabukta, dışta kalmıyor, yarım yamalak olmuyor imanı; sağlam bir noktaya ulaşmış oluyor.

Kendimizi buna alıştıralım! Başkalarının da mutluluğunu isteyen, dua eden, çalışan kimselerden olalım, sevgili kardeşlerim!..

d. Mahzuru Olmayandan Bile Sakınmak

Üçüncü hadis-i şerifi okuyup, dersimi tamamlamak istiyorum. Bunu da Tirmizî ve Beyhakî rivayet etmiş. Daha başka kaynaklarda da var. Atıyye es-Sa'dî RA'dan:[110]

لاَ يَبْلُغُ الْعَبْدُ أَنْ يَكُونَ مِنْ الْمُتَّقِينَ ، حَتَّى يَدَعَ مَا لاَ بَأْسَ بِهِ حَذَرًا

---

[110] Tirmizî, *Sünen*, c.2, s.75, no:911; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.2, s.1409, no:4215; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVII, s.168, no:446; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.355, no:7899; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.5, s.52, no:5745; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.5, s.335, no:10602; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.178, no:592; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.1, s.176, no:484; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.2, s.74, no:909; Ahmed ibn-i Hanbel, *el-Vera'*, c.I, s.48; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.151, no:7788; Atıyye es-Sa'dî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.91, no:5642; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.8, no:17411.

لِمَا بِهِ الْبَأْسُ (ه. طب. ك. ق. ت. عن عطية السعدي)

RE. 483/4 (*Lâ yeblüğu'l-abdü en yekûne mine'l-müttakîn, hattâ yedea mâ lâ be'se bihî hazeren limâ bihî el-be's.*)

Mânâsı şöyle:

"Kul, müttakîlerden olma derecesini kazanamaz, oraya ulaşamaz; mahzur olmayan, beis olmayan şeyi, 'Acaba bir mahzuru var mı?' diye korkup terk edecek bir zihniyete sahip olmadıkça... Böyle sakınan bir insan durumuna gelmedikçe müttakîlerden olamaz." diye buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Şimdi, müttakî sözünü duymuşsunuzdur, takvâyı duymuşsunuzdur. Takvâ ehli insan sözünü duymuşsunuzdur. Bu Kur'an-ı Kerim'de çok geçtiği için duydunuz belki. Belki vaizler çok söylediği için duydunuz. Takvâ çok güzel bir sıfat ve insanın sahip olduğu varlıkların, mânevî varlıkların, sıfatların en başında gelen bir şey...

وَلِبَاسُ التَّقْوٰى ذٰلِكَ خَيْرٌ (الأعراف:٢٦)

(*Ve libâsü't-takvâ zâlike hayr*) [Takvâ elbisesi ise daha hayırlıdır.] (A'raf, 7/26) Takvâya insanın sarılması, bürünmesi takvâya sahip olması lâzım!..

Takvâ ne demek?.. Günahlardan, tehlikelerden, ahirette kendisine zarar verecek şeylerden sakınmak demek. Kul böyle sakınan bir kul oldu mu, ona takvâ ehli diyoruz, müttakî kul diyoruz. Müslümanın böyle olmasını, Kur'an-ı Kerim'in pek çok ayetleri emrediyor. Yâni, "Aman dikkatli bir kul ol, sakınan bir kul ol, kendini günahlardan kollayan, koruyan bir kul ol!" diye ayetlerde böyle emrediliyor.

Buna ulaşmak için, insanın tabii canı istese de bazı şeylerden kendisini tutması lâzım, frenlemesi lâzım! Nefsinin her arzusunu yerine getirmemesi lâzım, ölçmesi lâzım! Eğer şeytanın ve nefsin kendisine yap dediği, telkin ettiği şey güzel değilse, oradan vazgeçmesi lâzım, uzak durması lâzım! Fren yapması lâzım, kendisinin arzularını engellemesi lâzım, kendisine sahip olması lâzım!..

Tabii böyle yaptığı zaman, günahlara bulaşmamış oluyor, günahlardan uzak durmuş oluyor. Allah böyle kulları çok sever. Hem dünyada mükâfatlandırır, hem ahirette... Dünyada keramet sahibi yapar, yâni erenlerden olur insan, evliyadan olur. Böyle bu duyguya sahip oldu mu, Allah'ın sevgili kulları arasına girer. Ne kadar güzel!.. Ahirette de cennetine girer, Allah'ın nimetlerine erer, mükâfatlarına mazhar olur. Yüksek bir derece bu müttakî olmak...

Bunun için tabii, "Yâ bunun mahzuru yoktur, yapayım!.. Bunun mahzuru yoktur, yapayım!.. Bunun mahzuru yoktur yapayım!.." diye düşünmek var. Bazen de insan, "Ay pek iyi bilmiyorum ama, ya mahzurluysa... Belki mahzurludur, neme lâzım, ihtiyaten ben bunu yapmayayım, ihtiyat olarak yapmayayım!" demek var. Hangisi doğru?.. Pervasız hareket edip de, "Mahzuru yok canım!" diye diye günaha bulaşmak, hatalı işi yapmak doğru değil. İhtiyat edip de, canım bak işte okuduk kitapta, sonunda olabilirmiş, mahzuru yokmuş, olabilirmiş... İyi ama ihtiyat etti.

İşte o ihtiyat etmek daha iyi. Çünkü ihtiyatta günaha bulaşmama garantisi var. Pervasızlıkta günaha bulaşma tehlikesi çok. Bir insan günah işledi mi, cezası var, ahirette hesabı var... Allah-u Teàlâ Hazretleri, bilmiyoruz ki neden dolayı insanı cezalandırır, affeder mi, affetmez mi bilmiyoruz? Belki affeder, belki affetmeyecek kadar kötü bir şey olarak kabul eder. Belki cezalandırmayı murad eder. Allah bizi affettiği kullarından eylesin...

Ne yapacağız?.. Yâni bir beis olmayan şeyi, pek zararlı olmayan bir şeyi ihtiyaten belki zararlıdır diye terk etmek daha iyi. Tereddüt ettin mi, kesin olarak mubah olduğunu bilmiyorsun, helâl olduğunu bilmiyorsun. Tereddüt ettin mi sakınırsın.

İşte böyle bir beis olmayan şeyi belki beis vardır diye sakınmak, yapmamak, ondan çekinmek tavsiye ediliyor bu hadis-i şerîfte... İnsan o zaman müttakîler sınıfına girer, müttakîler derecesine vasıl olur. Allah'ın erenleri, sevgili kulları durumuna gelebilir. Öyle yapmazsa, günahlara bulaşır. Bu mertebeye erişemediği gibi, işlediği günahlardan dolayı da cezalara

çarptırılma durumuna düşebilir tabii. Demek ki, ihtiyatlı olmamız lâzım!..

Bizim yolumuz da zaten sevgili dinleyiciler, yâni bizim yürüdüğümüz, hocalarımızdan gördüğümüz bu tasavvuf, takvâ yolu da, ihtiyat yoludur; ihtiyata riayet ederiz. Ruhsatlarla değil, azimetlerle amel ederiz. Fetvadan ziyade takvâ yolunda yürürüz. Bir fetva yolu var, bir takvâ yolu var... Neme lâzım diyerek, biz ihtiyatı tercih ederiz. Büyüklerimiz bize bunu öğütlemişler. Neden?.. İşte demek ki bu gibi hadis-i şerîfleri bildiklerinden, biz sağlam yolda yürüyelim, günaha batmayalım, bulaşmayalım, düşmeyelim, ayağımız kaymasın diye, tehlikeli yerlere bizi yanaştırmamışlar, öyle terbiye etmişler. Allah onlardan râzı olsun, o evliyâullah büyüklerimizden râzı olsun... Nur içinde yatsınlar... Şu mübarek cuma gününde zaten insanın büyüklerine, geçmişlerine dua etmesi lâzım!..

Allah cümle geçmişlerimize rahmet eylesin... Hele bizi böyle müslüman yetiştiren hocalarımıza, mürşid-i kâmillerimize Allah büyük dereceler ihsân eylesin... Nurlarını, sürurlarını, mükâfatlarını ziyade eylesin... Allah-u Teàlâ Hazretleri, vefat etmiş kimseleri de cuma gününde büyük mükâfatlara erdiriyor.

Bizleri de sevdiği kulları zümresine, müttakî kulları zümresine dahil eylesin... İmanı sapasağlam, apaçık, pırıl pırıl olanlardan eylesin... Sevdiği kul olarak yaşamayı nasib eylesin muhterem kardeşlerim... Huzuruna sevdiği kul olarak varalım, mahcub olmayalım... Allah bizi mahşer halkına mahcub etmesin, hacil etmesin, yüzü kara etmesin... Sevdiği kul olarak yaşayıp, sevdiği kul olarak ölüp, sevdiği kul olarak divanına varıp, sevdiği kul olarak, sevdiği kullarla beraber cennetine girip, cemâliyle müşerref olmayı cümlemize lütfuyla, keremiyle ihsân eylesin... Cümlemize nasib eylesin... Allah hepinizden razı olsun...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

08. 12. 1995 - YALOVA

26. ALLAH VE RASÛLÜ'NÜN SEVGİSİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Allah-u Teàlâ Hazretleri sizi dünyanın ve ahiretin hayırlarına erdirsin... Şerlerinden korusun...

Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden okuyarak sohbet etmek istiyorum. Okumak istediğim birinci hadis-i şerif, Taberânî tarafından rivâyet edilmiş. Allah rahmet eylesin o hadis alimine... Peygamber SAS Hazretleri bu hadis-i şeriflerinde buyuruyorlar ki:[111]

إِنْ أَحْبَبْتُمْ أَنْ يُحِبَّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ: فَأَدُّوا إِذَا ائْتُمِنْتُمْ ، وَأَصْدِقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ ، وَأَحْسِنُوا جِوَارَ مَنْ جَاوَرَكُمْ (طب. عن عبد الرحمن بن أبي قراد السلمي)

RE. 150/9 (*İn ahbebtüm en yuhibbekümu'llàhu ve rasûlühû: Feeddû ize'tümintüm, ve asdikù izâ haddestüm, ve ahsinû civâra men câverakûm.*) *Sadaka rasûlü'llàh, ve netaka habîbu'llàh.*

Rasûlüllah Efendimiz'in sözleri elbette sözlerin en güzeli, en doğrusudur. Allah şefaatine erdirsin... Bakın, ne güzel bir ümitlendirici başlangıç var hadis-i şerifin başında... Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:

(*İn ahbebtüm en yuhibbekümu'llàhu ve rasûlühû*) "Eğer Allah'ın ve Rasûlü'nün sizi sevmesini istiyorsanız..." Ne kadar güzel! İstemez olur muyuz, canımız fedâ... Her şeyimiz fedâ...

---

[111] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.320, no:6517; İbn-i Esîr, Üsdü'l-Gàbe, c.I, s.1231; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.VII, s.331; İbn-i Amr eş-Şeybânî, *el-Âhad ve'l-Mesânî*, c.III, s.81, no:1397; Abdurrahman ibn-i Ebî Karad es-Sülemî RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.IV, s.257, no:6705; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XV, s.1259, no:43278; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VI, s.429, no:5476.

Zaten her şeyimiz Allah'tan. Her şeyimiz Allah yoluna fedâ olsun. Rasûlüllah'ın aşkına, yoluna feda olsun her şeyimiz. İsteriz tabii.

"—Eğer siz Allah'ın ve Rasûlü'nün sizi sevmesini isterseniz..." diye başlıyor Peygamber Efendimiz bu hadis-i şerifine. İstemez miyiz, cân u gönülden istiyoruz. O halde can kulağıyla dinleyelim! Ne emrediyor arkasından?.. Yâni, bu emrettiği şeyleri yaptığımız zaman Allah da bizi sevecek, rasûlü, Muhammed-i Mustafâsı da *—salla'llàhu aleyhi ve âlihi ve selleme teslîmen kesîrâ—* o da sevecek. Alemlerin Rabbi Allah-u Teàlâ Hazretleri *—celle celâlühû ve amme nevâlühû ve lâ ilâhe gayruh—* sevecek ve Rasûlü sevecek. Ne kadar güzel!.. Can kulağıyla dinliyoruz. O sevgiyi kazanmak istiyorsanız, şunları yapın diye emrediyor:

1. (*Feeddû ize'tümintüm*) "Size emniyet olunduğu, güvenildiği, size bir emanet verildiği zaman, siz o emaneti geriye iade ediniz, veriniz.
2. (*Ve asdıkù izâ haddestüm*) Konuştuğunuz zaman doğru konuşunuz.
3. (*Ve ahsinû civâre men câverakùm*) Sizin etrafınızda oturan, bulunan insanların hakkını verin, komşuluğunu güzel yapın, onlarla iyi münasebetlerinizi sürdürün, münasebetlerinizi iyi eyleyin!"

E bunların hepsi kolay... Allah'ın izniyle, Allah'ın yardımıyla yapabileceğimiz şeyler. O halde biraz üzerinde duralım, açıklayalım!

a. Emanete Riayet Edin!

Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

فَأَدُّوا إِذَا ائْتُمِنْتُمْ ،

(*Feeddû ize'tümintüm*) "Size bir şey emânet olduğu zaman, onu ödeyiniz, geriye veriniz!" Tabii emânet bahis konusu olduğu zaman, "Emânet nedir?" diye bir soru sorulacak. Onun izahı, önemli bir konu. Emânet çünkü çok geniş bir kavram, çok mânâlar taşıyan, derin mânâlar taşıyan bir kelime...

Emânet en basit mânâsıyla, sizin de hemen şu anda anladığınız, kabul ettiğiniz mânâsıyla; birisinin size bir zaman için koruyuver şunu diye verdiği bir parayı veya eşyayı veya daha başka bir varlığı, geriye gelip, "Haydi artık sana verdiğim şeyi bana geri ver! O benimdi ya, senin yanına bir müddet için bırakmıştım ya, emânet bırakmıştım ya, işte onu geri ver!" dediği zaman, vermek.

Şimdi bu tabii, en basit mânâsıyla hatıra gelen bu bahis konusu. İslâm'ın emirlerinde tabaka tabaka, mertebe mertebe, derece derece, yücelerden yücelere doğru, aşağılardan yukarılara doğru, her insanın gönlüne ve seviyesine hitap eden bir hal vardır. Yâni Allah'ın emrini dağdaki çoban da anlar, kendi seviyesine göre uygular; çok büyük bir filozof, çok büyük bir alim de anlar, o da kendi seviyesine göre uygular. Tabii akılları nisbetinde Allah'ın o emrinden mânâyı çıkartırlar, irfanları nisbetinde uygularlar, ona göre de tabii sevapları çok olur. Yâni irfanı dar olan, az olan, anlayışı kıt olan, sade ve basit olan bir sevap alır ama irfanı derin olan, àrif olan, kâmil olan, mukarreb olan, çok yüksek olan insanın sevabı da çok fazla olur.

Tabii birisi sana malını vermiş. Hani eski devirde, gidelim zamanın içinden şöyle Rasûlüllah SAS Efendimiz'in yaşadığı ve bu mübarek hadislerini söylediği toplumun içine, o zamana, tarihin o sayfalarına gidelim. O zaman ne oluyordu? O zaman toplum, hele Peygamber Efendimiz'in içinde yetiştiği Hicaz ahalisi, sade ve basit bir hayat sürüyorlardı. İmkânları azdı, lüksleri, refahları yoktu. Geçim sıkıntısı içinde hayatlarını sürdürme mücadelesi veriyorlardı. Yiyecekleri kıttı, kıtlık çekiyorlardı. Sıcaktan yanıyorlardı, suları azdı, evleri basitti.

Tabii, İslâm geldiği zaman, insanlara birbirlerini sevmesini emretti, birbirlerine yardım etmelerini emretti. Zenginin fakiri kollamasını, kendi imkânlarını ona vermesini, kendi imkânlarından fakirlerin de istifade etmesini sağlamasını istedi. Zekâtı farz kıldı. Sadakaları emretti. Malıyla insanın yapacağı hayırların çok sevaplı olduğunu bildirdi. Servetin àdil dağıtılmasını, yoksulların bunlardan istifade etmesini, acizlerin korunup kollanmasını sağladı.

İslâm, sosyal yönü çok kıymetli olan bir sistem... Yâni, hani sosyal adâlet diyorlar 20. Yüzyıl'ın insanları sosyal devlet diyorlar; insanların haklarını koruyan, kollayan devlet... Yâni İslâm kadar sosyal adâleti, insanların hukukunu koruyan, insanlara acıyan, insanları birbirlerine bağlayan, insanları birbirlerine sevdiren, insanları birbirlerine fedâkarca, kardeşçe hizmet ettiren, sevap kazanmak aşkıyla fedâkârlık yaptıran bir başka sistem olamaz. En mükemmel sistem, bu bakımdan İslâm...

İslâm bunları sağladı. Ondan sonra Allah'ın dinini yaymak için hakkın, hakîkatin hakim olmasını sağlamak için, haksızlıkların, zulümlerin, istismarların, sömürmelerin, insanların insanlara zulmetmesinin engellenmesi için cihadı emretti. Yâni, "Hiç bir zalim, bir mazlumu asıp kesip öldüremeyecek... Hiç bir açıkgöz, başkalarının malını, servetini haksız yere sömüremeyecek... Hiç bir kötü insan zorbalığa dayanarak kötülüğünü sürdüremeyecek... Birtakım güçlü kuvvetli herifler halkın ensesinde boza pişirmeyecek; yâni onu vurup, kırıp, ezip, mağdur duruma getirmeyecek!" diye İslâm ağırlığını koydu ve bunun için bir mücadele başlattı.

Tabii bu mücadelenin iki yönü var: İnsanları bir içten eğitmek yönü var. Bir insanın iyi insan olması için, ilk önce içinde bir mücadele olması lâzım; bunu koydu. İnsanın nefsiyle cihadını koydu İslâm... Çünkü kötü insanlar da kendi nefsinin esiri, şeytanın esiri olduğu için kötü oluyor. "En mühim cihad, insanın kendi nefsiyle cihad etmesidir." diye, İslâm bunu getirdi, koydu. Herkes kendi içindeki kötü duygularla, kendi nefsiyle, kendi şeytanıyla mücadele edecek, onu yenecek. En büyük cihad bu... Bu olduğu zaman, zaten öteki cihada lüzum kalmayacak. Herkes karşısındakinin hakkını verecek, karşısındakini sevecek, ona iyi davranacak... Böylece dünyada özlenen insanca yaşayış tahakkuk edecek. O bakımdan o büyük cihad.

Tabii bir de, normal cihad dediğimiz zaman hatırımıza gelen, düşmanla savaşmak hususu var. Tabii bunu da emretti. Onun için, birçok kimse Allah'ın rızasını kazanmak maksadıyla mücahid oldular, murabıt oldular. *Murabıt*, biliyorsunuz, hudutlardaki ribat denilen kalelere gidip orada nöbet tutan; böylece İslâm

âleminin, İslâm devletinin emniyetini, güvenini, insanların huzur içinde, rahatça, korkusuzca yaşamalarını sağlayan fedâkâr insanlar demek. Bunlar çok sevaplı olduğu için insanlar kalktılar, bir yerlere gittiler. Ailesiyle vedalaştılar, büyüklerinin elini öptüler, helallik dilediler:

"—Allah'a ısmarladık ben gidiyorum."

"—Nereye gidiyorsun?.."

"—Hudutlarda Allah rızası için beklemeye gidiyorum. Allah rızası için düşmanla cihad etmeye gidiyorum. Allah rızası için, İslâm'ı dünyanın her yerine yaymaya gidiyorum."

"—Pekiyi malların mülklerin ne olacak?.. Meselâ bir insan gidiyor, parası pulu ne olacak?"

Filanca kardeşine gidiyor; komşusuna, tanıdığına, akrabasına, dostuna gidiyor:

"—Şu sandık senin yanında kalsın, ben gelince alacağım. Gelinceye kadar, ne de olsa evde kimse yok, telef olabilir, çalınabilir, alınabilir. Bu sende kalsın." diyor.

İşte bu bir emânet... Veyahut daha başka şeyler. Ben bir misalle böyle söyledim. İşte bu emanetler. Adam geri geldiği zaman, "Ver sandığımı, çekmecemi, kasamı!" deyince, tabii verilmesi lâzım! En basiti bu... Toplum içinde emanete riayet etmek, emaneti korumak, ondan sonra da sahibine vermek denilince, ilk hatıra gelen bu...

Bunu mü'min insan böyle yapar. Münafık ne yapar? İmanı zayıf, dışı mü'min içi bozuk insan ne yapar?.. "Vermedin öyle bir şey..." der, "Yok!" der, "Kayboldu." der "Telef oldu." der. Yâni emanetin üstüne yatar, emaneti geri vermez. Tabii bu bir çeşit hırsızlık, bir çeşit büyük haksızlık, bir çeşit büyük zulüm... Bunun böyle olmaması lâzım! Emânetin sahibine verilmesi lâzım!..

Tamam, sade bir insanın basit, ilk anda hatırına gelen emâneti yerine getirmek, emaneti sahibine geri vermek mânâsı bu. Bunu yaptın mı, Allah ve Rasûlüllah sever. Gerçekten işte birisinin hakkını çiğnemiyorsun, yutmuyorsun, iç etmiyorsun, gasb etmiyorsun, yalanla, dolanla kendine çekmiyorsun, almıyorsun; sahibine veriyorsun. Zaten senin değil, veriyorsun... Tamam Allah sever ama, emânet sadece bu değil... İnsanın evlatları anne babaya emânet... Ondan sonra bu şeriat, Allah'ın ahkâmı bize bir

emânet... Biz bu emanete riayet etmeliyiz, onu yerine getirmeliyiz, o ahkâma göre yaşamalıyız. Geniş mânâları var emanetin... Şu vatan, ecdadımızın bize emaneti... Bunu korumamız lâzım!..

İşte böyle emânet halka halka, ufuk ufuk genişliyor. İnsanın kalitesi yükseldikçe, emanetin sahası da genişliyor. Bütün emanetlere insanın riayet etmesi lâzım! Birisine bir şey verildi mi, sahibi istediği zaman, geriye onu vermek lâzım! Muhafaza edeceksiniz, koruyacaksınız, istendiği zaman geri vereceksiniz. Çocuklarınız Allah'ın emaneti... Onları iyi koruyacaksınız, mü'min yetiştireceksiniz, iyi terbiye edeceksiniz. Ondan sonra topluma faydalı insanlar olacaklar.

Allah size iman vermiş, iman bir emânet, nasib etmiş. Bu imanı koruyacaksınız. İmanınızı zedelettirmeyeceksiniz. Allah size din vermiş, sizi Ümmet-i Muhammed'den kılmış; o dini koruyacaksınız, o bir emânet... Allah size ahkâmını indirmiş, o ahkâm emânet. O emanete riayet edeceksiniz, onu rafa kaldırmayacaksınız, çiğnemeyeceksiniz, uyacaksınız. İşte böyle derece derece, tabii hepsi emânet.

Pekiyi, bu emânetin geniş mânâsı, biraz bizim kendi hayal gücümüzün genişliğinden kaynaklanan bir genişletme mi acaba?.. Yâni biz mi biraz böyle hayalimiz geniş olduğundan, emaneti basit mânâsından çıkartıp da, böyle kocaman, bir hayat boyu insanın omuzlarını çatırdatan büyük bir sorumluluk duygusu haline getiriyoruz?.. Hayır!.. Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuruyor ki, *bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:*

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ، إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولاً

(الأحزاب:٧٢)

(*İnnâ aradne'l-emânete ale's-semâvâti ve'l-ardı ve'l-cibâli feebeyne en yahmilnehâ ve eşfakne minhâ ve hamelehe'l-insân, innehû kâne zalûmen cehûlâ.*) (Ahzab, 33/72) *Sadaka'llàhu'l-azîm.*

Ne kadar mühim bir ayet-i kerime. İşte Allah burada emaneti en geniş mânâsıyla bize bildiriyor. O din, o sorumluluk, o ahkâm-ı ilâhî, o insanın aklı olması dolayısıyla, insan olması dolayısıyla, hayat verilip dünyaya gönderilmesi dolayısıyla, Allah'ın kendisine yüklediği sorumluluk... Allah-u Teàlâ Hazretleri buyuruyor ki:

"Bu emâneti biz Azîmü'ş-şân semâlara, yere, dağlara sunduk, 'Alır mısın bu emaneti, yüklenir misin?' diye. (*Feebeyne en yahmilnehâ*) 'Yapamam yâ Rabbi!' diye çekindiler, kaçındılar. (*Ve eşfakne minhâ*) Ondan korktular, şafak attı. 'Eyvah!' dediler, korktular, muazzam bir korku geldi içlerine. Dağlar, yeryüzü, gökyüzü, semâlar kabul edemedi bu emâneti... (*Ve hamelehe'l-insân*) İnsanoğlu kabullendi."

Adem AS'a Allah-u Teàlâ Hazretleri teklif eylemiş.

"—Emâneti alır mısın?.."

"—Alırım yâ Rabbi, sonunda ne var?.."

"—Emânete riayet edersen, cennete girmek var... Emaneti koruyamazsan, riayet edemezsen, emanete hıyanet durumu olursa; o zaman da cehenneme düşersin."

"—Eh, cennet varsa, kabul ettim." buyurmuş Adem Atamız diye de rivâyet ediliyor hadis-i şeriflerde.

İşte bu büyük sorumluluk... "İnsanoğlu bunu yüklendi, (*innehû kâne zalûmen cehûlâ*) çok zalimdir bu insanoğlu, çok cahildir." (Ahzab, 33/72)

Bilse, bu büyük sorumluluğu kabul eder miydi?.. E ne olacaktı?.. Kaçınırdı o da. Dağlar gibi, semâlar gibi, yeryüzü gibi kaçınırdı.

Hazret-i Ömer RA:

"—Keşke yâ Ömer, anan seni doğurmasaydı..." dememiş mi?

Kendisi için, korkmuş. Yâni, iyi müslüman olmanın zorluğu ve hayatın yükümlülükleri, sorumlulukları onu korkutmuş.

"—İyi yapamazsam cehenneme gireceğime, keşke anam beni doğurmasaydı, dünyaya gelmeseydim. Keşke tarlalarda, arazide ot olsaydım; işte yeşerirdim, kururdum, giderdim..." gibi sözler söylemiş.

Bunlar neyi gösteriyor?.. Emanetin ne kadar muazzam olduğunu gösteriyor.

Kur'an-ı Kerim'de bunun, emanetin geniş mânâsıyla açıklandığını, böylece bu ayet-i kerimeden görmüş oluyoruz. Muazzam bir ayet-i kerime bu...

Demek ki o emanete riayet edeceğiz. Asıl Allah'ın bize yüklediği sorumluluğu taşıyacağız. Allah'a kulluğumuzu güzel yapacağız. İşin aslı bu... Ama en basit mânâsı: Arkadaşımızın bize verdiği eşyayı istediği zaman geri vermek.

Tabii bu hayat boyu sürecek bir faaliyet. Allah-u Teàlâ Hazretleri bize zikrinde, şükründe, hüsn-ü ibadetinde yardımcı olsun... Kolay bir şey değil.

b. Konuştuğunuz Zaman Doğru Söyleyin!

İkincisi:

وَأَصْدِقُوا إِذَا حَدَّثْتُمْ،

(*Ve asdıkû izâ haddestüm*) "Konuştuğunuz zaman doğru söyleyin!" İşte bu da, son derece önemli bir husus...

"—Yaparız bunu, kolay..."

Kolay değil, bu kolaylıkla yapılmıyor. Geçen gün arkadaşlarla sohbet ediyorduk. Bir arkadaşı anlatıyor öteki arkadaşları:

"—Bulunduğu yerde birkaç tane yalan söyler. Bir gün bir şey söyler, ertesi gün başka bir şey söyler, daha ertesi gün daha başka bir şey söyler..." diyor.

Olmaz! "Yalanla iman bir arada eğleşmez." demişler dedelerimiz. Ne demek?.. İmanın olduğu yerde yalan olmaz, yalanın olduğu yerde de iman zedelenir, iman kalmaz.

"—Sen Allah'tan korkmuyor musun?.. Allah seni duymuyor mu?.. Allah seni görmüyor mu?.. Bu yalanı nasıl söylersin sen müslüman olarak?.. Demek ki, imanında bir kusur var. Demek ki, Allah'ın seni gördüğünün farkında değilsin, duyduğunun farkında değilsin, sorumluluğunun farkında değilsin... O zaman, ondan söylüyorsun." diye, insan hayret ediyor.

Demek ki, insan müslüman olduğu halde, hatta “İşte iyi müslüman olayım, ahlâkımı terbiye edeyim, vicdan eğitimi, ruh eğitimi geçireyim!” diye derviş olduğu halde, tasavvufa intisab ettiği halde, demek ki işleri, ev ödevlerini yapmıyor. Hani öğrenci olarak okula da kaydoluyor ama sene sonunda karnesi zayıf dolu, sınıfta kalıyor.

Neden?.. Verilen ödevleri yapmadı, derslerini çalışmadı, hocalarının verdiği eğitimi almadı. Ondan elbette sınıfta kalıyor, geçemiyor. Geçirsek adaletsizlik olur, toplum yıkılır. Çalışan geçecek, çalışmayan cezasını çekecek... İşte onu yapamıyor demek ki... Müslümanlığı yapamıyor bazı insan, tasavvufu yapamıyor; dervişliği, erenler, evliyâlar yolunda yürüyüşü yapamıyor. Allah korusun... Allah yardımcımız olsun...

Yâni, kolay değil doğru sözlü olmak, dosdoğru sözlü olmak... Sen dosdoğru olmaya söz verirsen, dosdoğru olmak seni dürüst insan olmağa götürür, iyi şeyler yapmaya götürür. İyi şeyler yapmak da cennete götürür. Bunu, daha önceki konuşmalarımızda hadis-i şeriflerde geçmişti, açıklamıştık sanıyorum.

Doğru sözlü olmaya da çok dikkat edeceğiz. Bunun mühim bir prensip olduğunu yazacağız aklımıza, hatırımızdan hiç çıkartmayacağız. “Yok, ben yalan söylememeliyim, daima doğruyu söylemeliyim!” diyeceğiz, sözümüzün doğru olmasına gayret edeceğiz.

“—Efendim işte söyledim öyle ama, şaka yaptım!”

Yalanla şaka olmaz. Yalandan üretilmiş, yalan üzerine kurulan şaka olmaz. O şaka değil, yalandır. İşte öyle olmaması lâzım, doğru olması lâzım yaptığı şeyin...

“—İşte nisan bir şakası yaptım...”

Öyle şey de olmaz. O bizim kendi örfümüzde, âdetimizde olan bir şey değil. Her şeyi doğruluk esasına kurmuş bir ümmetiz. Bizim kendimize göre örfümüz, adetimiz var. Yalanı adet etmeyiz. Topluma bir gün yalan söylemeyi egzersiz yaptırmayız.

“—Nisan bir’de herkes yalan söyleyebilir...”

Sen milleti yalana alıştırıyorsun! Çocuk hikâyelerinde falanca hayvan filanca hayvana şöyle yapıyor da, böyle yapıyor da, aldatıyor bilmem ne... E sen aldatmayı öğretiyorsun. Yâni o

hayvan hikâyelerinde ve sâirelerde ahlâksızlık, sahtekârlık vs... Onları mı öğretmek lâzım, dürüstlüğü mü öğretmek lâzım?..

Dürüstlüğü öğretmek lâzım!

"—Dürüst olursan hem dünyada, hem ahirette yükselirsin, yüce bir insan olursun, mutlu bir insan olursun; toplum da fayda görür. Bu kötü şeyleri yaparsan alçalırsın, toplum da senden zarar görür." dememiz lâzım!

Bu doğru sözlülüğe her yerde riayet etmemiz lâzım!..

"—Efendim, ben politikacıyım..." demiş birisi.

Bize söz vermişti. Sonra demişler ki:

"—Hani söz vermiştin, bize bir yer ayıracaktın, biz de orada bir hayır yapacaktık, ağaç dikecektik filan..."

"—Ben politikacıyım!.." demiş.

Yâni politikacıysan, yalan söylemek caiz mi politikada?.. Politikacı da olsa, insanın verdiği sözünde durması lâzım!..

Evet, bu zor bir şey demek ki... Bir de toplumumuzda bazı şeylerde adet olmuş. Bir de adet olsun diye de günler konulmuş. Yalan söyleme günü: Nisan bir... Böyle saçma şey mi olur yâni?.. Hani anneler günü; tamam annelere saygıyı hatırlatıyorsun... Orman günü, orman haftası; tamam, herkes ağaç dikmeyi öğrensin... Bir de nisan bir; haydi yalan söyleme günü, haydi bakayım yalan söylemeye alışın... Şakacıktan yaparak başlarsınız, ondan sonra da profesyonel yalancı olursunuz. Adım adım yükselirsiniz, herkesi aldatırsınız. Böyle şey mi olur?.. Yâni bazı şeylerin, olmaz diye karşısına çıkabilmeliyiz.

Peki konuştuğu zaman doğruyu konuşmazsa bir insan ne olur?.. Münafıklık alâmetidir o. Yâni iyi müslüman olamaz.

Emanete riayet etmek, isteyince geri vermek, emanetin hakkını yapmak, hakkını edâ etmek, birincisiydi. Tamam. Konuştuğu zaman doğruyu konuşmak, yâni doğru sözlü olmak da ikincisi...

c. Komşuluğu Güzel Yapın!

Üçüncüsü:

وأَحْسِنُوا جِوَارَ مَنْ جَاوَرَكُمْ .

(*Ve ahsinû civâre men câverekûm*) “Sizin etrafınızda yaşayan çevrenizdekilerin hukukuna riayet edin, onlarla bir arada bulunuşun hakkını verin, güzel davranın; komşuluğu güzel yapın!”

Bu tabii ev komşuluğunu da hatırlatıyor bize. Tamam evimizin etrafındaki komşularla iyi komşuluk yapalım!.. Ne yapacağız?..

“—İşte bazen, Aşûre Günü oldu mu aşûre kaynatırız, bir tabak da oraya göndeririz. Arada ziyaretine gideriz.”

Hayır, daha samimi olması lâzım!.. *Ahsinû*, güzel yapın diyor. Yâni yapın da nasıl olursa olsun demiyor, yapılan şeyin güzel olmasını emrediyor Peygamber SAS Efendimiz. Yâni, “Komşunuzla komşuluk yapın!” demiyor, “Komşuluğunuzu güzel yapın!” diyor. Yâni niteliği olmasını, yüksek seviyede olmasını, mükemmel olmasını emrediyor.

Bu çok önemli... Çünkü İslâm’da toplum önemli, toplumun fertlerinin birbirini sevmesi önemli... İnsanlar arasındaki münasebetlerin sıcak, sevgiye dayalı, candan bir tarzda olması önemli... Bunu sağlamak için, İslâm çok emirler vermiş bizlere. Biz komşularımızla iyi münasebetlerimizi sürdüreceğiz ve bunu mükemmel bir tarzda, en iyi tarzda ortaya koymağa çalışacağız.

Tabii bu kapı komşumuz da olur, evimizin dairemizin yakınında, bize bitişik olan, karşımızda olan insanlar demek de olabilir. Bize herhangi bir yerde, herhangi bir iş yerinde veya bir topluluk faaliyetinde yanımıza gelmiş insanlar da olur. Yâni bizimle münasebeti olan her insanla, bizim yanımıza gelen, bir müddet bulunan her insanla münasebetlerimizi güzel yapmalıyız.

Peygamber Efendimiz’e Allah-u Teàlâ Hazretleri emrediyor ki:

وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلاَمَ اللَّهِ
ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ (التوبة:٦)

(*Ve in ehadün mine'l-müşrikîne'stecârake feecirhu hattâ yesmea kelâma'llàh*) "Müşriklerden birisi senin yanına, civarına, komşuluğuna gelip seni görmek isterse, 'Nasıl insanmış bakalım peygamber diyorlar, bir göreyim, inceleyeyim durumu.' diye, böyle yanına gelmek isterse; yanına kabul et ve konuş, anlat İslâm'ı... (*Sümme ebliğhu me'menehû*) Ondan sonra da güvenle, emniyetle, kendisine bir zarar gelmeden kendi beldesine gitmesine de yardımcı ol! Yâni yolda bir hücûma filan uğramamasını sağla!" (Tevbe, 9/6) diye emrediyor.

Neden?.. Müslüman, yanına gelene İslâm'ı anlatacak; İslâm'ın güzelliğini haliyle, sözüyle, ahlâkıyla gösterecek; adam da sevecek. "Haa, İslâm hak dinmiş. Demek ki, akîde bakımından doğruymuş. Hay Allah ben müşrikmişim, yanlış şeylere tapıyormuşum." diyecek, vazgeçecek. İslâm'ın güzelliğini anlayacak. "Ya bu güzel bir dinmiş." İslâm'a girecek. Ahlâkını görecek, "Bu güzel bir ahlâkmış, ben de müslüman olayım!" diyecek. Bu önemli.

Bizim de etrafımızdaki insanlarda iyi tesirler bırakmamız gerektiğini, bunun görevlerimizden bir görev olduğunu hiç unutmamamız gerekiyor. Yâni adam bize bakacak, bizden müslümanlık hakkında hüküm çıkartacak. "Ha, müslümanlar işte böyle yaşıyor." diyecek.

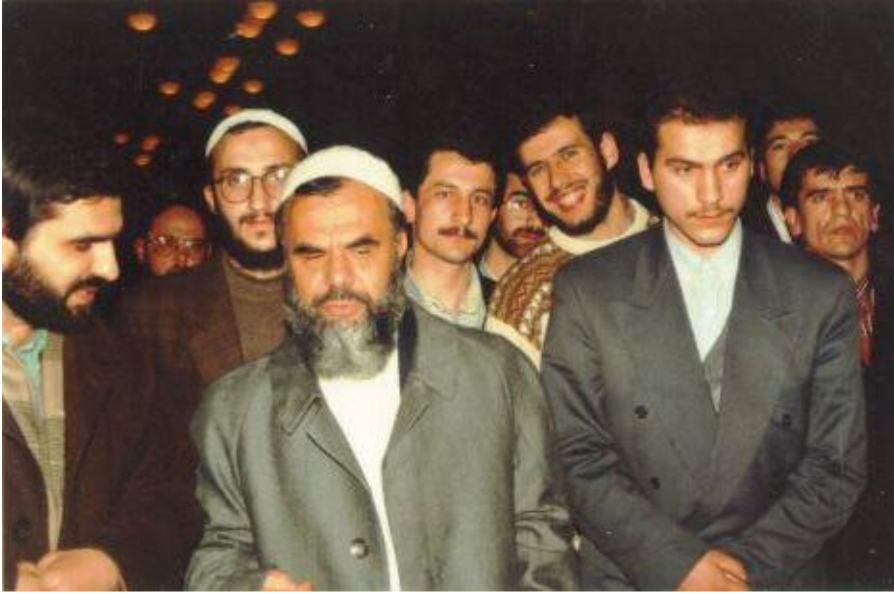
Müslümanlık nedir?..

اَلطُّهُورُ شَطْرُ الْإِيمَانِ (حم. م. ت. عن أبي مالك الأشعري)

(*Et-tuhûru şatru'l-îmân*)[112] "Temizlik imanın yarısıdır." Bir kere müslüman tertemiz bir insandır.

---

[112] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.203, *Tahàre* 2/1, no:223; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.342, no:22953, 22960; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.174, no:653; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.III, s.284, no:3424; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.14, no:37; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.45, no:12; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.42, no:185; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.132; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.189, no:600; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1208; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.II, s.195, no:2043; İbn-i Sa'd, *Tabakàt*, c.IV, s.358; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIV, s.314; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.462, no:3976; Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan.

“—Ooo, çok güzel!”

Müslümanlık nedir?.. Dürüstlüktür. Sadakattir, doğru sözlülük, doğru özlülüktür.

“—Ooo, İslâm çok güzel!”

Müslümanlık nedir?.. Sevgi dinidir.

“—Aaa, ne kadar güzel! Birbirleriyle ne kadar güzel içtimaî münasebetleri var müslümanların. Hay Allah bizim toplumlarımızda böyle şey yok. Herkes birbirinin kuyusunu kazıyor.” diyecek bir gayrimüslim, müşrik, kâfir, ne ise, İslâm’a sarılacak. Bütün bunlar bir arada oluşla olur.

Onun için biz, etrafımızda bizimle bir arada olan, herhangi bir sebeple, herhangi bir vesileyle içine girdiğimiz bir toplulukta veya bizim etrafımıza gelmiş olan insanlarda, İslâm hakkında müsbet intibalar, izlenimler meydana gelsin diye özen göstermeliyiz. Temiz olmalıyız, titiz olmalıyız, dikkatli olmalıyız, sözümüze dikkat etmeliyiz, kimseyi kırmamalıyız, centilmen, nazik, kibar olmalıyız, hatırnüvaz olmalıyız... Eski tabirleri de kullanayım

---

Kenzü’l-Ummâl, c.IX, s.487, no:25998; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.658, no:1669; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XIV, s.156, no:14009.

biraz, batı kelimelerini kullandığımız gibi, onları da öğrensinler. Hatıra, gönüle riayet eden, karşımızdakinin gönlünü alıcı, gönül yapıcı insanlar olmalıyız ki, adam sevsin, "Ha, İslâm çok güzelmiş!" desin ve İslâm'a koşarak gelsin, atılarak gelsin.

İslâm'ın kucağına bir çocuğun annesinin kucağına atılır gibi böyle isteyerek aşk ile, şevk ile gelmesini böylece biz sağlamalıyız. Sağlamakta rol almalıyız. Bizim sözümüz, davranışımız, işimiz güzel olmalı!..

"—Aaa çok dürüst insan... Aaa çok tatlı bir insan... Aaa çok kibar bir insan... Aaa çok gönül yapıcı bir insan, çok fedakâr bir insan, çok cömert bir insan... Ah onun gibisini görmedim, ne kadar iyi insan!.." dedirtmeliyiz.

Böylece İslâm kazanmalı, İslâm'a teveccüh artmalı, İslâm'a giriş artmalı!..

Bizim vesilemizle birisinin İslâm'a girmesi çok önemli... Bizden nefret ederek de birisinin İslâm'dan kaçması, çok büyük bir vebal. Adam İslâm'a yaklaşmışken İslâm'dan kaçıyor. Müslüman olanlardan birisi öyle demiş:

"—İyi ki müslümanları tanımadan önce Kur'an'ı okuyarak, İslâm'ı inceleyerek müslüman oldum. Yoksa önce müslümanları tanımış olsaydım, 'Haydi canım!' derdim, müslüman olmaktan vazgeçebilirdim. İyi ki önce İslâm'ın kendisini, İslâm'ın ne olduğunu anlamışım da İslâm'ı beğenmişim. Sonra, müslümanların kusurlu olduğunu oradan çıkartabiliyorum da, İslâm'a karşı duygularım zedelenmiyor." demiş, müslüman olmuş olan bir batılı.

Bu çok önemli aziz ve muhterem kardeşlerim!

Bir hadis-i şerifle sohbetimiz tamam oldu ama, çok güzel bir hadis-i şerif. Bir daha özetleyelim! Peygamber SAS Efendimiz bize güzel bir teşvik hitabıyla başlıyor:

"—Eğer Allah'ın ve Rasûlü'nün sizi sevmesini istiyorsanız..."

İstiyoruz. Âlemlerin Rabbi, Allah-u Teàlâ bizi sevsin ve onun Rasûlü Muhammed-i Mustafâ'sı bizi sevsin. Allah, "Benim has kulum, sevgili kulum!" desin. Rasûlüllah da "Benim has ümmetim!" desin, rüyamıza teşrif buyursun, bizi ihyâ eylesin isteriz.

Ne yapmamız lâzım?.. Üç şey söylüyor Efendimiz:

“—Size bir şey emanet olunduğu zaman emanete riayet edin! Emanetin hakkını verin, emaneti sahibine verin!”

Emanetle ilgili bir tavsiyesi var. Bu dürüstlüğün simgesi, sorumluluğun alâmeti... Yâni, müslüman sorumlu bir insandır, vazifelerini bilir, onları yapar ve hakka hukuka riayet eder demek bu. Arkasından, ufukta adaletli olmak, herkesin hakkını vermek, haksızlık yapmamak ana prensibi görülüyor.

İkincisi: Konuştuğumuz zaman, doğruyu konuşmayı tavsiye ediyor:

“—Konuşunca doğru konuşun!” diyor.

Bu da çok önemli... Şaka bile olsa yanlış, yalan kullanmayalım! Dosdoğru insanlar olalım, ciddi olalım! Ya hayır söyleyelim, doğruyu söyleyelim; ya da susalım, yanlış bir şey söylemeyelim!..

Bir de bizim civarımıza gelen, bizim komşuluğumuza gelen, bizim çevremize yaklaşan bir kimseye iyi davranalım ki; komşuluk bakımından, arkadaşlık bakımından, iş münasebetleri bakımından, kültürel münasebetler bakımından, beşerî münasebetler bakımından, bizimle bir teması olan insan;

“—Aaa, ayrı bir âlemle karşılaştım, ayrı bir dünya bu müslümanların dünyası ne kadar güzelmiş meğerse... Benim İslâm hakkındaki ilk bilgilerim ne kadar yanlışmış!..” desin, İslâm’ı sevsin, bizi sevsin, kardeşlerimizin arasına katılsın. Biz de halka halka cihanda genişleyelim!..

Çünkü bizim vazifemiz İslâm’ı cihana yaymak, bütün insanlara tebliğ etmek; bütün insanların Allah’ın iyi kulu olmasını sağlamak, bütün insanların cennete girmesine gayret etmek. Ne kadar ulvî bir gàye!.. Yâni biz istiyoruz ki, bütün insanlar cennete girsin...

“—O zaman acaba cennet kalabalık olmaz mı?..”

Hayır, cennette bütün insanlar için yer var! Peygamber Efendimiz SAS bildiriyor ki:

“—Her insanın cennette ve cehennemde yeri hazırdır. Öyle izdiham bahis konusu değil. ‘Acaba o da girerse ben sıkışır mıyım?’ diye, ‘Benim yerimden biraz azalma olur mu?’ diye bir şey bahis konusu değil. Herkese yer var cennette de, cehennemde de...”

Allah korusun... Yâni bir insan hayatını güzel geçirmişse; cennetteki yerine gider, cehennemdeki yerinden kurtulur. Kötü geçirirse; cehenneme düşer, cennetteki yeri de başkalarına katılır. Ama herkesin yeri var...

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nden, biz tabii kendimiz rızasını istiyoruz, cennetini, cemâlini istiyoruz. Bir de beşer olarak dünya hayatındaki ideali, çalışmalarının gayesi olarak, bütün insanların cennetlik olmasını istemekten daha asil, daha güzel hangi duygu olabilir?.. "Herkes mutlu olsun, herkes cennetlik olsun!" diye istiyoruz, var gücümüzle çalışıyoruz...

Kutuplara gidiyoruz, Sibirya'ya gidiyoruz, Afrika'ya gidiyoruz, Güney Amerika'ya gidiyoruz, Avustralya'ya gidiyoruz, dünyanın her yerine gidiyoruz; "Allah'ın dinini bilsinler, Allah'ın yoluna gelsinler, cennet yoluna devam ederek cennete vasıl olsunlar, Allah'ın ikrâmına ersinler!" istiyoruz. Ne kadar güzel bir duygu...

Bizim bu konularda var gücümüzle çalışmamız lâzım, katkıda bulunmamız lâzım!.. Sizin şu radyonuz da böyle bir amaçla kurulmuş. El-hamdü lillâh şimdi seviniyoruz, mutluyuz,

kardeşlerimizden Allah râzı olsun... Sizlerden de râzı olsun ki, bu radyodan şimdi bizim sesimizi Almanya'dan Orta Asya'ya, Kafkasya'ya kadar her yerden âletini ayarlayabilen dinleyebilir. Hadis-i şerîf okuyoruz, hadis-i şerîf izah ediyoruz... Ne kadar güzel kültürel programlarımız var, onları dinlettiriyoruz. Güzel bir Türkçe, ahlâkî, yüksek bir seviye, zengin bir kültür hazinesi... Muazzam bir hazinenin kapısı semâlara açılmış, yeryüzüne mücevherât saçılıyor. Ne kadar güzel!.. Allah bizi hayırlara muvaffak eylesin... Allah hepinizden râzı olsun...

Tabii Recebin son günlerine yaklaşıyoruz. Güzel günler çabuk geçiyor. Mübarek Receb ayı, işte geldi, geçti. Önümüzdeki salıyı çarşambaya bağlayan akşam, Mi'rac Kandili... Receb'in 26'sını 27'sine bağlayan kandil gecemiz. İnşâallah, Allah sağlık, afiyet verirse, size kandil gününde de, Mi'rac Kandilimizle ilgili hitab etmek istiyorum. Allah hepinizden razı olsun...

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlenizi iki cihan saadetine nâil eylesin... Cennetiyle cemâliyle müşerref eyleyin sevdiklerinizle beraber...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

15. 12. 1995 - AKRA

27. CENNETE GİRDİRECEK SÖZLER

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!.. Allah-u Teàlâ Hazretleri cuma gününün içinde sakladığı hayırları, feyizleri, rahmetleri, nimetleri sizlere bol bol ihsân eylesin... Dünya ve ahiret saadetine nâil eylesin... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri, Ahmed ibn-i Hanbel Rh.A'in rivâyet etmiş olduğu bir hadis-i şerifte buyuruyor ki:[113]

ثَلاَثَةٌ مَنْ قَالَهُنَّ دَخَلَ الجَنَّةَ : مَنْ رَضِيَ بِاللهِ رَبًّا ، وَبِالْإِسْلاَمِ دِيناً ، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولاً . وَالرَّابِعَةُ لَهَا مِنَ الْفَضْلِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَهِيَ الجِهادُ فِي سَبِيلِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ (حم. عن أبي سعيد)

RE. 266/4 (*Selâsetün men kàlehünne dehale'l-cenneh: Men radıye bi'llâhi rabben, ve bi'l-islâmi dînen, ve bi-muhammedin rasûlâ. Ve'r-râbiatü lehâ mine'l-fadli kemâ beyne's-semâi ve'l-ardı ve hiye'l-cihâdü fî sebîli'llâhi azze ve cell.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Buyurmuş oluyor ki, bu mübarek metnini okumuş olduğumuz hadis-i şerifte Peygamber SAS Efendimiz:

"Üç söz vardır ki..." Biraz sonra zikredecek, hadisin içinde Peygamber Efendimiz belirtecek. "Üç söz vardır ki, (*men*

---

[113] Müslim, *Sahîh*, c.IX, s.466, no:3496; Neseî, *Sünen*, c.X, s.189, no:3080; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.3, s.14, no:11117; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.473, no:4612; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.286, no:3167; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.102, no:2461; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.27, no:4258; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.158, no:18274; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.14, no:4339; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.279; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.466, no:7358; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.351, no:8402; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.860, no:43423; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.498, no:11288.

kàlehünne) bu sözleri kim söylerse, (*dehale'l-cenneh*) cennete girer." Demek ki, bizim cennete girmemize sebep olacak üç tane güzel sözü size nakledeceğim, bu hadis-i şerifi okuyup izah etmekle. Cennete girmenize vesile olur inşâallah... Allah hepinizi cennetine dahil eylesin... Cemâliyle müşerref eylesin...

(*Men radıye bi'llâhi rabben*) "Kim Allah'a Rab olarak râzı olursa; (*ve bi'l-islâmi dînen*) ve İslâm'a din olarak hoşnud ve râzı olursa; (*ve bi-muhammedin rasûlâ*) ve Muhammed'e de Allah elçisi olarak râzı olursa ve bunları ifade ederse, söylerse, cennete girer."

Bu sözleri zaten söylüyoruz. Ezân-ı Muhammedî okunduğu zaman elimizi kaldırıp ezan duası okuyoruz. El açıp diyoruz ki:[114]

اَللَّهُمَّ رَبَّ هٰذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ ، وَالصَّلاَةِ الْقَائِمَةِ ، آتِ مُحَمَّداً الْوَسِيلَةَ وَ الْفَضِيلَةَ ، وَ الدَّرَجَةَ الرَّفِيعَةَ ، وَابْعَثْهُ مَقَاماً مَحْمُوداً الَّذِي وَعَدْتَهُ ، إِنَّكَ لاَ تُخْلِفُ الْمِيعَادَ.

(*Allàhümme rabbe hâzihi'd-da'veti't-tâmmeh, ve's-salâti'l-kàimeh,* âti *muhammedeni'l-vesîlete ve'l-fadîleh*, *ve'd-derecete'r-refîah*, *veb'ashü makàmen mahmûdeni'llezî vaadteh, inneke lâ tuhlifu'l-mîàd.*)

(*Allàhümme rabbe hâzihi'd-da'veti't-tâmmeh*) "Ey şu tam, mükemmel davetin sahibi olan, bu daveti emreden, bu daveti

---

[114]Buhàrî, *Sahîh*, c.1, s.222, *Ezan* 14/8, no:589; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.1, s.201, no:529; Tirmizî, *Sünen*, c.1, s.413, no:211; Neseî, *Sünen*, c.2, s.26, no:680; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.422, no:714; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.3, s.354, no:14859; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.1, s.220, no:420; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.4, s.586, no:1689; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.54, no:4654; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.410, no:1790; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.6, s.17, no:9874; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.149, no:2972; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.320; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.246, no:495; İbn-i Ebî Âsım, *es-Sünneh*, c.II, s.354, no:683; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXI, s.86; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.698, no:20986; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.402, no:1289; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.132, no:23145.

dinimizin bir esası kılan, bu davetin sahibi olan Mevlâm... (*Ve's-salâti'l-kàimeh*) Bu davete tabii biz icabet edersek camiye gideceğiz, orada cemaatle namazımızı kılacağız. İşte o ikàme edilecek, güzel güzel kılınacak o namazın sahibi olan Allah'ım... (*Âti muhammedeni'l-vesîlete ve'l-fadîleh*) Muhammed-i Mustafâ'na, o Habîb-i Edîbin, sevgili kulun, elçin Muhammed'e vesîleyi ver, (*ve'l-fadîlete*) fazilet ver, (*ve'd-derecete'r-refîah*) yüce derece ver... (*Veb'ashü makàmen mahmûdâ*) Onu Makàm-ı Mahmud ki, (*ellezî vaadtehû*) sen ona va'deylemişsin, başka hiç bir kula nasib olmayacak cennetteki en yüksek mertebe; o Makàm-ı Mahmud'a ulaştır yâ Rabbi!" diye Peygamber SAS Efendimiz için, ezanı duyduğumuz zaman dua ediyoruz.

Ezanı dinlerken, her sözünü tekrar ediyoruz. Müezzin (*Allàhu ekber*) dedikçe, (*Allàhu ekber*) diyoruz. Diğer sözleri tekrarladıkça, biz de tekrarlıyoruz. (*Hayye ale's-salâh*) "Namaza gelin!" dedikçe, (*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llàh*) diyoruz. Yâni, "Allah'tır gücün kuvvetin sahibi... İnsana ibadeti, ibadet etme imkânını nasib eden, veren, lütfeden odur." demiş oluyoruz. Evet, bir camiye gidiyoruz ama, ne sebeple gidiyoruz?.. Allah nasib ediyor da ondan gidiyoruz ve Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzurunda ibadet ediyoruz.

(*Ve's-salâti'l-kàimeh*) Yâni, "Bu namazın sahibi de sensin! Muhammed-i Mustafâ'ya o Makàm-ı Mahmud'u ver." diye dua ediyoruz. Sonra da Ebû Bekr-i Sıddîk RA Efendimiz, demin okuduğum hadis-i şerifteki sözleri de arkasından eklermiş:[115]

رَضِيتُ بِاللهِ رَبًّا ، وَبِالْإِسْلاَمِ دِيناً ، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولاً .

(***Radîtü bi'llâhi rabben, ve bi'l-islâmi dînen, ve bi-muhammedin rasûlâ.***) [Ben Rab olarak Allah'tan, din olarak

[115] İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.220, no:422; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.283, no:995; Şâşî, *Müsned*, c.I, s.128, no:97; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Beyhakî, *Deavâtü'l-Kebîr*, c.I, s.25, no:51; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.704, no:21018; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.407, no:22477.

İslâm'dan ve peygamber olarak Hazreti Muhammed SAS'den râzıyım!]

Burada da Ahmed ibn-i Hanbel, Hanbelî mezhebinin imamı olan mübarek büyüğümüz, müctehidlerimizden birisi. Aynı zamanda büyük bir hadis alimiydi. Çok büyük bir hadis kitabı var, *Müsned-i Ahmed ibn-i Hanbel* diye anılıyor. Otuz binden fazla hadis-i şerifi içinde toplamış, muhteşem bir hadis-i şerif kolleksiyonu, deryası. O da Peygamber Efendimiz'den bunu hadis olarak rivâyet etmiş. Demek ki, Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz de bunu hadis-i şerif olarak bildiğinden ve bu namazın anlamını, bu namaz için okunan ezanın derinliğini, o davetin yüceliğini bildiği için, arkasından bu sözleri söylüyor.

Şimdi nedir bu sözler, tekrar o hadis-i şerifteki sözlere gelelim. Kim bu üç sözü söylerse cennete girer, yâni bu sözleri söylemek lâzım! Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz de söylüyormuş. Zaten biliyoruz Aşere-i Mübeşşere'den. Hayatındayken daha, ölmeden, cennetlik olduğu Peygamber SAS Efendimiz tarafından kendisine müjdelenmiş olan büyüğümüz Ebû Bekr-i Sıddîk. Yolumuzun, tasavvuf yolumuzun baş tâcı, ilk halkası Peygamber SAS Efendimiz'den ona, ondan Selmân-ı Fârisî Efendimiz'e... Bir rivayette Hazret-i Ali Efendimiz'den, bir rivayette de Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'den bize gelen bu mübarek yolda büyüğümüz, serverimiz, önderlerimizden birisi. Tabii hadis-i şerifleri bildiği için, duayı da yerinde böyle güzel yapıyor. Biz de bunu her namaz için ezan okundukça, arkasından okuyalım!.. Çünkü sebeb-i duhûl-ü cennet, bu sözleri söyleyenin cennete girme sebebi olacak.

a. Rab Olarak Allah'a Razı Olmak

مَنْ رَضِيَ بِاللهِ رَبًّا ،

(*Men radıye bi'llâhi rabben*) "Kim Allah'a Rab olarak râzı olursa..." diyordu burada, Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk RA da, (*Radıytü bi'llâhi rabben*) dermiş. Burada "Kim Allah'a Rab olarak râzı olursa..." ifadesi var; o da "Ben râzı oldum yâ Rabbi!" diye söylermiş. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz, kendisine adapte etmiş

oluyor. Bu hadis-i şerifteki güzel cümleleri, kendi imanının ifadesi olarak söylemiş oluyor.

Evet, muhterem kardeşlerim, Allah-u Teàlâ Hazretleri bizim Rabbimizdir, alemlerin Rabbidir. Rab, Arapça'da birkaç mânâya geliyor. En önde gelen, hemen herkesin ilk hatırladığı, Arapların da sorulduğu zaman ilk hatırladığı mânâ: *Rab*, sahip demek. Onun için, meselâ Araplar derler ki: *Rabbü'l-mâl*, malın sahibi. Yâni bir insan bir mala sahipse, *rabbü'l-mâl* derler ona. Veya meselâ, evin hanımefendisi için *rabbetü'd-dâr*; dârın, evin sahibi, hanımefendisi mânâsına. Bu sahip mânâsına kullanılan bir kelime.

Ama bu Rab kelimesinin arkada, daha derin bir mânâsı var. O da Rab kelimesi *ribâ'*dan yâni *rebâ-yerbû-ribâen* fiilinden gelen bir kelime. Bu da büyümek, gelişmek mânâsına geliyor. *Rabbâ-yürebbî-terbiyeten* buradan türemiş, ikinci bir mezîd masdar. Bu da büyütmek, yetiştirmek, geliştirmek fiili oluyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri Rab, yâni bütün varlıkları var eden ve geliştiren..

Bakın, düşünün, biz ne idik, ne olduk?.. Küçücüktük, hatta bir hücre idik, kocaman bir âlem olduk. Yâni iç dünyasıyla, dış dünyasıyla, vücudunun yapısıyla, ruhunun derinliğiyle içimiz bir büyük alem; dışımız, vücudumuz bir muazzam, muhteşem varlık... Çok mükemmel bir yaratık... Her türlü kabiliyetle donatılmış bir alem olduk, küçücük bir şeyden...

Bir incir çekirdeğini düşünün, toplu iğne başı kadar, ne kadar küçücük... Bildiğimiz bir misal olmak üzere, onu hatırlatıyorum. İncir çekirdeği, yâni yusyuvarlak, bir milim, bir buçuk milim çapında küçücük bir çekirdek... Bu toprağa düştüğü zaman incir ağacı oluyor, kocaman bir ağaç oluyor. Bu nasıl oluyor?.. Yâni, bir küçücük tohumun bir kocaman ağaç olması; bir küçücük tohumun kocaman bir insan, bir varlık, bir canlı olması nasıl oluyor?.. Bir büyütmeyle, bir geliştirmeyle, bir oldurma ile meydana geliyor. İşte bu olduran, geliştiren Allah-u Teàlâ Hazretleri... Yâni azken çoğaltıyor ama, bu çoğalma da böyle bir aynı şeyin sayısının artması tarzında değil.

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kudretini iyi anlayalım diye, ben onu şöyle söylüyorum sevgili kardeşlerim: Şimdi insanoğlunun

annesinin rahminde nasıl geliştiğini doktorlar, tabipler anlatırken, diyorlar ki:

"—İlkah olmuş olan bir yumurta, derhal bir canlılık emaresi göstermeye başlar, bölünür, bölünür, bölünür... Gittikçe bir hücreyken iki hücre, onlar bölünür dört hücre... Böyle çoğalır."

Evet, bu bir çeşit hücre çoğalması... Hücre ilkah olduktan sonra çoğalmaya başlıyor ve bölünme ile çoğalıyor. İşte biyoloji derslerinde, hayatı, canlıyı anlatan derste bunları görüyoruz: Mitoz bölünme, amitoz bölünme diye, karyokinez diye böyle çeşitleri var.

Şimdi bir hücre büyüyor, tamam büyüsün. İkiye ayrıldı, iki hücre oldu. Aynı karakterde iki hücre... İki hücre büyüdü, dört hücre oldu. Onlar bölündü sekiz hücre oldu... Bakın tamam bu büyümesi de bir şey ama, bir hücre kendi içinde büyüyor, ondan sonra bölünüp çoğalıyor, iki tane oluyor, dört tane oluyor; iki katı oluyor daima... Böyle çoğalıyor. İyi, güzel, çoğalır, çoğalır, çoğalır... Bu da büyük şey! Yâni, az bir şeyin durduğu yerden çoğalması da Allah'ın rubûbiyyetinin, rabliğinin bir tezahürü tabii. Küçücük bir şey çoğalıyor, çok oluyor.

Yere bir tohum ekiyorsunuz, bir filizcik çıkıyor, ucunda bir başak beliriyor, bir tane iken o başağın ucunda olgunlaşan tanelerle, yeni ekilmiş olan tane kaç misli oluyor. Tabii bu buğdayın kalitesine göre diyorlar ki:

"—Bu falanca cins buğday, bire şu kadar verir; ötekisi bire bu kadar verir. Tarlanın da önemi var. Şu tarla çok verimlidir, bire şu kadar buğday verir, ötekisi bu kadar verir. Bire on, bire elli, bire yüz..."

Kur'an-ı Kerim'in ifadesiyle: "Bir tohumdan yedi başak, her başakta yüz tane, böylece yedi yüz tane." diye, insanın a'mâl-i sàlihasının mükâfatını bildirirken, ayet-i kerimede böyle bildirilmiş.

Bu çoğalma da önemli, bu da muhteşem. Yâni durduğu yerde bir taşı koysanız, herhangi bir kitabı koysanız bir rafa, işte bir kitap olarak durur; taş olarak, tuğla olarak kenarda durur. Tarlanın hududuna hudut olsun diye koyduğunuz kocaman taş, orada durur. İki, dört, sekiz, on altı, otuz iki, altmış dört... Böyle

çoğalma olmaz. Bu çoğalma da bir hayatiyet, bir rubûbiyet tezahürü. Yâni Allah-u Teàlâ Hazretleri geliştiriyor.

Fakat bu rubûbiyyetin esrarı ve kudret-i ilâhînin büyüklüğü öyle muhteşem ki, o hücreler sonunda ortaya organize olmuş olarak çıkıyor. Yâni, sadece aynı cins hücreler torbası olarak çıkmıyor. Bir çuval aynı hücre, bir sandık aynı hücre, bir kese aynı hücre tarzında çıkmıyor. Ne çıkıyor?.. Mükemmel organize olmuş, elli, ayaklı, parmaklı, gözlü, başlı, beyinli, kemikli, etli, kaslı, kanlı, muhteşem bir varlık olarak çıkıyor. Yâni, bu insan varlığına böyle biraz filozofiye, felsefeye, düşünmeye kendisini kaptıran doktorlar, alimler, àrifler, münevver insanlar hayran kalıyorlar. Hayran kalmamak mümkün değil...

Şöyle bir dispanserin duvarına bakıyorsunuz, insan vücudunu asmışlar, "İşte insan vücudunun iskelet sistemi." diyorlar. İskelet sistemi kupkuru ama, iskelet sistemini de yakından incelediğiniz zaman, o kemiklerin şekilleri, birbirleriyle bağlanması, eklemlerin mükemmelliği, eklemlerin olmasının hikmetleri var.

Bakın meselâ ayak, bir tane uzun kemik diz kapağından yukarıda, diz kapağından aşağıda iki uzun kemik... Ondan sonra uçta çeşit çeşit başka kemikler... El, hâkezâ dirsekten yukarıda, omuzdan dirseğe kadar, dirsekten bileğe kadar, kemikler, bilek kemikleri, elin kemikleri, sonra parmaklar, parmakların eklemleri... E bunların hepsinin çok büyük faydaları var. Yâni biz bu parmaklarla, bunların kıvrılması sayesinde ne hünerler ortaya koyuyoruz?.. Yâni, bir iskelet sistemimiz bile bir şâheser tablo. Yâni, mühendislik harikası âdetâ.

Hani mühendisler böyle şeyleri hesap ederler de, yaparlar, onun için mühendislik diyorum. Mühendisleri yaratan Alemlerin Rabbi, Ahsenü'l-Hàlikîn Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kudreti... Bir kemik dümdüz değil; girintisi var, çıkıntısı var, deliği var, hikmeti var... Deliğinden çünkü sinir geçecek, dışarıya çıkacak... Hepsi planlanmış, muhteşem bir plan var.

Tabii bunun üstüne kas dokusu; kasların birbirleriyle çapraz bağlanışı, uçları, kasılması, açılması, bu kemiklerin eklemlerini hareket ettirmek için...

Şimdi burada da muhteşem bir hesap var. Yâni, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin varlığı iskeletin sisteminden de belli... İskeletin kemiklerinin yapısından, kemiklerinin uçlarının yuvarlaklığından, eklemlerinin birbirine girmesinden, arasındaki kıkırdak dokudan... Aradaki sinirler geçsin diye olan dokulardan, deliklerden belli. İşte bir plan, muhteşem bir plan var. *Tebâreke'llàhu ahsenü'l-hàlikîn* Ne güzel yaratmış Mevlâ'mız, ne ince hesaplarla bu girintiler, çıkıntılar, oyuklar, çukurlar, tepeler yapılmış diye oradan Allah'ın varlığı belli.

İşte insan vücudunu bu hale, bu mükemmel hale getiren, böyle yaratan Allah... Üstüne kasların da yerleşmesi, yapısı, şekli, şemâili... Yâni, nasıl oluşmuş o kas; bir kasılıyor, bir açılıyor, o eklemler hareket etsin diye oraya nasıl yerleştirilmiş?.. İşte alemlerin Rabbi o kası, o kemiği hareket ettirecek şekilde oraya yaratmış, yerleştirmiş. Mükemmel bir yerleştirme, hayran olmamak mümkün değil...

Onun üstünde, arasında sinir dokusu, sinir sistemi, hepsi beyne bağlı. Beyindeki merkezler... Zaten beyin bir muhteşem alem. İnsan beyni bir muhteşem bir alem... Sonra bunların hepsinin üstünün bir deri tabakasıyla örtülmesi... İnsan vücudu muhteşem bir şekilde korunmuş. Üstünde kıllar, hava alması için delikler...

Bakın, derinin delikleri bile büyük bir nimet. Derinin deliğinin olmaması müthiş bir hastalık... Bazı çocuklarda doğuştan derilerinde delik bulunmuyormuş. Hemen ölüyor diyor doktorlar. Bazı insanların bazı uzuvlarında, bir kısımdaki yerlerde ibret diye Allah gösteriyor, deri delikli değil; oradaki deri sapsarı, hareketsiz, kıpırdayamıyor, nasır gibi duruyor. Bakın deliğinin hikmeti var, kılının hikmeti var...

Sonra bir deri diyoruz, avucumuzun içi başka türlü, dışı başka türlü... Gözümüzün altı başka türlü, yanağımız başka türlü. Dış uzuvlarla temas halinde olanlar başka türlü, iç taraf başka türlü. *Tebâreka'llàhu ahsenü'l-hàlıkîn...* Hayranlıktan mest oluyoruz seyrettikçe. İşte Rabbü'l-àlemin, rab, yetiştiren, geliştiren...

Şimdi, Allah bizim Rabbimiz ve alemlerin Rabbi. Bütün alemleri böyle geliştirmiş, yoktan var eylemiş, bu nizamı ortaya koymuş ve çalıştırıyor. Kâinatın sahibi, rabbi, halikı ve

mutasarrıfı, ve tasarruf ediyor. Yâni sarf ve değişme ve oluşma ve gelişme, olma ve ölme; hepsi Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin eseri... Sanatının eseri, varlığının, birliğinin eseri... Her hareket ondan… *Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llâh.* Güç kuvvet Allah'tandır, bütün hareketler Allah'ın varlığının delili. Kâinât kaskatı olurdu, yaratıklardan buz gibi bir kâinât olurdu, yaratılmış olarak böyle bir yerde dursa bile... Hem yaratılmış, hem de çalışıyor. Her tarafta bir devamlı dönme, hareket, oluşma, gelişme...

İşte Rab, işte alemlerin Rabbi, işte bizim Rabbimiz... İşte bizi yoktan var eden, küçücük bir hücreden kocaman bir mükemmel kâinatın baş tâcı olan, eşref-i mahlûkàt olan insan haline getiren Rab... (*Radıytü bi'llâhi rabben*) "Yâ Rabbi, Rab olarak sana razıyım, râzı oldum ben!" de, Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'in dediği gibi. Çünkü râzı olan cennete girer diye, Efendimiz o yolu açmış, o yolu göstermiş.

"Rabbin rubûbiyyetini bilin! Allah'ın bu yaratmadaki, geliştirmekteki, oluşturmaktaki, büyütmekteki kudretini müşahede edin! Şu muhteşemliğe bakın, şu nimetlere bakın, onun rabliğini anlayın ve bunun bir nimet olduğunu bilin ve râzı olun!" diye işaret ettiğinden, biz de işareti alıyoruz. *Salla'llàhu aleyke yâ rasûla'llàh ve sellim teslîmen kesîrâ...* Allah sana salât ü selâm eylesin yâ Rasûlallah, ne güzel işaret buyurmuşsun! Evet, alemlerin Rabbinin rubûbiyyetini her varlıkta, her olayda, her anda müşahede ediyoruz, razıyız. (*Radıytü bi'llâhi rabben*) Allah'ın rabliğine razıyız. Çünkü bu rubûbiyyetinin tezahürleriyle nimetlere eriyoruz, o nimetlerle besleniyoruz. Yâni rubûbiyyetin mazharı oluyoruz, büyüyoruz, gelişiyoruz. Nimetleri de geliştiren Allah, nimetlerle bizi de geliştiren Allah... Binâen aleyh tabii onun rubûbiyyetinin sofrasından yiyoruz her anda. Tabii razıyız. (*Radıytü bi'llâhi rabben*) Cân u gönülden razıyız, aşk ile, şevk ile razıyız, hayranlıkla, serbest olarak razıyız.

b. Din Olarak İslâm'a Razı Olmak

وَبِالْإِسْلاَمِ دِيناً ،

Sonra, (*ve bi'l-islâmi dînen*) "Din olarak da İslâm'a râzı olan cennete girer." Evet, dünyayı biliyoruz, Allah'a hamd-ü senâlar olsun... Allah tahsiller nasib etti, akıl verdi, fikir verdi, muhakeme kabiliyeti verdi, inceleme imkânı verdi, ilmin âletlerini, vasıtalarını ihsân eyledi. Evler dolusu kitaplarımız var, kütüphanelerimiz var, yazılmış milyonlarca sayfa eserler var. Çoğunu okuduk, ömrümüz okumakla geçiyor. Herkes az çok bir şeyler okuyor, görüyoruz. İşte dünya, işte insanlar, işte kültürler, işte milletler, işte milletlerin sahip olduğu inançlar, işte İslâm... İslâm öyle bir muhteşem yükselişle yükseliyor ki, o kültürlerin arasında o kadar güzel ki, insan bakmaya doyamaz; böyle mum gibi hayranlığından mest olur, erir. İslâm ne kadar güzel bir din! Ne güzel din, ne kadar pırıl pırıl sapasağlam, pür nur, hiçbir şey değişmemiş bir İslâm dini... Ne güzel bir dine Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi mensub eylemiş.

Bunun aksini düşünelim. Yâni bir nimetin kıymeti olmadığı zaman anlaşılır sevgili kardeşlerim. Şimdi İslâm olmasa... Veya İslâm'ın olmadığı bazı yerleri düşünelim. Eskimoları düşünüyoruz. Tamam, buzlar arasında buzdan kulübe yaparak yaşayan, derileri giyinmiş olan, yuvarlak yüzlü insanlar... Kendilerine mahsus inançları var. Beyaz ayı kutsalmış, onların totemiymiş, tanrısıymış, putuymuş... Sübhànallah, sübhànallah, sübhànallah... Ayıya mı tapacak insanoğlu? Yâni insanoğlu eşref-i mahlûkat iken ayıya mı tapacak?..

Geliyoruz Hindistan'a... Hindistan'da insanlar öküzleri kutsallaştırmışlar, gözlerinde büyütmüşler. Bir yaratık ama zavallı bir yaratık, bizim emrimizde bir yaratık... Biz onu kullanıyoruz, çift sürüyoruz, kesiyoruz. Pastırma yapıyorlar Kayseri'deki kardeşlerimiz, dilim dilim kesip yiyoruz. Veyahut kasaplarda satılıyor; "Sığır eti mi istersiniz, yağsız tarafından mı istersiniz, köftelik mi istersiniz?" diyorlar, yiyoruz bu zavallıları... Zaten sür'at-i intikalleri çok zayıf, başını yavaş yavaş sağa çevirir, sola çevirir, konuşamaz. Sadece bir tek ses çıkartması var...

Yâni bunun neresine tapıyorsunuz, ey Allah'ın şaşkın kulları?.. Yâni bu yeryüzünde Allah'ın birçok öküze benzeyen yaratığı var. Deve var. Devede pek çok hikmetler var. Bakın, deve çöllerde günlerce aç susuz durabiliyor, çünkü sırtında deposu var. Ne

kadar hikmetli... Ayakları öteki hayvanlar gibi değil, gayet geniş ve böyle sanki minder sarılmış gibi ayaklarına... At gibi değil, geniş ayakları var. Kuma bastığı zaman batmayacak gibi. Ne kadar hikmetli yaratılmış. Uzun bacaklı, çünkü kumlara batmasın, böyle yüksekte şey yapsın diye. Her şeyinde hikmet var. O da güzel bir mahlûk. Yâni öküz de tabii Allah'ın bir mahlûku, kuzu da Allah'ın bir mahlûku. Yâni öküzü ötekisinden ayırıp da ona tapınmanın anlamsızlığını, lüzumsuzluğunu, saçmalığını beyan etmek için söylüyorum. Allah'ın pek çok güzel kulları var. Tavus kuşu çok güzel bir kuş... Yâni nedir, nihayet bir kuş işte... Böyle tüyleri güzel olan kuşlardan bir kuş...

Bakıyoruz ki zavallı Hintliler, "Allah gözlerini açsın, akıllarını kullanmak nasib etsin de, İslâm'a gelsinler!" diyoruz. "Zavallı Eskimolar gözlerini açsınlar, öğrensinler, biraz dünyayı tanısınlar, bizim gibi okusunlar başka kültürleri de, İslâm'la müşerref olsunlar!" diye temenni ediyoruz.

Geliyoruz dünyanın medenî denilen milletlerine, Amerikalılara, Avrupalılara... Bunlar da bir başka zavallı, bunlar da puta tapıyorlar. Bunlar da Allah'ın bir mübarek peygamberini beğenmişler, yüceltmişler:

"—Bu tanrıdır!" demişler.

Canım o da öteki insanlar gibi. Yâni, niye ötekilerden onu ayırıp da, ona ayrı bir pâye veriyorsun?.. İslâm ne güzel söylüyor. O da Allah'ın peygamberlerinden bir mübarek peygamber. Onu da çok seviyoruz, sevgimiz sonsuz, hürmetimiz sonsuz, İsâ AS... Arkadaşlarımıza baktığımız, çevremize baktığımız zaman sevdiğimiz davranışımızdan belli, İsâ adında arkadaşlarımız var.

Meselâ, Yalova'da bir İsâ amcamız vardı. Allah mekânını cennet eylesin... Hayırlara koşturan, çok hayırsever bir müslüman hacı amcaydı, İsâ idi adı. Seviyoruz Hazret-i İsâ AS'ı ama, sevmek başka, "Sen tanrısın." diye geç karşısına tap... Olmaz öyle şey! Yâni, Hazret-i İsâ râzı gelmez. Peygamber Efendimiz meselâ, kendisi hakkında bazı böyle çok aşırı hürmet gösterenlere engel oluyordu. Yâni hududu bilmek, çizgiyi bilmek lâzım. O da yanlış.

Japonlar çok âlet edevat yapıyor, Japon harikası, çalışkanlıkları güzel filan... E, güneşe tapıyorlar. Bir de

hükümdarları Allah'ın oğlu diye itikad ediyorlar. Olmaz, orada da yanlış.

Yâ Rabbi, doğru inanç nerede?.. Doğru inanç İslâm'da... Ben İslâm'a din olarak râzı oldum. İşte bak dönüp dolaşıp bütün dünyayı bir tur ile, hayalimizde bir kültür turu yapıp incelediğimiz zaman, en güzel inancın İslâm olduğunu görüyoruz. En güzel nizam İslâm'dır diyoruz.

Tabii razıyız, tabii memnunuz, ne mutlu bize... Yâ Rabbi, sana hamd-ü senâlar olsun ki, bizi müslüman eyledin! Ne mutlu böyle İslâm dinine mensub olarak doğmak...

Ama ne yazık muhterem kardeşlerim; müslüman bir ülkede müslüman doğup da İslâm'ın kadrini, kıymetini bilmemek, ibadetlerini yapmamak, Allah'ın yolunda gitmemek, Allah'ın ahkâmına uymamak... Hatta maalesef, yabancı kültürleri okudukça gitmek, bilmem Lenin'i beğenmek, gitmek Avrupalıları, Amerikalıları beğenmek, filanca filozofu, falanca artisti... Onlar kendilerini süslemelerini bilirler. Ehl-i dünya. Süslemeleri kof bir süsleme. Yaldızın altı berbat, iç taraflarında bir şey yok. Kimisi filozofları beğenir, kimisi sosyalist filozofları beğenir, kimisi klasik filozofları beğenir, Eflatun'un hayranı, Aristo'nun kurbanı... E ne oluyor yâni, hiç bir şey yok... Yâni belki birazcık bir şey var ama, beşer nihayet. Ama İslâm çağlar üstü, kıyamete kadar devam edecek olan din el-hamdü lillâh.

İslâm'a da din olarak razıyız. Buradan da kazandık el-hamdü lillâh, buradan da cennetin yolu görünüyor. Rabbimizin rubûbiyyetine hayranlığımızdan, aşkımızdan, şevkimizden Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rabliğinden hoşnuduz, razıyız nimetlerine, müteşekkiriz. Din olarak da İslâm'a razıyız.

c. Peygamber Efendimiz'e Razı Olmak

وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولاً.

(*Ve bi-muhammedin rasûlâ*) "Ve Muhammed'e de Allah'ın elçisi olarak razıyız." Ne mutlu bize ki, Allah bizi en sevdiği kulu, eşrefü'l-verâ, —verâ insanlar demek—insanların en şereflisi;

ekremü'r-rusûl, elçilerin, rasûllerin, peygamberlerin en soylusu, en asili olan ve habîbullah olan, rahmetullah olan, sa'dullah olan Allah'ın uğuru, bereketi olan, nimeti olan, rahmeti olan ahir zaman peygamberi Muhammed-i Mustafâ'ya bizi ümmet etmiş. Râzıyız, çoktan razıyız.

Öbür peygamberler... Onları da seviyoruz ama onların sözleri, hayatları hakkında bilgiler çok az. Şöyle yarım sayfa bir bilgi bulsak, bir sayfa bir bilgi bulsak; onu da gene Kur'an'dan filan buluyoruz, mukaddes kitaplardan biraz buluyoruz ama, Peygamber-i Zîşânımız'ın hayatı sahne sahne, sayfa sayfa, gün gün, saat saat tesbit edilmiş, her şey ortada... Bize tam billur gibi, berrak bir numûne-i imtisal... Hayat işte böyle olur, yaşamak böyle olur, hizmet böyle olur, ibadet böyle olur, insanları sevmek böyle olur, güzel ahlâk böyle olur. Her şeyi görüyoruz. Öyle bir peygambere Allah bizi ümmet eylemiş ki, her türlü bilgi sünnet-i seniyyesinde, sîret-i seniyyesinde, hadis-i şeriflerinde mevcut. Razıyız, Muhammed-i Mustafâ'sına elçi olarak razıyız:

"—Yâ Rabbi, sana şükürler olsun ki, o sevgili kulun Muhammed-i Mustafâ'nı bize elçi göndermişsin, sana şükürler olsun ki, bizi ona ümmet eylemişsin... Ne mutlu, ne güzel bir durum, ne kadar iyi!"

Şimdi bir de tabii, yine sözü şeye getirelim muhterem kardeşlerim: Yâni insanlar okuyunca mutlaka münevver olmuyorlar. Okumuş cahil kalabiliyorlar. Okumuş ve cahil... Diyor ki bir büyüğümüz:

"—Okuma yazma bilmeyen bir millete okuma yazmayı öğretirsen, tahsili öğretirsen, bilgileri verirsen ne olur? Okuma yazma bilen tahsilli cahil insanlar olur."

O kadar. Yâni tahsil insanın bilgisizliğini giderir ama tahsilden başka şeyler lâzım! Veya tahsilin içinde mânevî bir tahsil lâzım, çift taraflı olması lâzım, tam olması lâzım; tek kanatlı olmaması lâzım tahsilin. O olmadığı zaman, insanlar bir çeşit cahil oluyor, diplomalı cahil oluyor. Avrupa'da doktora yapmış, cahil... Üniversitede okuyan profesör olmuş, cahil oluyor. Bilmiyor çünkü.

Onun için, bilmeyenler de Peygamber-i Zîşânımız'a dil uzatıyorlar ama, Avrupa'da ve Amerika'da, dünyanın birçok yerlerinde Peygamber Efendimiz'in hayatını inceleyenler görüyorlar, memnun oluyorlar, hayran oluyorlar, müslüman oluyorlar. Yâni bizimkiler cahilliğinden, incelemediğinden. İnceledim sanıyor veyahut tutuyor Leone Caetani'nin, İslâm düşmanı birisinin yazmış olduğu iftiraları okuyor meselâ... Oradan "Ha gàlibâ iş böyle!" filan diye şaşırıyor, sapıtıyor. Halbuki asıl büyük filozoflar, batının büyük filozofları, "Yâ Muhammed, biz sana hayranız!" diye yazmışlar. Onlar anlamışlar; Bismarklar, Volterler, büyük filozoflar... Tabii nasipli olanlar var, nasipsiz olanlar var. İnceleyen, incelemeyen...

Ama biz Peygamber Efendimiz'in çok az imkânlar ile, çok cahil bir cahiliye devri yaşayan bir kavme, çok zor hayat şartları altında, çok büyük müşkülatla İslâm'ı getirip ne güzel şeyler öğrettiğini ve İslâm'ı cihana nasıl yaydığını ve insanları nasıl terbiye ettiğini; nasıl gönül ehli, àrif, kâmil, zarif, âlim, edîp, fâzıl insanlar haline getirdiğini; bedevîleri nasıl medenî ettiğini

görüyoruz. Çok büyük bir başarı, çok muhteşem bir başarı... Onun için tabii, Peygamber SAS Efendimiz'e de razıyız.

Bu arada şunu hatırlatıvereyim hemen, hatırıma geldi. Önümüzdeki haftalarda inşâallah o konuda size daha ayrıntılı bilgiler vereceğim. Bakın şimdi Receb ayı geldi, geçiyor. Receb ayının son günündeyiz bugün. O Receb-i esabbu esâm, rahmet-i ilâhînin güldür güldür döküldüğü Receb ayı sona erdi. İstifade eden, ibadet eden, tevbe eden, yolunu düzelten, halini düzelten, kendisine çeki düzen verene ve bu ayı ibadetle, oruçla ihyâ edene ne mutlu.

Şimdi önce Şa'ban ayı geliyor. Yarın Şaban-ı Şerif'in biri. Şa'ban Peygamber Efendimiz'in ayıdır. Hani biz Peygamber Efendimiz'i peygamber olarak kabul ettik, bu arada hemen güncel bir konuya bağlayalım hadis-i şerifin bu noktasını. Yarın Peygamber Efendimiz'in "Benim ayım." dediği Şa'ban ayı giriyor. Bu da güzel!..

E tabii bir Arabî aya girince ne yapılır?.. Bu gene parantezin içinde, konuşmamızın bir başka köşesi olsun sevgili dinleyiciler. Yeni bir aya girdiği zaman biz müslümanlar ne yaparız?..

Evvelâ ayın başında oruç tutmak sevaptır. Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifi var. Bir Arabî ayın başında, ortasında, sonunda üç gün oruç tutarsa, iyilikler en aşağı on misli mükâfatla mükâfatlandırıldığı için, otuz gün oruç tutmuş gibi olur. Onun için, yarın Şaban ayında sizlere oruçlu olmayı da bu arada tavsiye edivereyim, hatırlatıvereyim. Ondan sonra da döneyim, hadis-i şerifi tamamlayım Ahmed ibn-i Hanbel RA'ın rivâyet ettiği bu güzel hadis-i şerifi.

Niçin güzel, hadis-i şeriflerin hepsi güzel?.. Ama bu bize cenneti, cennete girmeyi öğretti: "Allah'ın Rab olduğuna râzı olursa bir insan ve bunu söylerse; İslâm'ın kendi dini olduğuna râzı olursa, müslüman olduğuna râzı olursa ve bunu diliyle ifade ederse ve Muhammed'in onun peygamberi olduğuna râzı olur, Allah'ın elçisi olduğuna memnun olur, râzı olur, onun nimet olduğunu bilir ve bunu diliyle ifade ederse, cennete girecek." Cenneti bize gösterdiği için çok mutluyuz.

Gelelim hadis-i şerifin son cümlelerine:

وَالرَّابِعَةُ لَهَا مِنَ الْفَضْلِ كَمَا بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَهِيَ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ .

(*Ve'r-râbiatü lehâ mine'l-fadli kemâ beyne's-semâi ve'l-ard*) "Bu üç şeyin arkasında bir dördüncü şey vardır ki, bunun faziletçe kıymeti gökle yerin arasındaki boşluğu dolduracak kadar çoktur, çok faziletlidir. O da nedir?.. (*Ve hiye'l-cihâdü fî sebîli'llàhi azze ve celle*) Aziz ve celil olan Allah'ın yolunda, fî sebîli'llâh cihad etmektir o da."

Yâni müslüman ne yapacak?.. Allah'ın Rab olduğunu bilecek. Dinin hak olduğunu ve güzel olduğunu bilecek, İslâm'ı din olarak

kabul edecek, râzı olacak, Peygamber Efendimiz'i peygamber olarak kabul edecek... Bunun dördüncüsü de, Peygamber Efendimiz'in eklediği, çok faziletli bir şey olarak bildirdiği cihad; fî sebîli'llâh cihad etmek...

Tabii her zaman her konuşmamda fırsat düştükçe söylüyorum: Cihad dine karşı olan, İslâm'ı yok etmeye çalışan her türlü güç ile karşıya çıkıp mücadele etmeye derler. Bu maddî de olur, mânevî de olur. Yâni insanın düşmanla kılıçla, silahla çarpışması da cihaddır; kendi nefsi de düşmandır, şeytanı da düşmandır. Nefsiyle mücadele etmesi de cihaddır, cihad-ı ekberdir. Şeytanın iğvaatına karşı çıkması, vesveselerine durması, direnmesi, karşılık vermesi; o da cihaddır. Çok geniş bir kelime...

Doğrusu, aslı, kısaca söylersek anlayacaksınız, hatırınızda kalacak: Cihad; karşı gayretlere karşı, onları durdurmak ve İslâm'ı savunmak için ter dökmek demek. Cehd etmek demek, düşmanın cehdine karşı cehd ile İslâm'ın tarafında çalışmak demek. Tabii bu çalışmaların da sonsuz çeşidi vardır. Onu inşâallah başka bir konuşmada daha geniş anlatırız.

Allah bizi kendi dini için cehd eden, gayret sarf eden, uğraşan, didinen, çalışan hayır erbâbından, çalışkan müslümanlardan eylesin... Ve cennetiyle, cemâliyle cümlemizi müşerref eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàh, aziz ve sevgili Akra dinleyicilerim! Cumanız mübarek olsun tekrar...

22. 12. 1995 - AKRA

28. BAZI RÜYALAR VE TABİRLERİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Cumanız mübarek olsun... Allah cümlenizden râzı olsun... Cümlenizi sevdiklerinizle beraber iki cihan saadetine erdirsin...

a. Peygamber SAS'in Bir Rüyası

Peygamber SAS Efendimiz'in, Ebû Eyyub Hazretleri'nden rivâyet edilmiş bir hadis-i şerifini nakledererek başlamak istiyorum. Ebû Eyyûb el-Ensârî, yâni Eyyüb Sultan dediğimiz, İstanbul'un Eyüp semtinde kabri bulunan, başımızın tâcı sahabî, büyüğümüz, bizim beldemizin mânevî en yüksek şahsiyeti. O rivâyet etmiş Peygamber SAS Efendimiz'den. Hatırda kalacak bir olay bu, hoşunuza gideceğini tahmin ediyorum.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[116]

إِنِّي رَأَيْتُ فِي الْمَنَامِ غَنَمًا سُودًا ، يَتْبَعُهَا غَنَمٌ غُفْر. يَا أَبَا بَكْر ، أَعْبِرْهَا ! قَالَ: هِيَ الْعَرَبُ تَتْبَعُكَ ثُمَّ يَتْبَعُهَا الْعَجَمُ. قَالَ: هٰكَذَا أَعْبَرَهَا الْمَلَكُ بِسَحَرِ (ك. عن أبي أيوب)

RE. 147/5 (*İnnî raeytü fî'l-menâmi ganemen sûden yetbauhâ ganemün gufr. Yâ ebâ bekr, a'birhâ! Kàle: Hiye'l-arabu tetbauke sümme yetbauhâ el-acemü. Kàle: Hâkezà a'berahe'l-melekü bi-seher.*)

Mânâsını açıklamaya geçelim. Peygamber Efendimiz bir rüyasını anlatıyor, buyuruyor ki:

---

116 Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.437, no:8193; Ebû Eyyûb el-Ensârî RA'dan. Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.I, s.39, no:38; Hz. Ebû Bekir RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.449, no:32113; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.145, no:9284.

(*İnnî raeytü fî'l-menâm*) "Ben rüyada gördüm ki..." Ne görmüş? (*Ganemen sûden*) "Siyah koyunlar, (*yetbauhâ ganemün gufr*) arkasından gelen alaca koyunlar gördüm. Önce siyah koyunları gördüm, sonra onun arkasından, peşi sıra gelen alaca koyunlar da gördüm. (*Yâ ebâ bekr, a'birhâ!*) Yâ Ebû Bekir. bunun tabirini yap bakalım!" buyurmuş Peygamber Efendimiz.

Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz, rüya tabir etmeye meraklıydı ve severdi. Peygamber SAS Efendimiz de tabii kendisi rüya tabir ederdi. Kendilerine bazen rüya anlatıldığı zaman, onların mânâsı hakkında, tabiri hakkında şu mânâya gelir, tabiri şudur diye buyururlardı. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz de severdi, rüya tabir etmede hüneri ve mahareti vardı. Güzel rüya yorumları vardı.

Peygamber SAS Efendimiz Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'e:

"—Haydi bakalım bu rüyamı tabir et!" diye ona böyle iltifat buyuruyor. "Siyah koyunlar gördüm, arkasından da alaca koyunlar... Bu acaba neye delâlet eder, tabir et bakalım!" dedi.

(*Kàle: Hiye'l-arabu*) Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz buyurdu ki:

“—Yâ Rasûlallah, bu ilk gördüğün siyah koyunlar Araplar. Yâni senin etrafındaki Arap denilen kavim, Hicaz ahâlisi, Arabistan Yarımadası ahâlisi, sana inanmış ashabın ve onlara tâbi olan kimseler... İşte Araplar. Sonra öteki alaca koyunlar da, İslâm’a Araplardan sonra girecek olan öteki ümmetler…”

Arapların *acem*, *el-acem* dediği, Arap’tan gayrı olan milletler demek. Yâni sadece İranlı demek değildir. Acem deyince Türkler de acem sayılır, Afrikalılar da acem sayılır, Anadolu’dakiler de, Kafkasyalılar da, Balkanlardakiler de, Arab’ın o zamanki kelimeyi kullanış şekline göre acem zümresine giriyor. Yâni Arap olanlar, Arap olmayanlar, Arab’ın dışındakiler, yâni yabancı. Kendi kavimleri ve bir de o kavmin dışında olan, o kavimden başka yabancı kavimler demek. Yabancılık düşmanlık mânâsına değil, Arab’ın gayrı mânâsına.

“—Birinci siyah koyunlar senin kavmin olan Araplar. Ondan sonrakiler de, İslâm’a onlardan sonra girecek olan kavimler... Yâni işte İran’daki kavimler, Afganistan’daki kavimler, Orta Asya’daki kavimler, Anadolu’daki insanlar, Afrika’daki insanlar filan. Bunlar da onlar.”

Böyle tabir edince; (*kàle*) “Buyurdu ki Peygamber Efendimiz: (*Hàkezà a’berahe’l-melekü bi-seher*) Seher vaktinde melek de tabirini bana böyle yaptı, sen isabet ettin.” dedi yâni. Peygamber SAS Efendimiz, Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz’in rüya tabirini güzel yapmasını böylece bildirdi. Yâni, “Meleğin yaptığı tabir gibi, rüya yorumu gibi yorum yaptın, doğru yaptın, güzel yaptın.” demiş oldu.

Seher; biliyorsunuz, bizde yanlış düşünülür. Seher vakti deyince, bazıları güneşin doğmasına yakın zamanı sanıyorlar. Hayır, değil!.. Seher vakti, imsaktan önceki zamandır. Takvimde imsak saatine bakın!.. *İmsak* ne demek?.. Arapça’da *imsak,* insanın kendisini tutması, kendisine hakim olması demek. Birisini yakalamaya da imsak derler, kendisini tutmasına da imsak derler.

Neyi tutuyor, kendisini nasıl tutuyor insan?.. Yâni yemek yiyecekken, artık kendisini tutuyor, yemiyor. Önünde yemek de olsa, su da olsa yemiyor, içmiyor. Neden?.. Oruç zamanı başladı. Onun için imsak vakti diyoruz biz. Tabii doğrusu, oruç tutmayan

insan için anlatmak gerekirse o vakit nedir? Fecir zamanıdır. Yâni fecrin, fecr-i sàdıkın doğduğu zamandır.

Fecir kelimesini de, maalesef Türkçe'de yanlış anlarlar. Fecir de işte, gecenin son vakti, insan doğu tarafına baktığı zaman, doğu tarafı aydınlanmaya başladığı zaman; yâni daha ortalık karanlık ama, şöyle dağlar filan belli olmaya başlar, doğu tarafında bir aydınlık belirir. Yaygın, geniş bir aydınlık... Dağların silüeti belli olmaya başlar. İşte fecir atıyor. Tanyeri atması derler. Tanyerinin ağarması derler Türkçe'de. İşte fecir bu…

İşte bu fecirden, bu tandan, tan yerinin ağarmasından önceki vakittir seher vakti. Yâni sahur vakti demektir. *Sahur* kelimesinin aslı ne?.. O da seher vaktinde yenilen yemek demek. Sahur vakti diyoruz, yâni o yemeğin yenme zamanı demek. Seher vaktinde yemek yiyor insan. Ondan sonra tanyeri ağarıyor, fecir atıyor, sabah vakti giriyor, oruca başlıyor. İmsak ediyor kendisini... Yâni yemekten içmekten artık kendisini alıkoyuyor, tutuyor. Mânâ bu.

Seher vakti, gecenin artık insanların biraz dinlendiği bir zamanıdır. Yatsıdan sonra insan yatar, dinlenir, seher vaktinde kalkar, abdestini alır. Ne namazı kılar?.. *Teheccüd* namazı kılar. *Teheccüd* namazı farz değil ama, çok sevaplı bir namaz, çok kıymetli bir namaz. Seher vaktinde teheccüd namazı, işte gecenin bir bölümünde uykusundan kalktıktan sonra insanın kıldığı namaz, çok kıymetli bir namazdır. O vakitler çok kıymetli vakitlerdir. O vakitlerde yapılan dualar makbuldür. O vakit kılınan namaz çok sevaplıdır. O vakitte görülen rüyalar da daha berraktır. Çünkü artık insanın ağır yorgunluğu geçmiş, vücud dinlenmiştir, zihin berraklaşmıştır. Rüyalar da daha rahat bir şekilde görülür.

İşte demek ki, Peygamber Efendimiz'e melek bu rüyanın yorumunu da yapmış. Birtakım koyunlar gördü. Arkasından alaca koyunlar var. İlk koyunlar siyah, öyle geliyorlar. Tamam, birinciler Rasûlüllah Efendimiz'in kavmi Araplar, ikinciler ondan sonra İslâm'a giren Arab'ın dışındaki milletler diye, melek de böyle tabir etmiş.

Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz de, aferin, tabii seviniyoruz. O da bizim başımızın tâcı. Tasavvuf yönünden ona bağlıyız. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'den bir kol geliyor, Hazret-i Ali Efendimiz'den bir kol geliyor. Biz o tasavvuf yoluna bağlı olduğumuz için başımızın tâcı... Yâni ser halkası, zincirimizin, silsile-i zehebiyyemizin baş halkası Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz. Tabii isabetli bir tabir buyurmuş. Allah şefaatine erdirsin...

b. Hazret-i Aişe'nin Rüyası

Bir rüya tabirini daha size anlatayım. O da hoşuma giden bir tabirdir gene Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'den, RA'dan. Cennette bizi buluştursun... O mübareklerden asırlarca sonra gelmişiz, cennette beraber olalım Allah'ın lütfuyla, keremiyle...

Hazret-i Aişe biliyorsunuz, Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'in kızı. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz bu bakımdan Peygamber Efendimiz'in kayınpederi gibi oluyor ama, yaşça öyle değil. Yâni çok yaşlı değil, akran gibi ama, kızı Peygamber Efendimiz'in nikâhında olduğu için kayınpeder durumunda. Hazret-i Aişe

Validemiz de Peygamber Efendimiz SAS'in hanımı, bizim de annemiz. Yâni mü'minlerin annesi. Çünkü Peygamber Efendimiz'in hanımı demek, mü'minlerin annesi demektir. Kur'an-ı Kerim böyle bildiriyor.

Şimdi mü'minlerin annesi, Ümmü'l-Mü'minîn Aişe-i Sıddîka Validemiz. Dolayısıyla Ebû Bekr-i Sıddîk, kızı Aişe-i Sıddîka. Başımızın tâcı. Demiş ki:

"—Babacığım bir rüya gördüm."

"—Ne gördün kızım?.."

"—Üç tane Ay gördüm gökyüzünde. Yere indiler, geldiler benim odama, odamda kayboldular toprağa. Üç tane Ay gökten geldi odama, odamda toprağa kayboldu. Bu ne demek acaba, üç tane Ay?.."

Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz kızına demiş ki:

"—Kızım, senin bu şimdiki odan, hücren olan yer var ya; Peygamber Efendimiz'in evindeki senin odan var ya, işte bu senin odana üç kişi defnolunacak... Vefat edince üç kişi gömülecek bu senin odana... Bunlar yeryüzünün en hayırlı insanları olacak. Çünkü Ay gibi çok kıymetli, en hayırlı insanlar, onlar gelecek, üç kişi olacak bu senin odanda..." demiş Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz. Yâni yıllar önceden.

Sonra aradan zaman geçmiş, Peygamber SAS Efendimiz irtihal-i dâr-ı bekà eylemiş. Yâni dünyasını değiştirmiş, ahirete teşrif eylemiş. Mü'minler üzgün ama tabii o Rabbine, Mevlâsına, Refîk-ı Âlâ'ya kavuşmuş. Tabii nereye defnedilecek Peygamber Efendimiz?.. Peygamberler nerede vefat etmişlerse oraya defnolunurlar. Hazret-i Aişe Validemiz'in odasındayken vefat eyledi. Tabii oraya gömülsün denilmiş, karar verilmiş, kabri oraya kazılmış. Peygamber SAS Efendimiz orada vefat ettiği için, kabri oraya kazıldığından, Hazret-i Aişe Validemiz'in hücre-i saadetine gömülmüş. Böylece Hazret-i Aişe Validemiz'in odası, Peygamber Efendimiz'in türbesi olmuş oluyor.

Ama Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz, o hüzünlü saatlerde, kızı Hazret-i Aişe Validemiz'in yanına gelmiş, demiş ki:

"—Yâ Aişe, hani sen hatırlıyor musun, bir zamanlar bana gördüğün bir rüyayı anlatmıştın: 'Gökten üç tane Ay geldi, odama girdiler, toprağın içinde kayboldular. Baba bunun mânâsı nedir?..'

demiştin. İşte senin Aylarından bir tanesi bu Rasûlüllah'tır ve bu üç Ayın en hayırlısı da bu Aydı; kamerlerin, üç kamerin en hayırlısı buydu." diye buyurmuş.

Tabii güzel! Yâni üç tane Ay geliyor, odaya giriyor, birisi Rasûlüllah Efendimiz. Öteki ikisinin kim olduğunu biliyor muyuz?.. Biliyoruz. Hazret-i Ebû Bekr-i Sıddîk vefat edince, Peygamber Efendimiz'in türbe-i saadetine defnedildi. Tabii mekân Hazret-i Aişe Validemiz'in hücresi... O da Hazret-i Aişe Validemiz'in babası ve ümmetin en efdal ferdi, en üstün, en faziletli ferdi. Makamı en yüksek olan kimse... Halife oldu, Peygamber Efendimiz'in ilk halifesi... İki sene halifelik yaptı. Vefat edince, onu da oraya gömmüşler.

Ondan sonra, Hazret-i Ömer RA halife oldu, müslümanların başına geçti. Bütün bu diyarlar feth olunmaya başladı. Biliyorsunuz bizim bu Anadolu da fetholdu. Bu Diyarbakırlara, bu Doğu Anadolulara, Kafkasya'ya doğru genişledi İslâm âlemi... Tâ Hazret-i Ömer zamanında fetholdu.

Oraları en eski İslâm diyarlarıdır, İslâmistan'dır oraları... Ondan sonra da bizim tasavvuf yolumuz oralarda geliştiği, yerleştiği için Nakşibendistan'dır oraları...

Hazret-i Ömer Efendimiz de, öyle güzel devlet yönetiminden sonra irtihal-i dâr-ı bekà eyleyince, Hazret-i Aişe Vâlidemiz'den izin istediler:

"—Senin hücrene bu Hazret-i Ömer de gömülse, müsaade eder misin, izin verir misin?" dediler.

İzin verdi, o da gömüldü. Böylece üç tane kamer, üç tane Ay rüya tabirinde olduğu gibi; Peygamber Efendimiz, Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz, Ömer Efendimiz oraya gömülmüş oldular. Üç tane kamer, üç tane Ay, Aişe-i Sıddîka Validemiz'in odasına gömülmüş oldu.

Biz şimdi oraları ziyaret ediyoruz. Peygamber Efendimiz'in Türbe-i Saadeti, Kubbe-i Hadrâsı, Muvacehe-i Şerifesi diye zevkle, şevkle, gözyaşlarıyla, hürmetle, sevgiyle, saygıyla ziyaret ediyoruz. Yâni, o da bir rüya tabiri Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'den. *Delâilü'l-Hayrât*'ın başında yazdığını görmüştüm de, çok hoşuma gitmişti.

Evet, böyle bir rüya tabirini size anlatmış oldum. Birkaç bakımdan enteresan: Ebû Eyyub el-Ensârî Efendimiz'in rivâyet ettiği bir hadis olması bakımından enteresan... Başımızın tâcı Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'in rüya yorumu olması bakımından enteresan... Peygamber Efendimiz'in bir rüyası olması bakımından enteresan...

c. Rüyaların Anlamı

Tabii muhterem kardeşlerim, şöyle bir noktaya da işaret etmek istiyorum: İnsanoğlu çok mükemmel bir yaratıktır. Allah çok mükemmel yaratmış. İnsanın vücudu, varlığı çok muazzam bir kâinâttır, bir küçük alemdir insan. Hatta içine büyük alemler sığdırılmış bir küçük alemdir. Gönül dünyası vardır ki, dışımızdaki dünyadan çok daha zengin, çok daha geniş bir iç dünyamızdır o... Bu içimizdeki dünya, dışımızdaki dünyadan daha geniş olduğuna göre, şu bizim cirmimize nasıl sığmış diye de, insan hayret eder.

İşte bu iç alemimizin, enteresan olaylarından birisi de rüya olayıdır. Sevgili kardeşlerim, rüya her zaman böyle materyalist, batılı psikologların veya doktorların diyelim, ruh doktorlarının yorumladığı gibi, alt şuura itilmiş olan duyguların ve izlenimlerin dinlenme anında, uyku anında üst şuura tesir etmesi olayı demek değildir. Bundan çok daha geniş bir anlamı vardır. Birtakım ilâhi hakikatlerin, mesajların insanlara gönderildiği bir alemdir rüya olayı... Rüya olayı çok önemli bir olaydır, fevkalâde önemlidir.

Rüyaların anlamları vardır. Bu anlamlar bazen öbür alemlerden bize haber ve mesaj mahiyetindedir ve çıkar. Pat diye çıkar. Yâni bir gün evvel bir şey görürsünüz, ertesi gün o gördüğünüz çıkar. Nasıl oldu bu?.. İşte bu rüya sadece izlenimlerin ve duyguların ve isteklerin böyle üst şuura yansıması değil de ondan... İnsanın ruhu, rüya ile birtakım başka âlemlerle irtibat kuruyor, bazı haberler geliyor ve o haberleri alıyor insanoğlu rüya halindeyken. Onun için, rüya önemli bir olaydır. Rüyanın tabiri de çok önemlidir, dikkat etmek lâzım!..

İnsanın gördüğü rüyalar ne mânâya geliyor?.. Bazen ikaz olur insana... Bakarsınız kıyamet kopmuş, mahşer yerindesiniz, Mahkeme-i Kübrâ'da hesaba çekilmek için sıra bekliyorsunuz, tir tir titriyorsunuz. Kan ter içinde uyanırsınız:

"—Eyvah... Öyle bir rüya gördüm ki, ter içinde kalmışım. Hesaba çekiliyormuşum, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin divanındaymışım, Mahkeme-i Kübrâ'daymışım."

E ne demek bu?.. Allah-u Teàlâ Hazretleri sana ikaz ediyor ki:

"—Bak ey kulum, ahirette böyle bir Mahkeme-i Kübrâ olacak. Ben sana şimdi rüyada, olmuş gibi bu olayı bir tattırayım da, o günün ne kadar dehşetli bir gün olduğunu anla, aklını başına topla, günahlardan kendini çek, sevaplı işlere koş!" demektir.

Bunun yorumu bu. Bazen de, Allah bir şey bildirir insana. Kaybettiği bir şeyin yeri şurasıdır der. İnsan rüyadan uyanır, gider onu orada bulur. Allah Allah, hani rüya sadece böyle birtakım izlenimlerin, depolanan şeylerin üst tarafa sızması, çıkması, aksetmesiydi?.. Değil, işte bak bilmediğin bilgi sana ulaşıyor. Bazen böyle oluyor.

Ben aciz kardeşiniz, kendim hatırlarım, gece rüya görüp de, ertesi gün okulda bazı şeylerin olduğunu... İnsanın böyle bir gönül alemi, zihin alemi var ki, insanın bir iç dünyası var ki, çok muazzam bir mekanizma bu... Bunun esrarını keşfetmek kolay değil ama, muazzam olduğunu itiraf etmek lâzım!.. Tabii tasavvuf yolunda ilerleyen büyüklerimiz, bu alemin fatihleri, kâşifleri, bu alemde ilerlemiş insanlar... Onlar o gönül âleminin ne kadar mühim olduğunu biliyorlar ve o gönül âlemleri tertemiz olan o mübarek insanlar, bu gönül denilen mânevî cihazlarını, organlarını diyelim kullanıyorlar, ona göre hareketlerini tanzim ediyorlar, İlâhî mesajları algılıyorlar ve gereğini yapıyorlar.

Her zaman anlattığım misalle söyleyeyim: Abdullah ibn-i Mübarek Hazretleri bir savaşta çarpışırken, karşı taraftan düşmanla karşılaşmışlar, silah çekmişler, saldırmışlar. Bu müslüman, ötekisi kâfir. Çarpışmışlar, çarpışmışlar yenişememişler. Halbuki, Abdullah ibn-i Mübarek çok büyük silahşör, çok usta bir silahşör. Önünde kimse dayanamaz. Karşı taraf da demek ki iyi yetişmiş bir cengâver. Yenişemeyince, Abdullah ibn-i Mübarek demiş ki:

"—Ben ibadet edeceğim, mola verelim savaşa..."

O da demiş ki:

"—Sen ibadet edeceksen ben de ibadet edeceğim. Olur, mola verelim!" demiş.

O gitmiş bir tarafa, bu gitmiş bir tarafa. O hristiyanca ibadetini yapmış. Abdullah ibn-i Mübarek de dereden abdestini almış, namazını kılmış. Şimdi aklına gelmiş ki namazı kıldıktan sonra:

"—Bak ben şimdi namazı kıldım. Bu adamı atımla kovalıyorum, atı hızlı kaçıyor, yakalayamıyorum, yandan saldırıyorum olmuyor vs. At üstünde yenemedim, süvarilik maharetimle haklayamadım. Hazır şimdi o da aşağı inmiş, ben de aşağı inmişken silahıma sarılayım, üstüne gideyim. Yerde, bir yere de kolay kaçamaz, ona haklayayım!" diye geçince hatırından, birden bir ayet-i kerimeyi hatırlamış:

إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولاً (الإسراء: ٣٤)

(*İnne'l-ahde kâne mes'ûlâ*) "İnsan bir ahid yaptı mı, bir anlaşma yaptı mı, Allah o anlaşmaya uyulmasını ister. Uymayanı da hesaba çeker, sorgu sual eder. 'Niye sen ahd ettin de sözünde durmadın, ahdine riayet etmedin, anlaşmanı uygulamadın? Niye yalancılık yaptın, niye döneklik yaptın?' diye sorar." (İsrâ, 17/34) mânâsına bir ayet-i kerime var. O ayet-i kerime hatırına gelivermiş durup dururken. Hiç ilgisi yok gibiyken, pattadak hatırına gelmiş.

Hatırına getiren kim, düşündüren kim? Allah... Bunu biliyoruz.

وَمَا تَشَاءُونَ إِلاَّ أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ (الإنسان:٣٠)

(*Ve mâ teşâûne illâ en yeşâa'llàh*) "Allah istemezse, siz bir şeyi isteyemezsiniz bile." (İnsan, 76/30) Yâni, bizim isteklerimiz bile Allah'ın yaratmasıyla oluyor. Bunun esrarını bilirler. Psikologlar da itiraf eder bunu. Yâni biz bir şeyler düşünüyoruz sanıyoruz ama düşündüren de Allah... Ona müsaade eden de Allah.

Şimdi tabii düşündüren Allah olduğu için, onun hatırına onu getiren Allah olduğu için bu düşünüş, Allah demek istiyor ki yâni Abdullah ibn-i Mübarek'e: "Bak sen ahdettin. Namaz için, ibadet için bunu istedin. Şimdi sen ahdine riayet etmemek istiyorsun. Öyle şey olmaz, ahdine riâyet et!" demek istiyor.

Ağlamağa başlamış. Karşı taraftaki de bakıyor, gözlüyor. O da tabii güven duymuyordur karşı tarafa, uyanık.

"—Yâ, niye ağlıyorsun?.." demiş.

Demek ki, ya Abdullah ibn-i Mübarek Rumca biliyor, ya ötekisi Arapça biliyor. Anlaşabiliyorlar demek çat pat. Mola isteyebiliyorlar savaştan; *time aut*, hani şimdi sporda filan var ya, onun gibi. Demiş: "Niye ağlıyorsun?" Demiş ki:

"—Senin yüzünden Rabbim beni azarladı."

"—Nasıl azarladı?"

"—E.." demiş, "Ben böyle böyle düşündüm..." Açıkça böyle açık kalplilikle itiraf etmiş kafasından geçen şeyi. Yâni ben böyle düşündüm: "Senin üstüne saldırayım diye düşündüm, yerde çarpışarak seni haklarım diye düşündüm. Ama Allah bana ahde riayet etmem gereken ayet-i kerimeyi hatırlattı. Bu ne demek yâni

sen ahdini bozmayı düşündün, iyi bir şey yapmadın. Ahdine riayet et, doğru ol. Nedir bu yaptığın, doğru değil demek. Halbuki ben buraya cihada Allah'ın rızasını kazanmaya gelmiştim, Allah sevsin diye gelmiştim. Şimdi demek ki öyle düşünmekle Allah'ın sevmediği bir düşünceyi düşünmüşüm, bir şeye niyet etmişim, sevmediği bir işi yapmaya niyet etmişim, hay Allah. İyi bir şey yapmadım diye onu düşünüyorum, ona ağlıyorum." deyince karşı taraf da çok duygulanmış, demiş ki:

"—Siz samimi insanlarsınız. Sizin dininiz hak din, sizin inancınız doğru. Ben müslüman oluyorum!" demiş, kelime-i şehadet getirmiş.

Sarılmışlar, iki İslâm kardeşi olmuşlar.

Yâni insanın gönlüne muhterem kardeşlerim Allah-u Teàlâ Hazretleri neler ilham ediyor. Gönlü nurlu olunca insan ne mesajlar alıyor. Neler neler anlayabiliyor. Bu rüyada da oluyor tabii. Rüyadan başka hallerde de olduğunu biliyoruz. Rüyanın dışında da olur, uyanıkken de olur, vakıasında olur insanın. Aşikâre halleri de olur.

Demek ki bir enteresan yapımız var, bir bedenimiz var, bir iç âlemimiz var, ruhumuz diyoruz, gönlümüz diyoruz, kalbimiz diyoruz, kalbim kırıldı diyoruz, kalbim ısındı diyoruz... Bunların hepsi tabir... Ama bunların altında yatan âlem, mânâ yâni bir iç âlemimiz var, bir dışımız var. İşte etimiz, kemiğimiz, boyumuz, posumuz, dışarıdan görünen kilomuz, ölçümüz; bu dış tarafı... Ama bir de iç dünyamız var; kafa yapımız, gönül yapımız, kültürümüz, kimliğimiz... İşte bunlar önemli, bunu görüyoruz bu hadis-i şerifte. O bakımdan hoşuma gitti. Sizin de ilgileneceğinizi düşündüm.

d. Sultan Ahmed'in Rüyası

Tabii muhterem kardeşlerim rüyalarınızın önemi var. O rüyalardaki ikazlar önemli ve rüya herkese anlatılmaz tabii onu da şey yapayım. Rüyayla alay edecek, rüyayı yanlış yorumlayacak, rüyayı ciddiye almayan veya rüyanı anlatılmasından sonra işi berbat edecek kimselere, gayrı ciddî insanlara anlatılmaz. Aklı

başında, akıllı uslu insanlara anlatılır. Rüyanın da esrarı vardır. Herkes anlayamaz.

Bir rüya da Aziz Mahmud-u Hüdâî Efendimiz'den naklederek, sözümü tamamlayayım:

Zamanın padişahı Sultan Ahmed bir rüya görmüş. Yâni, Aziz Mahmud-u Hüdâî Hazretleri'nin dervişi, ona derviş olmuş, elini öpmüş, hizmetine girmiş, başına tâc edinmiş. Aziz Mahmud-u Hüdâî Hazretleri mânevî alemin sultanı, Sultan Ahmed de Osmanlı Devleti'nin sultanı ama, hangisi daha yüksek?.. Aziz Mahmud-u Hüdâî Hazretleri yüksek... O şeyh efendi, mürşid-i kâmil, zamanın kutbu; ötekisi de onun dervişi...

Sultan Ahmed rüya görmüş: Nemçe Kralı'yla güreş ediyorlar. *Nemçe*, Avusturya demek... Avusturya Kralı'yla Sultan Ahmed rüyada güreş ediyorlar. Avusturya Kralı yatırmış Sultan Ahmed'i, sırtını yere yapıştırmış. Nasıl üzülmüş Sultan Ahmed. "Ben bir kâfir kralla güreştim, eyvah, o da benim sırtımı yere yapıştırdı." diye çok dehşete düşmüş, üzülmüş:

“—Acaba, Avusturyalılar saldıracak da yenilecek miyiz? Pes mi diyeceğiz? Sırtımız yere mi değecek, tuş mu olacağız yâni?..” diye düşünmüş.

Aziz Mahmud-u Hüdâî Hazretleri’ne rüyayı anlatmış. Aziz Mahmud-u Hüdâî Hazretleri demiş ki:

“—Müjdeler olsun padişahım, yer kuvvetlidir. Yâni yere bastığı zaman, sağlam yere bastığı zaman insan sağlam duruyor. Yere yatmış bir insana, hiç kimse bir şey yapamaz. Ayakta olan insanı devirirsiniz de yerde yatan insana yapılacak bir şey yoktur. En sağlam şekilde duruyor işte. Daha ne olsun her tarafıyla yere sağlam bir şekilde dayanmış. Sağlam bir yere dayamışsınız sırtınızı padişahım, binâen aleyh siz kuvvetlisiniz. Allah’ın lütfuyla siz galip geleceksiniz, Devlet-i Âliyye galip gelecek. Avusturyalılara karşı zafer kazanacaksınız, yeneceksiniz.” demiş.

Hakikaten, de ondan sonraki mücadelede, Osmanlı Devleti Avusturya İmparatorluğu’nu büyük bir yenilgiye uğratmış, çok büyük bir zafer kazanmış o devirde. Yâni rüyanın yorumu doğru çıkmış. Ama siz de belki bu rüyayı dinlediğiniz zaman, padişahın endişe ettiği gibi, “Acaba Osmanlılar mı yenilecek?” diye yanılabilirdiniz.

Demek ki; rüyaların yorumlanması bir maharet işidir, ciddiyet işidir, ilim işidir, irfan işidir, herkes yapamaz, herkese söylenmez.

Bir de güzel rüyalar herkese söylenmez. Güzel rüyaları söylersen gösteriş olur, riyâ olur, insanın nefsinin payı şey yapar, o güzellikler bir daha insana nasib olmaz, gördüğü şeyler kesilebilir. Onun için güzel müşahedeleri olursa rüyalar, onları da herkese söylememeli, sır saklamasını, sırrı muhafaza etmesini de bilmeli!..

Allah-u Teàlâ Hazretleri sevgili Akra dinleyicileri zahiri dünyamızı ve iç dünyamızı pırıl pırıl nurlu eylesin... Sizleri hem dünyada, hem ahirette mutlu eylesin... Bahtiyar eylesin... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin... Cumanız mübarek olsun...

Önümüzde artık Receb ayının bittiği günlerdeyiz, son günlerindeyiz, Allah-u Teàlâ Hazretleri önümüzdeki Şa'ban ayını da bizim için mübarek eylesin... O on bir ayın sultanı Ramazan ayına da sıhhatle, saadetle, Allah'ın sevdiği kulları olarak ulaşmayı, Allah'ın rahmetine ermeyi, Ramazan ayının feyzinden, bereketinden tam istifade ederek, Ramazan'ı Allah'ın istediği şeyleri yapmış kullar olarak, Allah'ın mükâfatlarına eren insanlar olarak bitirmeyi nasib eylesin... Hem dünyada bayram etmeyi, hem ahirette bayram etmeyi, cümlemize sevdiklerimizle beraber nasib eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

29.12.1995 - AKRA

29. BERAT GECESİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Size bu gün tâ Avustralya'nın başşehri Canberra'dan hitab ediyorum. Hem cumanız mübarek olsun, hem de Berat Kandiliniz mübarek olsun... Çünkü bu akşamı yarına bağlayan, yâni cumayı cumartesiye bağlayan bu gece Berat Gecesi'dir, Şaban ayının yarısı gecesidir. *Leyletün nısfi min şa'bân* diye geçer. Bir de Beraet Gecesi diye geçer Arapça kitaplarda. Beraet Gecesi'ni, Berat Gecesi diye biz biraz kısaltarak söylüyoruz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri, bu cuma gününüzü ve Berat Gecenizi, önümüzdeki akşam namazından itibaren başlayacak olan Berat Gecenizi mübarek eylesin... Bu güzel fırsatın, bu güzel gecenin, kandilin ve güzel günün feyzinden, bereketinden, rahmetinden en yüksek derecede istifade etmenizi Allah-u Teàlâ Hazretleri nasib eylesin...

a. Dört Mübarek Gece

Hazret-i Aişe-i Sıddîka Validemiz, mü'minlerin annesi RA buyuruyor ki, ben onun sözüyle başlayım:[117]

قَالَتْ: سَمِعْتُ النَّبِي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ، يَقُولُ: يَسحُ اللهُ الْخَيْرَ فِي أَرْبَعِ لَيَالٍ سَحًّا : لَيْلةِ الْأَضْحٰى ، وَلَيْلَةِ الْفِطْرُ ، وَلَيْلَةِ النِّصْفُ مِنْ شَعْبَانِ ؛ يُنْسَخُ فِيهَا الْآجَالُ وَالْأَرْزَاقُ ، وَيُكْتَبُ فِيهَا الْحَاجُّ ؛ وَلَيْلَةِ

[117] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.274, no:8165; Hz. Aişe RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.578, no:35215; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXIV, s.266, no:27122.

عَرَفَةَ إِلَى الْأَذَانِ (الديلمي عن عائشة)

(*Kàlet: Semi'tü'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve sellem, yekùl*) "Ben işittim ki, Rasûlüllah SAS şöyle buyurmuştu:

(*Yesehu'llàhu'l-hayra fî erbai leyâlin sahhâ*) Dört gece vardır ki, o dört gecede Allah-u Teàlâ Hazretleri hayrı kullarına çok çok ihsân ediyor." Bunlar nelerdir?.. (*Leyleti'l-adhâ, ve leyleti'l-fıtr, ve leyleti'n-nısfi min şa'bân; yünsahu fîhe'l-âcâl ve'l-erzâk, ve yüktebü fîhe'l-hàc; ve leyleti arafeh, ile'l-ezân.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.*

Mânâsını söyleyelim: "Dört böyle mübarek gece ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin hayırları kullarına bol bol, yağmur yağar gibi ihsân ettiği dört gece... Bunlar nedir, bu dört mühim, önemli, mübarek gece?..

1. (*Leyleti'l-adhâ*) Birincisi, *Leyletü'l-adhâ*'dır. *Adhâ*, *udhiye* kelimesiyle ilgili, kurban demek. Kurban gecesi. Yâni hacıların Müzdelife'de bulundukları gece. O gece çok mübarek gecedir. Yâni ertesi sabah kurban olan gece. Yâni Arap geleneğine, İslâmî geleneğe göre gece önceden başlıyor, gündüzü de Kurban Bayramı olmuş oluyor; bu bir. *Leyletü'l-adhâ*, kurbanların kesildiği günün gecesi, yâni evveli.

2. (*Ve leyleti'l-fıtr*) Sonra *Leyletü'l-fıtr*, Ramazan Bayramı'nın gecesi. Bu bize daha yakın. İşte önümüzde, on beş gün sonra Ramazan girecek. Ondan sonra, bir ay Ramazan yaşayacağız Allah sağlık afiyet verirse, nasib ederse... Ondan sonra Ramazan bitecek, ertesi gün bayram... İşte o gece de çok kıymetli gecelerden birisi.

3. (*Ve leyleti'n-nısfi min şa'bân*) Hepsinin başında *fî* harf-i cerri var gibi okuyacağız. (*Ve leyleti'n-nısfi min şa'bân*) "Şa'ban-ı şerif ayının ortası gecesi." İşte bu akşamki geceniz olmuş oluyor sevgili dinleyiciler, sevgili kardeşlerim!..

(*Yünsahu fîhe'l-âcâl*) diye araya izah vermiş Peygamber Efendimiz: "Eceller yazılır, insanların ömürleri yazılır bu gecede, (*ve'l-erzâk*) ve rızıkları yazılır..." Ne zamana kadarki?.. "Bir dahaki Berat Gecesine kadar senenin önünde, yâni önümüzdeki olacak şeyler. Allah'ın mukadderâtı tesbit ettiği bir gece bu gece...

Ecelleri yazılır insanların... Rızıkları neler olacak; neler yiyecekler, içecekler, kazanacaklar; onlar yazılır. (*Ve yüktebü fîhe'l-hàc*) Hacca gidecek insanlar da yazılır. İşte falanca insana hac nasib olacak, gidecek diye yazılır."

4. (*Ve leyleti arafeh*) "Bir de Arafe gecesi. Yâni hacıların Arafat'ta durup da yola çıktıkları, akşam ezanından sonra Müzdelife'ye doğru hareket ettikleri o gece, Arafe gecesi. O da çok kıymetli ve en sevaplı olan bir gecedir.

(*İle'l-ezân*) "Ezan vaktine kadardır." diye ifade ediyor Peygamber Efendimiz. Bunların hepsi, sabah ezanına, yâni sabah namazının vakti girdiği zamana kadardır.

Demek ki, Peygamber SAS Efendimiz'in dikkatimizi çektiği dört mühim geceden birisi, bu Şa'ban'ın yarısı gecesi, bu akşamki Berat Kandili'dir.

Niye Berat Gecesi denmiş, berat ne demek?.. *Berat*; bir yüksek makamın, meselâ bir padişahın, bir hükümdarın, bir resmî, yüksek makamın bir insana verdiği belge demek... Neden Berat Gecesi denmiş bu geceye?..

لِأَنَّ فِيهَا بَرَاءَتَيْنِ: بَرَاءَةٌ لِلْأَشْقِيَاءِ ، وَبَرَاءَةُ الْأَوْلِيَاءِ مِنَ الْخِزْلَانِ .

(*Li-enne fîhâ berâeteyni*) "Çünkü bu gecede iki berat bahis konusudur: (*Berâetün li'l-eşkıyâ'*) Allah'ın nasipsiz, kötü kullarının belgesi onlara verilecek. (*Ve berâetü'l-evliyâi mine'l-hızlân*) Bir de Allah'ın sevgili kullarının mahrumiyetten, kötü duruma uğramaktan uzak olduklarını, olacaklarını gösteren belge..." İki belge var. Birisi Allah'ın nasipsiz, eşkıyâ, şakî kullarının, kötü kullarının, kötü olduğuna, rahmetten uzak olduğuna dair berat... İyi kullarının da mahrumiyete uğramayacakları, iyi sonuçlara ulaşacaklarına dair berat verildiği için, Berat Gecesi denmiş.

Büyüğümüz, Allah himmetine mazhar eylesin, Abdülkàdir-i Geylânî Efendimiz Hazretleri kitabında yazmış ki; meleklerin gökte iki tane bayramı vardır. Nasıl müslümanların dünya üzerinde bir Ramazan Bayramı var, bir Kurban Bayramı var;

meleklerin de gökte iki bayramı vardır. Meleklerin bayramlarından bir tanesi Berat Gecesi'dir, yâni bu akşamki gece; ötekisi de Kadir Gecesi'dir. O da Ramazan'ın yirmisinden sonra olan gece.

Kadir Gecesi saklı, belli değil. Yâni, onu Allah-u Teàlâ Hazretleri belirtmemiş, beyan etmemiş. Ama Şa'ban'ın yarısı gecesi belli. Hem de mehtaptan dolayı belli. Biliyorsunuz mehtap, ayın on dördünde en büyük olur. Ayın on dördü dersiniz, Şa'ban ayının yarısının olduğunu oradan bilirsiniz. O belli. Ama Kadir Gecesini saklamış Allah. Niçin saklamış?..

Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır. Bu geceyi ihyâ eden cahil bir insan: "Ben bu geceyi yaşadım, ihyâ ettim, oh rahatım!" deyip gevşemesin diye, Allah-u Teàlâ Hazretleri saklamış. Tabii yaparsa, ihyâ ederse, güzel ibadetler eylerse, o gecede sevabı alacak ama, bilmeyince güvenemez. Güvenmemesi daha iyi... İbadetine güvenmesi doğru değil.

O bakımdan, Allah-u Teàlâ Hazretleri Kadir Gecesini saklamış ama, Berat Gecesini saklamamış. Çünkü Berat Gecesinde kullara, Allah-u Teàlâ Hazretleri fırsat vermek istiyor. Bu önündeki bir seneyle ilgili isteklerini Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne arz etsinler ve istesinler diye... Orada büyük bir fırsat var.

b. Rahmet Kapılarının Açılması

Sevgili Akra dinleyicileri, bu gece bizler için çok önemli! Bir büyük fırsat, kaçırılmayacak bir fırsat... Bunu da gösteren bir hadis-i şerifi sizlere okumak istiyorum. Ebû Hüreyre RA'dan, Peygamber SAS Hazretleri şöyle buyurdu diye rivâyet olunmuş:

قَالَ: جَاءَنِي جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلاَم لَيْلَةَ النِّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ ، وَ قَالَ لِي:

يَا مُحَمَّدَ إِرفَعْ رَأْسَكَ إِلَى السَّمَاءِ ! قَالَ قُلْتُ لَهُ: مَا هٰذِهِ اللَّيْلَةِ ؟ قَالَ:

هٰذِهِ لَيْلَةٌ يَفْتَحُ اللهُ سُبْحَانَهَ فِيهَا ثَلاَثَمِائَةَ بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ الرَّحْمَةِ ،

يَغْفِرُ لِكُلِّ مَنْ لاَ يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا ، إِلاَّ أَنْ يَكُونَ سَاحِرًا ، أَوْ كَاهِنًا ،

أَوْ مُدْمِنُ خَمْرٍ، أَوْ مُصِرًّا عَلَى الرِّبَا وَالزِّنَا. فَإِنْ هٰؤُلاَءِ لاَ يَغْفِرُ لَهُمْ حَتَّى يَتُوبُوا.

(*Kàle*) "Buyurdu ki Peygamber Efendimiz: (*Câenî cibrîlü aleyhi's-selâm leylete'n-nısfi min şa'bân*) Şa'ban ayının yarısı gecesinde, yâni Berat Kandili gecesinde Cebrâil AS bana geldi." buyurmuş Peygamber SAS Efendimiz

Cebrâil gelmiş Peygamber Efendimiz'e. (*Ve kàle lî: Yâ muhammed, irfa' re'seke ile's-semâ'*) "Ey Muhammed, ey Allah'ın elçisi, sevgili kulu, elçisi Muhammed-i Mustafâ başını semâya kaldır bakalım!" demiş, Cebrâil AS Peygamber Efendimiz'e.

(*Kàle: Kultü lehû: Mâ hâzihi'l-leyleh*) "Ben de Cebrâil'e sordum." buyuruyor Peygamber Efendimiz: "Nedir bu gece?.. Yâni kaldırayım başımı, gökyüzüne bakayım ama, nedir bu gecenin özelliği?"

(*Kàle*) Dedi ki: (*Hâzihî leyletün*) "Bu öyle bir gecedir ki, (*yeftahu'llàhu sübhànehû fîhâ selâsemiete bâbin min ebvâbi'r-rahmeh*) Allah bu gece rahmet kapılarından üç yüz kapı açar. (*Yağfiru li-külli men lâ yüşrikü bihî şey'en*) Kendisine şirk koşmayan bütün kullarını afv u mağfiret eder. Yâni, müşrikleri affetmez."

Tabii kâfir olan müşrikleri, yâni puta tapan, Allah'tan gayriye tapanları, Allah'a şerik koşanları affetmeyeceği belli de, mü'min olanlar da gizli şirke düşebilirler. Yanlış inançlara sahip olabilirler, inançlarında şirk bulaşığı bulunmuş olabilir. İşte öyle şirk varsa, affetmez. Kur'an-ı Kerim'den biliyoruz ki:

إِنَّ اللَّهَ لاَ يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذٰلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ

(النساء:٤٨)

(*İnna'llàhe lâ yağfiru en yüşreke bihî ve yağfiru mâ dûne zâlike li-men yeşâ'*) Çok mühim bir ayet-i kerime hepimiz için: "Allah-u Teàlâ Hazretleri bütün günahları affedebilir ama, şirk koşmayı

asla affetmeyecek!” diye bu ayet-i kerime bildiriyor. (Nisâ, 4/48) Yâni insanın mutlaka iyi mü’min olması lâzım! Pırıl pırıl, tertemiz, berrak, güzel bir itikadı olması lâzım! Şirk bulaşık olmaması lâzım geliyor.

Şirk koşmayanı affeder. Bu gecede Allah üç yüz kapı açmış rahmet kapılarından, kullarını afv u mağfiret ediyor. Sonra, (*illâ en yekûne sâhiren, ev kâhinen, ev müdmine hamrin, ev musirran ale’r-ribâ ve’z-zinâ*) diye sayıyor, kimlerin affolunmayacaklarını belirtiyor. Yâni şirk koşmayan bütün insanları mağfiret edecek ama, kimler affolunmayacak?.. “Sâhirleri, sihirbazları affetmeyecek. Kehânette bulunanları, kâhinleri affetmeyecek. *Müdminü hamr*, içki mübtelası, ayyaş, sarhoş olanları affetmeyecek. (*Ev musirran ale’z-zinâ ve’r-ribâ*) Faiz yemek günahını devam ettiren, zina eden, bu konularda ısrarlı olanları affetmeyecek.”

Bunun dışındaki şirk koşmayan mü’min kullarını affedeceğini, (*feinne hâülâi lâ yuğferu lehüm*) bu sayılanların affolunmayacağını bildiriyor. Ama ne şartı var?.. Burada yine bir rahmet fırsatı var, tamamen kilitlenmiyor bu günahkârların üstüne durum: (*Hattâ yetûbû*) “Tevbe etmedikleri takdirde onlar affolunmayacak. Tevbe ederlerse, günahlardan vazgeçerlerse, affolabilir.” diye yine bir ümit var. Bütün günahkârlar için, yâni günahından tevbe ettiği zaman, Allah’ın afv u mağfiretine erme ihtimali olduğu buradan belli oluyor, hadis-i şerîfte belirtilmiş oluyor.

Demin okuduğum ayet-i kerime çok mühimdi: Şirk koşanları asla affetmeyecek Allah... Biliyorsunuz, bir de Allah’ın rahmeti konusunda mühim bir ayet-i kerime var... Allah-u Teàlâ Hazretleri bu ayet-i kerimede Peygamber Efendimiz’e, günah işlemiş, günaha bulaşmış kullarına şöyle bildirmesini emrediyor:

قُلْ يَاعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلٰى أَنْفُسِهِمْ لاَ تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ ،

إِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا ، إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ (الزمر:٥٣)

(*Kul yâ ibâdiye’llezîne esrafû alâ enfüsihim*) “De ki: Ey kendi nefisleri aleyhine haddi aşan kullarım! (*Lâ taknetù min*

rahmeti'llâh) Allah'ın rahmetinden ümîdinizi kesmeyin!' (*İnna'llàhe yağfiru'z-zünûbe cemîà*) Çünkü Allah bütün günahları bağışlar. (*İnnehû hüve'l-gafûru'r-rahîm*) Şüphesiz ki o, çok bağışlayan, çok esirgeyendir." (Zümer, 39/53) diye bildiriyor Peygamber Efendimiz'e.

Tabii bu büyük bir müjdedir. Ben de böyle bir müjdeli ayet-i kerimeyi uydudan, böyle Avrupa'dan Anadolu'ya, Orta Asya'ya kadar dinleyicilere müjdelemekten büyük mutluluk duyuyorum. Allah'ın rahmeti ne kadar geniş! Kul ne kadar günahkâr olsa yine bir kurtuluş yolu var. Yeter ki tevbe etsin, hatasından vaz geçsin... Ne kadar büyük günah işlemiş bile olsa, Allah "Ümit kesmeyin!" diyor. Ama bazı şeyleri de kesin olarak beyan ediyor: Şirk koşmayacak, Allah'ın varlığını, birliğini bilecek; günahkârsa, günahına tevbe edecek.

c. Cennetin Kapılarının Açılması

Şimdi devam edelim bu hadis-i şerife:

فَلَمَّا كَانَ رُبُعَ اللَّيْلِ نَزَلَ جِبْرِيلُ عَلَيْهِ السَّلاَمُ وَقَالَ: يَا مُحَمَّدَ ،

إِرْفَعْ رَأْسَكَ ! فَرَفَعَ رَأْسَهُ فَإِذَا أَبْوَابُ الْجَنَّةِ مَفْتُوحَةٌ .

(*Felemmâ kâne rubua'l-leyl*) "Gecenin dörtte biri olunca..." Gece ne zaman başlar muhterem kardeşlerim? Akşam ezanı okununca, güneş batınca, gece başladı... Birinci saniyesi ezanla beraber, akşam ezanının vaktiyle beraber çalışmaya başladı kronometre diyelim. Ne zaman biter gece?.. Sabah vakti gelince, yâni sahur vakti bitince, imsak gerekince o zaman artık gece biter. (*Hiye hattâ matlai'l-fecr*) deniliyor ya hani, fecir atınca artık gece o zaman bitmiş oluyor.

"—Ortalık biraz daha karanlık Hocam?.." diyebilir bir kimse.

Olsun karanlık da olsa, doğu tarafına baktığınız zaman, orada o karanlığın, dağların arkasının artık beyazlanmaya başladığını gördün mü, dağların silüeti belli olmaya başladı mı, fecir atmış demektir, tanyeri ağarmaya başladı demektir. Türkçe'de böyle diyoruz, tanyeri ağarmaya başladı diyoruz. Yâni artık oradan,

karanlık yavaş yavaş açılmaya başlıyor. Dağların çizgisi belli oldu, hafif bir beyazlanma başladı. Artacak, artacak, artacak, artık daha iyi görmeye başlayacak insan etrafı... Nihayet işte bir buçuk saat filan geçtikten sonra —mevsimine göre değişiyor bu— güneş oradan kaşını kaldıracak, görünecek... Güneşi göreceksiniz, güneş doğacak.

Demek ki fecir, güneşin doğmasından biraz erken oluyor, bir buçuk, iki saate yakın bir zaman önce fecir olayı oluyor. O zaman gece bitmiş oluyor artık, gece bitti. Demek ki gecenin zamanı, akşam ezanından fecre kadarmış. İşte bu zamanı dörde bölersek, dörtte biri geçtiği zaman aşağı yukarı... Mevsimine göre tabii gece uzar ve kısalır. Kış geceleri uzundur. Şimdi Türkiye'de kış gecesi, bu gece uzun... Yâni, Türkiye'deki müslüman kardeşlerimize müjdeler olsun... Tabii Avrupa'daki, Asya'daki kardeşlerimiz için de o müjde var. Çünkü kış gecesi uzundur, Berat Gecesi onlarda uzun. Yâni, uzun uzun ibadet etme imkânları var.

Gelelim bizim bu tarafa, bizim burada yâni Canberra'da, Avustralya'da burası yaz. Yaz olunca, yaz gecesi kısa olduğundan bizim akşamımız geç oluyor, sabahımız erken oluyor; gecemiz kısa... Demek ki sevgili Akra dinleyicilerimiz, aziz kardeşlerim, sizin daha çok dua etme imkânınız var! Bizi duadan unutmayın!..

Evet, hadise devam edelim: Gecenin dörtte biri geçince, Cebrâil AS tekrar geldi Peygamber Efendimiz'e ve, (*Yâ muhammed, irfa' re'sek*) "Başını kaldır yâ Muhammed!" dedi tekrar.

Peygamber Efendimiz'e tekrar "Başını kaldır!" deyince, (*Ferafea re'sehû feizâ ebvâbü'l-cenneti meftûhah*) Peygamber Efendimiz bakmış ki, cennetin kapıları açılmış. Allah-u Teàlâ Hazretleri, Peygamber Efendimiz'e cennetin kapılarını açılmış olarak gösteriyor, peygamber olduğu için.

Tabii kaç tane cennet var?.. Sekiz tane cennet var. Cennetin muhtelif kapıları var, isimleri var bunların. Meselâ, oruçluların gireceği kapısı var, *Reyyan* denilen kapı. Bunları hadis-i şeriflerden biliyoruz. Şimdi, o cennetin kapılarının açık olduğunu Allah-u Teàlâ, Peygamber Efendimiz'e bu gecede gösteriyor.

Cebrâil, "Başını kaldır yâ Rasûlallah." deyince, açık olduğunu görmüş. Burada, sekiz tane kapının üzerinde ne yazılı olduğunu beyan ediyor Peygamber Efendimiz. Bunları okuyacağım, sekiz

kapıyı da okuyacağım, şu bakımdan: Bu gecede ne yapmak gerektiğini gösterecek bize bu ifadeler, o bakımdan:

وَعَلٰى بَابِ الْأَوَّلِ مَلَكٌ يُنَادِي: طُوبٰى لِمَنْ رَكَعَ فِي هٰذِهِ اللَّيْلَةِ !

وَعَلٰى بَابِ الثَّانِى مَلَكٌ يُنَادِي: طُوبٰى لِمَنْ سَجَدَ فِي هٰذِهِ اللَّيْلَةِ !

وَعَلٰى بَابِ الثَّالِثِ مَلَكٌ يُنَادِي: طُوبٰى لِمَنْ دَعَا فِي هٰذِهِ اللَّيْلَةِ !

(*Ve ale'l-bâbü'l-evvel, melekün yünâdî: Tùbâ li-men rakea fî hâzihi'l-leyleh.*) *Bâb*, kapı demek. Cennetin birinci kapısında bir melek var, sesleniyor: "Ne mutlu bu gece rükû edenlere!" diye. Ha, demek ki melek sesleniyormuş, yazılı değil, melek sesleniyor. Ne diyor? "Ne mutlu bu gece rükû edenlere!" Demek ki, rükû etmek iyi bu gecede... (*Tûbâ li-men rakea*) "Ne mutlu rükû edenlere!" Tabii rükû namazın içinde oluyor.

(*Ve ale'l-bâbü's-sânî melekün yünâdî: Tùbâ li-men secede fî hâzihi'l-leyleh*) "Ne mutlu bu gecede secde edenlere!" diyor ikinci kapıdaki melek de. Demek ki rükû edip, secde edip, namaz kılanlara melekler müjde veriyorlar. Ne mutlu. Onlar büyük sevap alacaklar. Demek ki bu gece namazlar kılmamız lâzım!...

Devam ediyor: (*Ve ale'l-bâbi's-sâlis, melekün yünâdî: Tùbâ li-men deà fî hâzihi'l-leyleh*) "Ne mutlu bu gece dua edenlere!.." Muhterem kardeşlerim, üçüncü kapıda, dua etmenin de sevap olduğunu bir melek seslenerek bildiriyor, müjdeliyor.

Biliyorsunuz dua ibadettir. Belki bilmiyorsunuz, bilin, bilmeyenler bilsin. Namaz ibadet olduğu gibi, oruç ibadet olduğu gibi dua da ibadettir. Yâni, "Ben dua ediyorum. Artık namazımı kıldım, sonunda dua ediyorum. İşte istiyorum bir şeyler..." diye sanmasın insan, dua ile meşgul olmak da ibadettir.

Duanın iki faydası var. Bir: Dua hâli, ibâdet hâli olduğundan insan ibadet etmiş oluyor. İki: Duada istediği şeyi Allah verecek, bir de oradan kârı oluyor. O bakımdan bu gece çok dua etmemiz lâzım.

Tabii kimlere dua etmeli insan?.. Evvelâ tabii anne babasını duadan unutmamak lâzım, onu hatırlatayım. Anne babasına evlâdın dua etmesini, Peygamber Efendimiz tavsiye ediyor. Tabii insanın hocası da annesinden babasından önce geldiğinden, hocasını da unutmaması lâzım!.. Kendisine dua eder, kendisinin dünyasına, ahiretine dua eder. Evlatlarına, akrabalarına, arkadaşlarına, dostlarına dua eder. Kendisinden başkasına dua ettikçe, Allah memnun olur, sever kulunu ve melekler de ona dua eder, "Âmin..." derler onun duasına. "O kardeşin için istediğin şeyi Allah sana da versin..." derler. Onun için, bu gece çok dua etmemiz gerektiği anlaşıldı. O müjdeyi de aldık.

وَعَلٰى بَابِ الرَّابِعِ مَلَكٌ يُنَادِي: طُوبٰى لِلذَّاكِرِينَ فِي هٰذِهِ اللَّيْلَةِ!

وَعَلٰى بَابِ الْخَامِسِ مَلَكٌ يُنَادِي: طُوبٰى لِمَنْ بَكَا مِنْ خَشْيَةِ اللهِ فِي هٰذِهِ اللَّيْلَةِ!

(*Ve ale'l-bâbu'r-râbi' melekün yünâdî: Tùbâ li'z-zâkirîne fî hâzihi'l-leyleh*) Dördüncü kapıda da melek ne diye sesleniyormuş: "Ne mutlu bu gece Allah-u Teàlâ Hazretleri'ni zikredenlere!.." Demek ki, bu gece elimize tesbihimizi alacağız, güzel güzel zikirlerimizi yapacağız. Gördünüz mü dervişliğin, tasavvufun hadis-i şeriflerde olduğunu, Peygamber Efendimiz'in tavsiye ettiğini buradan da anlıyoruz.

(*Ve ale'l-bâbü'l-hâmis, melekün yünâdî: Tùbâ limen bekâ min haşyeti'llâhi fî hâzihi'l-leyleh*) Beşinci kapıda da bir melek şöyle müjdeliyor: "Ne mutlu bu gece Allah korkusundan gözleri dolup ağlayan kullara!.." Tabii haşyetullahtan, havfullahtan, takvâsından, ihlâsından dolayı ibadet eden insanlar şıpır şıpır inci gibi göz yaşı dökerler. Allah bu gözyaşlarını sever. "Allah için, Allah korkusundan ağlayan göze cehennem ateşi gelmeyecek, yakmayacak; yâni onun sahibi cehenneme girmeyecek." diye müjde vardır.

Bu gece günahlarımızı düşünelim, ağlayalım sevgili kardeşlerim! Cenneti özleyelim, ağlayalım! "Yâ Rabbi beni

cennetine sokmazsan, benim halim nice olur; kaçıracak mıyım o güzel yeri?..” diye ağlayalım, yalvaralım, dua edelim. Ağlamak da güzel bu gece... Beşinci kapıdaki melek böyle müjdeliyor.

وَعَلٰى بَابِ السَّادِسِ مَلَكٌ يُنَادِي: طُوبٰى لِلْمُسَلِّمِينَ فِي هٰذِهِ اللَّيْلَةِ !

وَعَلٰى بَابِ السَّابِعِ مَلَكٌ يُنَادِي: هَلْ مِنْ سَائِلٍ فَيُعْطٰى سُؤْلَهُ !

(*Ve ale’l-bâbü’s-sâdis melekün yünâdî: Tùbâ li’l-müsellimîne fî hâzihi’l-leyleh*) Altınca kapıda da bir melek: “Ne mutlu bu gün selâm veren kullara!..” diye müjdeliyor. Demek ki, Peygamber SAS Efendimiz’e salât ü selâm getireceğiz, peygamberlere salât ü selâm getireceğiz, ümmetin selâmetini isteyeceğiz.

(*Ve ale’l-bâbu’s-sâbi’ melekün yünâdî: Hel min sâilin feyu’tà sü’lehû.*) “Hiç bir istekli olan, bir elini açıp da Allah’tan bir şey isteyen kul var mı ki, istediği verilsin.” diye soruyor yedinci kapıdaki melek. Yâni bu da, Allah’tan bir şeyler istemeye teşviktir, isteyene istediği bu gece verilecek demektir.

Biz de elimizi açacağız, ilk önce diyeceğiz ki:

“—Yâ Rabbi, beni eğer sevmediğin kulların listesine yazmış isen, ben oradaysam, o listedeysem; beni oradan sil, o defterden al, benim ismimi sevdiğin kulların defterine yaz yâ Rabbi... Bu önümüzdeki yıl, bir dahaki Berat Gecesi’ne kadar olan bir yıllık mukadderat madem bu gece tesbit ediliyor; benim hakkımda hayırları mukadder eyle, hayır takdir eyle yâ Rabbi!.. Şerleri benden uzak eyle... Ümmet-i Muhammed’e hayırlar ver...” diye isteyeceğiz.

Allah istemeyi sever. Allah öyle bir rahmeti geniş, Mevlâmızın şânı öyle yüce ki, isteyeni seviyor, istemeyene kızıyor. Onun için bol bol isteklerimizi sunacağız bu gece. Bu yedinci kapıdaki meleğin seslenişi...

وَعَلٰى بَابِ الثَّامِنِ مَلَكٌ يُنَادِي: هَلْ مِنْ مُسْتَغْفِرٍ فَيَغْفِرُ لَهُ !

(*Ve ale’l-bâbu’s-sâmini melekün yünâdî*) Sekizinci kapıdaki melek de: (*Hel min müstağfirin feyuğferu lehû*) “Yok mu bir

kendisine tevbe istiğfar edip de affını isteyen, Allah'tan mağfiret dileyen yok mu ki, mağfiret olunsun!" diye sesleniyor.

Demek ki, sekiz cennetin ana kapılarındaki meleklerin kulları neye teşvik ettiğini, ne mutlu diyerek neleri yapmaya işaret ettiğini bu ifadelerden öğrendik. Tekrar hatırlamaya çalışalım: Namaz kılacağız, rükû, secde edeceğiz, dua edeceğiz, zikir yapacağız, Allah korkusundan ağlayacağız, gözyaşı dökeceğiz, yalvaracağız, Peygamber-i Zîşânımız'a salât ü selâmlar getireceğiz, isteklerimizi bol bol söyleyeceğiz. Çok isteyeceğiz. Çünkü Mevlâ'mız çok ganî. Hazineleri sonsuz, çok isteyeceğiz. O da çok çok ihsân edeceğini müjdelettiriyor meleklerine. Allah'tan mağfiret dileyeceğiz. İnsanın Allah'tan isteyeceği en önde gelen şey, afv u mağfiret olunmasıdır. Afv u mağfiret oldu mu, günahlarına bakılmayacak oldu mu, insana artık kurtuluş yolu görünmüş demektir.

فَقُلْتُ: يَا جِبْرِيلُ ، إِذَا مَتٰى تَكُونُ هٰذِهِ الْأَبْوَابُ مَفْتُوحَةً ؟

قَالَ: إِلٰى طُلُوعِ الْفَجْرِ مِنْ أَوَّلِ اللَّيْلِ.

(*Fekultü: Yâ cibrîl, izâ metâ tekûnû hâzihi'l-ebvâbü meftûhaten.*) Peygamber Efendimiz göğe bakıp da cennetin kapılarını görünce, meleklerin böyle nidâ ettiğini, peygamberlik nûruyla, peygamberlik gözüyle görüp, peygamberlik kulağıyla işitince, Cebrâil AS'a dedi ki: "Bu güzel kapılar, bu cennetin kapıları ne zamana kadar açık duracak yâ Cebrâil kardeşim?" diye Peygamber Efendimiz sordu.

(*Kàle ilâ tulûi'l-fecr*) "Bu fecir atıncaya kadar, tanyeri ağarmaya başlayıncaya kadar..." Yâni, takvimlerdeki imsak vaktine kadar. Ondan önce bu işleri yapmak lâzım, uyumamak lâzım!

(*Min evveli'l-leyli*) Yâni, "Gecenin evvelinden..." Gecenin evvelini de söyledik. O da akşam ezanı okunduğu zaman idi. Demek ki, bu akşamdan itibaren kollarımızı sıvayacağız, gayretimize bir başka neşe vereceğiz. Aşk ile, şevk ile şu anlatılan şekilde, işaret edilen şekilde Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne tazarrû ve niyâz eyleyip ibadet ve taat edeceğiz.

d. Kulların Cehennemden Azad Edilmesi

ثُمَّ قَالَ: يَا مُحَمَّدُ ، إِنَّ للهِ تَعَالٰى فِيهَا عُتَقَاءُ مِنَ النَّارِ بِعَدَدِ شَعَرِ غَنَمِ الْكَلْبِ .

(*Sümme kàle: Yâ muhammed, inne li'llâhi teàlâ fîhâ utakàü mine'n-nâr bi-adedi şiari ganemi'l-kelb.*) "Yâ Muhammed!" demiş Cebrâil AS Peygamber Efendimiz'e. "Bu gece Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin, cehennemlik olmayı hak etmiş olduğu halde cehennemden âzâd ettiği o kadar insan vardır ki... Cehennemlik olacaktı ama işte bu gece affediyor, affı cûşa geliyor, mağfiret eyliyor, bağışlıyor. O kadar insan vardır ki, nedir bunların sayısı?.. (*Bi-adedi şiari ganemi'l-kelb*) "Benî Kelb kabilesinin koyunlarının postlarının kılları sayısınca..." diyor ki, yâni ne kadar çok olduğunu bu hadis-i şerifi dinleyen, Rasûlüllah Efendimiz'in sözünü dinleyen anlasın diye.

Hani biliyorsunuz, Türkçe'de bir söz vardır sevgili kardeşlerim:

"—Bana pösteki saydırma!" derler.

Pöstekinin üstündeki, yâni koyunun derisinin üstündeki kılları saymak ne kadar zor, uzun bir şey... Tabii bunun Matematik'te kolay yolları vardır. Bir santimetrekarede kaç tane kıl olduğunu sayarsın, postun kaç santimetre kare olduğunu bulursun. Onunla onu çarparsın, şu kadar kıl var takriben dersin.

Şu kabilede de şu kadar koyun var... Bununla bunu çarparsam bu kadar eder dersin ama, tabii Allah'ın rahmetinin hududu yoktur. Allah-u Teàlâ Hazretleri çok kullarını affı mağfiret edeceğini, Benî Kelb kabilesinin koyunlarının kılları adedince kimseyi cehennemlik duruma düşmüş pozisyondayken, affedeceğini müjdelemiş oluyor.

Tabii, bu gecede beni heyecanlandıran bir şey var, onu da söyleyip sözümü bitirmek istiyorum sevgili kardeşlerim! Aslında zaman çok olsa da, geniş geniş anlatsam... Şimdi bu gece, bir dahaki Berat Kandiline kadarki mukadderât tesbit edileceğine göre, yâni kesinleşeceğine göre, onaylanacağına göre diyelim, insanların anlayacağı kelimeleri kullanarak; bu çok önemli oluyor.

Yâni nice insan vardır diyor Peygamber Efendimiz veya evliyâullah büyüklerimiz kitaplarında, ölmüş olacağı, öleceği takdir ediliyor; adam işte dünyada çok yaşayacakmış gibi dünyalık peşinde... Düğünü oluyor, halbuki ölecek. Yola çıkmış, halbuki ölecek. Nice gülen insan var, halbuki kendisinin adı kötü insanlar listesinde, Allah'ın sevmediği grubun arasında... İşte tabii bu çok önemli... Allah cümle geçmişlerimize rahmet eylesin...

Tabii hacca gidenler, gidecek olanlar, gidebilecek olanlar kaydediliyor bu gecede... Onun için, bu gece Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne çok tazarrû ve niyâz eyleyip, neler istememiz gerekiyorsa gözümüzü açıp istememiz gerekiyor. Yâni bu gece insanın aklını, zekâsını kullanıp, ne isteyeceğini iyice düşünüp, taşınıp isteme gecesidir.

"—*Hodri meydan!*" dedikleri gibi hani; "Meydan senin!" demektir bu Farsça'da... Bu *hodri*, *hodra*, senindir mânâsına geliyor. "Kendine aittir" demek.

"—İşte meydan, işte fırsat, işte büyük bir nimet, işte büyük bir devlet!.. Haydi bakalım hazırlan, Allah'tan ne isteyeceksen iste, de! Allah'ın rahmetine mazhar ol, mağfiretini kazan ve Allah'tan güzel mükâfatlara nâil ol" denmiş oluyor.

İşte bu müjdeleri size Avustralya'nın başşehri Canberra'dan, bizim aile eğitim kampımızdan telefonla anlatıyorum sevgili Akra dinleyicilerim! Bizim bu kampımız hakkında da biraz bilgi vereyim:

Bizim buradaki kardeşlerimizi çok seviyorum. Bunların bir kısmı, yöneticileri benim İlâhiyât Fakültesi'nden hocaefendi ve hanımefendi olarak talebemdir. Ötekileri de kardeşlerimizdir, ihvanımızdır. Bunlar böyle tatil diye, yıl sonu tatili diye, herkes deniz kenarlarında eğlenceye, keyfe safâya giderken, böyle bu fırsatı uzun tatildir diye değerlendiriyorlar. Güzel bir yer tutuyorlar, orada müslüman kardeşlerini topluyorlar ve güzel eğitimler yapıyorlar. Bizi de çağırıyorlar.

Yine burada üç yüze yakın müslüman kardeşimiz, çok güzel, yeşillik bir yerde toplanmış durumda... Aslında böyle ailelerin kaldığı, motel gibi bir yer olarak yapılmış. Ama şimdi tamamen bize ait, hiç yabancı yok... Ezanları okuyoruz, namazları cemaatle çayırda veya salonda kılıyoruz. Sabahları konuşmalar yapıyoruz, ayetler, hadisler, Kur'an-ı Kerimler, tatlı tatlı muhabbet...

Hem beylere eğitim var, hem hanımlara eğitim var, hem çocukların hocaları var, onları topluyorlar, onlara dini eğitimi gösteriyorlar. Çok faydalı oluyor.

İşte biz, böyle bir dinî eğitim çalışması için buradayız. Siz de oralardasınız. Burası yaz, orası kış... Oranın Berat Gecesi uzun, buranın Berat Gecesi kısa... Hepinizin dualarınızı bekleriz. Hepinize Allah'tan dünya ve ahiretin hayırlarını niyâz ederiz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlenizi saîdler zümresine dahil eylesin... Süedâ defterine kaydeylesin... Hepinizin hakkında hayırları yazsın, takdir eylesin... Mukadderâtınız, alın yazınız güzel olsun... Bahtınız açık olsun...

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemize dünya ve ahirette hayırları ihsan eylesin... Böyle güzel, mübarek günlerin bereketlerinden, rahmetlerinden, nimetlerinden en çok mükâfatlar alarak istifade etmeyi nasib eylesin... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin... Hepimizi cennette Rasûlüllah Efendimiz'in huzurunda, çevresinde, civarında buluştursun...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, sevgili Akra dinleyicilerim!..

05. 01. 1996 - Canberra / **AVUSTRALYA**

30. AHİRET KAYGISI

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve muhterem Akra dinleyicileri! Size hadis kitabından kur'a ile açtığım bir sayfadan, karşımıza çıkan birkaç hadisi okumak istiyorum bu sohbetimde...

a. Dünya İmtihanı

Birinci hadis-i şerif, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet olunmuş. Abdullah ibn-i Mes'ud, Peygamber Efendimiz'in ashabı içindeki ilimle meşhur dört mübarek Abdullah'tan birisidir. Bizim de Hanefî fıkhının bilgilerinin çoğunun geldiği sahabidir. Bakalım Peygamber Efendimiz, onun rivayet ettiği bu hadis-i şerifte ne buyurmuş; ben okuyayım, izah edeyim, siz dinleyin:[118]

مَنْ جَعَلَ الْهُمُومَ هَمّاً وَاحِداً هَمَّ الْمَعَادِ ، كَفَاهُ اللهُ سَائِرَ هُمُومِهِ ؛ وَمَنْ تَشَعَّبَتْ بِهِ الْهُمُومُ مِنْ أَحْوَالِ الدُّنْيَا ، لَمْ يُبَالِ اللهُ فِي أَيِّ أَوْدِيَتِهَا هَلَكَ

(ه. الحكيم ، والشاشي ، هب. عن ابن مسعود)

---

118 İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.95, no:257; Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.68, no:1638; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.76, no:34313; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.306, no:1888; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.105; Şâşî, *Müsned*, c.1, s.338, no:317; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.IV, s.134; Dâra Kutnî, *İlel*, c.V, s.42; İbn-i Ebî Âsım, *Zühd*, c.I, s.138, no:274; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.174; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.309, no:1910; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.IX, s.265, no:1844; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.58; İbn-i Ebî Hàtim, *İlel*, c.II, s.122; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.481, no:3658; İbn-i Ebî Âsım, *Zühd*, c.I, s.81, no:166; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.203, no:6178; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.224, no:21951, 21952.

RE. 416/2 (*Men ceale'l-hümûme hemmen vâhiden hemme'l-meàdi, kefâhu'llàhu sâire hümûmihî; ve men teşa'abet bihi'l-hümûmü min ahvâli'd-dünyâ, lem yübâli'llâhu fî eyyi evdiyetihâ heleke.*) *Sadaka rasûlü'llàh, ve netaka habîbu'llàh.*

İbn-i Mâce'den ve Hakîm-i Tirmizî'den, ve Şâşî'den ve Beyhakî'nin *Şuabü'l-İman*'ından aldığımız bu hadis-i şerifi izah edelim. Peygamber SAS buyuruyor ki:

(*Men ceale'l-hümûme hemmen vâhidâ*) "Kim bütün gamlarını, kaygılarını, tasalarını tek bir gam, kaygı, tasa haline getirirse..." Nedir bu, bütün kaygıların bir kaygı haline gelmesi?.. Peygamber Efendimiz izah ediyor hemen arkadan, hatırımızı toplayalım, anlayalım, şaşırmayalım diye: (*Hemme'l-meàd*) "Ahiret kaygısı..."

Meàd ne demek?.. İnsanın döndüğü, avdet ettiği yer demek. Biz nereden geldik?.. Öbür alemden geldik. Nereye gideceğiz?.. Öbür aleme gideceğiz. Yâni, öldükten sonra varacağımız asıl alem öteki alem, ahiret alemi... Bunun bir adı da *meàd*'dır. *Ahiret* diyoruz, ahiret sonraki demek. *Ukbâ* diyoruz, o da daha sonraki mânâsına gelen bir kelime. *Mead*, insanın dönüp avdet edeceği alem demek. Bu dünya fânî, bu dünya geçici, bu dünya muvakkat, bu dünya bir yolculuk yeri gibi, yolculuk sahnesi gibi... Arkasından ebedî hayatın olduğu öbür hayat var.

İnsanın çeşitli kaygıları, tasaları vardır. Kafasını, gönlünü meşgul eden, kendisini üzen çeşit çeşit düşünceleri, kaygıları vardır. "Bunların hepsini bir kaygı haline getirirse bir insan, yâni bütün kaygılarını bir tek ahiret kaygısı haline getirirse; (*kefâhu'llàhu sâire hümûmihî*) Allah onun öteki kaygılarını karşılar, o kaygılarını giderir. Kaygı duyduğu şeyleri gönlüne göre ihsan eder, gönlüne göre yapar."

(*Ve men teşa'abet bihi'l-hümûm*) "Kimin kaygıları böyle tek bir ahiret kaygısı olmaz da, binbir kaygı dallanır, budaklanır, yayılır, çoğalırsa; (*min ahvâli'd-dünyâ*) dünya halleriyle ilgili kaygılar: 'Evim şöyle oldu, işim böyle oldu, ikinci iş yeri açacağım, evimi badana yaptıracağım...' Giyim, kuşam, eğlence, yazlık, kışlık... Dünya şeyleri, yâni ahirete yaramayan dünya hallerinden insanların çeşit çeşit düşünceleri, kaygıları var... 'Senedim var, nasıl ödeyeceğim?.. Şu işi yapmam lâzım, para yok; parayı, finansı nerden bulacağım?..' Çeşit çeşit duygular oluyor."

(*Lem yübâli'llâhu fî eyyi evdiyetihâ heleke*) "Kim dünyanın böyle çeşit çeşit kaygılarını gönlüne toplar, kafasını onlara takar da, böyle binbir dallı budaklı kaygılarla kendisini meşgul ederse, Allah onunla ilgilenmez; dünyanın hangi vadisinde, hangi yolunda helâk olursa olsun, aldırmaz." diye bildiriyor Peygamber Efendimiz SAS.

Şimdi muhterem kardeşlerim, bunu biraz açıklayalım: Biz bu dünyaya niçin geldik?.. Biz bu dünyaya imtihan edilmek için gönderildik. Ayet-i kerimeler bu konuda çok açık, hiç tereddüde mahal yok... Bu dünya hayatının bir anlamı var, çok derin bir anlamı var: Biz bu dünyaya imtihan için geldik, imtihan olmaktayız. İmtihan olup öbür dünyaya gideceğiz.

Bu dünya kısa, öbür dünya sonsuz, ebedî... Bu dünyaya bir müddet için gelip, ondan sonra gideceğiz. Nasıl bir insanın imtihanı, hayatında çok büyük bir yer tutmazsa; hani gidiyor, bir yerde bir imtihan oluyor...

"—Kaç saat imtihan oldun?.."

"—Bir saat oldum, bir buçuk saat oldum, iki saat oldum..."

"—Ooo, uzun sürmüş senin imtihanın!" diyoruz.

Sonra çıkıyor imtihandan, başardım diyor veya bir dahaki sefere kalıyor. İmtihan bu, yâni kısa süren bir şey...

Dünya imtihanı da, ahirete göre çok kısadır. Dünya ahirete göre sıfırdır, zerre kadardır, kıymeti yoktur. Çünkü ahiret sonsuz; dünya ne kadar uzun olsa birkaç yıl, birkaç on yıl, hadi diyelim yüzü aşmış insan, hadi diyelim birkaç yüzyıl... Çok nadir olan şeyleri de var kabul edelim ama, bin olsa bile çok değil! Bin yıl, sonsuzun yanında sıfır demektir.

Şimdi biz burada imtihan olduğumuzu bildiğimiz için, her işimizi bu imtihan olmanın şuuruna göre düşünüp, ayarlamak durumundayız.

Ticaret yapabiliriz, sevaptır. İnsanın kazanç sağlaması ve bu kazancıyla çoluk çocuğunu yetiştirmesi, ihtiyaçlarını karşılaması, başkalarına hayır hasenât yapması mümkün oluyor. Ticaret sevaptır, Peygamber Efendimiz de yapmıştır. Bunda bir şey yok... Ticaret yapabilirsin, evlenebilirsin... İslâm'da evlilik de sevaptır. Bağ bahçe, çift, çubuk, ekin, harman... Bunların hepsi dünya

hayatının meşguliyetleridir, olabilir. Bunların hepsi normal şeyler. Fakat bunların esnasında, bunları yaşarken, bunları yaparken, günlük hayatımızı sürerken, ömrümüzü geçirirken, imtihanda olduğumuzu hiç unutmayacağız.

Dâimâ ahireti düşüneceğiz, ahirette hesabı düşüneceğiz. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin bu dünyada yaptıklarımızdan, bizi muhakeme edeceğini düşüneceğiz.

"—Niye öyle yaptın, niye böyle yapmadın?.. Buyurdum, buyruğumu niçin tutmadın?.. Yasakladım, yasağıma niçin uymadın?.. Şunun sevaplı olduğunu bildiğin halde, niçin yapmadın?.. Niye ibadet vazifelerini yerine getirmedin?.. Niye müslüman kardeşine yardım etmedin?.." diye sorgu sual, hesap olduğu için, hem yaptığımız işlerin Allah'ın rızasına uygun olmasına dikkat etmemiz lâzım, hem de güzel şeylerden yapmadığımız şeyler varsa;

"—Eyvah, yapmamaktan da sorumlu olabilirim! Yapmam gerektiği halde yapmadığım bir şey varsa, tembellik etmeyeyim, yapayım!" diye, yapması gereken şeyleri de düşünmesi lâzım bir insanın.

Sabah düşünün, akşam düşünün!.. Sabah evinizden çıkarken, "Bugün Allah için neler yapmam lâzım?" diye düşünün! Akşam kendinizi sorguya çekin, "Bugün Allah için neler yapabildim? Yarın neler yapabilirim?.." deyin!..

Ömrünüzü planlayın!.. Meselâ, küçük bir çocuğa soruyoruz:

"—Büyüyünce ne olacaksın?"

Diyor ki:

"—Pilot olacağım, mühendis olacağım, doktor olacağım, çocuk doktoru olacağım, eczacı olacağım..." diyor.

Herkesin gönlünde bir arslan yatıyor. Bir arzusu, ideali var; onu yapacağım diye gayret ediyor. Biz de hayatımızı planlarken, Allah'ın rızasını kazanacağım demeliyiz. Allah'ın rızasını kazanmak, her meslekte yapılan çalışmalarla mümkün olabilir. Vali valiliğini güzel yaparsa, Allah'ın rızasını kazanabilir. Devlet başkanı devlet başkanlığını güzel yaparsa, Allah'ın rızasını kazanabilir. Tüccar, tüccarlığını dürüst, güzel yaparsa, Allah'ın

rızasını kazanabilir. Sanatkâr öyle, esnaf öyle, işçi öyle, memur öyle...

Hattâ köle öyle... Köle, esir olmuş, müslüman olmuş; müslüman bir patronun, sahibin yanında, köle... Köle de müslümanlığını güzel yaparsa, cennete girebilir.

Hattâ fakir, yoksul bir insan... Yoksul bir insan da parasız, pulsuz olduğu halde Allah'ın rızasını kazanabilir.

b. Sevap Kazanma Yolları

Allah'ın rızasını kazanmak, cenneti kazanmak her zaman para ile olmuyor. İslâm'da çok çeşitli sevap kazanma yolları var. Ben bunlardan enteresan olanları eski konuşmalarımda, halkımız duysun diye söyledim. Kısaca hatırlatıvereyim:

Meselâ, tefekkür sevap... Allah Allah, düşünmek, tefekkür etmek İslâm'da sevap... O zaman buyur, mütefekkir ol, düşünen bir insan ol!.. Allah'ı düşün, Allah'ın nimetlerini, hikmetlerini düşün, ayetlerini düşün, peygamberlerini düşün... Peygamberlerin hayatlarını düşün, onların davranışlarının sebeplerini düşün... Evliyâullahı düşün... Ahiretini düşün... Çoluk çocuğunu düşün, onların istikbâlini düşün! Bunların hepsi serbest… Çoluk çocuğu için insanın çalışması sevaplı bir şey.

Tefekkür bir ibadettir, sükût bir ibadettir. Hayır söylemeyeceksen sükût et, oradan da sevap kazan... Meselâ, arkadaşının yüzüne insanın tebessüm etmesi sadakadır. Arkadaşına güleç yüzlü muamele et, bundan sevap kazanacaksın...

إِمَاطَةُ الْأَذٰى عَنِ الطَّرِيقِ صَدَقَةٌ (خ. في الأدب المفرد
عن ابن عباس)

(*İmâtetü'l-ezâ ani't-tarîkı sadakatün*)[119] deniliyor, Arapça ifadesi bu... "Yoldan insanların ayağına takılacak, çelme olacak,

---

[119] Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.152, no:422; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.55, no:11027; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan

düşmesine, kaymasına sebep olacak taşı, dalı, dikeni veya şimdi diyelim muz kabuğunu kenara almak sadakadır."

Ayağının altına muz kabuğu koymak diyoruz, basınca vızt kayıyor. Veya karpuz kabuğu yazın... Adam karpuzu, kavunu yiyor, savuruyor yola... Üstüne birisi bastığı zaman, kayıyor, düşüyor, kafası kırılıyor, hastanelik oluyor... Demek ki, yoldan böyle bir eza verici, tehlikeli, bir insana zarar verebilecek bir çörü çöpü, taşı, çubuğu, çalıyı, dikeni kenara koymak bile sadaka...

Yâni sadakanın, sevap kazanmanın binbir türü var... Gidersin, bir ihtiyar kimseye yardım edersin... Bir köre, yolun bu tarafına geçmesine yardımcı olursun... Demek ki zengin olmak şartı yok, güçlü olmak şartı yok, hür olmak şartı yok; insan her meslekte, her durumda Allah'ın rızasını kazanabilir, cennetlik olabilir. Ama imtihanda olduğunu bilecek. Mühendisse, kendi mesleğinde; doktorsa, kendi mesleğinde; idareciyse, işletmeciyse, yöneticiyse, politikacıysa, herkes mesleğinde, "Ben Allah'ın rızasını bu alanda nasıl kazanabilirim? Ne yaparsam Allah beni sever?.." diye düşünecek, canla başla çalışacak, bu sevabı kazanacak.

İşte insanın bütün kaygıları ahiret olursa... Tek bir kaygısı var. Nedir aklındaki kaygın, tasan, üzüntün?.. Ahiret... Ahireti kazanmak istiyor, ahirete yüzü ak, alnı açık varmak istiyor, Allah'ın sevdiği bir kulu olmak istiyor. Mahkeme-i kübrâda mahcub düşmemek istiyor, mahşer halkına rezil olmamak istiyor. Cehenneme düşüp yanmamak istiyor, sıratı geçip cennete varmak istiyor. Peygamber Efendimiz'i görmek istiyor, evliyâullahla

---

Buhàrî, *Sahîh*, c.III, s.1090, no:2827; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.699, Zekât 12/16, no:1009; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.328, no:8336; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.174, no:3381; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.515, no:11172; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.181; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.374, no:1493; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.274, no:246; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.411, no:1285; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.178, no:21588; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.104, no:7619; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.82, no:11222; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.326, no:9028; Ebû Zer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.11, s.55, no:11027; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.411, no:16309. *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.126, no:195.

beraber olmak istiyor... Cennettin sonsuz nimetlerini görmek ve yaşamak istiyor... Tamam, bir tek kaygısı var: Ahiret, ahiret, ahiret...

Bütün kaygılarını böyle yapan bir insanın, Allah öteki kaygılarını halleder diyor Peygamber Efendimiz. Yâni işini rast getirir demek. Ticareti rast gider, çalışmaları hayırlı olur. Günlük hayatında işleri hayra döner ve Allah yardımcı olur.

Ama binbir türlü kaygıyı içine sokar da, asıl önemli fikri geride bırakırsa... Asıl önemli fikir, Allah'ın rızasını kazanmaktı, ahireti elde etmekti. Biz onun için, formüle etmişiz bu ideali:

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي ، وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي !

(*İlâhî ente maksùdî, ve rıdàke matlûbî*) "Yâ Rabbi, benim maksûdum sensin! Ben senin rızanı kazanmak istiyorum!" diyoruz.

Bu kaygıları bırakmış, dünya telaşına düşmüş. Yunus Emre'nin dediği gibi, tatlı tatlı ihtar ettiği, ikaz ettiği gibi:[120]

Nice bir besleyesin,
Bu kad ile kàmeti?..
Düştün dünya derdine,
Unuttun kıyâmeti!..

---

[120] Şiirin tamamı Yunus Divanı'nda 97. şiirdir:

Nice bir besleyesin, bu kad ile kameti;
Düştün dünya zevkine, unuttun kıyameti!

Dürüş, kazan, ye, yedir; bir gönül ele getir;
Yüz Kâbe'den yeğrektir, bir gönül imâreti!

Uslu değil delidir, halka salusluk satan;
Nefsin müslüman etsin var ise kerameti!

Yunus imdi sen dahi, gerçeklerden olagör;
Gerçek erenler imiş, cümlenin ziyareti!

Salusluk: Hilekârlık

Hani, “Kabristanlarda gezip de, gör bakalım! Bu kabirde yatanların hallerini bir düşün!” diyor Yunus Emre şiirlerinde... “Bu yıkılmış, viran olmuş kabirlerin, çökmüş kabirlerin bazılarında kemikler dışarıya çıkmış. Bu kemiklerin, bu kafataslarının sahipleri kimdi bir zamanlar?.. Düşün, tefekkür et!.. Padişahtı, beydi, zengindi, sıhhatliydi, pehlivandı, ölmeyeceğini sanıyordu, hiç ölüm aklına gelmiyordu, hayatını geçirmişlerdi ama şimdi işte mezarda... Herkesin sonu öyle olacak! Binaen aleyh, ona hazırlanmak lâzım!..

Yunus Emre’nin şiirlerinden bir bölümü kabristanlarla ilgili, ölüm temasını işliyor, ölümü anlatıyor. Bir de bazı şiirlerinde soruyor; “Sen bu dünyaya neden geldin? Aman bunu unutma!” diyor.

Nice bir besleyesin,
Bu kad ile kàmeti?..

Bakın, bir şiirin başlangıcı bu, bakın ne kadar güzel!.. Ne kadar tesirli!.. Bana çok tesir ediyor. Sanıyorum size de tesir eder:

Düştün dünya derdine,
Unuttun kıyâmeti!..

Dünya telaşına, bu küçük detaylara takılıp da, insan ahireti unutur mu?.. Ahiret ebedî hayat, ahirette mahkeme-i kübrâ çok mühim, mahşer yeri çok önemli!.. Onu unutmaması lâzım!..

Sonra yine hoşuma giden bir şiiri var Yunus'un, hatırlatalım:

Yunus, sen bu dünyaya niye geldin,
Gece gündüz hakkı zikretsin dilin,
Evliyâya uğramaz ise yolun,
Göçtü kervan, kaldın dağlar başında!..

Nasıl toptan bakıyor işe... Hani, kendisi tavsiye etmiş ya:

Nazar eyle itürü,
Bazar eyle götürü,
Yaradılanı hoş gör,
Yaradan'dan ötürü!..

(*Nazar eyle itürü*) ne demek?.. "Keskin nazar et!" demek. *İtürü*, keskin demek eski Türkçe'de. Yâni, "Dikkatli, keskin bir bakışla bak şu olaylara, dünya hayatına... (*Bazar eyle götürü*) Toptan pazarlık eyle! Perakende, ıvır zıvır küçük şeylerle uğraşma, büyük kârların peşinde koş!" demek istiyor. "Küçük detaya takılıp da, küçük şeylerde kalma!" demek istiyor.

(*Yaradılanı hoş gör, Yaradan'dan ötürü!..*) "Tabii, insan toptan pazarlık yapınca, ahireti kazanacak insan, yaradılanı da hoş görür, aldırmaz. Ezasına, cefasına tahammül eder, affeder." Affetmek büyüklüktür. Böyle müstağni bir insanın, olgun bir insanın, güngörmüş, geçirmiş bir bilge kişinin davranışı ile davranır. Yunus bunları çok güzel biliyor ve işliyor. Bizim de öyle yapmamız lâzım!..

En mühim işimiz ahirettir. En büyük kazanç ahireti kazanmaktır. Bütün işlerimizi ona göre yapmalıyız.

“—Efendim, çoluk çocuğum var, ne yapayım?..”

İyi ya işte, çoluk çocuğunu Allah’ın rızasına uygun yetiştir, Allah’ın sevgili kulu eyle... Onları iyi yetiştirdiğin zaman, ahirete onlar sevap gönderecekler. Onlar sebebiyle, çok sevap kazanacaksın.

Bir insanın evlâdı hayırlı evlât olursa, onun yaptığı bütün sevaplı işlerden bir kopyası, bir misli, onu yetiştiren annesine, babasına, hocasına gelir. Onlar da aynı sevabı misli olarak alırlar. Ötekisinden bir şey eksilmeden alırlar. Neden?.. Bu evlâdı hayırlı yetiştirdiler diye.

c. Sadaka-i Câriye

Herkesin çok söylediği bir hadis-i şerif herhalde hatırınızdadır:[121]

إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَمَلُهُ ، إِلاَّ مِنْ ثَلاَثٍ: صَدَقَةٌ جَارِيَةٌ ، وَعِلْمٌ يُنْتَفَعُ بِهِ ، وَوَلَدٌ صَالِحٌ يَدْعُو لَهُ (م. د. ت. عن أبي هريرة)

(*İzâ mâte’l-insânü*) “Bir insan öldüğü zaman, (*inkataa amelühû*) amel defteri kapanır, işi biter, melekler artık yazmaz ama, (*illâ min selâsin*) üç kişi müstesna:

1. (*Sadakatün câriyetün*) Faydası devam eden hayır, sadaka-i câriye bırakan kimse…

---

121 Müslim, *Sahîh*, c.VIII, s.405, no:3084; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VIII, s.76, no:2494; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.243, no:1297; Neseî, *Sünen*, c.XI, s.424, no:3541; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.372, no:8831; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.286, no:3016; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.XI, s.343, no:6457; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.109, no:6478; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.247, no:3447; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.I, s.126; İbn-i Huzeyme, Sahîh, c.IV, s.122, no:2494; Ebû Avâne, *Müsned*, c.III, s.495, no:5824; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.283, no:1109; Taberânî, *Dua*, c.I, s.375, no:1250-1253; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.113; İbn-i Hibbân, *es-Sıkàt*, c.I, s.9; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XV, s.952, no:43655; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.99, no:277; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.IV, s.66, no:2783.

2. (*Ve ilmün yüntefeu bihî*) Faydalanılan bir ilim bırakan kimse...

3. (*Ve veledün sàlihun yed'ù lehû*) Arkasından dua edecek hayırlı evlat bırakan kimse... Onlar kabirde olduğu halde sevaplar yazılır, durur." diye bildiriyor Peygamber Efendimiz.

Sadaka-i câriye dediğimiz zaman, *câriye* ne demek; cereyan eden, devam eden demek. *Sadaka-i câriye*, devam eden sadaka, boyna sevap kazandıran, üreten sadaka... Sevabı devamlı neşreden, hasıl eden sadaka...

Meselâ, insan bir fakire bin lira, yüz bin lira para verdi mi, bir sadaka vermiş oluyor.

"—Tamam, yüz bin liranın mükâfâtı yedi yüz misli fazla, şu kadar; veya yetmiş misli fazla, bu kadar..." diyoruz.

Bir tek sadaka, bir atımlık barut yâni... Bir sadakanın, bir yapılan işin, birkaç misli olmakla beraber, bir karşılığı var.

Ama sadaka-i câriye, sevabı devam edip duran, sevap üretip duran sadaka demek. Meselâ, bir insan çeşme yaptırırsa, suyu aktıkça sevap kazanıyor. Cami yaptırdı ise, içinde namaz kılınıyorsa, sevap kazanıyor. Ağaç diktiyse, ağaçtan istifade edildikçe sevap kazanıyor. İstifade nasıl olabilir?.. Altında gölgelenmek bile bir istifadedir. Kuşların, insanların meyvasını yemesi bir istifadedir... vs.

Bir de, (*Ev veledün sàlihun yed'ù lehû*) diyor Peygamber Efendimiz. "Kendisine dua eden bir hayırlı evlât yetiştirdi mi, o da ona devamlı sevap kazandıracak." Binaen aleyh, evlâtlarımızı iyi yetiştirmek çok önemli!

Bizim kurduğumuz bu kolejler, okullar, ilkokullar, anaokulları; Allah nasib etsin üniversiteler, fakülteler... Bunları niçin yapıyoruz?.. Evlâtlarımız iyi yetişsin, kaliteli yetişsin, hiç kimseden eksiği olmasın, modern bilgileri alsın, pırıl pırıl yetişsin diye istiyoruz. Çocuklarımızı dünyadaki bütün insanlarla yaptıkları yarışlarda kazansınlar yetiştiriyoruz. Fizik birincisi olsun, matematik birincisi olsun, çeşitli dallarda icatlarda bulunsunlar, keşiflerde bulunsunlar, dünyada namları yürüsün istiyoruz.

Çocuklarımızı iyi yetiştirmek, bu bir sevaplı şey... İşte ahiretini düşünüp, insan evlâdını yetiştirir. Yâni, şunu vurgulamak istiyorum sevgili dinleyiciler: Çok yanlış izlenimler var, çok yanlış sözler var İslâm hakkında, müslümanlar hakkında... Müslümanlığı böyle pasif, çağın dışında, modern gelişmeleri anlamayan, eski, köhne hayat sistemi sanıyorlar. Hayır, hiç bir zaman öyle olmamış! Ne Peygamber Efendimiz'in zamanında öyle, ne tarih boyunca öyle, ne şimdi öyle...

Nereden çıkmış bu yalan?.. Bu yalan belki, başka dinlerin mensubları için uygun olabilir. Meselâ, Budistler, dağların başlarına çekilip manastırlarda ibadet ediyorlar. Tamam, onlar için uygun... Hristiyanlar dağların başında manastırlar yapmışlar, papazlar yaşamışlar... O da tamâmen yasak da değil. Yâni o da sevaplı... Doğru bir inançla, hak bir dinin mensubu bir tenha yerde Allah'a ibadet ediyorsa, o da sevap da; yalnız İslâm öyle değil...

İslâm'da ruhbanlık yok, İslâm'da cemiyete hizmet var, İslâm'da sosyal vazifeler çok sevaplı... Selâm vermenin bile mükâfâtı var, dostluğun mükâfâtı var... İslâm öteki dinler gibi değil.

Avrupalı çıkıyor veya Budist veya başka bir dinin mensubu bir münevver adam çıkıyor:

"—Din afyondur, çünkü insanları uyuşturuyor." diyor.

Onların dini o insanları uyuşturuyorsa, tamam, o afyondur. Ama İslâm afyon değildir, şifâdır, devâdır, iksirdir hattâ, ab-ı hayattır. İslâm'da her türlü güzellikler var, millet bunu anlamıyor. Eski insanların veya iftiracıların, veya din düşmanlarının, veya başka dinler için söylenmiş sözlerin, İslâm'da da o kusurların olduğunu sanıp, uygulamasını İslâm üzerinde yapmağa çalışıyor.

Avrupa'daki filozoflar dine düşman olmuşsa, onlar kendi ülkelerindeki dînî uygulamadan rahatsız oldukları için düşman olmuş. Dinsizlik yolunu seçmişse, o inanca inanamadığı için oradan ayrılmış; öteki onu dinsiz diye suçluyor. Halbuki o dinsiz değil. Bir yüce, suprem varlığa, transandantal varlığa, aşkın varlığa inanıyor; ama papazın söylediğine inanamıyor. Haklı...

İslâm'a gelse, İslâm'ı tanısa takdir ediyor. Volter takdir etmiş, öteki filozoflar takdir etmiş. Bir kısmı müslüman olmuş.

İslâm güzel din diye onlar anlıyor, bizimkiler anlamıyorlar; İslâm'ı suçlayarak, müslümanları suçlayarak bakıyorlar. Tarihteki insanları suçluyorlar. Bir de bir yalan çıkmış, tekkeler miskinlik tekkesi olmuş diye. Bereket versin, bunun yanlış olduğunu anlatan ordinaryüs profesörlerin makaleleri var, yazılar var... Ama bu yalana hâlâ inanan insanlar da var.

Meselâ, Ömer Lütfi Barkan var, ordinaryüs profesör, çok büyük bir ilim adamı, herkesin tanığı bir kimse... *Kolonizatör Türk Dervişleri* diyor, Balkanların nasıl müslüman olduğunu, dervişlerin nasıl İslâm'ı yaydığını, nasıl devlete yardımcı olduğunu, nasıl insanları doğru yola çektiğini anlatıyor.

Mevlânâ'ya kim gerici diyebilir?.. Yunus'u kim sevmeyebilir, sevmemek mümkün mü?.. Onlar derviş işte... Yâni bu miskinlik mi?.. Hayır!.. Yunus'ta hiç miskinlik görüyor musunuz?..

"—Efendim, işte bir kenara çekilsin diyor, tesbih çeksin diyor..."

"—Sen çocuğunu bir kenara çekip, ilkokul, ortaokul, lise, üniversite tahsili yaptırmıyor musun?.."

"—Yaptırıyorum, ne ilgisi var?..

"—Çok ilgisi var! İslâm'da da insanın eğitim görmesi için belli zamanlarda eğitimleri var... Tesbih eğitimi var, halvet eğitimi var, i'tikâf eğitimi var... Bu çeşit eğitimleri sen niye genellendiriyorsun?.. Adamın camide namaz kıldığı zamanı, bütün ömrünü namazla geçiriyor diye nasıl düşünebilirsin?.. Yanlış."

İslâm tarihi incelenirse, hele bizim Osmanlı tarihi tamamen tasavvuf tarihi demektir. Onlar incelenirse, görülür ki, en çalışkan insanlar, en fedâkâr insanlar, en kahraman insanlar, en hayırsever insanlar, bu mübarek, dindar, derviş insanlardır. Dini öğrenmiş, gönlü uyanmış, içi nurlanmış, ahiretin kıymetini anlamış... Bir tek kaygısı var, Allah'ın rızasını kazanmak... Onun için malını da veriyor, canını da veriyor, gece gündüz hizmet ediyor, ömrü boyunca hizmet ediyor... Bir insan olarak yaşıyor, arkasında nice nice eserler, sadaka-i câriyeler, talebeler, hayırlı evlâtlar bırakıyor; ahirete öyle göçüyor.

İşte bunu görmek lâzım! Bu tarihî hakîkatı görmek lâzım!.. Çağdışı, modernlik adına, dine karşı olan fikirleri, yanılgıları bırakmak lâzım!.. İsbat edilmiş olan hatalarda, yanlışlarda, bu yanlıştır diye gösterilmiş olduğu halde hâlâ inat etmemek lâzım!.. Yobaz olmamak lâzım, gerçekleri görmek lâzım!..

İnsan ahireti düşündü mü, dünyada yine yaşar. Dünyadaki vazifelerinin hepsine devam eder ama, hasbî olarak devam eder, Allah rızasını düşünerek devam eder. Allah'tan başka kimseden korkmaz. Polisi, müfettişi, zabıtası içinde olur. Günah işlemez, haram yemez, her yaptığı işi temiz yapar, güzel yapar, kendiliğinden güzel yapar, insanlara faydalı olur.

Ama böyle yetiştirmediğin zaman bir insanı, istersen kolejde okut, istersen Amerika'da, İngiltere'de doktora yaptır... Bu mânevî eğitimi vermedin mi, birinci sınıf hırsız olur. Bütün bilgilerini hırsızlıkta kullanır, memlekete zararlı olur. Ahiret kaygısı olmadığı için, dünya telaşına daldığı için olur bunlar...

Peygamber Efendimiz ana ilacı söylüyor, büyük istikàmeti gösteriyor. Herkesin ne yapması lâzım geldiğini anlatıyor.

O halde bu hadis-i şeriften çıkartacağımız ders şudur, sevgili kardeşlerim: Bizim ana düşüncemiz ahireti kazanmak olmalıdır. Cennet gözümüzün önünden gitmemeli, cenneti elden kaçırmamak için çok dikkatli olmalıyız. Cehennem de gözümüzün önünden gitmemeli!.. Cehennemin ateşleri, azabları gözümüzün önünde olmalı, cehenneme düşmemeğe de çok dikkat etmeliyiz.

Cehenneme düşmemek için, günahlı işleri işlemeyeceğiz; cenneti kazanmak için, sevaplı işleri yapacağız. Boş durmayacağız, tembellik de günahtır. Vazifeleri yapmamak da günahtır. Haram olan şeyleri yapmak da günahtır... Çalışkanlık sevaptır. Cenneti kazanacak sàlih işleri yapmak sevaptır. İbadet ve taat işlemek, hayrât ü hasenât yapmak sevaptır... Gayet güzel, net bir ayırım var. Hepsini Allah rızası için, ahireti kazanmak için, ahirette ebedî saadeti elde etmek için yapacağız.

Dünyanın binbir telaşı vardır. Günlük olaylar insanın başını şişirir. Kalemi nereye koyduğunu şaşırttırır, şemsiyeyi nereye astığını şaşırttırır. Bir profesörü dalgın yapar, kafasındaki çeşitli bilgiler... Bir tüccarı dalgın yapar hesapları, kitapları... Dünya telaşı çok olan bir insan, yanında sekreteri olmazsa, yemek vaktini unutur, randevularını karıştırır.

Bunlara dalıp da, asıl ana gayeyi unutmamak lâzım!.. Ana gaye gözümüzün önünde olmalı!.. Ana gayeyi iyi bildik mi, mıknatısın demir tozlarını cizgi çizgi hizaya soktuğu gibi, her şey hizaya girer. Dünya işleri de muntazam olur. Dünya işleri de rahat halledilir. Böylece insan hem dünya, hem ahiret saadetine erer.

İslâm'ın özelliği nedir?.. İnsanlara hem dünyada huzur ve saadet kazandırması, hem de ahirette ebedî mutluluğa erdirip, Allah'ın cennetine girmesini, cemâlini görmesini, rızasına ermesini sağlamasıdır. Onun için, "İslâm'dan büyük nimet olmaz!" diyoruz. Gerçekten de öyledir.

Allah bizlere bu İslâm nimetini nasib eylemiş, sevgili kardeşlerim, sizler ve bizler el-hamdü lillâh müslümanız ama,

Kur'an'ı okuyalım; bu hazine gibi hadis-i şerifleri okuyalım, dinleyelim; bir de başkalarına anlatalım, dinletelim! Onlar da bilsinler, bu İslâm'ın güzelliğini anlasınlar. Böyle kör bir inatla, bakmadan, görmeden, incelemeden, "Din afyondur, din gericiliktir..." vs. gibi yanlış, çağdışı yobazlıklara, yanlış fikirlere düşmesinler.

O da bir çeşit yobazlık... Yâni inat etmek, ilmin karşısında durmak, gösterilen delillere rağmen, "Uçsa da keçi, uçmasa da keçi..." diye tepinmek... Uçan bir şey keçi olur mu?.. Kayadan uçmuş, vadiye doğru kanat açmış. Hâlâ kartal demiyor inadından, "Uçsa da keçi, uçmasa da keçi..." diyor. Böyle olmaması lâzım!..

Onlar öyle yapmasın, onlara nasihatımız o... Bizler de İslâm'ın kadrini, kıymetini bilelim! Halis müslümanlar olarak yaşayalım! Hadis-i şerifleri okuyalım, Peygamber Efendimiz'in tavsiyelerini tutalım!.. Görevlerimizi yapalım, yapmamamız gereken işlerden sakınalım!.. Elimizi, eteğimizi yuyalım, temizleyelim, çekelim! "Günahlarda bizim işimiz yok, elimiz yok... Biz öyle şeylere, haramlara, günahlara bulaşmayız; biz helâl işlerle meşgul oluruz. Helâl lokma yeriz, helâl yollarda, Allah'ın gösterdiği istikamette çalışırız." diyelim! Pırıl pırıl, mutlu bir ömür sürelim, ve güzel bir akıbete mazhar olalım!..

Allah-u Teàlâ Hazretleri ahirette de bizi lütfuna erdirsin... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, cumanız tekrar mübarek olsun... *Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

12. 01. 1996 - AKRA

31. RAMAZAN'I KARŞILARKEN

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Bu sefer size Peygamber-i Zîşânımız'ın mübarek şehri Medine-i Münevvere'den mutlulukla, sevinçle hitab ediyorum.

İki gün önce, çarşamba günü Avustralya'nın Sydney şehrinde idik. Çarşamba günü on birde uçağa bindik, perşembe günü sabahleyin altıda Medine-i Münevvere'de indik. Cidde'den dört saatlik kara yolculuğu ile gelmemizi de ekleyerek, düşünüyorum da Allah'ın büyük lütfu... Kıtalar geçerek, okyanusları aşarak, dağların üzerinden —Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne hamd ü senâlar olsun— bu güzel mübarek şehre ulaştık... Medine-i Münevvere'mize, Peygamber-i Zîşânımız'ın huzuruna, atabe-i aliyyesine vâsıl olduk; ayağının tozuna, ayağını bastığı yerlere yüz sürme şerefine erdik. Bu bakımdan çok sevinçliyim ve sizlere buradan hitab etmekten de ayrı bir haz duyuyorum.

a. Avustralya'dan İzlenimler

Kuala Lumpur üzerinden, Bankok'a da uğrayarak geldik buraya... Avustralya'da, Sydney'de güzel toplantılarımız oldu. Aile eğitim çalışmalarımız çok güzel oldu. Çok canlı bir güzel eğitim var. Hattâ bir güzel münasib zaman olsa, ora ile ilgili seyahat intibâlarımı da ayrıca anlatmak isterim. Çünkü ibretli, güzel, ibret alınacak şeyler var.

İbret alınacak şeylerden birisi, şu cuma sohbetimde hemen beyan edeyim, çok net bir hürriyet var... Avustralyalılar *multycultural* bir eğitim benimsemişler. Yâni, "Her çeşit kültüre saygılıyız." diyorlar. Esas itibariyle bir kısmı İngiliz, İskoç olduğu halde, batılı Hollandalı ve sâire, muhtelif yerlerden toplama insanlar. Hepsinin gönlü hoş olsun diye, "Bütün kültürlere açığız, saygılıyız." diyorlar.

Onun için, herkes istediği gibi hareket edebiliyor. Hattâ biz seneler önce, ilk defa Avustralya'ya gittiğimiz zaman [1984] uçaktan indiğimizde, muazzam bir kalabalıkla karşılaşmıştık.

Ellerinde "*Lâ ilâhe illa'llah*" bayrakları var, hepsi sarıklı cübbeli bir ordu karşımızda... Yüksek sesle tekbirler getirerek, bizi karşıladılar. Biz uçaktan inip, muameleleri bitirip, gümrükten geçip, onların salonuna varınca, yer gök tekbir sesleriyle inledi. Benim sırtımdan ter boşandı...

İnsan dünyayı gezince çok şeyler görüyor da, nelerden mahrum olduğunu da böylece mukayese ederek anlamış oluyoruz. Ben böyle terledim sırtımdan ve korktum. Dedim ki:

"—Böyle bu kadar coşkulu bir şekilde karşılıyorsunuz bizi ama, acaba bir zararı olmaz mı?.. Hani hükümet, polis, hakim bir şey söylemez mi?.." dedim yanımdakilere.

"—Yok hocam, müsterih ol, burada hürriyet var!" filân dediler.

Bizim memlekette de hürriyet var ama demek ki hürriyetlerin de renkleri, çeşitleri, tatları, tesirleri, uygulamaları farklı oluyor sevgili dinleyiciler!

Orada hakîkaten bir gerçek hürriyet var. Çarşaf giyen kardeşlerimiz var. Tamâmen Anadolu'nun klasik, alıştığımız çarşafıyla gezen kimseler var... Sarıkla, cübbeyle gezenler var...

Hele bir tane bir kardeşimiz var, onunla özel röportaj yapmamız lâzımdı. Zaten Avustralya televizyonu yapıyormuş, zaman zaman kendileriyle görüşüyormuş.

"—Her mühim toplantıya kalkıp gidiyorum, tebliğ olsun diye." diyor kendisi bu kardeşimiz.

Kendisi kocaman bir sarık yaptırmış. Kocaman ama, böyle belki dünyada sarık büyüklüğü bakımından birinci olacak bir kimse... Cübbesi de var, uzun sakalı da var... Tamam, sarıklı, cübbeli sakallı, tarihsel, zaman tünelinden geçmiş bir insan diyebilirsiniz karşınızda görünce... Ama yanında çocukları da böyle... Onlara da aynı kıyafeti giydirmiş, sarıklı, cübbeli... Bir güzel, tatlı manzara... Resmini çekip, röportaj yapmak lâzım!..

Hürriyet var, insan istediğini yapabiliyor. Orada parklara gittik... Bizi karşılamağa gelenler geniş, kalabalık arkadaşlar olduğu için, sığamıyoruz, evlerde ikram etmek mümkün değil. Parklarda ezan okuyoruz, cemaatle namaz kılıyoruz, saf bağlıyoruz. Yüz kişi, iki yüz kişi, üç yüz kişi, koca parkta, yeşillikler üzerinde namaz kılıyoruz. Herkes de bakıyor bazen, bir değişik bir şey oluyor. Ama hiç bir şey diyen yok, gayet hür bir şekilde hareket edebiliyoruz.

Okullarda da hürriyet var. Üniversiteli gençlerle görüştük. Hanım kızlar bizimle görüşmek istemişler. Başları örtülü ve kıyafetleri çok güzel kapalı...

"—Bir baskı var mı?" dedim.

"—Hayır!" dediler.

Hattâ lisede bile... Maalesef, tabii o ülkelerin böyle hürriyet tarafı güzel de, bu hürriyetin aşırı olması dolayısıyla, hani bizde de bir tehlike olarak söylenmeye başladı ya, "Gençler arasında uyuşturucu yayılıyor!" diye, Allah korusun... Emniyet müdürlerimiz filân da, böyle sıkı tedbirler alacağız diye söylediler. Uyuşturucu alışkanlığı var. Fakat, bizim Türklerin devam ettiği liselerde, dindar çocuklar çalışma yapmışlar, dernek kurmuşlar, mescid açmışlar ve gençler şöyle bir toparlanmış. İdare bunu görünce, yâni çocukların müslümanlıkları dolayısıyla anarşiden, karışıklıktan, isyandan, uyuşturucu kullanmaktan uzaklaşıp daha güzel bir havaya döndüklerini görünce, bunları teşvik etmeye başlamış.

Yâni devlet mescidi, dindarlığı, dindar öğrencilerin durumunu beğeniyor, teşvik ediyor. Çünkü pratik düşünüyorlar. Böyle olmadığı zaman eroinman oluyor, anarşist oluyor, çete kuruyorlar, birbirleriyle kavga ediyorlar. Böyle olduğu zaman, intizamlı, terbiyeli, edebli, çalışkan oluyorlar, başarılı oluyorlar. O halde bu daha iyi... Kararlarını veriyor.

O bakımdan, üniversitede de hürriyet var. Dernekler kurup, çalışmaları gayet güzel yaptıklarını söylediler. Çarşı pazarda da her türlü serbestlik var, kardeşlerimiz rahat... Bunlar ibret alınacak şeyler.

Sonra çok güzel bir düzen var, tertemiz... Herhalde Avustralya'nın reklamını yapıyorum diye, Avustralya hükümeti bana bir mükâfât filân vermesi lâzım! Ama bunu müşahede olarak söylüyorum. Mahalle arasındaki sokaklar bile, bizim bulvarlar gibi geniş tutulmuş. Bu belediyenin başarısı... Ortası ağaçlı, kenarları ağaçlı... Ağaçların çeşitleri, rengârenk çiçekler, çimenler, her taraf gayet güzel!..

İklim denilebilir. Tabii, iklimin çatır çatır sıcak olduğu yerler var, suyun az olduğu yerler var ama, halletmiş su meselesini... "Bir damla su bile kıymetlidir." diyorlar, barajları kat kat, kademe kademe birbirleriyle alttan borularla bağlantılarını kurmuşlar. Avustralya'nın üzerine yağan bir damla yağmuru bile, ziyan etmek istemiyorlar. Her tarlanın özel barajı var. Bir deresinin kenarını kaldırtmış veya çukur kazmış; sular birikiyor. Koyunlar, kuzular oradan içiyorlar. Su ziyanı yok...

Her tarafı yeşil yapmağa, ağaçlandırmağa gayret etmişler. Meyva bol, et bol... Ben arkadaşlara dedim ki:

"—Bakın, bu yalancı cennetin fânî lezzetleri sizi aldatmasın! Allah'ın yolundan ayırmasın, ahireti unutturmasın!.."

Gerçekten, insanı büyüleyecek kadar güzellikler var.

Şimdi bunu niçin anlatıyorum cuma sohbetimde?.. Kendi ülkemizi düşünerek, üzülerek anlatıyorum. Yâni düzensiz gelişme, şehirleşme, gecekondu mahalleleri... Yeşillik yok, sokak yok, kaldırım yok, yol yok, asfalt yok... Su yok, elektrik kaçak... vs. Bu çeşit sıkıntıları mukayese ediyorum.

Sonra her gün, ikindiden sonra bakıyorum, yaşlı adamlar, kadınlar evlerinin önünü, çimenleri kırpıyorlar, ağaçları buduyorlar. Ellerinde süpürge, sokaktaki kendi evinin önünü güzelce süpürüyor... Bu Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifi. Peygamber SAS Efendimiz'in bize tavsiyesi... Onlar yapıyorlar, sokaklar tertemiz.

Ağaçlardan düşmüş yapraklar toplanıyor, büyümüz çimenler kırkılıyor, kenarları düzenleniyor. Herkes evini ve çevresini, evinin önünü güzelleştirmeğe özel gayret gösteriyor. Bunlar güzel alışkanlıklar...

Genel vasıtalar ve sâireler... Yâni belediyelerde çalışan kardeşlerimiz, belediye başkanlarımız, tavsiye ederim Avustralya'yı şöyle bir gezip, şehirlerini belediye hizmetleri bakımından incelerse, iyi olur.

Tabii, böyle güzel şeyleri müşahede ettikten sonra temenni ediyoruz ki, düzen, intizam, temizlik, hukuka riayet, İslâm ülkelerinde de olsun... İnsan böyle bir gün içinde kıtaları geçip de, muhtelif ülkeleri görüp de gelince, mukayese imkânı daha da çok oluyor.

b. Medine'de Ramazan Heyecanı

Medine-i Münevvere bizim gözümüzün nuru, kalbimizin sürûru... Mekke-i Mükerreme öyle... Tabii, buralarda da büyük değişiklik var... Büyük paralar harcanmış, büyük çalışmalar yapılmış ama sokak araları, evler, insanların görgüleri maalesef İslâm'a uygun değil...

Karşı apartmanın adamın adamı bir torba çöpünü getiriyor, bizim evin yanına koyuyor. Halbuki beş metre, yedi metre ilerisinde, belediyenin koyduğu, çöplerin konulmasına mahsus kocaman bir kap var... Kamyon geldiği zaman, onu vinciyle alıp içeriye boşaltacak?.. Kocaman bir şey... Yâni on adım daha attığı zaman, tertemiz olacak. Ama o görgü yok. "Buraya koymayın, sinek oluyor!" diye ikaz edilmesine rağmen, yapılmıyor. Düzelmesini temenni ederek söylüyoruz. Fakat tabii, mahal mübarek mahal olduğu için, geldiğimiz için çok sevinçliyiz.

Bu arada tabii, Medine-i Münevvere'yi tam bir Türk şehri gibi görmek de mümkün; her adımda bir umreci kardeşle karşılaşıyoruz. Tanıştığımız kimseler, "Hocam, selâmün aleyküm!" diyorlar. "Aleyküm selâm..." diyoruz. Yâni, Türklerin çok geldiği bir mevsim. Çünkü, Ramazan'da umre yapmanın sevabı fazla... Peygamber Efendimiz'le umre yapmış gibi olacaklar, bir hac kadar sevap kazanacaklar diye, herkes sevaba rağbet ediyor.

Tabii ki, Suudlu kardeşlerimizin de hakkını vermek lâzım! Suud halkı da Ramazan gününde öyle bir güzel has müslümanlık hayatı sergiliyor ki, hayat tamâmen derûnî bir İslâmî yaşayışı aksettirecek manzaraya bürünüyor. Camiler tıklım tıklım dolu... Koskocaman, on misli, yirmi misli büyütülmüş mescidler doluyor, el-hamdü lillâh. Yer bulmakta insan sıkışıyor ama, dolu olmasından da memnunluk duyuyor.

Bir şeyi hatırlatayım, Türkiye'den umreye henüz gelmemiş kardeşlerime, "Hicaz sıcaktır, Mekke-i Mükerreme, Medine-i

Münevvere sıcak yerlerdir.” diye düşünmesinler! Paltolarını, boyun atkılarını, yün çoraplarını, mestlerini de yanlarına alsınlar! Bunu da onlara, şimdiden bir ikaz olarak söylüyorum. Çünkü acı acı rüzgârlar esiyor. Güneş olsa bile, buranın kışı sert, yerler soğuk, insan üşüyebilir. Harem-i Şerif'in içinde bile sarınmak gerekiyor.

Burada hoşuma giden bir kıyafet var. Bizim Anadolu'muzda da doğulu vatandaşlarımız kullanıyormuş bunu, harmânî gibi bir bir şey. Harmânîden farklı olarak kolları oluyor, içi peluşlu oluyor, kürk gibi. Bol bir kıyafet... Cübbe gibi onu büründüğü zaman, soğuktan korunuyorlar. Onu Ürdün'den filân umreciler buraya getiriyorlarmış. İçi hakîkî yün olan, dışı da deri olan çeşitleri var... Onları giyenler, oturdukları yerde büründükleri zaman, posta bürünmüş gibi oluyorlar; onlar üşümüyorlar. Umreye gelen kardeşlerimiz buranın havasının serin olduğunu bilsinler, tedbirli gelsinler, üşümesinler! Bunu da hatırlatayım!..

Bizim burada cuma kılmağa 45 dakika kadar bir zamanımız kaldı. İnşâallah Mescid-i Nebevî'de, Peygamber Efendimiz'in huzùr-u âlîsinde cuma namazı kılacağız.

Ramazan ayına yaklaşmanın heyecanını hissediyoruz. Yüreğimiz güp güp atıyor. Herkeste bir hazırlık... Ramazan-ı Şerifi iki gün sonra idrak edeceğiz. Hilâl gözlenecek, ona göre oruç tutulacak. Sanıyorum, Türkiye'mizde pazar günü oruç tutacaklar. Araplarda da pazar günü olabilir. Hilâlin durumuna göre, bakalım nasıl olacak?..

Tabii bu ay dînî bakımdan, öteki ayların hepsinden daha önemli olan bir aydır. Ümmet-i Muhammed'in ayıdır. Peygamber SAS Efendimiz bir hadis-i şerifinde:[122]

رَجَبُ شَهْرُ اللهِ ، وشَعْبانُ شَهْرِي ، ورَمَضَانُ شَهْرُ أُمَّتِي

---

[122] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.275, no:3276*; İbn-i Asâkir, Mu'cem,* c.I, s.114, no:210; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.374, no:3813; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.556, no:35164; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.341, no:1358; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.109, no:12682.

(أبو الفتح في أماليه عن الحسن مرسلاً)

RE. 289/2 (*Recebü şehru'llàh*) "Receb Allah'ın ayıdır. (*Ve şa'bânü şehrî*) Şa'ban benim ayımdır. (*Ve ramadànü şehru ümmetî*) Ramazan da ümmetimin ayıdır." diye beyan etmiş.

Biz Ümmet-i Muhammed'in, aciz nâçiz müslümanların ayı oluyor Ramazan-ı Şerif. Çok önemli bir ay... Çünkü, Allah-u Teàlâ Hazretleri Receb ayında tevbe edenlere, oruç tutanlara, hak yola dönenlere tevbe nasib ettiğini, çoğunu afv ü mağfiret edeceğini bildiriyor. Şa'ban ayında da, Peygamber-i Zîşânımız'a salât ü selâmla vakitleri geçirmemiz gerekiyordu. Bunları zamanındaki konuşmalarımızda ikaz etmiştik size...

Kandillerden önceki konuşmalarda da, neler yapmanızı kardeşçe hatırlatmağa gayret etmiştik. Şimdi Ramazan geliyor. Bu ay çok önemli bir aydır, çok bereketli bir aydır. Burada feyizler, rahmetler, Allah'ın rahmet-i ilâhîsi deryâsı cûşa geliyor. Müslümanlar rahmete gark olacaklar, olabilirler. Allah-u Teàlâ Hazretleri rahmetine gark eder, eğer Ramazanı ihyâ ederse tabii... Ramazanın kadrini bilmeyene bir şey yok! Ramazan için çalışmak şart...

Günahların affedildiği, duaların kabul olduğu; Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kullarının ibadete sarılışını meleklerine gösterip de, "Bakın ey meleklerim, benim dünyadaki insan kullarım, yaratıklarım nasıl güzel kulluk yapıyorlar!" diye gösterip, mubâhat ettiği bir aydayız.

Bu ayın her tarafı önemli ama, özellikle son on günü fevkalâde daha büyük bir önem kazanıyor. Biz her şeyi önceden kardeşlerimize, zamanı gelmeden, tedbir alsınlar, hazırlansınlar diye hatırlattığımız için, bunu da hatırlatalım: Ramazanın son on günü, Peygamber-i Zîşânımız'ın evinden bile ayrılıp artık camide yatıp kalkmağa başladığı, ibadetini çok yaptığı bir zamandır. Bunu Türkiye'deki müslümanların çoğu bilirler ama, tabii elli altmış milyon müslüman var. Bazı müslümanlar da, dindar bir aileden gelmemişse, şu anda bizim radyomuzu dinliyorlarsa... Bir kısmı Avrupa'da olabilir, bazı bilgileri çevresi dolayısıyla duymamış, görmemiş, tanımamış olabilirler.

Ramazan'ın son on gününde Peygamber Efendimiz mescide gelir, mescide mülâzemet eder, gece gündür mescidde kalıp evine bile gitmezdi. Tam bir ibadet yoğunlaşması içinde, gecesini gündüzünü ibadete verirdi. İslâm'da bu ibadete *i'tikâf* deniliyor. Ramazan'ın son on gününde i'tikâfa girmek Peygamber Efendimiz'in adeti, yâni sünnet-i seniyyesi... Hem de önemli ve kuvvetli bir sünnet.

Diyelim ki bir köyde veya kasabada, hiç kimse böyle camide son on günde kalıp da, gece gündüz orada yatıp kalkıp da, böyle bir ibadeti yapmıyor. Eskiden beri alışmamışlar, işte olmuyor. Bu i'tikâf sünnetini yapmadıkları için, bütün o kasabadaki, köydeki insanların hepsi sorumlu olur. Ama bir iki tanesi yaparsa, hiç olmazsa o beldeden iki tane babayiğit çıkmış, i'tikâf yapıyor diye, ötekilerin üzerinden sorumluluk kalkar. Onun için buna *sünnet-i kifâye* deniliyor. Hani *farz-ı kifâye* gibi.

Farz-ı kifâyenin misâli ne?.. Cenaze namazı. Meselâ, müslümanlardan birisi vefat ettiği zaman, onun teçhiz ve tekfini ve defni; yâni kefenlenmesi, son hizmetlerinin yapılması,

namazının kılınması, defnedilmesi müslümanların boynuna farzdır. *Farz* ne demek?.. Mutlaka, behemahal yapılması gereken vazife demek. Farzdır ama farz-ı kifâyedir. Yâni yakınları, akrabaları, tanıyanlar, komşular bu vefat edenin son vazifesini yaparlarsa, bu işleri yaparlar cenazeyi gömerlerse, vazife yerine getirilmiş olduğundan, yapanlar sevap alır, yapmayanlar bu farzı işlemediler diye sorumlu olmaz. Çünkü birileri yaptı, cenaze ortada kalmadı.

Ama hiç kimse yapmazsa, bütün şehir halkı o farzı yerine getirmediği için suçlu ve sorumlu olur. Meselâ diyelim ki, İstanbul'da bu cenazeyi hiç kimse kaldırmadı. Bütün İstanbul halkına sorumluluk gelir. Neden?.. Aralarındaki bir müslüman kardeşleri vefat etti de, farz olan son vazifelerini yapmadılar diye. Birileri yapınca sorumluluk kalktığı için, buna *farz-ı kifâye* deniliyor.

İ'tikâf da, sünnet-i kifâyenin bir misâli. Bir beldede birkaç abid, zâhid, mübarek insan, "Benim durumum müsait, iş durumum da elverişli." diye camiye mülâzemet eder, camiye yastığını yatağını götürür de, son on günü orada ibadet ederse, bu vazife yerine getirilmiş olur. O beldeye Allah rahmet nazarıyla nazar eder. Hiç birisi yapmazsa, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin nazarında hepsi suçlu duruma düşer. Çünkü, o sünnet-i kifâyeyi hiç birisi yapmadı diye.

Bunu niçin şimdi Ramazan gelmeden hatırlatıyorum?.. Dairelerde olan, memur olan, işi olan kimseler, hepsi bir yerlerle konuşsunlar:

"—Ben son on günde biraz izin almak istiyorum!" diyerek izinlerini alsınlar.

Tabii birde ülkemizde camilerde böyle yatıp kalkmak müsaadeye bağlıdır. Müftülükten izin almak lâzım!

"—Müsaade eder misiniz? Ben şuyum, ismim adresim şudur. Filânca camide, sünnet olan i'tikâf yapmak istiyorum. Müsaade eder misiniz?" diye müracaat etmesi lâzım!

Neden acaba Efendimiz SAS son on günde evini ailesini, çoluk çocuğuyla beraber yatıp kalkmayı bırakıp camiye geldi?.. Çünkü, Ramazan ayı içinde bir gece var ki, *Leyletü'l-Kadr*, Kadir Gecesi

diyoruz. Bin aydan daha hayırlı bir gece... Tabii, son on günde olduğu ifade edilmiş. Peygamber SAS, hadis-i şeriflerinde:

"—Son on günde arayın!" buyurmuş.

Onun içindedir ama, son on günün hangi günü olduğu saklanmış, belli kılınmamış. Tek günlerde deniliyor ama, tek günler de, bir İslâm ülkesi bir gün önce başlarsa, o da karışıyor. Araplar bir gün önce başlıyor, Türkler bir gün sonra başlıyor. Bu sefer iş tek çift meselesinden de anlaşılmıyor. En iyisi i'tikâfa girmek oluyor. İ'tikâfa girip de geceleri ihyâ eden, Kadir Gecesi'ni ihyâ etmiş oluyor. Bin aydan daha hayırlı bir gece olduğu için, o geceyi ihyâ etmek çok güzel bir şey...

Ramazan ayında cehennemin kapılarını kapatıyor Allah-u Teàlâ Hazretleri... Cennetin kapılarını açıyor. Semâları beziyor. Meleklerine emirler veriyor, şeytanların da azılılarını bağlatıyor. Hadis-i şeriflerden bunları biliyoruz. Geçtiğimiz senelerin Ramazan konuşmalarında ben size bunları anlattığımı da hatırlıyorum. Belki ilk defa benim konuşmamı duyanlar olabilir, bunları bilsinler. Yâni yer gök, cennet cehennem, dünya Ramazan'a hazırlanıyor. Mânevî bakımdan bilmediğimiz büyük avantajlar meydana geliyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri, kulları iyi müslüman olsunlar, ibadetin lezzetini duysunlar, Allah'a güzel kulluk etmenin şerefini kazansınlar, has müslümanlığı öğrensinler de, ondan sonra has müslüman olarak yaşasınlar diye, Ramazan'da çok büyük avantajlar, hazırlıklar sağlıyor. Yere göğe, maddî mânevî alemlere Ramazan'ın hazırlığı, bereketi geliyor.

c. Ramazan'da Öğrenilecek Şeyler

Tabii, insan bu hayırlardan istifade edecek. Ben bu sürecin Receb ayından başladığını, geçtiğimiz konuşmalarda sizlere arz etmiştim. Receb ayında toparlanacak, tevbe edecek; Şa'ban ayında hazırlıklarını tamamlayacak, Ramazan'a öyle girecek. Ramazan'da da gayretini arttıracak, Ramazan'ın son on gününde bir de durumu, işi müsait olur da, imkânı olur da i'tikâfa girebilirse, en yoğun ibadeti de yapacak. Ramazan gecelerini ve Kadir Gecesi'ni de ihyâ etmeğe çalışacak. Böylece İslâm'ın Allah'a ibadet denilen, güzel kulluk denilen şeklini, yaşama örneğini herkes görmüş oluyor ve yaşamış oluyor.

Ben bu durumu, İslâm'da çok önemli bir güzel özellik olarak görüyorum. Yâni, İslâm dini her müslümanı Receb ayından alıp, merdiven merdiven yükseltip... Yâni yukarıya doğru yükselten bir rampanın, Receb ayında başladığını göz önüne getiriyorum. Yukarıya doğru yüksele yüksele, mânevî hazları, bereketleri tada tada, mânevî makamı yüksele yüksele, bir basit müslüman, gàfil müslüman diyelim, yüksele yüksele, Ramazan'ın sonunda günahlardan tertemiz, melekleşmiş, meleklere bile gösterilip, "Bak ne kadar güzel insan oldu!" diye, ibret olarak gösterilecek, iftihar edilecek, öğünülecek insan haline geliyor.

Tabii, insan iyi bir insan haline geldikten sonra, tekrar kötü insan haline düşmemeli!.. İki günü müsavi olan bile, İslâm'da zararda olduğuna göre, ikinci günün mutlaka daha iyi olması istendiğine göre, ikinci günde eski güzellikleri de terk etmenin hiç olmayacağı muhakkak... Onun için, Ramazan'da orucu güzel tutup, o güzel mânevî hayatı öğrenip, eğitimini tamamlayıp, Allah'ın sevdiği àrif, sàlih, velî, mahbup, makbul, edib, zarif, kâmil kullar arasına girmek lâzım!..

"—Girdim, tamam hocam! El-hamdü lillâh bu Ramazan'da nasib oldu, bayramı da böyle hem maddî, hem mânevî bayram olarak yaptım. Bayramdan sonra ben eski hayatıma döneceğim!.." derse bir insan, olmaz!

Yâni yükseklere çıkıp çıkıp da, oradan uçuruma tepesi taklak atlamak gibi olur, böyle bu kadar güzel halleri elde ettikten sonra bırakmak... Maksad nedir?.. O güzel kemâlâtı yakaladıktan sonra, o güzel mânevî halleri tattıktan sonra, o öğrendiği güzelliklerle Allah'a güzel ibadet etmeye devam etmektir.

Onun için, Ramazan öyle bir aydır ki, Receb'le başlayan süreçte insan tamâmen en son noktaya kadar gelişiyor, iliklerine kadar imanın lezzeti nüfûz ediyor, ihlâs kalbine iyice yerleşiyor; Ramazan'ın sonunda tam, hakîkî, hàlis muhlis, muhsin bir müttakî müslüman oluyor. Artık iyiler safına giriyor, artık dünya, insanlık alemi iyi bir insan kazanmış oluyor. Bu işte İslâm'ın insanları hidayete erdirme gücüdür, terbiye gücüdür. Dünya üzerinde bu olay her yıl devam ediyor, yıllardır devam ediyor.

İşte iyi insan olanlar böyle oluyorlar. Bakıyorsunuz, hapislere düşenler, bakıyorsunuz bir ara esrar, afyon kullananlar, bakıyorsunuz bir ara meyhanelerde gezen insanlara Allah tevbe nasib ediyor da, ne güzel müslüman oluyor. Gıpta ediyor başkaları da, "Aman ne kadar güzel, ben de böyle olabilsem!" diyecek duruma gelebiliyor.

İslâm'ın bu gücü var. Avrupalıyı alıyor, Amerikalıyı alıyor, o eski hayatından sıyırıyor. Bakıyorsunuz, tertemiz bir müslüman haline gelmiş, melek gibi olmuş. Herkese böyle tesir gücü var. Nasibi olan, Allah'ın sevmediği negatif birtakım işleri yapmayan insan, bunları kazanıyor, iyi bir insan oluyor.

Onun için, Ramazan geçtiği halde Ramazan'ın feyzinden, bereketinden istifade edememek çok acı bir şey, çok kötü bir şey... "Hakîkaten öyle bir insan eşkıyadır, şakîdir." diye Peygamber Efendimiz bildiriyor. "Hakîkaten Ramazan'ın feyzinden bereketinden istifade edememiş, mahrum kalmış bir insan, gerçekten her türlü hayırdan mahrum kalmış insandır." diye hadis-i şeriflerde bu hususa işaret ediliyor.

Bazen bir insan, Ramazan'da ibadetleri iyi yapmazsa, Ramazan'dan sonra eski haline döndüğü takdirde, o da kazanmamış oluyor. O Ramazan'ın hayrını, bereketini tutturamamış ve elde edememiş oluyor. Hani bazı çocuklar tahsil görüyorlar da, ama okulu bitiremiyorlar, ayrılıyorlar; o durumda olabilir. Ona dikkat etmek lâzım!..

İbadetlerin güzel yapılması lâzım, özene bezene yapılması lâzım! Hakkının verilmesi lâzım!.. Namaz kıldın mı, hakkını vererek kılacaksın. Kur'an okudun mu, hakkını vererek okuyacaksın, harfleri yutmayacaksın. Namazda kıraatini yaparken, doğru düzgün, aceleye getirmeden yapacaksın. Rükûsunu, secdesini aceleye getirmeden yapacaksın... Aceleye lüzum yok! Acele olmayan bir zamanında yapsın. Acele işini bitirsin, namazı sakin bir zamanında kılsın. Her ibadetin böyle güzel yapılması lâzım, özenilerek yapılması lâzım! Çünkü Allah'a ibadettir, sıradan bir şey değildir. Çok şereflidir, mü'minin mi'racıdır. Allah görüyor ve Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne her şeyin en güzelini arz etmeğe, kulluğun da en güzelini yapmağa çalışması lâzım bir insanın...

Bu tabii oruç için de bahis konusudur. Orucu sadece yemekten, içmekten, cinsî münasebetlerini durdurmaktan ibaret görmemek lâzımdır. Oruç bir irade eğitimidir, çok muazzam bir irade eğitimidir. Oruç tutan bir insanın yalan söylememesi lâzım, yalan şahitlik yapmaması lâzım! Ağzını, dilini, çenesini tutması lâzım! Kötü şeyleri söylememesi lâzım, kızmaması lâzım! Ağzından kırıcı kötü söz, küfür vs. çıkmaması lâzım!.. Gözüyle harama bakmaması lâzım! Ayağıyla günah yerlere adım atmaması lâzım! Elini harama uzatmaması lâzım! Kalbini temiz tutması lâzım!.. Bunların hepsi orucun parçasıdır. Oruç bir bütündür. Oruç insanın her türlü kötülükten kendisini çekmesi demektir.

Hattâ şöyle söyleyelim: Su helâl bir maddedir, yemek de helâl bir maddedir. Evli bir insan için ailevî münasebetler de helâldir. Bu helâlleri bile Allah yapmamayı emrediyor Ramazan'da... "Yapmayın! Helâl ama yapmamayı öğrenin, kendinizi tutmayı öğrenin!" diyor.

Suyu insan çok ister, içmediği zaman çok susar, kıvranır. Yemeği yemediği zaman çok acıkır, karnı zil çalar, acır, bir şey yemek ister. Neredeyse ağaçların kabuklarını kemirecek hale gelir aç kalan bir insan... Kuvvetli duygu bunlar. Evlilik duygusu da kuvvetli bir duygu... "Bu kuvvetli duygulara, belli bir zaman sabret ey kulum!" diyerek, insanın nefsine hakim olmasını öğretmeyi amaçlıyor İslâm dini.

Binâen aleyh, oruç tutarken insanın nefsine her yönden hàkim olması lâzım! Sadece yemek içmek gibi helâl şeyleri yapmamak tarzında değil de, bir de öteki alışkanlıkları terk etmeli!.. Bana meselâ, mektupla, kâğıt göndererek, telefonla soruyor bazı kimseler:

"—Hocam, biliyorum günahı, harama bakmamak gerekir ama, kendimi tutamıyorum!" diyor.

O kendini tutamama zaafiyetini izale etmek içindir oruç. Yâni kendini tutmayı öğrenecek insan, günahlardan kesilmeyi öğrenecek.

Onun için, orucun bu tarzda tutulması lâzım gelir. Bu tarzda tutulmazsa, Allah kabul etmez. Namaz da huşû ile kılınmazsa, kendisini insan namaza tam vermezse, Allah kabul etmez. Hac ve umre de huşû ile yapılmazsa, Allah kabul etmez. Yâni isyan

etmeden, günaha dalmadan, haram şeyleri yapmadan başarılması lâzım hac seyahatinin... Arkadaşları ile kavga ederse, haramları işlerse, günahlara dalarsa, o zaman haccı da havaya gider. Masrafları da boşa gider. O da kabul olmaz.

Zekâtı da karşı tarafı üzerek, kalbini kırarak, başa kakarak, minnet ederek, minneti altında fakiri ezerek verirse, onun da sevabı iptal olur.

Demek ki, ibadetlerin kabulü için güzel yapılması, güzel duygularla yapılması lâzım! Edîbâne, edebli olarak yapılması lâzım! Zarifçe yapılması lâzım! Sessizce, güzelce yapılması lâzım!.. Büyüklerimiz bunun misallerini göstermişler. Peygamber-i Zîşânımız, sahabe-i kirâm; *rıdvânu'llàhi teàlâ aleyhim ecmaîn*... Bunlar hayatlarında zarâfetin, edebin, ahlâkın en güzel nümûnelerini bizlere sunmuşlar. Onların hayatlarını da okumamız, onların güzel davranışlarını da bir ders olarak almamız lâzım!..

Abdullah ibn-i Ömer RA'ın meselâ hareketleri... Meselâ, Ebû Hüreyre RA'ın hareketleri... Meselâ, Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'in, Hazret-i Ömer Efendimiz'in hareketleri... Hayatında neler yaptıkları, nasıl davrandıkları, olayların karşısında takındıkları tavırlar... Bunların hepsi önemli! İşte bunlardan da ders almak lâzım!..

Ders sadece lisan dersi değil, sadece Arapça öğrenmek meselesi değil, sadece bilgileri öğrenmek değil; ahlâk ve edeb de öğrenilir. Zaten insan ahlâkı, edebi öğrenmeden sadece bilgi deposu haline gelirse, insanlığa faydalı da olmuyor. Meselâ, çok bilgili bir gangster olursa, çok zararlı oluyor. Bilgili ama gangster, haydut, mafia, kötü insan... O bilgisini kötü işlerde kullanıyor.

Onun için, edebi de öğrenecek, takvâyı da öğrenecek, makàm-ı ihsâna da ulaşmağa çalışacak... Allah'ın kendisini gördüğünü, her işinin Allah tarafından görüldüğünü, her sözünün Allah tarafından duyulduğunu bilerek, Allah'ın her yerde hàzır ve nâzır olduğunu bilerek, Allah'ın huzurunda edebe riayet edecek.

Edeb mea'llàh var, Allah'a karşı kulluk edebi var; *edeb mea'r-rasûl* var, Rasûlüllah'a karşı edeb var... *Edeb mea'ş-şeyh* var, *edeb mea'l-ihvân* var, *edeb mea'l-ebeveyn* var... Ana babaya edeb,

hocasına karşı edeb... Yemenin âdâbı, karı kocanın birbirine karşı âdâbı... vs.

الطُّرُوقُ كُلُّهَا آدَابٌ

(*Et-turûku küllühâ âdâbün*) “Tarikatların hepsi, bu edebleri öğreten edeb mektepleridir.” Edeb olmadığı zaman, bir işte hayır, bereket olmaz. Edebe çok riayet etmek lâzım!.. Her şeyin âdâbına riayet etmemiz lâzım!..

Âdâb ne demek?.. Bir şeyin hatasız, mükemmel olmasını sağlayan incelikler demek. İnceliklere dikkat etmeyen, kaba saba hareket edenler, güzel ibadetleri bile inceliklerine riayet etmedikleri zaman başaramazlar. Namaz kılar, kabul olmaz; oruç tutar, kabul olmaz; umre yapar, kabul olmaz; zekât verir, kabul olmaz... Hiç bir şeyi kabul olmaz. Neden?.. Kaba saba adam, Allah kabul etmiyor, “İstemiyorum senin bu ibadetini, sevmedim, beğenmedim. Güzel yapmadın!” der, sınıfta kalıverir insan, okuldan kovuluverir. Allah öyle etmesin...

Sevgili kardeşlerim, oruçlarınızı çok güzel tutun!.. Bedeninize de oruç tutturun, ruhunuza da oruç tutturun! Gözünüze de oruç tutturun, midenize de oruç tutturun, kulağınıza da oruç tutturun!.. Yâni, hiç birisi kötülük yapmasın, hiç birisi günah işlemesin... Hiç bir âzânızla günaha uğramayın, takvayı öğrenin!

Oruç, günahlardan, haramlardan sakınmayı, Allah’tan sakınarak cehenneme düşmemeye dikkat edecek şekilde yaşamayı sağlayacak bir ibadettir. Orucu emreden ayet,i kerimede, (*Leallekûm tettekùn*) “Ta ki takvâyı öğrenesiniz, takvâ ehli olasınız, müttakî bir kul olasınız.” buyruluyor. Orucu böyle güzel tutarsanız, Ramazan ayı hayırlı, başarılı geçmiş olur. Sınıfı geçmiş, diploma almış olursunuz, beş yıldız kazanmış olursunuz. İyi müslüman olmuş olursunuz.

Ramazan’ı böylece tutmanızı temenni ederim. Allah-u Teàlâ Hazretleri Ramazan ayını sizler, bizler ve bütün Ümmet-i Muhammed kardeşlerimiz ve bütün alem-i İslâm için hayırlı ve mübarek eylesin... Sevgili dinleyiciler, oruçlarınızı bu güzel kàidelere riayet ederek, âdâbıyla, ahlâkıyla, erkânıyla güzelce

tutun!.. Ramazanı güzel ihyâ edin, gecelerini ihyâ edin!.. Kur'an-ı Kerim'e sımsıkı sarılın, Kur'an'ı çok okuyun, mânâsını takib edin!.. Kur'an-ı Kerim ayıdır Ramazan aynı zamanda...

Ramazan tasavvuf ayıdır, zikr ü tesbihi çok yapın!.. Kur'an'ı çok okuyun, zikri çok yapın! Yolda yürürken, işinize giderken, gelirken eliniz tesbihli, diliniz dualı olsun...

Hayrı hasenâtı çok yapın! Fakirleri sevindirmeğe çalışın, gönüllerini alın!.. Onları yemeklerinize davet edin, dostları arkadaşları çağırdığınız gibi, sofranızda fukara da bulunsun... Böylece hayır yaparak, ziyafet vererek, sadaka vererek, zikir yaparak, Kur'an okuyarak, geceleri ihyâ ederek, teheccüd namazları kılarak, güzel sabırlar ederek; Allah sabredenlerle beraberdir diyerek, oruca sabredip, günahları işlememeğe sabredip, Allah'ın sizinle beraber olduğunun lezzetini duya duya, tatlı, güzel bir Ramazan geçirin...

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nden can ü gönülden dilerim ki, hepiniz Kadir Gecesi'ni güzelce, Allah'ın razı olduğu, kabul ettiği şekilde ihyâ edenlerden olun... Kadir Gecesi'ne isabet edin, Kadir Gecesini ihyâ edin, Kadir Gecesinde makbul ibadetler yapın...

Allah-u Teàlâ Hazretleri sizleri ve bizleri ve sevdiklerimizi; yakınlarımız var, çocuklarımız var, babalarımız, akrabamız var, arkadaşlarımız, dostlarımız var, gönül bağladığımız insanlar var... Sevdiklerimizle beraber sevgili kardeşlerim, hem dünyada, hem ahirette mes'ud ve bahtiyar eylesin... Cennetiyle cemâliyle cümlemizi müşerref eylesin... Cennetiyle cemâliyle müşerref olmamıza bu Ramazanımızı vesile eylesin...

Bu Ramazan, gafleti bıraktığımız, Allah'ın has kulları, muhsin kulları, müttakî kulları arasına girdiğimiz, ömrümüzde tarihî bir dönüm zamanı olsun, dönüm ayı olsun, dönüm yılı olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin cümlenizi...

Hepinize tebriklerimi sunuyorum. Hepinizden dualar bekliyorum... Tabii, hepinize dualar etmeyi de düşünüyorum.

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, aziz ve muhterem Akra dinleyicileri!..

19. 01. 1996 – Medine

32. MEDÎNE'DE RAMAZAN

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicilerim! Size bu sefer Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek Medîne-i Münevvere'sinden cuma konuşmamı yapıyorum, çok mutluyum. Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlenizin Ramazan-ı Şeriflerini mübarek eylesin... Ramazan'ın feyzinden, bereketinden istifade eden mü'min kullarından eylesin... Oruçlarınızı, teravih namazlarınızı, Kur'an-ı Kerimlerinizi, zikr ü tesbîhâtınızı, hayrât u hanesâtınızı, ikrâmâtınızı kabul eylesin... Bu aydan en güzel tarzda istifade edenlerden ve rızasını kazananlardan eylesin...

Burada da zaman zaman akşamları oturup, sohbet ediyoruz. Önce burayı şöyle bir kısaca anlatayım sevgili dinleyiciler! Sohbetin yapıldığı yer biraz göz önünde canlansın.

a. Medîne'den Manzaralar

Bir kere, hitab ettiğimiz kardeşlerimizin yaşadıkları yerlere göre burası günlük, güneşlik, sıcak bir yer... Latîf bir akşam oluyor. Gündüzleri yakmayan bir güzel sıcaklık oluyor. Evvelki haftalar, iki-üç hafta önceki geldiğimizdeki acı soğukları görmedik bu sefer. Latîf gidiyor Ramazan. Harem-i Şerîf'in, yâni Peygamber SAS Efendimiz'in mescidinin içini, akşamları bir göreceksiniz. Her zaman tabii kalabalık, rağbet var, izzet var, gayret var, şevk var. Herkes Peygamber Efendimiz'in mescidinde namazı kaçırmamak için vakitlice evinden çıkıp, koşup gidiyor ama, akşamleyin Mescid-i Saadet'in, Efendimiz'in mescidinin manzarası görülmeye değer, videoya alınmaya değen manzara.

Bir kere mescidin içi akşam namazında tıklım tıklım dolu... Bu Türkiye'de böyle değil! Akşam namazında, Ramazanlarda, Türkiye'de camiler çok tenhadır. Bir kaç takva ehli müslüman, "Camide namazı gene cemaatle kılayım, kaçırmayayım!" diye gelir; ötekiler hepsi, iftar ediyoruz, oruçluyuz diye evinde masasının başında olur. Böyle adet olmuş. Bu yanlış!.. Çünkü Ramazanda ibadete şevkimiz, gayretimiz artacağına göre, daha

kârlı, puan bakımından daha çok puan kazanacak, sevap kazanacak çalışmalar yapmamız gerektiğine göre, Ramazanda böyle camilerin daha çok dolması lazım! Akşam namazlarının daha kalabalık olması lazım!..

Öyle olmuyor, akşam namazlarında cami boş oluyor. Namazlar dört vakte iniyor. Kaç vakit namaz var?.. Beş vakit... E dörde iniyor neredeyse, akşam namazları kılınmıyor camilerde. Bazen gittiğimiz yerlerde görüyoruz, bakıyoruz müezzin de yok, imam da yok... Tabi kapıyı çalınca, kendimiz ezan okuyunca kalkıp geliyor,

"—Ee ne yapayım? Cemaat gelmeyince ben de evimde kılıveriyorum, meşrutada kılıyorum!" diyor.

Bu bizim ülkemizde bir kusur. Burada ise çok güzel bir meziyet... Burada tabii, İslâm'ın doğru olan şeklini görmüş oluyoruz. Cami akşam namazında tıklım tıklım dolu... Bunlar da bizim gibi oruçlu. Sabahtan akşama oruç tutan insanlar... Niye akşam namazlarında bizim camilerimiz boş da, bunlarınki dolu?.. Fark nedir?.. Bunlar namazı cemaatle kılmanın, evde kılmaktan yirmi yedi kat sevaplı olduğunu biliyor, sevaba daha çok gayret gösteriyor. Bizimkiler, Allah affeder diye düşünüyor, yemek yemeyi tercih ediyor. Halbuki öyle olmaması lazım!

Tabii camiye gittiği zaman orucu orada açar. Ezan okunduktan sonra namazı kılan, namazı kılmış olarak rahat bir şekilde sofrasının başına gelir.

Burada, Mescid-i Saadet'in içinde, bir kere ikindide sofralar kuruluyor. Yani ikindi namazını kıldınız mı, cami kalabalık. Bakıyorsunuz, hemen rulo şeklindeki muşamba sofra örtüleri yuvarlanıyor. Bir uçtan bir uca, saflar boyunca kocaman muşambalar seriliyor insanların önüne... Yani bu ne demek?.. Akşamleyin buradaki sofranın yeri burası... Yani yeri hazırlanmış oluyor. Herkes onun kenarına çekiliyor. Mescidin içi saf saf sofra doluyor. İkindi namazından sonra...

Ve bir güzel şey daha: İkindiden akşama kadar camide namaz kılarak, Kur'an okuyarak, tesbih çekerek ibadetle vakit

geçiriyorlar. Bu da çok sevaptır. Peygamber Efendimiz SAS'in hadis-i şerifinde var:[123]

انْتِظَارُ الصَّلاَةِ بَعْدَ الصَّلاَةِ

(*İntizarü's-salâti ba'de's-salâh*) "Bir namazdan öteki namaza kadar camide beklemek!" çok sevaptır. [İnsanın günahlarının affına, derecesinin yükselmesine sebep olur.] İnsan namaz kılsa da kılmasa da, camide namazı beklediği için namazdaymış gibi büyük bir mükâfat alır, büyük sevap alır.

Tabii, oruçlunun duası da makbul... Allah-u Teàlâ Hazretleri oruçlu kulunu seviyor; "Bu benim için şehvetini, yemesini, içmesini, arzularını terk etti, nefsine hàkim oldu. Kendi iradesine sahip çıktı, yemedi, içmedi; ağzı kokuyor açlıktan, gözleri baygınlaşmış, hali biraz süzülmüş, benzi sararmış..." diyor ve duasını kabul ediyor.

Duaların en güzel tarzda, en çok kabul edildiği, en büyük mükâfatların verildiği zamanlardan birisi de sevgili dinleyiciler, —hem Ramazan'da, hem başka zamanda— ikindi ve akşamın arasıdır. Güneşin battığı zamandır.

---

[123] Müslim, *Sahîh*, c.II, s.57, no:369; Neseî, *Sünen*, c.I, s.252, no:143; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.235, no:7208; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.94, no:139; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.133; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.15, no:2738; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.6, no:5; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.196, no:623; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.389, no:6503; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.455, no:528; Ebû Hüreyre RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.28, no:3158; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IV, s.475, no:2608; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.3, no:11007; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.189, no:698; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.90, no:177; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.507, no:1355; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.110, no:528; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.15, no:2739; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.379, no:488; Hz. Ali RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.314, no:1039; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.419, no:2725; Ubâde ibn-i Sâmit RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.284, no:26027,26029, 26043 ve c.XV, s.806, no:43200, 43292; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.314, no:3248; c.V, s.466, no:4504 – 4508; c.VI, s.17, no:4607.

Bir başkası nedir?.. Güneşin doğduğu zamandır. Sabah namazından sonra oturuyoruz, dua yapıyoruz, işrak vaktine kadar bekliyoruz, o sevapları alıyoruz. Hocamız'ın tertiplemiş olduğu *Evrâd-ı Şerîfe*'yi okuyoruz. Yasin-i Şerifleri okuyoruz, dualar ediyoruz, o vakti değerlendiriyoruz...

Bir de tabii, ikindiden sonra akşama kadar bir vakit var. Bunu değerlendiren pek olmuyor. Abdül'aziz Hocamız Rh.A dermiş ki;

"—Benim tecrübelerime göre, hayattaki kendi deneyimlerime göre, gàlibâ bu ikindiden akşama kadar beklemek daha da feyizli... Daha da çok sevap alıyor insan!.."diye buyurmuş.

Alim, mürşid-i kamil, mübarek insanların sözleri değer taşır. Öyle dediğine göre bizim de sabah namazından sonra işrak vaktine kadar zamanımızı evde Evrad okuyarak, zikrederek, cüz okuyarak değerlendirdiğimiz gibi, o vakti de değerlendirme alışkanlığımız inşâallah bundan sonra olur.

Tabii bu Harem-i Şerif'te, Mescid-i Nebevî'de bu da olmuş oluyor. Yâni, ikindiye gelenler akşama kadar bekliyorlar.

Biz de arkadaşlarla konuşuyoruz;

"—Nasıl, durumunuz müsait mi, akşama kadar durabilecek misiniz?.. Yâni, mideniz rahat mı? Abdestiniz sıkışmadan, rahat bir şekilde akşam namazını kılabilecek misiniz?" diye.

"—Kılabileceğiz..." diyorlar, kalıyoruz.

Hatta bizden daha babayiğitler vardır. Tahminim onlar akşam yemeğini yedikten sonra, yatsıya kadar bekleyip de, teravihi kılıp da, evlerine belki öyle gidiyorlardır. Bunlar da daha babayiğit tabii. Abdestli daha sağlam durabilen kimseler, değiştirme ihtiyacı olmayan kimseler.

Şimdi sofralar kuruluyor Mescid-i Saadet'in içinde, gayet güzel ve herkes sofrasına insan kazanmaya çalışıyor. Sofranın sahibi kimselerden birisi ayakta, gelene geçene güleç bir yüzle, tebessümle davette bulunuyor. En güzel sözleri söyleyerek;

"—Hacı efendi, lütfen bizim soframızı şereflendir, gel otur!" diye.

Kimisini kolundan tutuyor, kimisinin ayakkabısını alıyor elinden... Yarı şaka, yarı ciddi, yarı zorlama, yarı serbest, böylece sofrasına oturtmağa çalışıyor.

Bu neden kaynaklanıyor, ne sebeple böyle yapılıyor?.. Çünkü Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden biliyoruz ki, "Bir oruçluya isterse bir hurmayla bile, bir içim suyla bile iftar ettiren..." Yâni ona yardım ediyor. Oruç tutmuş akşama kadar, ona biraz bir şey vermiş oluyor. "İftar ettiren bir kimseye, o oruçlunun oruç tutmasından kazandığı sevap kadar sevap verilir; ama oruçlunun sevabından bir şey eksilmeden..." Onun misli veriliyor yâni, oruç tutana zarar yok. Oruç tutan, zaten o sevabını alıyor. "Ona iftar ettiren de, onun kazandığı sevap kadar sevap kazanır." diye hadis-i şerif olduğu için, herkes sevap kazanmaya gayret ediyor. Kolundan tutuyor insanları, sofrasına davet ediyor. Oturtmaya çalışıyor.

Hatta biraz ikindiden sonra camiye gelecekseniz, caminin kapısından arkadaşlarınızın olduğu mıntıkaya, oradaki sofraya varıncaya kadar, bin defa yolunuz kesiliyor. Önünüze birisi çıkıyor;

"—Bizim soframıza buyur!" diye, hiç tanımadığın insanlar. O güleç yüzle davet ettiği için siz de cevap veriyorsunuz;

"—Çok teşekkür ederim ama benim arkadaşlarım var, soframız var; müsaade edin oraya gidelim!" filan diyorsunuz.

Tabii bu lafları anlatmak zor olduğundan, bir kurnazlığı var bu işin: Bir arkadaş öteki arkadaşın elini tutuyor, sürükleyip götürüyor. Yâni bir sofra sahibi, bir müşteriyi yakalamış sofrasına götürüyor gibi olduğu için, kimse ona ses çıkartamıyor, artık bu sahiplenilmiş bir kimse diye. O zaman, rahatça sofranızın başına gidiyorsunuz.

Tabi herkesin dili kıpır kıpır, zikirle meşgul, dua ile meşgul... Elinde tesbihler. Bir ruhànî, mübarek, güzel hava... Güneşli tabii hava... Böyle umumiyetle günlük güneşlik oluyor, latif bir hava... Mescidin bir köşesinden şöyle etrafa baktığınız zaman, böyle ruhànî, ilâhî bir manzara ile, çok hoş bir manzara ile karşılaşıyorsunuz.

Tam iftara beş dakika kala, artık oruçlunun duası makbul diye, sofrada bir mübarek hocaefendi, yaşlı bir kimse, ak sakallı bir kimse, bilen bir şahıs elini kaldırıyor, umumî olarak dua ediyor. Yâni yemekten evvel, iftar olmadan önce... Herkes amin diyor, herkes kendi duasını ediyor. İftardan önce bu dua bitiyor. Ondan sonra top patlıyor, iftara geçiliyor.

Bir güzel adet burada, bu Hicaz'da, Suud'da: Akşam namazını da, oruçlular iftar etsin diye şöyle bir on dakika kadar geciktirerek kılıyorlar. Yani hemen kamet getirilip farza durulmuyor.

Herkes sofrasında ne getirmişse, şimdi müsaade ediyorlar birazcık pirinç gibi, ekmek gibi bir şey... *Dukka* dedikleri güzel kokulu bir baharat... Hurmanın çeşitleri, irileri, ufakları, *acve* cinsi, çelebi cinsi, süteri cinsi, buzdolabından çıkmışı, *rutab* cinsi, yarısı olmuş, yarısı taze, yarısı tatlanmış, çıtır çıtır, kıtır kıtır güzel hurma çeşitleri... Buzdolabından çıkmış olduğu için, buzlu buzlu Zemzem suları... Arap kahvesi, sarı renkli; *hel* denilen bir baharat konulmuş içine... O da mideye iyi gelirmiş, tansiyonu düşürürmüş, şekeri azaltırmış... Şifalı bir şey...

İşte bunlarla böyle güzel iftar ediliyor. Beş dakika içinde şöyle hafif, çok hafif bir iftariye oluyor. Ondan sonra kamet getiriliyor, cemaatle namaz kılınıyor. İsteyen evine gidiyor.

Bir güzel şey daha: Akşamla yatsının arası bir buçuk saat olduğu halde, Ramazan'da iki saat yapıyorlar. Yatsı namazının asıl saatinden yarım saat sonra ezanı okuyorlar, kılıyorlar. Bu da oruç tutan insanın yemek yemesi, abdest tazelemesi ve camiye yetişmesi bakımından çok münasib oluyor. Türkiye'de de gàlibâ, camilerde bu sene böyle yapılmaya başlanmış. Güzel bir şey...

Çünkü, yatsının zamanı geniştir. Akşamdan bir saat yirmi dakika sonra, bir saat kırk dakika sonra mevsimine göre, yatsının vakti girer. Sahur vaktine kadar yatsının kılınacak zamanı olduğu için, böyle acele etmeye bir mecburiyet yoktur. Yarım saat tehir edildiği zaman, herkes güzelce namazını kılabiliyor. Böyle güzel.

Tabi herkes burada sevap kazanmaya çalışıyor. İnsanların yüzlerinde, hareketlerinde, davranışlarında muazzam bir gayret görüyoruz Sevap kazanmak için koşuşuyor herkes... Sadakalar veriliyor, zekâtlar dağıtılıyor, iftar yemekleri, ziyafetleri çekiliyor, sahur ziyafetleri oluyor. Sahura çağırıyorlar. Sahurda da ziyafet çekiyorlar arkadaşlar birbirlerine... Sevap kazanmak için ellerinden geleni yapıyorlar. Neden?.. Çünkü gönül kazanmak çok

önemli... Mü'minlerin arasındaki arkadaşlık, muhabbet çok önemli...

b. Mü'minin ve Kâbe'nin Hürmeti

Peygamber SAS Efendimiz'in bir hadis-i şerifini, Abdullah ibn-i Ömer RA rivayet etmiş. Onu da okuyayım bu konuda... Peygamber Efendimiz SAS Hazretleri Kâbe-i Müşerrefe'ye nazar eylemiş. Tabii, Kâbe-i Müşerrefe dünyanın en mübarek mescidi yani ibadethanesi. Ta Hazret-i Adem Atamız zamanından hatıralarla dolu bir yer. Nice zamanlar oralarda ibadetler edilmiş, ibadethane yıkılmış, tamir edilmiş bu güne kadar gelmiş. Dünyanın en eski, en şerefli mescididir Kâbe-i Müşerrefe'nin olduğu yer. O Kâbe-i Müşerrefe'ye nazar etmiş, bakmış sevgiyle Peygamber Efendimiz, hitab eylemiş, buyurmuş ki:[124]

لَقَدْ شَرَّفَكِ اللهُ وَ كَرَّمَكِ وعَظَّمَكِ ، والْمُؤْمِنُ أَعْظَمُ حُرْمَةً مِنْكِ ، يَعْنِي الْكَعْبَةُ (طس. عن ابن عمرو)

RE. 348/9 (*Lekad şerrefeki'llâhu ve kerremeki ve azzameki, ve'l-mü'minü a'zamü hurmeten minki, ya'ni'l-kâ'beh.*) *Sadaka rasûlü'llàh.*

Hitab ediyor Kâbe'ye, diyor ki:

(*Lekad şerrefeki'llâhu*) "Allah seni şereflendirmiş, yâ Kâbe! (*Ve kerremeki*) Allah seni mükerrem eylemiş, (*ve azzameki*) Allah seni

---

[124] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.36, no:5719; Amr ibn-i Şuayb Rh.A, dedesinden.

Lafız farkıyla: Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.337, no:1955; İbn-i Mâce, c.XI, s.418, no:3922; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.76, no:5763; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.396, no:1568; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.327; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Lafız farkıyla: Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.37, no:10966; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.296, no:6706; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.I, s.254, no:263; *Kenzü'l-Ummâl*, c.1, s.287, no:817; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.151, no:2086; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.432, no:18527.

ulu eylemiş, muazzam eylemiş, şereflendirmiş. Soylu, ulu, şerefli bir binasın... Allah sana bu meziyetleri ihsan eylemiş ama, (*ve'l-mü'minü a'zamu hürmeten minki*) mü'minin hürmeti, mü'min kulun izzeti, kıymeti, hürmeti senden daha fazladır!" diye buyurmuş bir hadis-i şerifte...

Tabii, Peygamber Efendimiz söyleyince çok mühim oluyor, önem kazanıyor. İslâm'ın güzelliğini de gösteriyor. İslâm'ı bilmeyenlerin bu hadis-i şerifi duymasını o bakımdan isteyerek, özellikle sözümün arasında beyan etmek istedim. Müslüman kardeşlerimizin de bilmesini istedim. Müslüman kardeşlerimiz de insanın kıymetini bilsinler, birbirlerinin kadrini bilsinler, arkadaşlığın kıymetini bilsinler. Din kardeşliğinin ne kadar sevaplı olduğunu bilsinler... İnsanoğlunun ne kadar şerefli bir mahlûk olduğunu, Kâbe'den bile daha hürmetli olduğunu, gönlünün kırılmaması gerektiğini, gönlünün yapılması, gönlünün hoş edilmesi gerektiğini hiç kimse unutmasın!..

Bizim büyüklerimiz unutmamışlar. Yunus Emre'nin sözü ne kadar güzel! Halkımıza asırlarca önce öğretmiş; ilâhileriyle, şiirleriyle:

Bin Kâbe'den yeğrektir, bir gönül imâreti.[125]

---

[125] Dr. Mustafa Tatçı, *Yunus Emre Divanı*, s.366, ş. no: 380. Şiirin tamamı:

Nice bir besleyesin bu kadd ile kameti,
Düştün dünya zevkine, unuttun kıyameti.

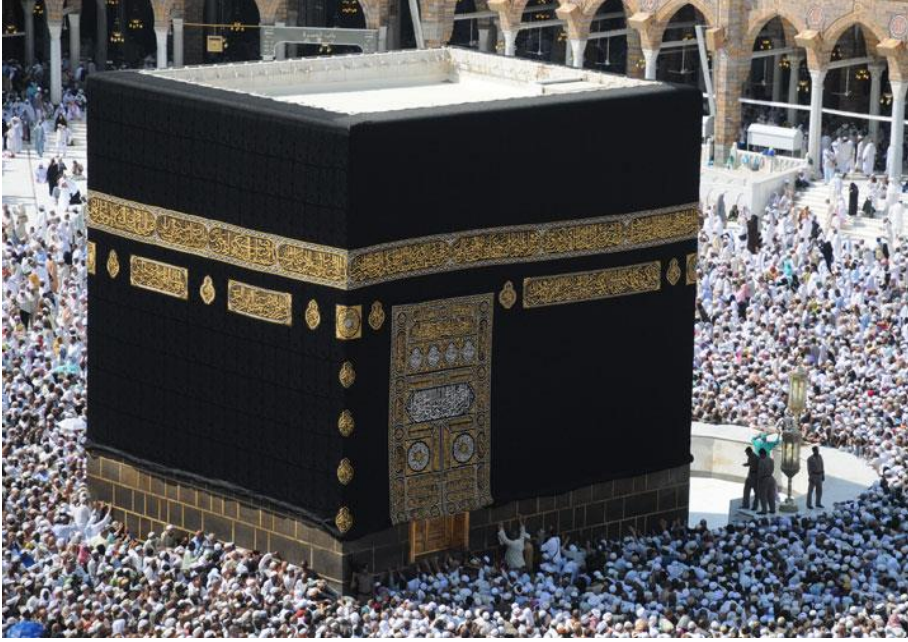
Topraktan yaratıldın, yine topraktır yerin,
Toprak olan kişiler, n'ider bu alâmeti.

Uslu değil delidir, yüce saraylar yapan,
Akıbet viran olur, cümlenin imareti.

Dürüş, kazan, ye, yedir, bir gönül ele getir,
Bin Kâbe'den yeğrektir, bir gönül imâreti.

Kerâmetim var diyen, halka sâlûsluk satan,
Nefsin müslüman etsin, var ise kerâmeti.

Nefsi müslüman olan, hak yola doğru varır,
Yarın ona olacak, Muhammed şefâati.

Yâni, “Bir gönül yapmak, bir gönlü hoş etmek, bir insancağızı sevindirivermek, bin Kâbe’den daha kıymetlidir... Bin defa Kâbe’yi tamir edip yapmaktan daha kıymetlidir.”

Tabii, nereye dayanarak söylüyor Yunus Emre bu sözleri?.. Bilgili insan, dini bilen bir insan; Peygamber SAS Efendimiz’in biraz önce okuduğum hadis-i şerifine dayanarak söylüyor: İnsanın kıymeti Kâbe’den üstün...

Kâbe’nin kıymetinin ne kadar üstün olduğunu herkes görüyor, cümle cihan halkı biliyor. Herkes nice milyonlar, masraflar yaparak, zahmetler ederek o mübarek Kâbe-i Müşerrefe’yi ziyarete geliyor. İhram bezini beline ağlaya ağlaya sararak, ağlaya

---

Yüz bin peygamber gele, hiç şefâat olmaya,
Vay eğer olmaz ise, Allah'ın inayeti.

Yunus imdi sen dahi, gerçeklerden ola gör,
Gerçek erenler imiş, cümlenin ziyareti.

ağlaya Lebbeyk çekerek, ağlaya ağlaya tavaf ederek, bu mübarek mescidi, bu mübarek binayı ziyaret ediyor. Tavaf ediyor, Hacerü'l-Esved'i öpüyor. Hacerü'l-Esved'i öpmek için, insanların böyle birbirleriyle izdihamı, yarışması, ben öpeceğim diye sevgisi, gayreti çok önemli...

Şimdi Peygamber SAS Efendimiz, herkesin bu kadar izzet ve itibar ettiği, uzak diyarlardan koştuğu, geldiği Kâbe-i Müşerrefe'yle, insanın kıymetini mukayese ediyor. "İnsan daha kıymetli!" diyor. Yanımızdaki insan, elimizin altındaki insan, belki çocuğumuz, belki eşimiz, belki komşumuz, belki kardeşimiz, belki iş arkadaşımız, belki de yabancı bir kimse... Her kim olursa olsun, netice itibariyle insan... İşte bir insanın gönlünü yapmak fevkalâde önemli!..

Onun için, buradaki insanlar tabii Arapça'yı daha iyi biliyorlar, doğrusu hadis-i şerifleri daha çok okuyorlar, ayet-i kerimeleri daha iyi anlıyorlar. Onlara da tabii, ayet-i kerimelerin mânâları tefsirle iyice anlaşılabilir ama, tefsir okumasalar da az çok kelimelerden sezinliyorlar, gözleri yaşarıyor, ağlıyorlar. Onun için, sevap kazanmaya, gönül kazanmaya gayret ediyorlar.

Biz de inşâallah sevgili kardeşlerim, sevgili dinleyiciler; insan kıymeti bilelim!.. Müslüman insanın kıymeti çok yüksektir. Onun gönlünü yapmak, onu sevindirmeye çalışmak çok önemlidir.

c. Ramazan'da Cömertliğin Artması

Biliyorsunuz, Ramazan deyince bazı çağrışımlar, hatırımıza hemen bir şeyler geliyor. Ramazan nedir?.. İlk çağrışım; Ramazan *mâh-ı gufràn*'dır. Ne demek?.. Allah'ın kullarını avf u mağfiret ettiği ay demek. Oruç tutacak, tevbe edecek, *Estağfiru'llàh* diyecek, ibadet edecek, teravih kılacak; Allah mağfiret edecek. Gufran ayı, Allah'ın çok kullarını, her iftar vaktinde nice nice cehennemi hak etmiş kulları bağışlayıp affettiği bir ay.

Ramazanda başka bir çağrışım, hatırımıza derhal gelen kelimelerden birisi; Ramazan, *mâh-ı Kur'an*, Kur'an ayıdır. Peygamber Efendimiz Ramazanda, Kur'an-ı Kerim'i baştan sona okuduğu için Cebrail AS'la; biz de Ramazanda hatim indirmeye çok gayret ediyoruz.

Kur'an-ı Kerîm'e çok çalışmamız lâzım, ezberimizi arttırmamız lâzım, hatim yapmamız lazım!.. Kur'an-ı Kerîm'le ilgili gayretimizin —mânâsını anlama yolundaki gayretimizin de, tefsiri ile ilgili gayretimizin de— artması lâzım!..

Bir başka çağrışım nedir?.. Peygamber SAS insanların en cömerdiydi. Çok kerametli, çok ikramlı, çok cömert idi Peygamber Efendimiz ama, en cömert olduğu ay da Ramazan ayı idi. Demek ki, Ramazan ayında bizim de cömertliğimizi arttırmamız lâzım!..

"—Ben zaten başka aylarda da hayrımı yapıyorum!" diyebilir insan ama, Ramazan'da daha önemli... Bu ayda verilen sadakaların, zekâtların, yapılan hayrât ü hasenâtın Ramazan'da mükâfatı çok daha fazla...

Onun için bazı büyük zatlar, zekâtlarını Ramazan'da vermeye gayret ediyorlar, Ramazan'da dağıtıyorlar. Neden?.. Sevabı daha fazla diye. Biz de hayrat ü hasenatımızı, sadaka ve zekâtlarımızı bu ayda vermeye çalışırsak, verirsek, sevabı daha fazla olacağı için, çevremizi düşünelim, tanıdığımız kimselere vermeye çalışalım! Tanıdığımız fakirleri bulmaya çalışalım, gerçekten fakir olan insanları anlamaya çalışalım! Onları bulup, vermeye çalışalım hayırlarımızı, zekâtlarımızı...

Gerçekten ihtiyacı olan bölgeler var bir de. Meselâ taşrada, Anadolu'nun bazı fakir yerleri var. Ayrıca mesela, Kuzey Irak'taki kardeşlerimiz var; çok yoksul durumdalar, ablukadan da çok bunalmış durumdalar... Kafkasya'daki kardeşlerimiz var. Makedonya'da, Bosna'da, Hersek'te kardeşlerimiz var, Afrika bize biraz uzak gibi görünüyor ama Somali'de, diğer Afrika ülkelerinde kardeşlerimiz var. Organizasyonlar yapabiliriz. Artık Türkiye gelişti, beynelmilel ticareti ve münasebetleri güzel yapabiliyor. Hayratımızı oralara da götürüp verebiliriz, fakir yerlere... Birisini görevlendiririz, gider orada dağıtır. Böyle bir sistem, organizasyon yapmak mümkün...

Gönül kazanmalı, hayrı, hasenatı arttırmalı, böylece çok sevaplara nail olmaya çalışmalı!..

Peygamber SAS Efendimiz'in Ramazan ayında cömertliğini arttırması; zaten kendisi cömert, zaten günahları bağışlanmış, o

Ramazandaki gayretinin fark edilir bir hale gelmesi gözümüzün önünden gitmemeli.

d. Vefat Edene Kelime-i Şehadet Telkini

Allah-u Teàlâ Hazretleri oruçlarınızı kabul eylesin... Teravihlerinizi, hatim sürmenizi, mukabele okumanızı, zikirlerinizi, iftar sahur ziyafetlerinizi, yaptığınız her türlü hayırları kabul eylesin... Bir anınızı bile boş geçirmemeye gayret edin!..

Dün akşam, otelde hacı kardeşlerimizi, umreci kardeşlerimizi topladık. Peygamber SAS'in bir hadis-i şerifini okuduk Onu da size okuyuvereyim de sohbetimi öyle bitireyim. İbn-i Abbas RA'dan rivayet edildiğine göre Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[126]

لَقِّنُوا مَوْتَاكُمْ شَهَادَةَ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ ، فَمَنْ قَالَهَا عِنْدَ مَوْتِهِ وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ . قَالُوا : يَا رَسُولَ اللهِ ، فَمَنْ قَالَهَا فِي صِحَّتِهِ ؟ قَالَ : تِلْكَ أَوْجَبُ وَأَوْجَبُ ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ جِيءَ بِالسَّمَاوَاتِ وَالأَرَضِينَ وَمَنْ فِيهِنَّ ، وَمَا بَيْنَهُنَّ ، وَمَا تَحْتَهُنَّ فَوُضِعَتْ فِي كِفَّةِ الْمِيزَانِ ، وَ وُضِعَتْ شَهَادَةُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ فِي الْكِفَّةِ الأُخْرَى ، لَرَجَحَتْ بِهِنَّ

(طب. عن ابن عباس)

---

126 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.12, s.254, no:13024, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.568, no:42206; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.65, no:3916; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVII, s.450, no:18571.

RE. 349/3 (*Lekkınû mevtâküm şehadete en lâ ilâhe illa'llàh*) "Vefat etmek üzere olan hastalarınıza, —muhtezir diyoruz, halet-i nezi'de diyoruz— ölmek üzere olan kişilere *Lâ ilâhe ila'llah* sözünü telkin edin! Yanında söyleyin, o da söylesin!"

(*Femen kàlehâ inde mevtihî vecebet lehü'l-cenneh*) "Çünkü, kim ölürken son sözü *Lâ ilâhe illa'llàh* olursa, cennet ona vacib olur." diye müjdeledi ve emretti Peygamber Efendimiz. "Vefat eden kimselere, mevtanıza *Lâ ilâhe illa'llàh*'ı, şehadet kelimesini, *Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh*'ı telkin edin!" diye.

(*Kalû: Yâ rasûla'llàh, femen kalehâ fi sıhhatihî*) Sordular, dediler ki: "Böyle ölüm anında söyleyenlere cennet vacib oluyor, cennete gidecek gibi oluyor; sıhhatli halindeyken *Lâ ilâhe illa'llàh* dese, *Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh* dese, onun hali ne olur?" deyince, Efendimiz müjdeledi, buyurdu ki:

(*Kale: Tilke evcebe ve evcebe*) "Ooo, bu daha çok cenneti vacib kılar, daha çok cenneti vacib kılar!" Sıhhatliyken söyleyince, daha çok cennetlik olması garantili olur. Çünkü, vefatında insan öleceğini biliyor, dünyadan ümidi kalmıyor, ahirete elbette imanla göçmek ister ama; sıhhatli halindeyken keyifler var, zevkler var, günahlar var, haramlar var, şeytan var, nefis var... Günahlardan kendisini tutarak, ibadetleri yaparak, zikrini yaparak, sıhhatli haldeyken, yani şerre, günaha kayma durumu, imkânı varken *Lâ ilâhe illa'llàh* demek, daha da büyük bir güç istiyor, daha büyük bir ruh kuvveti istiyor. Onun tabii, cenneti kazanması daha gerekli olur, diye Efendimiz müjdelemiş. O bakımdan, *Lâ ilâhe illa'llàh*'ı çok söylemeliyiz.

Hadis-i şerifi tamamlayayım:

(*Ve'llezî nefsî bi-yedihî*) "Canım elinde olana, yâni Allah'a yemin ederim ki, (*lev cîe bi's-semâvati ve'l-aradîne*) eğer semalar ve yerler —yedi kat sema, yedi kat yer— getirilse, (*ve men fîhinne*) onların içindeki varlıklar getirilse, (*ve mâ beynehünne ve mâ tahtehünne*) üstündeki varlıklar getirilse, altındaki varlıklar getirilse, (*ve vudıat fî kefeti'l-mîzân*) ahiretteki amellerin tartılacağı terazinin bir kefesine konulsa; (*ve vudıat şehâdeti en lâ ilâhe illa'llàhu fi'l-keffeti'l-uhrâ*) karşı kefesine de kelime-i şehadet, *Lâ ilâhe illa'llàh* konulsa, (*leruccihat bihinne*) o daha ağır basar!" diyor. Yâni semalardan, yerlerden, yerlerin göklerin

içindeki, altındaki, arasındaki varlıkların ağırlığından, sevap bakımından daha kıymetli oluyor.

أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

(*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû*) demek çok önemli... Çünkü, insanın bütün iyilikleri imana dayanıyor. Mü'min-i kâmil olduğu zaman... Her türlü hayrât u hasenatı hacı babalar yapıyor, mü'min insanlar yapıyor, severek yapıyor. O bakımdan bunları çok söylemek gerekiyor.

Siz de bu mübarek ayda bu hadis-i şeriften hatırınızda olsun sevgili dinleyiciler, bir saniyenizi bile boşa sarf etmemeğe gayret edin! Ağzınız zikirle meşgul olsun...

Yunus Emre'miz Rh.A'in sözünü söyleyeyim:

Yunus sen bu dünyaya niye geldin?
Gece gündüz Hakk'ı zikretsin dilin!
Evliyâya uğramaz ise yolun,
Göçtü kervan kaldın dağlar başında!.. [127]

---

[127] Dr. Mustafa Tatçı, *Âşık Yunus*, s.139, ş. no: 168. Şiirin tamamı şöyle:

Nice bir uyursun, uyanmaz mısın?
Göçtü kervan, kaldın dağlar başında...
Çağrışır dellallar, inanmaz mısın?
Göçtü kervan, kaldın dağlar başında!

Bülbül olup dost bağında ötegör,
İyi amellerle yükün tutagör,
Efendimin kervanına yitegör,
Göçtü kervan, kaldın dağlar başında!

Emîr hac göçeli hayli zamandır,
Muhammed cümleye dindir imandır,
Delilsiz gidilmez yollar yamandır,
Göçtü kervan kaldın dağlar başında!..

Yunus, sen bu dünyaya niye geldin?
Gece gündüz Hakkı zikretsin dilin!

diyor. Yâni, “Bu dünyaya niye geldin?.. Allah’a ibadet etmeye geldin! O halde gece gündüz Allah’ı dilin zikretsin!” diyor Yunus Emre... O da tabi yine hadis-i şeriflere dayalı, dînî bilgilerin desteklediği bir emir.

O bakımdan, Ramazan’da oruç tutun, gözünüze sahip olun, haramlara bakmayın!.. Dilinize hakim olun, zikrullahla, şehadet kelimesiyle, *Eşhedü en lâ ilâhe illa’llàh* diyerek, *Allah* diyerek, dâimâ sevap kazanın!.. Oruçlarınızı güzel tutun, teravihlerinizi kılın, camiyi cemaati terk etmeyin!.. Akşam namazlarını da camide kılın, iftarlık alın yanınıza... Hatta bir kutu bir şey alın, baklava, börek, hurma; camiye onunla gidin, etrafınızdaki insanların da oruçlarını siz açtırırsanız, onların sevabı kadar sevap da kazanırsınız. Hem de namazı evvel vaktinde cemaatle kılıp, büyük sevabı kazanmış olarak evinize gelirsiniz. Çoluk-çocuğunuzla ondan sonra, akşam iftarınızı geniş olarak yaparsınız.

Allah-u Teàlâ Hazretleri ibadetlerinizi kabul eylesin... Ramazan’dan istifade etmenizi nasib eylesin... Ramazan bitince, hakîkî bayramı; hem bu dünyada, hem ahirette bayram etmeyi Allah nasib eylesin... Hem iftar vaktinde sevindiğiniz gibi; artık yemek yiyoruz, açlık bitiyor diye iftar ederken tabi oruçların bir ferahı, sevinci oluyor. Hem buradaki sevinciniz olsun, hem de ahirette Allah öylece sevindirsin... Cennetiyle, cemaliyle cümlenizi müşerref eylesin, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu’llàhi ve berekâtühû!..

02. 02. 1996 - Medine

Evliyaya uğramaz ise yolun,
Göçtü kervan, kaldın dağlar başında!

33. ZEKÂTINIZI RAMAZAN'DA VERİN!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Allah-u Teàlâ Hazretleri hem Ramazan ayının, hem de bu mübarek cuma gününün her türlü mânevî ikramlarına ermenizi cümlenize nasib eylesin...

a. Ramazan'ın Güzellikleri

Ramazan sonsuz güzelliklere sahip, çok meziyetleri olan, çok kıymetli bir ay müslümanlar için, mü'minler için, Allah'ın rızasını kazanmak isteyen insanlar için...

Ramazan'ın muhtelif yönlerden bakıldığı zaman görünüşleri var. Ramazan bir bakıma gufran ayıdır, yâni Allah'ın kullarını mağfiret eylediği aydır. İftar saatinde böyle ellerini açıp Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne yalvaran o oruçlu kullarının Allah-u Teàlâ Hazretleri dualarını reddetmez. Nice nice azabı hak etmiş kulunu bu ayda, bu oruç bereketiyle, iftar zamanının güzel haliyle afv u mağfiret eyler.

Bir bakıma Ramazan'ı gufran ayı, müslümanların Allah'ın gufrânına erdiği, afv u mağfiret olduğu ay olarak değerlendirebiliriz. Bunu konuşmalarda tabii alimler, hocaefendiler her zaman söylüyorlar. Biz de Allah'ın lütfuna erelim, mağfiretine mazhar olalım diye ibadetlerimizi yapıyoruz. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi umduğumuza nail eylesin... Rahmetine, mağfiretine mazhar eylesin... Cennetiyle, cemâliyle cümlemizi müşerref eylesin...

Ramazan bir bakıma, bir başka yönden yaklaşıldığı zaman Kur'an-ı Kerim ayıdır. Gerçekten Peygamber SAS Efendimiz'in de Kur'an-ı Kerim'i baştan sona tekrar ettiği, Kur'an'a daha fazla eğildiği bir aydır. Biz de Efendimiz'in o hareketinden feyiz alarak, esinlenerek Ramazan'da mukabeleler okuyoruz. Peygamber SAS Efendimiz'in Cebrâil AS'la Kur'an-ı Kerim'i karşılıklı okuyarak mukabele edip, dinlemek sûretiyle tekrarladığı gibi, mü'minler de

hafızlar okuyor, dinliyorlar, Kur'an-ı Kerim'den takip ediyorlar. Ramazan Kur'an-ı Kerim ayıdır aynı zamanda.

Ben bu konuşmamda, Ramazan'ın bir başka yönünden bahsetmek istiyorum. Tabii, Ramazan'ın insan ruhu üzerindeki, bedeni üzerindeki tesirleri son derece güzel! Çok enfes bir ibadet... Bedeni rahatlandırıyor, mideyi dinlendiriyor, bütün sindirim cihazı bu ayda bir tatil yapmış oluyor, dinlenme yapmış oluyor. Gündüzleri oruç tutmak suretiyle, irade kuvvetleniyor, insanın ruhî kuvveleri, melekeleri, istidatları, kabiliyetleri gelişiyor. Ve ruhen temizleniyor. Fakirin halini anlıyor, onun açlığını, ızdırabını kendisi de yapay olarak uyguladığı için görmüş oluyor. Ramazan bir bakıma hayır ayıdır, bağış ayıdır, fakirleri kollama, gözetme, onlara yardım etme ayıdır. Ben bu nokta üzerinde durmak istiyorum bu konuşmamda.

Biliyorsunuz Peygamber SAS Efendimiz sahih, sağlam bir hadis-i şerifinde, İslâm'ın beş temel üzerine kurulduğunu ifade buyurmuşlardı. Birisi; Allah'ın bir olduğuna, Rasûlüllah'ın onun elçisi olduğuna şehadet etmek, şahid olmak, ikrar etmek, söylemek, kabul etmek. Bu çok önemli tabii... Allah'a inancını insan ifade etmiş oluyor. Allah'ın kendisine elçi olarak gönderdiği Muhammed-i Mustafâsına inandığını kabul ettiğini ve onun emirlerine uyacağını beyan etmiş oluyor.

Binâen aleyh, Peygamber Efendimiz'in izinden yürümenin ifadesi olmuş oluyor, sünnet-i seniyyesine sarılmanın ifadesi oluyor. Önemli, temel şey bu... Bir insanı mü'min yapan ve en güzel noktaya getiren ilk önemli büyük tercih bu: Allah'ın varlığına inanmak, Rasûlüllah'ın peygamber, onun peygamberi, haber getiricisi, ondan bize, insanlara Allah'ın emirlerini tebliğ eden yüce vazifeli bir elçi olduğuna inanmak, yâni Rasûlüllah'ın dediklerine uyacağım demek oluyor bu, Rasûlüllah'a tâbi olacağım demek oluyor. Çok önemli...

Bunu bastırarak söylemek istiyorum. Bir müslümanın zihniyet bakımından en önemli yönü, Rasûlüllah'a her yönden, her bakımdan tam bağlanmasıdır. Ne demişse kabul edecek. Onun hükmünü itirazsız, içinden herhangi bir tereddüt veya itiraz geçmeden kabul edecek ve gönlünü ona bağlayacak, Rasûlüllah Efendimiz'e tam ittibâ edecek. Bunu da böylece kısaca söyleyelim.

Ondan sonra biliyorsunuz namaz kılmak var, elhamdü lillah Ramazan'da tabii her zaman kıldığımız farz namazlardan ayrı bir de bu Ramazan'a mahsus geceyi değerlendiren, çok sevap kazanmaya vesîle olan *teravih namazı* var. Ayrıca tabii sahura kalkan insanın o vakti değerlendirip, abdest alıp, *teheccüd namazı* kılması çok sevap kazandırır. Çünkü, "Geceleyin kılınan iki rekat namaz, dünyadan ve dünyanın içindeki her şeyden daha hayırlıdır." diye hadis-i şerif var.

Namaz, bir insanı devamlı, Allah'ın kulu olduğunu hatırlamasına, onu hatırlamaya çeken bir ibadet olduğu için günün belli, kritik zamanlarında, "Ben Allah'ın kuluyum, huzuruna çıkmam lâzım, kulluğumu arz etmem lâzım!" diye düşünüldüğü için, çok önemli bir ibadet ve dinin direğidir. İnsan o suretle, bütün günlük hayatı boyunca Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne bağlılığını hatırlayarak, iyi bir müslüman olmak gayretini tazelemiş oluyor ve iyi müslümanın yapması gereken işleri yapmaya hız kazanıyor, kuvvet kazanıyor.

Namaz, kötülükleri yapmamak için de güzel bir vesile oluyor. Onun için:

إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ (العنكبوت:٤٥)

(*İnne's-salâte tenhâ ani'l-fahşâi ve'l-münker*) [Muhakkak ki, namaz, hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar.] (Ankebut, 29/45) buyruluyor ayet-i kerimede. Namaz insanı fuhşiyattan, kötülüklerden de alıkoyar yâni. Yapacaksa bile yapmaz duruma getirir. Bu da çok önemli vazife...

b. Zekâtın Farz Oluşu

Ondan sonra zekât geliyor. Otuz küsür yerde, Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teàlâ Hazretleri,

أَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَ آتُوا الزَّكٰوةَ (البقرة:١١٠)

(*Ekîmu's-salâte ve âtü'z-zekâte*) "Namaz kılın, zekât verin!" (Bakara, 2/110) diye bize emir buyurmuş. Bu da zekâtın ne kadar önemli bir ibadet olduğunu gösteriyor.

Şimdi ben bu konuşmamda, zekâtı hatırlatmak istiyorum siz sevgili dinleyicilerime, kardeşlerime. Biliyorsunuz *zekât*, zengin insanın varlığından, malından, mülkünden, ilmihal kitaplarında detayı yazılı şekilde, miktarda, ölçüde verdiği bir hayır, bir farz... Çok önemli bir farz, İslâm'ın yüceliğini gösteren bir güzel alâmet... Yâni İslâm, insanların birbirleriyle kardeş olduğunu söze bırakmıyor, yardımlaşmaya da aktarıyor ve mü'minler fakir kardeşlerini kendi imkânlarıyla kollayıp, onları da elemden, fakrın, yoksulluğun sıkıntılarından kurtarma çalışması yapıyorlar. Çok önemli.

İslâm'ın sosyal yönünün, sosyal adaleti sağlayan yönünün ne kadar kuvvetli olduğunu gösteren bir hükmü bu zekât... Allah bir farz olarak emrediyor. Kazancının, mal varlığının, mülk varlığının, ticari varlığının bir kısmını fakirlere vermesini emrediyor. Bu bir ibadet oluyor.

Tabii bunun için şartlar var... Şartlardan bir tanesi, o elindeki varlığın bir sene elinde kalması. Yâni, hemen aldığı bir şeyden

değil, üzerinden bir senenin geçip bir sene tamamlandığı zaman verilmesi lâzım! Senede bir verildikçe, on iki ay geçtikçe, o zaman zekât vermek gerekiyor.

O halde insanın eline malı mülkü her zaman geçebildiği için, her zaman tabii zekât vermesi gerekebilir. Fakat zekât vazifesini aksatmadan muntazam yapmak için, hani dükkânların, tüccarların, müesseselerin yılın belli zamanlarında envanter çıkartıp, kâr zarar hesaplarını çıkartıp sonucu öğrendikleri gibi, bunu belli bir zamana bağlamak da pratik bakımdan iyi olur. Serbesttir, insan istediği zaman zekâtını verir ama, Ramazan'da vermesi uygun olur. İşte her Ramazan geldiği zaman oruç tutuyor, dinî duyguları kuvvetleniyor. O zaman zekâtını da verir, böylece bir programa bağlamış olur; bir.

İkincisi; Ramazan'da yapılan hayrın hasenatın sevabı çok olduğundan, Ramazan'da zekât verdiği zaman, başka zamanda verdiğinden daha çok sevap alacağından, ben kardeşlerime acizâne Ramazan'da zekâtlarını vermeye gayret etmelerini tavsiye edeceğim.

Tabii bence zenginin cebinin bir kenarında zekâtından parası bulunmalı! Yeri gelince, tam müstehak olan, lâyık olan bir fakir gördüğü zaman, hemen eline tutuşturuvermesi, ayırdığı zekâtı verivermesi uygun olur. Ama özellikle hatırlatayım, kardeşlerimiz Ramazan'da zekâtlarını da versinler. Oruç tutuyorlar, çok sevap kazanıyorlar... Namazları kılıyorlar, teravih namazlarını kılıyorlar, gece ibadetlerini yapıyorlar, Kur'an-ı Kerim okuyorlar; çok sevaplar kazınıyorlar... Bir de bu zekât vazifelerini yapmalarını hatırlatmak istiyorum.

Allah-u Teàlâ Hazretleri Peygamber SAS Efendimiz'e hitaben buyuruyor ki, *bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:*

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا (التوبة:١٠٣)

(*Huz min emvâlihim sadakaten*) "Ey Rasûlüm, o mü'minlerin mallarından bir kısmını sadaka olarak al! Onların İslâm'a bağlılıklarının, sadakatlerinin, doğruluklarının, kalblerinin doğru

ve temiz olduğunun alâmeti olarak, onların mallarından böyle bir miktar al!"

Nasıl bir sadaka?.. (*Tutahhiruhüm ve tüzekkîhim bihâ*) "Onu almak suretiyle, o sadaka onları temizleyecek. Sen onların mallarından o vergiyi almak suretiyle, onları temizlemiş olacaksın ve bu sadakayla onları maddeten, mânen tertemiz, pırıl pırıl, sâfî müslümanlar haline getireceksin." (Tevbe, 9/103) diye emrediyor.

Peygamber Efendimiz, kendisine zekât alma emri gelince, tabii müslümanlara bildirdi. O zamanın müslümanları cân u gönülden, seve seve mallarını Allah yolunda verdiler.

Kur'an-ı Kerim'in otuz kadar yerinde de, yine zekât vermek emrediliyor. Zekâtta, hem bizim şu anda kullandığımız zekât kelimesi tâbir olarak Kur'an-ı Kerim'de geçer, o kelimeyle anlatılır; hem de sadaka kelimesiyle ifade edilir. Meselâ, (*huz min emvâlihim sadakaten*) ayet-i kerimesinde, sadakadan maksat zekâttır. Zaten sadaka insanın iyi müslüman olduğunu, sadakatini göstermek için verdiği bağıştır. Farz olanına zekât diyoruz. Farz olmayanını da biz sadaka olarak kullanıyoruz:

"—Fakire sadaka verdim." diyoruz.

Kur'an-ı Kerim'de sadaka, bazen böyle zekât mânâsına gelir.

c. İmandan Sonra Namaz ve Zekât

Şimdi bu parayı vermezse, müslümanların durumları ne olur?.. Tabii bunu vermediği zaman, maddeten ve mânen çok kötü duruma düşer. Zengin olduğu halde, fakirlere böyle yardım yapması gerektiği halde, yapmadığı için dünyada da zararını görür, malına telefât gelir; ahirette de azâbını, ikàbını görür.

Bu hususta İmam Buhârî ve Müslim'in, ki bunlar iki en büyük hadis alimleri, en meşhur iki hadis alimidir. İbn-i Abbas RA'dan, yâni Peygamber Efendimiz'in amcası oğlu Abdullah'tan rivâyet ettikleri bir hadis-i şerifi okumak istiyorum.

Biliyorsunuz, Hazret-i Abbas Peygamber Efendimiz'in amcasıydı. Ve çok sevdiği hürmet ettiği bir amcasıydı. Tabii, amca babanın kardeşi olduğundan her zaman sevilir, akrabalar sevilir: fakat, Hazret-i Abbas'ı çok severdi. Hazret-i Hamza RA da bir amcasıydı, biliyorsunuz Uhud Harbi'nde şehid düştü. *Seyyidü'ş-şühedâ*, şehidlerin efendisi sahabeden. Hazret-i Hamza Efendimiz'i de çok severdi Peygamber Efendimiz.

Bu Abbas'ın oğlu Abdullah da, Peygamber Efendimiz'in çağında gençti. Peygamber SAS Efendimiz, bazen onu bineğinin arkasına da bindirirdi:

"—Bin bakalım benim arkama, devemin arka tarafına sen de otur." diye, bindiği devenin arkasına bindirirdi.

Hacda Arafat'a çıkarken arkasına aldığını rivayetlerden biliyoruz. Gençti, çok zekiydi ve çok güzeldi. Yüzü güzeldi, boyu posu güzeldi ve çok güzel konuşurdu. Konuştuğu zaman son derece enfes ifadesi, sözü, seçtiği kelimeler itibariyle, tonu itibariyle çok beğenilirdi ve ilmi de çok yüksekti. Yâni, ashabın dinî bilgileri en iyi bilen, Kur'an-ı Kerim'i en iyi bilen şahıslarından, yedi kişiden birisidir. O rivâyet ediyor ki...

İmam Buhârî ve Müslim'in rivâyet etmeleri, bu hadisin çok sağlam olduğunu da, ayrıca sahih olduğunu da gösteriyor. Okuyalım! Abdullah ibn-i Abbas RA diyor ki:[128]

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، بَعَثَ مُعَاذًا إِلَى الْيَمَنِ، فَقَالَ: إِنَّكَ تَأْتِي قَوْمًا مِنْ أَهْلِ كِتَابٍ، فَادْعُهُمْ إِلَى شَهَادَةِ أَنْ لاَ إِلهَ إِلاَّ اللَّهُ، وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ. فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لِذٰلِكَ، فَأَعْلِمْهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَ لَيْلَةٍ. فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لِذَلِكَ فَأَعْلِمْهُمْ أَنَّ اللهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ صَدَقَةً تُؤْخَذُ مِنْ أَغْنِيَائِهِمْ وَتُرَدُّ عَلٰى فُقَرَائِهِمْ، فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لِذٰلِكَ، فَإِيَّاكَ وَ كَرَائِمَ أَمْوَالِهِمْ. وَاتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ، فَإِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ (خ. م. د. ت. ه. حب. خز. قط. هب. عن ابن عباس)

(*Enne rasûla'llàh salla'llàhu aleyhi ve selleme bease muàzen ile'l-yemen*) "Peygamber Efendimiz Muaz ibn-i Cebel'i Yemen diyarına gönderdi." Biliyorsunuz Peygamber SAS Efendimiz, kendisi İslâm'ı çevresine anlatıp, insanları İslâm'a davet edip irşad ettiği gibi, onları İslâm'a soktuğu gibi, ashabı yaptığı gibi;

---

[128] Buhàrî, *Sahîh*, c.VI, s.2685, no:6937; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.50, no:19; Ebû Dâvud. *Sünen*, c.I, s.498, no:1584; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.21, no:625; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.568, no:1783; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.461, no:1614; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.58, no:2346; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.370, no:156; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.135, no:4; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.101, no:88; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.8, no:12915; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.112; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.145, no:2615; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.23; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

ashabını da yetiştirip onların Kur'an-ı Kerim'i iyi bilenlerini, dini iyi bilenlerini, iyi anlatabilenlerini muhtelif bölgelere, kabilelere, gruplara dini öğretsin diye gönderirdi. Yemen'e gönderdiği Muaz ibn-i Cebel RA, oraya Peygamber Efendimiz'in temsilcisi olarak, İslâm'ı öğretmek için ve orada idari görev yapmak için görevlenip giderken, (*fekàle*) ona Peygamber Efendimiz'in tavsiyeleri var, gönderdiği görevliye. Onları okuyacağım şimdi, şunları söyledi.

Biliyorsunuz Yemen, Peygamber Efendimiz'in doğduğu bir yer olan Mekke'nin güneyinde yer alan bir diyardır. Bugün de biliyorsunuz Arap yarımadasının güneybatısında yer alıyor. Suudî Arabistan'a komşu bulunuyor. En büyük şehri San'a şehri… Tabii Peygamber Efendimiz'in zamanında orada Hristiyanlık yayılmış, oralara kadar gelmiş bulunuyordu. Orada kilise vardı San'a'da ve bu kiliseye Bizans'tan yıllık bağışlar giderdi, yardımlar, tahsisatlar giderdi.

İşte öyle bir diyara, Peygamber Efendimiz İslâm'ı öğretmek üzere gönderiyor Muaz ibn-i Cebel RA'ı ve buyuruyor ki:

(*İnneke te'tî kavmen min ehle'l-kitâbî*) "Sen öyle bir topluluğa gidiyorsun ki, kendilerine daha önce kitap indirilmiş, binâen aleyh ehl-i kitap tabir edilen kitap sahibi, kendilerine kitap indirilme meziyetine sahip topluluklardandır onlar. Öyle bir topluluğa gidiyorsun sen." Yâni, onlar tamamen böyle putlara, taşlara tapınan müşrikler gibi, putperestler gibi değil; peygamber tanımış, kendilerine ilâhî kitap indirilmiş, Allah'ın varlığını bilen insanlar.

Ama tabii, eskiden gelmiş olan dini bilgileri asırlar boyunca değiştirmişler, hatalı inançlara saplanmışlar, şaşırmışlar, dalâlete düşmüşler. Onlara şimdi Allah-u Teàlâ Hazretleri Peygamber Efendimiz'i gönderdi, Peygamber Efendimiz de kendi elçisini göndererek onları hak yola davet edecek. Diyor ki:

"—Sen ehl-i kitaptan bir kavme gidiyorsun ey Muaz! (*Fed'ûhüm ilâ şehâdeti en lâ ilâhe illa'llàh ve enne muhammeden rasûlü'llàh*) Evvelâ onları Allah'tan başka ilâh olmadığına, Muhammed'in (SAS) Allah'ın rasûlü, elçisi olduğuna davet et! İlk önce bu hakikati kabul ettirmeye onlara gayret et!"

Çünkü, onlar maalesef Allah'ın birliğini bilmekten ayakları kaymış, şaşırmışlardı. Allah'ın birliği hususunda şirke

düşmüşlerdi, teslis inancına kaymışlardı. Binâen aleyh, Allah'ın sevmediği bir yanlış inanca saplanmışlardı. "İlk önce 'Allah birdir.' diye onlara öğret!" diyor Peygamber Efendimiz. "Allah'ın birliğini, tevhid inancını bildir ve Muhammed-i Mustafâ'nın Allah'ın elçisi olduğunu söyle!" diyor. Yâni, Rasûlüllah Efendimiz'e tâbi olsunlar ve ondan gelecek talimatları da kabul etsinler diye. İlk adım bu.

Bizim de tabii bu devirde aynı şeyi yapmamız lâzım! İnsanları yanlış inançlardan, putlara tapınmaktan, şirkten, küfürden kurtaracak tevhid inancını onlara güzelce anlatmamız lâzım!.. Bu ilim, irfân, 20. Yüzyıl'ın ulaştığı bilimsel bilgiler, seviye bizi bu hususta, bu inancı kabul ettirmekte yardımcı olur, başarıya götürebilir. Biz bu hususta bu vazifeyi yapmalıyız. Peygamber Efendimiz'in de Allah'ın en son peygamberi olduğunu söylemeliyiz.

Muaz RA'a önce bunu söylüyor Peygamber Efendimiz. Sonra buyuruyor ki:

(*Fein hüm etàù li-zâlike*) "Eğer bu Yemenliler senin bu davetine icabet ederler, sana itaat ederlerse bu inanca boyun eğerler, kabul ederlerse, doğru inanca gelirlerse yâni, müslüman olacaklar o zaman. Kabul etmeleri demek; yâni Allah'ın birliğini kabul etmek, Peygamber Efendimiz'in peygamberliğini kabul etmek, müslüman olmak. Müslüman olurlarsa, bunu kabul ederlerse, (*fea'limhüm enna'llàhe kad ferada aleyhim hamse salevâtin fî külli yevmin ve leyleh*) onlara bildir, öğret ki ey Muaz Allah-u Teàlâ Hazretleri insanlara, mü'minlere bir gün ve gecede —yâni 24 saat demek oluyor bizim bugünkü ölçülerimizle— Allah beş namazı farz kılmıştır. Bunu bildir!"

Bakın, burada Peygamber Efendimiz namazın beş vakit olduğunu açıkça beyan ediyor. Hadis sahih hadis-i şerif. Kur'an-ı Kerim'de Allah namaz kılın buyuruyor da, namazın detayını hadis-i şeriflerden öğreniyoruz. Vakitlerini, rekâtlarını, sünnetlerini, farzlarını... Tabii Efendimiz öğretiyor, Allah'ın elçisi.

"—Beş vakit namazı emret!" diyor. Bakın tevhid inancının hemen arkasından öğrettiği husus, beş vakit namaz. Onun için bugün biz de 20. Yüzyıl'da Türkiye'de yaşayan müslümanlar; Türkçe bilen, benim size hitap ettiğim, benim hitabımı dinleyen

siz sevgili okuyucularım, dinleyicilerim, yazdığımız yazıları okuyan okuyucular, kardeşlerimiz, muhatabımız olan insanlar ne yapacaklar?.. Beş vakit namaza gayret edecekler. Niye söylüyorum bunu?.. Bazı insanlar:

"—El-hamdü lillâh, benim kalbim temiz. Ben müslümanım. Allah'ın varlığını, birliğini, Peygamber Efendimiz'in Allah'ın elçisi olduğunu kabul ediyorum." diyor da, namaz kılmaya alışmamış olabiliyorlar. Şeytan onları çeşitli bahanelerle, "Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir, affeder. İşte ihtiyarlayınca kılarım, emekli olunca kılarım, şimdi zor oluyor." filân gibi sebeplerle, şeytan onları namaz kılmaktan alıkoyuyor.

Bakın, hemen tevhid inancından sonra, en önemli şey olarak Peygamber Efendimiz namaz kılmayı öğretmeyi, namaz kılmayı söylemeyi tavsiye ediyor Muaz RA'a. Bu da çok önemli.

Biz de bu devirde kendimiz çoluk çocuğumuza, çevremize namaz kılmayı söylemeliyiz. Kendimiz kılmalıyız, onlara da kıldırmalıyız. Çok önemli olduğunu bildirmeliyiz,. Çok derin anlamı olduğunu, namazın çok kıymetli bir ibadet olduğunu, beş vakit olduğunun da çok yerli yerinde olduğunu; sabah gün başlarken; öğleyin tam günün ortasında, tatilde, insanların dinlenme ihtiyacı olan zamanda... İkindi tam böyle işlerin artık sona ulaştığı, dünya telaşının çoğaldığı zamanda, orada da şaşırmasınlar diye bir uyarı daha... Akşam tam güneş batarken, artık çalışma hayatı kapanıyor. Yatsı yatarken. Yâni günlük faaliyetleri durdurduğumuz zaman. Ne kadar önemli beş zaman... Bunları farz kıldığını söyleyeceğiz. Muaz RA'a da böyle emretti Peygamber Efendimiz. Yemen'e giderken söylediği ikinci nasihat bu...

Üçüncüsü: (*Fein hüm etàu li-zâlike*) "Eğer o Yemenliler yâ Muaz, buna da itaat ederlerse; yâni sen 'Namaz kılın!' dediğin zaman, namaz kılmayı da kabul edip, namaz kılmaya da başlarlarsa; (*fea'limhüm enna'llàhe kad farada aleyhim sadakaten*) onlara bildir ki yâ Muaz, Allah-u Teàlâ Hazretleri onların boynuna bir sadakayı farz kıldı." Yâni, zekât demek burada da... (*Tü'hazü min ağniyâihim*) "Varlıklı zenginlerden

alınacak bu sadaka, zekât, (*fetüreddü alâ fukarâihim*) fakirlerine verilecek. Bunun farz olduğunu onlara bildir!" diyor.

İşte biz de bileceğiz ki zenginsek, mallı, mülklü, varlıklı isek malımızın bir miktarını fakir müslüman kardeşlerimize, zekâtın verilebileceği yerlere vermek üzere ayırmamız gerekiyor. Bunu kendimiz uygulamalıyız, hem de etrafımıza bunu da bildirmemiz gerekiyor. Bu, Ramazan ayında olursa sevabı çok daha fazla olduğundan, Ramazan ayında vermeyi ben hatırlatıyorum. Bu konuşmayı onun için yapmış oluyorum.

Hadis-i şerifi tamamlayalım. Zekâtı da emretti. Kelime-i tevhidi, tevhid inancını emretti, bir. Namazı emretti iki. Zekâtı emretti üç. Dördüncüsü:

(*Fein hüm etàù li-zâlike feiyyâke ve kerâimi emvâlihim*) Burada bir Muaz RA'a ihtarda bulunuyor: "Zekât vermeyi kabul ederlerse, gidip de mallarının en gözde olanlarını almaktan sakın!" diyor. Yâni, zekâtı alacak olan memur öyle gidip de, en kıymetlisini almayacak. Meselâ, atın en birincisini almayacak. Orta, vasat, vasatî ölçüler içinde, genel değerde olanlarını alacak. Öyle en iyisini almayacak.

Sonra tabii, nasihatine devam ediyor Peygamber Efendimiz, buyurmuş ki:

(*Ve'ttaki da'vete'l-mazlûm*) Yâni, "Zulüm yapma yâ Muaz! Beni Peygamber gönderdi, ben görevliyim filân diye haksızlık yapıp, zulüm yapmak durumuna kayma!"

Tabii zulüm çeşitli şekillerde olur. Hani tutup da bir insanın vermesi gerektiğinden fazla zekât alsa, o da zulüm olur. Haksızlık yapsa, o da zulüm olur. Adaleti yerine getirmese, zulüm olur. Baskı yapsa, zulüm olur.

(*İttaki da'vete'l-mazlûm*) Yâni, "Zulme uğramış olan insanın duasından kork, sakın!" diyor Peygamber Efendimiz. Hakîkaten, mazlumun duasını Allah hemen kabul eder. Mazlumun duası en hızlı kabul olan dualardandır, gayrimüslim bile olsa... Mazlum çünkü, haksızlık yapılıyor kendisine; Allah haksızlığı, zulmü sevmediği için, adaletsizliği sevmediği için, mazlum dua etti mi, Allah zalimi kahreder, mahveder, cezalandırır. Böyle buyuruyor.

(*Feinnehû leyse beynehâ ve beyna'llàhi hicâbün*) "Çünkü mazlumun duasıyla Allah arasında bir perde, bir mânî, engel yoktur. Doğrudan doğruya Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne dua varır. Allah-u Teàlâ Hazretleri duasını kabul eder."

Allah-u Teàlâ Hazretleri dua etse de, etmese de, içindekini, dışındakini biliyor, kulların yaptıklarını görüyor ama; dua eder etmez, duasını kabul eder. Mazlumun ahı zalimden çıkar, zalim perişan olur.

Bu bir hadis-i şerif. Önemli kaynak hadis-i şeriflerden birisi... Yüzlerce, binlerce belge var bu hususta, hadis-i şerif var. Zekâtımızı vermemiz lâzım! Önemli dinî vazifelerimizden biri.

d. Zekâtı Vermeyenin Cezası

Pekiyi bir insan, bütün bu kuvvetli emirlere, Allah'ın Kur'an-ı Kerim'deki o emirlerine rağmen, Peygamber Efendimiz'in bu tavsiyesine rağmen, insanlığın icabı fakirleri gözetmek olmasına rağmen, zenginin biraz merhametli olması gerektiğine rağmen,

zekâtı vermezse ne olur?.. Onu da bir hadis-i şerifte okuyup sohbetimi bitireyim:

(*Ve reve'l-buhàriyyi an ebî hüreyrete radıya'llàhu anh*) İmam Buhàrî, yine bu çok kıymetli hadis kitabını yazan büyük alim, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etti ki: (*Kàle rasûlü'llàh SAS*) "Peygamber SAS şöyle buyurdu..."

Ebû Hüreyre RA, hadis-i şerifi çok severdi, çok dikkatle dinlerdi. Çok iyi korumuş, kolleksiyon yapmış, toplamış, bize bildirmiş olan bir mübarek sahabidir. Allah razı olsun, şefaatine erdirsin... *Radıya'llàhu anh, ve erdà.*

Şimdi Peygamber Efendimiz ne buyurmuş, Ebû Hüreyre RA'ın rivayet ettiğine göre, ben onu size okuyayım, sohbetimi burada tamamlayayım. Tebliğ vazifesini yapmış oluyorum size... Rasûlüllah'ın emirlerini nakletmiş oluyorum, tebliğ etmiş, belirtmiş oluyorum. Görevinizi vaktinde hatırlatmış oluyorum. Ramazan geçmeden sevabı çok kazanmanızı sağlamış olursam ne mutlu bana... O da benim sevincim olacak:[129]

مَنْ آتَاهُ اللَّهُ مَالاً فَلَمْ يُؤَدِّ زَكَاتَهُ ، مُثِّلَ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ شُجَاعًا
أَقْرَعَ لَهُ زَبِيبَتَانِ ، يُطَوَّقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، ثُمَّ يَأْخُذُ بِلِهْزِمَتَيْهِ يَعْنِى
شِدْقَيْهِ ، ثُمَّ يَقُولُ: أَنَا مَالُكَ ، أَنَا كَنْزُكَ ! ثُمَّ تَلاَ (وَلاَ تَحْسَبَنَّ
الَّذِينَ يَبْخَلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ) الآية (خ. عن أبي هريرة)

(*Men âtâhu'llàhu mâlen*) "Kime Allah mal vermişse, zenginlik vermişse, (*felem yüeddi zekâtehû*) o malının zekâtını vermemişse..." Mal vermiş Allah ama, adam müslüman fakat zekâtını vermemişse, ne olur; bunu bildiriyor Peygamber Efendimiz: (*Müssile lehû yevme'l-kıyâmeti şücâan akra'*) "Onun

---

129 Buhàrî, *Sahîh*, c.2, s.508, *Zekât* 30/3, no:1338; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.2, s.355, no:8646; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.4, s.81, no:7015; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.2, s.20, no:2261; Ebû Hüreyre RA'dan.

malı kıyamet gününde Allah tarafından çok zehirli, başı çıplak bir cins yılan tarzında...” Arabistan’da onların çok iyi bildiği bir yılanı tarif ediyor Peygamber Efendimiz. “Başı böyle çıplak, çok zehirli bir yılan haline getirilir o malı. Öyle temsil olunur cehennemde...”

(*Lehû zebîbetâni*) Bu yılanın iki gözünün arasında iki siyah zeytin gibi benek varmış. Oradan tanınıyormuş. Bazı alâmetleri vardır bazı hayvanların, işte oradan anlaşılır ki, bu zehirlisi, bu zehirsizi... Yılanların zehirlisi var, zehirsizi var, öldürücü olanları var. Şimdi iki gözünün arasında, böyle zeytin gibi kara kara iki tane alâmeti olan, *şucâ-ı akra’* denilen, başı çıplak, zıp diye zıplayan, insanı sokan, çok zehirli yılan halinde temsil olunur. O halde gösterir Allah ona... (*Yutavvekuhû yevme’l-kıyâmeh*) Kıyamet gününde o yılan haline getirilmiş olan, temsil edilmiş olan malı, onun boynuna söyle dolanır, boynuna sarılır o yılan.

(*Sümme ye’huzü bi-lihzimeteyhi*) Sonra çene kemikleriyle, avurtlarıyla; (*ya’ni şidkayhi)* diyor parantez içinde açıklama yapmış o kelimeyi. İki çenesi ile... Yılan açtı mı ağzını kocaman açar. Tavşanı bile yutar büyük bir yılan... Daha büyükse, daha büyük varlıkları yutabilir. Böyle iki çene kemiği ile ısırır. (*Sümme yekùlü*) Sonra der ki (*ene mâlüke*) ‘Ben senin dünyada iken zekâtını vermediğin malınım!’ der, tanıtır kendisini. (*Ene kenzüke*) ‘Ben define olarak, hazine olarak depo ettiğin, sakladığın, fukaraya vermediğin malınım, hazinenim!’ der.” diyor Peygamber Efendimiz.

Bunu böyle bildirdikten sonra da, Kur’an-ı Kerim’den;

وَلاَ يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْراً لَهُمْ ، بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ ، سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، وَ لِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ ، وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ (آل عمران: ١٨٠)

(*Ve lâ yahsebenne’llezîne yebhalûne bimâ a’tâhümu’llàh...*) [Allah’ın kereminden kendilerine verdiklerini infakta cimrilik gösterenler, sanmasınlar ki o kendileri için hayırlıdır; tersine bu onlar için pek fenadır. Cimrilik ettikleri şey de kıyamet gününde boyunlarına dolanacaktır. Göklerin ve yerin mirası Allah’ındır.

Allah bütün yaptıklarınızdan haberdardır.] (Âl-i İmran, 3/180) ayet-i kerimesini okumuş. Yâni, Allah'ın kendilerine verdiği malları vermekte vazifelerini yapmayıp, cimrilik edenlerin başına ne geleceğini bildiren ayet-i kerimeyi okumuş.

Muhterem kardeşlerim! Tabii, burada bir şeyi hatırlatmak istiyorum: Allah-u Teàlâ Hazretleri kudretiyle insanları mükâfâtlandıracağı ve cezalandıracağı zaman, onların anlayacağı şekiller verebiliyor mânevî bir takım varlıklara... Meselâ, burada mal çok zehirli iri bir yılan tarzında şekillendiriliyor, o şekle getiriliyor. Allah kàdirdir, malı o hale getirip de, o şekilde cehennemde azab etmeğe kàdirdir. Çünkü insanoğlu böyle bir şeyden anlar.

Dünyada boynuna ağaçtan kocaman bir yılan atlasa, boğazına sımsıkı dolansa, sarılsa; ondan sonra da avurtlarını, çene kemiklerini açıp hart diye ısırıp zehirini akıtsa, ne kadar büyük ızdırab olur bunu anlasınlar diye, Allah-u Teàlâ Hazretleri böyle azab edecek. Cehennemde zâten insanların azabları, dünyada işledikleri günahların cinsine göre olacak.

Bir de mükâfâttan misâl vereyim. Peygamber SAS Efendimiz bildiriyor ki: "Bir adam da kabre girdiği zaman, yalnız, tenha bir yer, toprağın altı, kabrin içi... Tabii ürkecek, korkacak, çekinecek. İçinde bir ürperti varken, bakacak, bembeyaz yüzlü, tertemiz, nûrâni, sevimli, sempatik bir insan orada belirmiş. Diyecek ki:

'—Yâhu ben burada yalnızlıktan ürperip korkup dururken, seni görünce seni sevdim, içim sana ısındı. Yâ mübarek sen kimsin?' diye soracak.

O da diyecek ki:

'—Ben senin dünyada iken okuduğun Tebâreke Sûresi'yim. Allah bana bu şekli verdi, sana yoldaş olarak gönderdi.' diyecek."

Buradan anlıyoruz ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri Tebâreke Sûresi'nin sevabını asıl şekliyle, mânevî şekliyle gönderse, belki kul beş duyusuyla bunu anlamayacak, ne geldiğini algılamayacak. Ama onun beş duyusunun algılayabileceği şekil nedir?.. Karşısında mücessem sevdiği bir arkadaş, çok iyi bir insan, mübarek bir insan... İşte Tebâreke Sûresi'ni o hale getirip, kabirde ona yoldaş ediyor. O onunla sohbet ediyor, üzülmüyor, sıkılmıyor, korkmuyor, rahat ediyor.

Cehennemde de zekâtı verilmeyen malı, bir azılı zehirli yılan halinde boynuna dolanıyor, öyle azab ediyor. Allah her çeşit azaba kàdirdir.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi, azabından uzak olan, azabına uğramayan, rahmetine eren, lütfuna eren, ikramına mazhar olan, cennetine giren, cemâlini gören kullarından eylesin... Güzel olanı bu!

Allah'ın emirlerini tutup, insanlık için faydalı şeyleri yapıp, başka insanların da dualarını alıp, gönlünü kazanıp, Allah'ın huzuruna yüzü ak, alnı açık varmak, Allah'ın sevdiği kulu olmak; ahirette de sevilen güzel nimetlere, sayısız, sonsuz güzel cennet lezzetlerine ulaşmak... Tabii, güzel olan bu... Akıllı insan bunu elde etmeğe çalışır. Akılsız insan da, kendisini ahirette cehenneme düşürecek günahlardan sakınmaz; duygusuz, düşüncesiz yaşar. Ahirette de ettiğinin cezasını çeker.

Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur'an-ı Kerim'de bildiriyor:

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَٰكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ (النحل:١١٨)

(*Ve mâ zalemnâhüm ve lâkin kânû enfüsehüm yazlimûn*) "Ben kullarıma zulmedici değilim, fakat kullar kendi kendilerine zulmediyorlar." (Nahl, 16/118)

Tabii, kul vazifesini yapmazsa, Allah'ın kendisine verdiği bol zenginlikten bir kırkta birini ayırıp fakire vermezse, görevlerini yapmazsa; günah işlerse, insanları üzerse, zulüm yaparsa, öldürürse, hırsızlık yaparsa, rüşvet alırsa, zina ederse, ahlâksızlık ederse, fesad çıkartırsa; e tabii onun ceza görmemesi de olmaz. Adalet-i ilâhiye öyle tecelli edecek, suçlu cezasını bulacak... İyi insan da mükâfâtını görecek.

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْراً يَرَهُ . وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَراًّ يَرَهُ

(الزلزال:٧-٨)

(*Femen ya'mel miskàle zerretin hayran yerah. Ve men ya'mel miskàle zerretin şerran yerah.*) "Zerre kadar hayır işleyen, hayrının mükâfâtını bulacak ahirette; hiç bir şey unutulmayacak, zâyî olmayacak. Zerre kadar kötülük işleyen de, onun ahirette hesaba girdiğini görecek. Tabii karşılığını bulacak." (Zilzâl, 99/7-8)

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi akıllı, basiretli, uyanık, temiz kalpli, iyi müslüman eylesin... Dünyamızı da, ahiretimizi de mutluluğa erdirsin... Dünyada vazifelerimizi iyi anlayıp, iyi müslüman olup, İslâmî görevlerimizi güzel yapıp, başka insanların da gönlünü alıp, onları da sevindirmeyi; ahirette de Allah'ın lütfuna erip, cennetiyle, cemâliyle müşerref olmayı cümlemize nasib eylesin...

Ramazan'ınız mübarek olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri size bu cuma gününün ve Ramazan ayının her türlü güzelliklerini, lütuflarını, ihsanlarını nasib eylesin, kısmet eylesin, ihsân eylesin, versin... Vazifelerinizi güzel yapın, oruçlarınızı güzel tutun!.. Oruç sadece aç susuz kalmaktan ibaret değildir; güzel ahlâktır, gıybet etmemektir, yalan şahitlik yapmamaktır, kötülüklerden uzak durmaktır, harama bakmamaktır. Bunları da unutmayalım!.. Orucun mânevî yönünün, günahlardan uzak durmak olduğunu da unutmayalım!..

Orucu güzel tutalım, zekâtımızı verelim, namazlarımızı kılalım, hayır hasenâtımızı yapalım! Allah'ın sevgili kulu olarak yaşayalım, insanların iyiliği için çalışalım! Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi iki cihanda bahtiyar eylesin...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

09. 02. 1996 - İstanbul

34. ANA BABA HAKLARI

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Geçen konuşmamda bayramınızı tebrik etmiştim. Ama tabii bu konuşmayı ilk defa dinleyenler olabilir. İlk defa karşılaşmış olduklarımızın ve eskiden tebrik ettiklerimin tabii, tekrar bayramlarını tebrik ederim. Allah razı olsun...

a. Bayram Çok Önemli

Bayramın son günündeyiz. Hem bayram, hem cuma... Hem cuma günü olmasının bayramı var, zaten haftanın bayramı cumadır; hem de Ramazan Bayramı... Allah nice bayramlara, böyle katmerli, kat kat, güzel, mutlu, mübarek günlere sizleri eriştirsin... Dünyada ve ahirette mutlu ve bahtiyâr eylesin...

Tabii, bayram çok önemli bir olay... Dinî bakımdan önemli, ictimâî bakımdan, yâni toplumsal yönden önemli bir hadise... Sevap bakımından önemli, müslümanların birbirleriyle davranışlarını düzenleyen, birbirleriyle aralarındaki ilişkileri kuvvetlendiren bir vesîle... En önemli yönlerinden birisi, müslümanların birbirleriyle bayramda bayramlaşması...

Bu dört gün geçti, tabii benim izlenimlerim oldu. Onun için, ilk önce bir şeyi hatırlatmak istiyorum: İslâm'da müslümanın müslümanı sevmesi bir ibadettir. Müslümanlar birbirleriyle muhabbet edecekler, dost olacaklar, kardeş olacaklar. Allah kardeş etmiş:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ (الحجرات: ١٠)

(*İnneme'l-mü'minûne ihvetün*) "Müslümanlar sadece ve sadece, ancak birbirlerinin kardeşidir." (Hucurat, 49/10) Başka bir şey değildir, başka bir sıfat yakışmaz. Yakışan sıfat, onları ifade edebilen sıfat, sadece kardeş olmak birbirleriyle... Binâen aleyh, tabii, bayramda müslümanların kardeşliği tezahür edecek.

İzlenimim şu oldu, enteresan: Meselâ, aynı camiye devam ediyor insanlar, komşu; fakat birbirleriyle tebrikleşmiyorlar, bayram tebriki yapmamışlar. Halbuki aralarında büyük bir şey yok, bir olay yok. Belki siyasî görüş farkı var aralarında ama başka birbirlerine de bir şey yapmış değiller. Birbirleriyle bayram tebriki yapmıyorlar. Aynı camiye geliyor, Allah'ın divanına duruyor, namaz kılıyor fakat tebrikleşmiyor. Enteresan bir şey, bir kusur, büyük bir kusur, büyük bir ayıp... Yâni bayram geldiği halde, müslüman ufak tefek dünyevî meseleleri geride bırakamıyor ve kardeşini sevemiyor. Bayram vesîlesi olduğu halde dargınlığı atıp barışmayı sağlayamıyor. Bir yakınlaşma olmuyor. Bu tabii ayıp...

Allah-u Teàlâ Hazretleri, bu durumda olanları tabii cezalandırır ve onun bu duyguları sürdürmesi, düşmanlık duygusunu sürdürmesi, dargınlık, aldırmamak, tebrikleşmemek, sevmemek, selamlaşmamak onun için kötü bir şey tabii. Ahireti bakımından yanlış bir şey. Müslümanın müslümanı sevmesinin çok büyük faydası var, kardeş olmasının çok büyük faydası var... Birçok vesîlelerle bunları anlatıyoruz. Müslümanlar bunlara

dikkat etmeli!.. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi nefsin oyunlarından, şeytanın oyunlarından korusun...

Tabii, nefis insanın en büyük düşmanıdır:[130]

أَعْدٰى عَدُوِّكَ نَفْسُكَ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْكَ .

(*A'dâ adüvvüke nefsüke'lletî beyne cenbeyke*) [Senin en büyük düşmanın iki yanın arasındaki, içindeki nefsindir.] buyrulmuştur.

İnsanın en büyük düşmanı nefsi, bir de tabii şeytan var:

إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ (البقرة:١٦٨)

(*İnnehû leküm adüvvün mübîn.*) [Muhakkak o (şeytan) sizin apaçık düşmanınızdır.] (Bakara, 2/168) buyruluyor. Şeytan da bir düşman...

Bu şeytan insana saldırır, kışkırtır. Nefis insanı işte böyle olmadık duygulara, hareketlere, davranışlara sürükler. Tabii, bunları aşabilmesi lâzımdı müslümanların. Zaten Ramazan, insanın kendi nefsini ıslah etmesi ve kendisini aşması olayı; kendisini yenebilmesi, nefsine hàkim olabilmesi olayı, nefsini yenebilmesi olayı idi oruç olayı... Maalesef bunları hazmedememiş, anlayamamış; daha İslâm'ın mânâsını anlayamamış hâlâ... Ramazan geçmiş, bayram da geçiyor, hâlâ nefsinin oyunlarına kurban gidiyor, şeytanın tuzağına düşüyor; Allah saklasın...

Tabii bunun düzelmesi lâzım! Bu kusur iyi bir şey değil. Daha başka zararlara da yol açabilir.

b. Ana Babaya İsyandan Sakının!

---

[130] Beyhakî, *Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.359, no:355; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.408, no:5248; Harâitî, *İ'tilâlü'l-Kulûb*, c.I, s.35, no:32; Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.431, no:11263; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.143, no:412, 2144; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.270, no:19379.

İslâm'ın ana mantığı, insanların birbirlerini çok sevmesidir. Müslümanın müslümanı kardeş bilmesidir. Bu münasebetle tabii sıralayacak olursak, insan önce tabii anne babasına karşı sevgi ve saygı içinde bulunacak. Çünkü sebeb-i hayatıdır, vesîle-i hayatıdır annesi ve babası... Annesi küçükken ona bakmıştır, babası kazanmıştır. Annesi başucunda ağlamıştır, gece beşiğini sallamıştır. Hasta olduğu zaman sabahları beklemiştir. Emzirmiştir, temizlemiştir... Anne babaya karşı olan duyguların güzel olması çok önemli...

Bu konuyla ilgili, Hazret-i Ali Efendimiz'in rivâyet etmiş olduğu bir hadis-i şerîfi, okumak istiyorum bu sohbetimde.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[131]

إِيَّاكُمْ وَعُقُوقَ الْوَالِدَيْنِ ، فَإِنَّ الْجَنَّةَ يُوجَدُ رِيحُهَا مِنْ مَسِيرَةِ أَلْفِ عَامٍ ، وَلاَ يَجِدُ رِيحَهَا عَاقٌّ ، وَلاَ قَاطِعُ رَحِمٍ ، وَلاَ شَيْخٌ زَانٍ ، وَلاَ جَارٌّ إِزَارَهُ خُيَلاَءَ ، إِنَّمَا الْكِبْرِيَاءُ لِلّٰهِ عز وجل (الديلمي عن علي)

RE. 174/8 (*İyyâküm ve ukùka'l-vâlideyn, feinne'l-cennete yûcedu rîhuhâ min mesîreti elfi àmin, ve lâ yecidü rîhahâ àkkun ve lâ kàtıu rahimin, ve lâ şeyhun zânin, ve lâ cârrun izârehû huyelâe, inneme'l-kibriyâe li'llàhi azze ve celle.*) *Sadaka rasûlü'llàh.*

Bu hadis-i şerifin içeriğini, muhtevasını size biraz açıklamak istiyorum. Birinci cümlesi:

(*İyyâküm ve ukùka'l-vâlideyn*) "Aman, sakın anne ve babaya âsi olmayın; anne babayı dinlemeyen, ona karşı gelen bir evlat olmayın! Anne babaya isyandan, âsîlikten sizi sakındırırım, böyle şey yapmayın!" buyuruyor ilk önce Peygamber Efendimiz. Nasihati, tavsiyesi böyle.

---

[131] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.18; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.
İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVIII, s.81; Hz. Ali RA'dan
Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s:113, no:44000; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.357, no:9807.

Sonra, cezasını bildiriyor: (*Feinne'l-cennete*) "Hiç şüphe yok ki cennet öyle bir yerdir ki (*yûcedu rîhuhâ min mesîreti elfi âmin*) onun kokusu bin yıllık mesafeden duyulur." Daha cennete girmemiş olan bir insan, cennetin yanına yaklaşmış olan bir insan, bin yıllık mesafe yakınına geldi mi, cennetin muazzam, şâhâne, eşsiz, emsalsiz kokusunu duyar. Bin yıllık mesafeden daha, cennetin kokusu burnuna gelmeye başlar.

(*Ve lâ yecidu rîhahâ âkkun*) "Ama anne babaya âsi olan, karşı gelmiş olan, onunla arası bozuk olan evlât, cennetin kokusunu bile duyamaz." Yâni cennete giremeyecek, kesin... Cennetin yanına, bin yıllık mesafe yakınına kadar bile gelemeyecek, kokusunu bile duyamayacak. Bu çok önemli tabii... Yâni, Allah anne babasına âsi olan bir evlâdı; anne babasına saygıyı, sevgiyi yapamayan, gösteremeyen bir evlâdı nasıl cezalandırıyor, önemli.

Bu Ramazan Bayramı'nda bunu belirtirken, aklıma geçtiğimiz sohbetteki hadis-i şerifi bir daha hatırlatmak geldi sevgili dinleyicilerime:[132]

أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَ سَلَّمَ رَقَى الْمِنْبَرَ ، فَقَالَ: آمِينَ ، آمِينَ ، آمِينَ.

قِيلَ لَهُ : يَا رَسُولَ اللَّهِ ، مَا كُنْتَ تَصْنَعُ هٰذَا ؟ فَقَالَ : قَالَ لِي جِبْرِيلُ:

رَغِمَ أَنْفُ عَبْدٍ أَدْرَكَ أَبَوَيهِ أَوْ أَحَدَهُمَا ، لَمْ يُدْخِلْهُ الْجَنَّةَ. قُلْتُ : آمِينَ.

---

[132] Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.225, no:645; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.192, no:1888; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.304, no:8287; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.17, no:8994; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.411, no:8116; Ebû Hüreyre RA'dan.

Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.224, no:644; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.144, no:315; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.170, no:7256; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.215, no:1572; Kâ'b ibn-i Ucre RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.143, no:1362; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.967, no:24295 ve c.XVI, s.43, no:43854; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.96, no:15061 ve c.XXXIII, s.71, no:35811.

ثُمَّ قَالَ: رَغِمَ أَنْفُ عَبْدٍ دَخَلَ عَلَيْهِ رَمَضَانُ، لَمْ يُغْفَرْ لَهُ. فَقُلْتُ: آمِينَ.

ثُمَّ قَالَ: رَغِمَ أَنْفُ عَبْدٍ ذُكِرْتَ عِنْدَهُ، فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْكَ. فَقُلْتُ: آمِينَ.

(خ. في الأدب المفرد عن أبي هريرة)

(*Enne'n-nebiyye salla'llàhu aleyhi ve seleme raka'l-minber fekàle: Âmîn, âmîn, âmîn.*) Biliyorsunuz, Peygamber SAS Efendimiz bir seferinde minbere hutbe okumaya çıkarken, üç defa 'Âmîn!' dedi." Yâni, her adımda "Âmîn!" dedi. Sonra hutbesini okudu, insanlara hitab etti, konuşmasını yaptı.

(*Kîle lehû*) İndiği zaman sordular:

(*Yâ rasûla'llàh, mâ künte tasneu hâzâ?*) "Yâ Rasûlallah, bu sefer hutbede böyle 'Âmin!' dediniz, biz anlayamadık. Bunun sebebi nedir?" dediler.

(*Fekàle*) Buyurdu ki:

(*Kàle lî cibrîlü*) "Evet, 'Âmîn!' dedim. Çünkü Cebrâil AS geldi, dedi ki:

(*Rağime enfü abdin edreke ebeveyhi ev ehadehümâ lem yüdhilhü'l-cenneh*) 'Kim anne babasına veya sadece onlardan birine yetiştiği halde cenneti kazanamamışsa, burnu yerde sürtsün, yazıklar olsun o evlâda!' dedi; (*fekultü: Âmîn*) ben de 'Âmin!' dedim."

Yâni, beddua Cebrâil AS'dan. Cebrâil AS ilk defa söylüyor böyle, Peygamber Efendimiz de "Âmîn!" diyor. Demek ki, meleklerin sevmediği, Allah'ın sevmediği, Peygamber Efendimiz'in o meleklerin bedduasına "Âmîn." dediği bir durum. Anne babasına yetişmiş, anne babası sağ... Anne babasını sevecekti, sayacaktı, anne ve babasına evlatlık hizmetini yapacaktı. Onu yapmadı ve anne babası onu cennete sokamadılar; cennete girmesine sebep olacak duaları alamadı annesinin, babasının ağzından...

Hatta, kimisi anne babasının bedduasını alıyor üstelik, duasını almak değil... "Ah evlâdım, Allah senden râzı olsun! Allah seni cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin..." diye dua almak var. Öyle değil, bir de, "Allah seni kahretsin! Allah müstehakını versin, ne

halin varsa gör...” filân gibi, kimisi de anne babasını üzüp, böyle bedduayı alıyor.

“—Anne babasına, birisine veya ikisine birden hayatta yetişmiş, yâni sağ, onlara hizmet imkânı var, etmemiş. Anne babası ona güzel dua etmediği için, cennete girememiş... Anne babasının cennete sokamadığı bir evlâda, yâni hayırsız, anne babasının duasını alamamış bir evlâdı Allah cezalandırsın, burnu yerde sürtsün...” demiş Cebrâil AS, Peygamber SAS de “Âmîn!” demiş. Bu bir.

İşte bizim şimdi okuduğumuz hadis-i şerifle, o hadis-i şerif, ikisi de aynı konuyu işaret buyuruyorlar.

İkinci “Âmîn!” demesi:

(*Sümme kàle*) “Sonra Cebrâil AS şöyle dedi:

(*Rağime enfü abdin, lem yuğfer lehû dehale aleyhi ramadànü*) “Ramazan ayı girdi ve çıktı, yâni bir ay yaşandı, gitti; hâlâ o şahıs Allah’ın mağfiret ettiği, affettiği insanlardan olamadıysa, Ramazan’a eriştiği halde Allah’ın mağfiretini kazanamamışsa, o adamın burnu yerde sürtsün!..’ dedi Cebrâil AS, beddua etti. (*Fekultü: Âmîn*) Ben de ‘Âmîn!’ dedim.” diyor Peygamber Efendimiz.

O da bizim şimdi şu zamanımızda, şimdi Ramazan Bayramı’nın son günündeyiz. Ramazan gelmiş, geçmiş, Allah’ın mağfiretini kazanamamış olmak çok kötü bir şey... Demek ki, oruç tutmadı. Demek ki, namazlarını kılmadı. Demek ki, Ramazan ayında öteki müslümanlar göz yaşları içinde, aşk ile, şevk ile Allah’a ibadet ederken, bu kim bilir nerelerde, ne işlerle meşguldü, hiç oralı olmadı, Ramazan fırsatını kaçırdı. Ramazan affolma fırsatıydı, elinde büyük bir fırsat vardı ama, Allah’ın mağfiretini kazanamadı. “İşte onun da burnu yerde sürtsün!” diyor Cebrâil AS, beddua ediyor. Peygamber SAS Efendimiz de, “Âmin!” diyor.

Üçüncü “Âmîn!” demesi:

(*Sümme kàle*) “Sonra Cebrâil AS bana şöyle dedi:

(*Rağime enfü’mruin*) ‘Burnu yerde sürtsün o kimsenin ki, (*zükirte indehû felem yusalli aleyke*) sen onun yanında anıldın da,

sana salât ü selâm getirmedi; ona yazıklar olsun!” dedi. (*Fekultü: Âmîn*) Ben de ona ‘Âmîn’ dedim.”

Bir toplantıda insanlar bir araya gelmişken, bir vesîleyle Peygamber Efendimiz’in adı geçiyor, “İşte Peygamber Efendimiz şöyle yapmış, böyle olmuş.” diye anlatılıyor bir olay. Peygamber Efendimiz anılıyor bir toplantıda da, o şahıs “*Aleyhi’s-selâm*” demiyor, “*Allàhümme salli alâ seyyidinâ muhammed.*” demiyor. Yâni, Peygamber Efendimiz’e bir salât ü selâm bile getirmiyor.

Halbuki ümmetlik edebi, müslümanın Rasûlüllah’a karşı edeblerinden birisi, adı anıldığı zaman ona salât ü selâm getirmektir. “*Es-salâtü ve’s-selâmü aleyke yâ rasûla’llàh.*” demektir veyahut “*Allàhümme salli alâ seyyidinâ muhammed.*” demektir; veya en kısacası “*Aleyhi’s-selâm.*” demektir. Hazret-i Muhammed AS...

Bazen kitaplarda bakıyorum, cimrilik yapıyorlar, “Hazret-i Muhammed geldi, gitti...” diyorlar, tarihi bir olayı anlatırken... E canım ne olur, “*Aleyhi’s-selâm.*” yazıversen yanına?.. Sen yazınca, okuyan da mecburen o yazdığını okuyacak, atlamayacak. Sen yazmadığın zaman, okuyan da okuyup geçiyor, yazılmamış şeyi öyle söylemeden geçiyor. Yâni yanlış bir şey oluyor.

Ama eski kitaplar bu hatayı yapmazlar. Eski kitapları okuruz; Arapça kitapları veya eski mübarek dedelerimizin, nur içinde yatsınlar, Allah ruhlarını şâd eylesin... O mübarek insanlar, Rasûlüllah’ın adı anıldığı zaman, güzel bir “*Es-salâtü ve’s-selâmü aleyke yâ rasûla’llàh!*” veyahut “*Allàhümme salli alâ seyyidinâ muhammed.*” diye uzunca yazarlar. Ondan çekinmezler, sakınmazlar. Çünkü o çok önemli bir olay, çok sevaplı bir olay.

Cebrâil AS: “Rasûlüllah, Hazret-i Muhammed-i Mustafâ bir yerde anıldığı halde, yanında anıldığı halde, ona salât ü selâm getirmeyen kimsenin burnu yerde sürtsün...” demiş; Peygamber SAS de, “Âmîn!” demiş.

Tabii, Cebrâil AS bunu niye diyor?.. Allah dedirtiyor. Çünkü, Peygamber Efendimiz’e salât ü selâm getirmeyi Allah-u Teàlâ Hazretleri emrediyor:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلاَئِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ ، يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا (الأحزاب:٥٦)

(*İnna'llàhe ve melâiketehû yusallûne ale'n-nebiyyi, yâ eyyühe'llezîne âmenû sallû aleyhi ve sellimû teslîmâ.*) [Allah ve melekleri, Peygamber'e çok salevat getirirler. Ey iman edenler, siz de ona salevat getirin ve tam bir teslimiyetle selâm verin!] (Ahzab, 33/56) buyuruyor.

Allah salât ü selâm getiriyor Peygamber Efendimiz'e, melekler salât ü selâm getiriyor; insanlar getirmezse olur mu?..

Onu andığı zaman, çok sevdiği, çok mübarek bir kimse anıldı diye yüreği ağzına gelecek, gözleri yaş dolacak insanın... Rasûlüllah'a sevgisinin son derece yüksek olması lâzım bir müslümanın.

Öyle yapmayınca, tabii oradan da büyük bir mahrumiyete uğruyor. Çünkü Allah'ın sevgisini kaybediyor, Cebrâil'in bedduasına uğruyor. Hazret-i Peygamber'in de "Âmîn." dediği bir beddua... Rasûlüllah'ın da sevgisini kaybediyor tabii.

İşte onun için, müslüman bu gibi hususlarda çok dikkatli, çok edebli, çok zarif böyle sevap kazanmaya dikkat edici bir insan olmalı!..

Ramazan geçti, mağfiret olamadı. Ramazan'da çalışacak, çabalayacaktı, ibadet, taat edecekti, yalvaracak, yakaracaktı; mağfiret olunacaktı.

Anne babasına sağken yetişti. Yâni, "Ben küçükken ölmüş." filan demiyor, "Tamam yanımda kaldılar, epeyce bulundular." diyor. Tamam. E onların hayır duasını alamamış, cenneti kazanamamış... Rasûlüllah yanında anılıyor, salât ü selâm getirmiyor. Ne biçim müslüman, tabii cezaya uğruyor?..

Evet, bugünkü cumamızda konu olan hadis-i şerife dönelim. Hazret-i Ali Efendimiz söyleyince, ben ayrıca bir ilgi duyuyorum. Yâni hadis-i şerifin râvisi, rivâyet eden Hazret-i Ali Efendimiz RA. Baktım, ehl-i sünnet kitaplarında da "*Aleyhi's-selâm*" da diyorlar. Peygamber Efendimiz'in mübarek damadı olduğu için AS da

deniliyor. Hem "*Kerrema'llàhu vecheh.*" deniliyor, hem "*Radıya'llàhu anh.*" deniliyor, hem de "*Aleyhi's-selâm.*" deniliyor Hazret-i Ali Efendimiz'e. O rivâyet etmiş. Tabii, Hazret-i Ali Efendimiz'i seven insanların, pür dikkat dinlemesi lâzım bu hadis-i şerifi... Ayrıca bir de, o rivayet etmiş diye sevgiyle, saygıyla dinlemesi lâzım!

"—Anne babaya âsi olmaktan sakının!" buyuruyor Peygamber Efendimiz. "Çünkü cennetin kokusu bin yıllık mesafeden duyulur ama, anne babasına âsi olan, karşı gelen, evlatlık hizmetini yapmamış olan bir evlat, cennetin o etrafa yayılan o kokusunu bile duyamaz. Yâni cennetin yakınına bile gelemez. Bin yıllık yakınına bile ulaşamaz, gelemez. Cennete girmeyecek, kesin yâni. Girmek şöyle dursun, kokusunu bile duymayacak." Bu bir.

Anne babaya âsi olmamak lâzım, mutî olmak lâzım! Bunu kesin olarak anlıyoruz, çok önemli bir vazife. Müslümanın önemli vazifelerinden birisi, anne ve babasına karşıdır.

En önemlisi, hiç şüphesiz ki müslümanın Yaradanına karşı vazifesi vardır. Onun varlığını, birliğini tasdik etmek, şirkten uzak bir duyguyla ona bağlanmak, ona inanmak, ona teslim olmak, ona ibadet etmek... Birinci vazifesi, Allah'a karşı vazifesi... İkinci vazifesi de, tabii Rasûlüllah'a karşı vazifesi. Sonra Kur'an-ı Kerim'e karşı vazifesi var; okuyacak, mânâsını anlayacak, uygulayacak.

İşte bir vazife de, müslümanın boynundaki önemli vazifelerden, kritik vazifelerden, yaptığı zaman çok sevap kazanacağı; yapmadığı zaman da çok cezaya çarptırılacağı, çok mahrum olacağı bir konu da, anne babaya hizmet... Onu yapmayan bir evlât, âsî olan bir evlât cennetin kokusunu bile duyamaz, cennete giremez.

O halde, böyle bir duruma düşmemek için titreyeceğiz. Sevgili anne ve babalarımıza çok güzel hizmet edeceğiz. Her vesîleyle hizmet edeceğiz. Her vesîleyle duasını almağa çalışacağız. Hediye mi alırız, tatlı bir söz mü söyleriz, "Bir emrin var mı?" diye mi sorarız, "Bir yere gitmek ister misin babacığım, anneciğim?" mi deriz... Ne vesile icad edeceksek; zekâmızı kullanacağız, aklımızı kullanacağız, anne babamızın etrafında pervane gibi döneceğiz, hizmet edeceğiz. Alem görecek müslümanlar anne ve babalarına

nasıl saygılı... İslâm'daki bu güzellikleri görünce, cümle cihânın insanları İslâm'a özenecek.

Ben hatırlıyorum Almanya'da bir arkadaşımızın komşusu vardı, yaşlı bir kadıncağız, evlatları bakmıyorlar. Kadıncağız evde yalnızdı, ihtiyar. Tabii tek başına... Halbuki al yanına, yaşlı haliyle senin evinde dursun sabah akşam... Hayır, öyle yapmadılar. Bir gün kadıncağızı aldılar, düşkünler evine götürüverdiler. Düşkünler evine niye götürüyorsun senin kendi evin varken?.. Düşkünler evine giden kadın veya bey ne ise, kimsesi olmadığı için gider. Devlet bakmak için böyle bir müessese yapmış oluyor, veyahut vakıflar böyle bir müessese yapmış oluyor.

Düşkünler evine götürüverdiler. Evini, eşyalarını dağıtıverdiler, satıverdiler... Yok boş yere kira veremezlermiş, yok kendileri bakamazlarmış... İşte kadıncağız gitti düşkünler evine. Sevgi ve saygı yok. Yâni anne babaya hürmet yok ve hizmet yok. Hizmetin sevap olduğu fikri yok. Baksınlar orada, ben bakamam; hemşireler var, bakarlar. O ihtiyarın kalp dünyası, iç dünyası ne olacak hiç aldırmıyor. Kendisinin de bir gün gelip ihtiyarlayacağını düşünmüyor.

Halbuki bizim toplumumuzda dedelerin, ninelerin durumu ne güzeldir: Ak sakallı dedeler, beyaz başörtülü nineler başımızın tâcıdır. Evlerimizde başköşededir. Ne kadar severiz. Evde onların bulunması büyük bir berekettir. Hiç onlara bakacak insan varken, onlar düşkünler evine, yaşlılar evine gönderilir mi?..

Bu bir; anne babaya hürmet, sevgi ve saygıyla, aşk ile, şevk ile Allah rızası için anne babanın sözünü dinlemek, hizmet etmek, onlara karşı gelmemek, âsi olmamak, buyruğunu tutmak...

c. Ana Babaya İtaatin Ölçüsü

Tabii, sohbet ediyoruz ya çeşitli ihtimalleri de düşünmemiz lâzım:

"—Hocam benim bir annem babam var... İnançsız, namazsız, doğru yolda değil maalesef. Dua edin Hocam!" diyorlar.

"—Anneme babama dua edin, Allah ıslah etsin..." diyorlar.

Böyle kimselerle karşılaşıyoruz. Anne baba doğru yolda olmasa, müslüman olmasa, veya zayıf olsa, veya gevşek olsa, veya İslâm'ı bilmeyen kimse olsa da, evlâdına İslâm dışı emirlerde bulunsa ne olacak?.. Tabii o zaman dinlenmez. Çünkü mühim olan Allah'ın emirlerini tutmaktır.

Meselâ, sözümüzü açalım, herkes iyi bileceği bir şekle getirelim. Olmuş olaylardan misaller verelim. Nasıl bir şey emredebilir anne baba evladına?.. Meselâ, hırsız şebekesi kuruyor; diyor ki:

"—Ben seni yetiştirdim, hadi bakalım şu kadının çantasını çal, yankesicilik yap!"

Bir şebeke. Aile boyu bir çete, hırsızlık çetesi... Çocuk yakalanıyor, polise gidiyor. Polis soruyor, savcı soruyor:

"—Niye yaptın evlâdım bunu?.."

"—Annem babam teşvik etti, işte filan..." diyor, yâni anlaşılıyor böyle olduğu.

Tabii böyle bir şeyi çocuk dinleyecek mi?.. Anne babası hırsızlığı teklif etse, "Haydi yap!" dese; yapmayacak. Neden?.. "Allah hırsızlığı yasaklamış, dinimizde büyük günah. Böyle bir şey olmaz!" diyecek.

Sonra bir başka yaşanmış misal: Çocuk şikâyet ediyor. Birisi içki sofrasını kuruyormuş, bizim tanıdığımız çocuğunu da, çağırıyormuş:

"—Gel bakalım otur karşıma! Ben senin babanım, İslâm'da anne babaya itaat yok mu?.. Otur bakalım karşıma, al bakalım şu kadehi, haydi bakalım bir tane çek bakalım! İç karşımda, beraber içeceğiz." diyormuş.

Olmaz. Neden?.. Çünkü Allah içkiyi haram kılmıştır, içilmesi yasaktır, anne baba söylese dahi içilmez.

Demek ki, küfrü teşvik etse annesi babası... Küfrü teşvik etmek, yâni "İslâm'dan çık, kâfir ol!" dese, o zaman dinlenmez. Çünkü ahireti mahvolacak. Bu gibi durumlarda dinlenmez. O zaman ne yapacak?.. Bütün saygısını, sevgisini toplayarak anlatacak annesine babasına. Diyecek ki:

"—Ben sizi seviyorum, gerçekten seviyorum. Emredin, kulunuz köleniz olayım, her istediğinizi yapayım ama, bana Allah'ın yasakladığı bir şeyi lütfen emretmeyin! Çünkü Allah'ın emrini

tutarım. Kesin bu... Allah'ın emrini tutarım. Allah'ın emrini tutuğum zaman da, tutmak zorundayım, siz üzülürsünüz. Onun için, Allah'ı tercih edeceğim için, beni böyle bir zorlama durumuna lütfen mecbur bırakmayın! Lütfen beni böyle bir duruma getirmeyin!" demesi lâzım!

Bunu kararlı söylemesi lâzım, sevgiyle söylemesi lâzım ve sebebini söylemesi lâzım, Allah böyle emrediyor diye.

Bunun misalleri var. Talebelerimden böyle annesi babası kendisine gayr-i İslâmî şeyleri yaptırmak istediği için yapmayan; ama onlara çok güzel sözlerle, çok böyle tatlı bir şekilde hem sevgili, hem saygılı, ama çok da kesin ve kararlı bir şekilde: "Yapamam, çünkü ben müslümanım. Lütfen bana bu teklifi yapmayın!" filan diye, tatlı bir şekilde izahta bulunup, annesini babasını ıslah edenler var.

Meselâ bir göl manzaralı yerde... Üçüncü misali anlatıyorum, göl manzaralı bir yerde lokanta, çok güzel, bahçesi güzel. Biz arabayla önünden geçerken imreniyoruz:

"—Aman şurada otursak, bir çay içsek! Manzara kartpostal manzarası gibi... Karşıda yemyeşil dağlar, önümüzde ayna gibi bir güzel göl... Çok güzel manzaralı bir yerde bir lokanta... Tamam, çay olur, pide olur, döner kebap olur, bir yemek olur... vs. meşrubat olur... İnsan orada tatlı bir şekilde oturur, yemek yer."

Babası demiş ki:

"—Daha çok para kazanmak için getirip buraya içki satarsak, içki ruhsatı alırsak çok kâr ederiz. Çocuk demiş ki:

"—Babacığım, olmaz! Çünkü Allah içkinin satılmasını da yasaklamıştır, olmaz."

"—Neden, işte çok para kazanacağız, iyi olacak kazancımız..." filan..

"—Baba..." demiş, "Eğer bu kadar kararlıysan, yapacağım diyorsan; bana müsaade, evde duramam! Çünkü haram parayla kazanılmış olan bir kazançla, yapılmış olan bir yemeği de yemem doğru değil. Her şeyini sen yap!" demiş. "Eğer içkiyi koymakta kararlıysan, Allaha ısmarladık ben gidiyorum. Benim kalmamı istiyorsan, içkiyi koyma!" demiş.

İşte bu da tabii, bir güzel davranış, kesin davranış. İnsan yeri gelince ne yapması gerektiğini iyi bilmeli!..

Gelelim, hadis-i şerifimizin birinci bölümü anne babaya âsi olmak, olmamak konusuydu, onu açıklıyorduk, misaller verdik. Anne baba İslâm dışı bir şeyi emrettiği zaman o zaman ne yapılacağını öğrenmiş olduk. O zaman dinlenmeyecek.

وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلاَ تُطِعْهُمَا

(لقمان:١٥)

(*Ve in câhedâke alâ en yüşrike bî mâ leyse leke bihî ilmün felâ tuti'hümâ.*) “Annen baban seni körü körüne bana ortak koşman için zorlarlarsa, şirki emrederlerse; böyle bir şeyi emrettikleri zaman onlara itaat etme!” diye Kur'an-ı Kerim'de kesin hüküm de var zaten. (Lokman, 31/15) Bir: Evet anne babaya itaat edilecek ama, İslâm dairesinde, çizgisi içinde...

d. Cennetin Kokusunu Duymayacak Kimseler

Cennetin kokusunu duymayacak olan kimseleri sıralıyor Peygamber Efendimiz, Hazret-i Ali Efendimiz'in rivâyet ettiği hadis-i şerifte. İkinci şahıs kim:

(*Ve lâ kàtıu rahimin*) “Akrabalarıyla alâkasını kesmiş, koparmış kimse de cennetin bin yıllık mesafe uzağa yayılmış kokusunu bile duyamaz. O da cennete girmeyecek.” (*Kâtıu rahim*) Yâni akrabalık bağlarını kesmiş, koparmış, akrabalarına riayet ettiği yok, işte bu kimse de cennetin kokusunu bile duymayacak.

Bakın, başında söylemiştim: İslâm sosyal yönü çok kuvvetli olan bir dindir, sosyal terbiyesi çok derindir. İnsanların birbirlerini sevmesini istiyor Allah-u Teàlâ Hazretleri... Birbirleriyle akrabalık bağı olmayan kimseler bile kardeş olacak, birbirini sevecek, bayramlaşacak, yardımlaşacak, hizmetine koşacak; gönlünü hoş etmeye çalışacak, hacetini revâ etmeye, ihtiyacını görmeye çalışacak...

Tabii anne babasına hürmet edecek. Anne babası olunca, ona karşı hizmetleri çok daha kuvvetli olacak. Akrabalarına karşı da vazifelerini yapacak, onlarla ilgiyi kesmeyecek, küsmeyecek, darılmayacak, ilgi ve bağları koparmayacak. Kopartırsa *kàtıu*

rahim olur, yâni akrabalık bağlarını koparmış bir kimse olur. Cennetin bin yıllık uzaktaki mesafelere kadar yayılan kokusunu bile duyamaz, cennete giremez, cennetin yanına bile yaklaşamaz.

O halde ne yapacağız?.. Akrabalarımızı da gözeteceğiz. Hani bu Ramazan Bayramı münasebetiyle düşünüyoruz akrabamızdan kimler var?.. Erenköy'de filanca var, aman ziyaret edelim!.. Şurada falanca var, dayınız, amcanız, teyzeniz, akrabanız... Nasıl tatlı tatlı ziyaret ediyoruz. Ne kadar güzel oluyor, muhabbet oluyor onlarla karşılaştığımız zaman. İşte akrabalık bağlarına da İslâm'ın verdiği önem bu... Buradan görüyoruz, Efendimiz böyle buyurmuş. Ana babaya âsi evlat da, akrabalık bağlarını kesip kopartan kişi de, cennetin kokusunu bile duyamaz.

(*Ve lâ şeyhun zânin*) "Bir de yaşlı zinâkâr insan, o da cennete girmez." Şimdi, İslâm realist bir din, herkesin durumunu anlıyor. Genç bir insan... Genç bir insanın duyguları çok daha kuvvetli, günaha meyil imkânı daha fazla... Yaşlı bir insan... Yaşlı bir insan artık aklını başına toplamış, kendisine çeki düzen vermiş bir insan, dünyayı tanımış bir insan... Onun biraz daha temkinli olması lâzım.

Günahı genç işlerse tabii günah gelir. Ama bir de yaşını başını almış, duygularını kontrol edebilecek noktaya ulaşmış bir insan, hâlâ günaha devam ediyorsa; e ne zaman ıslah olacaksın be adam?.. Tabii o zaman çok fena oluyor. Onun cezası çok daha yüksek oluyor.

Demek ki, bak gençliği geçti, orta yaşa geldi, ihtiyarladı... Hâlâ günahta, hiç uslanmış değil, hâlâ devam ediyor. Utanmıyor, arlanmıyor, toy, küçük insanlar gibi, genç delikanlılar gibi, aklı başında olmayan, hani başında kavak yelleri esen, damarlarda kan cıvıl cıvıl dolaşan kimse gibi hataya, günaha düşüyor ve şeytana uyuyor. Tabii o da cennetin kokusunu duymayacak.

Allah insanı şaşırtmasın... Bazen böyle, yaşlandığı halde uslanmamış insanlara rastlıyor da insan, hayret ediyor. Allah akıl fikir versin...

Bazen de bakıyorsun namazlı, niyazlı, sakallı, sarıklı, cübbeli diyelim ne ise, camide beş vakit namaza devam eden insanlar. Çok seviyorum, tonton bir ihtiyar amca filan... Hatıralarını

anlatıyor: "Ah evlâdım..." diyor, "Ben gençliğimde şöyle idim..." Hah, uslanmış. O da hoşuna gidiyor insanın. Yâni evvelce yapmış olduğu hatayı bırakmış olması, tevbekâr olması ne kadar güzel!..

Amerika'da Kleviland'da bana bir camide hutbe verdirdiler. İngilizce'ye tercüme oldu. İşte namazdan sonra caminin halkı, cemaati bizi bırakmadı. Ziyafet çektiler, hizmet ettiler, ikramlarda bulundular, güzel bir öğle yemeği yedik...

Orada bir ihtiyar adam, yaşlı, böyle beli kamburlaşmış; nasıl hizmet ediyor, pervane gibi koşturuyor sofrada. Oturması lâzım, gençlerin hizmet etmesi lâzım ama aşk ile, şevk ile hizmet ediyor. Dışarı çıktığım zaman sordular bana:

"—Bunu tanıyor musunuz?.."

"—Tanımıyorum, ben burada misafirim. İlk defa geldim."

"—Bu eskiden bu şehrin mafya çetesinin reisiydi. Şimdi müslüman oldu." dediler.

Amerika'da, bakın müslüman oldu, böyle müslüman oldu. Nasıl sevdim, nasıl hoşuma gitti, nasıl hayran kaldım. Bir zamanlar hatalı yoldaymış. Hem müslüman olmuş, en büyük hatadan kurtulmuş, Allah'ın sevdiği çizgiye gelmiş, mü'minlerin safına geçmiş; bir... Hem de ne kadar güzel gayretli müslüman olmuş, nasıl hizmet ediyor böyle, "Cenneti kazanacağım, Allah'ın rızasını kazanacağım!" diye, ibret alınacak bir şey... Tabii bundan da memnun oluyoruz.

Ayetlerden, hadis-i şeriflerden biliyoruz ki, Allah-u Teàlâ da kulun tevbe etmesinden çok memnun olur sevgili dinleyiciler! Aman, kusurlarınız varsa tevbe edin!.. Allah tevbe eden müslümanları sever, hatasından dönenleri sever. Hataları, günahları bir tarafa bırakalım; Rabbimiz'e güzel kulluk edelim, tertemiz kulu olalım, tevbekâr kulu olalım, günahları bırakan insan olalım!..

Son bir şey daha ifade buyurmuş Peygamber Efendimiz hadis-i şerîfinin son kısmında:

(*Ve lâ cârrun izârehû huyelâe*) "Elbisesi artık uzun, şöyle eteği, paltosu bilmem nesi, ne ise eski zaman kıyafetlerini göz önüne getirin. Eteği arkasından yerlerde sürünüyor. Böyle mütekebbir,

kibirlenerek eteğini yerde sürükleyen insan da cennetin kokusunu duymaz ve bin yıllık mesafe yakınına kadar bile gelemez.”

Kibirden uzak duralım! İnsan tabii bazen kibirli olabiliyor. Unvânına mağrur oluyor. “Ben profesörüm, ben şu mevkîdeyim, ben şu ihtisası yaptım, şu tahsili gördüm... Ben falancalardanım, filanca ailedenim. Şöyle şerefliyim, böyle zenginim, böyle kıymetliyim!..” diye kendisini büyük görüyor ve kibirleniyor. Bu İslâm’da güzel bir şey değil.

Mütevazi olmayı Allah seviyor. Mütevazilerin en mütevazisi Peygamber-i Zîşânımız SAS Efendimiz Hazretleri idi. Allah’ın sevgilisi olduğu halde, Seyyidü’l-evvelîne ve’l-ahirîn olduğu halde, bütün insanların başının tâcı olduğu, en yüksek rütbelisi olduğu halde, SAS Efendimiz çok mütevaziydi. Fakirin yanına giderdi, onun yanında otururdu, onunla beraber yemek yerdi. Köleye iltifat ederdi, fakire iltifat ederdi. Hiç büyüklük taslamazdı, kibirlilik yapmazdı ve yapılmamasını çok kesin olarak buyurmuştu. Bu hadis-i şerifte onu da görüyoruz.

Allah bizi böyle bilerek, bilmeyerek düştüğümüz hatalı duygular ve kötü huylardan da korusun... İyi huy çok önemli! İnsanlar arasında kişi iyi huyuyla seviliyor. Allah da iyi huyundan dolayı seviyor bir insanı... Cennete girmek de iyi huyundan dolayı oluyor. Cehenneme düşmek de kötü huydan dolayı oluyor. İnsan namazlı, niyazlı, ibadetli bir kimse olur da, kötü huyundan dolayı cehenneme düşebilir.

Allah bizi her türlü kötü huylardan kurtarsın... Ramazan bir aylık muazzam bir eğitim, insanın nefsini yenmesi, kötü huylardan tertemiz olması, kurtulması için bir kamp çalışması, bir eğitim süreci. Allah-u Teàlâ Hazretleri tabii, bu eğitimleri kabul edip, alıp, bunlardan azâmî istifade edip, sonuca ulaşmış olanlardan eylesin... Hepimizi Allah-u Teàlâ Hazretleri böyle tertemiz ahlâklı, kâmil bir müslüman eylesin... Herkesin örnek olarak gördüğü, örnek olarak gösterdiği bir müslüman olmayı Allah cümlemize nasib eylesin...

Kötü huylarımız varsa, onlardan kurtulmayı nasib eylesin... Sosyal kusurlarımız varsa, anne babaya karşı, akrabaya karşı, toplumumuza karşı, onlardan da kurtulmayı nasib eylesin... Böyle güzel huylu olan, anne babasını saygılı olan, akrabasını arayan,

koruyan, gözeten, kötü işleri yapmayan, Allah yolunda yürüyen kul eylesin... Rabbimiz hepimizi cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

Allah-u Teàlâ Hazretleri cumanızı mübarek etsin sevgili Akra dinleyicileri... Cuma günü yapılacak vazifelerden hatırlatmada bulunayım: Kabir ziyareti çok sevaplı... Bir vesîleyle, kabir ziyareti de yapın bu gün! Varsa böyle ziyaret edeceğiniz kimseler, kabirlerini ziyaret edin, Yâsin okuyun!..

Bir vazife de hasta ziyaretidir. Biz de inşâallah bugün, çok büyük bir mübarek zâtın oğlunu —kendisi de mübarek, babası da mübarektir— hastanede ziyaret etmeyi, babamla planladık. Böyle hasta ziyareti de çok sevaptır. Onu da yapmaya çalışın!..

Diliniz Cenâb-ı Mevlâ'nın zikriyle meşgul olsun. Gününüz aydın olsun... Ömrünüz uzun olsun... Mutlu olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri cennetiyle cemâliyle cümlenizi müşerref eylesin...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

23. 02. 1996 - İstanbul

35. İMANIN KEMÂLİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Cumanız mübarek olsun, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!.. Yine size kavuştum, el-hamdü lillâh. Ramazan'dan sonra, bayramdan sonra bir cuma sohbetinde baş başayız.

a. İmanın Elbisesi Takvâdır

Bir hadis-i şerîf var, bu haftaya münasib düşecek diye düşündüm. Deylemî İbn-i Mes'ud RA'dan merfûan rivâyet etmiş bu hadis-i şerifi. Buyuruyor ki Peygamber SAS Efendimiz:[133]

اَلْإِيمَانُ عُرْيَانٌ ، وَلِبَاسُهُ التَّقْوٰى ، وَزِينَتُهُ الْحَيَاءُ ، وَمَالُهُ الْفِقْهُ ،

وَ ثَمَرَتُهُ الْعَمَلُ (الديلمي عن ابن مسعود)

RE. 193/7 (*El-îmânü uryânün ve libâsühü't-takvâ, ve zînetü-hü'l-hayâ', ve mâlühü'l-fıkh, ve semeretühü'l-amel.*)

Çok özlü bir hadis-i şerif, o bakımdan çok seviyorum. İçinde tabii çok önemli işaretler var. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

(*El-îmânü uryânün*) "İman, inanç, insanın içindeki imanı çıplaktır. (*Ve libâsühü't-takvâ*) Bu imanı örten elbisesi takvâdır; (*ve zînetühü'l-hayâ'*) süsü utanç duygusudur, hayâdır; (*ve*

---

[133] İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.510, no:36383; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Fakîh ve'l-Mütefakkıh*, c.II, s.237, no:660; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXIII, s.389; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXXI, s.148; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Mekârimü'l-Ahlâk*, c.I, s.41, no: 97; Vehb ibn-i Münebbih Rh.A'ten.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.112, no:380; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Fakîh ve'l-Mütefakkıh*, c.I, s.145, no:129; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Mekârimü'l-Ahlâk*, c.I, s.42, no:103; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.35, no:87; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.21, no:27; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.60, no:10254, 10255.

mâlühü'l-fıkh) sermayesi, malı fıkıhtır; (*ve semeretühü'l-amel*) meyvası, sonucu, mahsulü de ameldir." diyor.

Şimdi bunu, bu Ramazan sonrasında, Şevval ayı içinde size biraz açıklamak istiyorum. Tabii Ramazan Bayramı'nı geçirdik, Allah nice bayramlara erdirsin... Şevval ayı içinde hatırlattığım bir ibadet var: Altı gün Şevval içinde oruç tutmak. *Sitte-i şevval*, Şevval'in altı gün orucu derler buna. Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerini okumuştum daha önceki konuşmalarda:[134]

مَنْ صَامَ رَمَضَانَ، ثُمَّ أَتْبَعَهُ سِتّاً مِنْ شَوَّالٍ، كَانَ كَصِيَامِ الدَّهْرِ

(م. ت. عن أَبي أيوب)

[134] Müslim, *Sahîh*, c.VI, s.65, no:1984; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.227, no:690; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.243, no:1706; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.417, no:23580; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.397, no:3634; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.34, no:1754; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.297, no:2114; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IV, s.134, no:3902; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.49, no:4640; İbn-i ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.97, no:9816; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.348, no:3730; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.292, no:8214; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.163, no:2865; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.272; Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.188, no:380; Rebi', *Müsned*, c.I, s.128, no:312; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.81, no:594; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.104, no:228;Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.V, s.317, no:1940; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.98, no:178; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.1142; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.352; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.57, no:1002; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LII, s.392, no:11089; Ebû Eyyûb el-Ensàrî RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.308, no:14341; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.293, no:3192; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.348, no:3734; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.292, no:8215; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.336, no:1116; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.V, s.326, no:1949; Hàris, *Müsned*, c.II, s.25, no:331; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.398, no:3635; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.102, no:1451; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.122, no:4178; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.348, no:3735; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.278, no:485; Sevbân RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.427, no:8334; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVI, s.34, no:7259; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.465, no:23680,23681 ve s.570, no:24216-2418; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.460, no:22614 -22617.

(*Men sàme ramadàn*) “Kim Ramazan ayını oruçla ihyâ eder, vazifelerini yapar, tutarsa; (*sümme’tbeahû sitten min şevvâl*) Şevval ayında da bunların peşinden altı gün orucunu eklerse, onları da tutarsa; (*kâne kesıyâmi’d-dehr*) sanki bütün sene eksiksiz, kesintisiz, tamamen oruç tutmuş gibi sevap kazanır.” diye bildiriyordu Peygamber Efendimiz.

Tabii bizim radyoda bir amacımız var, sizinle her zaman sohbet ederken bunu zaman zaman hatırlatıyoruz, söylüyoruz. Amacımız bütün konuşmalarımızda var, zaman zaman size de hatırlatıyoruz. Sizin sevap kazanmanızı istiyoruz; Allah’ın sevgisini, rızasını Peygamber Efendimiz’in şefaatini kazanmanızı istiyoruz. Sevaplı olan ibadetleri vaktinden önce size haber vererek, onları yaparak o sevapları kazanmanızı diliyoruz. Arzumuz bu, gayretimiz bu. Söylemiştim, Şevval ayı içinde altı gün oruç tutarsanız, o sevapları kazanırsınız diye.

Şimdi Şevval’in onuna geldik. Yani üçte biri gitti bir ayın. Daha yirmi gün var. İşte bu önümüzdeki günlerde, eğer tutmadıysanız Şevval ayının altı gün orucunu tutmanızı tekrar hatırlatarak, İbn-i Mes’ud RA’ın bize rivâyet ettiği bu hadis üzerinde durmak istiyorum.

İman üryandır, yâni çıplaktır, üstünde hiç bir şey yoktur, çırıl çıplaktır. Tabii biliyorsunuz, insanoğlunu düşünün, göz önüne getirin. İnsanoğlu çıplak durmuyor. Bir giyimi var, medeniyetin sembolü giyim. Çıplak durduğu zaman da, tabii, çevreye intibakta zorlanıyor. Kar var, yağmur var, aşırı sıcak var... Bunların hepsinden elbisemiz bizi koruyor. Bir kere tabiat şartlarından koruyor. Ondan sonra tabii, insanı utanacağı, utanç duyacağı yerlerini örterek koruyor. Giyimler Allah’ın bir lütfu, Allah’ın bir tavsiyesi. Tabii, belli bir miktarı örtünmek farz... Erkekler için, hiç olmazsa göbekten dizin altına kadar olan kısmı örtmek, bizim mezhebimize göre farzdır. Yâni açamaz oraları...

Tabii, buradan derhal siz sevgili kardeşlerime dersler çıkıyor. Meselâ, denize girerken kısa bir şey giydiği zaman, dizinin üstü göründüğü zaman, bizim mezhebimize göre farz yerine getirilmemiş oluyor, çiğnenmiş oluyor. Demek ki, küçük mayolar uygun olmuyor.

Onun yerine biliyorsunuz, bu modacılar şimdi her sahada çalışmalar yapıyorlar. Hanımlar için çok güzel böyle tesettür modelleri gelişti, büyük müesseseler kuruldu hatta ihrâcât yapıyorlar yurt dışına. Mayoda da bir kardeşimiz, kim bulduysa Allah râzı olsun.... *Haşema* diye bir şey çıkarttılar. Böyle eski yağlı pehlivanların kispet dediğimiz o giyimleri gibi, göbekten diz altına kadar örten bir kıyafet ama güzel, yâni ağır değil, su hemen süzülüyor, ama farzı yerine getiriyor.

Tabii demek ki bizim denize girişimiz bile farklı olacak. Allah'ın emrini tutarak, Allah'a isyan etmeden, farzları yaparak, haramlara dalmadan yapmamız lâzım işi. Yâni, orada bile tabii örtünme bahis konusu.

Tabii bu hanımlar için daha geniştir, örtünecek miktarlar, yerler vücutta daha çoktur. Daha doğrusu kestirme tarif etmek gerekirse, nereleri örtülmeyecek onları söylemek daha uygun olacak. İslâm'a göre kadının yüzü, elleri bileklerinden ve ayakları, o da bileklerinden; buraları açık olabilir. Bunun dışında her tarafını, bir müslüman hanımın dini bakımdan örtmesi gerekiyor.

Tabii burada hemen sevgili kardeşlerimiz, vatandaşlarımız aklımıza geliyor. Masum insanlar, temiz kardeşler, tertemiz pırlanta gibi kalbi olan kimseler... Allah tabii kendisinin sevdiği, râzı olduğu bilgileri onlara öğretsin... Allah'ın istediği şekilde hareket etmeyi de başarsınlar... Diyorlar ki:

"—Benim kalbim temiz... Yâni kalbimde bir kötülük yok, benim kalbim temiz... Yâni dışım böyle örtülü değilse de kalbim temiz..."

Çok güzel, kalb temizliği çok güzel bir vasıf. Çok iyi bir şey ama tabii bizim giyimimizle, yaşamımızla, yeme içmemizle, kazancımızla, uyumamızla, evlenmemizle ilgili Allah'ın birçok emirleri var, tavsiyeleri var, yasaklar var... Müslüman Allah'a teslim olmuş insan demek. Yâni, Allah'ın emirlerini tutmaya karar vermiş; haramları işlemeyecek, emirleri tutacak. Müslüman olmanın ana mantığı bu. Ben Allah'ın emirlerine kendimi bağlıyorum, teslim oluyorum demiş oluyor.

Onun için kalbi temiz, güzel ama Allah'ın sevmesi için giyinmesi gerekiyor. İşte onun gibi iman da çıplaktır, bunun

örtüsü, giyimi yâni insan örtünüyor, Allah'ın emri, imanın da örtüsü takvâdır. Takvâ ne demek?.. Bu çok önemli bir kavram İslâm'da... Bütün kardeşlerimin bunu çok iyi öğrenmesi lâzım! En önemli kavramlardan birisi İslâm dininde takvâdır.

Kısaca, yeri geldikçe hatırlattığımız için bizi devamlı dinleyenler bilir ama, beni ilk defa dinleyeni nazar-ı dikkate alarak hatırlatalım, *takvâ* ne demek: İnsanın kendisini maddî ve manevî tehlikelerden sakınması, korunması, kollaması demek.

Demek ki, insanın imanı çıplaktır, biraz titiz ve dikkatli müslüman olacak, kendisini koruyacak. Günahlardan koruyacak, haramlardan koruyacak, Allah'ın sevmediği bir duruma düşmekten koruyacak. Allah'ın emirlerini yapamamaktan, onları kaçırmaktan kendisini koruyacak, bu önemli. Takvâ duygusu çok önemli bir duygu, bütün müslümanlarda bu olması lâzım.

Ramazanda da, insan takvâyı bir ay boyunca egzersiz ile öğrenmiş oluyor, yapmış oluyor; sakınmayı, korunmayı öğreniyor, bir egzersiz, ruh eğitimi yapmış oluyor. Onun için Ramazanın sonundaki bu hadis-i şerîfte bu takvâ konusunu içine alan hadis-i şerîf önemli.

"—Benim imanım var, el-hamdü lillâh müslümanım!" diyor kardeşlerimiz. Ama ne olacak? Bu iman çıplaktır, çıplak bir insan gibidir, onun güzelce örtülmesi lâzım! Tehlikelerden korunmak için örtünmek lâzım. Hani aşırı soğukta kat kat giyiniyoruz. İman da aşırı soğuğa maruz kalmasın diye takvâ kat kat olmalı. Aşırı sıcaktan güneş yakmasın diye örtünüyoruz, şemsiye kullanıyoruz, örtü kullanıyoruz. İşte takvâ, aşırı sıcaktan insanın korunduğu gibi gene başka çeşit tehlikelerden imanı koruyacak bir duygu.

Yâni takvâya mutlaka sahip olmamız lâzım! Yâni nasıl çıplak insan olmuyor dini bakımdan, giyinmesi gerekiyor. İmanımızın da çıplak olmaması lâzım, takvâ sahibi olmamız lâzım!

Şu anda sevgili dinleyiciler, Ramazan'ı geçirmiş müslüman kardeşler olarak, hepimiz Ramazan'da takvâyı biraz öğrenmiş olduk; o takvâya sahip olmalıyız, "Benim kalbim temiz." demekle yetinmemeliyiz. Takvâ da, en başta gelen iç duygumuz olmalı, gönlümüz takvâ dolu olmalı!..

b. İmanın Zîneti Hayâdır

Sonra:

وَزِينَتُهُ الْحَيَاءُ ،

(*Ve zînetühü'l-hayâ'*) "İmanın zîneti hayâdır."

Yâni insan giyiniyor, dümdüz giyinmiyor, kumaşın biraz iyi olmasını istiyor, saçını tıraş ettiriyor, güzel kokular sürüyor... Yâni zînet de, güzellik de isteniyor. Güzellik için de çalışıyoruz. Hepimiz kendimizi daha güzel gösterecek şeyler yapıyoruz. Dişlerimizi fırçalıyoruz, tırnaklarımızı kesiyoruz, tıraş oluyoruz, güzel kokular sürüyoruz, tarağımızla taranıyoruz... Bunların hepsi estetik, güzellik endişesiyle yapılan şeyler. Bunlar İslâm'da var. İslâm estetiğe yâni güzel olmaya çok önem veriyor. Bu olacak, tamam. İmanın da süsü, zîneti hayâdır.

Hayâ ne demek?.. İnsanın utanması, utangaç olması, utanmaz olmaması. "Utanmaz, arlanmaz, sıkılmaz!.." diyoruz hani bir kimseye kızdık mı, sıralıyoruz böyle bu sözleri; "Ne biçim adam, utanmaz, arlanmaz, sıkılmaz!.." diyoruz, kötü bir şey olduğu anlaşılıyor o sözlerden. Yâni insanın utanması lâzım!

Neden utanması lâzım?.. Böyle insanların yanında, Allah'ın yanında, mahşer gününde, Mahkeme-i Kübrâ'da, bütün gizli işlerin ortaya döküldüğü zamanda, başkalarının karşısında, yanında mahcup olacak şeyleri yapmaması lâzım! Ondan utanması lâzım! Asıl utanmak o...

Hani "Konuş!" diyorsun;

"—Utanıyorum." diyor.

Utanılacak bir şey yok. Hakkı söyleyeceksen söyle, orada utanmaya lüzum yok.

"—Namazı sen kıldır!" diyorsun,

"—Utanıyorum." diyor.

"—Aşır oku!" diyorsun, Kur'an okumaya utanıyor.

Utanmanın yeri bu değil... Ahirette seni mahcup duruma düşürecek, Mahkeme-i Kübrâ'da zor duruma düşürecek şeylerden utanmalısın! Harama dalmaktan, gizli günahları işlemekten, iki yüzlü olmaktan, Allah'ın sevmediği şeyi, insanlar yanında olmadığı zaman yapmaktan utanmalısın!

İnsanlar varken yapmıyor, insanlardan korkuyor ama yalnız kaldığı zaman yapıyor. Demek ki, Allah'ın gördüğüne ya inanmıyor, ya da inandığı halde Allah'tan korkmuyor. Olmadı. İşte bu bir utanılacak bir durum...

"—İnsanlardan utanıyorsun da Allah'tan niye utanmıyorsun?" diye sorarlar insana.

Demek ki utanma duygusu da güzeldir. Ve makbul bir huydur.

Birisi kardeşini yakalamış, mahcup bir kardeşi varmış demek ki; ona nasihat ediyormuş, Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[135]

دَعْهُ ، فَإِنَّ الْحَيَاءَ مِنَ الْإِيمَانِ (حم. عن ابن عمر)

(*Da'hü*) "Bırak bakalım onun yakasını, (*feinne'l-hayâe mine'l-îmân*) hayâ imandandır." buyurmuş.

Yâni, imanın da süsü oluyor. İnsan hayâ sahibi oldu mu, imanı süslü, ziynetli oluyor. Yâni giyim sadece kuru bir giyim değil, kaliteli bir giyim, gayet güzel böyle görkemli bir giyim gibi olmuş oluyor yâni. Hayâ da çok önemli!

Hayâ sahibi olmalıyız. Utanma duygusuna, mukayese fikrine sahip olmalıyız. Bizi utandıracak şeylerden uzak durmalıyız.

c. İmanın Malı da Fıkıhtır

Sonra:

---

[135] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.17, *İman* 2/14, no:24; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.141, no:52; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.667, no:4795; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.121, no:5033; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.147, no:6341; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Muhammed), c.III, s.453, no:950; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.374, no:610; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.210, no:602; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.369, no:5487; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.156, no:4932; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.131, no:7701; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.537, no:11764; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.11, s.142, no:20146; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.372; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.421, no:2872; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.256, no:6001; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.281, no:625; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.123, no:5782; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.467, no:12316.

وَمَالُهُ الْفِقْهُ ،

(*Ve mâlühü'l-fıkhu*) "İmanın malı da fıkıhtır."

Fıkıh, biliyorsunuz dinî bilgileri derinlemesine iyi kavramak, bilmek demek aslında. Sonradan dinî ilimlerden birinin adı olmuş. *Tefsir* ilmi gibi, *hadis* ilmi gibi, *akàid* ilmi gibi, *fıkıh* ilmi diyoruz. Yâni, "İnsanın yapması gereken, yapmaması gereken her konudaki hükümleri toplayan bir bilgi dalı" olmuş.

Tabii bu da, en ince detayına kadar insanın dinin inceliklerini bilmesini gerektirdiği için, bu ismi almış. Ama Arapça'da *fıkıh* demek, derin bir sezgi ve anlayışa sahip olmak demek. Dinde fıkıh sahibi olmak da, dinin özünü iyi kavramak demek.

Bazı insanlar ibadetleri dinin özünü kavramadan yaparlar. Biz bunlara diyoruz ki: Taklit, taklit yoluyla yapıyor. Yâni folklor müslümanı diyor hatta bazı yazar kardeşlerimiz, güzel bir buluş, Allah râzı olsun... Yâni âdet olarak böyle, atadan, anadan, dededen görmüş, ondan yapıyor. Yâni işin zevkine vardığından, çeşitli tefekkürlerden sonra, onun güzelliğini anladığından, ona bağlandığı için yapmıyor, alışkanlık. Demek ki, kötü bir alışkanlığı olsa, onu da yapacak. O kıymetli değil, taklîden yapıyor. Kötü alışkanlığını bırakabiliyorsa, iyi alışkanlığı yokken birisinde gördüğü zaman, bir düşünme ve tercih sonunda alabiliyorsa, kıymetli olan bu tabii.

Fıkıh insanın yapması gereken, yapmaması gereken her konuda anlayışının derin olması, güzel olması demek. Allah bir insanı sevdi mi, onu dinde böyle derin, anlayışlı, sevgili kavrayışlı eyler. O, dinin özünü anlar. Haa, oruçtan maksad sadece aç kalmak değildir, iradeyi terbiye etmektir, nefsi engellemektir, kötülüklere bulaşmamaktır. Sadece yemek içmek değil, öteki kötülüklerden de uzak durayım der, insan anlar. Anlayışlı bir insan, orucu böyle derinlemesine tutar.

Ama anlayışsız bir insan, oruç tutar; evet yemek yemiyor, su içmiyor ama, arkasından binbir türlü günahı işler. Peki niye bu günahları işliyorsun oruçluyken?.. Su içince orucun bozulduğunu duydun, su içmiyorsun; ama bu günahlar da orucun sevabını

giderir, bunları da yapmaman lâzım!.. Onu bilmiyor. İşte bu dinde bilgisizlik, cahillik, gafillik anlayışsızlık...

Bunun zıddı da dini anlamak, kavramak, özüne, esâsına, ruhuna âşinâ olmak, onu bilmek demek. İşte imanın sermayesi de budur. Yâni, insan dininin özünü iyi kavramış olacak, anlayışı, sezgisi sağlam ve güzel olacak. Çok önemli bu... Allah hepimizi anlayışlı müslüman eylesin...

Dinin emirleri, meselâ hac... Hacca kalkıp gidiyor, geliyor insan. İşte minarelerin sayısıyla, kapılarla, alınan mallarla, onların fiyatlarıyla ilgilenirse, demek ki haccı neden yaptığını anlayamamış. Hac çok önemli bir olay... Çok esrarı, çok hikmetleri var, çok güzellikleri var, çok faydaları var... Yâni fevkalâde eğitici, çok sevaplı bir ibadet. E onun derinlemesine özünü kavrayamadan, gàfil gidip gàfil gelmek...

Bazı insanlar gàfil doğuyorlar, gàfil ölüyorlar. Yâni altmış, yetmiş, seksen yıllık hayatında gafleti atamıyor, dinin özünü anlayamıyor, taklitten kendisini kurtaramıyor; şuursuzluktan çıkamıyor dışarıya, şuura sahip olamıyor. Tabii, çok yazık... Dinin, imanın malı, sermayesi bu anlayıştır. Dini derinlemesine yorumlamalıyız, anlamalıyız, ona göre yapmalıyız.

Zekât cebinden çıkartıp kuru bir para vermekten ibaret midir, çok daha derin mânâsı var mıdır?.. Oruç sadece kuru bir aç kalmaktan ibaret midir, çok derin mânâsı var mıdır?..

Meselâ, Kur'an-ı Kerim; okuyoruz, herkes okuyor. Hafızlar var, biz de hafızların okuduğunu camilerde dinliyoruz. Yeterli mi?.. Hayır. Kur'an-ı Kerim'in mânâsını derinlemesine tefekkür edecek insan... Ayetler üzerinde derinlemesine duracak. Bu önemli işte... Bunu yapmamız lâzım!

Bu konuda biraz genel, olarak kusurluyuz muhakkak ki. Çok gayretli müslüman kardeşlerimiz vardır dinleyicilerimizin içinde. Halkımızın içinde ne cevherler vardır... Allah adetlerini arttırsın, çok güzel ama, genel gördüğümüz manzara insanların şuursuz olduğu, dini iyi bilmediği, dini bilmediği için, dinin ahkâmını bilmediği için yanlış işler yaptığı... Bunu çok görüyoruz. Çeşitli ibadetlerde görüyoruz. Müslümanların günlük hayatındaki çeşitli davranışlarında görüyoruz:

"—Bu İslâm'a sığar mı?" diyoruz, "Yakışır mı bu?" diyoruz.

Haklı, haklı böyle diyen, bu soruyu soran; çünkü karşısındaki gerçekten İslâm'ı bilmiyor. İslâm'ı bilmediği için de din namına kendisini dindar sanarak dine aykırı şeyleri yapabiliyor.

Demek ki, imanın sermayesi de, malı da fıkıhmış. Bilecek, iyi bilecek, derinlemesine, emirlerin ve yasakların ruhunu kavrayacak, hikmetine erecek onun üzerine..

Bazı böyle radyoda konuşmacılar vardır, kıymetli, alim insanlar, doktorlar, mühendisler, büyük fizik âlimleri ve buna benzer çeşitli konularda tahsil yapmış insanlar... Dinlersiniz, dînî konuda öyle şeyler anlatır ki size; "Aa, ben bu konuyu biliyordum ama, bu zâtın anlattığı kadar bu işin bu kadar derinliği olduğunu bilmiyordum." dersiniz.

Bakıyorsunuz bir biyoloji aliminin bir sözü, bir astronomi bilgininin bir sözü, siz de hayranlıkla böyle seyredip dinliyorsunuz; sizi hayranlıklara sürüklüyor. Neden?.. İşte o derinlemesine seziyor, o kendi öteki öğrendiği ilimlerden, dinin o konudaki emirlerinin ne kadar güzel olduğunu kavrıyor. Ne kadar güzel olduğunu kavrayınca tabii ötekilerde olmayan bir engin, derin seviyeye ulaşıyor.

Tabii memnun oluyoruz, böyle yazıları zevkle okuyoruz, böyle konuşmacıları zevkle dinliyoruz, hayran oluyoruz. Dinimize de hayran oluyoruz. Yâni hem konuşmacıya hayran oluyoruz, hem de "El-hamdü lillâh, meğer bizim dinimiz ne kadar güzelmiş!" diye insan yeniden bağlanıyor. Dinin güzelliklerini onların ağzından dinleyince, bir kat daha memnun oluyor.

d. İmanın Meyvası Ameldir

Son cümlesi çok önemli, sevgili dinleyiciler, değerli kardeşlerim:

وَ ثَمَرَتُهُ الْعَمَلُ .

(*Ve semeretühü'l-amel*) "İmanın meyvası, mahsûlü, sonucu da ameldir, iştir."

Amel ne demek?.. Meselâ çalışan insana *amele* diyoruz. *Amel*, iş demek. *Amele*; çalışanlar, işçiler... Yâni iş olacak sonunda.

"—İmanım var, benim kalbim temiz, ben Allah'a inanıyorum, el-hamdü lillâh müslümanım:

أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

(*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû*...)

Aferin, aferin, aferin... Hepsi çok güzel ama, işte bak imanın sonucu olacak. Sonuç, imanın sende bıraktığı etkilerle, sende meydana getirdiği tesirlerle sen iş yapacaksın. Yaptığın işlerde senin müslüman olduğun, ahlâklı olduğun, fazîletli olduğun, inançlı bir insan olduğun, başkalarını sevdiğin, başkalarına merhamet ettiğin, sabırlı olduğun, şükürlü olduğun belli olacak. Yâni işinde, eyleminde, amelinde belli olacak. İmanın semeresi odur. İşte bu da, birçok müslüman kardeşimiz için çok önemli bir cümle.

Şimdi biz, biliyoruz Allah'ın Erhamü'r-râhimîn olduğunu... *Amennâ ve saddaknâ*, kimse inkâr edemez. Ayet-i kerimeler söylüyor, Peygamber Efendimiz söylüyor. Allah-u Teàlâ Hazretleri Erhamü'r-râhimîn'dir. Ne demek?.. En merhametli, merhametlilerin en merhametlisi… E Gafûr'dur, Rahîm'dir, yâni günahları afv u mağfiret eder. Gaffâr-ı zünûb'dur, Settâr-ı uyûb'dur, Afûv'dur, affetmeyi sever. Bunların hepsini biliyoruz; iyi güzel ama, bunlar bizi aldatıyor. Halkımızı aldatıyor, müslümanları aldatıyor.

"—Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir, beni affeder."

İyi ama, günaha niye devam ediyorsun?.. Ya affetmezse, affetmeme ihtimali de var. Yüzde elli affeder, yüzde elli de affetmeme ihtimali var... Belki cezalandıracak. Çünkü ayet-i kerimelerde biliyoruz: "Zerre kadar hayır işleyen, onun karşılığını görecek; zerre kadar şer işleyen de, onun karşılığını görecek..." E şerrin de bir karşılığı var. Sen şimdi hayır işlemezsen, şerri yaparsan, "Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir." dersen olur mu?.. Olmaz.

Peygamber Efendimiz de olmaz diyor. Yâni, "Akılsız insan, Allah Gafûr'dur, Rahîm'dir diye ümide kapılıp da, nefsinin arzusu

peşinde koşan, yâni güzel işler yapmayandır.” diyor. Bunu birçok hadis-i şeriflerden bildiğimiz için, biz konuşmalarımızda, yazılarımızda bunu size önemle hatırlatıyoruz. Halkımız arasında yaygın.

Tabii namaz böyle periyodik bir ibadet, günde beş defa yapılıyor. Abdest almak lâzım, zaman ayırmak lâzım! Buna küçükten alışmamışsa, namazın farz olduğunu, hak olduğunu bildiği halde yapamıyor. Diyor ki:

“—Hocam, ben müslümanım, ama amelim yok, amelsizim! İcraatımı yapamıyorum ama müslümanım, müslümanları seviyorum.” diyor.

Çok kimseler var böyle... Kendisi yapmıyor, ama kendisine acımıyor. Yâni kendisini tehlikeye atıyor, kendi nefsine zulmediyor. Namaz dinin direğidir, namazı kılacak; orucu tutacak... Ramazan gelip geçip oruç tutmazsa olmaz. Zekâtını verecek, vermezse olmaz. Zenginse hacca gidecek, vazifelerini yapacak. Yâni imanın sonucu, semeresi icraattır. Boş laf ile bu iş yetmiyor, bitmiyor ve insanı kurtarmıyor boş bir laf. Ahirette bunun cezasına uğrayabilir, uğrar.

Yâni, birçok insan namaz kılıyor, günlük vazifelerini yapıyor. Bu yapmıyor... E yapanla yapmayan arasında bir fark olmayacak mı, bilenle bilmeyen bir mi?..

Elbette yapan sevap alacak; daha çok yapan daha çok sevap alacak, daha az yapan daha az sevap alacak. Daha kaliteli yapan daha büyük mükâfâta nâil olacak, kalitesiz yapan bir şey alamayacak. Kusurlu yapan, veyahut kusur işleyen cezasını çekecek.

Bu da neyin gereği?.. Allah'ın adaletinin gereği... Evet, Allah'ın bir sıfatı merhametli oluşu, günahları bağışlayıcı oluşu; öbür sıfatı da adaletli oluşu...

Birisi de çıkar derse:

"—Yâ Rabbi ben o kadar gayret ettim, zahmet ettim, uğraştım çalıştım. Bu kardeş de hiç bir şey yapmadı."

Tabii arada bir adâlet-i ilâhî olarak, Allah'ın adâletinin gereği olarak mutlaka fark olacak. O halde önemli olan nokta bu hadis-i şerifte, en son cümlesi çok önemli: İman çıplaktır, örtüsü, giyimi, elbisesi takvâdır; takvâ ehli olacağız. Zîneti hayâdır; hayâ sahibi bir müslüman olacağız. Haksızlıktan utanacağız, Allah'tan utanacağız, meleklerden utanacağız...

Meselâ, Hacı Bektâş-ı Velî'nin kitabında güzel bir sözü vardır, hoşuma gider. Diyor ki:

"—Sen yalnızken bazı kusurları yapıyorsun, insanların yanında yapmaktan sakınıyorsun. Onu insanların yanında yapmıyorsun ama, yalnızken yapıyorsun! Halbuki sen yalnız değilsin ki, yanında melekler var, omuzunda melekler var, içinde melekler var, gözünde gözünü koruyan melekler var, ağzında melekler var..."

Bunları hadis-i şeriflerden biliyoruz. Meleklere iman etmişiz. (*Âmentü bi'llâhi ve melâiketihî*) diye, Allah'tan sonra meleklerine inandığımızı *Âmentü*'de söylüyoruz. Şimdi haklı olarak soruyor Hacı Bektâş-ı Velî Efendimiz, diyor ki:[136]

"—Senin nerede kaldı meleklere iman ettiğin?.."

---

[136] Hacı Bektâş-ı Velî, *Makàlât*, (Prof. Dr. M. Es'ad Coşan neşri) s.16, Seha, İstanbul. 1986.

Yâni, insanların yanında işlemediğin kusuru yalnız kalınca işliyorsun, yalnız sanıyorsun sen kendini... Halbuki yalnız değilsin ki, yanında melekler var, meleklerin var... Senin vücudunda vazifeli melekler var. Bir de tabii senin dışında, çevrende melekler var... Çeşit çeşit melekler var. Dünyanın her yerinde her işi gören Allah'ın vazifeli melekleri var. Yağmurun meleği var, rüzgârın meleği var, o işleri gören melekler var. Şimdi o meleklere inanıp da, onlardan utanmamak olmaz.

Demek ki, hayâ kimden olacak?.. Önce Allah'tan utanacak.

"—Allah'tan utan yahu!" deriz.

Hani birisine bir ihtar ama, kızgınlık ânında söylüyoruz. Keşke yumuşak yumuşak, güleç yüzle de söylesek:

"—Kardeşim Allah'tan utan, çünkü her şeyimizi görüyor, her yerde hàzır ve nâzır..."

Allah'tan korkacağız, utanacağız, hayâ sahibi olacağız. Çünkü her şeyimizi görüyor. Onun için, bazı büyük evliyâullah, yatarken bile ayağını uzatmayı uygun görmemişler. Yâni, "Allah'ın huzurunda ben nasıl ayağımı uzatırım? Büyüğümün yanında bile

uzatmıyorum.” diye, o kadar böyle hassas terbiyeli insanlar yaşamış bu dünyada. Allah bizi de böyle yüksek hayâya, terbiyeye sahip eylesin...

Meleklerden utanacağız, müslümanlardan utanacağız... Tabii haksız bir şey yapmaktan utanacağız... Allah bize nimet vermişken, o nimetin gereği başkalarına yardım yapmamaktan; böyle bencilliği veya kalpsizliği veya duygusuzluğu yapmaktan utanacağız...

Hani evliyâullahtan bir zât, sabırdan bahsediyormuş:

“—İşte sabretmek iyidir, sevaptır, Allah sabredenlerle beraberdir...” diye ayetler, hadisler okuyormuş...

Tam o sırada bir akrep gelmiş... Tabii demek ki toprak bir yerde oturuyorlardı, yâni konforsuz bir yerde oturuyorlardı, mütevazı insanlar, dünya malına metelik vermeyen insanlar... Akrep gelmiş, ayağını sokmuş. Acımış ayağı, gözünden yaşlar damlıyor.

Yanındakiler diyor ki:

“—Akrep geldi, ayağını soktu, ses çıkartmıyorsun?..”

Diyor ki:

“—Sabırdan bahsederken, sabretmemeye utandım.” Yâni, “Ağzımla başkasına sabrı tavsiye ederken, kendim sabretmemeye utandım.” diyor.

Yâni, kendilerini nasıl kontrol ediyorlar, ahlâklarını nasıl yönlendiriyorlar. Demek ki insan, bazen böyle tezada düşmekten de utanır, söylediğini kendisi yapmamaktan da utanır. Duygulu oldu mu insan, bu hayâ duygusu onu ne kadar güzel noktalara götürür.

Tabii, bu işin bütün sermayesi de dînî bilgidir, yâni fıkıhtır. Dînî bilgi olmadan, insan kaş yapayım derken göz çıkartır. İyilik yapayım derken, kötülük yapar. Sevap kazanayım derken bid’at olduğu için, günah bir şey yaptığı için, günaha girer. Mükâfât beklerken, azâba uğrar. Cahilliğinden dolayı, yanlış bir iş yaptığından dolayı, yaptığı bütün ibadetler sıfırlanır, yaptığı ibadet boşa gider. Hacca gider, sevap almadan gelir. Zekât verir, sevap alamaz. Namaz kılar, boş eli... Oruç tutar, akşama aç ve

susuz kalmış olur. Gece kalkar namaz kılmaya, elinde hiç bir kârı yok, gece uykusuz kalmaktan ibaret olabilir.

Bu işlerin böyle olmaması için, sermaye ne?.. Sermaye bilgi, dini bilgi, yâni dinde fakih olmak, fıkha sahip olmak. İmanın sermayesi, malı fıkıhtır. O halde burada ne çıkıyor karşımıza: Hem kendimiz bilgili olacağız, metodlu olarak İslâm'ı güzelce öğreneceğiz; hem de çoluk çocuğumuza öğreteceğiz.

Şimdi benim birkaç haftadır zihnimde çok yer tutan bir şey var: Çocuklara tabii, yaşları küçük olduğu için bazı şeyleri söylemiyoruz. Doğru, pedagojide yaşın önemi vardır, yaşa göre eğitim olur. Bazı şeyleri belli yaşlara gelmeden çocuklar anlayamaz diye geciktiririz, tehir ederiz; bazı şeyleri öne alırız. Onların seviyesinde, hafif hafif, basit basit şeylerle anlatırız. Birtakım sıralamalar yaparız. Fakat şimdi benim zihnime takılan nokta şu, yâni önemli gördüğüm nokta ve ben bunu bir makalemde de yazdım sevgili dinleyiciler! Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

"—Çocuğa yedi yaşındayken namaz kılmasını öğretin, on yaşındayken kılmıyorsa vurun! Yâni niye kılmıyormuş bakayım haylaz diye vurun!" diyor.

Demek ki, on yaşında namaz kılması lâzım! Bulûğa erdiği zaman da, yâni akıl ve bâliğ olduğu zaman diyoruz. Bizim halkımızın eskiden beri bildiği kelimeler bunlar. O zaman da, bütün sorumluluklar başlıyor. Yâni günaha girecek veya sevap kazanacak. Yapması gereken şeyleri yapacak, yapmaması gereken şeylerden kaçınacak.

E şimdi bu çağa gelmiş bir insan, diyelim on üç yaşında, on iki yaşında, on dört yaşında... Bu çağı yakalamış, bu çağa girmiş olan bir insan, dini bilgisi yoksa ne olacak?.. Farzları bilmiyor, haramları bilmiyor, hazırlıklı değil... Yâni sorumluluğu yüklenmeye hazırlıklı değil.

Buradan şu çıkıyor ortaya, bizim eğitimcilerin arasında tabii çeşitli görüşler var diyorlar ki:

"—Bırakalım dînî bilgiyi, çocuk kendisi yetişsin, kendi aklıyla seçsin..."

Olmaz!.. O zaman çok geç olmuş oluyor. Yâni, sorumluluk çağına girmiş oluyor, sorumluluk çağından da aylar yıllar geçmiş oluyor. Ondan sonra, neden sonra, üniversiteden sonra kendi aklıyla bulacak... Herkes filozof değil ki, onları düşünecek vakti bile olmuyor. Günün hay u huyu içinde, geçim mücadelesi içinde dini bilgiyi kazanamadan yaşlanıp ölüp gidiyor. Yaşlı oluyor, altmışa, yetmişe geliyor, dînî hiç bir şeyi bilmiyor. Yâni kendisi, onların umduğu o güzel tercihi hiç yapamıyor. Kötü tercihler, kötü alışkanlıklar yerleşiyor, ama iyi alışkanlıklar yerleşmiyor. Onun için, iyi alışkanlıkların da küçükten verilmesi lâzım!..

İyilikleri, kötülükleri anlamak o kadar zor değil ki. Yâni beşerin tecrübesi var, yüzyılların tecrübesi var. Yalan söylemek iyi değil; işte çocuğa bunu öğreteceksin. Temizliği, birtakım şeyleri öğreteceksin... Tabii bu arada Allah'ın önem verdiği şeyler nedir?.. Yapılması gereken emirler, farzlardır. Önem verdiği yasaklar nelerdir?.. Haramlardır. Farzları, haramları çocuk sorumluluk çağına gelmeden öğrenecek ki, o çağa geldiği zaman o bilgisini kullanabilsin. O bilgiler ile o çağa hazırlıklı girmiş olsun. O olmadan, olmaz.

Görülüyor ki, çocuğumuzu pedagojik şartlara uygun olmak üzere —yâni onun aklının anlayabileceği, kapasitesini ve üslûbunu biz seçeceğiz tamam, onu kabul ediyorum— ana dînî esasları, dinin ana güzel faziletlerini, emirlerini, yasaklarını daha önceden öğretmeliyiz. Çünkü imanın malı, sermayesi bilgi... Sonunda da o bilgiye dayanarak çocuk veya kişi iş yapacak, işleri ona göre yapacak. İşlerin güzel olması için, bilginin olması lâzım ve doğrunun, eğrinin ona öğretilmesi lâzım!..

Çocuğumuza öğretiyoruz;

"—Burnunu insanların yanında karıştırma! Başka zaman da karıştırma... Şöyle yap, böyle yap!" diyoruz. İşte, "Sofrada yemeği şöyle ye!" diyoruz... Yâni, bazı şeyleri öğretiyoruz. Çocuğu o kadar kendi bildiğine bırakmıyoruz:

"—Haydi kendisi yemek yemeği öğrensin!" demiyoruz.

Elini yüzünü yıkarken, dişini fırçalarken, banyoda, vs.de her şeyi öğretiyoruz, öğretiyoruz da, dinî bilgiyi öğretemezsek, sorumsuzluk içinde büyütürsek, tabii sonuç fena olur. Bundan en

çok çocuklar rahatsız olur ve annesinden, babasından en çok çocuklar şikâyetçi olur. Olacak da... Kur'an-ı Kerim'de bildiriliyor, hadis-i şeriflerde bildiriliyor; ahirette annesinden, babasından böyle çocuklar şikâyetçi olacak.

Ben bazı böyle yüksek şahsiyetlerin hacca gittiği zaman filan hatırlıyorum, hatıralarını naklettiler oradaki arkadaşlar. Tabii hiç bir şeyi bilmiyorlar, ihram sarmayı bilmiyor, haccın nasıl yapılacağını bilmiyor. Birbirlerine de hayıflanıp soruyorlarmış:

"—Yâ bunları bu yaşa gelmişiz, öğrenmemişiz." filan diye.

Evet, yâni bunlar küçükken öğrenilir. Büyüyünce, artık öğrenmesi de zor olur, utanır. Öyle gelir, öyle gider.

Demek ki dinin esası imandır. İmanın kendisi çıplaktır; bunun güzel elbisesi takvâdır, bunun süsü hayâdır, utanmaktır... Sermâyesi dinî bilgidir, fıkıhtır, dinde derin sezgi ve anlayış ve kavrayıştır; dinin özünü, kökünü ruhunu iyi bilmektir... Ama semeresi, meyvası, sonucu, mahsûlü de güzel bir şeyler yapmaktır. Yâni, bilgisini uygulaması lâzım insanın... Yalan söylemek günahsa yalan söylemeyecek. Doğru söylemek iyiyse, doğru sözlü bir insan olacak. Vefâlılık güzelse, vefâsını gösterecek. Başkalarına merhamet etmek iyiyse, merhameti hareketlerinde belli olacak, kimseyi üzmeyecek, Adalet güzelse, adaletli olacak. Yâni icraat çok önemli sevgili ve değerli kardeşlerim!..

Bu hadis-i şerif, çok kısa bir hadis-i şeriftir, ezberleyebilirsiniz. Abdullah ibn-i Mes'ud RA da, bizim Hanefî fıkhı bakımından çok böyle önde gelen bir sahabî ismi. Ashabın fakihlerinden, kadılarından, bilgisi çok yüksek olan bir zât... O rivâyet etmiş. Ezberleyebilirsiniz, bizim için çok önemli...

Ramazan geçti, dini öğrendik, Ramazan'dan sonra bırakmayacağız. Ramazan'da takvâyı öğrenmemiz lâzımdı. "Benim kalbim temiz." demek yeterli değil. Takvâya sahip olacağız; bir... Hayâya sahip olacağız; iki. Dinî bilgimizi arttıracağız. Ramazan'da da arttı, bazı şeyler öğrendik ama, ondan sonra icraat... İşte şu günler, artık Ramazan'dan sonra icraat devresindeyiz. Ramazan bir kurs idiyse, bir eğitim devresi idiyse Ramazan bitti, tamam, diplomaları aldık. Ondan sonra, on

bir ay böyle güzel güzel çalışmaları yapmak devrindeyiz. Onun için, bunu hatırlatıyorum bu cuma gününde size...

Ramazan'ın üzerinden çok geçmedi, nihayet on gün oldu. Aman Ramazan'daki güzel vasıflarımızı, kazandığımız güzel alışkanlıkları, ibadetleri devam ettirelim! Ramazan'daki melek gibi duygularımızı, hallerimizi koruyalım, geliştirelim ve uygulayalım, tatbik edelim!..

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi güzel bilgilerle bilgilendirsin... Bildiğimizi uygulamayı, yaşamayı, tatbik etmeyi nasib etsin... Hepimizi takvâ ve hayâ sahibi eylesin... İmanı pırıl pırıl olan, ama imanı da üstü giyimli, en güzel, en görkemli giyimlerle giyimli ve ziynetli imana, kıymetli imana sahip eylesin Allah... Hem dünyada bahtiyar eylesin, hem ahirette...

Hepinize içten dileklerimi sunuyorum. İki cihanda mutlu olmanızı Allah'tan diliyorum. Allah-u Teàlâ Hazretleri sizi hem dünyada, hem ahirette bahtiyar eylesin... Dünyada elem, keder, acı, ızdırab, musîbet, belâ göstermesin... Hastalıklarla inletmesin... Sıhhat, afiyet ve saadet üzere yaşatsın... Ahirette de cehenneme düşmeden, Allah'ın kahrına gazabına uğramadan cennete girenlerden eylesin... Cennet nimetlerinden mütena'im olmayı ve Peygamber Efendimiz'e cennette komşu olmayı nasib eylesin... Hepinizi sevgiyle, saygıyla selâmlarım!

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, sevgili Akra dinleyicileri!..

01. 03. 1996 - İstanbul

36. CEMAATİN ÖNEMİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..
Cumanız mübarek olsun, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!
Size bir görevinizi hatırlatan, müjdeli bir hadis-i şerifle başlamak istiyorum sözüme.

a. Salât ü Selâmı Çok Eylemek

Hazret-i Aişe-i Sıddîka Vâlidemiz'den Deylemî rivâyet eylemiş. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[137]

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَلْقَى اللهَ عَزَّ وَجَلَّ غَدًا رَاضِيًا ، فَلْيُكْثِرِ الصَّلاَةَ عَلَيَّ

(الديلمي عن عائشة)

RE. 424/3 (*Men serrahû en yelka'llàhe azze ve celle gaden râdıyen, felyüksiru's-salâte aleyye.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

"—Kim yarın, yâni kıyamet koptuğu zaman, bu dünya bittiği zaman, ahiret hayatı başladığı zaman, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne, Aziz ve Celîl olan Allah'a râzı olduğu vaziyette kavuşmak, onun huzuruna râzı bir vaziyette gitmek isterse, bana salât ü selâmı çok eylesin!" buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Tabii burada râzı olan kim? Allah'a râzı olduğu halde gitmek isterse... Yâni kul, kendisi Allah'ın kendisine verdiği nimetleri, ikramları görünce râzı olacak, böyle bir râzı vaziyette Allah'a kavuşmak isterse, Peygamber Efendimiz'e salât ü selâmı çok etsin mânâsına gelebilir. Aynı şekilde, Allah kendisinden râzı olduğu bir şekilde Allah'a kavuşmak isteyen mânâsına da gelebilir. İkisi

---

[137] İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.18; Cürcânî, *Târih-i Cürcân*, c.I, s.404, no:688; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.IV, s.303, no:852; Zehebî, *Mîzânü'l-İ'tidâl*, c.IV, s.275, no:9127; Hz. Aişe RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.777, no:2229; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.391, no:22437.

de güzel... Yâni, ya Allah kuluna çok nimetler, mükâfatlar veriyor, kul hoşnud ve râzı oluyor, vaziyetten son derece hoşlanıyor. Böyle bir vaziyette Rabbine kavuşmak için Peygamber Efendimiz'e salât ü selâmı çok getirmesi lâzım! Bu güzel.

Ama, "Allah kendisinden râzı olduğu bir şekilde Allah'a kavuşmak isterse, Peygamber Efendimiz'e salât ü selâmı çok etsin!" mânâsına alırsak, bu mânâ da çıkabilir bu Arapça cümleden. İkisi de mümkün. *Râdıyen* dediği yâni ya Allah kendisinden râzı, ya kendisi Allah'tan râzı mânâsına gelebilir. İkisi de güzel...

O halde, bu müjdeli hadis-i şerîfin, Hazret-i Aişe Vâlidemiz'in bize müjdelediği bu güzel hadis-i şerîfin, durumun bizde de hàsıl olması için, yâni bizim de Allah'a o bizden râzı vaziyette, veyahut biz onun verdiği nimetlerden, mükâfatlardan, ahiretteki lütfundan râzı vaziyette kavuşmak istiyorsak, Peygamber SAS Efendimiz'e çok salât ü selâm eyleyelim!

Bunu şu bakımdan söylüyorum, sevgili Akra dinleyicileri: Cuma günü salât ü selâmı daha çok etmek hakkında, Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şerifleri var. Zaten her zaman Peygamber Efendimiz'e salât ü selâm getirmek, Allah'ın bize Kur'an-ı Kerim'de, ayet-i kerimede emrettiği bir emir... Ama cuma günleri, özellikle Peygamber Efendimiz'e salât ü selâmı çok getirmek gerektiği de dinî bir konu, dînî bir emir. O bakımdan salât ü selâmı çok edin! Elinizde tesbih, dilinizde salât ü selâm, Peygamber Efendimiz'e sevginizi, saygınızı, bağlılığınızı ifade eden; onun da size şefaat etmesini sağlayacak olan salât ü selâmı çok eyleyin!" diye, size dünyada ahirette fayda sağlayacak bir şeyi, müjdeli bir konuyu böylece hatırlatmakla konuşmama başlamış oldum.

Zaten bir insan, Peygamber SAS Efendimiz'in anıldığı yerde, adının geçtiği yerde ona salât ü selâm getirmesi lâzım! Getirmezse, burnu yerde sürter. Dünyada ahirette durumu iyi olmaz.

Peygamber SAS Efendimiz'i kendisinden, ana babasından, evlatlarından, bütün insanlardan daha çok sevmesi gerekiyor müslümanların. Çünkü gerçekten güzeller güzeli, zaten aşık

olunacak, sevilecek bir insan. Ama ayrıca bu güzelliğin ötesinde bir gerçek var ki, İslâm dininin bütün inceliklerini Rasûlüllah'tan öğreniyoruz. Kur'an-ı Kerim Rasûlüllah'a inmiş ve Kur'an-ı Kerim'i en iyi anlayan, en derinden yaşayan ve en güzel uygulayan Peygamber Efendimiz. O bakımdan Peygamber Efendimiz'i sevmek, onu tanımak, onun hadislerini okumak, onun sünnetine âşinâ olmak, onun yolunda yürümek, Allah'ın sevgili bir kulu, mükemmel bir insan, olgun bir insan, kâmil bir insan olmak için, çok iyi bir kul olmak için vazgeçilmez bir yol, vazgeçilmez, başka ikincisi olmayan tek yol olduğu için, tabii Peygamber Efendimiz'e sevgi ve saygının çok derin olması lâzım müslümanlarda...

Çocuklarımızı da Peygamber SAS Efendimiz'e sevgi duygusuyla yetiştirip her türlü tedbiri, eğitimi yapmamız, sağlamamız gerekiyor. Çocuk Peygamber Efendimiz'i tanıyacak, sevecek, çok sevecek, çok candan sevecek ve Peygamber Efendimiz'in sünnetine bağlanacak.

Birinci hadis-i şerif bu. Cuma gününde salât ü selâmı çok edelim, her zaman çok salât ü selâm getirelim diye hatırlattığım bir konu bu.

b. Selâm Vermenin Mükâfâtı

İkinci müjdeli hadis-i şerif, bu günün size nakletmek istediğim hadislerinden ikincisi. Abdullah ibn-i Ömer RA tarafından rivâyet edilmiş, Taberânî'de var bu hadis-i şerif. Peygamber Efendimiz'in müjdesi şöyle:[138]

مَنْ سَلَّمَ عَلٰى عِشْرِينَ رَجُلاً مِنَ الْمُسْلِمِينَ فِي يَوْمٍ جَمَاعَةً أَوْ فُرَادًى ، ثُمَّ مَاتَ مِنْ يَوْمِهِ ذٰلِكَ ، وَجَبَتْ لَهُ الْجَنَّةُ ، وَفِي لَيْلَتِهِ

---

138 *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.65, no:12734; *Kenzü'l-Ummâl*, c.9, s.228, no:25288; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.405, no:22472.

مِثْلَ ذٰلِكَ (طب. عن ابن عمر)

RE. 424/7 (*Men selleme alâ işrîne racülen mine'l-müslimîn fî yevmin, cemâaten ev fürâdâ, sümme mâte min yevmihî zâlike, vecebet lehû'l-cenneh, ve fî leyletihî misle zâlike.*)

Bu çok güzel, müjdeli bir hadis-i şerif, çok hoşuma gitti. Ben de kendi kendime bir karar verdim. Her halde siz de aynı kararı verirsiniz, hadis-i şerifin mânâsını dinledikten sonra sevgili dinleyiciler!

Peygamber Efendimiz, Abdullah ibn-i Ömer RA'nın rivâyet ettiği bu hadis-i şerîflerinde buyuruyorlar ki:

"—Kim yirmi kişiye..." Yirmi adama diyor ama yâni bu adam da olur, hanım da olur, büyük de olur, küçük de olur... Yirmi kişiye diyelim biz veyahut yirmi adama diyelim hadis-i şerifin tam anlamını vermiş olmak için. "Yirmi adama, müslümanlardan yirmi adama bir günde selâm verirse, (*cemâaten ev fürâdâ*) yâni o insanlar isterse yirmi adam bir arada olsun, yirmi kişi, siz de onlara selâm veriyorsunuz; veyahut tek tek olsun, bir, iki, üç, dört, beş... Yirmiye tamamlansın rakam.

(*Sümme mâte min yevmihî zâlike*) "O gün vefat ederse..." Hani insanın bir eceli var, vâdesi yetti diyoruz. "Böyle yirmi adama selâm vermiş, bu güzel işi yapmış olarak o gün vefat ederse, selâm verdiği o günde vefat ederse; (*vecebet lehü'l-cenneh*) cennet ona vacib olur, yâni mutlaka cennete girer. (*Ve fî leyletihî misle zâlike*) Gece de böyle yirmi kişiye selâm verirse, gene aynı şekilde aynı mükâfâta erer." diyor Peygamber Efendimiz.

Şimdi ben çok iyi anlıyorum, hadisi rivâyet eden Abdullah ibn-i Ömer RA'ın çok önceden bir menkabesini dinlemiştim. Bir arkadaşına buyurmuş ki:

"—Gel seninle çarşıya pazara gidelim!"

Arkadaşı da demiş ki:

"—Ey Ömer'in oğlu ben senin halini, huyunu bilirim, nasıl bir insan olduğunu tanıyorum; sen öyle çarşıyı pazarı pek sevmezsin. Çarşıda hileli tartılar olur, hileli ölçmeler olur, yalan yere yeminler olur, aldatmacalar olabilir... Yâni, böyle dînî bakımdan güzel olmayan şeyler olabilir, şeytan orada çok dolaşır. Onun için,

sen çarşıyı pazarı esasında sevmezsin ama, niçin çarşıya pazara gitmek istiyorsun?..” diye sormuş.

Merak etmiş yâni, bu iştiyakı neden, niye çarşıya gitmek istiyor?.. Sevmediği bir yer olduğu halde niye çarşıya gitmek istiyor?” diye.

O da demiş ki:

“—Orada insan çoktur, selâm veririz, sevap kazanırız.” buyurmuş.

Şimdi bu rivâyet ettiği hadiste de, konu biraz daha önümüzde aydınlanıyor. Demek ki, yirmi kişiyi tamamladı mı bir insan... Tabii bu sokakta olmayabilir. Medine’nin o zamanki nüfusunu düşünelim! İnsanlar şimdiki gibi böyle izdihamlı, kalabalık değil, sokaklarda çok yürümüyorlar ama, çarşı pazarda o insanları bulmak mümkün. Onun için, çarşıya pazara gidiyor ki, her halde yirmi rakamını tamamlamayı düşünüyor demek ki.

Tabii muhterem kardeşlerim, sevgili dinleyiciler, Akra dinleyicileri! Yâni selâma bu kadar mükâfat verilmesi biraz belki dikkatinizi çekmiştir, garipsemişsinizdir. Neden?.. Selâm tanışmayı, tanışma muhabbet etmeyi, dost olmayı, dost olmak da güzelce, dostça güzel işler yapmayı sağlıyor ya kademe kademe... Onun için selâm güzel bir başlangıç, güzel bir kapı. Bir yolun başlangıcı, yolun sonu çok güzel bir noktaya gidiyor. Onun için mükâfatı, sevabı çok fazla. Onun için, biz bu selâma müslümanlar olarak çok değer veririz. Tanımadığımız insana da selâm veririz biz.

Ben Almanya’ya gittiğim zaman Almanlarda da, belki Türklerden etkilenmedir, bilmiyorum, onu da gördüm. Yâni apartmanda merdivenlerden iniyoruz, tanımadığım bir Alman selâm veriyor bana... Yâni, bu yabancı falan demiyor; giyimimizden, kuşamımızdan, dış görünüşümüzden belli. Demek ki, onlara da din adamları belki bu şeyi tembihlemişler, hani selâmlaşın filan diye. Herkes yolda tanımadığı kimseye bile selâm veriyor. Bu bizim dinimizde, İslâm’da çok önemli bir şey. Peygamber Efendimiz:

“—Tanıdığınız, tanımadığınız, kim olursa olsun selâm verin!” diyor.

Tabii selâm bir dua, çok derin bir dua... Yâni insan selâm verdiği zaman, sadece bir "Merhaba" demiş olmuyor; selâm sözünün derin mânâsı ahirete kadar gidiyor. Yâni, o insanın cennetlik olmasını istiyoruz, cennet nimetlerine ermesini istiyoruz. O mânâya da geliyor. Dâru's-selâm olan, selâm diyarı, yurdu olan cennete girmesini de, Allah'ın selâmetine ermesini de, Allah'ın selâmına mazhar olmasını da temennî etmiş oluyoruz aslında biz, bir insana selâm olsun sana dediğimiz zaman... Selâmın çok derin mânâsı var. Başka kelimelerle bu manayı sağlamak mümkün değil.

Şimdi tabii bu hadis-i şerîf müjdeli, çok güzel bir hadis-i şerîf. Bunu okuyunca ben de karar verdim kendi kendime bu hadis-i şerifi uygulayayım diye. Yâni şöyle yirmi kişiyi nasıl tamamlayabilirim diye. Kalabalıklara gitmem lâzım, herkese selâm vermem lâzım ki, dostluk, muhabbet, ahbaplık, kardeşlik, sevgi, saygı böylece toplumda yayılmış olur. Tabii ki, çok güzel bir adet... İkinci müjdeli hadis-i şerif bu...

c. Müezzini Tekrarlamanın Sevabı

Gelelim bundan sonraki hadis-i şerife. Yine müjdeli bir hadis-i şerîf okumak istiyorum size. Kısa... Arkasından bir de tehditli bir hadis-i şerîf okuyacağım, biraz dengelensin diye. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki, yine Taberânî'nin rivâyet ettiğine göre:[139]

مَنْ سَمِعَ الْمُؤَذِّنَ ، فَقَالَ مِثْلَ مَا يَقُولُ ، فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ

(طب. عن معاوية)

RE. 424/8 (*Men semia'l-müezzine, fekàle misle mâ yekùlü, felehû mislü ecrihî.*) "Kim ezan okuyan müezzini duyarsa..." Hani *Allàhu ekber* diye başlıyor, işte minarede, camide ezan okuyor. "Ve

[139] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.346, no:802; Muaviye RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.701, no:21002; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.92, no:1870; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.406, no:22476.

onun dediği sözleri söylerse, tekrar ederse; onun sevabı gibi sevap kazanır.” diye Peygamber Efendimiz müjdelemiş.

Biliyorsunuz müezzin ezanı okurken, müslümanlıkta âdâb nedir, İslâm ahlâkı nedir?.. Ezanı bir kere saygıyla dinleyecek. İşini bırakacak, konuşmasını, sohbetini bırakacak, ezanı güzel bir şekilde, saygıyla dinleyecek; bir...

İkincisi: Bu ezanın sözlerini tekrar edecek. Müezzin “*Allàhu ekber!*” deyince, o da “*Allàhu ekber!*” diyecek. “*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh!*” deyince, söyleyecek vs... “*Hayye ale's-salâh!.. Hayye ale'l-felâh!..*” derken, “*Lâ havle ve lâ kuvvete illâ bi'llàhi'l-aliyyi'l-azîm*” deniyor. Yâni, “Haydi namaza gel!.. Haydi felâha gel!” mânâsına gelen sözler söylendiği zaman, o zaman deniyor ki: “Güç, kuvvet Allah'ın verdiği bir şeydir. Allah nasib ederse olur. Yâni, inşâallah, Allah nasib ederse namaza geleceğim. Allah nasib ederse kurtuluşa ereceğim.” demiş oluyor. Orada bu sözler söyleniyor. Ama genel olarak müezzinin sözleri tekrar ediliyor.

Pekiyi, müezzinin sevabı ne kadarmış?.. Yâni, onun sözlerini tekrar eden kimseye bu sevaplar veriliyor da, acaba müezzinin sevapları ne kadar?.. Müezzinin sevabı çok fazla... Hazret-i Ömer RA demiş ki:

“—Ben emîrü'l-mü'minîn olmasaydım, halîfe olmasaydım müezzin olurdum.” diyor.

Yâni en şerefli hizmet müezzinlik. Neden?.. İnsanları Allah'ın ibadetine çağırıyorsunuz. Hele bu Allah rızası için olursa, hani ücretsiz olursa, fî sebîlillâh olursa, hasbeten lillâh olursa; tabii sevabı daha da yüksek oluyor. Çünkü, bir dünya karşılığı almıyor, ahiret sevabı bekliyor. Müezzinin sesinin eriştiği yere kadar, bütün mahlûklar ona dua ediyorlar ve müezzinin günahları afv u mağfiret oluyor. Yâni uzun seneler, uzun zaman buna devam ederse, çok çok büyük mükâfatlar alıyor. Demek ki, ahirette de müezzinlerin makamı yüksek olacak, mahşer yerinde de kıymetleri fazla olacak, özel durumda olacaklar.

Müezzinin sevabı gibi sevap alıyor. O halde ezanı dinleyelim, ezanı tekrar edelim, ezandaki mânâyı gönlümüzden tasvib edelim, takib edelim!.. Bu da müjdeli bir şey, sevap kazanmak için.

d. Camiye Gitmemenin Cezası

Şimdi gelelim tehditli olan hadis-i şerîfe. Yine Taberânî'nin İbn-i Abbas RA'dan rivâyet ettiği bir hadis-i şerif var. Peygamber SAS buyuruyor ki:[140]

مَنْ سَمِعَ النِّدَاءَ فَلَمْ يَأْتِهِ، فَلاَ صَلاَةَ لَهُ، إِلاَّ مِنْ عُذْرٍ

(ه. طب. ك. حب. ق. ض. عن ابن عباس)

RE. 424/9 (*Men semia'n-nidâe felem ye'tihî, felâ salâte lehû, illâ min uzrin.*) Yâni, "Bir insan ezanı duydu..." *Nidâ*; yâni müezzinin nidâsı, seslenmesi, ezan.

"Kim ezanı duymuşsa, (*felem ye'tihî*) camiye de gelmemişse... Ezanı duydu, yine de camiye gelmedi. (*Felâ salâte lehû*) Onun namazı yoktur." diyor. Yâni, "Evinde kıldığı namazı kabul olmaz!" demek. (*İllâ min uzrin*) "Ancak mazereti varsa..." Hani hastadır, kötürümdür, yolda bir tehlike vardır, çok soğuktur, çamurdur, sel vardır... Bir mazereti varsa müstesna ama, mazereti yoksa, (*Hayye ale's-salâh*) "Haydi namaza gel!" sözüne icabet edecek, davete gidecek.

Allah'ın daveti. Yâni müezzin sesleniyor ama, daveti yapan Allah... Cami de Allah'ın evi. Allah'ın evine, Allah-u Teàlâ Hazretleri davet ediyor.

Zaten müslümanın o kadar güzel pozisyonu var ki dünya hayatında... Kur'an-ı Kerim'de buyruluyor ki:

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلاَمِ (يونس: ٢٥)

---

[140] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.260, no:793; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.415, no:2064; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.372, no:893; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.420, no:4; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.446, no:12265; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.I, s.497, no:1914; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.57, no:4719; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.699, no:20993; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.409, no:22482.

(*Va'llàhu yed'ù ilâ dâri's-selâm*) "Allah sizleri dâru's-selâm olan cennete çağırıyor, davet ediyor." (Yunus, 10/25) Yâni, biz hepimiz cennete davetli insanlarız ve Allah tarafından davet ediliyoruz. Ne kadar güzel bir pozisyon, ne kadar şerefli, güzel bir durum bu... Çok güzel bir şey... Bu hayatımız için, hayatımız boyu geçerli olan bir davet. Allah bizi, biz insanları cennete çağırıyor.

Tabii davete icabet eden cennete gidecek. "Yok ben gelmem!" diyen, cehenneme gidecek. Allah çağırıyor cennete ama, "Gelmem!" diyen tabii cehenneme gidecek. Kim gelmem diyor?.. Allah'a âsî olan, gelmem demiş oluyor.

Şimdi ikinci davet de, her namazda minarelerden okunan ezan... Bu ezanın o kadar büyük şerefi, o kadar büyük kıymeti, o kadar büyük faydası var ki... Bir kere, ezanın okunduğu yerde şeytan duramıyor. Ezanın sesinin duyulmadığı yere kadar gidiyor.

Bir yerde beş tane ev varsa ve orada ezan okunmuyor, kamet getirilmiyor, cemaatle namaz kılınmıyorsa; şeytan oraya hàkimiyetini kuruyor, oradaki insanları hükmü altına alıyor, esir ediyor.

Şeytanın esaretine düşmüş olan, hükmü altına girmiş olan insan da, iyilikleri sevse bile, istese bile yapamıyor. Canı istiyor, kalkamıyor; canı istiyor, yapamıyor; canı istiyor, istiyor, başaramıyor... Neden?.. Şeytanın esiri durumuna düştü. Ezan böyle önemli bir şey... Şeytandan kurtarıyor insanı ve çok sevaplar kazandırıyor.

Tabii, bir de, ezanın davet mânâsı var. Kuru bir sözden, kuru bir ilandan ibaret değil. "Allah en büyüktür, ben şehadet ederim ki Allah'tan gayrı ilâh yoktur, Muhammed şehadet ederim ki onun rasûlüdür..." demek, sadece böyle bir ilan değil, ondan sonra bir de "*Hayye ale's-salâh!*" var, "*Hayye ale'l-felâh!*" var. "Gelin bakalım, haydi Allah'ın huzuruna gelin, namaza gelin, namazı kılın!" denmiş oluyor.

E bu davete icabet etmek lâzım, *lebbeyk* demek lâzım! *Lebbeyk* ne demek?.. Kat kat emrindeyim, geliyorum demek. Yâni hacca giderken hacılar, "*Lebbeyk, allàhümme lebbeyk*" diyorlar, "Yâ Rabbi sen bize haccı emretmişsin, hacca davet etmişsin, geliyorum yâ Rabbi, emrini tutuyorum yâ Rabbi, lebbeyk." diye diye

gidiyoruz. Ezan duyulduğu zaman, "*Lebbeyk yâ Rabbi!*" demek lâzım, "Tamam yâ Rabbi, davet ettin, geliyorum." demek lâzım ve gitmek lâzım! Gitmek güzel. Yâni sözüm bir bakıma tehditli oldu, bir bakıma müjdeli gene. Gitmek güzel ama, gitmemek tehlikeli...

"—Canım, ben evde namaz kılıyorum."

Kılıyorsun ama tembellik ediyorsun, Allah'ın davetini kabul etmedin, Allah'ın evine gitmedin. Allah'ın evine gitseydin attığın her adımda bir derece yükselecektin, derecen artacaktı, bir günahın affolacaktı, sana bir hasene yazılacaktı. Her adımında böyle mükâfat kazanacaktın. Camiye gidince de, camide Allah mükâfat dağıtacaktı camiye gelenlere; o mükâfatları alacaktın. Senin namazın kusurlu bile olsa, öteki iyi insanların iyiliği dolayısıyla, sevaplarından sen de hisse alacaktın. Senin namazın da grup namazı olduğu için, cemaat namazı olduğu için, beraber kabul olacaktı. Evde belki senin namazını, kusurlu olduğu için Allah kabul etmeyecekken, orada cemaate uyduğun için, o arada seninki de kabul oluyor. Namazın kabul olması da garantili oluyor.

Tabii acaba, Allah-u Teàlâ Hazretleri niye bize namazı bu kadar emretmiş?.. Niye cemaati Peygamber Efendimiz bu kadar kuvvetle tavsiye buyurmuş?.. Çünkü namaz insanı günde beş defa kendi kendini kontrole sevk ediyor, vicdan muhasebesine sevk ediyor, kötülüklerden çekiyor, kötülükleri engelliyor, iyi insan olmaya yöneltiyor. Allah'ın kulu olduğunu hatırlatıyor, Allah'ın huzurunda onunla buluşturuyor, mülakàt nasib ediyor... Allah'la buluşmuş insan da, bu beş buluşmanın arasındaki zamanlarda da Allah'a iyi kulluk eder, iyi insan olur. Bu faydası var.

Tabii cemaate gelince de insan, cemaatte öteki müslümanlarla görüşüyor, sevişiyor, dostluk ediyor, muhabbeti ziyade oluyor. Selâmlaşıyor, selâmlaşmaktan sevap kazanıyor... Düşünün camiye gelen bir insan, "*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàh!*" dediği zaman, camide tabii kaç kişi var, caminin avlusunda kaç kişi var. Camiye gelen, o demin okuduğum yirmi kişiye selâm vermenin mükâfâtını kazanmış oluyor. Ne kadar güzel!

Onun için, camilere gelmeniz lâzım!.. Camiler bizim toplantı yerlerimizdir. Müslümanlık ne kadar güzel bir din ki, müslümanların toplantı yerleri var. Günde beş defa müslümanlar toplanıyorlar. Camilerde toplanıyorlar. Gayet güzel yerler. Halı döşeli, kubbeli, nakışlı, süslü, levhalı, mübarek, böyle kötü şeylerin yapılmadığı, gürültünün patırtının olmadığı rûhâni yerler. Ne kadar güzel toplantı yerleri nasib etmiş Allah bize...

Adam camiye gelmiyor, "Evde kılarım!" diyor. Olmaz! Dinin düşündüğü büyük amaçlar var, hedeflediği büyük hedefler var. O hedeflerin hâsıl olması için camiye geleceksin, namazı kılacaksın, toplum kuvvetli bir toplum olacak, muhabbetli bir toplum olacak.

Tabii, filanca hastaymış, haydi ona yardım edelim!.. Filanca fakirmiş, haydi ona yardım edelim!.. Filancanın çocuğu yetim kaldı, haydi onu okutalım! Filanca kız, haydi evlendiriverelim... Tabii bir arada olunca, insan tek kişinin yapamadığı nice hayırlı işleri de yapabiliyor. O bakımdan, bu hadis-i şerîf de bizler için, sizler için çok önemli bir hadis-i şerîf oluyor sevgili kardeşlerim!

e. Cemaate Devam Etmenin Faydası

Bu konuyu tamamlayan bir hadis daha okuyayım, müsaade buyurursanız sözümü, sohbetimi tamamlayayım.

Abdullah ibn-i Ömer RA'dan bir hadis-i şerif, Deylemî rivâyet etmiş:[141]

مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْكُنَ بُحْبُوحَةَ الْجَنَّةِ ، فَلْيَلْزَمِ الْجَمَاعَةَ ؛ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ مَعَ الْوَاحِدِ ، وَهُوَ مِنَ الْأَثْنَيْنِ أَبْعَدُ (الديلمي عن ابن عمر)

RE. 424/5 (*Men serrahû en yesküne buhbûhate'l-cenneti felyelzemi'l-cemâah, feinne'ş-şeytàne mea'l-vâhid, ve hüve mine'l-isneyni eb'ad.*)

Bu deminki sözümü tamamlayan bir konu… Ama biraz daha geniş anlamı var, onu söyleyeceğim. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:

"—Kim cennetin ortasında, şöyle orta yerinde bir mekân tutup oraya yerleşmek isterse; kenarında, köşesinde değil de tam böyle ortasında yerleşmek isterse; sakin olmak, mesken tutmak isterse; (*felyelzemi'l-cemâah*) cemaate sarılsın, cemaate devam etsin, cemaati terk etmesin, cemaate mülâzim olsun; yâni topluluktan kopmasın!.."

Tabii burada cemaat, hem caminin cemaatine devam etmek, hem de İslâm topluluğundan kopup uzakta tek başına kalmamak. Yâni, cemiyetten de uzak kalmamak mânâsına...

Peygamber Efendimiz bunun izahı olarak da buyuruyor ki:

(*Feinne'ş-şeytane mea'l-vâhid*) "Çünkü şeytan tek kişinin yanındadır. Ben bunu yalnız yakaladım diye, onunla uğraşır." Hani kurdun bir zavallı kuzuyu çobansız, çoban köpeksiz, bekçisiz yakaladığı gibi. Yâni bir kişiyle beraberdir şeytan.

---

[141] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.536, no:5673; İmam Şâfiî, *Müsned*, c.I, s.244, no:1207; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.277, no:451; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.207, no:1033; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.406, no:9140; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.385, no:22421.

Tabii şeytan bir insanla beraber oldu mu, o tecrübesiyle, o dünya kurulduğu zamandan beri çalışmalardan elde ettiği tecrübe ve imkânlarıyla, o insana ne oyunlar eder, ne kadar zararlara sokar, ne kadar günahlara bulaştırabilir. O bakımdan bir kişiyledir şeytan.

(*Ve hüve mine'l-isneyni eb'ad*) "İki kişiden daha uzak durur." Üç kişi olursa daha uzak durur, üç kişiye söz geçiremez.

Onun için ikiden daha uzaktır ama, en aşağı üç kişi olması lâzım! Üçten de daha fazla sayıda olmak lâzım! Toplumda olmak lâzım, topluluktan kopmamak lâzım, cemaatten ayrılmamak lâzım!.. Bu da İslâm'ın topluluğa verdiği değeri gösteriyor.

Hakikaten, insanlar toplu halde yaşamaktan çok büyük avantajlar sağlamışlardır tarih boyunca. İnsanoğlu, insan nesli başka yaratıkların yanında, beraber yaşamaktan medeniyetler kurmuştur, şehirler kurmuştur ve şehirlerde rahat yaşamaktadır, huzur içinde yaşamaktadır.

Dağda olsa kurtlar iner, saldırır. Yabancı, yırtıcı, parçalayıcı hayvanlar gelir. Elektrik yok, —yâni şimdiki zamanı düşünelim— fırın yok, kasap yok, bakkal yok... Her şeyi kendisi sağlayacak. Tek başına yaşayan, uzak bir yerde yaşayan zor bir durumdadır. Ama topluluğun içinde bir sosyal iş bölümü oluyor. Herkes bir iş kuruyor ve insanlar mutlu yaşıyorlar, rahat yaşıyorlar ve emniyet içinde yaşıyorlar. Topluluk çok güzel bir şey... Eğitim de toplulukta oluyor, sevaplı işler de toplulukta oluyor.

Abdullah ibn-i Abbas RA'nın rivâyet ettiği bir hadis-i şerif var, Tirmîzî ve Ebû Dâvûd da rivâyet etmişler:[142]

مَنْ سَكَنَ الْبَادِيَةَ جَفَا (د. ت. ن. حم. ق. عن ابن عباس)

---

[142] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.523, no:2256; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.124, no:2859; Neseî, *Sünen*, c.VII, s.195, no:4309; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.357, no:3362; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.101, no:20040; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ,* c.III, s.154, no:4821; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.72; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.IX, s.70, no:649; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s..406, no:41588; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.253, no:2499; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.401, no:22464; RE. 424/6.

(*Men sekene'l-bâdiyete cefâ*) "Kim böyle bâdiyede oturursa..." *Bâdiye*, tabii Arabistan'ın çöl dediğimiz kısmı. Yâni, böyle şehir olmayan yer. "Kim orada oturursa, duyguları sönükleşir, kurur ve gaflete düşer." diye bildiriyor Peygamber Efendimiz.

Tabii zaman zaman bazı işler dolayısıyla, dinlenmek için, ufak bir vesileyle insan böyle bir yere gidebilir ama, bunu bir yaşam tarzı olarak sürdürmek İslâm'da yoktur. İslâm'da böyle cemiyeti terk edip de dağ başlarında, mağaralarda yaşamak gibi şeyler yoktur.

Onun için sevgili kardeşlerim, cemaate bağlı olalım! Topluluğun içindeki yerimizin kıymetini bilelim! Topluluğa faydalı çalışmalar yapalım! Camiye devam edelim! Böyle iyi, güzel şeyleri birlikte yapmaya gayret edelim!..

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin tabii lütufları çoktur. Ben de hepsini bir konuşmada söyleyecek durumda değilim ama, bugün söylediğim hadis-i şeriflerden epeyce güzel şeyler çıkar. Epeyce sevaplar kazanabilirsiniz.

Dilerim ki, Allah sizi çok çok sevaplara mazhar eylesin... Çok büyük mükâfatlara erdirsin... Hem bu dünyada mutlu yaşayın, gönlünüzce, ama tabii Allah'ın yolunda şen ve esen olarak yaşayın; hem de ahirette Allah-u Teàlâ Hazretleri sizi sevdiği, râzı olduğu kulları arasına alsın... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin; çoluk çocuğunuzla, büyüklerinizle, akrabanızla, dostlarınızla, sevdiklerinizle beraber...

Sevgili Akra dinleyicileri, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

08. 03. 1996 - AKRA

37. KARDEŞLERE GÜZEL MUAMELE

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Cumanız mübarek olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri bu güzel günün bereketinden, hayrından, ikramlarından, rahmetlerinden cümlenizi a'zâmî, en çok derecede istifade edenlerden eylesin...

a. Anaya Babaya İtaatin Sınırı

Bendenize, camilerde birkaç gündür yaptığım konuşmalarda kâğıt gönderiyorlar, soru soruyorlar. Bir soru çok soruldu, dikkatimi çekti. Onun için bu konuşmamda, biraz onun üzerinde durmak istiyorum. Özellikle camimizin kadınlar kısmında vaazımızı dinleyen hanım kızlarımız, anlaşılıyor ki okula devam eden, fakülteye devam eden, tahsil görmekte olan hanım kızlar... Kâğıt gönderiyorlar ve şikâyet ediyorlar, dua istiyorlar:

"—Hocam, bize dua buyurun. Çünkü ailemizden çok müşkilat çekiyoruz. Ailemiz bizim İslâmî yaşayışımıza, tesettürümüze, ibadetimize müdahale etmek istiyor. Bizi dinî bakımdan uygun görmediğimiz birtakım işleri yapmağa zorlamak istiyorlar. Dua buyurun!" diyorlar.

Bazıları da soru olarak soruyor:

"—Bu durumda, anne baba haklarını helâl etmeyeceklerini söylüyorlar. Şimdi biz ne yapalım hocam?" diye soruyorlar.

Bu yaygınlaşınca, anlaşılıyor ki, birçok hanım kızımız, İslâm'a bağlı olan, İslâmî değerlere bağlı olarak yaşayan, halini, hareketini ona uydurmağa çalışan kızlarımızın böyle bir problemi var. Önemli bir soru... Onun için burada, bu cuma sohbetimde, bu konu üzerinde durmak istiyorum.

Peygamber SAS Efendimiz'in emrini, tavsiyesini genel olarak duymuşsunuzdur, biliyorsunuz. İnsan hocasına itaat eder, annesine itaat eder, babasına itaat eder, halifeye itaat eder, imâmü'l-müslimîne itaat eder, emirine itaat eder... Bunların hepsi sosyal hayatın, hizmetlerin, görevlerin güzel görülmesi için,

konulmuş nizamın gereğidir. Elbette astlar üstlerine itaat edecek. Bu silsile-i merâtib dediğimiz, hiyerarşi dediğimiz çalışma düzeni sıhhatli çalışacak ve işler güzel bir şekilde yapılacak.

Ama umûmî bir kàide var, fıkıh kàidesi olarak da *Kavâid-i Külliye-i Fıkhiyye* içine girmiştir. Evet biz bu büyüklerimize hürmet etmekle vazifeliyiz. Kendimizden büyük olan, makam bakımından, yaş bakımından, mevki bakımından, durum konum bakımından bizden yüksek olanlara itaat etmekle vazifeliyiz ama, bu itaatin sınırı, ölçüsü ne?.. Bunun bir ölçüsü, şartı var... O büyüklerin, o astlarına, altlarındaki kimselere, memuruna, veyahut kızına, veyahut oğluna, evlâdına, veyahut emrinde çalıştırdığı kimseye, efendiyse hanımına emrettiği şeylerin Allah'ın rızasına uygun olması lâzım!.. Şeriatın ahkâmına uygun olması lâzım!.. Hakka, adalete, insan haklarına uygun olması lâzım!..

Şimdi biliyoruz, insanın en başta gelen vazifesi Allah'ın varlığını, birliğini bulmak, kabul etmek ve ona iman etmek... En büyük vazife, bütün insanların en önde gelen vazifesi, Allah'ı tanımak, Allah'ı bilmek ve ona güzel kulluk etmek... Her şeyden önce gelen bir vazife! Allah-u Teàlâ Hazretleri, bunu her şeyden önce istiyor. Doğru bir anlayışla, doğru bir imanla kendisine iman edilmesini emrediyor. Bütün peygamberlerin vazifesi, insanlara bunu hatırlatmak, bunu öğretmek, bunu tebliğ etmek...

Tabii, itaat inandığı Mevlâsına, yaradanına, yaşatanına, rızkını veren, hayatını veren ve alemlerin Rabbi olan, her şeye kàdir olan, her şeyin sahibi, mâliki olan Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne itaat, bütün insanların borcu... Bütün insanların Allah'a itaat etmesi lâzım, kulluk etmesi lâzım, buyruğunu tutması lâzım!..

Bazı insanlar kalkar da kendisinin sahib olduğu konum ve durum, mevki, rütbe ve makama dayanarak astındaki, aşağısındaki insana, Allah'ın emrine tam zıt olan, Allah'ın emrini kaldıran, veyahut Allah'ın emrini uygulattırmayan bir şeyi

söylerse ne olur?.. O zaman dinlenmez sözü... Bu Kavâid-i Külliye-i Fıkhiyye'de:[143]

لاَ طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ (حم. طب. ك. خز. وابن جرير عن عمران و الحكم بن عمرو الغفاري معا ؛ و أبو نعيم ، خط. عن أنس ؛ طب. عن النواس)

RE. 481/9 (*Lâ tàate li-mahlûkın fî ma'sıyeti'l-hàlik*) [Yaratıcı'ya isyanda hiçbir mahlûka itaat edilmez!] diye ifade buyrulmuştur. Yâni, "Allah'a isyan konusunda bir emirde bulunursa, hiç bir mahlûka, yaratılmışlardan hiç birisinin sözüne itibar etmemesi lâzım mü'min bir insanın; Allah'ın emrini tutması lâzım!.."

Bu sefer, karşısına iki tane emir çıkmış oluyor. Birisi, Allah'a asî gelen, Allah'a isyanı emreden, haddini bilmez bir kimsenin

---

[143] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.66, no:20672; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.170, no:381; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.II, s.632, no:602; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.55, no:873; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.275; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.145; İmran ibn-i Husayn RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.409, no:3889; Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.356, no:1988; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.II, s.383, no:3788; Dâra Kutnî, *İlel*, c.V, s.155, no:786; İbn-i Abdi'l-Ber, *et-Temhîd*, c.VIII, s.58; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.131, no:1095; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.132, no:4622; Hz. Ali RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.181, no:3917; Hz. Hüseyin RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.545, no:33717; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.369, no:3647; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İbn-i Abdi'l-Ber, el-İstîàb, c.I, s.269; Abdullah ibn-i Huzâfe RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X; s.22, no:5137; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.II, s.109, no:443; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVI, s.322; Temîm-i Dârî RA'dan.

Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.163; Nüvvâs ibn-i Sem'an RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.105, no:14875; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.407, no:9143; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.2077, no:3076; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVI, s.427, no:17172.

emri, arzusu, isteği; ötekisi de Allah'ın emri, alemlerin Rabbinin emri... Elbette Allah'ın emrini dinleyecek!..

"—Hakkımı helâl etmem!" diyor anne baba çocuğuna.

"—Hakkımı helâl etmem, şöyle yapacaksın!" diyor ama, "Namaz kılma, başını aç!" diyor. "Benim istediğim gibi yaşa..." diyor. İstediği yaşam, gayr-i İslâmî bir yaşam... Ona zorlamak istiyor çocuğunu... O zaman tabii, ona itaat etmesi mümkün değil, edemez!..

"—Pekiyi, bu durumda ne yapacağız?.. Bir evlât, böyle bir hanım kız, ne yapması lâzım?.. Babası, annesi kendisini zorluyor, 'Başını aç, namaz kılma, bu kadar müslüman olma!' diyor."

Müslümanlık yüzde ile kabul edilmez ki, müslümanlık bir bütündür. Allah'ın bazı ayetlerine inanıp, bazılarını kabul etmemek; bu mümkün değil!.. Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teàlâ Hazretleri eski kavimlere bu soruyu soruyor:

أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ (البقرة: ٨٥)

(*Efetü'minûne bi-ba'dı'l-kitâbi ve tekfurûne bi-ba'd*) "Allah'ın bazı ayetlerine inanıyorsunuz da, bazılarını inkâr mı ediyorsunuz? Bazılarına karşı kâfirlik mi taslıyorsunuz?" (Bakara, 2/85) diye tevbih ediyor, yâni azarlayıcı bir ifade ile, "Böyle şey yapılır mı?" diye soruyor.

Tabii, Allah'ın emirlerine bütünüyle uyacak bir müslüman... Bir çok vazifeleri var, bu vazifelerin hepsi güzel! Hepsi insanlar için faydalı! Hepsi toplum için olumlu, güzel şeyler...

قُلْ إِنَّ اللَّهَ لاَ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ (الاعراف:٢٨)

(*Kul inna'llàhe lâ ye'muru bi'l-fahşâ'*) [De ki: Allah fenâlığı emretmez!] (A'raf, 7/28) Allah-u Teàlâ Hazretleri kullarına dilese, ne istese emredebilirdi. Kàdir-i mutlak olduğundan, lâ yüs'elü ammâ yef'al olduğundan, ne emretse kulların onu tutması gerekirdi ama, Allah-u Teàlâ Hazretleri kötü bir şey emretmiyor. İnsanlar için, insanların dünya ve ahiretlerinin saadeti için,

selâmeti için, mutluluğu için, düzeni için, rahatı için güzel şeyler emrediyor.

Dinin bütün emirleri faydalı ve güzel! Onun için, elbette Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin emri tutulacak!..

Pekiyi tutumu nasıl olmalı!.. Tutumu İslâm ahlâkının bir örneği, nümûnesi olacak şekilde, güzel bir tutum olmalı!.. Yumuşak bir tutum olmalı, terbiyeli, edebli bir tutum olmalı, gàyet nazik olmalı!.. Gàyet nazik bir şekilde ama, kesin, kararlı bir şekilde:

"—Bu Allah'ın emridir sevgili babacığım, sevgili anneciğim! Bak burada siz yanılıyorsunuz. Benim bunu, Allah'ın emrini tutmam, yapmam gerekiyor. Sizin söylediğinizi yaparsam, siz de günaha girersiniz, ben de günaha girerim. Zâten söylemekle günaha giriyorsunuz. Bunu böyle lütfen söylemeyin, beni Rabbimin emrine karşı gelmeğe zorlamayın!.. Zâten sizin de böyle bir şeye hakkınız yok... Beni zor bir tercihle karşı karşıya bırakmayın!" demesi lâzım!

"—Ben anne babamı severim. Müslüman olarak da anneme babama itaat benim boynumun borcudur ama, annem babam bana Allah'ın emretmediği, yasakladığı şeyleri, kötü şeyleri emrederse, yap derse; o zaman tabii onları yapamam!" diyecek.

Bu zâten bugünün mevzuatında, beşerî kanunlarda da böyledir. Bir amir memuruna, bir üst astına kanunlara aykırı bir emir verecek olsa, memur onu dinlemez! Dinlerse, sorumlu olur, sorumluluktan kurtulamaz. "Üstüm bana bu emri verdi, ben ondan yaptım!" dese, bu onu sorumluluktan kurtarmaz. Çünkü kanuna aykırı bir şey emredilmiştir, onu yapmaması memurluğunun gereğidir. Çünkü, amirine itaat etmiyor aslında, daha yüksek olan yasalara itaat ediyor bir kimse...

O bakımdan, bu kardeşlerimize böyle İslâm'ın nezaketini ve ciddiyetini, kararlılığını göstermelerini tavsiye ediyoruz. Tabii, onlara zâten bu cevabı verdik de, radyoda bunu söylememizin sebebi, tabii bütün dinleyici kardeşlerimize bu hususta bir görev düşüyor. Böyle hareket eden anne babalara, nasihat etmek lâzım! "Yanlış yapıyorsunuz, doğru değil. Allah'la harb etmeye mi

kalkışıyorsunuz, Allah'a karşı mı çıkıyorsunuz?.. Allah'a karşı çıkmayı mı emrediyorsunuz?" diye nasihat etmek lâzım!..

Bu bütün müslümanların hakkı, hayrı tavsiye etme görevidir, vazifesidir. Emr-i ma'ruf, nehy-i münker görevidir. Biz bunu çok yaptığımız zaman, yaygın olan bir sosyal yanlışlık engellenecek. Yâni, bu yanlış terbiyeyi almış olan insanlar, kendilerini düzeltecekler.

Bu olaylarda ben bir şey daha görüyorum, bu işin mutlu tarafı... Eski yanlış bir eğitim devresinin ve düzeninin yetiştirdiği insanlar var ülkemizde, görülüyor. Bunu bir televizyon konuşmasında Sayın Prof. Şerif Mardin de söylemişti, çok hoşuma gitmişti. Dobra dobra bir televizyon röportajında, mülâkàtında ifade etmişti. Bir devrin mutaassıb, yobazca, böyle tek yönlü yetiştirilmiş insanları var. Ufukları dar, meseleleri anlayamıyorlar, meseleleri doğru göremiyorlar.

Şimdi herkesin kabul ettiği bir takım değerler var toplumumuzda... İnsan hakları diyoruz. İnsan hakları deyince, herkes insan haklarına saygı gösterilmesi gerektiğini biliyor. Kimse, "Ben insan haklarını çiğnemek istiyorum, çiğnenmeli, insanlara hakları verilmemeli!" demiyor toplumda. Ama fiilen, bazıları insan haklarını bazılarına tanımıyor. Meselâ, kızına tanımıyor, çocuğuna tanımıyor... İnanç hürriyetini memuruna tanımıyor, işçisine tanımıyor:

"—Niye sakal bıraktın, niye başını örttün?.. Niye namaz kılıyorsun, niye cumaya gittin?.. Niye müslümansın, niye tesbih çekiyorsun?.."

E bunlar, Allah'ın emri olduğu için yapılıyor, Allah emrettiği için yapılıyor. Dedelerimiz yapıyordu. Bunların yasaklayanların babaları, dedeleri de yapıyordu bunu, anneleri de yapıyordu. Eski hatıra resimlere bakın, bütün hanım ninelerimizin, haminnelerimizin başı örtülüdür. Çocuklara söyleyin, "Haydi bakalım bir haminne resmi çizin!" deyin! Hemen gözlüklü, beyaz başörtülü, tonton bir hanım resmi çizecekler.

Üç nesil önce, iki nesil önce böyle olan bir şey, birden neye göre değişti?.. Batı ile tanıştık, batı kültürünü gördük, giyimini kuşamını gördük. Seyahatler, orada tahsil gören insanlar, onların

kıyafetlerini taklit ediyorlar. Bir kısmına da atadan, ecdattan gördüğü örfüne adetine, dinine, imanına, Allah'ın kendisine emrettiği ahkâma göre yaşamak istiyor.

Tabii, bu bir tercih meselesidir. İnsan hakları var, hürriyetler var... Kanunun sağladığı hürriyetler var. Kimse inancından dolayı kınanamaz, ibadetinden dolayı kınanamaz. İnancına göre yaşamak, istediği inancı seçmek, herkesin hakkı oluyor. Bu, din ve vicdan hürriyeti dediğimiz şey oluyor.

O halde bu hürriyeti, bir nesil başkalarına tanımıyor, tanımak istemiyor. "Hanımınızın başını açacaksınız!" diyor. Kızınıza söylüyor: "Başını aç!.." Veyahut, "Sakalını kes, namaz kılma, cumaya gitme!.." Yâni bir nesil var, bizden önceki kuşak, nesil; bunları söylerken kanunlara, anayasaya, hürriyetlere, insan haklarına aykırı bir şey yaptığının belki farkında olmuyor. Alıştığı bir yanlış alışkanlığı devam ettiriyor. Bu esef edici bir durum...

Şerif Mardin de öyle esefle söylemişti televizyonda, hatırlıyorum; Allah selâmet versin... Ama güzel olan tarafı şu: Yeni nesil onlardan daha güzel, daha insancıl, daha modern, daha anlayışlı... Onların kavrayamadığı gerçekleri kavrıyor, onların yakalayamadığı hakikatleri yakalıyor. Onlardan daha doğru bir yolda... Bu güzel bir gelişme... Bir eğrilik yavaş yavaş düzelmeğe başlamış.

Tabii, bir eğriliğin düzelmesi bir takım sıkıntılarla, kuvvet çatışmalarıyla olur. Toplumda böyle bir değişim, aileler ve kişiler üzerinde bazı sancılar, sıkıntılar meydana getirebilir. Bu sıkıntıları haklı olan taraf çekince, mânevî bakımdan sevap kazanıyor, ecir kazanıyor. Çünkü, dini için çektiği her sıkıntıdan, meşakkatten, zahmetten, üzüntüden dolayı mükâfât alıyor.

Öbür taraftan, bu çeşit annelerin, babaların da yavaş yavaş artık azaldığını, yeni nesillerin onlar gibi düşünmediğini görüyoruz. Bu, toplumun iyiye doğru gittiğini, olgunlaştığını, daha insan haklarına saygılı düşündüğünü gösteren bir gösterge... İşin güzel tarafı bu.

Tabii, sıkıntılardan dolayı mükâfât alacaktır kardeşlerimiz, ama Allah'ın emrini tutacaklar. Çünkü Allah'ın emrini tutmama konusunda bir müsaade, bir şey bahis konusu değil. Allah'ın emrinden tâviz olmaz. Allah'ın emrini uygulamamak olmaz.

Elinden geldiğince onu uygulayacak ve onun kendisinin hakkı olduğunu bilip, haklarını da korumağa çalışacak.

b. Kardeşler Arasında Anlaşmazlık

Bir şey daha bu sohbetlerim esnasında karşıma geldi: Kardeşler arasında birtakım tatsızlıklardan şikâyet ettiler. Çok iyi geçinen kardeşler, bakıyorsunuz birbirleriyle bozuşmuşlar. "İşte hocam, vaktiniz varsa tarafları dinleyin, bizleri barıştırın; aradaki bu tatsızlık kalksın!" filân diye anneler şikâyet ediyorlar.

Tabii, kardeş kardeşin, yâni annesi babası aynı öz kardeşin en yakın kimsesidir. Onu sevmesi lâzım! hakîkaten iki insan birbiriyle böyle çok samîmî ise, birbiriyle çok muhabbetli ise, biz, "Kardeş kardeş oturuyorlar, kardeş kardeş geçiniyorlar." deriz. İki kardeşin birbiriyle zıtlaşması, kavgası, küslüğü, darılması neden oluyor?.. İncelenirse, tabii bunun birkaç sebebi vardır. Sebeplerden bir tanesi, kıskanmadır. Küçükten olur bu... Kardeş kardeşini kıskanırsa, o zaman kavga çıkar evde. Ona verilen bir şeyi, ötekisi kıskandığı zaman, bir kavga ortaya çıkar.

Tabii, annelerin babaların, bu kıskançlık duygusunun gelişmemesini, kardeşlerin birbirlerine fedâkârlık yapmasını öğretmesi lâzım küçükken çocuklara... "Al evlâdım, bunu kardeşine ver!.. Yarısını kardeşine ver!.." diyerek, bu bir eğitim. Yavaş yavaş bu eğitimi ona aşılamalı, öğretmeli! "Bu kardeşindir. Bak sen ona vermediğin zaman, o mahrum kalıyor. Sana vermediği zaman, sen nasıl ağlıyorsan; o da ağlayacak. Hadi bakalım!" diye, böyle onun yerine kendisini koydurtarak, bu eğitimi küçükten vermek gerekiyor. Bu kıskançlık olmasın diye...

Bir de çocukların haksinaslığını, yâni hakka hukuka riayetini, yavaş yavaş sağlamak lâzım!..

"—Bunu böyle yapman doğru değil, bunu şöyle yapman lâzım!.. Fedâkârlık da olsa, sabretmen lâzım, ama bunun böyle olması lâzım!.. Bütün bu şekerlerin hepsini sen alırsan olmaz! Hadi bakalım onlara kendi elinle ver!" diyerek; böyle yaptığı zaman da taltif ederek, mükâfatlandırarak, öperek, okşayarak:

"—Aferin!" diyerek; "Hadi, sen böyle yaptığın için ben de seni çocuk parkına götürüyorum, sallandıracağım! Aferin, çok güzel bir

şey yaptın. Melekler de seni sevdi, Allah da seni sevdi." filân diyerek, küçükten bunları yetiştirmek lâzım!..

Tabii anneler, babalar elinden geldiği kadar bu eğitimi yapmalı, bu güzel huyları öğretmeli!.. Bizim toplumumuz elhamdü lillâh, asırlar boyu İslâm ahlâkı ile yoğrulmuş olduğu için, bu gibi âdâb dediğimiz şeylere riayeti bilir idi. Babanın hanımına ve çocuklarına karşı babalık yapmasının âdâbı... Hanımın kocasına ve çocuklarına karşı hanımlık, annelik yapmasının âdâbı... Evlâdın anne ve babasına karşı evlâtlık yapmasının âdâbı... Komşuluk âdâbı, yemek yeme âdâbı, seyahat âdâbı... vs. Her şeyin âdâbı vardı, bu âdâb öğretilirdi, bilinirdi.

Bu konuda güzel kitaplar yazılmıştır. Meselâ, onlardan bir tanesini hatırlıyorum. Allah rahmet eylesin, Çarşamba müftüsü bir Osmanlı alimi güzelce toplamış, *Mecmaü'l-Âdâb* isimli bir eser. Okumanızı tavsiye ederim. Yeni harflerle de neşri birkaç defa yapıldı. Yâni, bir İslâm âdâb-ı muaşereti nasıl olmalı, orda insan görüyor.

Tabii, daha büyük kitaplar var. Meselâ, İbrâhim Hakkı-yı Erzurûmî Hazretleri'nin[144] *Ma'rifetnâme*'si, bu gibi âdâbı çok güzel anlatan büyük eserlerden birisi. Bunun gibi tasavvuf kitapları, ahlak kitapları, fıkıh kitapları var... Bunları çocuklara öğretmek lâzım!..

Sonra büyüdüğü zaman insanlar, kardeşler birbirleriyle nasıl düşman oluyor?.. Annenin, babanın üzülmesine sebep olacak bir ihtilafa ne zaman düşüyor?.. Umûmiyetle yine bir menfaat çatışmasında bu oluyor. Miras meselesinden; "İşte ona şu gitti,

---

[144] İbrâhim Hakkı Erzurumî (1703 - 1780): Hasankale'de doğmuştur. Çocukluğu gençliği burada geçer. Devrinin hocalarından kuvvetli dersler alır. Hicri 1171 'de Hasankale' yi terk ile Siirt Vilayetine gider. Orada Tillo köyünün ünlü şeyhi İsmail Fakirullah Hazretlerine intisap eder. Hayatının sonuna kadar orada kalır. 1780 yılında vefat eder. Mübarek kabirleri de oradadır.

Kırka yakın eseri vardır. Eserlerinin çoğu tasavvufi konulardadır. En önemli eseri Ma'rifetnâme' dir. 1756 da yazılmıştır. Eser hem manzum hem de mensurdur. Bir nevi ansiklopedi şeklindedir. Astronomi alanındaki kıymetli bilgiler yanında, sofiyane bir edayla kaleme alınmış, didaktik, lirik türden şiirleri de ihtiva eder.

bana bu geldi... Benimki az, onunki çok...” derken, bazen evlatlar annesine babasına darılıyor; “Mirası benden kaçırdı, öbür evlâdına verdi.” gibi düşünüyor.

Tabii, gerçekten böyle bir şey varsa, bu babanın, annenin kusurudur. Çünkü evlâtlar arasında Allah’ın emrettiği ölçülere riayet etmek lâzım! Adalet etmesi lâzım!.. Bir evlâdı mâmur eyleyip, ötekisini mağdur etmemesi lâzım!.. Bu annenin, babanın dikkat etmesi gereken âdâb... Çocukları arasında müsâvât diyoruz, eşit muamele yapmak. Hata öperken, severken dahi, çocuklarına eşit muamele etmesi lâzım ki, haksızlık olmasın...

Ama bazen evlâtlar, yapılan müsâvâtı, eşit davranışı bile eşitsizlik olarak görüp, oradan kızabiliyorlar. Aslında baba veya anne, meselâ ihtiyarlığında kendisine bakan, zahmet çeken, masraf eden bir evlâdına, o masraflarını karşılığı olarak bir pay ayırabiliyor. “Vay benim annem babam ona çok verdi!” diye, bu sefer hem annesine babasına, hem de kardeşine darılma durumu oluyor. O haksız.

Bir de mirasın taksiminde, “O tarlayı ona verdi, bu tarlayı bana verdi. Orası daha verimli, burası biraz daha kıraç...” gibi şeyler oluyor. Tabii bu, İslâm’da güzel olmayan bir şey! Dedelerimiz bu hususta çok güzel buyurmuşlar : “Mirasta aldanan kazanır!” demişler. Yâni, “Aldanmış gibi görünürse, Allah onu telâfi eder, başka yerden kârlı ve kazançlı çıkartır.” demişler.

Rahmetli annem, bize eski kitaplardan okuduğu bazı hikâyeleri anlatırdı. Çocuk yetiştirmeğe, pedagojiye çok uygun ibretli hikâyeler, kıssalar çok önemli... “İki kardeş varmış, beraber bir tarlayı ekmişler.” Bunu anlatırdı annem bize küçükken... Bunlar bizim gözümüzün önünde böyle canlanırdı. O zaman televizyon yoktu, filim yoktu ama, biz bunları duyarak hayalimizde resimlendirerek, canlı manzaralar halinde hatırımızda tutardık.

İki kardeş varmış, tarla ekmişler. Buğdaylar büyümüş, harman yapmışlar. Birisi evli kardeşlerin, ötekisi bekâr... Birisinin birkaç çocuğu var, ötekisi henüz evlenmemiş. Tarlayı eşit olarak ekmişler. Mahsulü harmanı aldıktan sonra samanı ikiye ayırmışlar, buğdayı ikiye ayırmışlar. Bir tane arabaları varmış, samanı buğdayı taşıyacak... Biri dolduruyormuş arabayı

samanla, evine götürüyormuş. Buğdayı dolduruyormuş, kendi ambarına götürüyormuş... Ötekisi tarlada bekliyormuş. Sonra araba ikinci sefer geldiği zaman, o dolduruyormuş samanını, buğdayını, o götürüyormuş ambarına boşaltıyormuş...

Ama arada ne oluyormuş?.. Bekâr olan kardeş, samanı, buğdayı alıp götürdüğü zaman; tarlada o yokken, yığınlar karşısında dururken, evli diyormuş ki:

"—Şimdi benim bu kardeşim henüz daha yuva kurmadı. Daha evlenecek, çeyiz tanzim edecek, düğün yapacak... Bunun paraya çok ihtiyacı var. Mahsulü eşit olarak ayırdık ama, ben ona biraz daha benim tarafımdan vereyim!" diyormuş, o yokken, onun tarafına kürek kürek atıyormuş buğdaydan, samandan..."

Ötekisi bir şeyden haberdar değil. Arabayı boşaltıp geldiği zaman, bu sever evli kardeşin buğdayını, samanını yüklüyorlarmış. Bu sefer, evli kardeş evine gittiği zaman, bekâr kardeş şöyle düşünüyormuş:

"—Bu buğdayları, samanları eşit olarak bölüştük ama, bu kardeşim evli... Hanımı var, çoluk çocuğu var. Onun daha çok ihtiyacı var. Ben ona kendi hakkımdan biraz vereyim, nasıl olsa bana bu kadarı yeter." diyormuş.

Kendisinin buğdaylarını kürer kürek öbür kümeye atıyormuş. Samanlarını öbür tarafa naklediyormuş. Annem bunları anlatıyor bize... “Artık Allah, bu iki kardeşin güzel duygusundan, o buğdaya, o samana öyle bereket vermiş, öyle bollandırmış, çoğaltmış ki, taşıya taşıya bitirememişler. Ambarlar dolmuş, taşmış.” diye anlatırdı.

Bakın, bu güzel bir pedagojik olay, eğitici bir şey... Kardeş için fedâkârlık yapmak, işi böyle onun lehine düşünmek... Böyle düşünüp berekete nâil olmak, Allah’ın rızasını kazanmak varken, iki karış tarla için, üç kürek toprak için kardeşe darılınır mı?.. Mirastan dolayı kavga çıkar mı, küslük olur mu?.. Allah-u Teàlâ Hazretleri zâten küslüğü yasaklamış. İslâm’da müslümanın müslümana küs olması yok... Zâten küs geçmeyecek, barışık olacaklar. Bir de bu sebepten darılmak, tabii hiç uygun olmuyor. Biraz fedâkârlık yapmayı, biraz izzet ve ikramda bulunmayı, biraz böyle sevap kazanmayı öğrenmeliyiz, öğretmeliyiz.

Bir şey daha var, büyüklerimiz bize bunu öğretirlerdi. İnsan tabii çeşitli dostları vardır etrafında, çeşitli insanlarla tanışıyor, komşu oluyor, ahbap arkadaş oluyor ama; kardeşi annesinden babasından kendisine nasib olmuş bir yakını olduğu için, kardeşin bir daha bulunması mümkün değil!.. Çarşıdan alınmaz, telâfisi mümkün olmaz. Onu bırakıp başkasını almak mümkün değil, kardeş çok kıymetli... Kardeş bir daha başka yerden elde edilmesi, kazanılması mümkün olmayan bir şahıs...

O bakımdan, onun kalbini kırmak hiç doğru değil... Aksine taltif etmek lâzım, ikram etmek lâzım!..

“—Ben yemeyeyim, kardeşim yesin; ben giymeyeyim, kardeşim giysin...” demek lâzım!..

Böyle yapan, mahrum olmaz. Böyle davrananı Allah sever, ona kat kat daha büyük mükâfâtlar ihsan eder.

Bu münasebetle sevgili dinleyicilerime miras konusunda itidal tavsiye ediyorum. Varis olarak mirasa sahip olan kimseler, mirasın taksiminde birbirlerine karşı mültefit olsunlar. Mirası bir mesele haline getirmesinler!

Ben latîfe olarak, bir de şöyle bir çözüm getiriyorum, söylüyorum. Söylediğim zaman, gülüyor beni dinleyen kardeşlerim. Diyorum ki:

"—Kardeşlerden birisi taksimi yapsın, seçmeyi ötekisi yapsın!.."

Tabii, böyle olduğu zaman ne olacak?.. Taksimi yapan, seçimi öteki yapacağı için, iyice ölçecek, biçecek, iki tarafı eşit yapmağa gayret edecek. Ötekisi de o zaman bir tanesini alacak. Böylece, adaletli bir taksim yerine gelmiş olur.

Bazen insanlar bunu seçemeyebilirler. Seçemeyince, bir hakem heyeti tayin etmek, "Bakın burada bu mallar var, nasıl paylaştırırsanız hakem heyetinin hükmüne razıyız!" demek, herhalde darılıp, küsüp bir kenara çekilmekten daha iyidir.

"Aman miras için annenizi, babanızı üzmeyin! Aman miras için kardeşlerinizle darılmayın!" diyoruz. Böyle yapanlara sizin nasihat etmenizi tavsiye ediyoruz.

c. Büyük Ağabey Baba Gibidir

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi her halimizde, her hareketimizde şeriatın ahkâmına uyanlardan, âdâba, ahlâka riayet edenlerden, Allah'ın rızasını kazanmağa çalışanlardan eylesin...

Sohbetimi bir hadis-i şerifle bitirmek bereketli olur diye, bir hadis-i şerif okuyayım! Peygamber SAS Hazretleri buyurmuşlar ki:[145]

حَقُّ كَبِيرِ الإِخْوَةِ عَلٰى صَغِيرِهِمْ كَحَقِّ الوَالِدِ عَلٰى وَلَدِهِ

(أبو الشيخ ، خط. عن سعيد بن العاص)

---

[145] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.210, no:7929; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.132, no:2673; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.118, no:2533; Saîd ibnü'l-As RA'dan.

Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.II, s.37, no:398; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.645, no:45473; *Feyzü'l-Kadîr*, c.III, s.394; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.136, no:11626.

RE. 276/4 (*Hakku kebîrü'l-ihveti alâ sağîrihim kehakkı'l-vâlidi alâ veledihî.*) "Kardeşlerin büyük olanının, küçük olanları üzerine hakkı, babanın evlâdına hakkı gibidir." Bir rivayet bu.

Bir rivayet daha var, onu da okuyalım, kelimelerin okunmasından bereket olsun:[146]

اَلْأَ كْبَرُ مِنَ الْاِخْوَةِ بِمَنْزِلَةِ الْأَبِ (عد. طب. هب. عن عُثَيْم بن كثير بن كُلَيب عن أبه عن جده)

---

[146] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.200, no:450; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.210, no:7930; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.943; İbn-i Abdilber, *el-İstiàb*, c.I, s.412; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.III, s.471, no:4157; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.241; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIV, s.217; Küleyb el-Cühenî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.466, no:45472; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.272, no:13438; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.30, no:10178.

RE. 190/7 (*El-ekberu mine'l-ihveti bi-menzileti'l-eb.*) "Kardeşlerin en büyük olanı, baba makamındadır."

Mâdem dinimiz, Peygamber-i Zîşânımız, sevgili Peygamberimiz, büyük ağabeye baba kadar bir mertebe bahşediyor, "Büyük ağabey, büyük olan kardeş baba gibidir." diyor. O halde insanın babasına hürmet ettiği gibi, kendisinden büyüklere de hürmet etmesi, Allah'ın sevdiği Peygamber Efendimiz'in hoşnut olduğu bir durum olur.

Onun için, küçük kardeşler büyüklere hürmet etsinler, baba yerine koysunlar, bu hadis-i şerifi unutmasınlar!.. Büyük kardeşler de küçükleri, bir babanın evlâdına bakışı gibi görsünler, onlar da babanın şefkatini küçük kardeşlerine göstersinler!

İslâm her derdin ilacıdır. İslâm eczanesinde her hastalığın şifası vardır. Yeter ki, biz müslüman olalım!.. Allah bizi İslâm'ın kıymetini bilen, bütün hayatî faaliyetlerimizi, her işimizi İslâm'a göre, Kur'an'a göre, Rasûlüllah Efendimizi SAS'in sünnetine göre yapanlardan eylesin...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, cumanız mübarek olsun... Cuma abdesti alın, gusül abdesti, boy abdesti alın, Kehf Sûresi'ni okuyun, camiye erken gidin, cumanın sevaplarını çok alın!.. Allah hepinizden razı olsun... Bizi de duadan unutmayın!..

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

15. 03. 1996 - İstanbul

38. ÇOCUĞUN BABASI ÜZERİNDEKİ HAKLARI

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Cumanız mübarek olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri sizi dünya ve ahiretin hayırlarına, sevdiklerinizle beraber erdirsin...

Biliyorsunuz, hepinizin birtakım hakları var, insan hakları diyoruz... Birbirimize karşı davranışlarımızda da genel olarak bir toplumun oluşmuş kararı, adet haline gelmiş birtakım karşılıklı haklar var diyoruz. Bunlara hem kendimiz uymak istiyoruz, hem de uymayanı garip karşılıyoruz, hatta ikaz ediyoruz, hatta hakkımızı korumak, savunmak istiyoruz.

Meselâ, annenin, babanın çocuklar üzerinde hakları var... Meselâ, komşunun komşu üzerinde hakkı var... Hocanın talebe üzerinde hakkı var... Bu hakların bilinmesi lâzım, riayet edilmesi için. Yâni herkes bu hakların neler olduğunu bilir, hak sahibinin hakkına, hukukuna riayet ederse, toplumda bir huzur, saadet olur, işler güzel yürür. Bir de kendisinin sahip olduğu hakları bilince, insan haklarını korur.

Tabii haklarını çiğnetmemek de bir fazilet... Yâni, çiğnenmesine müsaade etmemek de lâzım, hakkını korumak da önemli bizim dinimizde... Hatta ben ilk okuduğum zaman, bir hayli garip karşılamıştım, şaşırmıştım; çünkü sanki İslâm öyle değilmiş sanıyordum.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[147]

مَنْ قَاتَلَ دُونَ نَفْسِهِ ، حَتَّى يُقْتَلُ ، فَهُوَ شَهِيدٌ ؛ وَمَنْ قُتِلَ دُونَ

---

[147] Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.X, s.116, no:18570; Hàris, *Müsned*, c.III, s.44, no:625; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIII, s.166, no:11224; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.425, no:11236; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.108, no:23087.

مَالِهِ، فَهُوَ شَهِيدٌ (عبد الرزاق عن ابن عباس)

(*Men kàtele dûne nefsihî, hattâ yuktele, fehüve şehîdün*) "Bir insan kendisini korumak için mücadele etse ve öldürülse, o şehiddir. (*Ve men kutile dûne mâlihî, fehüve şehîdün*) Bir insan malını korumak için öldürülse, o da şehiddir." buyuruyor.

Meselâ, dağ başında eşkıya yolunu kesmiş, tabii malını koruyacak. Ben sanıyordum ki, İslâm pasiftir. Yâni, "Ne yapalım mal gene bulunur, vereyim, geçip gideyim!" diyecek sanıyordum. Mantık öyledir sanıyordum. Ama hadis-i şerifi okuyunca hayret ettim, sürpriz oldu benim için. Tabii çok takdir ettim.

İslâm, hakkın korunmasını çok önemli bir mesele olarak ön planda tutuyor. Hani maldır, maddedir filân demiyor; haksızın haksızlığı yapmasını engellemek bakımından da faydası olduğu için, kendi hakkını korumayı bir fazilet prensibi olarak, bir esas olarak öne koyuyor. Buna uyduğu esnada insan bir zarara uğrarsa, hayatını kaybederse, o zaman şehid olacağı bildiriliyor. Tabii bunlar İslâm'ın ne kadar derin bir görüşlere sahip olduğunu, ne kadar sosyal düzeni korumaya önem verdiğini gösteren binbir emâreden, nişâneden birisi olmuş oluyor.

a. Okumayı, Yazmayı Öğretmek

Şimdi, ben bu cuma günkü sohbetimde, belki biraz şaşıracaksınız diye düşünüyorum, çocuğun anne —veya daha doğrusu babası daha sorumlu olduğu için— babası üzerindeki haklarından bahsetmek istiyorum. Yanlış duymadınız, çocuğun babası üzerinde hakları üzerinde durmak istiyorum. Biraz belki tebessümle dinleyeceksiniz, merakla dinleyeceksiniz. Gençler de, "Allah Allah!.." diyecekler. "Bizim babalarımız üstünde acaba ne haklarımız varmış?.. Biz biliyorduk ki, babamızın bizim üzerimizde sonsuz hakları var, haklarını ödeyemeyiz ne kadar hizmet etsek... Ama demek ki, bizim de onun üzerinde haklarımız varmış." diye hayret edecekler.

Bu konuda iki hadis-i şerif okumak istiyorum sevgili dinleyiciler size. Birinci hadis-i şerif:[148]

حَقُّ الْوَلَدِ عَلَى الْوَالِدِ : أَنْ يُعَلِّمَهُ الْكِتَابَةَ ، وَالسِّبَاحَةَ ، وَالرِّمَايَةَ ، وَأَنْ لاَ يَرْزُقَهُ إِلاَّ طَيِّبًا (الحكيم ، وأبو الشيخ ، هب. ق. عن أبي رافع)

RE. 276/6 (*Hakku'l-veledi ale'l-vâlidi en yuallimehü'l-kitâbe, ve's-sibâhate, ve'r-rimâyete, ve en lâ yerzukahû illâ tayyibâ.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.*

Tabii biz Kur'an okunduğu zaman *"Sadaka'llahu'l-azîm*" diyoruz*,* tasdik ediyoruz Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kelâmının hak olduğunu, güzel olduğunu, söylediği her şeyin en güzel olduğunu, mükemmel olduğunu tasdik makamında, Kur'an okuyunca "*Sadaka'llàhu'l-azîm* diyoruz; Rasûlüllah'ın hadis-i şerîfini de okuyup bitirince, *"Sadaka rasûlü'llàh*" diyoruz. Tabii, Rasûlüllah da her şeyin en güzelini, en doğrusunu, en mâkulünü söyler. Elbette söylediği haktır, gerçektir. Çünkü Allah'ın rasûlüdür. Alemlerin, kâinâtın yaratıcısı Allah-u Teàlâ Hazretleri onu öğretmiş, yetiştirmiştir. O sözleri de söylettiren, elçi olarak gönderen Allah-u Teàlâ Hazretleri olduğu için, elbette sözleri haktır, doğrudur, gerçektir.

Burada kelimelerin üzerinde duralım, tercümeyi yaparken:

(*Hakku'l-veledi ale'l-vâlid*) *Vâlid* baba demek, *vâlide* anne demek, *veled* de çocuk demek Arapça'da. *Veled* çocuk, *vâlid* baba, *vâlide* anne... Tabii *vâlide*'nin anne demek olduğunu biliyoruz. *Vâlid*'i belki pek duymamışlardır bizim halkımızdan. Ama *vâlideyn* diye ikil sîgasını, yâni tesniye sîgasını duymuşlardır. İnsanın anne babasına, ikisine birden *vâlideyn* denilir. *Vâlid*, baba demek.

---

[148] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.401, no:8665; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.15, no:19526; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.184; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.99, no:44; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.131, no:2669; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.219; Ebû Râfî' RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.598, no:45340; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.98, no:255; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.134, no:11619.

"Çocuğun babası üzerine, baba üzerine hakkı..." diyor Peygamber Efendimiz ve buyuruyor, sıralamaya başlıyor: (*En yuallimehu'l-kitâbete*) "Ona yazmayı öğretmektir."

Şimdi, bu hadis-i şerifin, *varyant* diyoruz biz metin tenkidi ilminde; yâni bir başka rivayeti var, orada da (*en yuallimehû kitâba'llàh*) diye geçmiş. İkisini de söyleyelim. "Babanın çocuğa vazifesi, çocuğun da babası üzerinde hakkı..." Yâni, yapılmadığı zaman, "Benim hakkımı vermedi." diyecek, Allah'tan davacı olacak. "Benim babam benim bu hakkımı vermedi, onun üzerinde benim hakkım var." diyecek, hak iddia edebilecek.

(*En yuallimehu'l-kitâbete*) İlk önce *kitabeh* rivâyetini açıklayalım: "Yazmayı öğretmesi. Babanın çocuğuna yazmayı öğretmesi çocuğun hakkıdır." Yâni, çocuk küçük daha, tabii okumanın, yazmanın, tahsilin, terbiyenin, ilmin, irfanın kıymetini bilmez. Çukulata ister, tatlı ister, şeker ister, oyun ister, gezmek ister, uyumak ister, yemek ister... Böyle şeylerle vakit geçirmek ister ama, babası biliyor, yetişmiş, gün görmüş bir insan, hayatı tanıyor. Babasının artık ona neyin gerektiğini bilip, ona okumayı, yazmayı öğretmesi lâzım!..

Tabii biz şimdi, genel olarak çocuklarımızı ilkokula veriyoruz, hatta anaokuluna veriyoruz, hatta kreşe bırakıyoruz... Çocuklar bir şeyler öğrenmeye başlıyor. Yazmayı öğretiyoruz. Yazmayı, okumayı, harfleri bilmeyeni hakikaten ayıplarız:

"—İnsaf, 20. Yüzyıl'da bir çocuk okumayı yazmayı bilmiyor!" deriz.

Tabii devlet de bunu bir büyük görev olarak almış üzerine ve ilkokul eğitimi mecburi deniliyor, çocuklar böylece okumayı, yazmayı öğreniyor.

Çünkü yazı ilmin anahtarı, ilim de hayattaki başarının anahtarı... İslâm ilme o kadar büyük önem veriyor ki, çocuğun babası üzerindeki bir hakkı, ona yazmayı öğretmek.

Tabii yazıyı öğrenecek, okumayı öğrenecek, arkasından çeşitli bilgileri öğrenecek; alim, fâzıl, kâmil bir insan olacak... Hem kendisine faydası olacak öğrendiklerinin, hem de topluma faydası olacak. İlimle beraber edebi, takvâyı, nezâketi, zarâfeti öğrenecek;

aydın olacak, tatlı bir insan olacak, herkes hayran kalacak, herkes sevecek, topluma faydalı olacak... Ne kadar güzel! Bunların hepsinin anahtarı, tabii tahsilin temeli bu olduğu için onu öğretecek. Bu babanın görevi, çocuğun da hakkı...

Öğretmediği zaman, çocuk diyecek ki:

"—Babam bana okuma hakkımı sağlamadı, beni yetiştirmedi, okutmadı." diyecek.

Hem bu dünyada, hem ahirette baba sorumlu olur. Yâni Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzurunda da sorumlu olur. *Kitâbet* rivâyeti, bir.

İkinci rivâyet de neydi?..

أَنْ يُعَلِّمَهُ كِتَابَ اللهِ

(*En yuallimehû kitâba'llàh*)[149] Yâni, "Çocuğun baba üzerindeki hakkı, Allah'ın kitabını ona öğretmesi..."

Eh, tabii zaten birinci rivâyetten başlasak da buraya gelecektik. Yâni, okuma yazmayı öğrenecek, sonra neyi öğrenecek?.. Tabii, Allah'ın dinini, kitabını öğrenecek. Allah'ın dinini, kitabını bilmeyen... Hani bazen bir insan bir insana kızar da, bizim halkımızın arasında bir söz vardır:

"—Seni Allah'sız, kitapsız!" filan diye hitab ederler.

Tabii hiç bir insan Allah'sız olamaz. Yâni, Allah'ı kabul etse de etmese de, Allah var ve Allah onun yaratanı. O söz doğru değil. Kitapsız diyor, yâni bir kitaba inanmamış demek istiyor, onunla hakaret ediyor. Tabii herkes evvelâ çocuğuna okumayı, yazmayı öğretecek, önce dinini öğretecek...

Dinî bilgilerin temel olanları, (*mâ lâ büdde minhüm*) diye Arapça'da ifade edilir; yâni mutlaka öğrenilmesi gereken, farz olan bir ilim var. Farz, yâni çok önemli ve hiç kaçınılması mümkün değil. Namaz, oruç, zekât, hac gibi ibadetleri yapacak

---

[149] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.184; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.99, no:44; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.131, no:2669; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.219; Ebû Râfi' RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.444, no:45345; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XV, s.430, no:15874.

kadar dînî bilgileri, temel bilgileri; Allah'ın varlığını, birliğini, sıfatlarını, nübüvvet ve dinin itikad konularını sağlam bilmesi lâzım! O da oraya götürecekti. Yâni okuma yazmayı bilmekten murad, Yunus Emre rahmetlinin dediği gibi:

İlim ilim bilmektir,
İlim kendin bilmektir.[150]

İlmin bir sonucu var, bir neticesi var. İlim bir alet, o aletle elde edilecek mutluluklar, yücelikler var. O yüceliklerin başında tabii, sağlam bir iman, irfân geliyor.

Onun için, kitabet rivayeti de zaten onu zımnen ihtiva ediyor. Bu okumayı, yazmayı öğrenecek, ondan sonra da dini bilgileri öğrenecek diye. Ama öbür rivâyet, Allah'ın kitabını öğretmek; doğrudan doğruya ana hedefi söylüyor.

Tersten biraz açıklayalım, giderek meseleyi açalım: Bir baba çocuğuna okumayı, yazmayı öğretti: "Bu A'dır, bu B'dir, bu C'dir, bu Z'dir, bu S'dir..." diye öğretti, tamam. Ama dinini öğretmezse ne olur?.. Yine sorumlu olur. Demek ki, maksat harfleri öğretmek

---

[150] Dr. Mustafa Tatçı, *Yunus Emre Divanı*, s.101, şiir no: 91. Şiirin tamamı şöyle:

İlim ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir.
Sen kendini bilmezsin, ya nice okumaktır?

Okumaktan murat ne, kişi Hakk'ı bilmektir.
Çün okudun bilmezsin, ha bir kuru emektir.

Okudum bildim deme, çok taat kıldım deme,
Eri Hak bilmez isen, abes yere yilmektir

Dört kitabın mânâsı, bellidir bir elifte;
Sen elifi bilmezsin, bu nice okumaktır?

Yigirmi dokuz hece, okursun uçtan uca,
Sen elif dersin hoca, mânâsı ne demektir?

Yunus Emre der hoca, gerekse var bin hacca,
Hepisinden iyice, bir gönüle girmektir.

değilmiş; okuma yazmayı öğretmekten de maksat dini öğretmekmiş, tabii Kur'an-ı Kerim'i öğretmekmiş.

Babalar ve tabii baba makamında olan kimseler... Yâni bazen ne olur?.. Babası vefat etmiş olur, o zaman sorumluluk annesine gelir, dedesine gelir, dayısına gelir, amcasına gelir... Onu tekeffül etmiş, o yetime bakmaya söz vermiş insana gelir. Ne yapacak?.. Önce Allah'ın kitabını öğretecek. Çünkü Allah'ın kitabı, Allah'ın mü'minlere hitabı demek, hitap etmiş, mektubu demek. Yâni anlaşılır bir şekilde söylememiz gerekirse, mesajı demek; şimdi mesajı daha iyi anlar dinleyiciler. Allah bir mesaj göndermiş, bu taraf mesajı almıyor, aletleri bozuk. Olmaz. Çok mühim, çünkü hayat mühim... Hayat da bir şey değil, ahiret çok mühim. Ahiret sonsuz, ebedî. Hem de hayatı da kör olacak, hiç bir şey bilmeyecek, hem ahireti kaybedecek, hiç bir şey kazanamayacak. Ne kadar fenâ!..

Onun için, mesajı herkesin alması lâzım! Babanın da alması lâzım!.. Baba kendisi mesajı iyice almış olacak, ondan sonra da çocuğuna mesajı iyice öğretmiş olacak.

Bunu geçmiş konuşmalarımda da, çeşitli vesilelerle, camideki vaazlarımda da söyledim muhterem kardeşlerim: Biz tabii ilkokulda çocukları böyle oyunla ve sâireyle yetiştiriyoruz. Biraz boş şeylerle meşgul ediyoruz gibi geliyor bana... Çünkü ben o tahsilin içinden geçtim, biliyorum. Çocuklarımız da, torunlarımız da o tahsilin içinden geçiyor, biliyoruz.

Şimdi çocuk bulûğ çağına girdiği zaman, her şeyden sorumlu oluyor. Yâni, farzları yapması lâzım, haramlardan kaçınması lâzım! O halde bulûğ çağına kadar, yâni erginlik çağına kadar, Allah'ın bütün emirlerini sade bir şekilde öğrenmesi lâzım!.. Öğrenilmediği zaman, öğretilmediği zaman çocuk da mahvolacak, öğretmeyenler de sorumluluk altında kalacak. Onun için, ilkokul müfredatımızı değiştirmemiz lâzım, veyahut ilkokul müfredatı maarifte, yâni Milli Eğitim Bakanlığı'nda değişmiyorsa, bizim özel olarak bunu cumartesileri, pazarları, okul sonrası saatler, okul dışı saatlerde mutlaka öğretmemiz lâzım!..

Çocuk erginlik çağına girdiği zaman, farzları işlemeye alışmış, günahlardan kaçınmaya alışmış olmalı!.. Haram yemeyecek, hırsızlık yapmayacak, yalan söylemeyecek, zulmetmeyecek, bütün

haramları bilecek; vazifelerini de bilecek, yapacak durumda olması lâzım! Evet, Allah'ın kitabı da zaten bunları anlatıyor.

Demek ki, baba çocuğuna okumayı, yazmayı öğretecek. Tabii okumak yazmaktan da maksad, Allah'ın dinini, imanın esaslarını, müslümanlığın esaslarını güzelce öğretecek, onu cahil bırakmayacak.

Asıl cahillik Allah'ı bilmemektir. Yâni bir insan dünyevî bilgilerin hepsini öğrense, "Üç tane fakülte bitirdim." Tamam duvara as, koleksiyon yap!.. Allah'ı bilmiyor, Allah'ı tanımıyor, inançsız, ateist, müşrik...

Pekiyi bu kâinâtın bu düzenini kim yarattı? Sen yapmadın, sen hazır buldun. Bu kâinâtın düzenini yaratan kim?.. Üç tane fakülte bitirmişsin ama, etrafındaki olayların mahiyetini anlayamamışsın. Bak takvimlerle her şey ne kadar muntazam, önceden hesaplayabiliyoruz; güneş ne zaman doğacak, ne zaman batacak; bahar ne zaman gelecek, rüzgârlar, fırtınalar, kocakarı fırtınası, bilmem şu soğuklar, bu sıcaklar... Hepsi belli. Bu neyi gösteriyor?.. İntizam var, düzen var, belirli bir düzenle çalışıyor kâinât. Pekiyi bu düzen nasıl oluyor?.. Bu kadar karmaşık, bu kadar çok varlığın olduğu kalabalık bir yaratıklar aleminde, kâinâtta, bu düzen nasıl oluyor?..

Allah, işte o düzeni sağlayan, yüce yaratan. O yaratanı tanımamış. İstersen elli tane fakülte bitir... Demek ki sen asıl büyük gerçeği görememişsin demektir. Kıymeti yok. Yâni asıl ilim Allah'ı bilmektir, bulmaktır. Ondan sonra zaten, bütün ilimlerin yolu açılıyor kendisine...

Evet, sevgili dinleyiciler, anlamışsınızdır ama, biz de işin çeşitli yönlerini anlatmak için konuşmamız gerekiyordu, ondan böyle söyledik. Çocuğun babası üzerinde birinci hakkı: Babasının ona okumayı, yazmayı, ilmi, irfânı, Allah'ın kitabını, dinin esaslarını öğretmesi oluyor. Öğretmezse ne olur?.. Çocuk günah işledikçe, babasına günah yazılır.

"—E öldü gitti babası kurtuldu."

Hayır, kurtulamaz!.. Mezara gider günahlar, sorumluluklar... Mezarda kemikleri sızlar, ruhu muazzeb olur, kabirde azab görür. Çocuğunu iyi yetiştirecek.

"—Ama hocam, ben çocuğu iyi yetiştirmeye çalıştım, tahsiline gayret ettim de, çocuk ondan sonra kötü arkadaşlar edindi, sapıttı."

Tamam. Çocuk sorumluluk çağına girdikten sonra, senin bütün güzel niyetlerine ve gayretlerine rağmen sapıtmışsa, sorumluluk onun. Ama sorumluluk çağına girmeden, sen ona karşı babalık vazifelerini yapmadıysan, onun haklarını ona vermediysen; o zaman sen sorumlusun! Bak onun eğitim hakkı. O eğitimi sen verecektin, öğretecektin okumayı, yazmayı, Allah'ın kitabını öğretecektin, dinini imanını öğretecektin, öyle yetiştirecektin.

b. Yüzmeyi Öğretmek

Sonra ne buyuruyor Peygamber Efendimiz?.. Çocuğun baba üzerinde birinci hakkı: Babasının ona yazmayı öğretmesi, veyahut Allah'ın kitabını öğretmesi. (*Kitâbet*) veya (*kitâbu'llàh*) diye iki rivâyet vardı ama, hepsi aynı kapıya çıkıyordu.

İkinci öğreteceği şey: (*Ve's-sibâhate*) *Sibâhat*, yüzmek demek. Yâni suya atlayıp, çırpınıp, suyun üstünde kalmak, bir yerden bir yere hareket etmek, suda boğulmamak, yüzmek demek.

Şimdi bakın, Peygamber SAS Efendimiz'in çocuğa öncelikle öğretilmesi gerektiğini söylediği hususlara; ne kadar enteresan!.. Şimdi yüzme bir spordur, bir zevktir. Ama her şeyden önce hayatı kurtarmak için bir şarttır. Yâni insan kayık devrildiği zaman, suya battığı zaman, gemi battığı zaman, boğulmamak için yüzmeyi bilmeli!.. Kâinâtta, şu dünyada, yeryüzünde dağlar, ovalar, toprak, kara parçaları var ama, denizler de var... İnsan bazen dereden geçiyor, bazen gölden geçiyor, bazen boğazdan geçiyor, bazen denizden, ummândan geçiyor... Yeryüzünün bir kısmı da, hatta büyük bir kısmı denizlerle kaplı... Onun için, yüzmeyi öğrenmek tavsiye ediliyor Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri tarafından.

Ben de şahsen, küçüklüğümden beri rüyama girer, yüzmeyi çok severim. Ne kadar hoşlanıyorum, Peygamber Efendimiz'in yüzmeyi tavsiye etmesinden... Şimdi bizim Türkiye'mizin üç tarafı

denizlerle çevrili. Biz de tabii çocuklarımızı mutlaka yüzme bilir bir şekilde yetiştirmemiz lâzım!

"—Ne yapalım, işte yetiştirsin annesi babası." diyoruz.

Fakat, meselâ Avustralya'da öyle değil. Yüzme, okul derslerinden birisi. Ve benim tanıdıklarımdan birisinin oğlu yüzmeden ikmâle kalmıştı. Çalıştı, çabaladı, uğraştı, sonra imtihana girdi. Tabii yüzme sadece sözle değil. Aynı zamanda uygulamalı:

"—Atla bakalım suyun içine, yüz bakalım kurbağalama, yüz bakalım bilmem ne yüzüşü, yüz bakalım sırt üstü... Dal bakalım!.."

Neyse artık imtihanları öyle oluyor, nasıl oluyorsa. Yüzmeyi öğretiyorlar.

Şimdi, bakın dinimiz yüzmeyi çocuğa küçükten öğretmeyi emrediyor babaya. Çocuğun hakkı oluyor, babanın da görevi olmuş oluyor. Bunu nerede söylüyor Peygamber Efendimiz?... Bir tarafı çöl olan dağlık bir yerde söylüyor. Yâni suyun pek lâzım olmadığı, yüzmenin pek lâzım olmadığı sanılacak bir yerde söylüyor. Bu da Peygamber SAS Efendimiz'in emirlerinin ne kadar derin anlamlı, ne kadar geniş, ne kadar hikmetli olduğunu gösteren çok güzel bir misal.

Yüzmeyi öğrenecek çocuk. Neden?.. Evet, şimdi yaşadığı, Peygamber Efendimiz'in bu sözü söylediği o çevre, Mekke-i Mükerreme veyahut Medine-i Münevvere kara parçası, kumluk, çöllük, ahâli kara ehli ama olsun. Yâni ufuk geniş, ileride denizleri, okyanusları geçecek İslâmiyet, kıtalara yayılacak, dünyanın her tarafına yayılacak. Peygamber-i Zîşânımız ümmetini terbiye etmek istiyor. Terbiye edilmesinin tam olması için, terbiyesinin mükemmel olması için, yüzmeyi de öğretmeyi tavsiye buyurmuş Peygamber SAS Efendimiz.

"—E Hocam şimdi yüzmeyi öğretelim ama, işte bikiniler var, yokiniler var, altsızlar, üstsüzler var, ne yapacağız?.."

İslâm her şeye bir ölçü koymuş. İslâm'da tesettür var. Tesettüre riâyet edilerek olacak bunlar... Yâni fısk u fücûr, günah olmayacak. Gözle veya başka bir şekilde harama yol açılmayacak, onlar sağla-nacak. Tabii yüzmeyi öğretiyor deyince, bir karış şeyi giy ayağına, her tarafın, yâni Allah'ın kapat dediği yerlerin

meydanda, öyle yüz demek değil bu... Yâni şartlarına riâyet ederek yüz demek.

c. Atıcılığı Öğretmek

Sonra öğreteceği şeylerden birisi de: (*Ve'r-rimâyeh*) *Rimâye*, ok atmak demek.

O devirde ok vardı. İşte bir yay, o yayın bir kirişi, bir de sivri uçlu hazırlanmış bir çubuk... Onu yaya takarsın, yayı gerersin, yay biraz sert olursa, kuvvetli çekebilirse bir insan oku, adamın pazusunun kuvvetine göre işte yirmi beş metre, otuz metre, kırk metre, elli metre gider, hedefe vurur. Hayvana attıysa hayvana saplanır, hayvan yaralanır, kaçar veya kanı akar, düşer. Kuş veya ceylan, veya tavşan böylece vurulmuş olur. O zamanın silahı bu, yâni ok atmak.

Ok atmak için de, tabii oku hem tâlim edip çekmeye alışması lâzım insanın... Okun yayı çok sağlam malzemeden yapılıp, böyle çok çekebildiği zaman, uzun mesafeye attığı zaman, uzun menzilli bir atış oluyor, kıymetli bu. Yâni uzaktan düşmanı veya avı vurması mümkün oluyor. Bunun idmanının olması lâzım, çalışmasının olması lâzım!.. Çocuk küçükten beri çalışacak, ok atmayı öğrenecek, hem de nişan almayı öğrenecek. "Şöyle kaldırırsam, gözümü şöyle kapatırsam, şöyle yaparsam, biraz da okun havada gidip aşağıya inişini hesaplarsam şöyle vururum!" diye, ata ata alışacak, atmayı öğrenecek.

E şimdi tabii okçuluk, ancak Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın bir spor dalı haline geldi. Yâni pratik değeri azaldı. Şimdi tabii atıcılık çok ileri noktalara gitti; silahlı atışlar var, uzun menzilli atışlar var, füzeler var... Uçaklarla bizim sevgili, kıymetli, kahraman pilotlarımızın, o jet uçaklarımızı kullanan kahramanların akrobatik hareketler arasında hedefi böyle on ikiden vuruşları var... O da bir atış tabii. Bunların hepsini öğrenmek İslâm'ın bir emri olmuş oluyor.

Böylece atmayı, vurmayı müslüman öğrenecek. Neden? Sulh lâzım, sulh güzel, (*ve's-sulhu hayrun*) sulh hayırlı, güzel ama, gel gör ki, düşmanların bazısı senin malına tamah ediyor, göz dikiyor... Bazısı canına kasdediyor. Bazısı senin diyarını,

ülkelerini güzel görüyor, bazısı seni yurdundan çıkartmak istiyor. Bazısı senin madenlerine, sahip olduğun zenginliklere sahip olmak istiyor. Petrole ve sâir yer altı, yer üstü zenginliklerine sahip olmak istiyor, saldırıyor. O zaman ne olacak müslüman:

Hâzır ol cenge eğer ister isen sulh u salâh!

Çok sevdiğim bir şiir parçası, mısra. "Eğer sulh u salâh istiyorsan, yâni sükûnet, huzur, barış, mutluluk, böyle tatlı bir hayat istiyorsan; o zaman ne yapacaksın?.. Cenge hazır olacaksın ki düşman korkacak, gelmeyecek. "Bu hazırlıklıdır, ben bununla savaşamam, savaşırsam belâmı bulurum!" diyecek, saldırmayacak. Onun için bu çok önemli.

Tamam, Peygamber Efendimiz bunu öğretmiş. Çok ileri, çok güzel bir tavsiye... Hepimiz bunu tutalım! Yâni halkımız da tutsun, ordumuz da bilsin, askerimiz, kardeşlerimiz de bilsinler. Atıcılık Peygamber Efendimiz'in tavsiyesi. Atıp vurmak, her çeşit atış âletlerini, silâhlarını en mükemmel tarzda herkesin kullanması...

Eskiden cirit oynarlardı. Ben ilk defa Malazgirt'te gördüm askerlik yaparken, cirit oyunları vardı. Atın üstünde bir oyun... İki takım kuruluyor, ellerinde mızraklar... Hem atı sürüyor, hem mızrağı atıp düşmanına vurup değdirecek. O zaman puan kazanıyor. Öteki oyuncular, hem atı sürüyor, hem de mızrak kendisine değmeyecek şekilde kendisini korumayı öğrenecek. Bazıları da atın üstünden karnı tarafına geçiyor, tutunarak akrobatik hareketler yapıyor. Kendisini savunmayı öğreniyor, ötekisi saldırmayı öğreniyor.

Oyun neticede, yâni cirit atma oyunu. Ata binmeyi de öğretiyor insana... Bu oyunlar hep yapılmış. Bu güreşten, bokstan, ciritten, binicilikten, okçuluktan maksad ne?.. Vücut kabiliyetlerini geliştirmek ve bu kabiliyetlerini savunmada, kendisini korumakta kullanmak... Toplumun istikbali için, mutluluğu için, korunması için bunlar lâzım!..

d. Helâl Rızıkla Beslemek

Başka ne tavsiye eylemiş Peygamber Efendimiz? Yâni çocuğun baba üzerindeki hakları; bir: Yazmayı öğrenmesi, Allah'ın kitabını öğrenmesi. İki: Yüzmeyi öğretmesi babasının ona. Üçüncüsü: Atmayı öğretmesi... Her çeşit ok vs.den başlayarak tabanca, tüfek, füze, uçakla vurmak vs. neyse onları öğrenecek.

(*Ve en lâ yerzukahû illâ tayyibâ*) "Ancak temiz olan rızıkla onu beslemesi de, çocuğun hakkıdır." Babası evladını temiz rızıkla besleyecek, yâni haram getirmeyecek eve...

Anne evde duruyor, çocuklara bakıyor. Baba sabahleyin çıkıyor, gidiyor geliyor. Nereden kazandın kazancı?.. Bilmem, işte rüşvet aldı da öyle geldi. Olmadı. Yâni anasına da, çocuğuna da haram yedirmiş oluyor, istikballerini mahvetmiş oluyor. Kendisini de çok büyük bir suçluluk içine atmış oluyor. E nereden kazandı? Hırsızlıktan kazandı, başka gayrı meşrû yollardan kazandı... Bunların hepsi yanlış.

Nereden kazanacak?.. Temiz bir kazanç olacak. Yâni kimsenin hakkını yutmadan, çiğnemeden, gasbetmeden, güzel bir şekilde kazanacak, helâl kazanacak. *Tayyib*, burada helâl, güzel kazanç demek... Helâl, güzel kazançla, gıdayla çocuğu beslemesi çocuğun hakkıdır, babanın vazifesidir.

Çocuk bunu sorar babasına ahirette:

"—Yâ Rabbi, babam bana helâl lokma getirmemiş, helâl yedirmemiş." diye davacı olur.

Onun için, babanın bir vazifesi de kazancının helâl olmasına dikkat etmek.

Tabii insanın dükkânı oluyor, esnaf oluyor, sanatkâr oluyor, ziraatla uğraşıyor, memur oluyor, kazancını herkes bir yoldan kazanıyor. Memursa, saatlerine dikkat edecek. Yâni boş geçirip de, maaşını gayrı meşrû bir şekilde alma durumuna getirmeyecek, vazifesini güzel yapacak. Sanatkârsa işini güzel yapacak, helâl edecek, kazancını helâl hale getirecek. İşçiyse işçi, sanatkârsa sanatkâr, yaptığı işi helâl yolla yapacak, kazancını helâl edecek.

Bu birinci hadis-i şerif sevgili dinleyiciler.

e. Çocuğun İsmini Güzel Koymak

İkinci hadis-i şerifi de okumak istiyorum. O da bir başka rivâyet Ebû Hüreyre RA'dan, kısa... Bazı şeyleri bu birinci hadis-i şerifte anlatılanlara benziyor, bazıları biraz farklı. Onu da söyleyeyim:[151]

حَقُّ الوَلَدِ عَلَى وَالِدِهِ: أَنْ يُحْسِنَ اسْمَهُ، وَأَنْ يُعَلِّمَهُ الْكِتَابَةَ،

وَ يُزَوِّجَهُ إِذَا أَدْرَكَ (أبو نعيم عن أبي هريرة)

RE. 276/7 (*Hakku'l-veledi alâ vâlidihî*) "Çocuğun babası üzerinde hakkıdır, (*en yuhsine'smehû*) babanın çocuğuna güzel bir isim vermesi, ismini güzel koyması çocuğun hakkıdır." Bu bir.

(*Ve en yuallimehu'l-kitâbete*) "Ve babanın çocuğuna yazıyı öğretmesi, yâni ilim irfan öğretmesi, terbiye etmesi; iki...

---

151 Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.131, no:2670; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Iyâl*, c.I, s.332, no:171*; Ebû Hüreyre RA'dan.*

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.544, no:45191 ve s.625, no:45416; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.135, no:11620.

(*Ve yüzevvicehû izâ edreke*) Evlenecek çağa ulaşınca da onu evlendirmesi.” Burada bir başka konu çıktı ortaya. Bu da bir babalık vazifesi oluyor.

Şimdi bunları izah edelim:

Birinci olarak burada neyi zikretti Peygamber Efendimiz, hatırlayalım: “İsmini güzel koyacak.” Yâni daha çocuk doğduğu zaman bir isim konuluyor. Tabii bu isim önemli. Yâni şerefli bir isim olacak, kötü bir isim olmayacak, çocuğun utanç duyacağı, ar duyacağı bir isim olmayacak; müşrik, kâfir, Allah düşmanı bir kişinin ismi olmayacak...

Bazen o isimler konuluyor. Eski devirlerden bir isim bulunuyor, alınıyor ama adam kâfir, müşrik... Olmaz. Yâni mü'min bir insan ismi olacak veya güzel bir isim olacak. Çocuğa hedef gösterecek. Meselâ, çocuğun ismi diyelim ki, *Sabri* diyoruz, yâni sabrı tavsiye ediyoruz; *Şükrü* diyoruz yâni çocuk şükürlü olsun, Allah'ın verdiği nimetleri bilsin... *Mücahid* koyuyor veya *Câhid* koyuyor, yâni çocuk Allah yolunda cehd etsin, gayret etsin, cihad etsin... *Fatih* diyoruz meselâ, *Fatih Sultan Mehmed* gibi olsun, veyahut fütûhât yapabilecek bir kimse olsun, toplumuna faydalı olsun diye böyle güzel hedef göstermesi, ismin güzel olması lâzım!

Tabii herkes ismin güzel olmasını istiyor. Anneler babalar çocuğuna güzel isim koydum sanıyor ama, bir de lütfen başkalarına sorsunlar da, güzel mi değil mi bunu iyice takip etsinler. Son zamanlarda duyuyorum, moda olmuş, biraz da nüfus memurları da buna kızdıkları için engelliyorlarmış;

“—Olmaz, bunu yazmam, git değiştir.” diyorlarmış.

Gayrimüslim ismi, yabancı ismi... E bizim bir toplumumuz var, tarihimiz var, kültürümüz var; şanlı bir tarihimiz var, zengin bir kültürümüz var. Niye ben başkasını taklit edeyim?.. Niye başka bir kültürün ismini alayım?.. Bir isim, bakıyorsun bir batılı ismi; yâni Yunanlının koyduğu isim, Bulgarın koyduğu, bir Avrupalının, bir Amerikalının koyduğu isim... Niye koyayım ben?.. Ben Türküm, müslümanım. Benim kendi kültürümden sevdiğim bir şeyi koyarım, onu hatırlatır ismi. Yâni, ismin böyle güzel olmasına dikkat etmek lâzım!

O bakımdan, nüfus memurlarının da tenbih edenlerini takdir ediyorum. Tabii, kendi kültürümüzü korumamız lâzım!

Benim elimde salâhiyet olsa, ben dükkânların levhalarına bile karışacağım. Çünkü Türkiye'de miyiz, yoksa bir başka ülkede miyiz şaşırmağa başladım. Dükkân levhaları, o kadar böyle yabancı kelimelerle dolu olmaya başladı, bir modalandı bu böyle... Olmaz. Yâni şahsiyetimizi kaybetmemeliyiz, kültürümüzü unutmamalıyız. Dilimizin, edebiyatımızın, örfümüzün, adetimizin ne kadar güzel olduğunu bilip korumalıyız, muhafazasına gayret etmeliyiz.

O bakımdan, ismin güzel olmasını tavsiye ediyor Efendimiz. Düşünülecek, taşınılacak güzel bir isim konulacak. Danışılır, yâni büyüklere danışılır, âlim, fâzıl kimselere danışılır, öyle konulur.

Sonra: (*Ve en yuallimehu'l-kitâbete*) "Yazıyı öğretecek." diyor, birinci hadis-i şerifte de zaten bu vardı. Onu izah etmiştik.

f. Vakti Gelince Evlendirmek

(*Ve yüzevvicehû izâ edreke*) "Büluğa erdiği zaman, akîl bâliğ olduğu zaman, olgunlaştığı zaman onu evlendirmek babanın vazifesi, çocuğun hakkı." Babası evlendirmemişse, çocuk babasından davacı olabilir. Çocuk evlenmediğinden dolayı cinsel yönden suç işlerse, harama saparsa; gözle, elle, fiili olarak zina işlerse, günahı babasına yazılıyor. Neden?.. Evlendirecekti, evlendirmedi.

Şimdi, tabii (*izâ edreke*), yâni bâliğ olduğu zaman, evlenecek çağa geldiği zaman evlendirmek. Şimdi bu evlendirmek çağı üçtü, beşti diye bir rakam söylenmediği için, uzatılıyor. Çocuk bakıyorsunuz, ne çocuğu artık kocaman bir adam olmuş, bir efendi olmuş, beyefendi olmuş, saçlarına kır düşmüş, bıyıklarına kır düşmüş, kırk yaşını geçmiş, hâlâ evlenecek... Olmaz! Yâni, "O zamana kadar nasıl vaktini geçirdi?" diye soru sorarlar insana. Tabii o zaman günahla geçmiş olursa vakit, sabretmemişse; büyük ölçüde sabretmemiştir, günahla geçmiştir zamanı... O zaman, o baba çok sorumlu oluyor.

Erkence, vakti gelince evlendirmek lâzım! Bu hususta kolaylık göstermek lâzım, işi kolaylaştırmak lâzım, aracı olmak lâzım!.. İyi

bir insanın oğlu ile, iyi bir insanın kızına, yuva kursunlar diye aracı olmak lâzım! Bu hususta çok sevap var. Yâni, nikâh hususundaki yardımlaşmaların çok sevabı var.

Ne oluyor erken evlenince çocuk?.. Ciddîleşiyor, bir aile reisi oluyor, baba oluyor. Hanımı var, hanımına karşı sorumluluğu var, çocuğuna karşı sorumluluğu var. Böylece sokaktaki kepazelikler, rezaletler önleniyor İslâm'da. İslâm'ın tam uygulandığı bir ülkeye gittiğin zaman, böyle polislerin minibüsle gelip, tabancalarını çekip de kenardan, bulvardan, caddeden, "Hanım sen gel içeriye!" diye kadınları toplayıp da karakola, hastaneye götürmesi durumları olmuyor. Böyle kumarhaneleri, eğlence yerlerini basıp da soruşturma yapma durumu olmuyor. Çünkü, ihtiyaç zamanında ve meşrû yoldan, tatlı güzel bir şekilde karşılamış oluyor. Her şey rayına oturmuş oluyor.

Bu yapılmadığı zaman... Başka toplumlar yapmıyormuş... Yapmıyor ama, onlar sevap günah bilmiyor, günahı işliyor, ondan yapmıyor. Geciktiriyor, evlenmiyor, evliliği geciktiriyor, nikâh yapmıyor. Bizce bunlar doğru değil... Bizim dinimizde evliliğin nikâhla olması lâzım! Nikâh dışı evlilik haram... Tepeden tırnağa, sabahtan akşama hep günah olmuş oluyor. Onun için ondan korunması gerekiyor.

Harama bakmak da günah, nâmahreme bakmak da günah, flört de günah... Bunların karşılığı ne olacak?.. Yâni, "Flört etme!.. İşte bilmem onun bunun karısını, kızını ayartma!" filan. Bunları laf olarak demek yeterli değil. Ne olması lâzım?.. İhtiyacı karşılayıp, toplumun fitneye, fesâda sapmasını engellemek lâzım! İslâm bunu yapıyor. Çocuğu evlendi, kızı da evlendi, oğlan da evlendi... Tamam, fitne fesad sebebi kalmıyor ortada... Şeytanın dolaşıp da, insanları kandırması için vesîle kalmıyor. Ne kadar güzel!..

"—Efendim olur mu, işte biraz gençliği sürsün..."

Aman sen ne diyorsun, gel bakayım, "Gençliğini sürsün!" ne demek?.. Sen Allah'ın emrine, Kur'an-ı Kerim'e, Peygamber SAS Efendimiz'in sünnetine karşı çıkıyorsun, haramı işlesin diyorsun; öyle şey olur mu?.. Haramdan uzak olsun diyeceksin.

"—Efendim, işte genç yaşta evlenir mi?.."

Evlenir, çok da iyi olur. Hatta bizim akrabadan birisi vardı, üniversiteyi bitirince evlendi de, evlendikten sonra bana diyor ki:

“—Keşke üniversiteye başladığım zaman evlenseymişim... Yâni daha lisedeyken evlenseymişim keşke, çok rahat.” diyor.

Dersleri de kolay yaptım diyor. Yâni, “Evde her türlü konfor olduğu için, çalışmalarımı da daha rahat, daha kolay yaptım.” diyor.

İslâm bunu emrediyor. Tabii dünya üzerinde çok çeşitli sistemler var, modeller var, uygulamalar var. İyi, kötü, haram, helâl... Hepsi ortada ama, İslâm ne diyor?.. Biz müslümanız, biz İslâm’ın dediğine uyacağız. Afrikalıların, Hotantoluların, Eskimoların, Kızılderililerin veya Azteklerin, İnkaların yaptığı bizi ilgilendirmiyor. Biz müslüman olduğumuz için, her şeyimiz İslâmî usûllere göre olacak ve bunun da çok büyük faydaları var.

“—Efendim, insan erken evlenirse, işte gününü göremezmiş, gençliğini yaşayamazmış, yaratıcı olamazmış...”

Bunların hepsi şeytanın uydurması, aldatması, yalanı... Çünkü İslâmî devrelerde, genç yaşta evleniyorlar da, ne kadar büyük alimler yetişti. Çünkü artık problem kalmıyor. Gönlünü oyalayan, aklını çelen problem kalmadığı için insan ciddî oluyor, ilmi güzel yapıyor, mesleğini güzel yapıyor; toplumda her şey düzenli gidiyor, tertemiz bir toplum oluyor.

Evet sevgili dinleyiciler, Peygamber SAS Efendimiz’in iki hadis-i şerîfini okuduk. Bu hadis-i şerîf biraz orijinal, çarpıcı olsun, sürpriz tesir yapsın diye, çocuğun babası üzerindeki hakları nelerdir diye, onu anlatan iki hadis seçtim. İkisini izah etmiş olduk. Tabii başka bir konuşmada da, babanın çocukları, annenin çocukları üzerinde haklarını anlatırız. Daha başka bir hafta da inşâallah öğretmenin, muallimin, hocanın öğrencileri üzerindeki haklarını anlatırız. Böylece devam eder. Yâni haklar, hukuklar, anlatılacak şeyler çeşitli olabilir.

Aman babalar, evlatlarınızın haklarını, sizin üzerinizde ne hakları olduğunu bilin, çocuklarınıza haklarını verin! Onlara güzel isim koyun! Allah’ın kitabını, ilmi, irfanı öğretin! Yüzmeyi ve sporu öğretin, atmayı, vurmayı öğretin!.. Helâl rızıkla besleyin, iyi yetiştirin ve yuva kurmalarında yardımcı olun, acele edin! Bulûğa erdiği zaman evlendirin!.. Böylece toplumda fitne, fesat,

günah, haram olmasın... Pırıl pırıl insanlardan, iyi yetişmiş insanlardan, namuslu, ahlâklı insanlardan müteşekkil, tertemiz bir toplumu, dünyaya numûne olacak, örnek olacak bir toplumu, tekrar insanlar görsün diyoruz.

Allah-u Teàlâ Hazretleri haklarımızı, vazifelerimizi iyi bilenlerden ve onları tam, güzel bir şekilde uygulayanlardan, böylece hem dünyanın huzuruna, sükûnuna, mutluluğuna hem de ahiretin ebedî saadetine erenlerden eylesin cümlenizi ve cümlemizi, sevgili Akra dinleyicileri!..

Allah-u Teàlâ Hazretleri cumanızı mübarek eylesin... Erkeklere hatırlatıyoruz: Cuma namazına gitmeden önce boy abdesti alırlarsa çok sevap ve Kehf Sûresi'ni okurlarsa çok sevap... On günlük günahları bağışlanıyor, her iki işte de... Cumaya erken gitmelerini tavsiye ederiz.

Hanımların da tabii evde Yâsin Sûresi'ni, Kehf Sûresi'ni okumalarını tavsiye ederiz. Peygamber SAS Efendimiz'e salât ü selâmı çok yapmalarını tavsiye ederiz.

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû, sevgili Akra dinleyicileri!..

22. 03. 1996 - AKRA

39. PEYGAMBER SAS EFENDİMİZ'İN MERHAMETİ

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Cumanız mübarek olsun... Size bu sefer de yine İzmir'den telefon ediyorum. Yarın Seferihisar'da, Hazret-i Ali Efendimiz'le ilgili bir konferansım var, o maksatla gelmiştim. Bu konuşmaların konularını, umûmiyetle bizim Gümüşhàneli Hocamız Rh.A Ahmed Ziyâeddin Efendi'nin hazırlamış olduğu hadis koleksiyonundan seçerim. Bu sefer ev sahibine:

"—Bunun iki cildinin birisinden, besmeleyle bir sayfa çek!" dedim.

Ve karşımızda bir sayfa var, bu cuma sohbetimiz onunla ilgili olacak.

Peygamber SAS Efendimiz'in adet-i seniyyeleri ve şemâil-i şerîfeleri; yâni siması, görünüşü, yüzünün, elinin, vücudunun özellikleri; yaşamındaki kendisine mahsus birtakım adetleri ve sâireyi, Gümüşhàneli Hocamız kitabının sonunda, bir güzel geniş bölüm olarak toplamış. O konudaki hadisleri özel olarak toplamış ve *Râmûzü'l-Ehàdîs*'in sonuna eklemiş.

Çünkü, Peygamber SAS Efendimiz müslümanlar için model insan, örnek insan, yâni nümûne... Allah'ın en sevgili kulu, peygamberlerin de serveri, eşrefi; mahlûkàtın en şereflisi, en yükseği... Rasû'l-ü Ekrem, yâni en keremli peygamber... Allah onu bize İslâm'ı öğretsin diye, kendi emirlerini tebliğ etsin diye göndermiş olduğu için, onun yaşam tarzı, sözleri ve hareketleri, hattâ sükûtu, susması bile bize bir mânâ ifade ediyor, bizim için bir örnek oluyor. Bizim için, hareketlerimizin nasıl yapılması gerektiğine dair kaynak oluyor onun sözleri, hareketleri...

O bakımdan Hocamız büyük bir titizlikle, büyük bir hadis alimi olarak, bu konudaki hadisleri toplamış. Çok büyük bir şemâil bölümü oluyor bu... Bu kadar geniş şemâil toplayan kitap kolay bulunmaz. Hepsini toplamağa gayret etmiş Gümüşhàneli

Hocamız, nur içinde yatsın... Allah makàmâtını daha yüksek eylesin... Kabrinde nûrunu, sürûrunu daha ziyade eylesin...

a. Peygamber Efendimiz'in Ailesine Merhameti

Kur'a ile çekilmiş sayfadan, orada karşımıza gelen hadis-i şeriflerden okuyayım. Enes RA'dan Tayâlisî'nin rivayet ettiğine göre:[152]

كَانَ رَحِيمًا بِالْعِيَالِ (الطيالسي عن أنس)

RE. 543/11 (*Kâne rahîmen bi'l-iyâl.*) *Kâne* fiilinin fâili Peygamber SAS Efendimiz. Yâni, "Peygamber SAS Efendimiz, aile fertlerine karşı çok merhametli idi, rahîm idi."

İyâl; geçimini teminle mükellef olduğu insanların teşkil ettiği gruba derler. Biz Türkçe'de *aile* diyoruz. Tabii, ailenin içine insanın eşi girer, çocukları girer, annesi babası girebilir. Ayrıca geçimini temin ettiği başka kimseler de olabilir. Evinde hani yaşlı teyzesi olur, halası olur, dayısı olur... vs. Onlar da o gruba giriyor.

İnsanın böyle baktığı, kollayıp gözettiği insanlar iyâli oluyor. Evlâd ü iyâl, eşi ve çocuklar ve diğer aile fertleri demek oluyor. "Peygamber SAS Efendimiz bunlara karşı çok merhametli idi."

Biliyorsunuz, *rahîm* sıfatı merhametli demek ama, mübalağa sîgasıdır. Yâni, çok merhametli demek. Arapça'da mübalağa sîgaları vardır. Yâni bir şeyin çok olması durumunda, o şey ile ilgili sıfat değişik bir kalıpta, değişik bir şekilde söylenir. Ona mübalağa sîgası derler.

---

[152] Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.283, no:2115; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Lafız farkıyla: Müslim, *Sahîh*, c.XI, s.453, no:4280; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.112, no:12123; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.137, no:376; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.263, no:3237; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.465, no:11011; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.I, s.175; İbn-i Sa'd, *Tabakàt*, c.I, s.136; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.III, s.136, no:575; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.7, s.238, no:18334.

Bu Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin isimlerinden birisi tabii. Bazıları sadece Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne mahsustur, Esmâ-i Hüsnâ'nın bir kısmı... Bazıları insanlar için de kullanıla gelmiştir dilin içinde... Rahîm kelimesi hem Allah'ın sıfatlarındandır, (*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*) derken, Besmele'de dahi görüyoruz; hem de insanlar için de kullanılır. Yâni böyle çok müşfik, merhametli olan kimselere, *rahîm* sıfatı kullanılmıştır.

Peygamber SAS Efendimiz hakkında da, Tevbe Sûresi'nin sonunda, ayet-i kerimede Allah-u Teàlâ Hazretleri, çok merhametli olduğunu ifade etmek üzere, (*raûfün rahîm*) buyurmuştur:

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ

عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ (التوبة:١٢٨)

(*Lekad câeküm rasûlün min enfüsiküm*) [Andolsun size kendinizden öyle bir Peygamber gelmiştir ki, (*azîzün aleyhi mâ anittüm*) sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir; (*bi'l-mü'minîne raûfün rahîm*) o, size çok düşkün, müminlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir.] (Tevbe, 9/128)

Raûf; çok re'fetli, yumuşak kalpli, şefkatli demek. *Rahîm* de, çok merhametli demek. Çok merhametli olduğunu zaten ayet-i kerime beyan ediyor.

Burada da Enes RA, Peygamber Efendimiz'in ashabından bir mübarek kişi. Onu görüyor, Peygamber SAS Efendimiz'i izleme imkânını buluyor, yanında bulunan kimse... Onun için, onun ailevî durumunu bize böyle anlatıyor:

(*Kâne rahîmen bi'l-iyâl.*) "Aile fertlerinin hepsine karşı çok merhametli idi, Peygamber SAS Efendimiz."

Tabii, Peygamber SAS Efendimiz bizler için bir örnek insan, model insan... Kendisi taklit edilecek, kendisine uyulacak, kendisinin her yaptığı şey uygulanacak kadar güzel bir insan... *Nümûne-i imtisâl* diyoruz, yâni kendisine uyulacak bir nümûne Peygamber Efendimiz. O halde bizim de Peygamber-i Zîşânımız'ın bu sıfatını çok düşünmemiz ve ailemizde bu durumda olmamız

lâzım!.. Aile reisleri için, aileyi yöneten kimseler için bu sıfat olmalı!..

Peygamber SAS Efendimiz aile fertlerine karşı çok merhametli idi, biz de merhametli olacağız. Hanımımıza karşı merhametli olacağız; bir... Ondan sonra çoluk çocuğumuza karşı merhametli olacağız.

Merhametin tezâhürü nedir? Merhametli olunca insan ne yapar?.. Bazen merhametli olduğu için, onu tehlikelerden korumak hususunda, kaşını da çatar:

"—Haa, öyle yapma bakayım!" diye bazen çocuğa kızabilir. Meselâ, çocuk sobanın yanına yaklaşırsa;

"—Çekil bakayım oradan!" diye seslenebilir.

Bu da neden?.. Merhametten.

Onun için, aile reisi olan bir kimse, bir kere ayet-i kerimede kendisine verilen vazifeyi hiç unutmayacak:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا (التحريم:٦)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû kù enfüseküm ve ehlîküm nârâ*) "Ey müslümanlar kendinizi de, aile fertlerinizi de cehennem ateşine düşmekten, cehennemlik olmaktan, cehennemde cayır cayır yanmaktan koruyun!" (Tahrim, 66/6) diyor. En büyük merhamet bu...

Bir aile reisi çocuklarını seviyor. Kucağına alıyor, öpüp kokluyor. Yıkayıp tarıyor saçını... Güzel elbiseler giydiriyor. Kimsenin ona yan bakmasına, azarlamasına razı olamıyor. Parklara götürüyor, salıncaklara bindiriyor, sallandırıyor... İstediği şeyi alıyor; elma şekeri, kâğıt helvası, bilmem lolipop, bonibon... Çeşit çeşit şeyler... Tamam, bunlar sevgi ama, bu çocuğun ahireti ne olacak?.. Yâni ahirette cehennemlik olacaksa, acaba aile reisi o çocuğa acımış mı?.. O çocuğu korumuş mu?..

Hayır, korumamış demektir. Yâni eğer o çocuğu cennetlik olacak şekilde yetiştirmemişse, o çocuğu korumamış... Neden?.. Bu dünya hayatı seksen yıl, doksan yıl, hadi diyelim yüz yıl; hadi sizin hatırınız için biraz daha yükseltelim yüz yirmi yıl, yüz otuz yıl... Çok az bu kadar yaş yaşayan insan. Hadi diyelim yüz elli yıl

yaşadı, ama ondan sonra?.. Ölüm. Ama ahiret hayatı sonsuz. Rakamların bitmeyeceği sonsuz bir saadet var cennette... İnsan cennetlik olduğu zaman, bu sonsuz saadeti kazanıyor. Ebedî cehenneme de atıldığı zaman, ebedî, sonsuz azaba uğramış oluyor.

Şimdi insan eğer çocuğunu seviyorsa, merhametli ise; hanımını seviyorsa, annesini seviyorsa…

"—Anneciğim, ben seni çok seviyorum, Anneler Günü'nde al sana şu hediyeyi aldım!"

"—Hanım, sen çok yoruldun diye sana şu hediyeyi aldım, şu elbiseyi aldım, şu mücevheri aldım, şu kolyeyi aldım, şu yüzüğü aldım, şu bileziği aldım..."

İyi güzel, sen onu seviyorsun ve merhametli gibi görünüyorsun ama, asıl sen onu cehennem ateşinden koruyamadıktan sonra, asıl merhameti yapmıyorsun da küçük merhametlerle uğraşıyorsun demektir.

Onun için, her şeyden önce, biz de Peygamber Efendimiz gibi ailemize merhametli olmak bahis konusu olduğuna göre, önce onları cennetlik yapmağa gayret edeceğiz... Onları cennete sevk etmeğe gayret edeceğiz. Cennete gidecek şekilde yetiştirmeğe gayret edeceğiz.

Sonra, dünyada da tabii acıyacağız, merhamet edeceğiz. İyi yetişmesine gayret edeceğiz. Yüksek bir şahsiyet olmasını isteyeceğiz. Eğitimine önem vereceğiz. Bunları geçen hafta çocuğun anne babası üzerindeki hakları konusunda zaten anlatmıştım. Bu hafta da kur'a ile bu konu çıktı. Tabii dünyada da onun iyi olmasına gayret edeceğiz.

Ne diyelim hani, Allah bir kimsenin kalbinde merhameti yaratmamışsa...

Hazret-i Aişe RA'dan rivayet ediliyor ki:[153]

---

[153] Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.2235, no:5652; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.1808, no:2317; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1209, no:3665; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.56, no:24336; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.46, no:90; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.278; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.458, no:45422; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.239, no:9520.

قَدِمَ نَاسٌ مِنَ الْأَعْرَابِ عَلٰى رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالُوا: أَ تُقَبِّلُونَ صِبْيَانَكُمْ؟ فَقَالَ: نَعَمْ. قَالُوا: لٰكِنَّا وَاللهِ مَا نُقَبِّلُ! فَقَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَوَ أَمْلِكُ إِنْ كَانَ اللهُ نَزَعَ مِنْ قُلُوبِكُمُ الرَّحْمَةَ! (خ. م. ه. حم. عن عائشة)

(*Kadime nâsün mine'l-a'râbi alâ rasûli'llâhi salla'llàhu aleyhi ve selem*) Bedevîlerden bir grup Peygamber SAS Efendimiz'e geldiler, (*fekàlû*) dediler ki:

(*E tükabbilûne sıbyâneküm*) "Siz böyle çocuklarınızı kucağınıza alıp öper, sever misiniz?"

(*Fekàle: Neam*) Peygamber SAS Efendimiz de: "Evet" diye cevap verdi.

(*Fekàlû: Lâkinnâ va'llàhi mâ nukabbilü*) "Vallàhi, biz hiç öpüp sevmeyiz." dediler.

(*Fekàle rasûli'llâhi salla'llàhu aleyhi ve selem*) Bunun üzerine Peygamber SAS Efendimiz:

(*Eve emlikü in kâne'llàhu nezea min kulûbikümü'r-rahmeh*) "Eğer Allah sizin kalbinizden merhameti çekip aldıysa, ben ne yapayım?" buyurdu.

Çocuk sevilmez mi, insanın evlâdı!.. Hem de ne kadar sevimli oluyor gerçekten... Ne kadar tatlı oluyorlar yumurcaklar!.. Sevilir tabii, Allah merhamet vermediyse ne yapayım?..

Bazıları çocuğunu düşman gibi görüyor. Hayata geldiğinden memnun değil, "Nereden de çıktın geldin?" der gibi... Doğduğu andan itibaren, "Keşke ölsen de kurtulsam..." der gibi bir tavır... Tabii, bu İslâm'ın tavrı değil, müslümanlar böyle yapmaz. Çocuğu Allah'ın kendisine bir nimeti olarak bilir.

"—E bunun rızkı nereden gelecek hocam?.."

Onun rızkını Allah veriyor. Allah bereketini veriyor, rızkını gönderiyor ve ummadığı yerden insanları rızıklandırıyor. O bakımdan, rızık endişesiyle çocuk yapmaktan kaçınmak da doğru değil...

Bir hadis-i şerif SAS Efendimiz'den bu...

b. Peygamber Efendimiz'in Ümmetine Merhameti

Peygamber SAS Efendimiz'in elbette yakını olan aile fertlerine merhameti vardı ama bütün ümmete karşı da çok merhametliydi. Nitekim yine Enes RA'dan ikinci bir rivayet, hemen bu birinci rivayetin altında... Onu da okuyalım, sevgili dinleyiciler:[154]

كَانَ رَحِيماً ، وَكانَ لاَ يَأْتِيهِ أَحَدٌ إِلا وَعَدَهُ ، وَأَنْجَزَ لَهُ إِنْ كانَ عِنْدَهُ (خ. في الأدب عن أنس)

RE. 543/12 (*Kâne rahîmen, ve kâne lâ ye'tihî ehadün illâ vaadehû, ve encezehû lehû in kâne indehû.*)

"Peygamber SAS Efendimiz, sıfat olarak çok merhametli bir kimse idi, rahîm bir kimse idi. Kendisine bir istekle biri kimse geldiğinde, eğer yanında varsa, mutlaka ona bir şeyler verirdi. Eğer verecek bir şey yoksa, bir şeyler vermeyi vaad ederdi ve vaad ettiği zaman da vaadini yerine getirirdi."

Arapça'da bir söz var:[155]

اَلْوَعْدُ كَالدَّيْنِ .

(*El-va'dü ke'd-deyn*) "Vaad etmek borç gibidir."

Yâni, bir insan birisine borçlandı mı, çıkartıp borcunu veriyor eninde sonunda... Borcuna sadıksa, dürüstse çabuk veriyor. Borç bir vecîbe, onu ödemesi lâzım! Vaad de bir borçtur, vaadinizi yerine getirin!..

---

154 Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.105, no:278; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.267, no:18410.

155 Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs,* c.IV, s.435, no:7263; Hz. Ali RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl,* c.III, s.349, no:6876; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.710, no:1719.

Peygamber Efendimiz'e birisi bir istekle gelirse, eğer yanında mevcutsa, onun istediğini verirdi. Eğer yanında yoksa, vaad ederdi, vaadini de yerine getirirdi.

Peygamber SAS Efendimiz sadece aile fertlerine değil, etrafındaki herkese karşı böyle merhametli idi. Hatta bir keresinde —beni çok duygulandırmış rivayetlerdendir— Fâtıma Anamız RA, Hazret-i Ali Efendimiz KV'le beraber geliyorlar, avuçlarını açıp Peygamber Efendimiz'e gösteriyorlar:

"—Yâ Rasûlallah, ey babamız, şu avuçlarımıza bak!.."

Avuçlarına bakılıyor. Tabii, ne olmuş avuçları?.. Kuyudan iple su çekmekten ve değirmeni tutup gıldır gıldır döndürmekten, değirmenin sapı da böyle devamlı kaydığı için insanın avucunda, kanamış, yara olmuş elleri... Yarayı gösteriyorlar, diyorlar ki:

"—Şu harpte alınan esirlerden bir köle verseniz de, hizmetimizi görse, suyumuzu çekse, değirmenimizi döndürse..."

Değirmen, el değirmeni... İnsanın önüne koyduğu iki tane yuvarlak taş... Ortasında delik var, oradan buğday konuluyor. Gıldır gıldır çevrildiği zaman, buğday taşların arasında eziliyor, kenardan un olarak, kırılmış olarak çıkıyor. Değirmen bu...

Tabii yemek yapmak için, bu değirmeni döndürmek lâzım! Kuyudan suyu çekmek lâzım!.. Bunlar iş.

Ellerini böyle gösterip, Peygamber Efendimiz'den köle istediler. Efendimiz de buyurdu ki:

"—Köle var ama veremeyeceğim maalesef!.. Çünkü o köleleri satmak istiyorum." Tabii her kölenin bir bedeli var çarşıda pazarda... "Sattığım takdirde, elde ettiğim para ile, gelir ile Ashàb-ı Suffe'nin ihtiyaçlarını karşılamayı düşünüyorum."

Sonra şöyle devam etti:

أَلاَ أَدُلُّكُمَا عَلَى خَيْرٍ مِمَّا سَأَلْتُمَا : إِذَا أَخَذْتُمَا مَضَاجِعَكُمَا

فَسَبِّحَا ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ ، وَاحْمَدَا ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ ، وَكَبِّرَا أَرْبَعًا

وَثَلاَثِينَ ، فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمَا مِنْ خَادِمٍ

(*Elâ edüllükümâ alâ hayrin mimmâ seeltümâ*) "İstediğinizden daha hayırlısı için size delâlet edeyim mi:

(*İzâ ehaztümâ medàciakümâ*) "Yatağınıza yatacağınız zaman, yatmadan önce, (*fesebbihà selâsen ve selâsîn*) 33 defa *Sübhàna'llàh* deyin, (*va'hmedâ selâsen ve selâsîn*) 33 defa *El-hamdü li'llâh* deyin, 34 defa *Allàhu ekber* deyin!'

(*Fehüve hayrun lekümâ min hàdimin*) Böyle yaparsanız, Allah size güç kuvvet verir. Bu sizin için hizmetçiden daha hayırlıdır." dedi, onları öyle gönderdi.

Köleleri satıp, parasıyla Ashàb-ı Suffe'nin ihtiyacını karşılayacağını söyledi.

Ashàb-ı Suffe kimler idi?.. Peygamber Efendimiz'in mescidine gelip, orada yatıp kalkan insanlar... Tabii, çok düzenli büyük binalar yok. Sadece kumların üstü direklerle, hurma dallarıyla gölgelenmiş. Mescidin bir köşesi Ashàb-ı Suffe'nin yeriydi. Suffe demek, üstü kapatılmış bir gölgelik demek. Ashàb-ı Suffe orada yatar kalkarlardı. Geceleri 70-80 kişi yatardı orada... Gündüzleri de sayı çoğalırdı; 300, 400, 450 kişi kadar oldukları rivayet ediliyor.

Onların orada gelip yatması neden?.. Dışarıda evi barkı olmadığı için... Bir kabileden gelmiş, Peygamber Efendimiz'e iman etmiş, İslâm'a girmiş. İslâm'ı öğrenmek istiyor. Rasûlüllah Efendimiz'e àşık, yanından ayrılmak istemiyor. Hadis-i şeriflerine dikkat ediyor, sözlerine dikkat ediyor. Kur'an-ı Kerim ayetlerini ezberliyor. Dini öğreniyor, ibadetini yapıyor; mescidde yatıp kalkıyor...

Tabii geçimi yok, çalışması yok... Belki iş imkânı yok. Hani şimdi işsizlik diyoruz, küçük bir toplumda iş bulmak da kolay değil... İş bulmak için, iş sahaları açmak lâzım! Tabii bunların ihtiyaçları var, onların ihtiyaçlarını düşünüyor Peygamber Efendimiz. Kendi sevgili, mübarek kızı cennetlik Fâtıma Anamız'a, "Hadi sen tesbih çek de, vaziyeti böyle idare et!" diye nasihat ediyor. Sevgili damadına böyle nasihat ediyor, ötekilerin ihtiyacını görmek için...

Merhametlilik... Merhamet çok önemli bir vasıftır İslâm'da. İslâm ahlâkı diyoruz, çeşitli huylar var. Bunların en başta gelen, en kıymetlilerinden birisi merhamettir. Yâni, birilerini düşünmek, ihtiyaçlarını düşünmek, kollamağa çalışmak, acımak, ona karşı duygulanmak... Onun yerine kendisini koyup, onun çektiği sıkıntıları anlayıp, onun namına üzülmek ve onun ihtiyaçlarını gidermeğe çalışmak... Merhamet duygusu bu.

Bu çok güzel bir duygu, *diğerbin* insanların duygusu... Yâni *hodbin*, kendisini düşünen, menfaatperest insanlar değil de, başkalarını düşünen insanlar merhametli olur. Onun için merhamet çok kıymetli bir sıfat, Allah'ın çok sevdiği bir sıfat...

Kendisi de zâten *Erhamü'r-râhimîn*, merhametlilerin en merhametlisi Allah-u Teàlâ Hazretleri... Rahman ve Rahîm, rahmeti gazabını geçmiş; kullarının da merhametli olmasını seviyor. Merhametlilere kendisi merhamet ediyor; merhametsizlere de merhamet etmeyeceğini, tehdit yollu, ikaz yollu belirtmiş Kur'an-ı Kerim'de... Ve Peygamber Efendimiz hadis-i şeriflerinde bildirmiş.

Hepimizin böyle bu güzel duyguya sahip olmamız lâzım!.. Hepimizin Peygamber Efendimiz'in yaptığı gibi, kardeşlerimizin ihtiyaçlarını görmeğe çalışması lâzım! Gönlünü hoş etmeğe

çalışması lâzım! Acıması lâzım!.. Hastalar var, yoksullar var, ihtiyarlar var, ocuklar var... Şaşırmışlar var, sapıtmışlar var, hidayet yolundan ayağı kaymışlar var, yanlış yollara sapmış olanlar var... Tabii, onlara da acımak lâzım!..

İslâm'da günah işleyen insana ne yapılıyor?.. Acınıyor. Günah tabii sevilmez de, günahı işleyen insana acınıyor, seviliyor, onun günahtan kurtulmasına çalışılıyor. Peygamber Efendimiz'in enteresan bir hadis-i şerifi var, hepimiz duymuşuzdur.

Buyurmuşlar ki:[156]

اُنْصُرْ أَخَاكَ ظَالِمًا ، أَوْ مَظْلُومًا ! قِيلَ: يَا رَسُولَ اللّٰهِ ، نَصَرْتُهُ مَظْلُومًا ، فَكَيْفَ أَنْصُرُهُ ظَالِمًا ؟ قَالَ : تَمْنَعُهُ مِنَ الظُّلْمِ ، فَذٰلِكَ نَصْرُكَ (خ. ت. حم. حب. ع. هب. ق. عن أنس)

(*Ünsur ehàke zàlimen, ev mazlûmen*) "Kardeşin zàlim de olsa, mazlum da olsa ona yardım et!"

(*Kîle*) Denildi ki: (*Yâ rasûla'llàh, nasartühû mazlûmen*) "Yâ Rasûlallah, mazlumken yardım etmeyi anlıyorum, tamam; (*fekeyfe*

---

[156] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.863, no:2312; Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.210, no:2181; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.99, no:11967; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.571, no:5167; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.346, no:576; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.449, no:3838; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.101, no:7606; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.94, no:11290; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.94; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.411, no:1401; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.375, s.646; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.V, s.83; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.321; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.358, no:7458; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.122, no:229; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.V, s.338, no:40057; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.III, s.93, no:1092; Hàris, *Müsned*, c.III, s.238, no:747; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.431, no:1757; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.570, no:5166; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.202, no:649; Hz. Aişe RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.210, no:679; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.401, no:2753; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIII, s.345; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.414, no:7204, 7205; *Keşfü'l-Hafâ*, c.1, s.241, no:631; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VII, s.76, no: 5840; RE. 84/7.

ensuruhû zàlimen) ama zàlimken ona nasıl yardım edeyim? Yardım edersem ben de zàlim olmaz mıyım?..”

Yâni, zàlimin zulmüne yardım ettiği zaman, insan zàlim olmaz mı? Elbette zàlim olur. “Zàlimken yardım edin ne demek?” diye soruyorlar.

(*Kàle*) Peygamber Efendimiz de buyurdu ki: (*Temneuhû mine'z-zulmi*) “Zàlimin zulmünü engellemeğe çalışırsın, zulmü yaptırtmazsın; (*fezâlike nasruke*) bu da ona senin yardımındır.”

Bakın, ne kadar müsbet bir güzel şey tavsiye ediyor Peygamber SAS Efendimiz. Zàlimin zulmünü yaptırmamağa çalışmak, yapmasını engellemeğe çalışmak, ona yardım oluyor. İşte biz de günahkârı günahından döndürmeğe çalışacağız. Acıyacağız;

“—Bu benim kardeşim, bu müslüman, müslüman evlâdı... Veyahut bu insan, Hazret-i Adem'in evlâdından, hemcinsimden, Benî Adem'den benim gibi bir beşer... Yazık, eğer bu kafa ile giderse, davranışlarını devam ettirirse, dünyada da hayatı mahvolur; ahirette de cehenneme düşer, azab görür. Ben buna acıyorum, bunu kurtarmağa çalışacağım!” diyeceğiz.

Müslümanın genel vasfı bu olması gerekiyor. Merhametli olacak. Bütün insanlara karşı merhametli olacak... Kötü insanları da doğru yola çekmek suretiyle, merhametliliği olacak.

O halde görüyoruz ki, İslâm çok güzel bir din... İslâm'ın ne kadar güzel olduğunu hadis-i şeriflerden anlıyoruz ve bu hadis-i şerifleri kendisine prensip edinip, hayatını böyle geçirmiş mübarek evliyâullah büyüklerimizi, selef-i sàlihînimizi, mübarek din alimlerimizin hayatlarındaki menkabelerini duydukça, okudukça, onların bunları uyguladıklarını gördükçe; İslâm'ın uygulamada ne kadar insanları sevdiğini, merhametli olduğunu görmüş oluyoruz.

Biz de böyle olmağa çalışacağız. Mazluma zâten yardım edeceğiz. Mağdur, mazlum, fakir, âciz, nâçiz; zâten yardım edeceğiz. Bunun dışında öteki insanlar var, onları ne yapalım?.. “Asalım, keselim, vuralım, kıralım...” Hayır! Onu da, o haksızlığından döndürmeğe çalışacağız. Müsbet olan taraf bu... Yâni allem edeceğiz, kallem edeceğiz, uğraşacağız; onu yanlış

yoldan doğru yola döndüreceğiz, Allah'ın iyi kulu haline getirmeğe çalışacağız. İslâm'ın ana mantığı bu...

c. Peygamber Efendimiz Latîfeci İdi

Bir hadis-i şerif daha var, sayfanın sonlarına doğru, onu da Abdullah ibn-i Abbas RA rivayet etmiş. Abdullah ibn-i Abbas, Peygamber Efendimiz'in mübarek amcası Abbas'ın oğlu... Genç, delikanlıydı Peygamber Efendimiz'in zamanında... Tabii, Peygamber Efendimiz'in akrabası olduğu için evine girer çıkardı. Hatta bazen evinde yatardı. Durumunu gayet iyi biliyor Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri'nin...

Diyor ki, Abdullah ibn-i Abbas *Radıya'llàhu anhümâ*; babası da sahabi, kendisi de sahabi... Çok da alim oldu sonra bu Abdullah. Kur'an-ı Kerim'i çok iyi biliyordu. Konuşması çok güzeldi ve yüzü güzeller güzeliydi. Peygamber Efendimiz'e çok benzerdi. Çok yakışıklı, çok güzel yüzlüydü. Çarpıcı, etkileyici güzel bir yüzü vardı. Allah şefaatlerine nâil eylesin... Cennette de yüzlerini görmeyi nasîb etsin... Tabii, hem cennette görmek mümkün, hem de Allah nasib ederse, rüyalarımıza gelirlerse, rüyalarımızda da görebiliriz.

Biz Edebiyat Fakültesi'nde İran Edebiyatı'nı okurken, profesörümüz bize bir İranlı şairin şiirini yazdırmıştı. Orada diyor ki: "Mâdem benimle geçinmek istemiyor görünüyorsun, niçin her gece yarısı rüyama geliyorsun!" diyor. Karşısındakine böyle latife yollu, şiirde soruyor. "Mâdem bana dargın gibi davranıyorsun gündüz; o halde geceleyin niçin rüyama geliyorsun?" diyor.

Tabii, biz de temenni ediyoruz ki, mâdem Rasûlüllah SAS Efendimiz'i biz seviyoruz; ah o da bizi sevse de, lütfetse de, rüyamıza teşrif eylese... "Hayatta onun zamanında, asr-ı saadetinde bulunamadık, bâri cemâl-i bâ-kemâlini, mübarek vechini, ayın on dördü gibi simasını, vech-i pâkini rüyamızda müşâhede eylesek!" diyoruz.

"Peygamber Efendimiz'in o güzelliğini görsek, ashabının mübarek yüzlerini görsek... Hadislerini rivayet eden bu zât, falanca zât, filânca zât... Rüyada bizi Allah bizi nasib etse de, görüştürse..." diye temenni ediyoruz.

Ne buyurmuş Abdullah ibn-i Abbas?.. Şimdi bu temenniden sonra okuyalım:[157]

كَانَ فِيهِ دِعَابَةٌ قَلِيلَةٌ (خط. وابن عسا كر عن ابن عباس)

RE. 543/18 (*Kâne fîhi düàbetün kalîleh.*) "Peygamber SAS Efendimiz'de biraz şakacılık vardı, latîfecilik vardı." diyor bu mübarek amcazâdesi. Belki bunu duyunca, hepinizin bir tebessüm yayıldı vechinizde, yüzünüzde, dudaklarınızda...

"Peygamber SAS Efendimiz birazcık latîfeci idi." Yâni, çok ciddî idi; tamam... Sözü hak idi; tamam... Herkes Rasûlüllah SAS Efendimiz'in mehâbetinden titrerdi. İlk defa onu gören titrerdi, heybetinin tesiri altında kalırdı. Heybetliydi, muazzam heybetliydi.

Rasûlüllah Efendimiz'e başını kaldırıp, kaşını kaldırıp doyasıya bakamamışlardı. Rasûlüllah Efendimiz'in böyle bir durumu vardı ama, hafif latîfeci idi. Evde tatlıydı, dışarıda tatlıydı. Sözü hoştu, güzeller güzeli idi. Her şeyi çok güzeldi. Bu da, bizim kulağımıza küpe olacak bir adet-i seniyyesi, Peygamber SAS Efendimiz'in.

Davranışı nasılmış?.. Hani böyle kaşları çatık mıymış, yüzü gülmez miymiş, bağırıp çağırır mıymış, sert miymiş?.. Diğer kanun koyucular gibi bağırıp, çağırıp, "Heyt böyle olacak!.. Heyt şöyle olacak!.." mi diyormuş?.. Hayır!.. Nasılmış?.. Rasûlüllah SAS Efendimiz'in hafif latîfeciliği varmış. Hane-i saadetlerinde davranışları böyleymiş.

O halde, bizim nasıl olmamız lâzım?.. Hanemizde aynı şekilde tatlı olmamız lâzım!.. Ciddî ve tatlı... Yâni bu latîfecilik, bu sevimlilik, bu zarâfet nasıl olacak?.. Ciddiyetle beraber olacak.

Efendimiz ne söylerse, söylediği haktı. Latîfe yapsa, latîfesi de hak idi. Bâtıl söz söylemezdi, ama sevimli idi. Hani bazı insanlar vardır, ciddîdir, insan yanında sıkılır. Fırsat buldu mu, kapıdan

---

[157] *Kenzü'l-Ummâl*, c.7, s.262, no:18398.

dışarı çıkıp bir nefes almak ister. İçeride tabii o hürmete şâyân şahıs var filân diye biraz öyle ciddî durduktan sonra, kalkar dışarıya kaçar. Bazı toplantılarda bunun misallerini görüyoruz.

Peygamber SAS Efendimiz'in böyle latîf halleri, hafif bir latîfeciliği de, böyle güzel bir hatıra olarak yakınları, akrabası tarafından anlatılmış. Biz de evde böyle olmalıyız. Eve girdiğimiz zaman, herkesin yüzünde güller açmalı, herkes sevinmeli!.. Gelene biz "Hoş geldin!" diyoruz ama, gelen de hakîkaten hoş gelmeli!.. Nâhoş gelmemeli!.. Yâni böyle, herkes birbirlerine yan bakıp, göz işareti yapıp da, içinden, "Aman Allahım, gene bu geldi. Eyvah, ne yapacağız?" filân dememeli!..

Tatlı olmalı, kimseyi kırmamalı, kimseyi sıkmamalı, üzmemeli ama, tabii ciddî olmalı, hakkı söylemeli!.. Hakkı söylemek gerektiği zaman da, hakkı söylemekten geri durmamalı!.. Bu böyledir diye söylemeli, ama tatlılıkla söylemeli, güzel güzel söylemeli!..

Ayet-i kerimede, *bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

اُدْعُ إِلٰى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ (النحل:١٢٥)

(*Üd'u ilâ sebîli rabbike bi'l-hikmeti ve'l-mev'izati'l-haseneti ve câdilhüm bi'lletî hiye ahsen*) "Ey Rasûlüm! Rabbinin yoluna insanları hikmet ile çağır, hakîmâne sözlerle çağır ve mev'iza-i hasene ile, güzel öğütler vererek çağır!" (Nahl, 16/125) buyruluyor. Yâni, söyleyiş tarzının, üslûbunun güzel olmasını, tatlı olmasını, hakîmâne olmasını, Peygamber Efendimiz'e Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teàlâ Hazretleri emrediyor. Tabii, Peygamber Efendimiz de, Allah-u Teàlâ Hazretleri nasıl emreylemişse, öyle yapmıştır.

d. Peygamber Efendimiz'in Ahlâkı

Bu vesileyle, bir hadis-i şerif daha burada söyleyelim! Peygamber SAS Efendimiz'in ahlâkı Hazret-i Aişe-i Sıddîka Vâlidemiz'e sorulduğu zaman, cevabı ne oldu?.. Ahmed ibn-i

Hanbel'de, Müslim'de, Ebû Dâvud'da —*rahmetu'llàhi aleyhim ecmaîn*— rivayet edilmiş bu:[158]

كَانَ خُلُقُهُ الْقُرْآنَ (حم. م. د. عن عائشة)

RE. 543/6 (*Kâne hulükuhü'l-kur'ân*) "Rasûlüllah Efendimiz'in ahlâkı Kur'an-ı Kerim idi."

Şimdi burada çok önemli bir ifade var, biz bundan çok istifade edebiliriz. Peygamber Efendimiz'in ahlâkı şöyleydi, böyleydi demiyor Hazret-i Aişe Vâlidemiz RA, ne diyor: "Ahlâkı Kur'an-ı Kerim idi." diyor.

Evet, Peygamber Efendimiz SAS, kendisine inen bir ayet-i kerimenin mânâsını derin derin düşünür, kendisini ona göre tam ayarlardı. Ona tam uymak için olanca dikkatini, zarâfetini, gayretini gösterirdi.

Biliyorsunuz, Uhud Harbi olduğu zaman, önce bir zafer kazanır gibi oldu müslümanlar, sonradan askerî bir taktik vazifeyi yapmamaktan dolayı, askerî emirleri tutmamaktan dolayı; okçuların arkadan düşmanın gelmesini engelleyecek bir boğazdan, orayı kesmekten, orayı muhafaza etmekten ayrılmaları üzerine, düşman saldırmıştı. Zafer kazanılacak gibiyken, ortalık karışmıştı, bir dağınıklık olmuştu. Kimin kazandığı belli olmadı ama, müslümanlar da tam bir zafer kazandık gibi bir durumda olamadılar. Sonra iki taraf birbirinden ayrıldı. İşte o söz dinlenmediği için, bu gibi durumlar meydana geldi.

---

[158] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.163, no:25341; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.115, no:308; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.30, no:72; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.154, no:1428; Hz. Aişe RA'dan.

Lafız farkıyla: Müslim, *Sahîh*, c.I, s.512, no:746; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.426, no:1342; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.410, no:1475; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.171, no:1127; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VI, s.292, no:2551; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.499, no:4413; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.168, no:425;

İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.I, s.364; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*; c.III, s.382; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.255, no:18378 ve s.380, no:18718.

Peygamber SAS Efendimiz, oradaki davranışlarında da yumuşak davrandı. Kendisinin sözünü dinlemeyenlere de çok katı davranmadı. Kur'an-ı Kerim'de o durumu da methediliyor. "Eğer katı sözlü, katı davranışlı, sert cezalar verici olsaydın, etrafından dağılır giderlerdi." diye buyruluyor.

Demek ki, Peygamber Efendimiz SAS, kendisine inen ayet-i kerimeleri derin derin düşünürdü, aynen ve dikkatli bir şekilde uygulardı. Şimdi bizim de ne yapmamız gerekiyor bu durumda?.. Kur'an-ı Kerim'i okumamız lâzım!..

"—Tamam okuyoruz hocam! Elif'i, be'yi, cim'i, dal'ı biliyorum, okuyorum. (*Elif, lâm, mîm, zâlike'l-kitâbü lâ raybe fîh...*) Hatim indiriyorum. Bir ayda, senede, şu kadar bir zamanda hatim indiriyorum."

İyi ama, mânâsı?.. Mânâsını bileceksin!.. İkincisi; Kur'an-ı Kerim seni hangi yöne sevk ediyorsa, öyle olmağa çalışacaksın!

Şimdi bu Uhud Harbi'nde düşmanlar saldırınca, müslümanlar da dağa doğru çekilince, düşmanlar harb sahasında yayıldılar. Müslümanlar da biraz dağıldılar, Peygamber Efendimiz'i öldü

sandılar... O zaman müşrikler, müslümanların ölülerine, öldüğü halde çok işkence yaptılar. Kulaklarını, burunlarını kestiler. Kimisi bunları gerdanlık yaptı boynuna... O müslüman şehidlerin mübarek vücutlarını tanınmayacak hale getirdiler.

Peygamber SAS bunu görünce sonradan, Kureyşliler def olup gittikten sonra... Hattâ onları da kovalattırdı Hazret-i Ali Efendimiz'e... "Askerî birlikle git peşlerinden!" dedi. Yâni sonunda da mağlub gibi değil, onları kaçırtmış oldular. Kovalattırdı Mekke'ye doğru...

Peygamber Efendimiz baktı ki, mübarek amcasının filân vücudu kesilmiş, ciğeri çıkartılmış, kulakları kesilmiş... Çok çirkin şeyler yapılmış cenazelere, şehidlerin mübarek vücutlarına... Tecavüzler olmuş, parça parça kesmişler.

"—Eh ben de bunları elime geçirirsem, bunların bu yaptıklarını, onların şu kadarına ben de yapacağım!" dedi.

O zaman ayet-i kerime indi.

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ ، وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ (النحل:١٢٦)

(*Ve in àkabtüm feàkıbû bi-misli mâ ùkıbtüm bih, ve lein sabertüm lehüve hayrun li's-sàbirîn.*) (Nahl, 16/126) ayet-i kerimesi indi. Yâni, "Eğer size bir haksızlık yapılırsa, siz de o haksızlığın mukàbili kadar, o haksızlığın karşılığı olarak onlara yapabilirsiniz. Ama sabredip, affederseniz daha iyi olur." yolunu gösterdi.

Peygamber Efendimiz, yetmiş kişiye öyle yapacağını kararlaştırmışken, bu hususta yemin etmişken, yemininin kefaretini verdi, yeminini yerine getirmedi, kendisini düzenledi. Bu neyi gösteriyor. Kur'an-ı Kerim'in emri gelince Rasûlüllah Efendimiz'in derhal tavrını ona göre ayarladığını gösteriyor. Çok mühim bir olay bu...

Biz de Kur'an-ı Kerim'i okuyunca, kendimizi ayarlaya-bilmeliyiz. Bunun için de tabii, mânâsını anlamamız lâzım, sevgili kardeşlerim!

Tabii, herkesin dinî ilimleri öğrenmesi kolay olmuyor. Yıllarca dînî ilimleri okumuş bir kimseye, ben dedim ki; bir Arapça bir şey okudum bir sohbette:

"—Hadi bakalım buyur, tercümesini sen yap!" dedim.

"—Aman hocam!" dedi, elini kaldırdı, "Hayır." dedi, yanaşmadı.

Neden?.. Kolay değil! Bir insanın dînî ilimleri öğrenmesi, sonra okunan bir şeyleri izah edecek seviyeye yükselmesi kolay değil de ondan...

O zaman ne olur?.. Bilenler anlatır, bilmeyenler de dinlemek üzere onların etrafında toplanır.

Şimdi bizim, İslâm Edebiyatı kürsüsüydü kürsümüz. Bu münasebetle Anadolu'daki edebiyatın geçmiş asırlardaki devrelerini, eserlerini incelerdik. Görüyoruz ki, orada bazı kitaplar meclis meclis yazılmış. Yâni, meclis meclis demek, bir mecliste bir miktarı okunmak, öteki mecliste geriye kalan öteki miktarı okunmak üzere hazırlanmış. Bu neyi gösteriyor?..

Anadolu'da ecdadımız, o mübarek gecelerde, kış gecelerinde, yaz gecelerinde, çalışmadıkları zamanlarda, camilerinin kenarında herhalde böyle bir toplantı odaları vardı. Bazı köylerde bunları görüyoruz. Ocağı çatıyorlardı. Çatır çatır odunlar yanarken, ortalık ısınmışken, dînî kitapların bölümlerini bölüm

bölüm; bir mecliste okunacak bir bölüm kadar okuyup öğreniyorlardı. Çok güzel bir şey...

Şimdi tabii bu adetlerin yerine, 20. Yüzyıl'da başka adetler geldi. Bizim çağımızda da televizyon geldi, evimizin baş köşesine kuruldu. Şimdi herkes televizyonun sohbetini dinliyor. Tabii, iyi televizyonu dinlerse, iyi sohbette bulunmuş oluyor, sevap kazanıyor, güzel şeyler öğreniyor... Kötü filimler, ithal malı filimler, ahlâk bozucu filimler, ahlâkı dejenere edici, aile yuvasını yıkıcı filimler de, halkımızın üzerinde tahribat yapıyor.

Bazen televizyonlar da seyredilmeli; tabii belgesel filimler var, haberler var, yorumlar var, çeşitli bilgiler var... Kıymetli bir kutu... Bu televizyonun içinde çok kıymetli bilgiler oluyor ve insan istifade edebiliyor ama; bu ne kadar kıymetli olursa olsun, bir de bu hadisleri, Kur'an-ı Kerim ayetlerini, dinimizin bilgilerini öğrenecek meclisler olmalı!.. Belki güzel televizyonlarla, bu güzel Kur'an-ı Kerim öğretme meclisleri, seansları, saatleri, programları, inşâallah eski cami kenarındaki mübarek ilim meclislerinin, sohbetlerinin yerini tutar, gene insanlar güzel şeyler öğrenir.

Bunları öğrenecek sistemleri, inşâallah televizyonlarımızda da kurarız.

Öyle olmadığı takdirde, veya öyle olmayan yerlerde alimlere rica etmeliyiz, etmelisiniz. Onlardan Kur'an-ı Kerim'in ayetlerini açıklamasını istemelisiniz. Her gün birkaç ayet-i kerimeyi öğrenerek Kur'an-ı Kerim hakkında bilgi sahibi olmalısınız. Tamam, bu bir... Ondan sonra da bu bilgilere göre hemen kendinizi ayarlamalısınız.

Peygamber Efendimiz'in, "Ben de yetmiş müşrikin cesedine bu durumu yapacağım, intikam alacağım!" derken, böyle yapmaması ayetle bildirilince, hemen vaz geçtiği gibi... Kur'an-ı Kerim'in ayetine göre kendisini hemen ayarladığı gibi. Böylece Kur'an-ı Kerim'e uymayı, bu kadar canlı bir şekilde yürütmemiz, uygulamamız lâzım!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, sözü biraz belki uzattım ama, güzel bir noktaydı bu... İnşâallah bunları da uygularız. Allah-u

Teàlâ Hazretleri bizi, Peygamber Efendimiz gibi çoluk çocuğumuza merhametli eylesin... Bütün insanlara karşı merhametli eylesin... Evde biraz böyle latîfeci, tatlı, sevimli, herkesin yüzünü güldüren, gönlünü hoş eden bir aile ferdi eylesin... Ve ahlâkımızı Kur'an-ı Kerim eylesin... Kur'an-ı Kerim'in ayetlerini okuyup, oralardan çıkartılacak dersleri alıp, onu hayatımıza uygulayıp, ahlâkımızı ona göre düzeltmeyi nasîb eylesin...

Böylece rızasını kazanan kullardan eylesin... Olgun, kâmil, velî, mahbub, makbul, zarif, arif, kâmil kullardan olmayı nasîb etsin... Huzuruna da sevdiği razı olduğu kullar olarak, yüzü ak, alnı açık varıp, cennetiyle, cemâliyle müşerref olmayı nasib eylesin... Cümlenize, cümlemize, sevdiklerinize, yakınlarınıza, temenni ettiklerinize, dostlarınıza...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!*.. Cumanız mübarek olsun... Bizi de duadan unutmayın!..

29. 03 1996 - İzmir

40. HELÂLİNDEN KAZANIP BAŞKALARINA HARCAMAK

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Cumanız mübarek olsun... Size Peygamber SAS Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden bir demet sunmak istiyorum, bu güzel, mübarek günün sabahında...

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi Peygamber SAS Efendimiz'in şefaatine, sevgisine nâil eylesin... Cennette komşu eylesin cümlemizi... Onun yanında mekân sahibi olmaya, onu görmeye muvaffak eylesin... O lütufları cümlemize ihsân eylesin...

a. Kazancın Helâl Olması

Ebû Saîd el-Hudrî Hazretleri'nden rivayet edilmiş bir hadis-i şerifle başlamak istiyorum. Biliyorsunuz, müslümanların yapmaları gereken farz ibadetlerden birisi de zekâttır. Zekât *keskin ze* harfiyle... Arapça'da üç tane z var; birisi *peltek ze*, birisi *keskin ze*, birisi *zı*... Bu *keskin ze* ile yazılıyor.

Malın zekâtının verilmesi, malın temizlenmesine vesile oluyor, onu tertemiz yapıyor. Yâni, içindeki fukaranın mânevî bakımdan, Allah tarafından emredilmiş hakkı olan payı. Bir maldan zekâtı verildiği zaman, o mal temiz oluyor. Verilmediği zaman temiz olmuyor o mal. Çünkü fukaranın hakkı, başkasının hakkı içinde kalmış oluyor. Tam temiz bir kazanç olmuyor.

Tabii, zekât vermek için de belli miktarda mal sahibi olmak lâzım! Buna zekâtın nisâbı deniliyor. Yâni zekât için asgarî mal varlığına sahipse insan, ondan sonra zekât farz olur. Fakat bu hadis-i şerifte Peygamber Efendimiz başka bir noktadan, zekât kelimesini kullanarak bize bir nasihatte bulunuyor. Onu okuyacağım size...

Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz... Pek çok kaynaklar var, Hàkim *Müstedrek*'inde, İbn-i Hibbân, İbn-i Abdi'l-Ber, İbn-i

Huzeyme ve diğer kaynaklar nakletmişler. Bu hadis-i şerifi okuyorum:[159]

أَيُّمَا رَجُلٍ كَسَبَ مَالاً مِنْ حَلاَلٍ، فَأَطْعَمَ نَفْسَهُ وَكَسَاهَا، فَمَنْ دُونَهُ مِنْ خَلْقِ اللهِ، فَإِنَّهَا لَهُ زَكَاةٌ ؛ وَأَيُّمَا رَجُلٍ مُسْلِمٍ لَمْ يَكُنْ لَهُ صَدَقَةٌ فَلْيَقُلْ فِي دُعَائِهِ: اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ، وَصَلِّ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ، وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ . فَإِنَّهَا لَهُ زَكَاةٌ (ع. خز. حب. ك. هب. ض. عن أبي سعيد)

RE. 180/2 (*Eyyümâ racülin kesebe mâlen min halâlin, feet'ame nefsehû ve kesâhâ, femen dûnehû min halkı'llàhi, feinnehâ lehû zekâtün; ve eyyümâ racülin müslimin lem yekün lehû sadakatün, felyekul fî duàihî: "Allàhümme salli alâ muhammedin abdike ve rasûlike, ve salli ale'l-mü'minîne ve'l-mü'minât, ve'l-müslimîne ve'l-müslimât" feinnehâ lehû zekât.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Şimdi bu okuduğumuz güzel, mübarek kelimelerin izahını yapalım:

(*Eyyümâ racülin kesebe mâlen min halâlin*) "Herhangi bir adam ki helâlinden mal kesb etti, kazandı. (*Feet'ame nefsehû ve kesâhâ*) Kendisi kazandığı bu mal ile, para ile, kazanç ile, kesb ile kendi gıdasını temin etti, yedi içti ve üstünü giyindi. (*Femen dûnehû min halkı'llàhi*) Kendisinden başka, Allah'ın mahlûkàtından başkalarına da, çoluk çocuk, fukara, tanıdık, tanımadık kimselere de kazancından yedirdi, giydirdi. (*Feinnehâ lehû zekâtün*) İşte bunlar onun için zekâttır."

---

[159] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.144, no:7175; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.2, s.86, no:1231; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.529, no:1397; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.223, no:640; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.10, s.48, no:4236; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.6, no:9202.

Tabii farz olan zekât var, o verilmediği zaman mal pis kalıyor; verildiği zaman, mal temizleniyor. İşte para olursa zekâtın ölçüsü kırkta biri; kırk tane koyunu olursa, kırk koyundan bir tanesi...

"Herhangi bir adam ki çalışmış, helâl yol ile, Allah'ın razı olduğu helâl bir şekil ile ticaret yapmış, sanat yapmış, ziraat yapmış, herhangi bir kazanç kazanmış. (*Min halâlin*) Helâl yoldan, haram yoldan değil..."

Haram yollar hangisidir?.. Allah'ın kabul etmediği, doğru görmediği, doğru olmadığını bize bildirdiği kazanç yolları hangileridir?.. Meselâ, hırsızlık... Hırsızlık haram. Başkasının malını, rızası olmadan, karşılık olmadan alıyor birisi, kaldırıp götürüyor. Bizim meselâ Ege'de, zeytini toplarlar; köylü temizdir, pırıl pırıldır. Çuvallara koyar topladıklarını, yolun kenarına yığar... Ondan sonra da traktör geldiği zaman, herkes işaretli çuvalını traktöre yerleştirir, zeytinyağı fabrikasına götürür.

Şimdi bazı açıkgözler türemiş. Geceleyin kamyoneti alıyor, yolun kenarındaki bu çuvalları tık tık tık, toplayıp götürüyor. Bir çuval şu kadar milyon lira, büyük bir vurgun... Yakalanmış sonra ama, böyle şeyler olabiliyor.

Tabii hırsızlık, küçük olsun büyük olsun, rızası olmadan başkasının malını almak haram... Böyle bir kazançla bir hayır da olmaz. Hani Köroğlu'ndan bahsederler: Zenginleri basarmış, soyarmış; fakirlere verirmiş... Öyle hayır olmaz. Çünkü netice itibariyle zengini basmak da yok!.. Bir kimse meşrû yoldan zengin olmuşsa, onun parasını silah zoruyla almak da yok... Fakire veriyorum demek mazeret olmuyor.

Haram kazançlardan birisi nedir meselâ? Zihnimizi çalıştıralım, hafızamızı yoklayalım, bulmağa çalışalım... Rüşvet haramdır. *Rüşvet*; bir memurun işini, para karşılığında, birisini kayırarak yapması ve bedavadan, hakkı olmadan oradan bir para alması ve cebine bir para sokması... Bu haramdır meselâ!

Bazen ticarette haram olur. Adam ticaret yapıp dururken, bir takım işlemlerden dolayı ticareti haram olabilir. Faiz haramdır. Ticarette yemin doğru değildir. Haksız beyan doğru değildir. Ticareti, cuma ezanı okunduğu sırada yapınca, kazancı haramlaşır. Cuma vaktinde kapatması lâzım!

وَذَرُوا الْبَيْعَ (الجمعة:٩)

(*Ve zeru'l-bey'*) [Ve alışverişi bırakın!] (Cuma, 62/9) buyruluyor ayet-i kerimede... Dükkânı güzelken, malı helâlken, satışı İslâmî iken, cuma vaktinde alışveriş yapınca, kazancı haramlaşıverir. Çünkü, o vakitte camiye gelip vaazı, hutbeyi dinlemesi lâzımdı.

İşte bu gibi şekillerle kazanırsa, makbul olmuyor. Nasıl olacak?.. Helâl yolla olacak. Helâl kazanç nedir?.. Ziraattır; kendi tarlasına ekip biçmektir, mahsûlü satmaktır. Sanattır; kendi eliyle bir iş üretip, ortaya bir eser koyup, onu satıp kazanmaktır. Ameleliktir; emeğiyle birisinin işini yapmak, yevmiyesini, gündeliğini, haftalığını, aylığını almaktır. Tezgâhtarlıktır, ticarettir, ihracattır, ithalattır, cihaddır... Bunlar helâl...

Yâni, bir adam diyor. *Racül*, adam demek, erkek kişi demek ama, kadın da ticaret yapabilir, kazanç sağlayabilir. Çünkü biliyoruz ki, Peygamber Efendimiz'in ilk zevcesi mübarek Hatice Anamız da ticaret yapmış ve yaptırmıştı. Kervan tertiplemişti, kervanın sahibiydi, ticaret için göndermişti. Kadın ticaret yapabilir İslâm'da... Bunun mahzuru, mânisi yok. Hele bazı hanımlar güzel ayarlaya-biliyorlar yaptıkları ticareti, hanımlar arası ticaret yapıyorlar, hanımlara pazarlıyorlar. O zaman daha gönül huzuru içinde oluyor.

Burada adam dedi ama, kişi diye genel olarak söylemek gerekir. Kadın erkek hepsi için bu hüküm doğrudur. Herhangi bir kişi helâlden bir kazanç kazandı mı?.. Mal diyor, mal burada kazanç mânâsına... Her çeşit yaptığı meşrû ticaretten sonra elde ettiği şey. Meselâ, bazen birisi bir iş yapar da, o işi yaptıran kimse ona, "Benim param yok, al sana şurayı veriyorum, şunu veriyorum!" der. Bu da olur tabii...

Kazancı ne ise, bundan kendisi de yiyip, giyinirse; başkalarına da yedirip, giydirirse... Allah'ın yaratıklarından artık çevresinde nasib olan kimselere; akrabası olabilir, evinin içinde barındırdığı kimseler olabilir, ya da hiç tanımadığı kimse olur, fakir öğrenciler olur, öksüzler olur... Şimdi bunlara da yedirir, giydirirse, bu onun için zekât olur. Yâni malının temizlenmesi oluyor. Farz olan

zekâtı verdiği zaman kazandığı sevap gibi, bir sevap kazanıyor. İsterse kendisi, zekât verme durumuna kadar yükselmemiş, bir fukaracık müslüman da olsa...

Meselâ, bir amele çalışmış, azıcık bir parası var. Daha zekât verecek durumda değil ama, sofrasına birisini çağırmış, yedirmiş... O da onun bir bakıma zekâtı oluyor. Yâni zekât, burada geniş mânâsıyla kullanılmış; sevap kazanmasına vesile olacak bir şey oluyor.

b. İslâm Hak Dindir

Sadaka da böyle... Sadaka da bazen para ile olur, bazen de başka şekillerde olur. Peygamber Efendimiz onu da bu sefer söylemiş arkasından:

(*Ve eyyümâ racülin müslimin*) "Herhangi bir müslüman adam ki..." Pekiyi müslüman olmazsa ne olacak hayrı hasenâtı?.. İşte Lions Kulüp kuruyorlar İngiltere'de, Amerika'da; Rotary Kulüp kuruyorlar, hayır cemiyetleri kuruyorlar, hayır yapıyorlar, hakîkaten park bahçe yapıyorlar. Bir takım aktiviteler, birtakım hayır faaliyetleri gösteriyorlar... Bunların hiç birisi, onun ahirette cennete girmesine sebep olmayacak. Çünkü Allah'ın ilk istediği kullarından, kendisinin varlığını, birliğini tanıması, anlaması, bulması, bilmesi... Allah'ı bilmeyen, Allah'ı bulamayan, Allah'a doğru inanmayan, Allah'a onun razı olduğu dinle kulluk etmeyen kimsenin ameli, hebâen mensûrâdır, boşadır. Çünkü temel yoktur.

Yâni adam kamyonlarla tuğlaları getirmiş, bataklık üstünde ev yapmak istiyor. Olmaz, batağa gider. Neden?.. Bataklık bu, temeli yapılmadan olmaz. Bataklıkta ev olmadığı gibi, temelsiz ev olamadığı gibi... Hattâ çürük temelli ev bile olamıyor. Yapıyorsun, biraz sonra çatlıyor, duvarları yıkılıyor. Çürük yere ev yapıyorlar, bir yer sarsıntısı oluyor; duvarları çatlayıp, tavanı çöküp kaza oluyor, hayat kaybı oluyor, mal gidiyor... İşte onun gibi.

Onun için Efendimiz buyurmuş ki: (*Ve eyyümâ racülin müslimin*) Müslüman olacak, İslâm dinine girmiş olacak.

رَضِيتُ لَكُمُ الْاِسْلاَمَ دِينًا (المائدة:٣)

(*Ve radîtü lekümü'l-islâme dînen*) "Ben sizin için müslümanlığı din olarak kabul ettim, ona razıyım!" (Mâide, 5/3) diye Allah beyan buyuruyor.

Neden?.. Öbür dinler bozulduğu için, zâten bu dini Allah-u Teàlâ Hazretleri göndermiş oluyor, tazelemiş oluyor. Evet, Hazret-i Adem AS'ın dini hak dindi; biz Hazret-i Adem'i seviyoruz... Evet, İbrâhim AS'ın dini hak dindi; biz İbrâhim AS'ı seviyoruz... Evet, Mûsâ AS hak din sahibi idi; biz Mûsâ AS'ı ve dinini seviyoruz... İsâ AS'ı ve dinin seviyoruz ama, bozmuşlar, dinlerini doğru koruyamamışlar. Onun için, Allah-u Teàlâ Hazretleri en son peygamber göndererek, mesajını tazelemiş. Dinler tarihi bakımından da inceliyoruz, inançları göz önüne koyuyoruz, mukayesesini yapıyoruz. Gerçek bu...

Hindistan'da geçtiğimiz asırda, Hindistan'ı hristiyanlaştırmak isteyen misyonerlerle, oradaki müslümanlar münazara yapmışlar.

"—Madem siz bizi hristiyanlığa çağırıyorsunuz, gelin, halkı da toplayalım, bir kalabalığın huzurunda dinin ana konularını karşılıklı konuşalım!" demişler.

Buna münazara yapmak deniliyor, biliyorsunuz.

"—Münazara yapalım, halk da hakem olsun, dinlesin bizi; bakalım hangi tarafın konuşmasını doğru bulacaklar?" diye anlaşmışlar.

Misyoner papazlar gelmişler, üniversite bitirmiş, doktora yapmış, bilgili insanlar... Sonra bizim müslümanlardan da, Hindistan'daki müslümanlardan da bir heyet teşekkül etmiş. Hangi konuları konuşacaklar:

1. Allah inancı, yâni tanrı inancı konusunu konuşacaklar.
2. Peygamberlik inancı konusunu konuşacaklar.
3. Allah'ın gönderdiği kitaplar konusun görüşecekler.

4, 5, 6, 7... Konuları tertiplemişler.

Münazara başlamış, önce tanrı inancını konuşmuşlar. Tanrı nedir, tanrı nasıldır?.. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin evsafı, sıfatları, niceliği ne türlüdür?.. Nasıl inanmak lâzım?.. Öyle çarmıha gerilmiş, boynu yere düşmüş, ayakları çivilenmiş bir ceset mi tanrı, put mu, bir heykel mi?.. Tanrı nedir?.. Kalkmışlar,

konuşmuşlar. Çok derin konu, çok büyük bir konu, ama lâzım; böyle bir konuşmayı herkesin yapması lâzım! Böyle bir konu üzerinde, herkesin gerçekçi olarak, 20. Yüzyıl'da aklını mantığını ortaya koyarak düşünmesi lâzım! Papazların da düşünmesi lâzım! Papa'nın da düşünmesi lâzım!..

Tanrı, yâni yaratan, alemlerin Rabbi... Okuyoruz kitaplarda, masonlar da kâinatın ulu mimarı diyorlarmış. Evet, bu kâinat imar edilmiş, bir muhteşem evren, bir muazzam bina... Bu binanın bir mimarı var, yaratanı var ve bu mükemmelliği ona veren var... Şimdi bu mübarek zât, bu transandantal varlık, aşkın varlık, bu yüce varlık nasıl bir varlıktır?.. Bunun evsafını müzakere etmişler. Taraflar konuşmuş, deliller ortaya konulmuş. Müslümanlar kesin, yüzde yüz güzel şeyler söylemişler ve kazanmışlar.

Ötekiler inançlarının gereğini söyleyince, savunulacak bir şey yok... Puta tapılmaz, haça tapılmaz, Hazret-i İsâ'ya tapılmaz!.. Hazret-i İsâ'dan önceki insanlar, İbrâhim AS kime tapınıyordu?.. Hazret-i İsâ daha yoktu o zaman...

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلاَ نَصْرَانِيًّا وَلٰكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُسْلِمًا

(آل عمران:٦٧)

(*Mâ kâne ibrâhîmü yehûdiyyen ve lâ nasrâniyyen*) "İbrâhim AS yahudi de değildi, nasrânî de değildi. (*Ve lâkin kâne hanîfen müslimâ*) Hakka bağlı, hakka temayüllü müslim kişiydi İbrâhim AS." (Âl-i İmran, 3/67)

Tabii, tutmamış; iddiaların hepsi bozuk, boş, çürük... Orada yenilmişler. Öteki maddeye geçmişler; orada yenilmişler... Üçüncü maddeye geçmişler; orada yenilmişler... Öteki maddelere devam edememişler, münazarayı terk etmişler. Hattâ onların teşkilatlarının başkanları onları ikaz etmişler:

"—Bundan sonra, müslümanlarla böyle genel mânâda, herkesin huzurunda münazara filân yapmayın!" demişler.

Neden?.. Kaçıyorlar. Gerçekler ortaya çıkıyor, söyleniyor ve gerçeği herkes bu doğru, bu yanlış diye biliyor. Ama müslümanlar bu işin peşini bırakmamış, o konuda bir kitap yazmışlar. Bu

münazarada konuşulanları bir kitap haline getirmişler. Bu kitap Türkçe'ye de çevrildi, *İzhârü'l-Hak* diye. Sönmez yayınlarının ilk yayınlarındandır bu kitap... Sönmez yayınlarını müslüman kardeşlerimiz, böyle İslâmî yayınları yapalım diye dualarla, güzel niyetlerle kurmuşlardı. Onun için ilkönce böyle bir eseri ortaya koydular. Bu eseri herkesin okumasını tavsiye ederim!..

Bu kitabı alın, okuyun! Okumadıysanız, kütüphanenizde yoksa, tedarik eyleyin! Dikkatli bir şekilde okuyun, çünkü bu lâzım!.. Hattâ gayrimüslimler de okusunlar bu kitapları... Tabii, bu kitabı münazaranın nasıl cereyan ettiğini bildiren Rahmetullàh-ı Hindî Efendi böyle kaleme almış.

Daha başka kimseler de var... Yâni, kendisi hristiyan olup, hristiyanlıkta doktora yapıp, papazlıkta yükselip, hristiyanlığı iyice öğrendikten sonra, İslâm'ın doğru olduğunu anlayıp müslüman olan ve bu konuda kitap yazan şahıslar var... Onları da okusunlar!.. Çünkü gerçeğin bulunması lâzım! Boş, yanlış inançlarla insanların dünyasını, ahiretini mahvetmemesi lâzım!.. Çünkü Allah-u Teàlâ Hazretleri, böyle kendisinin inancı konusundaki abuk sabuk yanlışlıkları hiç affetmiyor. Her suçu affedebileceğini beyan ediyor Kur'an-ı Kerim'de, bağışlayabilir hatasına, günahını; ama şirki, küfrü asla affetmiyor.

O bakımdan, bunun mutlaka çözümlenmesi gerekiyor artık 20. Yüzyıl'da...

Ben kardeşiniz de, profesörlük çalışmalarım arasında, Türkiye'ye matbaayı getirmiş olan İbrâhim-i Müteferrika var, çok meşhur bir kimse... Matbaacılığı Türkiye'ye getirdiği için herkes tanıyor. Ben de çok seviyorum o zâtı... Çok aydın bir kimseymiş, papazmış. Papaz olarak Romanya'da yetişmiş. Kluj veya şimdi Kolojvar denilen kasabada yetiştiğini kendisi söylüyor, benim bulduğum elyazması kitabında...

Sonra kendisi İslâmî konuları inceleyerek, kilisenin veya manastırın kütüphanesindeki, gizli, özel bölmedeki, yâni herkese gösterilmeyen kitapları okuyarak, İslâm'ın hak din olduğunu anladığını, onun için İslâm diyarına gelerek müslüman olduğunu, kendi kitabında bildiriyor. Esir olarak satılma vs. gibi şeyler yok...

Bunlar, onun hayatını yazan bir başka papazın, garazkâr uydurmaları...

O müslüman oluyor ve niçin müslüman olduğunu yazıyor. Demek ki *Risâle-i İslâmiye*, İbrâhim-i Müteferrika'nın *Risâle-i İslâmiye*'si. Bizim Seha Neşriyat'ın yayınları arasında çıktı. Onun başında ben, böyle müslüman olmuş papazları, yahudilerin alimlerini, bir takım faydalı eserleri yazmıştım. O kitabı da lütfen mütâlaa buyurursanız, okursanız, bu konularda önemli bilgileri elde etmiş olursunuz.

Tatlı, güzel bilgiler bunlar, önemli... Ayet-i kerimelerdeki hakîkatleri işleyen, gayrimüslimlere de faydalı olacak kitaplar... Temenni ederim ki, Amerikalılar da okusun, Avrupalılar da okusun, hristiyanlar da, yahudiler de okusun, gerçeği bulsunlar. Allah'a güzel kulluk etsinler, doğru tanısınlar Allah'ı... Allah bilgisi, Allah inancı sağlam olsun; sapık olmasın, bozuk olmasın, Allah'ın dinine gelsinler...

O zaman kavga da olmayacak... O zaman sulh olacak, sükûn olacak, entrika olmayacak, din çekişmelerinden dolayı döndürülen çeşitli oyunlar, çıkartılan fitneler sönecek... Bosna'da, Hersek'te sulh olacak, Rusların yaptıkları zulümler bitecek... İsraillilerin Ortadoğu'da yaptıkları zulümler bitecek... Neden?.. Yanlış inançtan, din düşmanlığından yapıyorlar birçoklarını... Onun için, bunların bilinmesi lâzım geliyor.

c. Sadaka Yerine Geçen Salât ü Selâm

Evet, şimdi dönelim hadis-i şerifimize. Çünkü Peygamber Efendimiz buyurdu ki:

وَ أَيُّمَا رَجُلٍ مُسْلِمٍ لَمْ يَكُنْ لَهُ صَدَقَةٌ فَلْيَقُلْ فِي دُعَائِهِ: اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَ رَسُولِكَ، وَصَلِّ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ، وَ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ . فَإِنَّهَا لَهُ زَكَاة

(*Ve eyyümâ racülin müslimin lem yekün lehû sadakatün*) “Herhangi bir müslüman kişi, sadakası olmayan bir müslüman kişi...” Niye müslüman diyor Peygamber Efendimiz?.. Müslüman olmazsa, ibadetleri hebâdır, boştur, gayr-i makbuldür, hiç bir işe yaramayacaktır. Ancak müslüman olduğu takdirde ibadetler kabul olur, cennete girer. Peygamber Efendimiz yeminle söylüyor: “Müslüman olmayanın, iyilik de yapmış olsa dünyada, cennete girmesi mümkün değildir. Vallàhi mümkün değildir.” diye hadis-i şeriflerinde bildiriyor.

Hani çok sorulan sorular vardır:

“—Edison elektriği bulmuş, her yerde elektrik kullanılıyor, ortalık aydınlanıyor. Cennete girecek mi?..”

Müslüman değilse, giremez! Peygamber Efendimiz yeminle söylüyor, müslüman olmayanın cennete giremeyeceğini.

O bakımdan, müslüman bir adam deniliyor. Efendimiz öyle buyurmuş. Önemli bir kelime, önemli bir eklenti... “Herhangi bir müslüman kişi ki, sadakası yok; çünkü sadaka verecek parası yok... Ne yapsın şimdi bu?.. (*Felyekul fî duàihî*) Duasında şöyle söylesin:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ ، وَصَلِّ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

وَالْمُؤْمِنَاتِ ، وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ .

(*Allàhümme salli alâ muhammedin abdike ve rasûlike, ve salli ale’l-mü’minîne ve’l-mü’minât, ve’l-müslimîne ve’l-müslimât.*) Böyle desin, bu salât ü selâmı söylesin!

(*Feinnehâ lehû zekâtün*) Çünkü böyle demesi onun için zekâttır.” Fakir adam, zekâta müstehak değil, zekât nisabına malik değil, zekât vermeye mecbur değil. Zâten mecbur olsa bile verecek ana parası yok ki, nasıl versin?.. “Böyle bir fukara müslüman, duasında, ‘*A’llàhümme salli alâ muhammedin abdike ve rasûlike, ve salli ale’l-mü’minîne ve’l-mü’minât, ve’l-müslimîne ve’l-müslimât.*’ derse; bu da onun için zekâttır, sadakadır, hayırdır, sevap kaynağıdır.” buyurmuş. Pek çok kıymetli ciddî

İslâmî hadis kaynaklarında bunu rivayet etmişler. Bu duayı ben size açıklayayım, şerh edeyim:

(*Allàhümme*) "Ey Allahım! (*Salli alâ muhammedin abdike ve rasûlike*) Senin rasûlün ve kulun olan Muhammed'e salât eyle... (*Ve salli ale'l-mü'minîne ve'l-mü'minâti ve'l-müslimîne ve'l-müslimât.*) Müslüman beyefendilere ve müslüman hanımefendilere, mü'min beyefendilere ve mü'min hanımefendilere de salât eyle yâ Rabbi!" derse, bu da zekâttır. Zekât vermiş gibi sevap kazanacak o fukaracık müslüman, parası olmadığı halde...

Şimdi muhterem kardeşlerim, salât eyle ne demek?.. "Yâ Rabbi, kulun ve rasûlün olan Muhammed'e salât eyle, mü'minîn ü mü'minâta, müslimîn ü müslimâta salât eyle!" derken, salât eylemek ne demek?..

Allah'ın salât eylemesi, rahmetine mazhar eyleyip lütfeylemesi demek. Ona, bu söylenilen kimselere lütufta bulunması, büyük lütufta bulunması demek... Rasûlüne salât ü selâmı nedir?.. Rasûlüne büyük lütuflarda, ikramlarda bulunacak bu dua üzerine... Tabii zâten bulunmuş, zâten rahmetine gark etmiş, zâten Makàm-ı Mahmud'a çıkarmış, zâten en yüce kulu eylemiş, peygamberlerin serveri eylemiş, mahlûkàtın eşrefi eylemiş... Zâten vereceğini vermiş... Olsun. Ama salât ü selâm ettikçe Peygamber Efendimiz'e, Allah ona yeni ikramlarla ikram ediyor, yeni lütuflarda bulunuyor. Mü'min de bundan sevap kazanıyor. Peygamber Efendimiz de, derece üzerine derece, lütuf üzerine lütfa mazhar olmuş oluyor.

Yâni Allah'ın salât etmesi, bir kimseye lütf u ihsanda bulunması demektir. Demek kul, Peygamber Efendimiz'e böyle bir temennide bulununca; "Yâ Rabbi, kulun ve rasûlün Muhammed'e lütfeyle, ihsân eyle... Mü'minlere, mü'min erkek ve kadınlara, müslüman erkek ve kadınlara lütfeyle... İşte ne hayır vereceksen sen bilirsin, a'lâsını, ahsenini ihsân eyle..." diye güzel temennide bulununca bu onun için zekât oluyor. Büyük sevap kazanmaya vesile oluyor.

d. Rasûlüllah'a Salât ü Selâm'ın Hikmeti

Şimdi burada muhterem kardeşlerim, Peygamber Efendimiz'e niye dua ediyoruz? Zâten her şeyi var, zâten her türlü makàmı vermiş Allah...

Bir kere bu sorunun ilk cevabı: Kur'an-ı Kerim'de Allah Peygamber Efendimiz'e salât ü selâm getirmeyi bize emrediyor:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلاَئِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ ، يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا (الأحزاب:٥٦)

(*İnna'llàhe ve melâiketehû yusallûne ale'n-nebiyyi, yâ eyyühe'llezîne âmenû sallû aleyhi ve sellimû teslîmâ.*) [Allah ve melekleri, Peygamber'e çok salevat getirirler. Ey iman edenler, siz de ona salevat getirin ve tam bir teslimiyetle selâm verin!] (Ahzab, 33/56) diye emir var, onun için salât ü selâm getireceğiz.

Tamam, farz oluyor, emir oluyor, Rasûlüllah'a salât ü selâm getireceğiz. Adı her anıldığı zaman, "*Aleyhi's-selâm*" diyeceğiz, veya "*Allàhümme salli alâ seyyidinâ muhammed*" diyeceğiz; bir salât ü selâm çeşidiyle ona salât ü selâm getireceğiz. Bu Kur'an'ın emri, Allah'ın emri olduğundan vazife...

"—Ama acaba Rabbimiz Allah-u Teàlâ Hazretleri, niye bize Peygamber Efendimiz'e salât ü selâmı emreylemiş?.."

Her salât ü selâmın karşılığı vardır. Birisine "*Selâmün aleyküm!*" dersen, o da "*Aleyküm selâm!*" der. Biz Peygamber Efendimiz'e salât ü selâm edince, Rasûlüllah Efendimiz de bize salât ü selâm ediyor kabrinden... Mânevî hayatı ile hay olduğu için, canlı olduğu için kabrinde, o da bize salât ü selâm ediyor; biz Peygamber Efendimiz'in duasına mazhar oluyoruz, muazzam bir kazanç sağlıyoruz, çok büyük lütuflara eriyoruz...

Sonra, salât ü selâm getirince, Rasûlüllah bizi seviyor, ismimizle biliyor. Çünkü melekler, "Falanca kul sana salât ü selâm getirdi." diye bildiriyorlar. Peygamber Efendimiz hadis-i şerifinde buyurmuş:

"—Sizden birisi bana salât ü selâm getirince, melekler onu bana sunarlar. Ben de o salât ü selâm getireni ismiyle, baba adıyla, memleketiyle bilirim, tanırım." buyurmuş.

Rasûlüllah'la tanışmamız meydana geliyor. Rasûlüllah'ın duasına mazhar oluyoruz. Rasûlüllah Efendimiz'in bildiği bir kimse oluyoruz. Rasûlüllah Efendimiz rüyamıza teşrif buyuruyor, iltifat buyuruyor. Rasûlüllah Efendimiz'le mânevî bakımdan, doğrudan doğruya bir alâka meydana geliyor.

Çünkü, dinimizin temelinde Rasûlüllah Efendimiz'i bilmek, ona saygı göstermek, ona bağlanmak var. "*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh*" var ve "*Eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû*" var... Kur'an-ı Kerim var, Kur'an-ı Kerim'in açıklaması olan Peygamber Efendimiz'in hayatı var, sözleri var, sünnet-i seniyyesi var... Yâni dinimizin her şeyi Peygamber Efendimiz'e bağlı.

Onun için, bir müslümanın Peygamber Efendimiz'i çok iyi bilmesi lâzım!.. Bizim 20. Yüzyıl'da, şu anda Türkiye'deki müslüman kardeşlerimizin, dünyadaki müslüman kardeşlerimizin bazılarının en büyük eksikliği bu: Peygamber Efendimiz'i tanımamışlar, okumamışlar!.. Başka şeyleri okumuşlar. Avrupa'ya

gitmişler, Amerika'ya gitmişler, ihtisas yapmışlar, yüksek mevkîlere çıkmışlar ama, Peygamber Efendimiz'i okumamışlar!..

Üniversite tahsili görmüşler, okuma yazma öğrenmişler, liseyi bitirmişler, üniversiteyi bitirmişler; her şeyi okumuşlar ama, Peygamber Efendimiz'i bilmiyorlar... Peygamber Efendimiz anahtar kişi. Neyin anahtarı?.. Dünya ve ahiret saadetinin anahtarı bu... Oyuncak değil, önemli bir şey!.. Rasûlüllah'ı bilecek!..

Rasûlüllah'ın nesini bilmesi lâzım bir müslümanın?.. Hayatını bilmesi lâzım! Hayatı nasıl geçti, peygamberliğini nasıl ortaya koydu?.. Nasıl insanları doğru yola çekmek için çalıştı?.. Bakın bugün milyonlarca, milyarlarca insan Peygamber Efendimiz'e bağlı... Dünyada en büyük iman hareketini meydana getirmiş insan Peygamber-i Zîşânımız... Çok büyük insan, en büyük insan... Onun kadar büyük hayır yapmış hiç bir insan yok... Bu kadar büyük bir şahsiyet...

Herkesi tanıyoruz; kahramanları tanıyoruz, devlet büyüklerini tanıyoruz... Hattâ sanat adamlarını tanıyoruz, edebiyatçıları şairleri tanıyoruz... Kendi ülkemizdekileri tanıyoruz, yabancı ülkelerden tanıyoruz. Onların eserlerini tercüme ediyoruz. Rus edebiyatından, İngiliz edebiyatından, Amerikan, Fransız edebiyatından, Finlandiya'dan, İsveç'ten; hattâ bazen Afrika'dan, Güney Amerika'dan insanları tanıyoruz.

Herkesi tanıyoruz da, anahtar kişi olan, dünya ve ahiret mutluluğunun kaynağı, menbaı olan, sebebi olan; Allah'ın en sevgili kulu olan ve dünyada en büyük değişimi, inkılabı iman, inkılabını yapmış olan; kahramanlar kahramanı, alimler alimi; artık her yönden her şeyin en üstününe sahip olan bir insanı tanımamak, çok büyük bir eksiklik, çok yanlış bir şey...

Her şeyden önce onun hayatını tanıyacağız. Bu bir... Bir de 23 yıllık peygamberliği boyunca Kur'an'ı bize öğretmiş, anlatmış ve nasıl müslüman olmamız gerektiğini öğretmiş, anlatmış. Onları bilmemiz lâzım! Yâni hadis-i şeriflerini bilmemiz lâzım!..

Şimdi bir müslüman onu da bilmiyor. "Efendim, Kur'an-ı Kerim var elimde..." diyor. İyi ama, Kur'an-ı Kerim 600 küsür sayfalık ana kitap... Kur'an-ı Kerim'in ayetlerinin izahları çok önemli... Yâni bir ayeti okuyorsunuz, "Acaba bunun anlamı ne,

burda ne kasdediliyor?" diye, Kur'an-ı Kerim'i iyi tanımak için Rasûlüllah'ı iyi tanımağa mecburuz.

"Kim Rasûlüllah'ın sünnetini, hadisini küçümserse, Kur'an'ı küçümsemiş olur. Kim Kur'an-ı Kerim'i küçümser, önemsemezse, dünyası ahireti hüsrana gark olur." diye hadis-i şerif var. Kur'an'ı bilmek için Peygamber Efendimiz'i bilmesi, her müslüman için bir borç oluyor.

O bakımdan, Peygamber SAS Efendimiz'in hem hayatını bileceğiz, hem de hadis-i şeriflerini... Hadis-i şeriflerini o kadar güzel toplamışlar ki, İslâm alimleri... Gece gündüz dua etmemiz lâzım onlara, Allah razı olsun... Kelime kelime tesbit etmişler, çok büyük ciddiyetle tesbit etmişler ve çok güzel irdelemişler, incelemişler, tenkidini yapmışlar, ayıklamışlar. Sağlam olarak rivayet edilmesine, çürüklerinin sokulmamasına, ayıklanmasına çok dikkat etmişler hadis alimleri... Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifleri konusunda, çok güzel metodlar koymuşlar ortaya...

Bunları bildiği zaman insan, çok güzel müslüman oluyor. Çok arif oluyor, çok zarif oluyor, çok edib oluyor, çok kibar oluyor, çok hoş bir insan oluyor, çok tatlı bir insan oluyor. İşte ne bileyim, "En iyi müslüman kim?" diye anket yaptığımız zaman, hatıra gelen ilk isimler. Kur'an'ı en iyi bilen, hadis-i şerifleri en iyi bilen insanlar onlar.

Onun için çok önemli... Dinimizin temeli Peygamber Efendimiz'i sevmek, ona bağlanmak olduğu için, salât ü selâm o noktaya bizi götürüyor. Bir kere mânevî bakımdan Peygamber Efendimiz'le tanıştırıyor, Peygamber Efendimiz'in duasına mazhar ediyor bizi... Peygamber Efendimiz'in sevdiği, tanıdığı bir kimse haline getiriyor. O zaman mânevî ilişki başlıyor. İnsan rüyasında Rasûlüllah Efendimiz'i görüyor, iltifatına mazhar oluyor, Ne kadar güzel!..

O bakımdan, Allah-u Teàlâ Hazretleri salât ü selâm getirmemizi emreylemiş. Hele bu cuma günlerinde, salât ü selâm getirmek daha da önemli...

e. Allah'ın Kulu ve Rasûlü

Tabii, Peygamber Efendimiz kendisine ait iki önemli sıfatı zikrederek, salât ü selâmın sözlerini bize beyan buyurmuş:

(*Allàhümme salli alâ muhammedin*) "Muhammed'e salât eyle yâ Rabbi, lütfeyle yâ Rabbi; (*abdike ve rasûlike*) Senin kulun ve rasûlün olan..."

Peygamber Efendimiz nasıl bir kimsedir?.. Bir kere kuldur. Bu neye karşı söylenmiş bir söz?.. Hristiyanlara karşı söylenmiş bir söz. Onlar bir kul olan Hazret-i İsâ'yı tanrılaştırdılar, yanlış bir iş yaptılar. Peygamber Efendimiz, bu yanlışa düşülmesin diye, kendi isminin arkasından *abdike* dedirtiyor. Böyle denilmesini tavsiye buyuruyor.

Peygamber Efendimiz kimdir?.. Bir kuldur. Allah'ın kullarından bir kuldur. Bu çok önemli!.. Senin ve benim gibi bir benî Adem'dir, bir kuldur. Onun için eli vardır, ayağı vardır, gözü vardır, sakalı vardır... Ailesi vardı, eşleri vardı, çocukları vardı. Hayatta borçlandı, aç kaldı, oruç tuttu, hayır yaptı, para kazandı, ticaret yaptı, parasını hayra sarf etti... Hayatta bir insanın karşılaşabileceği her çeşit faaliyeti yapmış ama, Allah'ın rızasına uygun yapmış, bize nümune olmuş. "Biz o durumda kalırsak ne yapalım?" diye, bileceğimiz, elle tutulur, müşahhas, somut bir misal teşkil ediyor Peygamber SAS Efendimiz.

Kul, yâni tanrı değil. Tanrılaştırmak yanlış, tapınmak yanlış... Benim kul olduğumu herkes bilsin diye, *abdike* dedirtiyor. Bu önemli, çok önemli bir husus!.. Mübarek insanları mübarektir diye tanrılaştırırsa bir kavim, kâfir olur. Eski kavimler böyle şeyleri yapmışlar. Kendilerine gelen mübarek insanları, insan olmaktan çıkartıp tanrılaştırmışlar, kâfir olmuşlar.

Japonlar da imparatorlarına tanrının oğlu diyorlar; o da kâfirlik... İşte o da bir kul... Yaşıyor, ölüyor, büyüyor, tatil yapıyor, üniversiteye gidiyor... Niye tanrılaştırıyorsunuz, niye Allah'ın oğlu diyorsunuz?..

"—Efendim, üstün bir kul..."

Olabilir, bazı insanlar üstün oluyor. Yarışlarda birinci oluyor, kazanıyor, olağanüstü güzellikleri oluyor, meziyetleri, kabiliyetleri oluyor ama, insan... İnsan olduğunu unutmamak lâzım!..

Allah birdir, şeriki nazîri yoktur. İslâm bunu çok iyi öğretiyor. Eski kavimlerin hatalarına işaret buyuruyor, bu hatanın yapılmamasını söylüyor. Hintliler hata etmişler, Japonlar hata etmekteler, hristiyanlar Hazret-i İsâ'ya tanrı dedikleri için hata ediyorlar.

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ (المائدة:٧٢)

(*Lekad kefere'llezîne kàlû inna'llàhe hüve'l-mesîhü'bnü meryem*) "Meryem'in oğlu İsâ tanrıdır diyenler, kâfir oldu." diye Kur'an-ı Kerim bildiriyor. (Mâide, 5/72)

O halde, (*abdike*) "Yâ Rabbi kulun olan Muhammed'e salât ü selâm eyle, lütf u ihsân eyle..." Biz müslümanlar bu hataya düşmeyelim diye, Peygamber Efendimiz kendisinin bir kul olduğunun üzerinde çok durmuş. "Ben de bir kulum, sizin gibi yer içerim, uyurum, uyanırım." diye hadis-i şeriflerinde bildirmiş.

Çok mantıklı açıklamaları var, Peygamber Efendimiz'in. Meselâ, oğlu vefat ettiği zaman, güneş tutulmuş. Demişler ki:

"—İşte Peygamberin oğlu vefat ettiği için güneş tutuluyor, yas tutuyor Peygamber Efendimiz'in oğlunun vefatına..." demişler.

Hemen minbere çıkmış, hutbe okumuş, yâni bir konuşma yapmış. Demiş ki:

"—Ey insanlar, bu ay ve güneş Allah'ın yarattığı mahlûklardır, gökcisimleridir, Allah'ın yarattığı yaratıklardır, varlıklardır. Bunların tutulması, bir insanın ölümüyle ilgili değildir. Benim oğlumun vefatıyla da ilgili değildir." diye bildirmiş.

Mantıklı şeyi hemen söylüyor: "Yanlış inanca düşmanlar, yanlış yorumlar yapmasınlar!" diye, Peygamber Efendimiz bildiriyor. İslâm'ın bu güzelliğini görmek lâzım, anlamak lâzım!..

Abdike dedirtiyor kendisine... "Yâ Rabbi, Muhammed'e salât ü selâm eyle... (*Abdike ve rasûlike*) Senin kulun; bir... İkincisi: Senin rasûlün..." Bu da çok önemli...

Rasûl ne demek?.. Allah tarafından gönderilmiş, görevli kimse demek. İnsanlara gönderilmiş Allah'ın elçisi demek. Bazıları bunu da kabul etmiyor. Bazıları sanıyor ki, rasûl olan bir kimse kalkmış, kendi kendine bir şeyler söylüyor... Olur mu, o zaman

kâfir olur bun inkâr eden insan... Allah o kulları seçiyor, o kullara vahyediyor, o kullar vasıtasıyla insanlara emirlerini bildiriyor.

O bakımdan rasûl olma noktasını da, çok çok iyi bastırmak, bilmek lâzım!.. İnanmak ve söylemek lâzım!.. Bu konuda yanlış yorumlar yapanlar, güya psikolojik bir durum diye, güya birtakım felsefî yorumlar yapıyorum diye, yanılıyorlar. Allah'ın elçisi olduğunu, Allah'tan vahiy alarak söylediğini, söylediği sözlerin kendisinin sözü olmadığını bilmek lâzım! Kabul etmezse, kâfir olur insan...

"—Efendim, işte içinden geldiği ilhamları söylemiş, şairin ilhamı gibi..."

Hayır! Şairin ilhamı, kendi gönlünden doğan bir ilhamdır. Ama Peygamber Efendimiz'in sözü Allah'ın kelâmı... Çünkü:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى . إِنْ هُوَ إِلاَّ وَحْيٌ يُوحٰى (النجم:٣-٤)

(*Ve mâ yantıku ani'l-hevâ. İn hüve illâ vahyün yûhâ.*) [O kendiliğinden konuşmamaktadır. Onun konuşması ancak bildirilen bir vahiy iledir.] (Necm, 53/3-4) buyruluyor.

Zâten vahiy geldiği zaman, Peygamber Efendimiz'in durumu çok değişirdi. Çok olağanüstü bir olaydı vahiy gelmesi... Meselâ, nasıl olağanüstüydü?.. Devenin üzerinde giderken vahiy gelirse Peygamber Efendimiz'e, devenin ayakları titredi, dayanamazdı, yere çökmek zorunda kalırdı deve... Demek ki, uzaydan bir şey geliyor Peygamber Efendimiz'e... Yâni, vahiyle beraber bir başka hal geliyor. O meleğin gelmesi üzerine, Peygamber SAS Efendimiz öyle bir yoğunlaşıyor, ağırlaşıyor ki, o vahyi alırken, deve ayakta duramıyor, dizi titriyor ve yere çöküyor.

Yâni vahyi, bir insanın içinden birtakım duyguların belirmesi, ilham gelmesi gibi düşünmek, insanı küfre götürür. Peygamber Efendimiz'in peygamberliği, yâni ilâhî bir hitaba mazhar olmasıdır. Kendi dışından kendisine vahiy gelmesidir. Onu belirtmek için de abdike ve rasûlike diyor. Yâni, Allah'ın rasûlü...

Allah'ın rasûlü olduğunu, insan Kur'an-ı Kerim'i okuduğu zaman daha iyi anlar. Çünkü bazen, Kur'an-ı Kerim'in ayetleri

Rasûlüllah'a nasihatte bulunuyor. "Şöyle yapma, şu yaptığın yanlıştır!" diye yanlış yaptığı bir hususu açıklıyor.

Meselâ, Abese Sûresi... Fukaranın birisi Rasûlüllah'a gelip çok sorular sormağa kalkışmış, tam da o birtakım önemli kişilerle konuşma yaparken... Ona cevap vermiyor Peygamber Efendimiz, çünkü ötekilerle konuşmakta... Yâni, konuşma âdâbı bakımından, soru soranın beklemesi lâzım! Efendimiz ötekilerle konuştuktan sonra, sorusunu sorması lâzım ama, o da aşkından, şevkinden, kalbindeki samîmiyetten, sevgiden; "Yâ Rasûlallah!" diye yanaşıp sorular soruyor.

İki gözü a'mâ. Bir soruyor, bir daha soruyor... Efendimiz cevap vermiyor, yüzünü döndürüyor. Yüzünü kırıştırıyor. Onun üzerine Abese Sûresi iniyor:

"—Öyle yüzünü kırıştırma! Ötekilerde hayır yok; bu a'mâ samîmî, bunun niyeti daha iyi..." diye ayet iniyor.

Yâni, kendisi ikaz edilmiş oluyor.

Bu neyi gösteriyor?.. Vahyin kendisinin dışında bir olay olduğunu, kendisinin bazen yanlışını düzelttiğini gösteriyor. İşte bunun gibi binlerce misal ve olay var ki, Allah'ın rasûlüdür. Abdi ve rasûlüdür.

"Yâ Rabbi, senin kulun ve rasûlün olan Muhammed'e salât ü selâm eyle, lütf u ihsan eyle..." diye dua edecek; bir... Burada bıraktırmıyor Peygamber Efendimiz, bir de: (*Ale'l-mü'minîne ve'l-mü'minât, ve'l-müslimîne ve'l-müslimât*) Onlara da salât ü selâm eyle yâ Rabbi, lütf u ihsân eyle yâ Rabbi!" diyor.

Yâni, biz nasıl insan olacağız?.. Bütün mü'minleri seven insan olacağız. Mü'min ne demek?.. Allah'a Peygamber Efendimiz'in tarif ettiği çerçeve içinde inanan, doğru inanan kimse demek. Dünyada inanan insan çok... Din sahibi olan herkes inanıyor. Hattâ dinsiz olan insanlar da bir şeylere inanıyor. Bu inanç, bir şeye inanmak fenomeni, olayı değil; Rasûlüllah'ın getirdiği bilgilere iman... Yâni Kur'an-ı Kerim'le, vahiyle gelen doğru inanca iman. İşte bu şekilde inanmış mü'minler ve müslümanlar...

İman nedir?.. İnanmak... İslâm nedir?.. Teslim olmak... Hem Allah'a, Allah'ın vahyine, emirlerine, gönderilen bilgilerine inanıyor; hem de onlara teslim olup, onları yapacağını söylüyor

insan... “Tamam, ben sana teslim oldum yâ Rabbi, ne emredersen yapacağım!” diyor. İnanmak var, inanmaktan sonra inandıklarına göre yaşamak, Allah’a tam teslim olup, ona bağlanıp, onun sözünü dinleyen bir insan haline gelmek var.

Tabii, ilk olarak hangisi daha önce geliyor?.. İlk olarak,

أَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

(*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llàh, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû*) diyecek, imanını ifade edecek ama, önce teslim olacak, yâni İslâm olacak... “Yâ Rabbi, ben kabul ediyorum, senin emirlerini tutmağa razıyım!” diyecek, teslim olacak, müslüman olacak... İmanın gerçek bir şekilde içinde canlanması, içinin pırıl pırıl nurlanması, gerçek mü’min olması ondan sonra olabilen bir olay...

İlk baştakine icmâlî iman deniliyor. Yâni, “*Eşhedü en lâ ilâhe illa’llàh, ve eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû*” demek, özet iman. Önceden söylüyor, ondan sonra tam bir teslimiyetle Allah’a teslim oluyor. Yâni Allah’ın ahkâmına uyacak, şeriatın buyruklarını artık her yönden tutacak bir insan haline geliyor. Bunları da yapa yapa olgunlaşıyor, bir mü’min-i kâmil oluyor.

İşte bütün bu erkek olsun, kadın olsun mü’minlere ve müslümanlara dua etmeyi, Allah’ın onlara da lütf u ihsanda bulunmasını istemeyi öğretiyor Peygamber Efendimiz. Bu da İslâm kardeşliği... Bütün mü’minleri sevmek, bütün müslümanları sevmek, onların hepsine iyilik istemek... Bu da İslâm’ın ne kadar güzel olduğunu, ne kadar sevgi dolu olduğunu gösteriyor.

“—Pekiyi hocam, sevgi dolu diyorsun ama, müslümanlar müslümanları seviyor da, kâfirleri sevmiyor...”

Gayet normal... Sen katili sever misin, hırsızı sever misin, rüşvetçiyi sever misin, kötü insanı sever misin, zalimi sever misin?.. Haksız iş yapanı seviyor musun?.. Sevmiyorsun. Gayet normal, çok tabii bir şey...

Aksi anormal olurdu. Kötüyü de sevmek anormal olurdu. Biz mü’min olanları seviyoruz. Kötülere de acıyoruz, kötülerin doğru

yola girmesine gayret ediyoruz. Onlara karşı duygularımız da iyi, ama onların kötülüğünü tasdik etmek değil... “Kötülük üzere kalsınlar, ne yaparlarsa yapsınlar!” demek değil. Kötülükle bizim mücadelemiz var. Bizim kötülüğü kaldırmamız gerekiyor. O mânâda tabii, müslüman kardeşlerimizi seviyoruz, kâfirleri sevmiyoruz. Kâfirlerin imana gelmesine çalışıyoruz. Elbette öyle bir fark olacak.

Evet, ne demesi lâzımmış, sadaka verecek malı, mülkü olmayan bir insanın:

اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ ، وَصَلِّ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ، وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ .

(*Allàhümme salli alâ muhammedin abdike ve rasûlike ve salli ale'l-mü'minîne ve'l-mü'minât, ve'l-müslimîne ve'l-müslimât.*) diyecekmiş. Bunu tavsiye ediyor Peygamber Efendimiz. “Bu da onun için sadakadır.” diyor.

Demek ki, insan İslâm'a göre zengin olmasa da, parası pulu olmasa da, zekât vermiş gibi sevap kazanma imkânı var... Parası pulu olmasa, fukaracık olsa da, sadaka vermiş gibi sevap kazanma kapıları var... Bu hadis-i şerifte onu öğrendik: “Herhangi bir müslüman ki helâlden bir kazanç kazandı, kazancıyla kendisi yedi, içti, giyindi ve başkasını da... Allah'ın yaratıklarından kime nasibse hayrı hasenâtı, onlara da yedirdi, içirdi; onları da giydirdi, kuşattı... Bu onun için zekâttır. İsterse zekât verecek nisaba mâlik olmamış olsun, isterse az bir şey olsun, isterse fakir bir kimse olsun...”

Sonra, sadaka vermeye gücü yetmeyen bir insan, parası yok, pulu yok, hurması yok ki bir hurma versin; hiç bir şey yapamıyor. “O zaman, ‘*Allàhümme salli alâ muhammedin abdike ve rasûlike, ve salli ale'l-mü'minîne ve'l-mü'minât, ve'l-müslimîne ve'l-müslimât*’ desin! Bu da onun için zekâttır.” buyuruyor Peygamber Efendimiz. Yâni, temizliyor için dışını, zekâtın malı temizlediği gibi... Bu da temiz bir kimse oluyor.

Evet, sevgili Akra dinleyicileri, bunu izah edeyim derken, biraz bugünkü konuşmam uzun oldu ama güzel bir şey öğrenmiş olduk. Demek ki helâlden kazanıp yedireceğiz, içireceğiz, sevap kazanacağız. Paramız pulumuz olmasa dahi, Peygamber Efendimiz'e ve mü'min kardeşlerimize, müslüman kardeşlerimize salât ü selâm edeceğiz, onların hayrını isteyeceğiz. Oradan da sevaplar kazanacağız.

Allah bizi kendisinin razı olduğu, sevdiği güzel işleri yapmağa, ömrümüzü güzel bir şekilde geçirmeğe muvaffak eylesin... Çok sevaplar kazanmayı nasîb eylesin... O sevapların mükâfâtına ermeyi nasib etsin... Hem dünyada bahtiyar eylesin, hem ahirette bahtiyar eylesin...

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlenizi, cümlemizi ahirette Peygamber Efendimiz'e komşu eyleyip, cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin... Lütfuna ihsânına mazhar eylesin... Rıdvân-ı ekberine nâil eylesin...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llàhi ve berekâtühû!..*

05. 04. 1996 - Ankara